UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Sacrificio Missæ Expedite Celebrando Libri III

Tamburini, Tommaso

Coloniæ Agrippinæ, 1661

urn:nbn:de:hbz:466:1-41878

Visual Library

Th. 2355,
9.1.6.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Collegij Pad. Societatis

Anno 1664

DE SACRIFICIO MISSÆ EXPEDITE CELEBRANDO LIBRI III.

AUCTORE
P. THOMA TAMBURINO,
Siculo Caltanisettensi Societatis
JESU,
In alma Universitate nobilis Civitatis
Messanæ Theologiæ olim primario
Professore, & in Collegio Messa-
nensi ejusdem Societatis
Studiorum Præfecto.

In quibus universi fere conscientiæ casus ad Missæ Sacrificium peragendum pertinentes clare & quantum licet, benigne digeruntur.

OPUSCULUM AUCTORIS TERTIUM nova secunda, in Germania.

Soctij Jesu (o) Paderborne

COLONIÆ AGRIPPINÆ,
Apud JOANNEM BUSÆUM,
Bibliopolam, 1661.
Cum Privilegio & Superiorum permissu.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Imprimatur si ita videbitur iis, ad quos pertinet. Vincentius Carrafa Præp. Gener. S. I.

IMPR. SALERNO V. G. S. V.

IMPR. DE DENTI PRÆS.

EACVLTAS R. PARTIS
Provincialis inferioris Rheni
cum Privilegio Cæsareo.

EGo infra scriptus Societatis Iesu per Inferiores Rheni Provincias Præpositus Provincialis, potestate mihi ab Adm. Reverendo P. N. Generali Goswino Nickel ad id facta, concedo Ioanni Busæo, Bibliopolæ Colonienſi, facultatem recudendi Opuscula tria R. P. Thomæ Tamburini Societatis nostræ Theologi, legitimè ante hac censa probataque, quæ inscribuntur, *Methodus expedita Confessionis*, *Methodus expeditæ Communionis*, & *Methodus expeditæ Celebrationis Missæ*, Eidemque jus Cæsarei Privilegii usurpandi

eate-

eatenus indulgeo; ut ipso invito, dicta opuscula nemo deinceps recudere, nemo intra S. Rom. Imperi fines, & hæreditarias S. Cæsareæ Majestatis Provincias importare, aut venum exponere audeat, in cujus rei fidem has litteras manu nostra subscriptas, & sigillo munitas dedimus Coloniæ 18. Iunii 1656.

HIERONYMUS WARMOLDI.

APPROBATIO.

OPusculum R. P. *Thomæ Tamburini* Societat. JESU Theologi, cui titulus, *Methodus expeditæ Celebrationis Missæ* aliàs impressum, & doctorum Virorum laudibus ac encomiis celebratum, plurimorum bono in lucem edi posse permitto, Coloniæ 31. Augusti 1656.

Adrianus de VValenburch Metrop. Ecclesiæ Colon. Presbyter Canonicus & Censor librorum Ordinarius.

IN-

INDEX

LIBRORUM, CAPITUM, ET PARAGRAPHORUM.

LIBER.

De iis quæ ad Sacerdotem pertinent antequam Missam celebret.

Rœmium, pag. 2.
De vasis sacris Cap. 1. 4
De Calice, & Patenna, §. 1. ibid.
De consecratione Calicis, & Patenæ, §. 2 8
Privilegium Primum consecrandi Calices num. 3 ibid.

Privilegium alterum consecrandi Calices, n. 5 10
Privilegium Tertium consecrandi Calices. n. 9 13
De pœna celebrantis in Calice non consecrato. §. 3. 14
An Calix, adde & vestes aliaque similia remaneant consecrata, seu benedicta si in illis non sacris forte quis sacrificet, §. 4 17
Calix, & Patena, n. 1 ibid.
Corporale, Pixis, &c. n. 3 19
Vestes Sacerdotales aliaque ornamenta, n. 4 ibid.
Ecclesia violata, n. 5 20
Ecclesia, & Altare non consecrata seu non benedicta n. 8 24
Quando Calix, & Patena amittant consecrationem, § 5 25
De aliis vasis in sacro Ministerio adhiberi solitis, § 6 32
Quis cultus sacris his vasis, & similibus debeatur, ap. 2 37
Contactus sacrorum, § 1. ib.
Lotio sacrorum, §. 2 57

Vsus

Vsus sacrorum ad profana, paragr. 3. 46

Quæstio incedens de Candelis & ramis palmarum benedictis, num. 3 67

Vsus profanorum ad sacra, paragr. 4 69

De vestibus Sacerdotalibus Capit. 3 71

Quibus & quot vestibus indiget Sacerdos ad sacrificandum, paragr. 6 ibid.

De benedictione vestium Sacerdotalium, parag 2 71

De facultate Episcoporum benedicendi sacras vestes n. 4 78

Duo privilegia Mendicantium Sacras vestes benedicendi, numero 5 70

Quando nam vestes sacræ amittant benedictionem, paragr. 3 82

Quædam propria de cingulo, num. 2. 83

Quædam propria de stola, vel casula, nu. 5 86

Quid juris quando una vestis mutatur in aliam, numero 7 88

De loco sacrificii Cap. 4 90

Quisnam ille sit paragr. 1 ibid.

De Episcopi potestate circa locum sacrificii paragr. 2 93

An Episcopus possit concedere facultatem celebrandi per modum actus in loco profano, sed decente extra domum suam, ipso absente, nu. 6 94

An id possit in quorumcumque loco domus suæ, vel in domo profana aliorum, coram se, numero 8 96

An possit deputare Oratorium in domo sua, ut ibi indifferenter, per modum habitus, celebretur, nu. 12 100

De Religiosorum Privilegiis circa locum sacrificii paragr 3 102

Primum Privilegium, quando versantur in missionibus numero. 3 104

Secun-

Secundum Privilegium in quocumque loco, n. 7 106
Tertium Privilegium deputandi Orationum, n. 14 112
De Oratoriis in domibus de licentia Summi Pontificis, parag. 4 114
Tibi Diœcesis Panormitanæ, num 2. 116
Qui ut asseris, nu 3. 117
Vi in privato, n. 6. 118
Ad hoc decenter, n. 8. 119
Per ordinarium loci, n. 11. 123
Ac de ipsius Ordinarii, n. 14 125
Vnam Missam, n. 19 130
Dummodo in eadem, n. 20 ibid.
Sine tamen quorumcumque, &c. nu. 24 108
Paschatis, Resurrectionis, &c. n. 27. 137
In tua & familiæ, &c n. 28 139
Nec non Hospitum, &c. num. 32. 143
Volumus autem quod familiares, nu. 34 144

De privilegio Cruciatæ circa prædicta, n.37 147
De violatione Ecclesiæ seu loci sacrificii, ejusque reconciliatione remissive, parag 5 155
De Altari, ejusque ornatu, Capit. 5. ibid.
De Altari parag.1 ibid.
Ara ex duobus lapidibus, numer.6 159
Ara sine reliquiis, n.9 160
Ara quando amittit consecrationem, n.12. 162
De Mappis, parag. 166
De corporali, Palla, Purificatorio, parag. 3 168
De lumine parag. 4 171
De Missali, parag 5 173
De Cruce, aliisque requisitis circa Altare, parag.6 176
De Tempore sacrificii, Cap.6 179
Quo die celebrari possit parag 1 ibid.
Vbi de triduo hebdomadæ Sanctæ, nu. 3. ibid.

An

An obligetur Sacerdos aliquando celebrare parag 2 182
Parochorum obligatio celebrandi, nu. 2 183
Capellani, & Beneficiati obligatio celebrandi, nu. 3 184
Obligatio celebrandi quoad Ecclesias collegiatas, n. 4 ibid.
Obligatio celebrandi Missam de feria privilegiata, numero 6. 188
Quando licet plures Missas eodem die celebrare, parag. 3 191
Qua hora celebrari possit, paragr. 4 198
Quoad Auroram à n. 2. ibid.
Privilegia Mendicantium celebrandi ante Auroram, numero 8. 202
Quoad Meridiem à n. 19 208
Privilegium Mendicantium postponendi Missam, n 4 213
Expediuntur quædam faciliora pertinentia ad Sacerdotem antequam celebret, Cap 7 218

Preces ante Missam, paragr. 1 ibid.
Recitatio Matutini, paragr 2 220
Calcei, parag. 3 225
Pileolus, parag. 4 226
Minister parag 5 231
Sanitas corporis, parag 6 237
Mundities corporis, & lotio manuum, parag. 7. 239

LIBER II.

De iis, quæ ad Sacerdotem pertinent, dum actu celebrat.

DE *Intentione Sacerdotis in Celebrando, Cap. 1* 241
De fine, quem potest, vel debet intendere Sacerdos in faciendo sacro, parag. 1 ibid.
De intentione, quam Sacerdos habere debet consecrandi ante, vel dum operatur, parag. 2 250
Intentio Actualis, & Virtualis approbatur in casu nostro, non vero Habitualis, & Interpretativa, n 6. 254

Praxis prædictæ intentionis consecrandi, n 8 256
Super quam materiam cadat intentio consecrandi, parag. 3 261
Primus casus de particula non cognita Sacerdoti. ibid.
Secundus casus de Hostiis numeratis, quæ non omnes consecrari intendantur, n. 6 264
Tertius casus de Hostiis non consecratis forte confusis cum consecratis, num. 10 267
Quartus casus de Hostiis super Altare non vero super aram consecratam positis, nu. 11 268
Quintus casus de guttis vini in Calice discontinuis; n. 23 276
Vbi defenditur Coninch contra Laymann. ibid.
An guttæ in Calice separatæ debeant abstergi ante consecrationem num. 29 284
Quid post consecrationem, n. 30 ibid.
De Applicatione Missæ, Cap. 2. 287

Præmittuntur quædam necessaria de offerentibus Missam, ejusque valore, parag. 1 *ibid.*
An applicari possit Missa pro infideli, parag. 294
An pro Catechumenis, parag. 3 296
An pro Excommunicatis, paragr. 4 301
De Sacerdote ut privata persona pro Toleratis, & non Toleratis, num 3 302
De eadem publica quoad non Toleratos, n. 5 304
De eadem ut publica quoad Toleratos, n. 8 306
An Missa applicari possit pro Iustis, parag. 5 313
An pro peccatoribus, parag. 6 315
An pro vivis applicari possit Missa pro defunctis, parag. 7 317
De applicatione Missæ anticipata quoad satisfactionem, parag 8 320
An sit aliquando licita saltem in Capellano dicta anticipatio, numer. 9 328

De

De applicatione Missæ anticipatæ quoad Imperationem, n. 10 328
De applicatione Missæ contra voluntatem Superioris, parag. 9 ibid.
An peccet Sacerdos non applicans sacrum juxta Prælati voluntatem, n 2. 330
Cui prosit Missa applicata contra voluntatem Prælati, vel contra justitiam, n. 14 341
De tempore quo intentio applicandi alicui fructum Missæ, elicienda est, parag 10. 344
Cui prosit fructus Missæ, quando Sacerdos cum Sacrum applicasset uni, deinde applicat alteri, paragr. 11. 349
De Sacerdote non applicante fructum Missæ suæ parag. 12 357
De Sacerdote aliquem excludente à fructu suæ Missæ, parag. 13 359
Cui magis prodest Missa, ei qui illam audit, an ei, cui Sacerdos eandem applicat? parag 14 361
Rursus quid melius, Missæ simul

mul dicta. an successive, n. 3. ib.
Denique Missa ante, an post mortem celebrata, n. 1 ibid.
Quid valeat magis pro Defunctis Missa applicata, an Bulla Cruciata, parag. 15 305
An Parochus teneatur aliquam Missam applicare, pro suis Ovibus? parag 6 367
De Attentione Sacerdotis dum celebrat. Cap 3 372
De Materia, & forma consecrationis, Cap 4 381
Quanta aqua sit Calici immiscenda? parag 1 382
An aqua, & vinum infundenda in Calicem possint nive præ infrig. dari parag 2 386
Quid peccet qui aliquid omittit in Missa? Cap. 5 394
Præmittitur obligatio, quam inducunt Rubricæ Missalis, paragr. 1. ibid.
Ne quid omittatur in Missa, §. 2 398
De omissione aliquorum. quæ recitanda

tanda sunt in Missa, nu. 3 ibid.
De omissione oblationis; & obiter, de Particulis consecrandis quæ post oblationem apponuntur, n. 7 403
De amissione signorum super particulas consecratas. n. 12 405
De omissione ritus proprii n. 14 407
Omissa, an, & qua ratione suppleri debent, n. 23 412
An propter impotentiam omitti aliquid possit in Missa, n. 27 419
Ne quid addatur in Missa, §. 1 418
Nihil addendum in orationibus, n. 2 ibid.
Nihil addendum in Canone, n. 6 422
Nihil addendum in instrumentis sacris ubi de duplicata palla, n. 10 424
Quales Missæ Capellano, vel Sacerdote sint recitandæ, Cap. 6 425
Quales ex devotione recitare liceat, paragr. 1 420
Quid peccet, qui votivam vel aliam à currente sine causa celebrat, num. 6 431
Quæ sit causa justa dicendi Missas alias

alias à currente numer 8 433
Quales Missæ ex recepto stipendio celebrandæ, paragr 2 437
De Missis cum juramenso homini promissis, parag 3 444
De Missis soli Deo per votum vel juramentum promissis, par. 4 447
De Missis ex præcepto à Superiore injunctis, parag. 5 450
Ex Pœnitentia n. 4 ibid.
In Ordinatione, n. 3 452
De Missis Defunctorum promissis in Altari privilegiatio, parag 6 454
De Missis Sancti Gregorii promissis, parag. 7 418
De Missis Sancti Beatificati nondum Canonizati promissis parag 8 463
Vbi an alii à privilegiatus possint eas Missas celebrare. ibid.
An interrumpi Missa aliquando possit. Cap 7 475
Præmittuntur aliqua certa de interruptione Missæ parag 2 ibid.
Prima caussa interrumpendi Missam Metus mortis vel gravis mali, parag. 2 49

Secunda caussa. Superveniens memoria impedimenti ex cibo assumpto ex peccato, ex censura ex tempore indebito parag. 3 481

Tertia caussa Superveniens excommunicatus toleratus, parag 4 483

Quarta caussa Superveniens violatio Ecclesiæ, vel Altaris, parag 5 488

Quinta caussa Superveniens corporalis necessitas parag 6 491

Sexta caussa. Superveniens proximi necessitas spiritualis, paragr. 7. ibid.

Septima caussa. Adventus Principis, Prælati Populi parag 8 498

Octava caussa. Concio, Ordinatio, Communio Populi Publicatio edictorum, paragr. 9 ibid.

Qua ratione occurrendum defectibus Missæ. Cap 8 498

Quid fiet, quando Sacerdos deficit, dum sacrificat. parag 1 ibid.

An perfici sequenti die prædictum sacrificium possit n. 6 501

Vbi vindicatur **Emmanuel Sa**, *numer 7* ibid.

An

An perfici præfatum sacrificium ab excommunicato, suspenso, vel irregulari possit n. 9 506
Vbi non approbatur Emmanuel Sànu. 10. ibid.
Quando Sacerdos meminit in Missa se esse in mortali, non jejunum, excommunicatum parag. 2 510
Quando Calix, vel Hostia veneno vel simili inficitur parag. 3 512
Quando quis advertit aquam se Calicì non imposuisse parag. 4 514
Quando quis advertit aquam, vel acetum consecrasse parag. 5. ibid.
Quid si dubitetur de acto, vel non inveniatur vinum? n. 6. 118
Quid fiet si quid inadvertenter omittat celebrans? & quid si Hostia frangi non possit §. 6. 519
Quid si Sanctissimus Sanguis effundatur vel Hostia dispareat §. 2. 520
De nonnullis aliis defectibus occurrentibus in Missa §. 8. 523
Quando Sacra Hostia vel ejus fragmenta decidunt n. 2. 524

Quid

Quid si Sacramentum evomi contingat? n. 4 527

Quando Hostia est confracta, & quando ejusdem particula remanet in fundo Calicis n. 6. 528

Quando Sanguis, vel vinum congelatur n. 8. 530

Quid fiet, si sacrificaturo desit Hostia grandior suppetant tamen particulæ? n. 16. 536

An celebrans possit assumere parvam formulam, & grandiorem reservare n. 17. 538

An celebrans possit elevare Hostiam à se non consecratam n. 20. 541

Quando disparet Hostia consecrata nec alia consecranda haberi possit, quid melius, abire sine Communione corporis, an assumere præconsecratam? nu. 24. 545

De externa recitatione Missæ. Cap. 9. 547

De dicendis elata voce § 1. ibid.

De secretis voce submissa dicendis § 2. 548

Privi-

Privilegium Religiosorum circa prædicta §. 3 550

LIBER TERTIUS.

De iis, quæ ad Sacerdotem pertinent post Missam.

DE *stipendio Missæ Cap. 1* 555
Præmittuntur quædam de stipendio, deque fructu Missæ §. 1. ibid.
Decreta Sacræ Congregationis de celebratione Missarum n. 7 560
Declarationes ejusdem numero 15. 567
Super illud (Districte prohibet &c.) ubi vetatur Episcopis ne reducant onera Missarum §. 2. 577
Quæ onera Missarum reduci prohibentur & an etiam præterita nu. 3. 579.
De oneribus Missarum ante Tridentinum n. 7 587

De

De oneribus Missarum nondum acceptatis n 9 per errorem. 589

De justis caussis reducendi num, 11 591

Super illud (Deinde &c.) ubi praecipitur, ut tot Missæ celebrentur, quot requirit quantitas eleemosinæ §. 3. 594

Vnica Missa an pluribus obligationibus ex justitia satisfiat? num. 9. 596

Vnica Missa an pluribus obligationibus quarum una sit ex justitia altera nequaquam, vel quarum utraque sit non justitiæ, satisfiat nu. 9. 399

Propter paupertatem an excedi valeat commune stipendium Missæ, & obiter an stipendium Missæ possit remitti n. 13. 603

Pro officiatura, & intentione an duplex stipendium accipi possit? nu. 14. 603

Vnde conjiciatur, quod petens Missam alteram ex his, an utramque

velit, n. 15 607
Dubium incidens de hebdomadarius Ecclesiæ Cathedralis Neapolitanæ n. 26 610
Aliquot quæstiones circa voluntates fundantium Missas n. 28 620
An ratione diei festi aliquid plus recipi possit pro Missa n. 35 626
An aliquid ultra solitum stipendium accipi possit pro fructu ex opere operantis n. 39 629
An pro impetratione unum pro satisfactione alterum stipendium accipi valeat n. 43 632
An major devotio in celebrando, vel orationes aliæ extra Missam jus ad majus Missæ stipendium conferant n. 49 636
An pro una Missa plura, à pluribus exigua stipendia usque ad justam mercedem accipi possit n. 50. 639
Examinatur doctrina Suarii de promittente minori stipendio Missas num. 57 664
An fructum Missæ specialissimum possit

possit Sacerdos habita mercede, Alteri concedere num. 67. 652

Quando contra Hæredes agi possit pro stipendio Missarum, de quibus Testator disposuit n. 72 656

An hæres pro Missis legatis debeat stipendium, quod currit tempore dispositionis an tempore executionis, nu. 83. 667

Quid fiet de decursis non solutis antea pro Missis, sed nunc redditus, nu. 80. 669

Quid fiet, si census relictus pro Missis pereat n. 89 672

Quid si non pereat, sed minuatur censui, & non possit adiri Pontifex, n. 90. 672

Quid fiet, si augeatur taxa stipendii Missæ n. 95 677

Quid si taxa stipendii crescat, ubi An Religiosus stare debeat taxæ factæ ab Episcopo, n 97 639

An Capellanus teneatur pecuniam expendere ad ornatum Altaris num. 100 682

An compensare stipendium Missæ sibi non solutum aliquis possit, num. 102. 686

Super illud (Id vero ut deinceps, &c.) ubi revocantur privilegia Religiosorum §. 4. 689

Quanam privilegia hic revocentur n. 2. ibid.

An prædicta privilegia legitime concesserit Summus Pontifex num. 8. 695

Duo privilegia concessa post hæc decreta de celebratione Missarum, num. 14. 699

Super illud (Ac similiter &c.) ubi prohibetur ne Sacerdos retenta parte eleemosinæ Missam, alteri celebrandam committat §. 5. 703

An alii præter Rectores Ecclesiæ possint retinere expensas pro vino cera &c. n 7. 706

An Capellanus vel Legatarius pinguis possit retinere partem stipendii, nu. 10. 707

An quilibet alius possit alteri committere

mittere Missam, retenta parte stipendii, n. 2. 708

Super illud. (Praterea in Ecclesiis, &c (Vbi præcipitur, ut mobilia relicta pro Missis perpetuis, quamprimum investiantur in bonis immobilibus fructiferis § 6. 714

An decretum hoc loquatur de non acceptatis? n 1. *ibid.*

Quodnam mobile investiendum est? n. 2. *ibid.*

Quando nam urget onus celebrandi Missas in hoc casu n 4 717

In quonam bono Immobili debet ejusmodi mobile investiri, num. 5. *ibid.*

Quantum extendatur illud) quamprimum investiendi) nu. 19 725

Quantum extendatur illud) statim pecunia deponatur) & quid significet illud (Ædem sacram) n. eod. 726

Quid intelligatur per illud (pro Missis perpetuis) n. 16 728

Super illud. (Ad hæc Sacra Congrega-

tio &c.) Vbi præcipitur, ne ſuſcipiantur onera perpetua ſine licentia §. 7 729

Ad quoſnam dirigatur prohibitio ſuſcipiendi onera perpetua ſine licentia? n. 3. 730

An pœnæ hic latæ requirant ſententiam declaratoriam? n 5. 731

Quis poſſit abſolvere à prædictis? n. 9. 734

An licentia hæc valida ſit ſine ſcriptura, n. 10 735

An ſit valida, ſi non ſit gratis conceſſa, nu. 11. 736

An valide ſuſcipiat onus perpetuum Miſſandi, qui ſine licentia ſuſcipit? n. 13. 238

An peccetur mortaliter ab eo, qui ſine licentia tale onus admittit? num. 17. 741

Occaſione prædictæ clauſulæ quærimus, quando lex Eccleſiaſtica imponit pœnam an obliget etiam ad culpam? §. 8. *ibid.*

Pœna ſpiritualis, nu. 2. 741

Pœna temporalis, n. 10. 749

Ex dictis deducitur. An peccet mortaliter Sacerdos acceptans sine licentia onus perpetuum Missæ? n. 18. 757

Super illud, (Eleemosinas vero manuales) ubi præcipitur, ne Sacerdos eleemosinas pro Missis recipiat, nisi pro antea promissis satisfecerit §. 9. 758

Quantum importet illud (modicum tempus) n. 4. 759

An Missa celebranda pro excommunicato vitando differri possit, num. 5. 761

De pœnis Missas intra modicum tempus non satisfacientium, num. 6. 763

Quandonam obligatur quis Missas celebrare si differtur solutio stipendii, nu 12. 767

De obligatione promittentis accepto stipendio, Missas & non satisfacientis nu. 15. 773

De obligatione promittentis Mis-

sam sine stipendio, si non stet promissio, nu. 18. 776

Super illud (Capsulas auferant &c.) Vbi præcipitur ut ab Ecclesiis auferantur Capsulæ cum inscriptione Eleemosinæ pro Missis § 10. 782

Super illud Episcopus vero, &c Vbi cavetur ne Superiores prædictam licentiam concedant, nisi ipsis constet onera suscepta, & suscipienda correspondere redditibus §. 11. 761

Quid peccet qui prædicta decreta non observat n. 1 *ibid.*

Ad quid teneatur successor quando præcessor fuit negligens, &c nu. 9. 788

De obligationibus Capellani, vel Sacerdotis in celebrandis Missis. Cap. 2. 790

De loco ubi celebrare quis tenetur §. 1. *ibid.*

Quoad peccatum n. 1. *ibid.*

Quoad restitutionem, n 51 749

Non approbatur Diana, nec Bonacina, nu. 8. 796

Compa-

Comparatio Altaris privilegiati, & calculi benedicti, n 11. 800

De dispositione alibi celebrandi, §. 2. 853

De tempore obligationis celebrandi Cap. 3 805

An obligatus celebrare quotidie possit quandoque vacare? §. 1. 805

Vacare quoad Applicationem num possit Capellanus in die Communionis defunctorum, n. 9 815

De die, quo conceditur Capellano vacatio, & obiter de vacatione diei Iovis Sancti, & Sabbati sequentis §. 2. 820

An celebrans, aliis, quam designatis diebus, satisfaciat §. 3 825

De hora, qua Capellanus celebrare tenetur §. 4 830

Vbi de Canonico celebrante hora Officii, n. 2. *ibid.*

Pro quo sit prius celebrandum, quando pro multis simul quis debet §. 5. 829

De dispensatione quoad tempus §. 6. 829

De Capellano celebrante per alium Cap 4 819

Quando quis potest celebrare per alium §.1. *ibid.*

Quando Capellania possit non Sacerdoti conferri § 2. 834

Quando nam fundator præsumitur velle, ut Capellania Sacerdoti actuali conferatur, n 5. 837

Obligatus per se ipsum per alium celebrans, an peccet, & an obligetur ad restitutionem, §.3. 840

De Sacerdote, qui committit alteri Missas quas hic non celebret, num. 4. 841

De obligatione Capellani, quando adsunt impedimenta celebrandi, quæ ipse removere non potest Cap. 5 842

De impedimentis ex parte Sacerdotis. §.1. 843

De impedimento ex parte loci §. 2 847

De impedimento ex parte temporis, & aliarum circumstantiarum. §. 3. 441

De obligatione Capellani ad removenda

venda, vel non apponenda impedimenta, quando ea non apponere, vel removere potest, Cap. 6 810
Præmittuntur aliqua necessaria pro resolutione quæstionis §. 1 851
Resolvitur quando nam Capellanus obligetur, &c. §. 2 855
An Capellanus impedimentum violationis Ecclesiæ tollere teneatur. Vbi nonnulla de violatione loci sacri, ejusdemque Reconciliatione. §. 3. 859
De legitima præscriptione quoad Missas Cap. 7 864
Quandonam Sacerdos vel Ecclesia contra onus Missarum præscribat §. 1. ibid.
Quandonam onus Missæ præscribat contra Sacerdotem, vel Ecclesiam, §. 2. 867
An statim, peracta Missa, comedere &c liceat. & An novum vel majus peccatum sit illud quod committitur in die, quo quis celebravit, & denique de precibus, deque lotione

Index Librorum,
lotione manuum ante, & post sacrificium, remissive Cap. 8 869
De vino assumendo à Sacerdote post assumptum Sanctissimum Sanguinem Cap. 9. 871

FINIS.

De

DE SACRIFICIO MISSÆ EXPEDITE CELEBRANDO. LIBRI III.

Intentio, & divisio Operis.

DRæcedentibus de Confessione, & de Communione duobus opusculis meis, ideo connecto tertium de Sacrificio Missæ celebrando: quia inter hæc tria magna intercedit, & quasi innata connexio. In quo quidem tertio opusculo primum librum instituo de iis, quæ ad Sacerdotem pertinent, antequam Sacrum faciat. Secundum de iis, quæ eumdem spectant, dum actu celebrat. Tertium de iis, quæ postea. Prospera des, omnium bonorum Auctor, & donator Deus.

LIBER I.

De iis, quæ ad Sacerdotem pertinent, antequam Missam celebret.

PROEMIUM.

1 PRæter ordinem Sacerdotii nulla censura impeditum, (de qua re agere nostri instituti non est, tria video, ad quæ reduci possunt ea, quæ Sacerdoti proximè sunt necessaria ad tantum Sacrificium celebrandum. Primum, status gratiæ. Secundum, Confessio Sacramentalis in eo, qui mortalis peccati nondum confessi, sibi est conscius, licet quantumcumque contritus sibi videatur. Tertium, quædam extrinseca à sacris Canonibus potissimum instituta ad sacrificium ritè, & reverenter peragendum.

Tale

Tale est jejunium, sacra vasa, sacræ vestes, ornamenta altaris, locus, tempus, & hujusmodi similia: nam de virtutum actibus agere, quibus se Sacerdotem præparare ante Missam congruum est, ad nos, qui conscientiæ casus explicare intendimus, nequaquam spectat.

2 Quoniam vero de primo, & secundo satis abundè in præcedenti opusculo de Communione expeditè peragenda, cap. præsertim primo disseruimus, inde habere potes, quæ de iis scitu sunt necessaria, quæque hic exscribere supervacaneum esset. De tertio item, quoad jejunium naturale, & quædam alia omnibus fidelibus Eucharistiam suscepturis communia, ibidem cap. præsertim secundo sufficienter egimus. Supereſt igitur de cæteris, quæ Sacerdotum magis sunt propria, explicationem instituere: Sunt autem vasa, vestes, locus, tempus, & hujusmodi cetera, quæ quamvis requi-

rantur in ipso sacrificio, atque adeo eorum tractatio reduci etiam possit ad secundum hujus opusculi librum, ubi, ut modo diximus, agemus de iis, quæ ad Sacerdotem pertinent, dum actu celebrat; tamen hic magis aptus, propriusque locus esse videtur; prærequiruntur enim ea, seu eorum electio, antequam Missa celebretur.

CAPUT I.

De Vasis Sacris.

§. I.

De Calice, & Patena.

EX Rubricis Missalis, *a* Calix, & Patena debent esse ex auro, vel argento, si non toraliter,

a *Rubr.* 1. *de præpar. Sacerdotis in Missali reformato apud Hurt, dis.* 4. *de sacrificio Missæ diff.* 10.

liter, saltem, quoad cuppam. Posse esse ex stanno, concedit ob paupertatem Canon *a* negatque posse esse ex ære, vel auricalco. Nam propterea tenent communiter Theologi ex alia inferiori materia non posse. Advertit tamen Delugo *b* Romæ adesse pleroſque Calices totos ex ære, seu cupro, Italice, *Rame*. Hispanice, *Cebre*, mirumque esse eos Theologos qui sæpe in illis consecrarunt, id non advertisse.

2. Verum de novo vel ex dicto ære, vel ex prædicto stanno fieri cuppam, non concedo. Ratio est praxis, & consuetudo jam in re gravi nunc usurpata, & ab omnibus Ecclesiis ut gravis recepta, quæ simul cum prædicta rubrica Missalis videtur concessionem illam Canonis revocasse.

3. At potest necesse ex gemma pretiosa? Respondeo. Si sit æque

a *Vt calix de consecr. dist.* 1.

b *Delugo de Euch. d.* 20 *sec.* 4. *n.* 90.

atque aurum, vel argentum pretiosa, non repugno. Rubrica enim, Canonesque concedentes aureum, vel argenteum Calicem, concedunt implicite æque pretiosum, id est, gemmeum, modo tamen gemma sit ejusmodi, ut non sit periculum, quod effringatur, vel quod imbibat sacras vini species, ut ex Henriquez bene notavit Fagundez. *a* Concini traditio Ecclesiæ Valentinæ, ubi magna veneratione ostenditur *b* pretiosus calix ex lapide Agatha, seu smeraldo, quo tradunt usum fuisse Christum Dominum in ultima cœna, licet non negem Bedam *c* affirmasse usum fuisse argenteo.

Illud etiam ex Granado *d* libens concedo, quamvis in Rubrica Missalis

a *Fagund. præcept. Eccl* 1. *l.* 3. *c* 21. *n.* 13. b *Gauant in Rubr Miss p* 2. *tom.* 1. *lit. F. ex Cathagena de Euch hom.* 26. *Fagund num.* 13. *cit & alii* c *Beda c.* 2. *de locis sacris* d *Granad. tract.* 14. *de Euch d.* 12. *n.* 3.

salis reformari præscribatur, ut Cuppa Calicis, & superior Patenæ pars sit deaurata, id tamen non obligare graviter: sufficit enim ad vitandum mortale, quod sint ex arto, imo & ad vitandum veniale, quia ita usus obtinuit.

4 Atque ex hoc ultimo dicto conscientiam cujusdam Sacerdotis olim sedavi, qui incidit in Calicem & Patenam ex argento, & inaurato quidem, sed semicorroso auro, ita ut partim aurea, partim argentea apparerent: Dixi, potuisse rite in illis celebrari, quia ad hujusmodi inaurationem, modo subsit argentum, non adest, ut dictum est, saltem gravis obligatio

5 Dices. Si aurum majori ex parte defuisset, ex alia parte emergere scrupulus potuit, nempe quod amisisset consecrationem. Respondeo neque hunc scrupulum esse injiciendum, dicam mox §. 3. n. 5.

§. II.
De consecratione Calicis, & Patenæ.

1. CAlix, & Patena, in quibus licitè, ac ritè celebrari valet, esse debent consecrata. *a*

2. Consecrantur autem vel de jure ab Episcopo, vel ex privilegio Romani Pontificis (qui rarissime illud concedit) *b* ab alio inferiori. Debet tamen esse diversum privilegium ab eo, de benedicendis vestibus, de quo nos infra agemus, nam in Patena, & Calice adhibetur unctio sacri Chrismatis, quæ non adhibetur in illis.

Privilegium primum consecrandi Calices.

3 AT inveniturne tale privilegium alicui ordini religioso,

a *C. unico de sacra unctione §. ult.*
b *Delugo de Euch. d. 30 sect. 4. n. 91.*

gioso, vel ejus Prælato concessum? Respondeo. Triplex tale privilegium invenio. Primum est pro Abbatibus *a* concessum ab Innocentio VIII. per quod possunt soli Abbates Corporalia, aliaque ornamenta benedicere, Caliceſque (intellige etiam & Patenas) ut etiam aras consecrare, Chrismate sacro, prius, ab aliquo Catholico Episcopo recepto, idque etiam pro usu exterorum.

4. Notat tamen duo Rodriquez *b* Primo, hoc privilegio ipsis non licere uti extra Monasteria ordinis, vel Ecclesias illis annexas, nisi de licentia Diœcesani, juxta Concilium *c* Trident. est enim id exercere Pontificalia Secundo, alios Religiosos, quamvis communicantes in aliis privilegiis, tamen in hoc Innocentii VIII. quantum ad consecrationem eorum, in quibus Chrisma intervenit, non com-

a *Rodriq in comp. resol. 1 n. 7.* b *Rodriq ibid.* c *Trid sess. 6. de refor. c. 5.*

municares id enim non datur, nisi veris Abbatibus, & quidem ex vi huius privilegii, benedictis, licet ex vi aliorum, etiam non *a* benedictis.

Privilegium alterum Consecrandi Calices.

5 SEcundum privilegium, quod hac de re invenio, est illud concessum Patribus Societatis Jesu à *b* Paulo III. (non jam à Gregorio XIII. ut habet per errorem Portella) *c* per quod possunt prædicti Patres in locis remotissimis, putà In fidelium, vestes sacerdotales, Pallas, Corporalia, Calices, (intellige pariter, & Patenas) Altaria, cœmeteria (si Episcopus Catholicus, qui ea faciat, ibi non adsit) benedicere, ac profanatas Ecclesias reconciliare.

6. Ubi

a *Rodriq. in com reg.* 1. *n.* 3. b *Paulus III. c. licet dubium*, c *Portella in dubiis reg v. benedicere in addict. n.* 3.

6. Ubi notat primo idem Portella, *a* hoc privilegio cum prædictis limitationibus, cum non restringatur ad Abbates, ut præcedens, posse uti communicantes in privilegiis, quales sunt Fratres minores, & idem diceret de aliis Mendicantibus, qui jam communicant, quod certe est probabile: licet *b* Fagundez id neget ex eo, quia hoc privilegium solis Sacerdotibus Societatis Jesu concessum fuisse contendat.

7. Notat secundo illud (*si Episcopus ibi Catholicus non adsit*) quoad Prælatos Mendicantium intelligi solum pro Consecratione Calicis (Adde & Patenæ, & altaris) nam Corporalia, aliaque ornamenta, in quibus non intervenit Chrisma, potest benedicere Prælatus Mendicantium saltem ex alio privilegio, de quo infra suo loco, at Sacerdos non Prælatus ex iisdem Mendican-

a *Portell. ibid.* b *Fagund. prec. Eccl. l. 3. c. 21. n. 1.*

tibus solum poterit uti hoc privilegio cum prædictis limitationibus, tum quoad Calices consecrandos, tum ad alia ornamenta benedicenda, cum enim, qui non est Prælatus, non habeat ex se, seu sibi concessum aliud privilegium benecendi Corporalia, habeat autem hoc præsens, sed modo dicto, limitatum, solo hoc in remotissimis partibus illis, uti poterit. Ceterum, an ex aliqua tandem concessione Sacerdotes non Prælati ex Mendicantibus possint nihilominus benedicere Corporalia, & similia, dicemus suo loco infra c. 3. § 2. n. 9.

8 non insuper tertio, neminem ex Societate hoc privilegio Calices consecrandi uti posse, etiam cum prædictis circumstantiis, nisi specialiter alicui ipsorum concessum sit à R. P. N. Generali, à quo privilegia omni Societatis dependent. a Confirmatur, quia ex una parte

a Ascanius Tambur to. 1. de jure Abbat. d. 17. quæsito 1. n. 40.

parte, in compendio noſtrorum privilegiorum hoc exſcriptum non invenitur, & ex alia, ipſe P. N. Generalis præſcribit in præfatione dicti compendii, ne quis utatur privilegiis quomodocumque Societati conceſſis, quæ in dicto compendio non ſunt, niſi ſpecialiter impetrentur ab ipſo Generali.

Privilegium tertium Conſecrandi Calices.

9 DEnique idem Rodriquez [a] ait Provinciales Indiarum ex Minoribus (Adde tu: & aliis cum eorum privilegiis communicantibus) poſſe benedicere, hoc eſt, conſecrare calices, Epiſcopis in provincia non exiſtentibus, per Bullam Leonis X. & Adriani VI. eandemque facultatem poſſe committere, & communicare ſuis Fratribus. Quod privilegium diverſum ſane eſt ab eo, quod modo retuli-

[a] *Rodriq. in comp. reſ. 13. n. 3.*

retulimus num. 5. sed cum fere in idem coincidat, nulla indiget explicatione.

§. III.

De pœna celebrantis in Calice non consecrato.

2 PEccatum mortale committi à celebrante in calice, vel patena non consecratis, quia fit contra præceptum in re gravi, certum est. quare hic solum quærimus, an in jure incurratur aliqua pœna. Bonacina *a* sic habet: *Contra eum, qui utitur calice ligneo, aut calice non consecrato constituta est pœna depositionis ab officio, & beneficio, c. ultimo de celebratione Missarum.* Hæc Bonacina: quod fortasse sumpsit à Suario, *b* qui sic ait: *Et ideo in c. ultimo de celebratione Missarum deponitur Sacerdos*

a *Bonac. de Euch. d. 4. q. ult p. 9. n. 17*

b *Suar. de Sacr. d. 81. sec. 7. §. Alia autem forma.*

cerdos, qui sine sacro calice consecraverit.

2. Sed amabo te, adeamus prædictum cap. ultimum, & videamus quid Episcopo Brixiensi scribat in illo Honorius Tertius. *Litteras tuas* (inquit) *recepimus continentes, quod cum super excessibus presbyteri Ecclesiæ S. Brigidæ inquireres, confessus est, quod, cum quadam die hostiam, & calicem non haberet, in pane fermentato, & scypho ligneo, Missarum sollemnia celebrare præsumpsit,* & infra. *Intellecto iterum quod prædicta Ecclesia per malitiam dicti Præsbyteri multipliciter lædebatur, inquisitionis officium iterans, ex ejus confessione inveniſti, quod idem, sine igne sacrificabat, & aqua. Cum igitur vel ex aperta malitia, vel nimia de sapientia peccasse probetur, mandamus quatenus officio, & beneficio perpetuo ipsum prives.* Hæc Honorius.

3. Ubi vides, Primo, hanc non esse pœnam universalem, sed illi peculiari præsbytero inflictam. Secundo,

cundo, esto ejusmodi pœnam velis extendere ad omnes: certè ad omnes similiter delinquentes: At, si bene notas, ut notavit ibidem Glossa, Sacerdos ille quatuor peccata commisit. Primo, celebravit in pane fermentato, quod non licet in Ecclesia Occidentali Secundo, in scypho ligneo. Tertio, sine igne, hoc est, sine candelis accensis. Quarto, sine aqua, quæ vino consecrando commiscenda erat; & contra hos omnes excessus, illa pœna privationis officii, & beneficii fulminatur à Pontifice. Quomodo ergo ad celebrantem, in calice non consecrato cautum, extendere velis? Tertio, licet, qui in scypho ligneo celebravit, supponatur in vase non consecrato celebrasse, & licet item supponamus, in hoc, Sacerdotem illum dumtaxat, & non in aliis deliquisse, certè quis non videt minus esse in calice aureo, vel argenteo non consecrato celebrare, de quo casu

nos

nos loquimur, quam celebrare in ligneo scypho non consecrato? cum igitur paria peccata non sint, cur pari pœna puniantur?

4. Stet igitur non esse ullam pœnam inflictam contra celebrantes in calice, patenaque non consecratis.

§. IV.

An Calix adde & vestes, aliaque similia remaneant consecrata, seu benedicta, si in illis non sacris forte quis sacrificet.

Calix, & Patena.

1 QUamvis *a* probabilius sit hæc non remanere tunc consecrata, quia aliud est calicem sacrari, veluti ex naturali quadam consequentia, id quod fit per contactum sanctissimi sanguinis! aliud est, calicem deputari ad sacrificium,

a Navar. Azor. Laym. Fagund. quos citat, & sequitur Delugo de Euch. d. 20. sect. 4. n. 9. & 92

cium, quod fit per benedictionem factam ab habente potestatem, quodque Sacri Canones semper requirere videntur; Tamen, est etiam probabile *a* remanere consecrata. Ratio est, quia æquivalenter, immo eminenter talis deputatio habetur per illum sacratissimum contractum. Favetque S Augustinus *b* dum ait *Sed & nos pleraque instrumenta, & vasa ex auro, & argento habemus in usum celebrandorum Sacramentorum, quæ, ipso ministerio consecrata, sancta dicuntur.*

2 Idque puto, tum si bona fide, tum si mala *c* quis in calice, & patena non consecratis celebret. Ratio est quia quoad nostram rem, eadem est paritas, semper enim adest prædictus contactus. Scio aliquos agentes

a *Coninch de Bapt. q. 66. art 2. dub. unico n. 15. fine. Niger Trimarc. de Peyrinis Cœlestin apud Dian p. 5 tr. 15. res 60.* b *S Augustallatus à Suaria de Euch. d. 81 sect 7. §. Dico 2. circa med.* c *Sa V. Ecclesia n. 19.*

gentes *a* de sacrificio in Ecclesia violata peracto, ponere discrimen inter peractum mala, & peractum bona fide, sed profectò difficulter, quoad id, de quo loquimur, aptum discrimen invenire poterunt.

Corporale, Pixis, &c.

3 DIco de Corporali, de pixide, de custodia, seu sphæra immediate tangentibus sacras species esse probabile, quod acquirant sufficientem consecrationem, seu benedictionem, eo ipso, quod in illis sacra ministeria exhibentur. Ratio est quia jam continguntur, suo modo, a Sanctissimo Christi corpore, unde omnis benedictio promanat.

Vestes Sacerdotales, aliaque ornamenta.

6 DE vestibus Sacerdotum, & Altaris ornamentis dico non

a *Delugo d. de Euch* 20. *sec.* 2. *n.* 62. *Laym. l.* 5, *tr.* 5 *c.* 5. *n* 13

non statim ac, in ipsis, celebrat Sacerdos, benedici. Ratio est : quia non habemus contactum Christi Domini, sicuti in prædictis Sed quia, tum in vestibus. tum in ornamentis non requiritur tanta consecratio, non est improbabile *a* sufficere eam, quæ ex ipso sacro ministerio in illa redundat.

Ecclesia violata.

5. DE Ecclesia violata idem dico esse nimirum probabilius ex sacrificio ibidem peracto Ecclesiam violatam non reconciliari. Ratio est, quia non adest sacer ille contractus; reconciliari, tamen, dico esse etiam probabile, idque propter parem rationem modo dictam de vestibus Sacerdotis non indigentibus tanta consecratione; cum enim purgare materiam jam semel consecratam opus facile

a *Triana p. 1. art 14. res. 96. Gavant. in Rubr Miss p. 4. tit 191. n. 21.*

facile sit, poterit haberi ex ipso ministerio, in ipsa Ecclesia violata, peracto. Adde & auctoritatem extrinsecam multorum Doctorum *a* id asserentium.

6 Objicit Delugo *b* contra hos Doctores. Si sacrificii dignitas Ecclesiam pollutam reconciliat, sequitur Ecclesiam reconciliari, etiam in sequentibus casibus. Primo, quando mala fide celebratur. Secundo, quando ibidem celebratur in necessitate ex dispensatione Episcopi. Tertio, quando Sacerdos inchoato jam Canone, postea polluta Ecclesia, prosequitur usque ad finem, sic enim facere debet (nam si non inceperit Canonem, relinquere obligatur Missam, & discedere ab altari) in his, inquam casibus reconciliata, remaneret Ecclesia, quia semper eadem

a *Diana ib. citans Castrum Avilamque item Salv. Eccl. n.* 19. *& Henr. qu.* 9 *de Missa c.* 27. *nu.* 6. b *Delugio de Euch. d.* 20. *n.* 62.

eadem est Sacrificii dignitas. Alia quarta objectio solvetur n. 9

7. Hæc diluere pertinet ad prædictos Doctores, quia tamen ego probabilem dixi eorum sententiam, onus etiam subii respondendi.

Ad primam ergo sequelam, libens illam concedo propter rationem dictam num. 2.

Ad secundam quid si etiam illam concedamus? nisi tamen Episcopus limitet pro illa sola vice, tunc enim non ex vi violationis, sed ex vi talis prohibitionis non poterit extra illam necessitatem ibidem celebrari. Quare qui celebraret, non incurreret in pœnas forte in illa Diœcesi latas contra celebrantes in Ecclesia violata, sed contra celebrantes in loco interdicto ab Episcopo.

Ad tertiam dicerem, per illam Missam inchoatam ante pollutionem, sed continuatam postea, non reconciliari Ecclesiam, quia Ca-

nones

nones per quandam fictionem in reverentiam sacrificii incœpti, disposuerunt missam inchoatam ante violationem inceptoque Canone, esse, ac si tota absoluta fuisset, & veluti pertinere ad totum tempus ante dictam violationem: Unde cum moraliter non judicetur esse postea, non poterit à Doctoribus dici, quod per illam, Ecclesiæ violatio tollatur. Neque enim in rebus positivis est spectanda prioritas, vel posterioritas physica, sed sufficit plerumque moralis, seu canonica, ita sacris Canonibus disponentibus. Certe sic dies vespertina hesterna moraliter reputatur à Jure hodierna, in ordine ad recitandum matutinum hujus diei, non vero in ordine ad non laborandum die festivo. Sic etiam Missa ante mediam noctem Natalis Domini, quæ coram Summo Pontifice celebrari solet, judicatur ex quadam fictione, seu dispositione Pontificis facto ipso sic volentis, esse post mediam

mediam noctem, seu pertinere ad diem sequentem, nam propterea, qui illi interfuerit, satisfaciet a præcepto audiendi Missam in die Natalis. Simili igitur modo Missa inchoata ante violationem, & absoluta post, disponitur à jure ac si esset absoluta antea, & ideo eandem violationem tollere nequaquam potest.

Ecclesia & Altare non consecrata, seu non benedicta.

8 IAm vero de Ecclesia non consecrata, sive non benedicta, & Altari item non consecrato, si quis fortè in his celebret. Dico certum esse mihi, & aliis non remanere, nec consecrata, nec benedicta, nec deputata ad sacrificium Mihi, quia non continguntur à Sacratissimo Christi corpore, & sanguine. Aliis, tum propter eamdem rationem, tum

a *Delugo de Euch. disp. 15. sect. 2. num. 57.*

tum ex absurdo, quia si ipso sacro ministerio statim talia fierent, omnia Oratoria, & Altaria, etiam in Castris militum, etiam sub dio, essent consecrata, vel deputata ad sacrificium, postquam in eis, ex quacumque causa, celebratum fuerit, quod ut clarum conveniens, à nemine admittitur.

9. Quod si his|obiicias: cur Ecclesia violata ex probabili sententia modo dicta num. 5. reconciliatur, si ibi sacrificium peragatur, non autem consecratur, seu benedicitur, si in illa non consecrata celebretur, respondere possent, quia, ut ibidem dictum est, plus requiritur ad inducendam consecrationem, seu benedictionem in materiam profanam, quam ad purgandam materiam jam semel consecratam, seu benedictam.

§. V.

Quando Calix, & Patena amittant consecrationem?

1. AMittitur *a* consecratio per fractionem, vel per talem diminutionem, quæ illa inutilia reddat, seu inepta ad usum sacrificii. Quare de quodam Calice, qui modicissimum foramen habebat in fundo cuppæ, quod tamen promiserat aurifex ita artificiosè concinnare, ut vix præteritus defectus apparere posset, idque sine ullius immutatione, dixi eum consecrationem amisisse; quia, propter illud foramen, unde sanctissimæ species exundabant, aptum nequaquam remanserat ad sacrificium.

2. Hinc inferunt Doctores, *b* si in Calice non tornatili, separetur, per fractionem, cuppa à pede, cum sic

a *Delugo d.* 20. *de Euch.* 4 *nu.* 93.
b *Idem ib. & passim.*

sic fiat Calix ineptus ad sacrificium, perdi consecrationem: non perdi autem in tornatili; quia, licet si partes separentur, non sit aptus ad sacrificium, cum consecratio fuerit in utraque parte per modum unius exhibita, tamen cum rursus partes conjunguntur, est aptus: & ex alia parte est idem moraliter Calix, qui erat prius, quare erit sicuti prius consecratus: hæc enim arte facta, ut v. g. horologium, si dissolvantur ejus partes, & iterum uniantur, eadem sunt, ac erant antea; non sic si frangantur, & iterum artificis ministerio compaginentur.

3 Quid si Calix (idem de Patena) argenteus in interiore cuppa inauratus perdat sensim omnem inaurationem? Dico, non amittere a consecrationem sicut etiam nec amitteret, si non esset inauratus, & attritione paulatim nova superficies appareret Ratio utriusque

a *Hurtad. de Sacrif. d. 4 diff. 10.*

quæ est, quia semper remanet idem Calix.

4 Dixi (*Argenteus*) nam si forte sit de antiquioribus (quales adhuc persistunt Romæ) ex stanno, vel ære inauratis, aurumque totum, vel ex majori parte abrasum esset; propter aliud caput amovendus esset à sacrificio, nempe, quia non esset ex apta materia, ut supra vidimus Dices. At tunc erat apta materia, & ex alia parte nunc, quamvis, ablato auro, idem Calix perseverat, & consequenter per nos perseverat consecratio, ergo cur erit amovendus? Respondeo, urget hæc ratio, nam propterea illud prius, quod nos diximus, esset consulendum, hoc posterius, quod tu urges, non condemnandum.

5. Iam, Calix ejusmodi, ex cujus concavo abrasum est paulatim totum aurum, si de novo ab Artifice inauretur, amittitne consecrationem, ita ut nova consecratione indigeat?

Plures

Plures *a* amittere putant. Ratio præcipua est, quia ponitur nova superficies auri, quam superficiem mox tacturus est Sanctissimus sanguis, quæ cum tota nova sit, consecrata non est. Neque dicas superficiem esse accessoriam, & minus principalem, atque adeo debere sequi partem principalem, quæ est totus Calix, qui est ex dictis nu. 3. consecratus, ne id dicas (inquiunt) nam superficies, quamvis, quoad quantitatem sit minor pars, tamen quia ipsa tangit immediate sacras species, pars magis principalis dicenda est.

6 Alii *b* probabilius putant remanere consecratum. Ratio præcipua est, quia idem Calix, sicuti eadem est Ecclesia consecrata,

 si de

a *Palud Armil Ang. Tabien. Azor. Suar Vasq. Re. Bonacin apud Hurtad. de Sacrif. art 4. diff 10 & Dian. 1. p. tr. 15. res. 3.* b *Deluzo de Euch. d 10. sec. 4. n. 95. Dian. p. 2. tr 15 res. 3. Laym. Coninch ab eodem citati.*

à de novo dealbetur, neque enim oportet eam iterum consecrare. Nec inauratio, ut dicunt prædicti, est pars principalis, est enim accessoria, sicuti quando pars medica Corporalis reficitur, etiam si refectio cadat in partem, quæ occupetur ab integra particula, non erit, nisi pars minus principalis, & accessoria.

7 Dices cum Suario, si una cuppa subtilissima auri poneretur intra cuppam talis Calicis, indigeret consecratione; sed ita se habet illa superficies auri novi; ergo &c. Respondeo, negando minorem, quia, in nostro casu, est unum & idem vas; in casu Suarii, est duplex

8 Dices iterum. At, ad novam ejusmodi inaurationem, igne opus est, atque adeo Calix videtur mutari, & non remanere idem Respondeo, certum est, si Calix aliquo tandem modo efficeretur alius, vel frangeretur, nos non esse in casu proposito; at si ut aurum superad-

datus

datur, Calix solum excanduerit, non erit mutatus, ac propterea, cum diminutionem non passus fuerit, nequaquam alius effectus est. Neque enim, si ferrum v. g igne ad fornacem excandescat, diversum fit ab eo, quod erat.

Instas, dum est ita ignitus Calix, fit ineptus ad sacrificium, ergo jam amittit consecrationem. Respondeo etiam quando Calix immundus smigmate, seu sapone, ut abstergatur, obvolvitur, est ineptus ad sacrificium, & tamen non amittit consecrationem, negandaest igitur consequentia, quia non fit ineptus veluti quoad substantiam, sed solum quoad circumstantiam accidentalem, quæ facile, & sine vasis mutatione tollatur.

9 Illa per hanc occasionem est *a* aliquorum sententia corrigenda, non enim est verum, quod aliqui,

a Azor aliique quos citat, & seq. Tambur. de Iur. Abbat. tom. 1. d. 23. q 3. n. 6

universaliter, affirmant; per ictum mallei calicem, vel Patenam amittere consecrationem. Sane si per ictum frangatur, vel ineptus quoad substantiam pro sacrificio fiat, amittere non est dubium: At si ineptus non fiat, a cur dici possit amittere? amitteret etiam, si in terram, super lapidem Calix sine ulla prorsus mutatione concideret quod nemo dixit. Immo licet aliquantulum tunc contorqueretur, ita ut, mallei vi, cum dexteritate concinnari possit, non amitteret; quia semper remanet idem consecratus Calix, ut ex dictis patet.

§. VI.

De aliis Vasis in Sacro Ministerio adhiberi solitis.

1 PIxis, seu ciborum, sphæra seu lunula, & quodcunque aliud

a *Bonac. d. Enchar. d. art qu. ult. p. 9. n. 19*

aliud vas, *a* in quo servatur immediate Sacratissima Eucharistia, ut item fistula aurea, per quam Sanctissimum sanguinem, in Missa sollemni, Summus Pontifex attrahit, consecratione non indigent, nec benedictione. Quia tamen, in Rituali Romano ponitur propria Pixidis benedictio, benedicenda erit ex congruitate, quam doctrinam extendit Laymann, *b* ad vasculum, ubi servatur Sacrum Chrisma.

2. Neque dicas: Calix est consecrandus ergo & Pixis: Ne id dicas, in quam, quia, in requisitis à jure, non est aptum argumentum à paritate. Adde & adesse congruentiam disparitatis; si quidem, in Calice, per se & semper, fit Sanctissimi Sanguinis consecratio, per quam, primo, fit præsens Christus Domi-

a *Suar. de sacr. d. 81. sect. 7. § 3 obiter De lug de Euch. d. 20 sect. 4 n. 96. Hurt de sacrif. d. 4. diff 10. aliiq.*

b *Laym, l. 5. tr. 5 c. 6, n. 22.*

Dominus; in Pixide vero, ut etiam supra Corporale, non nisi per accidens; si quando, adsunt multæ particulæ consecrandæ, per se enim Sacratissimum Corpus, in manibus Sacerdotum, consecratur.

3. Nec *a* item, in jure, determinata est materia, qua conflanda sint Pixis, sphæra, & prædicta similia; consulendum tamen, fieri ex auro, vel argento: Quare si ex meliore materia fierent, ut ex solida gemma pretiosa, facilius acquiescerem, quam acquievi supra, *b* in Calice, quia hic non est illud periculum imbibendi sanguinem.

4. Si propter pauperratem Pixis, vel Sphæra fieret ex alia materia inferiore v. g. ex stanno vel ære, non fore mortale docet Suarez: multo ergo minus, si ex ære inaurato.

5. Non

a *Suar. dict. d. sect. 7. Hurt. d. diff. 10. Marchin de cred. tr. 3. p. 3. c. 13. n. 6.*

b *Supr. c. 1. §. 1. n. 3.* c *Suar. ib. §. 3. f. biter sub finem.*

5. Nota autem hic tria: Primo, hæc Vasa posse *a* ab eo benedici, qui habet auctoritatem benedicendi omnia ornamenta, præter ea, in quibus adhibetur sacra unctio: in his enim jam illa non adhibetur.

Secundo, intra dictam Pixidem *b* non esse necesse ponere aliud vas lineum benedictum benedictione Corporalium, ut putavit Vasquez ductus ex consuetudine cujusdam Ecclesiæ; quia id, nec in Jure fundatur, & obstat communissima aliarum Ecclesiarum consuetudo. Tertio (ut id obiter dicam) non valere illam paritatem: Calix, immo eadem Pixis plena particulis, quando fit consecratio, debet esse super aram lapideam, ut infra, *c* suo loco dicetur, ergo Pixis quando servatur cum Eucharistia in Tabernaculo, debet item servari super aram, non, inquam, valere, si qui-

a *De Iug. De Euch. 20. sect 4. n. 69.*
b *Ibid.* c *Infra c. 5. §. 1. n. 4.*

siquidem satis est, si servetur supr
Corporale, ut contra Vasquez,
docet ipsa praxis, & suadet con
gruentia, quia nimirum in Pixid
tunc non fit consecratio, sed quo
consecratum est, custoditur.

6 Cetera vasa, nempe Taber
naculum, seu Custodia, intra quan
obserata Pixis custoditur; Phiala
seu Ampullæ, ubi servatur vinum
& aqua, Pelvis & Vas, quibus ma
nus Sacerdotis in Missa abluuntur
& similia, utpote aliquantulo re
motiora à sacro ministerio, bene
dictione multo minus *b* egent.
Munda tamen sint, quantum fier
potest, ob reverentiam Sacramen
debitam.

CA

*a Vasquez citatus & non approba
tus à Delugo d. 20. de Euchar. sec.
n. 97.*

*b Ex Suario dicta d. 81. de sacr sec
7. §. ult.*

CAPUT II.

Quis cultus sacris his vasis, & similibus debeatur,

1 PLura, quæ sparsim hac de re suis in locis essent dicenda, ideo huc reducimus, quia, hic simul ea colligere expeditius existimavimus.

Circa tria autem ejusmodi cultus versari potest. Primo circa contractum eorum, Secundo, circa lotionem. Tertio, circa usum profanum; sive scilicet, quis utatur sacris his instrumentis ad usum communem, sive quis communibus utatur seu ea convertat ad usum sacrum. Jam de singulis.

§. I.

Contactus Sacrorum.

2 CErtum est Primo, Calices, & Patenas, quando vacua à sa-

cris Eucharistiæ speciebus, sunt & illa omnia, quæ in ipsorum consecratione, Chrismate sunt delibuta, ut Ara, Agneique cerei, non debere, ex congruitate, nuda manu, immediatè, propter reverentiam, à laicis, & fœminis attingi : Attingere autem, citra contemptum non esse mortale, certum sit, immò, si subsit causa, nec veniale ; quia *a* non videtur res ex se gravis, ac propterea justæ causæ excusationem facile admittens. An sine causa sit veniale, mox à n. 11. disputabimus.

3. **Dixi** (vacua) nam quando continent sacram Eucharistiam, sicut etiam Pixides, Ciboria, & similia, quando eamdem continent, contingi sine mortali non possunt, nisi à Sacerdotibus, &, in aliquo casu, de quo alibi *b* diximus, à Diaconis,

a *Suar. de sacr. disp* 81 *sec.* 8.

b *In opusc. de expediend. commun. c.* 6. *init.*

conis, ita requirente summa Christo Domino debita reverentia. Eucharistiam ipsam, Chrisma, & oleum sanctum tangere grave etiam quid est, unde à laicis, immo, & clericis non Sacerdotibus tangi hodie *a* non licet; esto, aliud tulerint prisca tempora, quando sacra Eucharistia in manus fidelium, ab ipsis assumenda *b* porrigebatur.

4. Certum est secundo, alias vestes benedictas, quæ nec sacram Eucharistiam immediatè contingunt, nec Chrismate unguntur, ut sunt Mappæ vestes Sacerdotales, &c. esse concessum *c* omnibus contingere. Idem puto de Sacris Sanctorum Reliquiis, idemque, quoad eas gestandas sentio licite enim eas thecis inclusas, & gestare, & transferre. immo, & in processio-

 nibus,

a *Bonac in 1. decal prac. d. 3. q. 1. p. 4. n. 13. Azor tit. 1. l. 9 q. 9.*

b *Azor ib. q. 12.* c *Suar d. de sacr. 81 sec. 8. §. 3. exempl. Lay. l. 5. T. 5. c. 6. n. 10.*

nibus publicis portare laicus potest. Ratio horum est, quia hæc, cum debita reverentia, exhibere non est ex se malum, & nulla in contrarium extat prohibitio, quod si aliquam adversarii afferunt, Castropalaus *a* aliique satis superque diluunt.

5. Certum est Tertio Pixides, Ciboria, Sphæras, seu lunullas, etiamsi benedicta sint, posse *b* ab omnibus contingi sine ulla culpa, quando nondum sacram Eucharistiam continuerunt. Ratio est, quia ex una parte sacro Chrismate non sunt uncta, ut Calices, & Patenæ, & ex altera, reverentiam illam contactui sacrarum Eucharistiæ specierum debitam, nondum contraxerunt.

6. Idem

a *Castrop. tit. 2. p. 8. d 1. de Adoratione p. 6 n. 35. Sanchez lib. 2 in decal. 34. c n. 26*

b *Laym. l. 5 tr. 5. c. 6. n. 22*

6 Idem *a* sentio de Corporalibus, Pallis, & Purificatoriis, non solum quando ad sacrum usum nondum fuerunt adhibita, sed etjam quando post sacrum usum jam lota fuerunt. Ratio est, quia licet tunc non *b* sint iterum benedicenda, cum per solam lotionem benedictio ab iis non auferatur, atque adeo simpliciter nova non sint, tamen sic lota, moraliter, censentur, perinde, ac essent nova.

7 Sed quid postquam hæc, & dicta nu. 5. contigerunt sacras species, idque ante lotionem? Puto probabilissimum, *c* adhuc licere ea sine veniali ab omnibus contingi. Ratio est, quia ex una parte hæc unctione sacra non afficiuntur, & ex alia non censentur, ex sacrarum specierum solo contactu, tantam dignitatem contrahe-

a *Laym. eod n. 21 fin* b *Bonac. de Euc. d. 4. qu. ult. p. 9. n. 24. aliiq.*

c *Laym loc. cit.*

re, quantam ex unctione sacra contrahit res consecrata.

4. Dices. Posset evenire ut purificatorium v. gr. imbiberit aliquid Sanctissimi Sanguinis ex usu sacro, quare nefas esset laico illud contingere. Respondeo, id esse per accidens, & de raro, atque adeo non impedire libertatem illud contingendi Sane eadem Purificatoria post Sacrum usum reponuntur sine delectu in Arcis, & Cistis profanis, cum tamen potuerit esse, ut ibi imbibitum adhuc remanserit aliquid sanguinis nondum exsiccati; sed ideo hujus non habetur ratio, quia per accidens est: & tunc Angelorum erit officium præsentiam inibi Christi Domini, humiliter, venerari.

9. Certum si Quarto, seu saltem multum probile, Acolithos, imo & aliquo ex minoribus ordinibus vel etiam prima tonsura insignitos, posse *a* sacra vasa vacua, alia-

a Sua. d. 81. de sac. sec. 8. §. 3 exemp. aliq.

aliaque dicta num. 2. extra Sacrum Ministerium contingere. Ratio est: quia jam sunt clerici, quorum officium est, ejusmodi instrumenta, aliaqua tamdem majori ratione tractare. Dixi (extra ministerium) dum enim celebratur Missa, solum constitutis in sacris, & Acolithis concedit *a* Suarez.

10. Dices, abstinendum esse etiam extra sacrum Ministerium, Acolithis à contactu sacrorum vasorum ob tres rationes, quas adducit Layman *b* Primo propter communem Doctorum sententiam. Secundo, propter Ecclesiarum praxim. Tertio, propter stylum Curiæ Romanæ, quæ concedit tonsuratis vel in minoribus constitutis, posse sacra vasa contingere.

11. Respondeo ad Primam. Etiam si alius Doctor nobis non supeteret, sufficeret Suarez pro mil-

a *Suar ib. exc. non liceat. 2. dist. 25. & c. nullus 1 d. 4.* b *Laym lib. 5 tr. 5 c. 6. n. 19.*

le, prout loquitur Joan. Sanchez [a] Suarium commendans. Ad secundam, negat Suarez esse ejusmodi praxim. *Extra Sacrum Ministerium* (inquit) *quilibet minister Sacer, id est, quocumque minori gradu ordinatus non peccabit contingendo hæc vasa, ut colligitur ex c. non oportet dist. 23. & ex Usu qui videtur hoc etiam extendere ad ordinatos tantum prima tonsura.* Hæc Suarez. Vides? Layman pro se modo num. 10. dixit (*propter Ecclesiarum praxim*) Suarez pro se dicit (*ex Usu*) cui fides adhibenda? sed certe, etiam si esset usus abstinendi à tali contactu, is nobis nihil obstaret, quia non constat esse introductum sub obligatione, ut in simili sæpe [b] cum Doctoribus argumentari solemus. Ad Tertiam, licentiæ à Sancta Sede frequentissime conceduntur ad tollendos conscientiæ scrupulos, vel pro amplectentibus opinionem con-

[a] *Io. Sanchez in sel. d. 44. n. 41.*
[b] *Infra l. 2. c. 4. §. 2. num.*

contrariam, ut docent communiter *a* Doctores.

12. Unum ergo supereſt hic decernendum. An ſcilicet (citra neceſſitatem, & contemptum) ſit ſaltem veniale laico, vel fœminæ, nuda manu, extra miniſterium ſacrum tangere Calices, & ſimilia dicta num. 2.

Saltem eſſe veniale, docent probabiliter *b* plures: Ego libenter aſſentior opinioni *c* Soti, Bartholomæi *d* ab Angelo, aliorumque dicentium nec eſſe veniale. Cui ſententiæ multum favet Sanchez, *e*, Caſtropalaus *f* & Sa, *g* & hoc quidem ſic habet, *ſacra tangi à laicis*

a *Suar de Euch. d. 81. ſect 8. § 4 addendum Caſtrop. to. 2. tr. 7. d. 2 p. 4 n. 6. aliique.* b *Suarez, Coninch. mox citandi aliique.* c *Suar. in 4. diſtin. 3. qu 2 art. 3 §. Sed circa hoc quæritur.*

d *Barth ab Ang. de miſſ Dial. 5. §. 121.* e *Sanch. lib. 2. in Decal. c. 43 n. 27. fin* f *Caſtr. to. 2 tr. 8. de adorat. d. 1. p. 6. n. 24.* g *Sa V. ſacra n. 3.*

sine contemptu, aut nullum peccatum est, aut leviſſimum. Hæc ille in impreſſione genuina: nam ſcio in expurgata *a* ſic legi, *ſacra tangi à laicis ſine contemptu, non eſt peccatum mortale.* Scio, inquam hoc, ſed ego cum voco Emanuelem Sà, ipſum vocari, & legi non alium volo.

Suarez, *b* Coninch, *c* aliique, qui in tali contactu peccatum venial cognoſcunt, octo textus pro ſe, ad id probandum adferunt quos ad verbum hic exſcribere, & explicare juvat, ut nimirum veluti manu palpemus, ibi, de hac re, nec mortalem, nec venialem obligationem imponi. Neque ſic brevitati noſtræ injuriam facimus, licet enim viatori etiam feſtinanti, ſi ſpes lucri reluceat, ad aliquantulo longiorem viam, non nihil aliquando divertere.

Pri-

a *Ibid* b *Suarez diſp. de ſacr.* 81 *ſect.* 8. *§. tertium exemplum*

c *Coninch de ſacr. q* 83. *art* 3. *d.* 3. *n.* 249.

Primus Textus ex dist. 23.

13 *Sacratas Deo fœminas, vel Monachas, sacra vasa, vel sacratas pallas penes vos contingere, & incensum circa. Altare deferre, perlatum est ad Apostolicam Sedem, qua omnia reprehensione plena esse, & vituperatione, nulli recte sapientium dubium est. Quamobrem hujus Sancta Sedis auctoritate hac omnia vobis resecare fundituus, quanto citius poteritis, censemus: & ne pestis hac latius divulgetur, per omnes Provincias, abstergi, citissimè, mandamus.*

14 Ubi vides Primo, locutionem esse solum de fœminis monachis, cur ego prohibitionem ad omnes extendis? Secundo, mihi probabilissimum fieri, non loqui, hic, Pontificem, de mero sacrorum vasorum contactu, sed de illo, qui adhibebatur, dum fœminæ ministrabant Sacro, quòd meritò sem-

per Canones prohibuerunt, & tamen alicubi monachæ, prætextu quod essent Deo dicatæ, Sacro ministrare non dubitabant. Quando igitur dicitur in textu (*Monachas penes vos sacra vasa contingere, & incensum circa Altare deferre perlatum est*) illud *(circa altaria)* cadit supra *(contingere)* & supra *(deferre)* ita ut, uno verbo, perlatum fuerit, Monachas circa Altare Missæ inservire. Conjectura optima est, quia id appellat Pontifex pestem : & quidem citissimè abstergendam, at quæ pestis tanta est, merus contactus Calicis, qui per eosdem nostros adversarios judicatur res omnino venialis & levis; Non ita fœminas ministrare circa altaria; ipse enim mulieris aspectus, facile inficit ad malum propensos hominum mores : nam propterea nomine pestis meritò vocanda fuit; tanroque rigore vitanda est, ut potius in necessitate concedatur. Sacerdotem sine ministro celebrare, ut

infra

infra dicemus, *a* quam ministrante, circa Altare, muliere.

Textus Secundus ex eadem dist. 23. C. non oportet 1.

15 NOn *oportet Subdiaconos licentiam habere in Sacrarium sive in Secretarium (id est Altare, habet hic Glossa) quod Graci Diaconium appellant, ingredi, & contingere vasa Dominica.*

16. Vides Primo, id tantum prohiberi per verbum (*non oportet*) quod non notat præceptum, sed convenientiam ex communi *b* sententia. Secundo, sermonem esse de ministrando circa Altare, ait enim textus (*ingredi in altare, & contingere vasa*) Tertio hunc Canonem vel usu, vel ex aliis ordinationibus jam abrogatum esse. Quis enim

a *Infra l. 2. c. 7. §. 5.* b *Suar. l. 5 de leg. c. 5. nu. 10. Sanch l. 6 in decal. c. 4. n. 37 Castrop. tom. 1. tr. 3. de leg. d. 1. p. 9. num. 2*

nunc negabit Subdiacono circa Altare assistere, & sacra vasa tractare? Subdiacono, inquam, cui propter hoc ipsum, datur in sua ordinatione Calix attingendus.

Textus Tertius ex eadem d 23. C. non oportet 2.

17 *NOn oportet insacratos ministros licentiam habere in Sacrarium, quod Græci Diaconium appellant, ingredi & contingere vasa Dominica.*

18. Vides, hunc textum esse fere eundem cum præcedente? solum enim, ibi, loquitur de Subdiaconis, hic de insacratis, hoc est, ut habet Glossa, de personis non sacris, atque adeo de laicis, nam etiam prima tonsura insigniti, sacri *a* appellantur apud Canones, utpote, jam clerici, de sorte Domini.

Sensus

a Castrop. tom. 2. tract. 8. disput. 1. de Adorat. p. 6. n. 24. citans Suarium & Canones.

Sensus igitur est ministros laicos non convenienter inservire sacro, quod tamen, saltem quo ad Missas privatas, consuetudine jam abrogatum est; quia ubique locorum, laicos ministrare, æquo animo, & sine ulla incidentiæ specie, immo, quando, qui ministrant, sunt viri nobiles, cum laude, passim videmus.

Textus Quartus ex eadem dist. 23. C. non liceat 1.

19 NOn liceat, *cuilibet ex lectoribus, sacra Altaris vasa portare, nec aliis nisi iis, qui ab Episcopo Subdiaconi fuerint ordinati.*

20 Nota illud (*portare*) quod Gloss hic, Hugo. & Archidiaconus explicant portare in processionibus publicis, & dicunt ea vocari vasa sacra, in quibus continentur sacræ Sanctorum Reliquiæ. Sed quoad hoc esse ipsa consuetudine revocatum hunc textum, docet

cet Sanchez *a* Quare licebit hodie tum lectoribus, tum laicis ea portare; prorsus sicuti iisdem laicis, sine scrupulo, portare in processionibus Cruces licet. Quod si Sacrorum vasorum nomine intelligas Calices, Patenas, &c. sicut intelligit idem Sanchez, *b* adhuc nota textum dicere *(portare)* non *(contingere)* ex quo conjicimus non esse sermonem de simplici contactu, sed de illo, qui addit gestationem, quæ solet fieri intra ministerium sacrificii. At jam diximus num. 9. id intra Ministerium sacrum, competere ex officio solis constitutis in sacris, & ad summum, Acolithis: nos autem, hic, loquimur de contactu, extra Ministerium sacrum.

Textus

a *Sanchez lib. 2. in Decal. cap. 43. nu 26*

b *Sanchez ibid.*

Textus Quintus ex eadem dist. 23 C. Non liceat. 2.

21 *NOn liceat cuilibet Ministeria tangere nisi Subdiacono, aut Acolitho in Secretario vasa Dominica.*

22. In Secretario, inquit Glossa, hoc est, in loco, ubi sacra vasa ponuntur, ne fit contra id, quod supra negatum fuerat Subdiaconis; dum, ut vidimus num. 15. dictum fuit in c. non oportet 1. non oportere Subdiaconos licentiam habere in Secretarium ingredi, ubi eadem Glossa voluit, nomine Secretarii, significari Altare. Sed melior est explicatio eorum, qui fatentur in uno Canone ex his idem concedi, quod negatur in alio, id tamen fuisse diversis temporibus, pro ut res, & circumstantiæ tunc a exigebant; verum, quantum facit ad

a *Suarez de Euch. d. 81. sect. 8. §. Tertium exemplum.*

ad nos, vides; hic, non agi, de simplici contractu, sed de contactu in Secretario, hoc est, de eo, qui adhibetur, dum ministratut sacro qui solum constitutis in sacris & Acolythis competere ex hoc eodem Cap. Non liceat, 2. docuit Suarez à nobis allatus num. 9.

Textus Sextus ex dist. 1. de Consecr. C. in Sancta.

23 IN *sancta hac Apostolica Sede statutum est, ut sacra vasa, non ab aliis quàm à sacratis. Dominoque dicatis contrectentur hominibus Indignum enim valde est, ut sacra Domini vasa, quæcumque sint, humanis usibus serviant aut ab aliis, quam Domino famulantibus eique dicatis tractentur viris: ne pro talibus præsumptionibus, iratus Dominus plagas imponat populo suo, & hi etiam, qui non peccaverint, mala patiantur aut pereant, quia perit Iustus sapissime pro impio.*

24. Nota illud (*contrectentur*) idem

idem enim est, ac illud, quod paullo post dicit, (*tractentur*) sensus ergo erit, vasa hæc sacra, non debere tractari, seu inservire in profanis usibus: id, quod longe diversum est ab eo, de quo hic disputamus. Confirmatur ex illis verbis (*humanis usibus serviant*) & ex illis (*ne pro talibus præsumptionibus iratus Dominus &c.*) quod certe significat aliquid multo gravius, quam sit simplex, purusq; contactus: significat enim gravem illum contemptum, quo sacris vasis, ad usum profanum, quis uti præsumit.

Textus Septimus ex eadem dist. de Consecr. C. vestimenta.

25 VEstimenta *Ecclesiastica, quibus Domino ministratur, & sacrata debent esse & honesta, quibus, aliis in usibus non debent frui quam in Ecclesiasticis, & Deo dignis officiis, quæ nec ab aliis debent contingi, aut ferri, nisi à sacratis hominibus; ne ultio, quæ*

Baldas-

Baldassar Regem percussit, super hæc trãsgredientes, & talia præsumentes, veniat, corruere eos faciat ad ima.

26. Hic Textus, qui non loquitur de vasis solum, sed etiam magis explicite, de vestimentis, quoniam bene explicatur ab ipso Suario, sacis pro nobis erit, ejus hic explanationem proferre: *In C. Vestimenta* (a inquit) *loquitur Stephanus Papa generaliter de vestimentis Ecclesiasticis, quæ neque ab aliis debent contingi, aut ferri nisi à sacris hominibus. Quæ verba aut præceptum non continent, quia illud verbum* (non debent) *non videtur in rigore significare obligationem, sed decentiam quandam, aut non intelliguntur de quolibet tactu, sed de illo, qui ordinatur ad profanum & communem usum, ut ex antecedentibus potest non obscure colligi, vel certe si admittamus ibi præceptum, dicendum est in desuetudinem abiisse, quoad hanc partem.* Hæc pro nobis Suarez.

Textus

a *Suar. de Euch d* 81. *sec.* 8. §. *Tertium exemplum.*

Textus Octavus ex eadem dist. 1. de Consec. C. Ad nuptiarum.

27 *AD nuptiarum ornatum divina mysteria non præstentur; ne dum improborum contactu, pompaque sæcularis luxuriæ polluuntur, ad officia sacri mysterii videantur indigna.*

Hic, sermonem esse de contactu in ordine ad usum profanum; ex ipso litteræ aspectu satis patet.

Atque hi sunt à Suarez, aliisque hac de re contra nos citati textus; quibus accuratè inspectis, meritò, pronunciare potuimus; probabilem esse sententiam, nullum in prædicto contactu veniale peccatum agnoscentem.

§ II.

Lotio Sacrorum.

1 CErtum [a] est Corporalia Purificatoria, & similia lavari,

[a] *Suar. Coninch. Reg. aliiq; passim apud Bonac. de Euc. d. 4. q. ult. p. 10. n. 22.*

lavari, saltem ex convenientia debere à Diacono in vase ad hoc præparato, lotionemque mittendam esse in Piscinam Sacram, seu Sacrarium, quod, sic, nihil aliud est, nisi locus in pariete, seu sub terram defossus, & ab aliis profanis usibus separatus, in quem hæc lotio, & similia proiici, ob reverentiam, solent,

2. Notant autem communiter a Doctores, hoc intelligendum esse de prima lotione, nam hac, per Diaconum habita, possunt laici sine scrupulo, & fœminæ, præsertim sacræ Virgines, ea melius lavare, tergere, & reficere.

3. Dubium ergo supereſt. An si laicus, sine necessitate ea in prima lotione lavet, peccet. Et non peccari quidem mortaliter certum sit, quia non est materia gravis; Peccari autem venialiter a multi supponunt, ex eo, quia, si ea tangere, ex ipso-

a *Suar. disp. de sacr. 81. sect. 8. §. 4. addendum aliqua.*

ipsorum sententia, iis non licet, sub culpa veniali; multo magis, non licebit lavare.

4. Verum probabile est, nec esse veniale, licet sit optimum consilium ut à Diacono, vel Subdiacono, vel habentibus ad id privilegium, in primalotione, laventur. Ratio est, tum quia Doctores, supra, probabiliter docentes, non esse veniale tangere, videntur etiam probabiliter docere, nec esse, lavare: in lotione enim, nil aliud tamdem intervenit, ut idem Suarez ibidem fatetur, nisi quidam contactus: tum quia, ut ibi, ita hic, non constat impositam esse obligationem sub ullo præcepto, ut jam ex sequenti textu, quem adversarii communiter afferunt, apparebit: est autem hujusmodi. a

5. *Nemo per ignorantiam* Et infra *Pallas vero, & vela Sanctuarii, si sordidata fuerint ministerio, Diaconi cum humilibus ministris, intra Sanctuarium,*

a C. nemo 2. de consecr. dist. 11.

ctuarium, lavent non eiicientes foras i Sacrario, & velamina Dominicæ mens abluant, ne forte pulvis Dominici Corporis male decidat.

6. Ubi nota Primo, hunc Canonem, quoad vela, omnes fateri jam usu ipso derogatum esse ; id quod diserte docet hic Glossa *a* quæ sic habet. *Et vela, id est ornamenta vel vela, idest cortinæ. Huic hodie derogatum est consuetudine generali.* Hæc Glossa.

7. Nota Secundo, illud *(Palla)* intelligi de Corporalibus ut habet Glossa, *b* sed à Doctoribus propter identitatem rationis , merito extendi ad Purificatoria, Calices Patenasque.

8. Nota. Tertio hunc textum concedere prædictam lotionem Diaconis cum humilibus ministris; cur igitur plures Doctores id coarctent ad unum Diaconum! Si licet igitur; meo intellectu hunc Cano-

a *Gloss v. & vela.* b *Gloss. c. Altaris pallad. 1, de consec.*

Canonem explicare, sensus erit, ut Diaconi tanquam iis, quibus cura Sacrorum incumbit, assistant. minores ministri lavent; tunc enim recte dicetur Diaconis cum ministris lavare sicut Domina cum Ancillis, dicitur domus servitia exhibere, illa scilicet dirigente, his exequentibus.

9. Nota Quarto, loquendo de iis, qui ministri Ecclesiæ non sunt. atque adeò de laicis, puto, iis, nequaquam in hoc textu prohiberi. ne sub veniali quidem, primam prædictorum lotionem. Ratio est, quia, ut patet, ex littera, nullum verbum est ostendens obligationem ejusmodi: solum enim dicitur (*Diaconi, cum ministris lavent*) hoc autem imperativum, nec ex se significat prohibitionem sub peccato in opinione probabilissima, [a] & multo magis hic ex Pontificis mente, qui explicare, dumtaxat,

[a] *Cæt. Castr. Carb apud Castrop. t. 1. d. 1, de leg. pag. 9. n. 3. aliique.*

in hoc textu. intendit id esse officium Diaconorum, & ministrorum; ceterum an ab aliis fieri idem possit nec annuit, nec abnuit. Sane si quis ita dicat, Ostiarii januas Ecclesiæ aperiant; ostenderet quidem officium Ostiarii, non tamen prohiberet, quo minus ab aliis, quamvis non ex officio, aperire Ecclesiæ januas possint.

10. Dices Suarez *a* postquam retulit hunc eundem textum, ita subdit. *Quæ omnia servanda sunt, saltem in prima lotione, hoc enim nulla consuetudine abrogatum est, neque rationabiliter abrogari potest ut notat Silvester.* Hæc Suarez Respondeo, nos non hactenus non asseruisse, hunc textum esse abrogatum consuetudine sed in illo non ferri legem, sub peccato prohibentem.

11. Sed quæso te, expende, an verum sit, quod hic textus non sit abrogatus. In illo quatuor à Pontifice

a Suar. disp. de sacr. 81. sect. 8. §. 4. addendum.

tifice ordinantur : Primo ut Palle, id est Corporalia sordidata laventur. Secundo, ut laventur à Diaconis cum humilibus ministris. Tertio, ut laventur intra Sacrarium. Quarto, ut non prouciatur lotio foras à Sacrario. Ex quibus, illud secundum, quod laventur in prima lotione à Diaconis, ubinam locorũ servatur? lavantur enim à Subdiacono, & à dictis supra n. 5. Et illud tertium quod in eadem prima lotione, laventur intra Sacrarium, quotus quisque est, qui hodie observat? lavantur enim passim à ministris, ubi libuerit in plevi, quamvis observent illud quartum quod non proiiciant lotionem foras à Sacrario. Si ergo defacto aliqua ex dictis sunt, etiam per timoratos, abrogata, non debuit universaliter dici à Suario, ea quæ in prædicto capitulo ordinantur, abrogari rationabiliter non posse.

§. III.

Vsus Sacrorum ad profana.

1. CErtum est, mortale, ex se, esse Sacris vasis & vestibus, eadem forma, atque adeo eadem benedictione, vel consecratione manente, uti ad usum profanum. Exempla ponit Suarez, *a ut si quis v. gr. uteretur Calice in communi mensa, vel Palla benedicta, ut communi linteolo, aut Sacra veste ad profanam representationem, vel ludum, id enim præfert contemptum quemdam, & vix potest à mortali excusari.* Hæc ille; sane præscindendo à parvitate materiæ; nam ceterum quis dicet, semel sudorem abstergere mappa benedicta, vel quid simile esse mortale? Insuper locutio est de rebus, quæ solent consecrari, vel saltem benedici, nam uti

v. gr.

a *Suar. d. disp. de sacr. 81. sect. 8 § 4. addendum juncto, § ult. pertinet.*

v.gr. ad nuptias, vel communem usum, tapeto candelabris, pelvi, immo & manu tergio, & similibus, in Missa adhiberi solitis, cum satis mediate inserviant ministerio sacro non est peccatum: sicut enim, sine scrupulo, utimur v. g. candelabris profanis ad ornandum. Altare, ita, & è contra, licebit, (si fiat sine contemptu) uti candelabris Ecclesiæ ad ornandas ædes profanas, non quidem semper & indifferenter (id enim præseferret implicitum contemptum) sed in aliqua sollemnitate non sacra, forte, occurrenti. Nam dum in c. Ad nuptiarum a vetatur, *ne ad nuptiarum ornatum divina ministeria præstentur*, locutio non est, nisi de consecratis, vel ad summum de benedictis, id quod clare insinuant illud appositum (*Divina.*)

2. Dictum est autem (*non mutata forma*) nam ea mutata, atque adeo deperdita consecratione, seu

a C. *ad nuptiarum de consecr. d.* 1.

benedictione, licet conveniens sit, prædictas vestes, & vasa nunquam applicare profanis usibus, tunc enim vel serventur ad alium sacrum usum forte apta, vel si ad nullum sint utilia comburantur, cinereſque in Sacrarium juxta directionem Sacrorum Canonum, a proiiciantur; tamen probabile est, non esse, nec mortale, nec veniale, si, sic mutata forma, ad profanos usus applicentur. Calix ergo confractus, Casula, vel Alba dissuta, frustula inveterati Corporalis vel purificatorii, ligna, & lapides diruti templi, &c. potuerunt, b quantum est ex hoc capite, vendi, usibus communibus applicari, & ut profana nobis usui esse. Ratio præcipua est, quia, ex una parte, non adest clara prohibitio, & ex alia, res, dum mutat formam, amittit consecrationem, ergo non est Sacra, ergo profana, ergo, si tunc applicabitur

a *c. ligna. c. Altaris de consecr. dist 1*
b *Castr. to. 2. tr. 8. d. 1. p 6. n. 25.*

tur profano usui, res profana applicabitur, non sacra. Alias rationes ut & explicationem aliquorum textuum, quia recte prosequitur Castropalaus, *a* apud ipsum lege. Sicuti etiam apud Suarium *b* leges, consuetudinem mortuos Sacerdotes sepeliendi, indutos vestibus Sacris, non esse usum profanum, nec contra Canones, ut ipse rectè expendit.

Quæstio incidens De Candelis, & Ramis Palmarum benedictis.

3 DUm hæc scriberem, incidit dies Purificationis Beatissimæ Virginis, & inter colloquendum cum amicis, exorta est quæstio, An candelis, eo die, benedictis possimus (circa contemptum) uti ad communes usus, sine peccato etiam veniali? Posse uti

a *Castrop. loc. cit.* b *Suarez de sacr. d. 81. sect. 8. §. 4. addendum.*

diximus, quia hæc benedictio non introducta cum tanto rigore ab Ecclesia ad solum usum Sacrum.

4. Confirmabam Primo, quia in prima oratione, qua candelæ, dicto die benedicuntur, sic habetur. *Te humiliter deprecamur, ut has candelas ad* Usus hominum, *& sanitatem* Corporum, *& animarum sive in terra, sive in aquis, &c.*

5. Confirmabam secundo, quia etiam benedicuntur, die Paschatis, agni, ova, &c. ad usum communem.

9. Confirmabam tertio, quia nemo scrupulum sibi iniicit, quod panem benedictum die S. Blasii, vel S. Antonii, ut moris est apud aliquas Ecclesias, vel truncos Palmarum benedictos, vel benedictos carbones, die Sabbati Sancti, assumat ad communem usum: si enim supersunt in quantitate, quis est, qui illum panem non comedit, & illa ligna, carbonesque communi usui nos assignat? immo reliquias

talis panis, vel decidentes palmarum ejusmodi, vel olivarum frondes, quis est qui pedibus in terra proteri, cum scrupulo culpæ, putat? Similiter igitur putandum est de Candelis, & propter paritatem rationis, de Aqua, Incensoque benedictis, & similibus. Atque ratio horum omnium est, jam dicta, quia non, cum tanto rigore, in his modicis benedictionibus agitur, vel agi intenditur ab Ecclesia.

§. IV.

Usus profanorum ad sacros.

1 EContra profanas vestes, vasaque, licetne applicare usibus Sacris, & Sacrificio? Dico licere, sive mutata *a* forma, sive eadem forma remanente, *b* si sic apta sint ad usum Sacrum. Licet v.g.

a *Suarez ib § Sed quares.*

b *Idem ib. & Castrop. to. 2. tr. 8. d. 5. p. 6, n. 25.*

v.g. ex veste serica muliebri, formare planctam Sacerdotis, & linteolum vulgare converterein Corporale, vel Purificatorium, semper intelligendo, ut ubi requiritur benedictio, vel consecratio ea adhibeatur. Ratio hujus doctrinæ est, quia in hujusmodi applicatione non apparet specialis indecentia, & ex alia parte, nulla adest (ut expendit ibidem Suarez) prohibitio. Immo non vulgares modo domus, sed etiam Idolorum templa in Sacras Basilicas fuisse conversus, atque adeo hoc fieri exemplum pro ceteris rebus, passim restantur historiæ.

2. Ad argumentum in contrarium quod hic solet adduci, ex privilegiis, quæ ad hoc conceduntur à Sancta Sede, respondetur, sicuti in simili responsum est §. 1. nu. 11. fine.

De Mappa profana, an assumi possit ad Sacrum; & deinde reddi

ad

ad usum pristinum, vide infra *a* suo loco.

CAPUT III.

De vestibus Sacerdotalibus.

§. I.

Quibus, & quot Vestibus indiget Sacerdos ad Sacrificandum.

1 PRæter habitum, quem Sacerdos honestum, & quidem usque ad talos ex decentia, habere oportet, sex Sacris vestibus, eget, ut ritè sacrificet, amictu, Alba, Cingulo, Manipulo, Stola, Casula, seu Planeta, Præter Amictum, & Albam, quæ ex lino, vel canape, *b* contexta esse debent (an possit ex Gossipio dicam infra *c* ceteræ quatuor sint ex quacumque decen-

ti

a *Infra c.* 1. §. 2. *nu.* 3. b *Colligitur ex Azor p.* 1. *l.* 10. *c.* 28. *q.* 8. b *Infra c.* 5. §. 3. *n.* 3.

ti *a* materia; quo pretiosior est, e melior. Colorum diversitas in diversis missis non est de præcepto, sed de convenientia. Cave autem, ne prædictæ Vestes sint valdæ attritæ, sicut, ne reliqua sacra supellex sit valde immunda, precaretur enim mortaliter, *b* si enormiter esset talis: id quod reverentia Christo Domino debita persuadet. Notamen illud (enormiter) difficulter *c* enim ex hoc capite, nisi vere desipiens sis, in mortalem culpam incidere tibi continget. Audi insuper Laymam, *d* te, aliquando excusantem. Interdum, inquit, Sacerdos subditus, si superiorem, ut vas mundari, vel munda servari curet admonuerit, nihilque effecerit, excusatur, propter Sacrificandi necessitatem.

2 Posse usui esse Stolam pr

Cin

a *Suar. de sacr. d.* 82. *sect.* 2. §. 2. *observandum.* b *Suar. de sacr. d.* 81. *sect.* 6. §. *ult. part.* c *Suar. ib.*

d *Laym. l.* 5 *tr.* 5. 6. *n.* 15.

Cingulo, Manipulo longo pro Stola, Stolam pro Manipulo, quia hæc perinde se habent, docent aliqui a probabiliter.

3. Sed quid, si quis, aliqua, ex his vestibus, carens, sacrificet? Respondeo. Ex genere suo peccat mortaliter, b quia contra præceptum grave, & ita ab Ecclesia receptum, delinquit. Dico (ex genere suo) nam propter parvitatem materiæ excusaretur à mortali, ut v. gr. si Cingulum non adhiberet; quidquid neget Filliucius; c cur enim hic, ut fere in aliis materiis, hæc parvitas agnoscenda non sit? Immo in hac de qua agimus, parvitate materiæ, excusari, etiam à veniali, ob casum necessitatis, probabile est; quia necessitas videtur sufficiens ad excusandum eum, qui omittit rem ex se levem.

a *Sa. V Missa nu. 9. aliique.* b *Fagund 1 Eccl. præc. l 3. c 23 n 15.* c *Filliucius tom. 1. tract. 5. num. 150.*

4. Gradus vero neceſſitatis non eſt *a* hic valde ſtrictè accipiendus. Quare neceſſitas audiendi, & celebrandi, Sacrum, die feſtivo, fervor devotionis, & tentato voluntas tentationem, eo remedio, ſuperandi, imo, & Sacerdoti non diviti opportunitas eleëmoſynæ, ſatis ſuperque, in prædicta parvitate, etiam à veniali, celebrantem excuſabit.

5. Hinc fit, ut quamvis deficiente aliqua ex veſtibus majoribus v.g. Alba, Caſula, &c. deobligemur à dicendo, vel audiendo Sacro, in die præcepti; quia hoc præceptum non obligat, niſi quando miſſa haberi, debito modo, poteſt; non deobligemur tamen, deficiente aliqua ex minoribus; quia tunc, ut dictum eſt, poteſt dici Miſſa. Quamvis ſi deobligari etiam tunc velis, poſſis; quia licet tibi ſequi opinionem contrariam, quod ſcilicet, nec (deficiente

a *Diana part. 2, tract. 14. reſol. 8. fine.*

ficiente aliqua ex minoribus) liceat Missam facere.

6. Sed quid in majori gradu necessitatis, potestne licite quis sine aliqua ex his majoribus vestibus vel sine omnibus sacrificare, ut mortem v. g. vel grave malum evitet?

Respondeo. Si metus incutitur in contemptum Religionis, certum est, quamlibet, etiam leviſſimam, omittere, esse mortale: At, si sit in alium indifferentem finem, v. gr. ad hoc, ut alii intersint Sacro: tunc ex regula generali, quod præcepta humana non obligant cum tanto dispendio, non esse peccatum, etiam graviores illas vestes omittere, probabiliter *a* nonnulli docent, esto *b* nonnulli negent, quia non potest id non cedere in Sacrificii irreverentiam. Sed alii probabilius

a *Navar. in man. c. 15. n. 84. Hurt. de sacrif. d. 14. diff. 11.*

b *Suarez de sacr. d. 82. sect. 2. §. 2. dicendum.*

babilius distinguunt. a asseruntque sine aliqua ex gravioribus, in dicto metu incusso ob finem indifferentem, posse, absque peccato celebrari; sine omnibus, nequaquam. Ratio est, quia sine omnibus non evitabis scandalum, & irreverentiam magnam, sine aliqua dumtaxat, evitari posse, probabilissimum est.

§. II.

De Benedictione Vestium Sacerdotalium.

1. IDem *b* est, uti vestibus non benedictis, ac nullis uti, unde, quæ modo dicta sunt de parvitate materiæ & in casu necessitatis, hic pari modo sunt intelligenda.

2. Unam limitationem addo dictis num. 6. Puto enim gravioris mali

a *Fagund. prec. Eccl. l. 3. c. 23.* favetque *Suar. loc. cit. leg. item March. tr. 3. p. 3. c. 14. n. 5.* b *Fag. 1, Eccles. prec. l. 3. c. 23. n. 17. ex Suario.*

mali metum requiri, ut quis licite faciat Sacrum sine vestibus Sacerdotalibus, modo ibidem dicto, quam cum illis, nondum benedictis. Ratio est, quia majoris scandali, majorisque irreverentiæ periculum est illo, quam hoc modo: quis enim non magis scandalizetur, si videat Sacerdotem in vestibus communibus celebrantem, quam, si videat eumdem celebrantem in vestibus sacerdotalibus, licet sciat nondum esse benedictas? Idem dic de irreverentia.

3. Illud denique adverte, te non debere esse sollicitum in inquirendo, an vestes, aliaque sacrificii instrumenta sint benedicta, nisi aliqua particularis ratio dicter. Quare recte Soto [a] notat, quando hæc rei divinæ inservierunt de more, vel quando offerunt à Parocho, nihil esse inquirendum.

Debent ergo hæ vestes esse benedictæ, nimirum, vel Primo ab

a *Soto apud Azor p. 1. l. 10. c. 27. q. 18*

Episcopo; vel secundo, ab habente privilegium ea benedicendi, vel Tertio, in probabili opinione, ab ipsomet sacrificio.

De hoc tertio dixi supra c. 1. §. 4. n. 4. De primo, & secundo, est hic aliquid explicandum.

De facultate Episcoporum benedicendi sacras vestes.

4 IN hac Episcoporum potestate non est valde immorandum; solum id adverte: adesse, *a* merito, sacræ Congregationis declarationem, Episcopum non posse hanc potestatem sacras vestes, aliaque similia benedicendi delegare simplici sacerdoti. Ratio est, quia hæc potestas non pertinet ad jurisdictionem, sed potius reducitur ad potestatem ordinis, quæ solum residet in persona Episcopi, qui est consecra-

a *Possevinus de officio curati c. 2. de sacrif. n. 37. & alii apud Gavant. in Rubr. Miss. p. 4. tit. 16. n. 23.*

consecratus. Atque hinc fit, quod neque potest eam delegare suo Vicario, quia is, posito, quod non sit Prælatus, in hoc, venit nomine sacerdotis simplicis.

Duo Privilegia Mendicantium sacras vestes benedicendi.

5. PRimum Privilegium concessum est ab Innocentio VIII. vivæ vocis oraculo, *a* Congregationi Sanctæ Justinæ de Padua, & consequenter Mendicantibus, & participantibus cum illis, quo Abbates, & Priores principale regimen habentes, unde, & Præpositi, & Rectores, & Guardiani, similesque superiores, possunt benedicere Corporalia vestimenta, cetera quoque ornamenta Ecclesiæ, & ad cultum divinum pertinentia, & tam suæ Ecclesiæ, quam etiam undecumque delata.

a *In comp. Privileg Soc. Iesu V. Benedicere §. 3.*

Hoc privilegium, quamvis vivæ vocis oraculo concessum sit ab Innocentio VIII. concessum est etiam per Bullam *a* à Leone X Fratribus Minoribus (& consequenter participantibus) quamvis pro suo usu tantum.

6. Secundum, de hac re, privilegium est *b* Sixti Quarti, qui concessit, quod omnes Fratres Minorum (& consequenter participantes cum illis) possint benedicere paramenta Altaris, Missalia, & indumenta, exceptis Corporalibus dumtaxat.

Nota hoc privilegium esse pro religiosis sacerdotibus, etiam non superioribus illud dictum num. 5. solum pro superioribus

Nota insuper cum Portella, *c* ipsis Minoribus esse hoc ipsum restrictum in dicto capitulo Meclinensi, ut soli Provinciales, Custodes,

a *Apud Bullar. Rodriq Bulla 6. Leonis X* b *Portell in dub. Reg. V. benedicere in addit. n. 3.* c *Ibid.*

des, & Guardiani possint. Addit tamen idem hanc concessionem ut jacet, esse in usu apud Patres Dominicanos.

7. Peres. Sunt ne hodie universaliter restricta hæc duo privilegia à sacra Rituum Congregatione, ut solum Regulares pro suis usibus, non vero, pro usu externorum, possint illa benedicere? respondeo. Aliqui *a* docent esse restricta; negant alii, *b* cum quibus sentio. Ratio est, quia constat de privilegio non vero de eius revocatione. Quare, præter superiores societatis, quibus restrictum est privilegium solum pro proprio usu, ut habetur in eius compendio, *c* & præter Minores, quibus etiam restrictum est pro suo usu in prædicto Cap Meclinensi alii poterunt, un-

a *Gavant. in Rubr. Miss. p. 4. t. 19. n. 22. Lessana v. Altare nu. 3.* b *March. de ord. t. 3 p. 3. c. 11. n. 3. Tambur. de Iur. Abb. to. 1. de 33. q. 4.* c *Comp. Privil. Soc 1. v. Benedicere §. 3.*

decumque illa afferantur, si ipsis limitatum id à suis Generalibus non fuerit.

§. III.

Quandonam vestes Sacræ amittant benedictionem?

1. AMittunt, quando fiunt ineptæ ad usum sacrificii; ineptæ autem fiunt, *a* statim atque perdunt figuram, sub qua benedictæ fuerunt. Unde si Manica Albæ separetur ab ipsa Alba, recedet benedictio, quia, sic inepta evasit ad sacrificii usum. Quod si Alba sit ejusmodi, ut eius manicæ globulis, vel funiculis ipsi adnectantur, ut etiam Planeta, si eius pars anterior resticulis cum interiore connectatur; certe per disjunctionem, quando iterum ad usum unietur, non amittet *b* benedictionem. Ratio

a *Hurt. de sacrif. d. 3. diff. 11. aliiq.*
b *Delugo disp de Euch. d. 20. sect. 4. n. 93. & 99. aliique.*

tio est, quia, ut supra *a* de Calice tornatili diximus, remanet eadem vestis.

Quædam propria de Cingulo.

2. SI cingulum rumpatur in duas v. gr. partes, amittitne benedictionem? Respondeo. Si remanet utraque pars apta ad cingendum, non amittet, *b* ut constat ex dictis numero primo & ex dicendis infra *c* de Ara consecrata. Si solum una pars apta remanet, hæc sola, *d* propter eamdem rationem, benedicta remanebit. poterit tamen pars non apta huic annecti, nam tunc accessorium sequetur principale, & sic totum erit benedictum, sicut contingit, quando vestibus attritis, pars aliqua ad eas reficiendas assuitur. Si denique neutra pars remanet, apta

a *Supra c.* 1. §. 5. n. 2. b *Deluge ib.* c *Infra c.* 5. §. 1. *num.* 12. d *Deluge ibidem.*

ad cingendum neutra *a* benedictionem servabit, cum utraque inepta sit ad usum sacrificii.

3. Dices: Sicut Alba, & Planeta restículis conjungibiles, ad instar Calicis tornatilis, non amittunt benedictionem, ita nec dictæ cinguli partes, quæ, facto nodo, facile conjungi possunt, amittent.

Respondeo in Alba, Planeta, & Calice dictis, benedictio data est, sub illo modo partium separabilium, & iterum conjungibilium, unde, partibus separatis, veluti suspenditur usus benedictionis, non amittitur benedictio: at in cingulo quod non fuit, sub illo modo, benedictum, dicere idem, nequaquam possumus.

4. Scio, quod aliqui, *b* propter magnam facilitatem, qua, facto nodo, conjungi hæ cinguli partes

a *Delugo ib. & Hurtad. de sacrif. d. 4. diff. 11. aliique.*

b *Apud Dian. p. 2. tract. 14. res. 87. & p. 5 tr. 13 res. 93.*

tes possunt, teneant non indigere nova benedictione; quæ certè opinio, saltem propter auctoritatem extrinsecam Doctorum, non est improbabilis Nota autem, *a* Dianam inter hos numerare Ægidium Coninch, qui tamen pro hac opinione non stat, eam enim, non tamquam suam, Ægidius, sed tamquam, Emmanuelis Sà, profert. Immo contra Ægidium puto, quod neque id Emmanuel dicit. Audi breviter utrumque. *Si cingulum* (ait *b* Coninch) *ita frangatur, ut neutra pars sufficiat ad cingendum Sacerdotem, amittit benedictionem Secus si longior pars sufficeret ad cingendum Aliqui tamen putant, etiam in prima fractione, licere partibus simul nexis uti: ita Emmanuel Sà v. Missa n. 12.* Hæc Coninch. Audi Emmanuelem *c Cingulum*, ait, *fractum potest necti si pars altera non sufficit.* Hæc

a *Dian. disp. 2 tr. 14. res. 57.* b *Coninch. de sacr. q. 83. art. 3. n. 251.* c *Sà v. Missa n. 12.*

Sà. Vides? Si pars altera non sufficit, ait, (quæ est doctrina à nobis allata num 2.) non vero, si neutra pars sufficit, de quo hic est quæstio.

Quædam propria de Stola vel Casula.

5. SI Stola, vel Casula duplicata, fiant, facili separatione, duæ, quarum utraque sit apta ad Sacrificium, amittuntne benedictionem? Dico, non amittere, quia illæ vestes sunt totaliter benedictæ; & separatæ, remanent aptæ ad sacrificium sub eadem forma, sub qua fuerunt benedictæ. Confirmatur, ex cingulo, cujus, fractæ duæ partes, aptæ ad cingendum, ambæ retinent benedictionem.

6. Illud certè approbare non possum, quod aliqui Planetam non benedictam assuunt Planetæ benedictæ & si celebrant; ut nimirum, prætextu, quod illa non benedicta,

jam

jam, ipso sacrificio, juxta supradicta? *a* benedicatur, possint iterum dissuere & Planeta assuta tanquam benedicta frui. Hoc, inquam non approbo cum *b* Possevino, & *c* Gavanto, qui nullam rationem assignant, posset tamen hæc afferri: Nam vel illa assuta uteris ex intentione sacrificandi in ipsa: & sic mortaliter peccas adhibendo planetam non benedictam: vel illa uteris non ex intentione sacrificandi in ipsa, & tunc non benedicetur, quia benedicitur vestis ex ipso sacrificio, in probabili illa sententia, quando vestis inseruit sacrificio: at non inseruit sacrificio illa, quam ex tua intentione, licet materialiter tecum habeas, sicuti habes ceteras usuales vestes, nullo modo refers ad sacrificium. Confirmatur: nam si Episcopus bene-

a *Supra c.1.§.5.n.2.* b *Possev. de offic. curat. c 2. de sacrificio n. 38.*

c *Gavant. in Rubr. Miss p. 4. t. 19. num. 21.*

benedictionem proferret præsentibus duabus Planetis, cum intentione benedicendi hanc, & non illam certè hæc sola benediceretur, non autem illa; pari ergo modo (cum, quod in re nostra facit benedictio, suppleat sacrificium) si ad illam vestem sacrificii benedictionem non refers benedicta remanere non poterit.

Quid juris, quando una vestis sacra mutatur in aliam.

7. SI ex multis v. gr. Amictis immutatis fiat una Alba, & ex multis Scolis itidem immutatis una Planeta: talis Alba, & Planeta indigeretne benedictione? Dico (immutatis) nam si mutaretur forma, sub qua benedicta erant, jam amitterent, ex dictis, benedictionem, atque adeo, cerrò novâ benedictione indigerent; Respondeo quod indigerent, quia ex una parte tales Amicti, & Stolæ numquam

quam habuerunt benedictionem Albæ, & Planetæ, & ex alia, per illam unionem, nullam benedictionem acquisiverunt.

8. Quid si tales Amicti & Stolæ iterum dissuerentur, & redirent ad pristinam formam, novane benedictione indigerent? Respondeo, nequaquam indigere, quia, cum supponamus, non amisisse suam formam, non desierunt esse iidem Amicti, & Stolæ, quæ erant prius.

9. Quod si ex Stola fiat Manipulus, & ex Manipulo Stola juxta dicta §. 1. num. 2. non est [a] necesse ut ad huc novum usum, sicut nec deinde, quando forte redirent ad suum pristinum, nova benedictione benedicantur, quia Stola, & Manipulus non sunt diversæ vestes, solum enim una est brevior, alia longior, atque adeo una non indiget diversa benedictione ab altera.

CAPUT

[a] *Fag. 1. Eccl prac. l. 3. c. 23. n. 3.*

CAPUT IV.

De loco Sacrificii.

§. I.

Quisnam ille sit.

1. SAcratissimum Missæ Sacrificium. Primo in Ecclesia consecrata offerri potest, & quidem olim solum [a] in hac offerri poterat. Secundo, in Ecclesia, seu publico Oratorio benedictis. Tertio, in Oratorio privato non benedicto, quod tamen ad Sacrificii usum, veluti permanenter, deputatum sit. Quarto, in loco decenti, licet profano, ab habente ad hoc potestatem; designato, qui ad sacrificium celebrandum, veluti actualiter, semel, aut iterum, seu quoties expediens fuerit deputetur.

2. Extra

[a] *Delugo d.* 20, *de Euch. sec.* 2. *n.* 48.

2. Extra hæc loca celebrare; quidquid aliqui *a* dicant, mortale erit? *b* quia res est ex se gravis, & ita judicatur ex omnium Fidelium sensu. Nulla autem incurritur pœna, saltem ipso facto, ut ex ipsis Sacris Textibus, quos aliqui, *c* in contrarium afferunt, constare poterit.

3. Excipitur tamen communiter casus necessitatis, in quo potest extra dicta loca sacrificari Judicatur autem à *d* Doctoribus casus necessitatis. Primo, quando, aliqui peregrinantes, diu, puta per mensem, Missa caruissent, immo, & ne,

a *Sotus & Sà apud Laym. mox citandi.* b *Laym. l. 5 t. 5 c. 5 n. 2 Azor t. p. 1. l. 10. c 26. q 8 Cõinch de sacr q. 83. art. 3 d. 1 n. 224 Aliique apud Bonac. de Euch. disp 4. q ult p. 9 n 10.* c *Iidem citati aliique apud ipsos.* d *Delugo de Euch. disp 20 sect 2 n. 48 Fag. 1 Eccl p. l. 3 c. 13. num. 4 Pasqualig à dec, 166. March de ord. tr. 3 p. 3. c. 9. n. 11.*

ne, in solemnioribus festis, eadem carere cogantur. Secundo, quando est magnus populi concursus ad Imaginem miraculis coruscantem: vel quando multi conveniunt ad solemnitatem, & non capit eos Ecclesia. Tertio similiter in Castris, pro militibus, & in littore pro navigantibus. Potest enim in his, similibusque occasionibus, vel juxta Ecclesiam, vel intra ipsam, etjam dirutam, vel sub dio, sacrum fieri. Quod si adsit Ordinarius, fiat cum ejus licentia: si non adsit, non est de ea laborandum, cum ipsa necessitas illam sufficienter tribuat; semper autem exigitur Altare, in quo superponatur Ara sacra, cum ceteris necessariis ornamentis, ut hic, & in consequentibus, supponimus.

4. Posse in navibus, præsertim grandioribus, etiam dum navigant ex licentia Pontificis, docet Delugo. [a] At vero sufficere solam Episcopi

a *Delugo ib. sect. 3.*

scopi licentiam, Coninch *a* negat, affirmat Granado, *b* inclinatque idem Delugo. Omnes probabiliter.

§. II.

De Episcopi potestate circa locum sacrificii.

5. NOn est difficultas, quod, ad Episcopum, vel altiorem Prælatum pertineat consecrare, & benedicere Ecclesias, vel Oratoria publica (Oratorium publicum puto etiam illud, in quo sit janua privata affixa domui alicujus sæcularis, si adsit alia janua exposita pro omnibus) sed solum difficultas est de duobus posterioribus sacrificii locis insinuatis num. 1. id est de Oratoriis privatis, & de loco profano. In quibus tamen, claritatis gratia,

a *Coninch de sacr. q. 83. art. 3. d. 1. num. 226.* b *Granado 3. p. contr. 6. tract. 14 d. 13. n. 2.*

gratia, sunt quæstiones distinguendæ. Primo, an Episcopus possit concedere facultatem celebrandi, per modum actus, in quocumque loco decenti domoque privata, seu profana aliorum, ipso Episcopo absente. Secundo, an saltem idem possit in quocumque loco domus suæ, vel in domo profana aliorum, sed coram se, seu ipso præsente. Tertio, an possit deputare Oratorium in eadem sua domo, ut ibi indifferenter ab omnibus, per modum habitus, celebretur. Quarto, an in domibus privatis, seu profanis aliorum idem possit. De singulis seperatim, tacebo tamen de Quarta justis de causis libens.

An Episcopus possit concedere facultatem celebrandi per modum actus in loco profano, sed decenti, extra domum suam, ipso absente.

6. OLim id a potuit Episcopus, nunc vero non potest.

a *Delugo de Euc. d. 20. sec. 2. n. 49.*

test. Ratio prioris dicti est, ampla concessio ipsis à sacris Canonibus mox num. 12. afferendis, attributa. Ratio posterioris est prohibitio Concilii Tridentini *a ne patiantur* (inquit Tridentinum) *Episcopi privatis in domibus, atque omnino extra Ecclesiam, & ad divinum tantum cultum dedicata Oratoria ab eisdem Ordinariis designanda & visitanda sanctum hoc sacrificium à sæcularibus, aut Regularibus peragi.*

7. Illud *b* nota, quod licet Tridentinum restringat Episcoporum potestatem, non videtur tamen iis ablata potestas, occurrente necessitatis casu, dispensandi, ut semel aut sæpius, (quatenus rationabilis caussa suaserit) in loco honesto, quamvis profanis usibus destinato super Altari sacrato, & ornato. Missam

a *Trid sess. 22 in decret. de observ. in celebr. Missæ.* b *Suarez de sacr. d. 81 sect. 3. §. 2. Observandum circa finem Laymann l. 5. tract 5. cap. 5. num. 4. aliique.*

Missam celebrare liceat. Ratio est, quia cum ejusmodi casus frequenter accidere soleat, moraliter necessaria est Episcopis talis dispensandi potestas, maximè in Regionibus ab urbe remotioribus.

An id possit in quocunque loco domus sua, vel in domo profana aliorum coram se.

8. POtest [a] Episcopus, in quolibet loco decenti, licet profano, ob suam etiam commoditatem, tum in sua Diœcesi, tum extra (etiam Romæ, [b] quia de decisione in contrarium allata ab Ugolino [c] non constant authentice) sive in domo, seu palatio suo, sive alieno, sive

a *De Lugo disp. 20 de Euch. sect. 2. num. 49. Fortella in Resp. p 3. casu 20. num 7. Diana p. 4. tract 4. resp. 15. aliique apud ipsos.* b *Navarr. cons. de privil* c *Vgol. apud Gavant. in praxi Episc. V Episcopus num. 9. approbatque Diana loc. cit.*

sive Domi, sive Ruri cum Altari portatili celebrare; immo, & potest cum eadem amplitudine concedere alteri Sacerdoti licentiam ibidem celebrandi coram se, non vero, ipso non præsente. Ratio ducitur ex cap ultimo de Privileg. in 6. ubi sic legimus. *Quoniam Episcopi, eorumque Superiores se habent, diversis ex caussis, à suis Ecclesiis, & Diœcesibus absentare frequenter; nec semper possunt commode ad Ecclesias accedere pro Missa celebranda, vel audienda in ipsis, sine qua eos transire non decet, absque caussa rationabili, ullum diem præsenti Constitutione, indulgemus eisdem, ut Altare possint habere viaticum, & in eo celebrare, ac facere celebrari, ubicumque.* Hæc Pontifex, quæ non esse revocata à Tridentino per Portellam mox citandum, inde, ut cetera taceam, constat, quia Trid. loquitur de domibus privatis; at locus, ubi Episcopus etiam obiter residet, non est privatus, sed publicus.

9. Vides autem, quod esto causa concessionis fuerit sola absentia Episcopi à sua Ecclesia, concessio tamen est absoluta, & universalis sine limitatione itineris, vel distantiæ.

10. Sed dictum est (coram se) quia hoc privilegium est personale, ut nimirum ipse Episcopus celebret, vel celebrationi intersit, nam propterea non poterunt *a* alii Sacerdotes, Episcopo non præsente, tali privilegio gaudere. Advertе tamen, non esse confundendas quæstiones, hic enim agitur de quocumque loco, etiam profano, etiam camera, vel aula eiusdem Episcopi: nam mox agetur de loco deputato ad Sacrificium, v. g. Oratorio, ubi certò poterunt omnes Sacerdotes celebrare, ut mox à num. 12. videbimus.

11. Petes: quando Episcopus, vel alius coram ipso celebrat, Fideles, etiam si non sint, de familia eiusdem,

a Portell. in Resp. p. 3. c. 20. n. 4.

dem, satisfaciuntne præcepto, si tali Sacro intersint die festivo? Rursus, Episcopo præsente, unus ne solum, an alii, & alii, eodem die possunt ibidem celebrare?

Respondeo ad primum, satisfacere. Cujus ratio dicetur §. 3 n. 6. Ad secundum, licet videatur alicui posse solum unum, quia solum conceditur Missa, quam audiat Episcopus, ne transeat dies, in qua ipse non audiat, ad quod inconveniens vitandum, una satis Missa est, puto tamen posse plures, quia privilegia, quæ non sunt in ullius præjudicium, sunt amplianda; & quia id favet devotioni Episcopi, plures Missas audire volentis, quam à Canone foveri credendum est.

An possit Episcopus deputare Oratorium in domo sua, ut ibi indifferenter, per modum habitus, celebretur.

12. EPiscopus *a* potest, domi suæ, sive urbana, sive rusticana, sive intra Diœcesim, sive extra, etiam sine licentia Episcopi in cujus Diœcesi moratur (id enim non pertinet ad jurisdictionem contentiosam, sed est quid voluntarium quod ipse libere valet *b* exercere extra Diœcesim) potest inquam Episcopus, etiam solum Titularis, deputare Oratorium privatum, ubi celebretur Missa indifferenter ab omnibus. Hæc Doctrina, si alio argumento non firmaretur, sane illud sufficiens esset, nempe id passim sine ullo scrupulo ab Episcopis in usum deduci.

Ratio

a *Delugo de Euch. d. 20. sec. 2. n. 10. Portell. in Resp. p. 3 casu 20. n. 3.* b *Suar. l. 2. de matr. d. 18. à n. 7.*

Ratio autem fundamentalis est, quia ex una parte hanc facultatem ampliſſime obtinet Epiſcopus in *a* jure, & ex alia nec Tridentinum, nec aliud Pontificis decretum id illis prohibet: Tridentinum enim, & ſi quod aliud decretum prohibens eſt, loquitur *b* de Oratoriis in domibus privatorum, Domus autem Epiſcopi privata Domus non eſt.

13. Atque ex tam lata facultate collige primo, poſſe plures, & plures Miſſas in tali Oratorio, eadem die, celebrari, ſive ab Epiſcopi familiaribus, ſive ab exteris.

Secundo, id fieri poſſe, abſente, Epiſcopo, imo etiam ipſo in remotis agente, quia privilegium hoc

a *C. Miſſarum de conſec. d* 1. *ibi Miſſarum ſolemnia ubi ipſe (Epiſcopus) permiſerit, celebranda eſſe cenſendus. Idem dicitur c concedemus eadem alia loca vide apud Azor p.* 1. *l.* 10. *c.* 26. *q.* 3.

b *Portell. n* 3. *& 4. cit. citans Sanchium, Navarr. & alios.*

personale est, simul & locale, id est concessum tali domui respectu Episcopi, cujus est. E contra autem, si desinat talis domus esse Episcopi, amittitur tale privilegium, quia tunc nullus est respectus ad Episcopum Puto item, si locetur aliis, vel etiam si concedatur aliis ejus usus, amitti, seu non vigere privilegium, siquidem jam desinit respectus prædictus, qui non fundatur in dominio, sed in usu, quem vel ipse, vel saltem sui obtinent talis domus.

Tertio, fideles, si ibidem intersint Sacro, satisfacere præcepto; ut Sacra Congregatio declaravit *a* & nos universaliter dicemus infra §. 3 n. 6.

§. III.

De Religiosorum Privilegiis circa locum Sacrificii.

1. UT explicentur privilegia in re hac Mendicantium, & eorum,

a Apud Dian p. 6 tr. 8. res. 40. fine.

eorum, qui cum ipsis in privilegiis communicant, quales hodie ferè sunt *a* omnes Religiosi, tria privilegia sunt distinguenda, quæ jam sigillatim proponam.

Omitto autem disputare, an iidem possint pro suo usu benedicere (non quidem consecrare) suas Ecclesias, & consequenter ibi divina celebrare, quia hoc posse, certum est, & sine controversia, ut habetur *b* in compendio privilegiorum Soc. Jesu, pro qua tamen Societate adest limitatio sui Generalis, *ne id fiat publice nec nisi Ordinarii absint, vel id gravate faciant.*

2. Ex quo ultimo obiter nota, *c* posse Episcopos benedicere Ecclesias Religiosorum; & eorumdem Oratoria privata in domibus, vel villis deputare ad Sacrificium-

a *Portell in dub. Reg. V. Communicatio n 2. Tambur tom 1 de jur. Abb d. 17. quæsito.* b *Comp p Soc. Iesu V. Oratoria in fine limitationis.* c *Henriq. l. 9. c. 27. n. 1.*

non obstante exemptione dictorum Religiosorum: Ratio est, quia id cum sit in commodum ipsorum, exemptioni non contradicit, & ex alia parte, Oratoria etiam privata Religiosorum non dicuntur esse in domibus privatis, contra quas agit Tridentinum, *a* sed in domibus communitatis. *b* Sed ad rem propositam revertamur.

Primum Privilegium Mendicantium, quo possunt celebrare per modum actus, in quolibet loco decenti, quando versantur in Missionibus.

3. CConcessum est Privilegium Societatis Jesu *c* à Gregorio XIII post Concilium Tridentinum cum ejus sufficienti derogatione, & consequenter communicantibus in privilegiis, *ut possint Patres*

a *Trid sess. 22 decreto de observ. &c.*
b *Lessan. V. Altare num 13.*
c *In comp Privil. Soc. I. V. Altare. Peyr. to. 1. in constit. Pyrrhi n. 28.*

Patres in Missionibus, quæ à Superiore fiunt, Sacrificium, Missæ super Altari viatico, ubique gentium, cum debita reverentia, & honore celebrare etiam in Castris Militum, modo loca etsi communia, & profana, tuta, & honesta sint, & Præpositus Generalis, aut per eum Provincialis, eo utendum fore, judicaverint, & posse ibidem Sacram Eucharistiam Fidelibus ministrare.

4. Ubi nota Primo, id posset etjam in Cameris sæcularium, id enim notat illud *(ubique gentium.)*

5. Nota Secundum, è contra, non posse hoc privilegio gaudere Præsbyteros non Religiosos, qui forte socii sunt in missionibus talium Religiosorum, quia Privilegium est personale, id est, concessum solis Religiosis

6. Petes: quilibetne fidelis poterit interesse eiusmodi Sacro, & satisfacere præcepto de eo audiendo in diebus festivis? Respondeo, quem-

quemlibet posse. a Ratio est, quia præceptum hoc non arctat Fideles, ut in tali, vel tali loco audiant, sed ut audiant Missam. Quod si textus *c. 1. de Parochis* contrarium dicat, jam is est usu, & consuetudine abrogatus. Confirmatur, quia quando Pontifices volunt, ne in aliquo loco Fideles, audiendo Missam, possint præcepto satisfacere, id diserte declarant, ut, passim, nunc observatur in Brevibus, per quæ Oratoria privata conceduntur, de quibus infra §. 4.

Secundum Privilegium concessum Mendicantibus celebrandi in quocumque loco, etiam extra Missionem.

7. IN Corpore juris b amplum privilegium conceditur Fratribus

a *Azor Suarez Tol. Barb. apud Dianam pag. 6. tr 8. res. ultim. §. Quod autem possimus.* b *c. in his de privilegiis.*

tribus Prædicatoribus, & consequenter communicantibus, in privilegiis. *Mirari compellimur* (ait Honorius Pontifex) *quod cum Fratribus Prædicatoribus, & Minoribus duxerimus indulgendum, ut ubique fuerint, sine Parochialis juris præjudicio, cum Altari valeant viatico celebrare; quidam, nimis strictè interpretando indulgentiam nostram, nituntur asserere, quod, per eam, prædicti Fratres, prælatorum assensum, facere hoc non possint: præterea quod eos celebrare, juxta indulgentiam Apostolicam non permittunt. Cum autem nihil eis conferret memorata indulgentia, sine qua, id Prælatis annuentibus, liceret eisdem; Fraternitati tuæ mandamus, quatenus, interpretatione hujusmodi reprobata, dum tamen ab aliis, quæ jure Parochiali proveniunt, prorsus abstineant, datam eis licentiam celebrandi, auctoritate nostra non differas publicare, ita quod dicti Fratres aliquando, ex indulgentia nostra videant, in hoc, gratiam consecuti.*

8. Hæc

8. Hæc Honorius, quæ deinde confirmavit Innocentius Quartus, Sixtus Quartus, aliique *a* Pontifices, & Paulus Tertius *b* sic ample concessit. *Liceat Præpositis & de eorum etiam facultate universis Fratribus & Sociis Societatis in locis, in quibus degunt, & eos pro tempore morari contigerit habere Oratoria, & in eis, at quocumque alio honesto, & congruenti loco, in Altari portatili cum debita reverentia, & honore celebrare.*

9. Ubi nota his privilegiis, non gaudere Sacerdotem exterum, forte socium Religiosi, ex dictis nu. 5. & è contra, ibi satisfieri præcepto audiendi Sacrum à quocumque Fideli per ea, quæ diximus n. 6.

10. Circa quæ adhuc dubitabis Primo, an Honorii dictum Privilegium sit revocatum per Concilium Tridentinum, *c* & idem quæri potest

a *Rodr. in comp. resol. 9. n. 4. & 8. Pasqual. decis. 174. & 176.* b *Paulus 3. in Bulla licet debitum.* c *Trid. sess. 22. decr. de observ. in celeb. Miss.*

potest de dicto privilegio Pauli 32 allato num. 8.

Respondeo, esse revocatum docent plures, *a* sed immerito, nam propterea alii, *b* probabilius, negant. Ratio facilior horum debet esse, quia Tridentinum solum decernit, ne Episcopi patiantur, privatis in domibus, à sæcularibus, vel Religiosis Missam celebrari. Donec igitur Episcopi prohibent, seu contradicunt, non est revocatum dictum privilegium celebrandi, etiam in Cameris sæcularium, etiam in Cameris propriis Religiosorum, hoc enim significat illud (ubicumque fuerint) quidquid dicat Rodriquez, *c* modo sit locus decens, & aptus, ut semper supponitur.

a *Navarr. Azor. Suar. Far. Barb. Coninch aliique cit. à Pasqual. dec. 54.*

b *Vterque Rodr. Portell. March. Deluge aliique apud Dian p. 6. tract. 8. cess. 39. & Pasqual. d. dec. 54.*

c *Rodr. comp. resp. 9. n. 5. aliique apud ipsum.*

11 Quod dicimus de privilegio Honorii, idem propter paritatem rationis dici posset de Privilegio Pauli 3. allato dicto n. 8.

Dices Gregorius 13. concedens Patribus Soc. simile privilegium, sed restrictum ad solos Missionantes, ut retulimus n. 3. asserit hoc privilegium Pauli 3. allatum dicto num. 8 revocatum fuisse à Tridentino. Respondeo Primo, Gregorium id supposuisse ex opinione plurium modo dicta. Respondeo Secundo, ideo à nobis magis æstimari privilegium Honorii in Corpore juris insertum, quam hoc Pauli 3.

12. Dubitabis Secundo, quid importet illud Honorii (*sine præjudicio Ecclesiæ Parochialis*) Respondeo, importare, ut id fiat à Religiosis, non exigendo Primo decimas. Secundo primitias, uno verbo oblationes, quæ debentur Parocho de jure, ex

eo quod Sacramenta miniſtret. Ita declaravit *a* Sixtus V.

13. Dubitabis Tertio An eodem Honorii, vel Pauli privilegio fruantur Patres Societ. Jeſu. Reſpondeo poſſe frui, non eſt dubium, quia ipſi Mendicantes ſunt. Dico (poſſe) nam de facto non fruuntur. Ratio eſt, quia, ut alibi *b* dictum eſt, ex una parte, omnia privilegia, quæ Societas vel ex ſe, vel per communicationem cum aliis, habet, à ſuo Generali communicari Patribus debent, ut ad uſum ea referre poſſint: & ex alia idem P. Generalis declaravit nemini ex Patribus ſuis licere uti privilegio aliquo, quod non ſit in compendio privilegiorum Societatis exſcriptum inveniatur, communicatum ipſis nequaquam eſt. Poterunt tamen Patres à R. P. Generali illud ſibi communicandum impetrare,

a *Apud Rodr. in comp. reſ 9. num. 6. Tambur de jur. Abbat. to. 1. d. 18. queſito 6. n. 18.* b *Sup. c. 1. §. 2. p. 8.*

& tunc illo, rite, uti, non vetabuntur.

Tertium Privilegium conceſſum Mendicantibus deputandi Oratoria privata in ſuis domibus, ubi per modum habitus indifferenter ab omnibus celebretur.

14. EXtat de hac re privilegium Patribus Societatis, & conſequenter ceteris communicantibus conceſſum *a* à Gregorio XIII. poſt Tridentinum cum clauſulis illud ſufficienter derogantibus, in quo datur facultas, ut in Oratoriis, & Capellis, quæ Provinciales Societatis, per ſeipſos, domibus, Collegiis, & aliis locis, ubi aliqui Societatis reſidebunt, approbaverint, Miſſæ, & alia divina Officia celebrari poſſint, nullius alterius ad id requiſita licentia.

15. Differt autem hoc privilegium à præcedentibus. Illa enim dant

a *In comp. Privil. Soc. V, Oratoria.*

dant facultatem celebrandi in quocunque loco decenti, sed per modum actus, à solis Religiosis illis: hoc vero, in Oratoriis ad ipsum Sacrificium deputatis, sed per modum habitus, ac veluti permanenter, & quidem indifferenter ab omnibus. Ibidem posse Fideles satisfacere præcepto de audiendo Sacro, non est dubium, ut supra num. 6. in simili diximus.

16. Illud nota, Patribus Soc. adesse hanc restrictionem. *Non utantur Provinciales* (sunt limitationis a verba) *hac facultate, nisi in locis remotis ab oppidis, in quibus Ordinarii existunt, aut ubi probabiliter timetur quod illi, cum opus fuerit, difficiles se exhibebunt ad hujusmodi Oratoria deputanda.*

17. Vides restrictionem? qua, quia non tenentur alii Religiosi communicantes (cum supponamus à suis Generalibus non fuisse restrictos) libere Privilegio

a *Ibidem.*

frui poterunt. Patres autem Societatis in casu occurrente hujus restrictionis, vel recurrant ad suum R.P. Generalem, ut in simili notavimus n. 13 vel ad Episcopum, ut n. 2. dictum est.

§. IV.

De Oratoriis in domibus privatis de licentia Summi Pontificis.

1. BReve Pontificium concedens Oratorium privatum hujus tenoris esse hodie solet.

Innocentius Papa X. Tibi *Diœcesis Panormitanæ, qui; ut asseris, de nobili genere procreatus existis, ut in privato domus tuæ solitæ habitationis Oratorio, ad hoc decenter muro extructo, & ornato, seu extruendo, & ornando ab omnibus domesticis usibus libero, per Ordinarium loci prius visitando, & approbando, ac de ipsius Ordinarii licentia, ejus arbitrio duraturæ, unam Missam pro unoquoque die dum-*

dummodo in eadem domo celebrandi licentia, quæ adhuc duret, alteri concessa non fuerit per quemcumque Sacerdotem ab eodem Ordinario approbatum Sæcularium, seu de Superiorum suorum licentia Regularem, sine tamen quorumcumque jurium Parochialium præjudicio, ac Paschatis Resurrectionis, Pentecostes, & Nativitatis Domini N. Iesu Christi, nec non aliis solemnioribus anni festis diebus exceptis, in tua, & familiæ tuæ, nec non hospitum tuorum nobilium præsentia, celebrari facere libere, & licite possis, & valeas, indulgemus. Non obstantibus, &c. Voluimus autem, quod familiares servitiis tuis non necessarii ibidem Missæ interessentes ab obligatione audiendi Missam in Ecclesia diebus festis de præcepto minime liberi censeantur. Datum Romæ, &c.

Jam per singulas clausulas singulæ sunt difficultates pro nostro more breviter explicandæ.

Tibi Diœceſis Panormitanæ.

2. SI talis Privilegiatus transferat domicilium in aliam Diœceſim, ex Panormitana v. gr. eat ad Meſſanenſem, non amittit [a] Privilegium, ſed ibi poterit illo uti. Ratio eſt, quia hoc privilegium eſt perſonale, quod perſonam ſequitur, nec eſt affixum loco: & illud *Diœceſis talis* non apponitur reſtrictive, ſeu traxative, ſed ſolum demonſtrative in hunc ſenſum. *Tibi qui nunc es Diœceſis talis.* Vide tamen id, quod paulo poſt monebimus n. 7.

a *C. Privilegium de Reg. Iuris in 6. l. Privilegia quædam l in omnibus ff. de Reg. Iuris. Diana p. 4 tr. 4. reſ. 108. ex Novario & Megal. ſavetque. Salas de leg. d. 20 ſect. 16. n 123. & Sanctarellus Var. Reſol. p. 1. q. 63.*

Qui,

Qui, ut asseris, de nobili genere procreatus existis.

3. TRibus dictis hæc Clausula declarabitur. Dico Primo, sufficere esse nobilem ex parte Patris, nec sufficere talem esse solum ex parte Matris. Ratio est, quia vera, & absoluta Nobilitas, quæ hic requiritur, ut mox num. 5. dicemus, ex Patre, non vero ex sola Matre deducitur. *a*

4. Dico Secundo, illum hic censeri nobilem, qui per aliquot generationes artem mechanicam non exercuit. Quare ii, qui ex Privilegio Principis, vel Senatorum assumuntur ad gradum nobilium, quique homines novi, seu novi nobiles appellari possunt, hic excluduntur, quia concessio prædicta Oratorii non fit ei, qui est nobilis, sed ei, qui ex nobili genere procreatus existit.

a *Sanchez l. 8. de matr. d. 19. n. 6.*

5. Dico Tertio, non verificata hac clausula corruere hoc Oratorii Privilegium. Ratio est ducenda ex communi doctrina [a] dicente in ejusmodi Indultis, non verificata ea conditione, qua non existente, Privilegium omnino non concederetur. Indultum esse subreptitium, quia tunc illa conditio requiritur principaliter, estque veluti essentialis, at scimus omnes, ex stylo Curiæ, hoc Oratorii Privilegium nunquam à Pontifice concedi, nisi Primatibus, & Proceribus Civitatum.

Vt in privato domus tuæ solitæ habitationis Oratorio.

6. Quid si transferas domum, poterisne in domo nova, sive empta, sive locata Oratorium erigere? Respondeo, posse, quia jam hæc est domus tuæ solitæ habitationis, ubi enim quis habitat in

[a] *Idem ib. d.* 21. *n.* 17.

in majore parte anni, *a* domicilium habere, & consequenter absolute habitare dicitur. Propter eamdem immo majorem rationem posses Oratorium semel ab Episcopo approbatum mutare in alium locum ejusdem domus.

7. Moneo tamen in utroque casu & in casu dicto num. 2. necesse esse, ut accedat Episcopus, seu ejus Vicarius locum novum approbaturus, ut ex tenore Privilegii constat.

Ad hoc decenter, muro extructo, & ornato, ab omnibus domesticis usibus libero.

8. DEbet ergo locus ita esse constructus, ut discernatur esse diversus ab aliis ejusdem domus locis ad usus profanos designatis, & ita ornatus pia aliqua imagine, ornamentisque Altaris

a Idem l. 3. de matr. d. 21. n. 1. & 2.

instructus, ut sacer appareat. Non puto tamen necessarios esse quatuor muros cum janua, cum satis videatur esse, si sint tres muri Oratorium separatim efformantes, licet patente ad prospectum quarto, vice januæ. Ratio est, quia observavi in aliquibus ejusmodi Oratoriis etiam timoratorum, hunc quartum parietem non adesse, sed ita in capite aulæ, vel magni cubiculi extructa, ut non claudantur ligneis foribus, (quæ certe iis claudi esset decentius,) sed integra tela amovibili ab uno ad alterum Oratorii latus extensa, & quidem non indecorè.

9. Per ea verba *ab usibus domesticis Libero* non tolli censeo casum necessitatis. Quare sicuti necessitate occurrente permittitur a in Ecclesia, quæ est consecrata, vel benedicta, dormire, comedere, negotiari, ita & in dicto Oratorio, quod solum est ad tempus ad sacrum usum

a Sà V. Eccl. n.

usum deputatum. Sane Sanchez *a* concedit etiam copulam petere & reddere uxoratis occurrente necessitate ibidem ab ipso explicata, cur igitur non erit par ratio in Oratorio?

Illud à me quæsitum nuper fuit. An possit, quis super Oratorii fornicem, seu rectum apponere lectum, & ibi per noctes dormire. Respondi, licet reverentiæ magis congrueret, si id non fieret maxime ab uxoratis, tamen me non invenire id esse in jure positivo prohibitum, imo nec ob dictam reverentiam: prohibitum jure naturali, quia vere qui dormit supra fornicem, extra Ecclesiam *b* dormit: laudavi tamen aliquorum Religiosorum solertiam, qui licet dormirent in cubiculo extructo super Oratorium, lectulum nihilominus non apponebant directe corres-

a *Sanch. l. 9. de matr. d. 25. num. 12.*
b *Sanchez l. 1. n. 26. ex Glossa 6. unica de consec. Eccles. in 6.*

pondentem Altari, sed quanto distantius poterant, ad latus.

10. Petes, An dictum Oratorium quamvis nunc ab usibus profanis liberum, possit ad nutum Domini nolentis amplius Privilegio uti, ad eosdem redire.

Respondeo, posse, *a* quia ex una parte Privilegiis utimur, quando volumus, & ex alia, hæc privata Oratoria ex se sunt loca profana, licet ex licentia in iis celebretur, unde, nec gaudent *b* Immunitate Ecclesiastica, nec violanter *c* per sanguinis, seminisve effusionem, ut indigeant benedictione, nec copula, vel homicidium ibi habita sunt sacrilega, *d*

Quod si tale Oratorium profanatum velit Dominus iterum ad usum Sacrum celebrandi remittere, nova approbatione, & deputatione Ordinarii indigebit, ut ex n. 7.

a *Sanch. ib. n* 39. C. *Si de terra de privilegiis.* b *Idem Sanch. ibid.* c *Ibid.* d *Ibid.*

n. 7. colligi potest, & notat in simili Castropalaus *a*

Per Ordinarium loci prius visitando, & approbando.

11. NOn nisi semel tantum erit dictum Oratorium & quidem gratis visitandum, ut nimirum videatur an locus decens sit. Rursus eo visitato approbatoque non potest consequenter amplius visitari. Tertio unde nec procuratio exigi. Quarto nec impediri, ne ibi juxta tenorem privilegii celebretur. Ratio primi dicti est, quia illud *prius visitando*, nam tantum visitationem notat. Ratio secundi, & tertii est, quia ita colligitur ex *c ultimo censibus* docetque Sanchez. *b* Ratio quarti est, quia Episcopus *c* non habet potestatem, qua limitet

a *Castrop de Bulla Cruc. p. 6 nu. 3.*
b *Sanchez l. 9. de matr. d. 15. num. 39.*
c *Barbosa in Conc. Trid. sess. 22. dec. de observ. n. 19 refert id esse decisum.*

limitet concessiones sui Superioris, id est Summi Pontificis.

12. Nomine autem Ordinarii hic intelligi Ordinarium loci, hoc est, eum sub cujus jurisdictione comprehenditur locus, ubi constituendum est Oratorium, patet ex illo *loci* Cum igitur nomine Ordinarii veniat Vicarius Generalis, tum Episcopi viventis, *a* tum Capituli *b* sede vacante, etiam huic competet prædicta approbatio.

13. Rursus, quia Ordinarius potest *c* ea, quæ sunt suæ jurisdictionis Ordinariæ (qualis est *d* hæc, quia ipsi committitur sub nomine dignitatis, & non sub nomine proprio) alteri delegari, poterit & hanc.

Ac

a *Sanch. l 3 de matr. d. 29. num. 3.*
b *Ibid. num. 5.* c *Idem ib. d. 31. num. 1.*
d *Idem ibid d. 7. n. 20.*

Ac de ipsius Ordinarii licentia ejus arbitrio duratura.

14. HAnc clausulam non in omnibus hujusmodi concessionibus positam invenio : ubi, autem ponitur , Nota illud *ipsius* Significat enim debere esse licentiam Ordinarii paulo ante memorati, hoc est , loci, non vero, alterius cujuscumque.

Est autem ita necessaria hæc licentia, ut sine illa invalida sit Oratorii constitutio , quia Concessio hæc Summi Pontificis nihil operabitur , nisi accedente Ordinarii licentia , quam intervenire omnino Pontifex vult, si ergo illa non adest , non suffragabitur Papæ concessio.

15. Quod, si , idoneo existente, & bene ornato Oratorio , Ordinarius nolit malitiose licentiam concedere,

cedere poterit *a* cogi, ut concedat. Si autem non sit, qui cum cogere possit, probabile esse docent aliqui, *b* quod possit ibi celebrari, quia licentia justo petita, & injustè negata, quando nihil obstat in contrarium, ut certe nihil obstare videtur in hoc casu, in quo adest tam expressa Concessio Pontificis, præsumitur ipso jure ab eodem Pontifice concessa

16. Sed quid importat illud *Ejus arbitrio.*

Respondeo. Sanchez *c* docet, quod hæc verba: *Si arbitratus fueris* importat arbitrium boni viri, arbitrium autem boni viri in eo differt *d* à libera voluntate, quod dum aliquid relinquitur liberæ voluntati alicujus ille ad nil tenetur, nec indiget causa, & stabitur declara-

a *Castrop. de Bull Cruc. p. 6. num 6. in simili.* b *Lud. à Cruc. in Bull. Cruc. d. 1. c. 5. d. 1. n 4. & 5 Diana p. 5 tr. 10. res. 77.* c *Sanch. in Cons. to. l. 7. c. 1. dub 55. n. 7.* d *Idem ib. n. 5.*

clatatione suæ, sive justæ, sive injustæ, sive dignæ, sive indignæ, quando vero fit commissio per verba importantia arbitrium boni viri, exigitur arbitrium recta regulatione commensuratum, & sic exigitur causa: quia id dicitur arbitrium boni viri, quod bonus vir arbitraretur L. *vir bonus ff. judic. solvi.* Hæc ex Sanchez. Ex quibus sit, quod Ordinarius non possit mere ad suum velle, sed solum justa & rationabili causa exposcente, datam hanc licentiam revocare. Hac autem causa existente, poterit non solum ex vi dictæ clausulæ *ejus arbitrio duraturæ*, sed etiam universaliter ex eo quod potest Episcopus suspendere, vel inhibere etiam Religiosos exemptos ne in dictis Oratoriis celebrent, quando forte sciret sine debito decore ibidem celebrari. Et ratio est, quia providere quæcumque in sua Diœcesi ad divinum cultum spectant, pertinet

net ex Tridentino *a* ad Episco-
pum.

Mortuo eo, cui concessum est hoc Privilegium Oratorii, perit concessio, quia Privilegium est, ut supra dixi, personale personam sequens; quod, quia, si attente perpendatur, non habet ullam clausulam, quæ significet perpetuitatem; post dicti privilegiarii mortem omnino desinere, seu finiri necesse est. Mortuo autem summo Pontifice, vel Ordinario, qui Oratorium semel approbavit, non perit Oratorii concessio, quia est gratia facta, quæ non amittitur *b* mortuo, vel amoto ab officio eo, qui eam concesit.

18. Dices: licentiæ concessæ ad beneplacitum pereunt, mortuo concedente, quia post mortem nullum est, nec placitum, nec beneplacitum,

a *Trident. sess. 21. c. 8. de reform. & sess. 22. c. 9. in Decret. de observ. in rel. Miss. & c. 8. de reform.* b *Sanch. l. 7. de matr. d. 28. n. 64.*

placitum, unde, quia cessat conditio, sub qua fuit gratia facta, cessabit & gratia. Si igitur illud *ejus arbitrio* significat, ut numer. 16. diximus, beneplacitum Episcopi, eo pereunte, cessabit eius placitum, & consequenter licentia.

Respondeo, quod gratia facta sub illa forma *Ad beneplacitum meum*, spiret morte concedentis, probabilius quidem est propter rationem dictam, at est etiam probabile *a* non spirare, sed prorogari post mortem, quousque revocetur à Successore. Ratio est, quia dum non est revocata, semper censetur perseverare eadem voluntas, & idem eius placitum, qui concessit. Quare non improbabiliter idem esse, ait Castropalaus, *b* concedi gratiam sub his verbis *donec revocat vero*, ac concedi sub his *ad beneplacitum meum*: & sicuti omnes concedunt gratiam *donec revocavero* non

a *Castrop. to. 1. tr. 3. disp. 4. 16. §. 5. n. 4.* b *Castrop. ib. n. 5.*

non spirare morte concedentis, nisi à Successore revocetur, in concedere omnes debere, nec spirare gratiam *ad beneplacitum meum*, atque adeo non solum Sacerdotem approbatum ad audiendas confessiones, donec Episcopus revocaverit, posse audire confessiones post Episcopi mortem, nondum à Successore revocata licentia, sed etiam approbatum ad ejusdem Episcopi beneplacitum Pari igitur modo erit in casu nostro. Multo magis, quia in nostro casu ex contextu Brevis, ex fine concessionis, ex ipso usu, & praxi apparet unam tantum licentiam semel requiri, nec etiam timoratos unquam, mortuo Episcopo, iterum licentiam à novo Ordinario esse poscendam judicaviisse.

Vnam Missam pro unoquoque die.

19. SI quis alterum in dicto Oratorio celebraret, vel celebrare

brare faceret, mortaliter delinqueret. Ratio est, quia id esset Sacrum celebrare in loco inepto, quod esse mortale *a* supra diximus. Neque obstat licentia concessa pro una Missa, quia pro altera concessio nulla est, ac proinde pro hac, & sequentibus perinde est, ac si nulla præcesserit concessio, siquidem causa limitata, quæ nunc est voluntas Pontificis, non nisi effectum limitatum producere potest.

Quid amplius quoad hoc concedatur per Bullam Cruciatæ, dicam mox à num. 37.

Dummodo in eadem domo celebrandi licentia, quæ adhuc duret, alteri concessa non fuerit.

20. SI sint in domo ampla duæ familiæ, quarum uterque Dominus obtinuisset privilegium Oratorii, is, qui, posterius impetrasset,

a Supra c. 4. §. 1. n. 2.

trasset, impetrasset nulliter, ex vi hujus Clausulæ.

21. Sed quid, si quilibet ex his duobus Dominis haberet proprium Oratorium in sua habitatione separata, Italice *apportato* eiusdem domus? Respondeo, adhuc nulliter impetrasse, quia Clausula non vetat solum, ne sit in eodem Oratorio duplex licentia, sed ne sit in eadem domo, at prædicta domus, quamvis ampla, eadem domus est.

22. Unam exceptionem, seu declarationem hic adnecterem, remittens me aliorum saniori consilio. Nam si domus esset tam ampla, ut familiæ ita in situ distanti habitarent, ut ejusmodi situs moraliter judicarentur duæ diversæ domus, (quales essent, si singulæ habitationes haberent suas januas, suaque atria & similia, quamvis utraque conveniret in unam amplam januam quoad exitum, vel in unum commune atrium) putarem dictam

dictam Clausulam non obstare posteriori impetranti, quia tunc secunda concessio non esset pro eadem moraliter domo. Certe si duæ familiæ habitarent Romæ, in Palatio Vaticano, altera ab altera distinctis in locis, non mihi viderentur esse judicandæ habitare in eadem domo, quod igitur ibi evenit propter amplitudinem Palatii, alibi etiam poterit evenire, ubi ea esset amplitudo, ut sufficere ad distinguendas duas domos prudens vir sine fuco, & fallacia judicaret.

Per quemcumque Sacerdotem ab eodem Ordinario approbatum Sacularem seu de Superiorum suorum licentia Regularem.

23. QUidam putavit ex vi hujus Clausulæ tum Sæcularem Sacerdotem, tum Regularem à suis respectivè Superioribus licentiam, seu approbationem particularem debere obtinere, ut in

prædicto Oratorio celebrare posset. Sed nihil minus profecto, quia passim etiam timorati sine ulla nova facultate, solum ex universali approbatione celebrandi, quam habent, celebrant in dictis Oratoriis. Ratio, præter praxim, quæ est fida legum interpres, potest esse, quia lex obligatoria debet semper interpretari in mitiorem partem, ne gravet Fideles plus quam par est: cum igitur verba hujus Clausulæ commode declarari possint de approbatione generali, non sunt ad specialem restringenda. Recte item Cespedes *a* notat nec requiri licentiam Parochi, nullibi enim id cautum est, solum Parocho sua jura illibata servanda sunt, de quibus n. sequenti.

Si positive à Superiore legitime quis inhibeatur, tunc debere obedire, ne sit dubium, multo magis in casu supradicto n. 16. fine

Sine

a *Cespedes in tract. de except. Reg. c. 6. d. 103. n. 1.*

Sine tamen quorumcumque Iurium Parochialium præiudicio.

24. DIxi supra a illud, *sine præjudicio Ecclesiæ Parochialis* in concessione data Mendicantibus celebrandi in quocumque decenti loco, declaratum fuisse à Xisto V. ut prædicti non exigerent Decimas, Primitias, seu Oblationes, quæ de jure debentur Parocho ex eo, quod Sacramenta ministret. Idem ergo ob paritatem rationis, eadem hic apposita clausula significabit.

25. Addunt aliqui b propter illud in nostra hac clausula additum (quorumcumque) non posse exerceri in Oratorio privato ullum munus Parochiale, v.gr. non posse ministrari Sacramenta, dari pacem, denuntiari festa, jejunia, matri-

a *Supra c. 4. §. 1. n. 12.* b *Pellizz. in man. Reg. to. 2. tr. 8. c. 2. sect. 2. sub sec. 2. q. 147.*

monia, & similia ad Parochum pertinentia. Placet hæc doctrina. Solum adverto ex facillima ipsius Parochi præsumpta facultate, non condemnandum Sacerdotem, qui congregatis in Oratorio privato denuntiaret festa, vel jejunia forte in hebdomada occurentia. Similiter video non adesse scrupulum etiam timoratis Sacerdotibus ministrare in eodem Oratorio toti familiæ Sacramentum Pœnitentiæ; ubi particularis contra hoc constitutio legitima non urget De ministranda Eucharistia quoad Religiosos ex suis Privilegiis dixi universaliter per occasionem in secundo Opusculo *a* ut item quoad Sacerdotes sæculares ex Parochi licentia, quæ facile extra Pascha præsumi potest, *b* ibidem dixi.

27. Unum considerandum tibi offero, benigne lector; nam præscindendo à dictis privilegiis, præsumpta-

a *In 2. Opusc. de exped. comm. c. 4. §. 4. n. 51.* b *Ibid. n. 44.*

sumptaque licentia, cur eo ipso quod Pontifex in Brevi de Oratorio concedit familiæ audire ibidem Missam, præceptoque diei festivi satisfacere, cur, inquam, non possimus dicere, quod concedat etiam eidem familiæ sumere ibidem Eucharistiam? Cum enim Communio eorum, qui Missæ intersunt, pertineat ad idem Sacrificium, unde olim semper communicabant, qui Missæ intererant, videtur, quod concessa Missa, concedatur iisdem & Communio.

Quid possit fieri quoad dictam Eucharistiæ receptionem in privato Oratorio per Bullam Cruciatæ dicam mox n. 34.

Paschatis, Resurrectionis, Pentecostes, & Nativitatis Domini N. Iesu Christi, nec non aliis solemnioribus festis diebus exceptis.

27. QUinam dies festi excipiantur, dum excipiuntur

tur solemniores, explicuit Decretum Sacræ a Rituum Congregationis, quo declaratur magis Decretum Concilii b Aagathensis, excipi nimirum diem Natalis Domini, Epiphaniæ, Paschatis, Pentecostes, Annuntiationis, & Assumptionis Batissimæ Virginis; Festum SS. Petri, & Pauli, & Festum omnium Sanctorum. P. Franciscus c Bardi nostræ Societatis, utriusque Theologiæ Moralis, & Scholasticæ peritissimus, ait, quod solent addi festa Patronorum principalium locorum, qui nisi agat de re forte solita ob devotionem, non video unde possit dici esse rem solitam ex obligatione: nam ideo Gavantus solum dixit Ordinarios optare, ut talia festa Patronorum

a *Sacr. Rit. Congr. 17. Nov. 1607. apud Gavant. in Rubr. Miss. p. 1. to. 20. §. Sciendum quoque.* b C. 21. *de consec. dist. Si quis.* c *P. Bardi in explicat Bullæ Cruc. p. 2. tract. 2. §. 6. sect. 2. num. 17.*

norum addantur, non vero dixit esse addita.

Adverte insuper ex eodem Gavanto *a* nomine Paschatis, & Pentecostes diem primam dumtaxat intelligi, non vero duas ferias sequentes, nec dies infra octavam; quia solemnitas, ob quam excluduntur prædicta festa, solum est in primo die.

In tua, & familiæ tuæ præsentia celebrari facere.

28. NOmine Familiæ hic venire docet Diana *b* Maritum, & uxorem, filios, & filias, ac etiam Nurum (Adde propter paritatem rationis, & Generum,) habitantes in eadem domo, & commensales, sicut & omnes servos, & servas commensales, qui in ministerio eiusdem familiæ sunt. Id

a *Gavant. ibi.* b *Diana p. 4. tr. 6. res. 208.*

quidem merito docet, hi enim omnes de familia dicuntur Domini.

Hinc bene infert Pellizzarius [a] Horrulanum colentem hortum Domini, & habitantem in eadem domo, viventemque ex salario ejusdem Domini, unum esse ex familia.

29. Sed quid de Factore, qui vivit quidem de salario Domini, sed dormit seu habitat in sua propria domo? Adhuc esse de familia idem docet, probatque ex doctrina Suarii [b] docentis nomine Familiaritatis peritæ ad usum privilegiorum competentibus Familiaribus Regularium, venire etiam Familiaritatem œconomicam, quæ non requirit commensalitatem, nec habitationem sub eodem tecto, sed solum vivere ex solario ipsorum. Idem ergo erit in casu nostro.

30. Quod si urgeas, sic etiam Capellanus Domini, qui in propria

a *Pellizzar. l. cit. q. 12.* b *Suarez to. 4. de Relig. tr. 10. l. 9. c. 4. n. 15.*

pria domo vivit, & non in domo dicti Domini, sed solum habet salarium ad celebrandas pro ipso Missas, esset de Familia ejusdem; Respondet ibidem ita esse. Sed certe esse distinguendum; nam si talis Sacerdos sit Domino ita addictus, ut semper, vel frequenter in celebranda, sive domi, sive præsente eodem Domino alibi, Missa, illi inserviat, puto posse dici de Familia: At si sit Capellanus quidem Domini, à quo pro Missis salarium habeat, sed cum libertate celebrandi, sive in Ecclesia determinata, sive ubi libuerit, non puto posse dici de familia, quia hoc modo non est Capellanus familiaris, sed externus; & ut talis, posset habitare in alia Civitate, ibique pro Domino dictas Missas ex ipsius salario celebrare quando eum appellare familiarem Domini nimis durum esset.

Quid de filiis, & eorum uxoribus, filiabus, & earum viris, si forte

forte habitent in domo moraliter eadem, sed quilibet cum suis servis, & sub sua mensa, id est, domestici ejusdem patris-familias, sed non commensales, dicenturne de familia? Respondeo, idem Pellizzarius ibidem docet dici posse de familia saltem large, atque adeo eos cum iisdem servis posse uti hoc indulto Oratorii concesso Patri Ratio est, quia hoc privilegium est principis sine ullius præjudicio, atque adeo ampliandum, etjam ad familiam large sumptam. Dixi (si habitent in eadem domo) si enim habitent in alia, nec proprie, nec improprie sunt de familia partis.

An sicuti concedimus omnes Dominum solum sive familia posse sibi celebrare facere, ita concedendum sit posse quemlibet ex familiaribus, sine præsentia Domini dicam num. 40.

Nec

Nec non in Hospitum tuorum Nobilium præsentia.

32. HAnc Clausulam in omnibus ejusmodi Brevibus non lego. Ubi igitur adest, conceditur privilegium audiendi Missam, & satisfaciendi præcepto diei festivi, tum ipsi hospiti, tum ejus famulis ipsum forte comitantibus, idque ob regulam connexorum, & ob extensionem privilegii favorabilis, non enim esset amplus favor, si Dominus ob audiendam Missam à famulis esset deferendus. Nobilis, inquam, nec necessario ex genere nobili procreatus, ut ex supradictis n. 5. colligi potest.

33. Extendit idem privilegium Pellizzarius [a] ad hospitem unius dici, hoc est, ad nobilem, qui ad prandium invitaretur pro uno solo die, quia adhuc hospes est censendus in materia hac favorabili. Immo

[a] *Pellizz. tb. q. 13.*

mo id affirmat etiam si de industria talis vir nobilis invitaretur ad prandium ad finem ut frui tali privilegio posset, quia hæc non esset fraus, sed solum reddere habilem illum hospitem ad fruendum indulto: sicuti habilis redditur ad comedendas carnes iis, qui exiens à loco, ubi est jejunium de præcepto, se confert ad locum, ubi tale præceptum non adest.

Volumus autem, quod familiares servitiis tuis non necessarii ibidem Missæ interessentes ab obligatione audiendi Missam in Ecclesia diebus festivis de præcepto minime liberi censeantur.

34. ALii ergo non satisfaciunt, quia clare excluduntur à Pontifice. Quare non est excipiendus Homobonus *a* contrarium sentiens, ductus ea ratione, quod jam est consuetudo audiendi

a *Homobon. de exam. Eccl. quæst. 14. t. 8. c. 5. p. 2.*

diendi Missam extra Parochiam, unde nec ab Episcopo possint Fideles nunc cogi ad illam audiendam in Parochia: non est, inquam, excipiendus, quia numquam introducta est consuetudo audiendi Missam in loco à Summo Pontifice prohibito.

35. Scio etiam Pellizzarium *a* contra me sentire, & afferre auctoritatem Castropalai *b* in simili, & insuper docere prohibitionem hujus Brevis ibi positam: *Volumus ut ab obligatione audiendi Missam minime liberi censeantur* poni ex stylo curiæ, quia fortasse alicubi non est abrogatus ritus antiquus, quo Missa in propria Parochia audienda erat, at in nostris Regionibus, ubi jam ille ritus est abrogatus, hanc clausulam perinde se habere, ac si non fuisset apposita.

I 36. Sed

a *Pellizz. t. 2. Man. Reg. tr. 8. c. 2. sec. 2. subsec. 2. q. 14.*

b *Castrop. tr. 12. de Euch. Sacrificio d. unica pag. 16. n. 13.*

36. Sed certe in eius sententiam pedibus ire non possum, quia magnam mihi vim facit dicta prohibitio tam expressa, & absoluta Pontificis. Quare puto quod ipse dum dicit *Volumus, &c.* satis clare præcipiat, ut qui non est ex privilegiatis, satisfacere obligetur in Ecclesia & non alibi. Usus ergo audiendi Missam in Parochia quomodocumque abrogatus induci hic minime potest pro sententia nobis contraria, quia excludens Pontifex Oratorium privatum à loco apto ad satisfaciendum præcepto, consequenter inducit præceptum audiendi Missam non quidem in Parochia, cum id sit abrogatum, sed inducit præceptum audiendi in loco publico, qui non sit Oratorium illud, quod Pontifex excludum omnino vult. Fac esse usum jejunare die Dominico, incidente eo die vigilia de præcepto; velle tamen nunc Summum Pontificem eum usum de medio tollere, &

præ-

præcipere, ut in eo casu jejunetur in Sabbatho. Si sic præciperet, *Volumus ut per jejunium die Dominico factum non satisfiat præcepto jejunii, sed sit obligatio jejunandi in Sabbato*: inquiro, qui jejunaret die Dominico satisfaceretne præcepto? enimvero non satisfaceret, quia eo ipso quod Pontifex excludit illum diem, reddit illum ineptum ad satisfactionem præcepti, addicit enim præceptum ad alterum diem: Pari igitur modo dum actu excludit Oratorium, reddit illud ineptum pro satisfactione præcepti de audienda Missa, addicit enim illud ad alterum locum, & consequenter remanet in Fideli obligatione alibi audiendi.

De Privilegio Bullæ Cruciatæ circa prædicta Oratoria privata.

37. Dubitavit hic merito aliquis, cum in tenore con-

cessionis Oratorii privati caveatur ne plus quam una Missa, ibidem, celebretur in feriis; in festis autem solemnioribus ne una quidem possunt ne ab habente Bullam Cruciatæ sine talibus restrictionibus plures, & plures celebrari? Respondeo posse [a] tum in proprio, tum in alieno quantumcunque privato Oratorio. Ratio est, quia Pontifex in Bulla Cruciatæ concedit absolutè, & nulla facta exceptione, ut in privato Oratorio rite approbato celebretur etiam tempore Interdicti. Ex qua forma concessionis ducuntur duo argumenta. Primum notando illud (etjam,) quæ particula, si perpendantur ea, quæ de ejus natura docet Barbo-

a *Franc. Bar. d. in exp. Bullæ Cruc. pag. 2. tract 2. cap. 6. sect. 2. numer. 20. & 23. Faventius Rodr. in Addit ad § 5. numer. 4 Ludovic. à Cruc. inexpos. Bullæ d. p. c 5. d. 1. n. 3. Ægid. Trullench. in exp. Bull. l. 1. §. 2. num. 4.*

Barbosa, *a* facit hunc sensum. Non solum conceditur, ut possit celebrari in ceteris diebus indifferenter, atque adeo in ferijs, & festis quibuscumque, quod est minus, sed etiam in tempore Interdicti, quod est majus. Secundum, quia si Pontifex per Bullam id concedit absolute, & sine ulla temporis, vel numeri differentia non possumus nos, posita Oratorii approbatione, id restringere: nam licet in dicti Oratorii approbatione restrictio apponatur, tollitur tamen per facultatem absolutam, nec ulla limitatione restrictam concessam in Bulla. Exemplum est de Parocho, *b* is enim quamvis ex vi suæ approbationis solum possit suas oves absolvere, at supposita hac sua limitata approbatione, si ab habente Bullam eligatur, potest alienas,

a *Barbosa Dict 9. in Impr. Romana lege Castrop tr. de Bulla Cruc. disput. unic p. 6 àn 1 citantem Menoch. Zabarellam Decium.* b *Trullenc. ibid.*

non ex vi ſuæ approbationis, ſed hac ſuppoſita, ex vi conceſſionis per Bullam. Ita in Oratorio limitate approbato, ex vi talis limitatæ approbationis, non poteſt niſi limitate celebrari; at, hac poſita, Pontifex per Bullam illimitate concedit.

38. Conceditergo Bulla poſſe in dicto; quamvis limitato Oratorio. Primo celebrari in dictis ſolennioribus Feſtis Secundo poſſe plures, & plures Miſſas in dictis Feſtis celebrari, & in quibuſcunque diebus. Tertio recipi poſſe ibidem Euchariſtiam omnibus diebus præter diem Paſchæ, hoc eſt, præter unam communionem tempore Paſchali in Parochia exhibendam. Quarto ibidem ſatisfieri poſſe præcepto de audiendo Sacro, atque hæc omnia poſſe & eum, qui habet Bullam, & familiares, ac domeſticos, & conſanguineos habentis Bullam: quæ omnia patent ex te-

nore

nore Bullæ, & sparsim confirmant Doctores citati.

39. Et in hoc ultimo notes pervelim illud: *Familiares Domesticos consanguineos*, cum in Brevi Oratorii habeatur *in tua, & familia tua, & hospitis nobilis præsentia*. Consanguineos ergo, & Domesticos si comprehendit præter Familiares Bulla, ecquos nam comprehendit? Nomine consanguineorum comprehendi totam cognationem habentis Bullam, id est tam descendentes, & ascendentes, quam collaterales usque ad quartum gradum, quia omnes dicuntur consanguinei: merito docet Castropalaus [a] cum aliis. Nomine autem Domesticorum comprehendi puto omnes, de quibus dixi nu. 31. quorum quidem aliqui ibi large, seu

a *Castrop. de Bull. Cruc p. 6. numer. 8. Lezzana to. 3. Bulla Crucia-ta numer. 14. Rodriq. in exp Bull §. 5 num. 5, Ludov. à Cruce inexp. Bulla d. 1 c. 5. d. 3.*

reductive veniunt nomine Familiarium hic clare, & expresse sunt, & vocantur domestici, hoc est, in eadem domo viventes : Denique familiares iidem sunt qui nomine Familiæ veneruntsuprà à n. 28.

Ex quibus collige Maritum respectu uxoris, & uxorem respectu viri, ut etiam privignum respectu vitrici, & hunc respectu illius, licet comprehendantur sub nomine Familiarium, & Domesticorum, sunt enim hi maxime de Familia Domini, non venire *a* tamen sub nomine Consanguineorum, quia tales non sunt, sed affines, ceteros ergo remotiores affines : nisi forte de familia inveniantur, excludimus ab hoc privilegio.

40. Quod si contingat casus, ut Dominus habens Bullam non interfit Sacro, poteruntne prædicti de familia intereſſe, & satisfacere, immò etiam sibi celebrare facere in dicto Oratorio ? Posse negant Rodri-

a Castrop. l. 1.

Rodriquez,*a* & Henriquez *b* quia soli Domino, aliis autem non nisi ratione Domini concessum est privilegium. Concedit Ludovicus à Cruce *c* cum quibusdam junioribus tacito nomine, quia sicuti Dominus potest sibi celebrare facere sine familia; non obstante illud. Et, ibi, *in tua, & familiæ tuæ præsentia*, ita poterit familia sine Domino. Cujus ulterior ratio esse potest, quia cum Bulla non præscribat præsentiam Domini esse necessariam, nec nos debemus præscribere; sed affirmare Pontificem voluisse concedere Familiaribus hoc Indultum, ratione Domini habentis Bullam licet absentis. Utraque sententia est probabilis, & concedentem excipit etiam Castropalaus *d* citans Joannem Salas.

41. Adverte denique quoties quis uti dicto Oratorio privato ad

a *Rodr. ib* b *Henriq. lib. 7. c. 13.* c *Lud. à Cruc loc. cit n. 5.* d *Castrop. de Bull. Cruc p. 6. n. 9.*

præmissa, quæ sunt ex privilegio, voluerit; debere aliquas preces (sufficit etiam unum Ave) Deo porrigere, pro conservatione unionis Principum, eorumque victoria. Ratio est, quia sub hoc onere conceditur talis gratia à Pontifice, ut patet ex tenore Bullæ. Omissio autem erit venialis *a* quia res est, ex se, levis; nec invalidat concessionem, quia tale onus imponitur sub illa particula *dummodo*, quæ regulariter, modum notat, non conditionem ex Barbosa, *b* & Sanchez, *c* cujus quidem modi omissio, quando is modus adjicitur actui perfecto, (ut fit in casu nostro, prius enim à Pontifice conceditur perfecte privilegium prædictum, & deinde adjicitur *Dummodo orent, &c.*) non vitiat, hoc est, non invalidat actum, seu concessionem.

§. V. De

a *Bardi in expos Bull p. 2 tr. 2. c. 3. sect. 5 §. 1. & 2.* b *Barb. dict 10 in edit. Rom.* c *Sanch. l. 38. de matr. d 33. n. 2.*

§. V

De violatione Ecclesiæ, seu loci Sacrificii, ejusque Reconciliatione remissive.

DE tota hac re agam per occasionem infra l. 3. c. 6 § 3. ubi sermonem faciam de impedimento loci quoad faciendum Sacrum.

CAPUT V.

De Altari, ejusque ornatu.

ALtare, quasi particularis locus est Sacrificii. De ipso igitur, ejusque ornamentis, hic congruè disputandum breviter est.

§. I.
De Altari.

1. ALtare, sine quo Sacrificare, peccatum est, sine dubio,

mortale, duplex esse potest : Fixum & Portatile seu viaticum.

In Fixo, ut celebrari sine mortali liceat, saltem tabula superior esse debet *a* lapidea. Consecratur autem (ut & Portatile) vel ab Episcopo proprio, & sede vacante, à viciniore, *b* vel ab habente potestatem à Pontifice, quæ tamen quamvis raro concedatur Sacerdoti Episcopo inferiori, concessum nihilominus vidisti, obiter, suprà cap 1. §. 2. num 5.

2. Nota autem in Ecclesiis non consecratis quemlibet Presbyterum erigere, & destruere *c* posse Altare non consecratum : at in consecratis, nullum stabile (ut notat Barb. l. mox citando numer. 3) posse,

a *Coninch de Sacr. q. 8. art 3 d. 2. n. 238. Fagund præcept. Eccl. 1 lib. 3. c. 22 n. 2. & passim.* b *Gavant in Man. Episc. V Altare in Add num. 4. citans Rodr.* c *Azor p 1 lib. 10. cap. 27. q. 6. ex Sacr. Coninch. Lezzana V. Altare n. 12. ex consuet.*

posse, erigi, vel destrui Altare sine Episcopi consensu. Notat item Barb. *a* in Ecclesia non consecrata, non esse Altare (sane fixum) consecrandum, sine Summi Pontificis licentia.

3. Portatile, ex lapide *b* unico consecrato, constare oportet: esto ligno undique circumdari, ad faciliorem conservationem, vel ad ornatum, possit: modo tamen lapis inclusus sit tantus, ut majorem partem Calicis, & Patenæ capiat, hoc est, ut super illum, Calix, & Patena sustentari queant: quo casu supra lapidem, & non supra lignum curari debet, ut Calix, & Patena ex majori ipsorum parte collocetur, licet id non esse scrupulose curandum, modo non sit periculum lapsus, recte monet Suarez. *c*

a *Barbos. de jure univers. l. 2. c. 7. num. 12.* b *Idem citati & passim.*

c *Suar de Sacr. d. 81. sect. 5. §. Dicendum ergo sine.*

4. Usus talis aræ consecratæ, est, ut Calix, & Patena, sicuti dictum est, & etiam particulæ, si quæ sunt consecrandæ, non solum sint super ipsam, tempore consecrationis, verum etiam, ut ibidem sint, usque ad Communionem Sacerdotis, cum enim, etiam & particulæ prædictæ pertineant ad Sacrificium, quod tunc peragitur; & super Aram, & usque ad perfectionem Sacrificii, coram Sacerdote, perstare, rite debent, de qua re vide quæ dicam infra lib. 2. cap 5 §. 12. num. 2.

5. Nota denique, quod in eo Altari, quo proprius Episcopus celebravit (*cantavit*, habet textus *a*) eodem die, non licet celebrari ab alio inferiore Sacerdote sine licentia, saltem *b* tacita, ejusdem: videtur tamen hic Canon in desuetudinem abiisse: nam propterea

a C. *in Altari de consec. dist.* 2. b *Gavant in Man. Episc. V. Altare n.* 28.

ca ſtandum eſſe conſuetudini cujuſque loci recte notat Leſſana. *a*

An Ara ex duabus Lapidibus unitis construi, vel refici poſſit.

6. FAbricavit quidem ex duobus Lapidibus inſertis in duabus ligneis tabellis Aram, ita invicem colligatis, ut inſtar libri, claderentur, & aperirentur. Dixi nequaquam *b* eo uti ad Sacrificium licuiſſe. Ratio fuit, quia non fuiſſet unus Lapis, unam Chriſti perſonam ſignificans. Adde quod fuiſſet contra omnium Eccleſiarum conſuetudinem

7. Quid, ſi pars Lapidis non conſecrati addatur, ſeu inſeratur parti Aræ conſecratæ? Dico, partem additam *c* non fieri conſecratam, quia pars addita non facit unum

a *Lezzana V. Altare num.* 13.

b *Vaſq. de Sacr. d.* 23. *c.* 2. *n.* 16 *Fag.* 1. *Eccl præc l* 3 *c* 22 *n* 9.

c *De Lugo de Sacr. d.* 20. *ſect.* 2. *n.* 68.

unum physicè continuum cum consecrata: Ara enim, ut modo dixi, debet constare ex uno & simplici lapide, unam Christi personam significante. Quare, nisi pars consecrata tanta sit, ut sustentare Calicem, & Patenam possit, uti ea non licebit, prætextu quod modo dicto, fuerit refecta.

8. Scio, quod si assuatur frustrum serici non benedictum planetæ v.g. benedictæ, tota planeta erit benedicta, idemque, si parum aquæ, vel olei infundatur in aquam benedictam, vel oleum consecratum; at in casu nostro, quia requiritur dicta unitas physica, idem dicere non possumus.

An in Ara debeant condi Reliquiæ Sanctorum.

9. IN consecratione Altaris solent recondi in ejus sigillo, sacræ Reliquiæ. Sigillum, seu, ut etjam vocant, Sepulchrum, hac in re, est,

est parvulus ille loculus in ipsa mensa, vel basi Altaris, seu Aræ, in qua includuntur Reliquiæ; nam propterea Sacerdos, in ipso Missæ introitu, osculans Altare, dicit. *Oramus te, Domine, per merita Sanctorum, quorum reliquiæ hic sunt*, &c. Dubitatur ergo, an hoc quod fieri solet, ita soleat, ut deficientibus reliquiis, legitima non sit Altaris consecratio?

10. Dico, non a requiri cum tanto rigore reliquias. Ratio est, quia, ut expendit Coninch, b non habemus clarum textum tantam necessitatem requirentem. Adde consuetudinem in contrarium rationabiliter in eo fundatam, quod, non semper in promptu, pro tanta Altarium multitudine adsint sacræ reliquiæ. Sacerdos ergo cum dicit *quorum reliquiæ hic sunt*,

a *Vasq. de Sacr. 233 c. 2. numer. 17. Suar. de Sacrif. d. 81. sect. 5. §. 3. additur fine. Coninch de Sacr. q. 83. art. 4. d. 2. n. 242.* b *Coninch ibid.*

sunt, ideo dicit, quia, de more, solent, inibi adesse reliquiæ: sicuti dicit *Dominus vobiscum*, & *Orate fratres*, etiam, solo uno præsente, quin scilicet de more multi solent adesse.

11 In defectu reliquiarum non posse *a* includi particulam Sacræ Eucharistiæ, certum est, quidquid dicat Jo. Andreas, & Durandus apud Vasquez. *b*

Quando amittit consecrationem Altàre, ita ut illo uti ad Sacrificium, amplius, non possimus.

12. SI sit fixum, hoc est, consecratum ut totum, & ut integrum Altare stabile, amittit consecrationem, vel per enormem fractionem vel per solam amotionem à, si ab, cui est lapidea tabula affixa; si sit

a *Vasquez loc. cit num.* 18. b *Vasquez ibid* c *C. Quod in dubiis & c. ligneis de consecr Eccl.*

si sit portatile, seu mobile, hoc est, consecratum, ut tabula lapidea separata à reliquo materiali Altari, tunc consecrationem amittit, *a* quando ita frangitur, ut illi non valeat superponi Calix, & Patena, saltem ex majori parte ipsorum. Ratio utriusque dicti est, quia in priori casu amittit formam, sub qua Altare consecratum fuit, (fuit enim consecratum ut stabile) in posteriore fit ineptum ad Sacrificium juxta supradicta c. 1 §. 5. nu. 1. & c. 3. §. 3. num. 1. in simili.

13. Probabilissimum *b* item puto, Aram non amittere consecrationem, si ea integra remanente, dissolvatur à ligno, cui sorte inserta erat, quia lignum non apponitur lapidi, nisi vel ad ornamentum, vel frequentius ad custodiam.

14. Nec

a *Coninch loc. cit. Delugo de Euch. d. 20. sec. 2. num. 67.* b *Sà. V. Altare. Suar. de Sacram. d. 81. sec. 5. §. 3. additur.*

14. Nec item violabitur; *a* si Aræ cornua, quæ sacro Chrismate in eius consecratione inunguntur, etiam omnia frangantur, modo pars restans sufficiat ad sustentandum Calicem, & Patenam. Ratio est, quia per illam unctionem non cornua solum consecrantur, sed tota Ara, quare, si pars ad Sacrificium remanet consecrata remanet.

15. Quid si frangatur Sigillum, & Reliquiæ amoveantur? Puto, non violari, *b* apto interim remanente lapide ad Sacrificium: cum enim nos, modo num. 10. dixerimus, eiusmodi Sigillum, seu Reliquias non esse de necessaria forma, consequenter hic dicimus, per talem amotionem, nequaquam violari.

16 Sunt

a *Delugo d. 20 de Sacram. sect. 2. num. 75.* b *Delugo loc. cit. Coninch q. 83 de Sacram art. 2. d 2. numer. 40. Sà V. Altare. Castrop. de Sacr. disp unica p. 9. n. 6.*

16. Sunt in Domo noſtra Profeſſa Panormitana, & alibi, aliquæ Aræ portatiles, tam latæ, ut Altari octo, vel novem palmorum ſuperimpoſitæ, totam ſuperiorem ejuſdem Altaris ſuperficiem adæquent. Cum ergo hæ ſeparatim ab Altari fixo conſecratæ fuerint, ut omnes qui tunc affuimus, vidimus, etiam ſi à dicto Altari removeantur, retinent conſecrationem, quia vere Aræ portatiles ſunt, licet non ſine magno duorum, vel quatuor virorum conatu portari queant. Inſuper, ſi fragantur, etiam in tres, quatuor, plures partes, dummodo hæ capiant Patenam, & Calicem, non amittent conſecrationem, & conſequenter poterimus iis in pluribus Eccleſiis uti ad celebrandum, ſicuti in ſimili de cingulo diximus cap. 3, §. 3. n. 2.

§. II.

De Mappis.

1. ALtare debet esse, ex Rubricis Missalis, tribus Mappis, seu Tobaliis, præter Corporale, in superiori tabula coopertum, Vasquez, *a* & Suarez *b* docent sufficere, præter Corporale duas: Præpositus, *c* iidemque notant posse esse unam duplicatam.

Imo idem Præpositus *d* citans eumdem Suarium, & Azor, ait, non esse improbabilem sententiam dicentem, non peccari mortaliter ab eo, qui cum una Mappa, præter ipsum Corporale, Sacrum in necessitate facit. Necessitas autem hæc erit propter paritatem rationis

a *Vasquez de Euchar. d. 233. cap. 3. num. 21.* b *Suar. de Sacram. d. 81. sec. 6. § Dico ergo.* c *Prap. 3. par. q. 83. dub. 4. num. 368.* d *Idem ibidem fine.*

nis mensuranda, sicuti in simili mensuravimus supra c. 3. § 1. n. 4.

Ex qua materia eas fieri oportet dicam mox §. 3 à n. 3.

2. Ejusmodi Mappæ non necessario debent esse benedictæ, ex *a* Suario, & Layman: *b* cujus tamen contrarium docet Delugo, *c* sed puto id ab ipso affirmari ex congruitate, nam ceterum ibidem post pauca *d* ipse docet, & nos infra dicemus, certum esse in universum non omnia, quæ in Rubricis Missalis exiguntur, afferre obligationem gravem, nisi aliunde constet de Ecclesiæ præcepto, at non habemus unde cum tanto rigore eiusmodi benedictio Mapparum exigatur.

3. Immo, satis benigne, Layman *e* affirmat, posse Mappam mundam

a *Suar. de Sacr. loc. cit.* b *Laym. l. 5. tr. 5. cap. 6. n. 11. fine.* c *Delugo d. 20. de Euch. sect. 2. n. 76.* d *Ibid. n. 76.* e *Laym. dicto l. 5. tr. 5. c. 6. n. 11 fine citans Azorium & Sà.*

mundam profanam non benedictam assumi, ad ornandum Altare, pro celebranda Missa, ubi deesset, benedicta, & finito Sacro, reddi ad usum priorem profanum. Ratio est, (inquit) quia de harum Mapparum benedictione nihil in jure sancitum est.

§. III.

De Corporali, Palla, Purificatorio.

1. COrporale, ut & Palla, quæ est pars Corporalis (olim enim, ut nunc etiam fit apud Ecclesias Orientales, cum parte Corporalis cooperiebatur Calix) & in qua, si esset capax, posset consecrari; benedicta esse omnino *a* debent. Nec serica sint, vel alterius materiæ, sed lintea, *b* & quidem alba, nisi quod Corporale in extimis parti-

a *Delugo d.20. de Euch. sect. 2. n. 76 aliique.* b *Idem & passim.*

partibus, & Palla in parte superiore, qua Calicem non tangit, ex quacunque pretiosa materia, vel colore ornari *a* potest.

2. Purificatorium item, quo Calix tergitur, album, & ex lino esse oportet, non tamen necessario benedictum ex Suario, *b* & Gavanto, *c* licet benedictum esse oportere, doceat Layman. *d*

3. Quæsitum fuit, an corporalia, Pallæ, Purificatoria, (& eadem quæstio esse potest de Amicto, Alba, & Mappis, quæ lineæ esse debent) legitime fieri, ex Canape, vel ex Gossipio, possint.

Posse ex Canape *e* certum mihi est, si quidem telæ ex Canape cen-

a *Layman. l. 5 tract. 5. c. 6. num. 11.*
b *Suar. de Sacr. d. 8 sect. 8. § 4. addendum.* c *Gavant in Rubr. Missar. pag. 2. tit. 1. num. 1. litt. 1.* d *Laym. loc. cit. n. 12. § 6.* e *Azor p. 1. l. 10. c. 28. q. 8. citans Tabienam & Armill.*

sentur, in humana acceptione, & usu, lineæ; iis enim, ad sternendas mensas, & ad interiores tunicas communiter utimur, ad quarum similitudinem Mappas, Albas, & prædicta assumpsit Ecclesia.

4 Maius dubium est de Gossipio; de quo tamen sic habet Azor. *a Plinius b testatur ex Gossipio fieri lina xylina: quod si ex eo fiunt lineæ vestes, hoc sufficit.* Ita Azor, & quidem probabiliter, loquens de Corporali, id quod propter paritatem rationis de aliis prædictis dici recte potest.

Confirmo proferendo verba Plinii *Superior pars Ægypti* (ait) *in Arabiam vergens gignit scruticem, quem aliqui Gossipion vocant, plures xylon, & ideo lina inde facta xylina. Parvus est, similemque barbata nucu defert fructum, cujus ex interiore bombyce lanugo netur, nec ulla sunt eis in candore, mollitieve præferenda.* Hæc Plinius, ubi nota illud (lina inde-

a *Azor loc. cit.* b *Plin. l. 19. c. 1.*

inde facta) linea ergo est ex Gossipio contexta tela : esto enim linum , Canape, & Gossipium, specie physica, inter se differant ; non differunt in hominum acceptatione, usuque vestium.

Notaitem, obiter, ætate Plinii, in ea tantum regione creviſſe xylon, nunc passim in Sicilia, & Italia colitur, & vulgare est, vocaturque *Cottone*, vel *bambace*.

§. IV.

De Lumine.

1. LUmen requiritur *a* saltem unum , sed ex congruenti consuetudine curandum est , esse saltem duo , si haberi , saltem unum non possit ; immo si extinguatur ante consecrationem sine spe reaccendendi , dicere , vel prosequi Missam , etiam si neces-

a *Azor. Tol. Coninch apud Bona. de Euch. d. 4. q. ult. p. p. 9. n. 31.*

saria foret ad dandum Infirmo viaticum nemini? *a* licet.

2. An vero necessario eiusmodi lumen ardere debeat, in candela cerea, dubitant Doctores, sed probabiliter tandem plures *b* consentiunt, citra scandalum, & in causa necessitatis posse in adipe, vel sævo, seu etiam in lucerna olei.

3. Gradum necessitatis distincte *c* non explicant: sed, præciso scandalo, (cui facile iri obviam potest, si instruat Sacerdos astantes) puto satis superque esse illam, quam de carentia Sacerdotalium vestium minoris momenti sufficere docuimus supra. *d*

4. Tertius cereus accendendus in consecratione, non *e* requiritur, cum

a *Fagund* 1. *Eccl. præcept. l* 3. *c.* 22. *n.* 19. b *Vasq. de Sacr d.* 233. *c.* 4. *n.* 25 *aliique apud Dian. p.* 2. *tr.* 14. *resol.* 45 & 67. *Delugo d.* 20. *de Euchar. sect.* 2. *n.* 77. c *Laym. l.* 5. *tr.* 5. *c.* 6. *n.* 17 *fine.* d *Supra cap.* 3. §. 1. *n.* 4. e *Delugo loc. cit. n.* 79. *fin.*

cum tanto rigore, quamvis enim Rubricæ Missalis illum exigant, non tamen omnia, ut modo §. 2. n. 2. innuimus, qui in Rubricis ponuntur nisi aliunde grave præceptum colligatur, obligant sub peccato.

§. V.

De Missali.

1. REquiritur, & Missale. Sed qui memoriter scit ea, quæ dicenda sunt in Missa, idque sine morali periculo errandi, non [a] peccat, si sine illo celebret; quidquid aliqui dicant, sicuti nec [b] peccaret luscus, qui ceteras actiones exhibendas in Missa videt, nec tamen videt legere, si vel memoriter legenda sciat, vel à Sacerdote adjuvetur. Favet Suarez, [c] qui sic habet. *An vero, ubi liber deest, &*

a *Delugo ib. n. 78.* b *Idem ib.* c *Suar: de Sacr. d. 81. sec. 6. §. 4. requirunt sine.*

Sacerdos esset ita instructus, ut moraliter non dubitaret, se posse omnia integre dicere sine libro; an inquam esset tunc peccatum id facere, aliorum judicio relinquo: nam ego propter multorum auctoritatem, licentiam dare non audeo, & aliunde sufficienter rationem peccati non invenio. Hæc Suarez sed jam Delugo, loco citato, licentiam concedit, dum absolute docet, in eo casu non peccari.

2. Ad id, quod docemus, facit illud, de quo, multis ab hinc annis, Caltanisertæ in Patria mea Patres aliqui ex nostra Societate disputarunt: Nemus est nomine, Mimianum, octo milliariis Italis à dicta Civitate distans, amœnissimis pratis undique circumseptum, & propter multitudinem incredibilem Damarum ibi impune palantium, tota Sicilia clarum. Adsunt ibidem magnificæ ædes, ad habitandum, nec deest Sacra ædes, ad celebrandum. Ad hæc igitur visenda convenerunt semel tres, vel quatuor Sacer-

Sacetdotes ex Collegio noſtro, cui ego indignus tunc præeram; & invenerunt ibi quidem totum inſtrumentum Sacrum, verum, per incuriam, neſcio, cujus, deerat Miſſale. Quid ergo, uni ex illis magis celebrandi cupido, faciendum? Audi remedium Is, convocatis ſociis, ſinguliſque aliqua ſuggerentibus, ſcripſit integre totum Canonem, & totam Miſſam de S. Maria in Sabbato, illamque votivam (erat autem dies feriæ) ſine periculo lapſus memoriæ, exſcripto, celebravit. Noluerunt ceteri ſcrupuloſiores eo uti remedio, immo prolixam toto die diſputationem cum ipſo, ne dicam contra ipſum, protenderunt, & cum domum rediiſſent rem mihi quaſi illum Sacerdotem notantes, detulerunt. Sed certe eum vindicavi à calumnia, & ipſos potuiſſe ſine ſcrupulo, ejuſdem exemplum ſequi, diſerte, propter dicta numer. præcedente, aliaſque rationes, pronunciavi.

§. VI.

De Cruce aliisque requisitis circa Altare.

1. APponitur & Crux, sed non a cum tanto rigore præcepti: immo ab aliquibus docetur, Crucem non esse in Altari statuendam, ubi servatur clausum in Tabernaculo Sanctissimum Christi Corpus: in quo enim loco adest, quamvis veluti sub cortina, ipse Dominus personaliter, alio signo ipsum repræsentare opus non est. Contrarium sentit, & quidem probabiliter Gavantus, quia Rubrica Missalis in omni Missa requirit adhibendam esse Crucem. Sed profecto, quando est exposita super Altare Sacr tissima Eucharistia, sit certum, [a] necessariam nequaquam

a *Suar. de Sacr. d. 81. sect. 6. §. 4. addere aliq.*

quam esse Crucem, quia jam ipse Dominus Crucifixus palam est.

2. Olim inter Curiosos Rubricarum contentio fuit, an observetur Rubrica, quæ Crucem in Altari, dum fit sacrum, expostulat, si adsit Crucis, vel Crucifixi effigies depicta in Tabula, vel pariete? Satis observari Rubricam, affirmabant aliqui, quia jam adest Crux. Negabant alii, quia, præter illam Iconem depictam ad parietem, requirebant, juxta Rubricæ apicem, aliam Crucem super Altare inter candelabra, & ob oculos Sacerdotis, tum ad orandum, tum ad incensandum.

Dico, utrosque sensisse probabiliter, sed à me contra Gavantum [a] audiri libentius affirmantes. Neque enim ejusmodi requisita adhiberi debent, sub ritu metaphysico, & pœne dicam pharisaico; sed morali, & humano. Quis autem moraliter

a *Gavant. in Rubr. Miss p. 10. 20. litt. D.*

raliter amplius Crucem requirat, si Crucem habeat in prospectu (licet non inter candelabra) ad quam, & orare, & incensare, & quælibet, circa illam officia, exhibere possit?

3. Venia ad cetera requisita. Pallium, quo in anteriore fronte ornatur Altare, Pulvillus ad sustentandum Missale, Candelabra, Bursæ, intra quas servantur Corporalia, Velum, quo operitur Calix, manutergium, & si quæ alia sunt ejusmodi aliquantulum remota à sacris actionibus, benedictione, ut sacro usui deserviant, nequaquam indigent: id quod, propter eandem rationem, de quibusdam vasis diximus *c. 1 § 6 num. 6.*

Insuper ex pari, immo majore ratione, quam ex Layman supra notavimus *§ 2. numer. 3.* quando aliquod ex his prædictis præsto in Ecclesia non est, id ex profanis, sed congruenter mundis, mutuo recipi ad sacrum Missæ Ministe-

rium

rium poterit, & deinde usui priori suo scrupulo reddi.

CAPUT VI.

De Tempore Sacrificii.

§. I.

Quo die celebrari possit, ubi de Triduo hebdomadæ Sanctæ.

1. QUocumque die Sacrificium Missæ offerri, licite posse præter feriam sextam hebdomadæ Sanctæ, est Doctrina communis. Quamvis igitur consueta sit praxis, Sabbato Sancto, & die Jovis Sancto, abstinere Sacerdotes à Missa, in signum mœroris ex Christi Domini Passione concepti, tamen, posset *a* suas quisque celebrare Missas privatas, etiam summo mane,

a *Suarez, Fagund De lugo qui eos citat sequiturque de 20. de Euch. sect. 1. num. 8.*

mane, etiam in templis publicis, nec solum in Oratoriis privatis. Ratio est, quia pro die Jovis nulla adest prohibitio, & pro Sabbatho Sancto, si quæ fuit, jam abrogata usu etiam timoratorum fuit. Scio à Persico *a* afferri decretum sacræ Congregatiouis disponentis in Cœna Domini, unam tantum esse Missam celebrandam, sed vel dispositio est de Missa solemni, vel certe de ea nondum constat authentice.

2. Incipit autem talis Missa privata Sabbati Sancti, à Chirie eleison exclusis Propheriis, & Litaniis, quæ solum in Missa solenni recitantur: & iis exclusis, *b* obligabuntur fideles audire, si possunt, quando forte dies Sabbati Sancti sit festivus ex præcepto. In quo casu tam Sabbato, quam die Jovis *c* plures Missæ possent, non obstante

a *Persic de off. Sacerd l. 1. d. 6. n. 40.*
b *De lugo de Euch. d. 20 sect. 1. n. 21.*
c *March. de ord. t. 3. p. 3 c. 8. fin.*

stante mœrore Passionis Domini Ecclesiis offerri, quot scilicet, ad satisfaciendum populo, moraliter necessariæ judicabuntur. Feria autem sexta, id nequaquam potest, quia Ecclesia prohibet eo die Missam celebrari: nec enim illa, quæ tunc celebratur, cum desit consecratio, Missa essentialiter est: unde, nec eadem Ecclesia obligat fideles ad audiendam Missam, si forte in dictum diem incidat festum alias de præcepto, ut jam sacra Congregatio declaravit. *a*

3. Illud hic notandum; in die Jovis, & Sabbati Sancti non posse fieri sacrum solenne in Ecclesiis, seu Oratoriis Confraternitatum, nec fieri Sepulchrum cum asservatione Sanctissimæ Eucharistiæ, nisi de licentia Episcopi. Ratio hujus rei ducitur ex *b* prohibitione sacræ rituum Congregationis. Hic

L. Panormi

a *Apud Gavant. in Rubr. Miss. p. 4. t. 9 n. 24.* b *Apud March. de ord. t. 3 p. 3. c. 8. n. 6.*

Panormi videtur esse tacita aliqua licentia, vel consuetudo, passim enim die Iovis Sancto, ejusmodi sæcularium Societatis in suis Oratoriis hæc peragunt.

§. II.

An obligetur aliquando Sacerdos Missam celebrare

1 HUc, ubi agimus de tempore Sacrificii, dubitatio hæc reduci convenienter potest. Et obligari quidem sub mortali simplicem Sacerdotem (nam de Beneficiatis, aliisque similibus mox) saltem ter in anno, docent nonnulli, [a] & præcipue in Natali Domini, Paschate, & Pentecoste. Satis esse si, præciso scandalo, semel, hoc est, in Paschate, quando est obligatio communicandi, alii [b] putant.

a *Apud Dianam p. 2. tr. 14. res. 19.*

b *Sanctus Bonaventura in 4. d. 2. art. 2. q. 21.*

tant. Nihilominus cum aliis *a* censeo, Sacerdotem, qui numquam toto vitæ suæ tempore, sacrificat, dummodo in Paschate communicet, saltem mortaliter non peccaturum, ex eo præcise, quod non sacrificet. Ratio est, quia non apparet præceptum cum tanto rigore obligans, ut late habent citati Doctores.

Parochorum obligatio celebrandi.

2. QUoad Parochum, certum est *b* obligari vel per se vel per alium curare, ut quando ejus parochiani obliganture audire sacrum, celebretur Missa, quia ad hoc recipi stipendium, & tale munus acceptant, extra id tem-

L 2

a *Gabr. Sotus. Caet. Victoria aliique apud Reg. 1 Eccl. prac. l. 3. c. 15. n. 1. Adde Lugo de Euch. d. 20. sec. 1 n. 2. vide etiam Suar. de Sacr. d. 80 sect. 1 §. Hac res, & Narch. de ord. t. 3. p. 2. c. 36.*

b *Coninch. de Sacr. q. 83 art. 2. d. 1. n. 102. Conc. Trid. sess. 22. c. 14.*

tempus, ablata legitima consuetudine vel lege, vel pacto, non *a* sunt obligandi parochi ad sacrificandum, quia tale præceptum, in jure non adest In Natali Domini, sicuti uni Missæ obligantur interesse Fideles, sic, & unam celebrare, quantum est ex hoc capite tenebitur *b* Parochus.

Denique an idem teneatur applicare aliquam Missam pro suis ovibus, vide infra l. 2 c. 2. §. 16.

Capellani, & Beneficiati obligatio celebrandi, remissivè.

1. JAm Capellaniam, vel Beneficium habentes certum est obligari ad eas Missas eo tempore celebrandas, quas juxta Fundationem, vel pactum debent: Sed de hac materia sparsim, multa, libro tertio, differemus.

Obliga-

a *March. de ord tr. 3 p. 2. c. 30 n 3.*

b *Fagund. 1. Eccles. præcept. c. 16 num. 2.*

Obligatio celebrandi quoad Ecclesias Collegiatas.

1. IN Ecclesiis Collegiatis Cathedralibus, Conventualibus, ubi competens est Sacerdotum numerus, solet Primo quotidie, saltem, una Missa privata celebrari. Solet Secundo altera cantari, quæ dicitur Conventualis, seu solennis.

Dico, quamvis aliqua *a* in Rectoribus ejusmodi Ecclesiarum, mortale peccatum agnoscant, si aliquo die in hoc deficiant, tamen probabile est, *b* (præscindendo ab aliqua peculiari talis Ecclesiæ obligatione) Missam sive privatam, sive solennem semel, vel bis omittere in hebdomada, non esse saltem

a *March de ord. tr 3 p 2. c. 30 à num. 5. citans Suar & Fagund. Coninch. de Euch q 8 art 2. d 1 n. 203 Laym. l 5. t. 5. c. 4. n 5* b *Victoria in Summa de Euch. n. 94.*

mortale. Ratio est, quia nullus est obligandus sub culpa lethali, nisi a manifeste constet de præcepto obligante, at non apparet tale præceptum, nec quod tantum onus susceptum fuerit à Collegiatis, eo ipso, quod collegiatæ sint.

5 Dices cum adversariis, omittere talem Missam, fore Primo scandalum. Secundo contra consuetudinem Ecclesiarum. Tertio contra *Cap: cum Creatura, de celebratione Missarum.*

Respondeo ad primum, non fore ad summum, nisi meram populi admirationem. Ad secundum, hanc non esse consuetudinem acceptaram sub mortali, quia de hac non constat. Ad Tertium, nego colligi præceptum grave, ex dicto capitulo, quod, hic exscriptum, jam profero.

Cum

a *March. ibid. num* 1. *Suar. de legibus lib.* 7. *cap.* 15. *Meratius apud Dianam p.* 4 *tr.* 3. *res.* 58.

Cum Creatura non habeat quid pro meritis respondeat Creatori, &c. & infra: *Mandamus, quatenus nullum in vos torporem negligentiæ obrepere permittatis, quo minus & pro anniversariis defunctorum, & pro festo, vel feria, secundum temporum congruentiam Missarum solemnia, conventualiter celebretis.* Hæc Canon. Ubi nota, Primo illud: *Mandamus* quod ex aliquibus *a* bonis Doctoribus non notat præceptum sub mortali. Nota secundo illud *secundum temporum congruentiam*, & illud *Torporem* quæ solum notant moveri Prælatum, ut sine torpore, temporum officia, & Missæ, juxta Rubricas, non omittantur: non igitur novum præceptum afferunt.

Nota Tertio, aliquos *b* Canonistas immerito ex hoc textu colligere, semper in dictis Ecclesiis, etiam in festis, dicendas necessario esse

a Azor. p.p.l.5.c.6.q.5 Sà genuinus V lex n.6 expurgatus n.5. b *Abb. in d. c.cum creatura, §. Item nova.*

duas Missas, alteram de defunctis, alteram de festo, vel feria occurrenti, ni dicantur, peccari mortaliter à Prælato; Immerito, *a* inquam, siquidem Canon, solum, contendit, ut Anniversaria non omittantur, juxta cujuscumque Ecclesiæ obligationem, & in tali die Anniversarii, prætextu Missæ celebratæ pro defunctis, non negligatur alia Missa de festo, vel feria, juxta temporum congruentiam celebranda. Ceterum nequaquam præcipit, ut semper singulis diebus celebretur Missa defunctorum, inconveniens esset in Paschate v. g. defunctorum Missam celebrari.

Obligatio celebrandi Missam, de feria privilegiata.

6. Missam solennem de feria privilegiata (quales dumtaxat

a *Filliuc t.1.tr 5.c.4.n 104.fine. Coninch.de Euc.q.83 art.2 dub.1.n.204.*

taxat sunt omnes feriæ. Quadragesimæ. Quatuor temporum, Rogationum, & Vigiliarum) in prædictis Ecclesiis Collegiatis omitti non posse, sed occurrente etiam alio festo, canendam post Nonam declaravit[a] Sacra Congregatio. Quæritur ergo Primo An si id non fiat, mortaliter peccetur à Rectoribus Ecclesiarum. Secundo An ad id teneantur Ecclesiæ Regularium choro addictorum.

Ad Primam quæstionem, Dico, non peccari mortaliter. Ratio est modo num. 4. dicta, quia non manifeste constat de tam rigoroso præcepto.

7. At timenda est. Primo dicta declaratio Sacræ Congregationis. Secundo Rubrica Missalis id disponens. Respondeo ad Primum. De tali declaratione non constat authentice. Ad Secundum. Rubrica

a *Apud Tambur. de jur. Abb d 5. quæsito 10. n. 37. & March. de ord. tr. 3. p. 2. c. 30. n. 7.*

brica has duas Missas, nempe currentis Festi, & feriæ privilegiatæ, injungens, præceptum (ut alia interim taceam) non denotat, ait enim *Cantantur* seu *dicuntur duæ* Missæ; Quæ non sunt verba imperativa. Immo etiam si diceret, *Cantentur*, non statim probaretur præceptum sub mortali, nam verba imperativa *a* non semper præceptum grave important.

8 Ad Secundam quæstionem, negant aliqui *b* Ecclesias Regularium dictas teneri, etiamsi tenerentur aliæ Collegiatæ, quia putant horum Ecclesias non esse Collegiatas. Affirmant aliqui, *c* quia è contra censet vere Collegiatas esse. Utrumque probabile.

9 Ex eo autem, quod probabiliter ejusmodi Ecclesiæ Regularium non sint Collegiatæ, sequitur

a *Castrop t* 1 *de leg d p* 9. b *Rodr. t* 1. *q. Reg.* 43. *art.* 12. *Peyrin. t* 3. *in Add c.* 1. *an.* 19. c *Portell. l. in Dub. Reg V. Missa n* 7.

tur a nec teneri ad celebrãdam quotidie, saltem, unam Missam privatam, quantum est ex hoc capite, neque ad Missam Conventualem. Adde, & ea, quæ de Collegiatis in universum dicta sunt n. 3.

§. III.

Quando licet plures Missas, eodem die, celebrare.

1 APud antiquiores b invenio casus omnino novem, in quibus pluries, eodem die, celebrare fas est.

Primo in Natali Domini, & quidem ter. Valentiæ, die secundo Novembris, bis celebrant, ex indulto c Pontificis.

Secundo, quando, quis præest duabus Ecclesiis, & nibis, in die, sacri-

a *Victoria Summa de Euch n. 94.*

b *Lege Coninch d. 83 de Euchar. 2. d. 3. n. 213* b *Delugo de Euchar. d. 20. sec. 2. n. 43 fine.*

sacrificet, sacro careret alterutra. Idem esset [a] ubi rari sunt admodum Sacerdotes, ut in Anglia. Hibernia; & nonnullis partibus Germaniæ, & in Indiis (adde, & Tunetsi, & in tota Africa; & in regionibus quibuscunque infidelium, in simili necessitate Christianorum ibi forte degentium) quilibet enim Sacerdos, quamvis non sit Parochus, poterit ibi, requirente necessitate, pluries celebrare in die, etiam nulla petita licentia ab Episcopo, forte ibi, præsente, vel vicino; quia ubi jus [b] commune facultatem concedit, ab alio exspectanda nequaquam est.

Tertio, quando alias infirmus decederet sine viatico.

Quarto, quando, facto sacro, supervenit Episcopus, vel Princeps volens, etiam die non festivo, interesse sacro; nec sit alius qui celebrare possit.

Quinto;

a *Fagund. 1. Eccl. præcept. l. 3. c. 16. n. 5.*
b C. *consulvisti de celebr. Miss.*

Quinto; si die festivo superveniat multitudo Peregrinorum, celebrato jam sacro. Huc reducitur ille casus, quando in dedicatione Ecclesiæ, propter multitudinem populi magna ejus pars, nisi quis iterum celebraret, sine sacro remaneret.

Sexto, quando celebrata jam Missa, superveniret defunctus sepeliendus, in eo loco, ubi Defuncti, sine Missa, sepeliri non solent.

Septimo; quando; eodem die occurrunt duæ Missæ celebrandæ, altera de festo v. g. altera de feria privilegiata, & unus tantum adest Sacerdos.

Octavo, quando Missa esset necessaria, ad benedicendas nuptias.

Nono, quando aliqua alia necessitas judicio prudentis iteratam ejusdem Sacerdotis Missam exposceret.

2. Hi novem casus, ut dicebam, assignantur ab antiquis, qui tamen

universi à Recentioribus, *a* merito, non admittuntur. Dico igitur solum tres primos casus esse approbandos. Ratio præcipua est, quia in aliis casibus nulla sufficiens necessitas apparet: Ille enim Episcopus, vel multitudo, vel defunctus, vel sponsus, vel duplex Missa currens non afferunt obligationem ad Missam, quando hæc haberi non potest, vel debito modo celebrari non valet. Adde jam ipsam Ecclesiarum omnium consuetudinem, nunc, ostendere, non nisi tres casus priores necessitatem, seu facultatem sufficientem ad plures Missas, afferre. Imo Vasquez *b* solos duos primos casus approbans, non admittit tertium, quia non putat esse tantam necessitatem infirmo dare Viaricum, ut vincat præceptum de celebrando, semel in die: sed,

a *Coninch loc cit Fagund loc, cit. c.* 15. *Suar de Sacr. d* 80 *sect.* 3. *aliiq. Vasq. de Sacr. d* 232. *c* 3. *n.* 50.

b *Vasqu. loc. cit.*

sed, certe probabile etiam judico, quod vincat.

3. Porro duo sunt notanda. Primo hæc intelligenda esse, dum modo Sacerdos iterum celebraturus, sit *a* jejunus: quare debuit is non sumpsisse purificationem, & ablutionem, si iterum in prædictis casibus sacrificare velit.

Ex quo colligunt nonnulli, casum illum tertium de Infirmo alias sine viatico morituro, nisi quis iterum, eodem die, sacrificet, esse casum metaphysicum. Nam si Sacerdos novit mortem imminentem infirmi, poterit, immo debebit *b* reservare de sua Hostia, qua infirmum communicet, si aliunde alia Hostia, non suppetat: si vero non novit, jam sumet ablutionem solitam, & sic non erit Jejunus, ut possit iterum celebrare. Solum igitur casus habebit locum, si forte

a *Iidem & passim Doctores.*

b *In nostro opusc. De Communione expediendâ c. 6. §. 6.*

forte Sacerdos sciat infirmi necessitatem in illo temporis momento, accepto calice, ante ablutionem; qui certe, ut dictum est, erit casus metaphysicus, & rarissimus.

Dico tamen, non ita esse, sunt enim duæ sententiæ, de quibus alibi *a* diximus, quarum altera docet, non licere non jejunum celebrare, ad dandum viaticum, & in hac sententia fateor, casum esse metaphysicum. Altera docet licere, & tunc poterit casus facile contingere: cognita enim moribundi necessitate etiam post ablutionem assumptam, poterit Sacerdos, secundum hanc opinionem, quæ certe probabilis est, iterum celebrare.

4. Secundo notandum est: sicuti bis celebrare in prædictis necessitatibus id indulgetur, ita pluries, *b* si sufficiens, ad plures Missas, necessitas adsit. Ratio est, quia si necessitas dat facultatem ad secundam,

a *Ibid. c* 2. §. 8. *n* 32. b *Coninch. de Euch. q.* 8. 3. *art.* 2. *dub.* 3. *n.* 214. *fine.*

dam, cur similis necessitas non dabit ad tertiam & sic deinceps?

5. Fagundez[a] contra hanc Doctrinam sic habet. *Sacerdos bis, requirente necessitate, celebrare in die poterit, non pluries, quia jus in c. Consuluisti de Celebratione Missarum solum bis in die concedit in necessitate, celebrare jejunis.* Hæc Fagundez, qui, certe, nescio, unde, pro se, potuit talem textum afferre. Ecce integrum Capitulum, quod est Innocentii 3. *Consuluisti* & infra. *Respondemus, quod, excepto die. Nativitatis Dominicæ, nisi causa necessitatis suadeat, sufficit Sacerdoti semel in die unam Missam solummodo celebrare.* Hæc & nihil præterea textus.

6. Petes. In nocte Natalis, potestne Sacerdos, semel communicare extra Missam & deinde celebrare alias duas, vel contra? Respondeo, non posse, [b] quia privilegium

a *Fagund 1. Eccl præc. l. 3. c. 16. n. 5.*

b *Delugo de Euchar. disp. 20. sect. 1. nu. 43.*

gium est solum de ter celebrando, non vero de communicando. Hinc infert Delugo, *a* Cardinalem Diaconum Sacerdotem, qui, ut moris est, communicat prædicta nocte in Missa Pontificia, non posse, deinde, appetente die, celebrare.

§. IV.

Qua hora celebrari possit.

1 HOra celebrandi est ab Aurora *b* ad meridiem. Porro, cum uterque hic terminus suas proprias difficultates habeat, de eis sigillatim disseremus.

Quoad Auroram.

2 COmmunis doctrina est nomine Auroræ hic, ubi non physice, sed *c* moraliter res perpen-

a *Ibid.* b *Pius V. in Rubr. Miss.*
c *Ex sacra Congr. apud Gavant. in Rubrica Miss. pag. 1. t. 15. numer. 1. lit. Y.*

pendenda est, intelligi horam cum dimidia ante ortum Solis in nostro Hemisphærio : hoc est, horam cum dimidia, antequam ipsum Corpus Solare nostris oculis appareat.

Et quia, ex probabili opinione, satis est, si Missa absolvatur in Aurora; ideo probabile fit, *c* quod possit incipere, duabus, plus minus, horis, ante prædictum Solis ortum; nam sic ejus finis cadet circa initium Auroræ.

3. Excipe diem Natalis Domini, quando, immediatè post mediam noctem, possunt, non solum una, sed ex probabilissima *b* opinione, omnes tres solitæ Missæ à Sacerdotibus celebrari.

4. Excipe

a *Suar. aliique apud Delugo d. 20 de Euchar sect. 1. n. 32. ubi rejicitur Vasq. contrarium sentiens.*

b *Suarez, Vasq. quos citat, & contra Fagund. & Nugnum sequitur Delugo loc. cit.*

4. Excipe item casum necessitatis dandi viaticum. Infirmo, & non adsit parata Sacra Eucharistia, tunc enim poterit, etiam, non *a* petita licentia ab Ordinario, Missa celebrari statim, post mediam noctem. Excipe rursus, quando alicubi sit legitima consuetudo anticipandi Auroram: nam propterea Layman *b* approbat praxim Belgii, & quorumdam locorum Galliæ, & Germaniæ, ubi, tribus, vel quatuor, ante Solis ortum celebratur; quæ consuetudo, merito, introducta est, ut scilicet operarii audiant Missam, antequam eant ad opera, cum enim ibi Sol sero oriatur, multo ante ejus ortum ad negotia iri solet.

5. Excipe denique Mendicantes, eorumque privilegia participantes:

a *Laymanl 5 tr. 5. c. 4, n. 3. aliique apud Dian p. 2. tr. 14 res 33.*

b *Idem ib. & Coninch. Fagund. Navarr. apud Marchinum de ord. tract. 3. p. 3. cap. 7. num. 2.*

pantes: ii enim saltem ob privilegium concessum *a* à Gregorio 13. possunt incipere Missam tribus horis ante ortum Solis; pro duabus enim horis utuntur jure communi, pro tertia *b* utuntur privilegio, quo ipsis, dum à suis Generalibus non prohibentur unam horam anticipare, ex rationabili causa, & in Societate Jesu, ex licentia Superioris, posse conceditur.

6. Iisdem tribus horis, Episcopos Missam anticipare posse, itineris, vel simili causa, admittunt passim Doctores *c* cum Delugo l. c. n. 27. Immo ipsos, ut etiam Provinciales, & Superiores locales suis subditis eamdem licentiam, ex causa, concedere, vi suæ ordinariæ potestatis, quam habent dispensandi cum

a *Gregor. 13. in Privil. Societatis Iesu. Quanta in vinea Domini.*

b *Suarez aliiq. cum Delugo de Euchar d 20 sec 1. num. 32 Rodriq. in comp re sol 3 nu. 1.* c *In Comp. privil. Soc. I. V. Missa §. 3.*

cum ſuis, etiam poſſe, *a* non ambigo.

7 Notat vero *b* Suarez Epiſcopos (*adde, & Prælatos Regulares*) poſſe ſolum in particulari caſu, & ut dictum eſt, ex cauſa in re hac diſpenſare, at non concedendo privilegium generale. Ratio eſt, quia concedere privilegia generalia proprium eſt Summi Pontificis, non vero aliorum.

Quanta debet eſſe cauſa, vide infra in ſimili n. 25.

Tria Privilegia Mendicantium celebrandi multo ante Auroram.

8 ADſunt & alia privilegia ampliora prædicto. Primum eſt *c* ejuſdem Gregorii 13. qui con-

a Suarez 4.to de Relig. tract. 8 L. 12. n. 18. juncto cap. 13. Rodriquez comp. ref. 25 n. 3. b Suarez de Sacr. d. 19 ſect. 4. §. ſed quares primo

c Apud Portell in dub. Regul. v. Miſſa n. 3.

concessit Congregationi S. Justinæ, & consequenter Mendicantibus, & Participantibus cum ipsis, ut ejus Religiosi, dum sunt in itinere, possint celebrare inter Auroram, & mediam noctem

Hoc privilegium ex eo, quod sit vivæ vocis oraculo, an sit revocatum sicut & alia vivæ vocis oracula ab Urbano VIII. nobis non est otium disputandi. Vide Peyrinum, *a*

9 Notat autem Portella, *b* eo die, quo Religiosi debent arripere iter, non posse illo frui, siquidem nõdum sunt in itinere, utantur ergo, tunc, alis privilegiis, de quibus mox. At profecto, qui est in procinctu itinerandi, posset, mea sententia, dici esse in itinere.

10 Secun-

a *Peyrin t. 3 in const. Vrbani VIII. c. 12 num. 1 fine Vide etiam Lezzanam & Sanctorum Malphi apud Dianam p. 8 tr. 7 miscell. res 58. & novissime Pellizarium negantem esse revocata in Manual. Leg t. 2. in præfat Typographi ad Lect.*

Portell. l. c. ib.

10. Secundum privilegium est Alexandri VI. qui propter multitudinem confluentium concessit per Bullam a Monachis Sancti Benedicti, ut possent celebrare Missas in Ecclesia sui Monasterii (*in suo Monasterio habet Rodriq.* b *sed vera Bulla habet, in Ecclesia sui Monasterii*) duabus horis, immediate post mediam noctem.

11. Notat autem Delugo c dictum privilegium communicari aliis religiosis participantibus quamvis pro iis non sit dicta causa, multitudinis confluentis. Ratio brevis est; quia Pius IV. concessit Ordini S. Hieronymi, atque adeo ceteris ferè Religiosis, qui jam communicant in privilegiis, ut privilegia extenderentur ex uno Conventu ad alium quamvis, non existente eadem, sed alia causa: at talis

a *Apud Rodr. in Comp res.* 25. *n.* 1. & *Delug. de Euc d.* 2. *sect* 1. *n.* 27. b *Rodriq. in Comp. ibid.* c *Delug dict. n.* 7.

talis est causa itineris, infirmitatis, & similis

12 Addit idem Delugo non posse quempiam uti hac concessione, nisi in Ecclesia, ut habet privilegium, non vero, ut habet Rodriq. in Monasterio. Sed non deest pro Rodriquez defensio, nam nomine Ecclesiæ veniunt etiam Religiosorum claustra, ut ex sacris *a* textibus, & Glossa, *b* notat Laurentius de Peyrinis. *c* Utrumque igitur est probabile.

13 Tertium privilegium est concessum *d* à Leone X. vivæ vocis oraculo, in quo absolute, conceditur, posse de licentia Superiorum (*quorum conscientiis ait se remittere Pontifex*) Fratres Minores, & con-

a *C. Abb §. Hac autem dist 54. sc. Alma Mater de sent. excom in 6.*

b *Alma Mater v. Monast.*

c *Peyr. to 5. in const Pyrrhi n. 31.*

d *Apud Portell in dub reg. v Missa n. 4. & in Add. ib. n. 5 & Rodriq n Comp. ref 25. n 2.*

sequenter participantes cum ipsis, celebrare, illico, post Matutinum, præsertim quando audienda est Missa de præcepto, & Fratres veniunt de via.

14. Notat autem uterque Rodriquez, *a* id intelligi, ita, ut possint ii celebrare, post mediam noctem, ante finitum Matutinum, immo etiam non recitato ab ipsis Matutino, quia jam probabilis est sententia Soti non obligare matutinalem recitationem, ante Missam.

15. Notat insuper Portella *b* quod illa particula *(præsertim)* non excludit alios casus; hæc enim, cum sit particula implicativa, implicat, seu notat idem esse in aliis casibus, licet in illo, in quem ipsa particula cadit, militet major ratio, ut cum multis probat Sanch *c*

Sensus

a *Rodr. in Comp res. 25. n. 3. Aliter in quæs. Reg. t. 1 q 43 art. 3.*

b *Portell loc. cit. in add. n. 6.*

c *Sanchez de matr. d. 39 n. 6*

Sensus igitur est, posse religiosos illos in ceteris casibus statim post medram noctem celebrare, sed multo magis ratione præcepti & itineris.

16 At revocata ne sunt hæc tria privilegia. Primo à *a* Concil. Tridentino. Secundo a quadam Declaratione *b* Sacræ Congregationis? Dico Primo contra Fagundez, *c* & Peyrinum *d* non esse revocata à Tridentino Ratio est, quia Tridentinum imponit solum Episcopis ut remedia adhibeant, si quæ sunt necessaria in celebrandis Missit, certum ubi Episcopi non repugnant, non est, cur Religiosi à suis privilegiis dimoveantur. Scio Peyrinum citatum afferre rationes contra nos, sed eæ, si recte expendantur, facile à quolibet mediocriter docto dissolvi possunt,

a *Trid. sess. 22. decreto observ. &c.*
b *Apud Lezz. p. 1. c. 21. n. 2.*
c *Fag.) ab eodem cit*
d *Peyr. p. t. incong. Pyrrhi n. 19.*

nobiscum sentit Delugo *a* loquens de secundo privilegio allato numero 10.

17. Dico rursus nec revocata esse à Declaratione prædicta. Ratio pro modo illa sufficiet, quia de hac, nondum constat authentice.

18. Denique moneo his tribus privilegiis uti non posse Patres Societatis, quia nondum eorum P. Generalis ea ipsis communicavit; quo tamen impedimentum alios Religiosos laborare nequaquam solere insinuavimus alibi.

Quoad Meridiem.

19. TErminus; ultra quem celebrari Missam non licet, est *b* Meridies moraliter acceptus, Satis est tamen, ad evitandum omnem

a Delugo de Euch. d. 26. sect. 1. n 20. Citans. Ioannem Salas Rodriq. multosque Theologos Salmanticenses.

b Pius V. in Rubr. Miss.

nem culpam, si Missa inchoetur *a* ante meridiem, vel in ipso meridie, licet absolvatur postea.

Quod si absque ulla causa, inchoetur, vel post tertiam *b* partem horæ à meridie, vel post mediam *c* horam, vel post tres *d* quadrantes, seu post non integram horam *e* plus minusve, peccabitur, sed non nisi venialiter, propter parvitatem materiæ: cum causa, nil peccabitur, *f* quia causa vincit defectum, illum, alias, venialem. Scio Navarrum *g* docere, etiam hodie, licite, celebrari posse, usque ad horam tertiam post meridiem, ut olim licebat, quia nullibi est ablata, (inquit) talis facultas, cui sententiæ favet

a *Vasquez de Euchar. d. 232. cap. 4. n. 37.* b *Azor p. 1 lib. 10. cap. 25 q 6.*

c *Laym. l 5 tr. 5. c. 4. n. 4.* d *Bonacin. de Euch d. 4. q ult p 9. n. 6.*

e *Idem ib. & Silv. apud Dian. p. 2. t. 14. res. 24.* f *Colligo ex Delugo d. 20. de Euch. sec. 1. n. 41.* g *Navarr. in Manual. c. 25. n. 6.*

favet *a* Sà, quatenus, ob iter faciendum, idem concedit. Sed contradicit communis *b* Theologorum sententia, consuetudo à Summo Pontifice *c* approbata, & censura Prælatorum, qui id facientes punirent, Concinitque Tridentinum dum præcipit, ne Sacerdotes alius quam debitis (*ideſt, ut explicat Layman, d in Eccleſia communiter conſuetis*) horis celebrent.

20 Illud cum Vasquez, *e* & aliis, plane concedimus, in magna festivitate, absoluta tardius concione in Ecclesia, mane exhibita, vel funere Principis, vel solenni ordinatione, vel simili, posse Missas privatas, etiam tardius, hoc est, usque ad horam tertiam post meridiem, celebrari, ne Missa populus defraudetur.

21 Sa-

a *Sà v. Miſſ n 27. in impreſſ genuina.* b *Delugo l. c Laym loc. cit.*
c *Pius V in Rubr. Miſſalis.*
d *Laym loc. cit.* e *Vaſq de Euch d. 2. 2. c. 4 n. 37.*

21. Sacerdotem quemlibet ad dandum viaticum infirmo, atque Episcopum, itineris, vel simili causa, posse, una integra hora, postponere, à meridie, ut etiam eumdem Episcopum posse ex caussa similem facultatem suis subditis impertire, omnes *a* concedunt juxta ea, quæ in simili diximus supra num. 6. & 7. Idem posse Provincialem, & Superiorem localem. *(etiam Provinciali præsente, quia adhuc Superior localis in sua ordinaria potestate persistit) b* respectu suorum subditorum, ut ibidem diximus, certum esto. Ad dandum viaticum posse celebrari usque ad tertiam horam post meridiem, sequendo tunc opinionem Navarri num. 19. dictam, concedit Vasquez. *c*

a *Apud Delugo de Euch d. 20. sec. 1. num. 42*

b *Colligo ex Suarez 4. t de Relig tr. 8. lib. 2. c. 12 n 8 juncto c 13. à num. 12.*

c *Vasquez de Euchar. d 233. cap 4. n. 41 fine.*

22. Illud item amplectimur, Mendicantes, participantesque cum illis, quia habent privilegium postponendi ex causa Missam per horam *a* à meridie; posse incipere post horam integram, quia pro his privilegium debet esse utile: Si ergo alii possunt, ex dictis num. 19. post non integram horam, Missam incipere; ex causa; ipsi poterunt, ex eadem causa, aliquanto plus atque adeo post integram horam. Nota tamen in Societate Iesu debere esse cum licentia Superioris, saltem localis, juxta restrictionem illis factam *b* a R.P. Generali.

23. Immò quemlibet Sacerdotem ex justa v. g. itineris, vel simili causa posse in die festo Missam incipere post integram horam à meridie docent plerique, *c* itaque, ex consuetudine, observari testantur.

In

a *In Comp. privil Societ. Iesu V. Miss.* 3. b *Ibidem.* c. *Henriq. Suar Mirand. Rodr quos citat sequiturque Laym l 5 tr 5. c. 4. n. 4.*

In qua opinione dicendum erit, privilegium modo dictum Mendicantibus concessum, non ad diem festum dumtaxat (id enim cum causa, habent omnes) sed ad alios dies non festivos se extenderet.

De Privilegio Mendicantium postponendi Missam usque ad tertiam horam à meridie.

24. Concessit[a] Eugenius, IV. per Bullam, Congregationi Sãctæ Iustinæ, & consequenter aliis participantibus, ut licite possint celebrare in itinere, vel ex causa justa, usque ad Nonam inclusivè: *Hujusmodi Congregationis* (ait Pontifex) *Sacerdotes in itinere constituti, aut alias ad hoc causa subsistente, ante diem & usque ad Nonam inclusive, ut celebrare valeant, tenore præsentium duximus concedendum.*

Hoc privilegium non esse revocatum

[a] *Apud Bullar Rodriq Bulla* 1. *Eug.* IV.

catum à Tridentino, constat ex iis, quæ diximus num 16. nec eo tamen uti posse Patres Societatis Jesu, nisi eis P. Generalis illud communicet, nimis sæpe, per occasionem, diximus item in Superioribus.

25. Justam autem causam judico quodlibet impedimentum, quo quis propter rationem alicujus momenti non potest antea Missam incipere Dico (alicujus momenti) siquidem non sufficit, solum, ut commodius, celebres: nec ex eo, quod tardius è lecto per segnitiem exsurrexeris, nec ut stipem, cum ea non indigeas, lucrari valeas, &c è contra sufficiet (præter iter faciendum) infirma valetudo, quo tardius cogaris è lecto, vel è tecto exire: studium necessarium ad concionem, vel simile, si post Missam illi studio vacare non possis; negotium alicujus momenti, quod differri non potest: multitudo confessionum, si post Missam illis satisfacere non valeas: imo & con-

fessio

fessio incœpta, quam ægre differre pœnitens ferat: & eleemosyna, qua ad victum indigeas, & his non absimilia potius morali judicio, quam certa regula definienda. Semper ergo præ oculis habendum erit, debere intercedere aliquam necessitatem, nec quidem maximam, cum simus in privilegiis, quæ in nullius sunt præjudicio: nec vero modicam, cum simus in re non levi.

16. Denique decernamus quota nam hora intelligatur nomine Nonæ. Francolinus [a] rem exacte perpendens, docet esse variam, secundum varia anni tempora, nec esse semper tribus horis post meridiem, ut aliqui universaliter affirmant. Docet ergo in Æquinoctio, hoc est die 24. Septembris, & die 21. Martii Nonam esse quidem tribus horis post meridiem: at in Solstitio hyemali hoc est 22. Decembris Nonam, esse duabus horis cum qua-

a *Francolinus apud Delugo disp. de Euch, 20. sect. 1. n. 42.*

quadrante post meridiem: in Solstitio autem æstivo, hoc est 22. Junii, esse tribus horis cum tribus quadrantibus. Ratio hujus varietatis ducitur ex eo, quia hæc distinctio diei per Primam, Tertiam, Sextam, Nonam fit juxta brevitatem, vel longitudinem diei, qui longior est æstate, quam hyeme, & consequenter. Prima v. g. longius protrahitur æstate quam hyeme, & sic de ceteris. Durat autem hora Nona (quæ facit ad nos) dimidiam partem temporis, quod fluit à puncto meridiei, usque ad verum occasum Solis, quare si meridies verb. g. sit hodie decima octava hora diei, durabit Nona per tres horas hoc est, usque ad horam vigesimam primam hujus, ejusdem diei.

27. Sed quæ est singulis diebus anni ad nostrum. Horologium Italicum talis hora.

Subscribam hic horam ejusmodi Nonam, pro dictis diebus dictorum

rum

rum quatuor Mensium, juxta Meridiem Panormitanam in Sicilia, ad gradus altitudinis poli 38. ex quibus cæteri, plus, minusve, distantes, facile, colligi à quoquam poterunt.

28. In Æquinoctio verno hoc est 21. Martii, Meridies Panormi est hora 18. Nona ergo, ex dictis numer. 26. durat usque ad horam 21.

29. In Solstitio æstivo, hoc est 22. Iunii, Meridies ibid. est hora 16 m. 41. Nona ergo, ex dictis num. 26 durat, usque ad horam 20. m. 26.

30. In Æquinoctio autumnali, hoc est 24. Septembris, meridies, ibidem est hora 18. Nona ergo, ex dictis num. 26. durat usque ad horam 21.

In Solstitio hyemali, hoc est 22. Decembris, meridies ibid. est hora 19. m 19. Nona ergo, ex dictis n. 26. durat usque ad horam 21. m. 34.

Dices, fore scandalum tam sero Missam celebrare. Respondeo, posse huic occurri, si explicetur, quando opus fuerit, astantibus privilegium: quod si, explicatione non obstante perseverabit quis in scandalo, scandalum erit passivum, quod vitare nequaquam obligamur.

CAPVT VII.

Expediuntur quædam faciliora pertinentia ad Sacerdotem antequam celebret.

§. 1.

Preces ante Missam.

1 Licet sanum Consilium sit ante Missam (idem, ut hac occasione dicam, est, post Missam) preces Deo offerre, & præsertim illos Psalmos recitare, & Ora-

Orationes, quæ proponuntur in Missali; tamen id in præcepto nequaquam *a* est; nam ideo, notanter, ibi, dicitur: *Præparatio ad Missam, pro opportunitate Sacerdotis facienda.*

2 Maior difficultas est de precibus, quæ recitantur dum Sacerdos induit sacras vestes. Sed contra *b* Navarrum, & Azor, *c* nec *d* has esse sub gravi præcepto inde constat, quia non apparet, unde id, vel jure, vel consuetudine cum tanto rigore præcipiatur. Quid de veniali? Ægre illud admitterem, quamvis admittat *e* Castropalaus, & Ratio nostra est, quia ubi nullum præceptum invenio, cur præceptum veniale, velim admittere? ex consuetudine item nec idem veniale

a *Castr. t. 2. tr. 7 d. 2. p. 4. n. 6.*
b *Navarr apud Bonac. mox cit.*
c *Azor. apud eund.* d *Bonac de Euch. d. 4. q. ult p. 9. n. 32.* e *Castr. de Sacr. tr. 22. disp. Unicap. 10. n. 8. alios citans.*

niale possum colligere, ut in simili dicam mox §. 2. à num. 3.

§. II.

Recitatio Matutini.

1 FAcere Sacrum, non recitatis, privatim precibus Matutinis, esse mortale docent communiter Antiquiores, *a* & nonnulli *b* ex Recentioribus, quia est, inquiunt, jam vetus consuetudo, & quia Pius V. districte *c* id præcipit. Negant vero communiter *d* alii probabilius. Ratio est, quia non apparet nec consuetudinem, nec Pii V. mandatum esse tam rigorosa. Non consuetudinem, quia non con-

a Apud Marc de ord tr 3 p 3 c 5.

b *Azor. Bellar. Regin. aliique apud eundem Marchinum* c *Pius V. in Bull. princ. Missal.* d *Silvest. Sot. Medin Val. Suar Vasq Less Henr. Sà. Scotus, Fag. Laym. cit. ab eodem Marchin.*

constat, vel esse legitimam vel esse sub mortali acceptatam: non mandatum, quia id quantum refertur ad recitationem ejusmodi, non reducitur nisi ad consilium, ut mox videbimus num. 6. & 7.

2. Sed quid de peccato veniali? Communiter plerique, qui liberant celebraturum à mortali, non liberant à veniali, si, sine causa, Missam Matutino præponat: cujus doctrinæ fundamentum sic profert Castropalaus. *a Veniale sine dubio sæpe contingit, quando absque rationab. lē causa; Missa dicitur, non præmissa Matutini recitatione: quia ita est consuetudo recepta, & quia Matutinum hora consueta, & ab Ecclesia præscripta, non est dictum.* Hæc ille.

3 Verum optassem Primo, quod Castropalaus probasset hanc consuetudinem sub obligatione veniali fuisse receptam, & non ob

a *Castrop. tom. 2. tr 7. d. 2. p. 4. n. 6. fine.*

devotionem, seu & non ob errorem, quo judicabant adesse præceptum, quod de facto non erat, cum igitur id non probaverit, ei acquiescere non possum.

4 Optassem secundò, quod in secunda ratione illa (*quia Matutinum hora consueta non est dictum*) non confudisset quæstiones. Nos enim, hic, non quærimus; an sit veniale, hora non consueta, dicere Maturinum, sed an sit veniale præponere Maturino Missam, quæ sunt quæstiones diversæ, nec una aliam inferens, ut ex se patet.

5 At, saltem, non observabitur Rubrica, quæ jubet Missam esse postponendam, ergo peccabitur venialiter. Respondeo negando consequentiam, quia Rubricæ, ut infra *a* dicemus, aliquando solum sunt de consilio

6 Audi ipsum Castropalaum *b* idem dicentem, dum probat id non esse

a *Infra l.2.c.5.§.1.*
b *Castr.t.2.tr.7.d.2 p.4 n.6.*

esse mortale. *Dicere Missam* (inquit) *Matutinis precibus non recitatis, non est mortale. Ratio precipua est quia nullum extat de hac re præceptum.* Dices, *esse præceptum latum à Pio V in principio Missalis, ubi in virtute sanctæ obedientiæ præcipit Missam dicere juxta ritum Missalis, absque ulla additione, vel diminutione, aliave mutatione alicujus ceremoniæ ibi præscriptæ Sed una ex ceremoniis est hæc, ergo &c.* Respondeo, *Pium V. tuliſſe præceptum ſervandi ritum dicendi Miſſam, nec novum inducendi: ſub hoc tamen generali præcepto, non comprehendit Matutini recitationem, quia recitatio Matutini non eſt ritus aliquis Miſſæ, ſed ad Miſſam præſupponitur, alias vacare orationi aliquantulum, ſub præcepto eſſet, cum in illis Rubricis præſcribuntur, non ut præcepta ſed ut conſilia Neque obſtat inter defectus in Miſſa contingentes computari omiſſionem Matutinarum precum; quia, ſolum, eſt defectus levis; vel dicendum eſt, procedere ex ſenten-*

tia antiquorum Canonistarum. Nequeitem obstat, dari aliquando privilegium ad dicendam Missam, non recitato Matutino quia hoc dari potest, ad tollendos scrupulos, Hæc ille. Vides autem hanc totam doctrinam favere etiam non admittenti peccatum veniale?

7 Confirmo ex eodem Castropalao [a] paulo post. *In privata* (ait) *recitatione officii sedere, cum standum est, vel stare, cum est flectendum, ex Rubrica præscripto, non videtur esse peccatum, si absque contemptu fiat, quia non videtur præcipi, sed consuli, & ordinari majoris devotionis gratia; sic Bonacina,* [b] *&c.* Hactenus Castropalaus. Cur igitur pari modo non asseram Matutini recitationem ante Sacrum non præcipi, sed consuli, & ordinari majoris devotionis gratia?

§. III. *Cal-*

[a] *Castrop. ib. n. 7.*
[b] *Bonac. d. 1. de horis Canon. q. 3. p. 6.*

§. III.

Calcei.

1 DE habendis calceis à celebraturo, nullum est *a* præceptum, atque adeo, nudis pedibus celebrare, nullum peccatum est: quia tamen honestas, & decentia id requirit, merito calceatum Rubricæ Missalis illum volunt. At est consuetudo recepta. Audio. Sed recepta ex honestate. *b*

2. Quid? non solum id peccatum non esse olim existimatum fuit, verum etiam à Patribus in Ægyptiorum Monasteriis degentibus, statutum erat, ut nudis pedibus Monachi, ad Sacra celebranda, immò & suscipienda, procederent. *Calceamenta* (inquit Cassianus

a *Tolet. Scortia, Sà apud Laym. l. 5 to. 5. c. 7. n. 14 fine.* b *Bonac. alios referens de Euch. d. 4. q. ult. p. 9. n. 28 fine.*

nus a) *veluti interdicta Evangelico præcepto Monachi recusantes, tantummodo caligis* (hoc est Græce b Sandalis) *suos muniunt pedes*, & Paulo post. *Quibus tamen caligis, quamquam, licite utantur, utpote Domini mandato concessis, nequaquam tamen pedibus eas inhærere permittunt, cum accedunt ad celebranda, seu percipienda Sacrosancta Mysteria; illud æstimantes, etiam secundum litteram, custodiri debere, quod dicitur ad Moysen, vel ad Iesum Filium Nave. Solve corrigiam calceamenti tui, locus enim in quo stas, terra sancta est.* Hactenus Cassianus.

§. IV.

Pileolus.

1 CApite operto incedere usque ad præsentiam Altaris

a *Cassian. lib. 1. de habitu Monach. c.* 10. b *In Annotat. ejusdem Cassian. V. caliga.*

ris debet Sacerdos, ibi tamen, aperto capite, ad Missam procedere *exc. Nullus Episcopus de consecr. dist. prima.* Sed dubium est, an ita pileolo uti quis possit, ut eo non amoto, celebrare sacrum valeat. Negandum id est, citra facultatem rite concessam, vel citra necessitatem, hac enim necessitate existente, posse Sacerdotem, capite pileolo cooperto, celebrare petendi facultatem, docet Delugo, a gradumque necessitatis sic explicat Marchinus. *b Non crederem esse mortale (quidquid dicat Gavantus) absque dispensatione, sed cum iusta causa puta ob nimiam regionis frigiditatem, capitis debilitatem, vel senectutem, vel ob calvitium, celebrare, cum pileolo usque ad Canonem si difficile esset petere dispensationem, & usus pileoli de raro contingeret. Ducor, quia decreta Sacra Congregationis, de hac re, sunt directiva, non preceptiva, &c.* & infra: *Quod si alicubi est pœna excommunicationis, est comminatoria,*

minatoria, quæ ex Suario, Sanchez, Cajetano non semper est signum mortalis culpæ. Hæc Marchinus: & quoad illud quidem (usque ad Canonem) aliqui *a* extendunt usque ad Consecrationem, aliqui *b* loquuntur absolute.

2. Olim autem Episcopus, immo & Prælati *c* Religionum pro suis dispensabant in hac re, nunc ad reservatur Pontifici in Missali novo Urbani 8. his verbis: *Nemo audeat uti pileolo in celebratione Missarum sine expressa licentia Sedis Apostolicæ non obstant quacunque contraria consuetudine.*

3. At vero sicuti in multis potest Prælatus dispensare in casu necessitatis, *d* quando non datur recursus ad Pontificem; ita poterit, in hoc, de Pileolo: solum advertit,

a *Bonac. d 4. de Euch q. ult p. 9. n 29*

b *Delugo modo citatus*

c *Henriq. Scortia, Layman. apud Dian p. 2 t 14. res. 8.*

d *Sanch. lib. 2. de matr. d. 40. n. 6 & 7.*

verte, non requiri magnum neceſſitatis gradum, quia res, de qua agimus, non eſt tam gravis; Quare neceſſitates modo numero primo dictæ erunt ſufficientes ad hoc, ut Epiſcopus, vel Prælatus poſſit diſpenſare, ſi non ſit recurſus, vel ſit difficilis ad Pontificem, ſicuti ſi difficile ſit ad Prælatum recurrere, ſufficientes ibidem erant ad hoc, ut fieret etiam ſine diſpenſatione. Id quod inſinuat prædictum decretum num. 2. allatum, dum dicit (Nemo audeat) non enim eſt præſumere, quando neceſſitas urget & non eſt petendi diſpenſationem opportunitas.

4 Sed quod peccatum eſt, cum cauſa quidem, ſed ſine diſpenſatione, quæ poſſet facile obtineri, celebrare cum pileolo? Dico citra ſcandalum, & contemptum, non eſſe mortale. Ratio eſt, tum quia non videtur ex ſe gravis irreverentia, tum propter auctores,

res *a* magni nominis nobiscum sentientes. Sane Vasquez *b* asserit, omnes Sacerdotes in Polonia, hyeme, velato capite, usque ad consecrationem Altari adesse, probatque posita causa posse id fieri, etiam sine licentia, quia dictum *c* Nullus, præsumptionem requirit.

5 In China licitum est celebrare totam Missam operto capite, quia ibi signum reverentiæ non est aperire, sed tegere caput, licet ad omnem scrupulum amovendum Pauli V. licentia ad id accesserit.

§. V. Mi-

a *Silvest. Ang. Tabien Rodr. Henrigs Graffius Bart. ab Ang Mirand. Scortia, Fagund Ladosm. quos sequuntur, citantque March. de ord. t. 3 p. 3. c. 4. num. 11. Diana p. 2. tr 14. res. 58.*

b *Vasq allatus, approbat usque à Castrop. de Sacrif. tr. 22. d. unic p. 10. num. 18.* c *Prep. de Sacr. q 83. art. 3. d. 6.*

§. V.

Minister.

1 DEbet, *a* sub obligatione mortali, *b* (esto non debere sub mortali dicant aliqui) adesse, qui ministret Sacerdoti sacrificanti. In necessitate tamen, & citra scandalum, illum abesse, non esset *c* culpa. Semes, cum quidam Sacerdos rusticaretur, conveniisset que multitudo Agricolarum, die festo ad audiendum Sacrum, nec adesset, qui sciret Sacro ministrare, unum ex illis rusticis summarie idem Sacerdos instruxit, qui ad ipsius Sacerdotis nutum Missale transferret, vinum, & aquam porrigeret, tintinnabuloque, cum Sacra

a *Bonac. de Sacram d. 4 q. ult. p. 9. n. 34.*

b *Navarr. & Zerola apud Fag. prac. Eccl. 1. l. 3. c. 21 n 5.*

c *Suar Layman. Fag. Dian. apud Delugo d. 20 de Euch. sect 4. n. 103.*

Sacra Hostia elevaretur, signum daret; ceterum, in reliquis, sibi respondit Sacerdos, ita factum est, ut vix Ministri defectus apparuerit. Recte factum, & in simili necessitate non reprobandum.

2 Fœminam ministrare Sacro, prohibitum est omnino, quare tum ipsam, tum Sacerdotem eam admittentem peccare mortaliter docet Marchinus. *a*

3 Et in casu quidem necessitatis, potius conceditur à Doctoribus, celebrare sine ministro, quam illa circa Altare ministrante. Dico (circa Altare) nam ministrante circa Altare viro, qui nesciat respondere, & respondentibus ex choro Monialibus v.gr. non esse prohibitum, nec inconveniens, docet, contra Vasquez, Delugo, *b* cui sententiæ, favet praxis: nam inde Moniales cantare *Gloria*, *Credo*, & similia,

a *March de ord. tr. 3. p. 3 c. 15 n. 2.*
b *Delugo ibid.*

similia, in aliquibus Missis, etiam solennibus, videmus passim.

Scio Nunnum, & Silvium, *a* concedere fœminis utrumque in necessitate, id est, assistere Altari, & respondere, sed iis non assentior, cum casui necessitatis melius, & minus periculosè provideatur per Sacerdotem sibi ipsi ministrantem.

4. At qualis est gradus necessitatis, ut possit quis sine ministro celebrare? Certe, ut detur infirmo viaticum, est *b* sufficiens necessitas, quidquid alii *c* dicant. Item, ut Sacerdos *d* aliquo die festivo satisfaciat præcepto audiendi Sacrum, multo magis, ut multitudo Rusticorum idem præceptum adimpleat. Ratio horum est, quia cum

a *Apud Dian p. 2. tr. 14. resol. 43. Adde Silv apud March loc. cit n. 3.*

b *Silvius Villal. aliique apud Dian. loc cit.* c *Hurtad d. 4. de Sacrif. diff. 12. versus fin.* d *Villal. Silv. aliique apud Dian. loc. cit.*

cum Ministrante assistere Sacerdoti celebranti sit potius introductum a consuetudine, quam jure; non est tanti rigoris, ut major necessitas requiratur. Atque ex his poteris de alijs similibus necessitatibus statuere.

5 Quod si carens ministro nolis, die festivo, facere Sacrum, potes sine peccato; quia potes sequi opinionem probabilem b negantium, illam esse necessitatem sufficientem, cum possit dici præceptum audiendi Sacrum, non obligare, nisi, quando, Sacrum haberi potest, debito modo.

6 Dixi num. 4. (aliquo die festivo) nam, si Sacerdos v. gr. Eremita vellet continuare, omnibus diebus festis, id facere non concederem; si quidem, ut habet Suarez, c hæc esset voluntas, non necessitas,

a *Delug. d. 10 de Euc. sect. 4. n. 103.*
b *Bonac. de Euch. d. 4. q. ult p. 9. n. 34 aliiq.* c *Suar. de Eucha. d. 88. sect. 1 circ. circ. fin. aliiq. apud Bonac. cit.*

tas, esseque novus vivendi modus, qui dispensatione indigeret. Nam propterea noluissem, quod Marchinus, aid etiam continuare in Eremita concedens, adderet decipi in hoc Suarium: nec enim tanto viro talis censura erat contorquenda, multo minus, quia nullam sui dicti Marchinus, si rectè perpendatur, rationem affert; & insuper, rationi a Suario allatæ non respondet.

At quis ejusmodi Eremitæ dispensabit? Id non explicat Suarez. Sed ego auctor essem Episcopo, ut regulariter rem remitteret ad Summum Pontificem, ad quem pertinet *b* approbare modos bene, vel male vivendi.

Duo denique hic adverte. Alterum: celebrantem posse Missam inceptam prosequi sine Ministro, si Mini-

a *Marc. de ord tr 3 p 3. c. 15. n. 1.*

b *Lege Bellarm de Monachis c. 4. Rodriq tom. 1 quæst Reg. art. 4. circa med Peyr t. 1 in const. Pyrrhi à n. 2.*

Minister forte abiit, *a* & aliquantulum expectatus non veniat, quia, quamvis, necessitate urgente, à Missa incepta desistere quis possit, de qua re infra *b* suo loco; defectus tamen Ministri non est necessitas tanti momenti, quantum ad desistendum requiritur.

Alterum est, Ministrum, nisi desit in necessariis (ut si v. g. materiam ineptam sua culpa Sacerdoti tradat) & citra scandalum, & contemptum in suo ministerio, vix *c* posse graviter peccare; nam si relinquat respondere, vel inservire, in quo debet, non videtur, in re gravi, delinquere. Addenec obligari esse in gratia; quare si cum conscientia peccati mortalis inservit, non propterea novum mortale committit: immo puto, si cum debita reverentia accedit, ne venialiter quidem peccare, sicuti nec venia-

a *Henriq. quem sequitur Hurtad. d. 4. de sacrif diff. 2 circa finem.*

b *Infra l. 2. c. 7. §. 2.*

venialiter peccaret, si alias spirituales exercitationes exhiberet.

§. VI.

Sanitas Corporis.

1. NOn loquimur, quænam sanitas requiratur, ad hoc, ut ordinari quis rite valeat in Sacerdotem; id enim pertinet ad Tractationem de Irregularitate; sed, posito quod sit Sacerdos, quænam necessaria sit, ut licite celebrari ab ipso possit.

2. Illa requiritur, quæ non obstat integritati, & reverentiæ sacrificii Hinc à Sacris Canonibus mox citandis excluduntur à munere sacrificandi parientes morbum caducum, dæmoniaci, capite læsi cæci, digitis carentes, vomitu laborantes, & similes; magna enim esset irreverentia, vel relinqui propter hæc sacrificium imperfectum, vel indecenter tractari.

3. Illos

3 Illos ergo, qui morbo caduco, vel simili, qui facile revertitur, vexãtur, ita convalescere oportet, ut per experientiam alicujus temporis recuperatam salutem probent.

Pro Dæmoniacis, aliqui *a* experientiam anni de recuperata salute, exposcunt; pro aliis *b* morbis, experientiam triginta dierum. Sed textibus bene perpensis, merito plerique *c* concludunt, ad Episcopum pertinet judicium, an aliquis liberatus sit morbo, pensatis morbi, & personæ conditionibus.

4 Iidem Insuper ibidem notant, laborantem morbo caduco, si raro, puta, semel in mense cadere in terram solet, idque absque clamore, vel spumarum emissione, vel

a *Iuxta C. Communiter dist.* 33.

b *Iuxta C. Nuper 7 q. 2.*

c *Suarez, Sayr Repin. aliique apud Bonac. de Irregul. d. 7. q. 2. p. 2. n.* 22.

vel horribili corporis agitatione, posse celebrare, adjuncto socio Sacerdote jejuno, qui possit, si fuerit opus, perficere Sacrificium.

§ Denique, qui lepra, vel simili exteriori deformi morbo laborat, in quo tamen non sit prædictum periculum, sed solum quidam horror astantium, non excluditur [a] omnino ab Altari, sed prohibetur ne celebret in publico.

§. De Lusco dixi c. 5. §. 3. n. 1.

§. VII.

Mundities corporis, & lotio manuum.

1 DE his sufficit afferre, quæ breviter notat Suarez. *Decens*, inquit [b] *munditia corporalis à Sacerdote Sacrificaturo adhibeatur, quantum recta ratio dictat, & ideo juxta*

a *Suar. de Sacram. disp. 82. initio*

b *Suarez. de Sacr. disp. 82. in præmio fine.*

juxta Missalis regulas, Sacerdos celebraturus manus corporaliter lavat; namlicet id etiam fiat, in significationem spiritualis munditiæ, tamen etiam fit propter ipsam munditiem corporalem, & emitti facile non debet; quamvis non videatur illa sufficiens materia rigoraſi præcepti. Hæc ille.

2. Idem propter similem rationem erit de lotione manuum post spoliatas sacras vestes; id, quod per hanc occasionem hic adnotasse sufficiat.

DE

DE SACRIFICIO MISSÆ EXPEDITE CELEBRANDO.

LIBER II.

De iis, quæ ad Sacerdotem pertinent dum actu celebrat.

CAPUT I.

De intentione Sacerdotis in celebrando.

§. I.

De fine, quem potest, vel debet intendere Sacerdos, in faciendo Sacro.

SAcrificium, inter omnes actiones Virtutis Religionis, est excellentissima actio, qua scilicet, veneramur Deum O. M. dignum esse, in cujus hono-

rem, vel nostra ipsa vita destruatur; id, quod significare profitemur, non quidem verbis, sed ipsa actione Sacrificii: in quo semper esse debet destructio rei oblatæ. Offertur autem in Missa ipse Christus Dominus, ejusdemque Christi destructio intervenit; quatenus, per consecrationem Corporis, & Sanguinis, ponitur idem Christus in proximo statu, seu via destructionis, quia nimirum ex vi consecrationis Christus reproducitur sub speciebus panis, & vini, & ut sic reproductus ponitur in tali statu, ut mox, corruptis speciebus, destruatur, seu desinat esse; non quidem destruatur absolvere, sed ex vi amissionis talis esse reproducti. Si quidem, si per impossibile, non esset in sua reali existenti in Cœlo; sed solum in esse Sacramentali sub his speciebus; certe, ex vi corruptionis talium specierum, destrueretur omnino, & non amplius existeret. Vides veram destructionem

nem victimæ ? Quare, sicuti non, quando physicè moriebatur, sed quando jugulabatur, seu graviter percutiebatur à Sacerdote. Ovis verb. grat. dicebatur mactari, seu sacrificari; & liquida, ut vinum, & oleum, non, quando physicè destruebantur, sed quando in terram, v. gr. vel ex toto, vel ex parte effundebatur, dicebantur sacrificari, seu libari; sic quando in Consecratione accipit Christus hunc statum, quo proximè ponitur in via ad dictam destructionem, rectè sacrificari vere & realiter dicitur: Nam quemadmodum per gravem percussionem ovis moritura inde ad quadrantem verb. grat. & vinum, oleumve per effusionem destruenda inde ad aliquod tempus, quia ponuntur in proximo statu destructionis, in omni loquendi proprietate dicuntur sacrificati: ita Christus Dominus, quia ponitur sub speciebus, in se ad modicum tempus, iis corruptis, destruen-

dus, dicitur in omni proprietate Sacrificari.

Hic mihi diu de hac re cogitanti apparuit bonus modus explicandi, qua ratione, in Missa, reperiatur victimæ destructio tam essentialis in omni propriè dicto Sacrificio. Nam per alios modos, quibus utuntur Doctores apud Ioannem Delugo, [a] & per ipsum modum, quo idem, confutatis ceteris, utitur, nunquam haberur vera, realis, & non metaphorica destructio, quæ realis, & vera certe haberur per nostram prædictam explicationem. Sed hæc fusè explicuimus in Tractatu Theologico de Sacramentis.

2 Cum igitur, ut dicebam, Sacrificium sit prædictus excellentissimus Religionis actus, certum est, ultimum Sacerdotis sacrificantis finem debere esse, Deum modo prædicto venerari, qui certe frois semper

[a] *Delugo de Euchar. disput.* 19 *sect.* 4, & 5.

semper saltem implicite aderit, quoties Sacerdos intenderit juxta Ritum Sanctæ Ecclesiæ celebrare, nec talem ritum, quoad substantialia, & graviter necessaria, velit, propter quemcunque alium finem, relinquere. Secus fore mortale peccatum nemo dubitat, *a* quia tunc Sacerdos præponeret substantialibus, & graviter Missæ necessariis illum alium finem, quod esset negligere Dei præceptum, in re gravi.

3 Numquam ne igitur sine mortali peccato potest sacrificium celebrari à Sacerdote propter alium finem? Et, Æque ne peccabitur, si Sacerdos celebret ob vanam gloriam, vel ob lucrum, vel quid simile?

4 Dico, si propter finem mortaliter peccaminosum celebret Sacerdos, certum esse, ut peccare mortaliter, ut si quis v. g celebraret ob finem aliquod notabile furandi;

a Lege S. Th. 2. 2. q. 132. art. 3.

di; Peccaret item mortaliter, & propter alium quemcumque finem vellet relinquere, seu relinqueret ritum prædictum in necessariis. Ratio utriusque est, quia in hoc secundo casu Dei præceptum, ut modo dixi, negligitur, & in primo intenditur finis mortaliter peccaminosus, a quo actio specificationem sumit.

5. An autem, in primo dicto casu, essent duæ malitiæ, specie diversæ, altera propter intentionem furti contra justitiam; altera contra Religionem, propter irreverentiam, quæ irrogatur Sacrificio, dum assumitur, tanquam medium, ad malum finem, posset esse quæstio, quam tamen breviter expedio, affirmando esse duas, furti, ut certum est, & sacrilegii propter dictam gravem irreverentiam, quæ certe in tali intentione reperitur, dum vis uti actione tam sancta, ad finem tam perversum.

6. Ad

6. At vero, si propter finem venialiter peccaminosum quis principaliter celebraret v. gr. ob vanam gloriam, vel lucrum venialiter malum, solum a venialiter peccaret. Ratio est, quia universaliter tunc est mortale ordinare operationes virtutum; v. gr. ministrare Sacramenta, audire Sacrum, opera Misericordiæ exercere, & alia hujusmodi, atque adeo ipsum facere Sacrum, tunc, inquam, est mortale ordinare hæc ad alium finem, quando in eo fine, ita sistitur, ut interveniat voluntas omittendi, ob illum finem, aliquod Dei præceptum grave: at in casu nostro non omittitur tale quid, ut supponimus, ergo mortale non erit, solum erit veniale, sicuti venialis est his. Quamvis enim adsit aliqua ordinis perversio, cum deberet celebrari Sacrum,

a *Sanchez l. in Dec art. 3 n. 1.*

b *Silvest. Navarr. Henriq. apud Sanchez. cit.*

propter Dei gloriam dumtaxat, & non propter vanam gloriam, tamen hæc perversio non est gravis; patet, quia jam remanet finis ultimus ipsius gloriæ in eo animo, quo servantur substantialia, & necessaria Missæ; solum additur hic alius finis, qui cum ut diximus, sit venialiter peccaminosus, illum finem ultimum non excludit, sed solum leviter, ut ita dicam, commaculat.

7 Denique, si propter finem indifferentem, quis principaliter, celebraret, v. gr. ut amico complaceat, alias non sacrificaturus, idem dicendum erit, scilicet non peccaturum mortaliter. Ratio est, quia, ut modo dictum est, non intercedit voluntas omittendi aliquod grave præceptum. Puto tamen venialiter peccatum, quia ordinate res sacras, & spirituales ad hæc temporalia, nonnulla perversio est, licet minor, quam si ordi-

nentur

nentur ad finem venialiter malum, de quo, in præcedenti numero.

8. Sed audi, quod Deus te amet, Lector, id quod, quæ diximus, illustrabit. Erat quidem Concionator ceterum pius, ac religiosus, qui tamen concionari in diebus Quadragesimæ respuebat, nisi stipendium à prædicationis ministerio ipsi promitteretur. Rursus erat alius, qui invitatus ad faciendum in quadam villa Sacrum, ibat perlibenter, quia, ibi opiparè à Domino villæ excipiebatur, Sacrum tamen bona devotione operari, seque ad illud, pro viribus parte, disponere solebat, ita ut facetè usurparet, se agere gratias consuevisse illi Domino, pro epulo temporali, non minus, quàm pro spirituali. Hi duo: Concionator, & Sacerdos, cum ego Messanæ, olim in Collegio nostro versarer, simul convenerunt ad interrogandos nostros, an peccarent? Dixi peccare dumtaxat venialiter; nam ordinabant Concionem

cionem, & Sacrum ad fines illos temporales, cum interim ultimata consisterent in Deo, propter quem Conciones utiliter, & Sacrum religiosè peragebant. Addi tamen facile eos potuisse, etiam à veniali se liberare, si solum, minus principaliter intenderent, alter honestam refocillationem, alter honestum lucrum.

§. II.

De intentione, quam Sacerdos habere debet consecrandi ante, vel dum operatur Sacrum.

Præmittitur divisio, & explicatio Intentionis.

1 INtentio consecrandi absoluta (nam de conditionata agere pertinet ad Scholasticos) quam Sacerdos habere potest, dum Sacrificium celebrat (id, quod est commune in conficiendis omnibus Sacramentis) quadruplex est. Actualis, Habitualis, Virtualis, Interpretativa. 2 In-

2 Intentio Actualis est, qua quis actu intendit aliquid facere. Estque duplicis generis. Prima qua, quis advertens quid faciat, volens, illud agit. Secunda, qua quis reflectens ad ipsam voluntatem, qua vult aliquid agere, illam vult. Hanc intentionem in actu signato, illam in actu exercito, appellat Cajetanus. a

3 Habitualis est intentio mere præterita, nondum retractata, v. gr. intentio, quam heri habui eundi Romam, si eam non revocavi, nec aliud addidi, dicetur hodie Habitualis. Alio modo etiam sumitur intentio habitualis, pro habitu scilicet ex frequentatis actibus acquisito aliquid intendendi Ut si quis v. gr. sæpe digitos volens moveat; etiam dormiens, etiam amens ad illos movendos, sine advertentia se applicabit.

4. Vir-

a *Cajet apud Suar. de Sacr. in fine comm. ad quæst 64. S. Thom de Sacr. art. 8.*

4. Virtualis est eadem prædicta intentio præteritâ nondum retractata, sed addit unum, quod remanet in homine, & influat in opus, quod de præsenti homo facit, v. g. habens intendi ire Romam: hodie nihil expressè de Roma cogitans, assumo media, idest, surgo è lecto, exeo domo, navim conscendo, &c. dicor in his mediis assumendis habere intentionem virtualem adeundi Romam. Addit ergo Virtualis supra Habitualem unum aliquid, per quod moveor ad illa media peragenda, quæ ad finem habi propositum, & nunc non cogitatum, conducunt. Quid autem sit hoc aliquid, quod in me remanet post intentionem habi habitam, quodque me nunc movet ad illa media suscipienda, gravis est inter Doctores disputatio. Et [a] alii quidem docent, esse applicationem potentiarum

a *Suar. de Sacram. d. 13. sect. 3. §. Quocirca.*

rum externarum hominis, quæ ex vi intentionis præteritæ, remanent applicatæ ad ea media. Alii putant, *a* esse connexionem quamdam, quæ remanet inter primam intentionem & subinde interactiones subsequentes. Alii dicunt, *b* esse quandam entitatem necessario à prædicta prima intentione relictam in Imaginatione, & Appetitu sensitivo, seu etiam saltem aliquando, *c* Intellectu, & voluntate, quæ entitas (quamvis modo vix perceptibili) movet potentias ad illos consequenter actus. Quæ tamen omnia, & similia in Scholis agitanda relinquere nostrum est.

5. Denique intentio interpretativa, quã indirectam etiam appellamus, est ea, qua quis aliquid vult, tantum in causa; ut, si quis, sciens, se solitũ in ebrietate occidere homines, velit ebrietatem; Indirectè.

a Vasq. de Sacr. disp. 138. c. 6 n. 82.
b Conine. de Sacr. q. 64 art. 8 dub. 2.
c Delugo disp. 8 de Sacr. sect. 5 àn. 84.

& interpretativè dicetur velle, seu intendere homicidium. His positis duobus dictis rem, quæ ad nos facit, expediam.

Intentio Actualis, & Virtualis approbatur in casu nostro, non vero Habitualis, & Interpretativa.

Dico primo, intentionem Actualem consecrandi, ut etiam Virtualem, sufficientem, esse in Sacerdote, ad hoc ut validè, & sine culpa sacrificium celebret. De Actuali non indigemus probatione. De virtuali ratio est, quia Deus non requirit aliam intentionem in administrandis, & conficiendis Sacramentis, nisi illam, qua homo rationali, & humano modo operatur, qualis est intentio virtualis, cum qua communiter homines operantur, nam perpetuam actualem intentionem ad rem, quam intenduntur

§ *Idem, aliiq. passim.*

tendunt, nec habēt, nec moraliter habere mortales possunt, cum pateat experientia, tunc minus nos, actu attendere, cum maxime attendere conamur. Adde quod, cum tā facile sit humanæ menti ad aliadivertere, si actualem intentionē omnino requisisset Christus Dominus in Sacramentis conficiendis, ea continuæ nullitati exposuisset.

7. Dico secundo intentionem habitualem; vel interpretativam sufficientem non esse. *a* Ratio est, quia cōsecratio, ut etiam quælibet alia Sacramenti confectio est instituta à Christo, ut exerceatur, sicuti modo dictum est more rationali, & humano, non vero veluti à Pythaco, quod fuisset indecentissimum, cum ministerium, quod fit, nomine Christi, peragendum esset more brutali: At actio per intētionem habitualem, vel interpretativam facta, non est in se, & formaliter libera, ut patet, quia ut sic

P 4 potest

a Idem.

potest fieri ab amante, vel obrio, vel dormiente.

Praxis predicta Intentionis consecrandi.

§ EX his infero primò, quòd Sacerdos, quamvis propter devotionem, & reverentiam debeat procurare Actualem intentionem, in ea tamen procuranda anxius esse non debet. *Ait bene Caietanus* (sunt verba Suarii) a *Actualem intentionem non esse intelligendam in actu signato, quia nec necessarium est, nec expedit, ut Sacerdos v.g. dum consecrat, hunc actum interius repetat Ego intendo conficere: sed melius est, ut de ipso mysterio à se conficiendo cogites, quã vocavit Caietanus Actualem intentionem in actu exercito, & est potius attentio quædam ad res sacras peragendas, cum qua est coniuncta voluntas perficiendi eadem mysteria.*

a Suar. in fine Comment. ad qu. 64 S. Th. de Sacr. ar. 8.

nia. Quamvis necesse non sit hanc semper actu exerceri, neque nimiam diligentiam ad hoc exhiberi. Hæc Suarez, qui ideo advertit hanc, quæ est intentio Actualis, non esse necesse semper actu exerceri, quia succedere sufficienter potest virtualis.

9. Infero secundo duos casus, quorum resolutio dilatare poterit conscientiam sacerdotis. sit, primo, sacerdos, qui post Ordinationem habeat semel tantum hanc intentionem; Ego, quoties in tota mea vita inquam sacras vestes, accedam ad Altare, & sacrum aggrediar, volo consecrare: si unquam, ejusmodi intentionem revocet; sed nec umquam renovet, valide no, consecrabit, & licitè, in tota sua vita? Dico consecraturum validè, & licitè. Validè, quia in assumēdo advertentur, ut suppono, illas sacras vestes, in accedendo ad Altare &c. adest virtualis intentio Licitè, quia non est sacerdos obligatus nisi habere intentionem conficiendi sa-

cramentum more humano, ut supra dictum est nu. 6. quam satis superque hic jam habet.

10. Sit secundo sacerdos, qui ritè initietur sacerdotio, nec umquã aliam intentionem consecrãdi habeat, sed nec habeat contrariam nõ consecrandi, & sic celebret per totam suam vitam, validène, & licitè consecrabit? Dico validè, & licitè consecraturum, si in ceteris non desit. Ratio est, quia, ex una parte, in assumptione sacerdotii adest sufficiens intentio consecrandi, hoc enim quis vult, dum vult fieri sacerdos, illudque munus exercere: & ex alia, sufficiens intentio adest virtualiter in ipsa actione, qua Missam celebrare intendit, & ad eam se disponit, vel in aliis actionibus, & precibus præcedentibus consecrationem.

11. Sed placet verba Henriquez[a] afferre in hanc rem, ne cui scrupuloso videatur nova doctrina hi-

stenus

[a] *Henriqu. lib. 1. c. 10. n. 2.*

ctenus tradita. *Intentio virtualis*, inquit, *dicenda est quamvis non videatur fluxisse ex efficaci vi, & motivo primæ intentionis, aut quia licet numquam habuit intentionem sic explicitam; (volo facere, quod Romana Ecclesia, intendit, id est, quod Christus instituit) habuit tamen confusam, ut si quis Ordines sacros suscepit, ut fiat Sacerdos, & minister Ecclesiæ, & absq; alia formali intentione (si nunquam habuit contrariam) consuevit celebrare & ministrare Sacramenta etiam cum distractione mentis, hic enim conficit Eucharistiam, & alia Sacramenta* Hæc Henriquez, & paulo aliter Reginaldus. a

12. Quando igitur aliqui docēt intentionem, qua quis suscipit ordines hoc animo, ut fiat Sacerdos, nō sufficere ad conficiēda Sacramenta; recte docent, quia hæc tantū est intētio Habitualis: at addito quod sacerdos vestes sacras induat, Missæ orationes dicere oc-

a Reginal. tr. 2. l. 26. c. 3. n. 38.

cipiat &c. jam nō sistit in mera intentione Habituali, sed addit Virtualem, atque adeo hanc sufficere merito docuit dictus Henriquez, aliique relati a Bonacina. a.

13. Addo, quod in nostro casu vix mortaliter fieri potest, ut non adsit aliquando ipsa Actualis intério consecrandi, quando enim sacerdos exiens v. gra. domo statuit Missam celebrare, & quādo in ipsa Missa dicit, sic *Fiat Sacrificium nostrū ut placeat tibi*, Item *benedic hoc Sacrificium*, Item *ut nobis Corpus, & Sanguis fiat dilectissimi Filii tui*, Imò, & quando actu consecrat, proferēs verba Consecrationis, actionesque sacras exhibens, quid aliud facit, nisi saltem in actu exercito, ut modo loquebatur, ex Cajetano, Suarez, Consecrationem intendere?

§. III.

a *Bonac. de Sacr. disp. 1. q. 3. p. 2. §. 3. num. 15.*

III.

Supra quam materiam cadat Intentio consecrandi.

1. QVamvis, cum de materia Consecrationis agendum erit, hæc quæstio tractanda esset, hic tamen cum de intentione agimus, commodum etiam habet locum, quam, per aliquot casus magis practicos, discurrendo, expediemus.

PRIMVS CASVS.

De Particula ignota Sacerdoti

Vbi

Defenditur Nunnus contra Dianam.

2. MInister posuit, supra Corporale, in Altari, particulam consecrandam, nec id, ante, seu scivit, seu advertit Sacerdos; advertit

autem post Consecrationem: dubitavit, an remanserit Consecrata; quod est, dubitasse, an intentio cõsecrandi se extendat ad materiam sacerdoti præsentem, quamvis ipsi incognitam.

5. Docet Diana, [a] Nunnum, [b] asserere, remansisse consecratam, quia intentio sacerdotis, nisi contrarium voluerit, cum præsumatur religiosa, præsumitur ferri ad omnem materiam consecrabilem præsentem.

4. Sed vera sententia, meritò negat; [c] quia voluntas non fertur ad omnino incognitum, quare voluntas sacerdotis, quantumcumq; religiosa, non extenditur ad consecrandam formulam sibi prorsus ignotam.

5. Dixi (docet Diana) nã ut observat

a *Diana p. 2. tr. 17. res. 19.* b *Nugnus 3. p. quæst. 74. art. 2 diff. ult.* c *Coninch. de Sacr. quæst. 74. artic. 2. dub. 3. num. 39. aliique apud eund. Dianam.*

servat Deludo, *a* id Nunnus nequaquam dicit, loquitur enim in alio diverso casu, scilic. quando Sacerdos aliquam Hostiam præparavit, postea vero à Sacrista v. g. vel ab alio, vice illius Hostiæ, ponitur alia Hostia, inscio sacerdote, vel inveniuntur esse duæ Hostiæ, loco unius; in quibus casibus Nunnus dicit illas manere consecratas, quia non alligavit Sacerdos intentionem suam ad consecrationem Illius Hostiæ, quam suis manibus præparavit, ut excluderet aliam, quam postea in Altari acciperet consecrandam. semper enim intendit consecrare id, quod in Altari ad hoc idem ipse invenit, & accipit consecrandum: quæ doctrina vera est propter rationem mox numero nono dicendam, illa autem, quam ei authori tribuit Diana, esset omnino falsa, & improbabilis propter rationem num. præcedenti dictam.

P 6 SE-

a Delugo de Sacr. d 8. sect. 7. n. 118.

SECVNDVS CASVS.

De Hostiis numeratis; quæ non omnes consecrari intendantur.

6 OFfert Minister Sacerdoti decem Hostias (utriple putat) consecrandas, quibus nec plures, nec pauciores intendit consecrare Sacerdos, sed inventæ post consecrationem fuere undecim, vel novem, suntne consecratæ omnes, nullæ, an decem dumtaxat?

7. Dico Sacerdotem malè fecisse astringendo intentionẽ ad solas decem, debebat enim, juxta Ecclesiæ consuetudinem, velle consecrare omnes præsentes inibi consecrabiles. Sed quandoquidẽ in hunc errorem incidit, sciat cum communi opinione, a nullam à se fuisse conse-

a *Suarez de Sacr. d. 43 sect. 6. §. & hic Coninch. de Euch. q. 74 ar. 2 dub. 3 à n. 31 Laym. lib. 5. tr. 4 c. 2. à n. 11 Vasqu de Sacr. d. 171 c. 1. n. 1. aliq.*

consecratam. Ratio est, quia intentio Ministri debet respondere, & quadrare verbis, quibus consecrat, & verba intentioni, secus per verba non significaretur, quod intenditur. Cum ergo verba sint demonstrativa per pronomen, *hoc*, determinata esse debet materia, & quæ signari, demonstrarique possit per dictum pronomen. At in casu, de quo loquimur falso demonstrantur à Sacerdote decem, quandoquidem tot non sunt, & sic per verba non significatur, quod intenditur, adeoque, nec consecratur.

8 Simile quid dicunt Doctores, a in eo casu, quod (licet cũ sacrilegio) vellet quis unam partem proportionalem Hostiæ, vel mediam non designatam consecrare, quia in nihil determinatè ferretur intentio; cum tamen, si mediam v. gr. ex parte sibi dextera vellet (licet item cum sacrilegio) consecrare, validè fieret consecra-

a *Idem ib.*

tio, quia jam est pars determinata.

Quid, si quis ita intendat? Volo cõsecrare eas particulas, ex his præsentibus, seu eam partẽ huius Hostiæ, quam vult Antonius, vel quã vult Deus? Dico in irritum ire Cõsecrationem. Ratio est jam dicta, quia, nisi ipsi sacerdoti antea manifestata sit ea hominis, vel Dei voluntas, non posset per illud pronomen, *hoc*, significare determinatè materiam illam. An tamen possit offerri Sacrificium pro eo, quem vult Deus, dicam c. 2. §. 9. n. 17.

9. Denique adverte, quod si quis cum sint Hostiæ undecim v.g. appositæ, ut consecrentur, ipse tamen, vel nesciat numerum, vel etiam existimet esse decem, vel tredecim, seu plures, vel pauciores, intendat autem, (ut intendere semper debet) omnes præsentes consecrare, omnes consecratæ remanebunt. Ratio est, quia error ille, vel ignorantia, in intellectu nihil obstat

stat intentioni practicæ volentis omnes præsentes & sibi in confuso cognitas consecrare.

TERTIVS CASVS.

De Hostiis non consecratis fortè confusis cum consecratis.

10 SI accidat per alicujus incuriam misceri particulas consecratas cum non consecratis, consecretur a totus cumulus cum intentione consecrandi eas, quæ consecratæ non fuerint: nam sit, quia iam intentio est ad determinatam materiam, licet soli Deo, vel Angelis notam, eæ, quæ consecratione indigent, consecrabuntur. Neque enim necesse est, ut omnes partes materiæ consecrandæ à sacerdote cognoscantur; cum ad hoc, ut intentio determinatè feratur in materiam, non requiratur distincta ejusdem materiæ cognitio: sed satis sit confusa; secus, quando in magna

a *Ibidem cit.*

goa Pixidæ, multæ formulæ sunt consecrandæ, cum non omnes distinctè noscantur in irritum abiret earum consecratio, contra sensum, & praxim omnium Fidelium, & Ecclesiarum.

QVARTVS CASVS.

De Hostiis super Altare, non vero super Aram consecratam positis.

11. SAcerdos celebraturus habet in Sacristia intentionem consecrandi formulas: accidit autem, ut illæ inclusæ in consueta Pixide collocatæ super Altare fuerint à Ministro, non autem super Aram consecratam, seu supra Corporale, processit in Sacrificio Sacerdos, consecravitque Hostiam maiorem, sine ulla prorsus prædictarum formularum memoria & Remanserunt hæ formulæ cõsecratæ, nec ne.

12. Tannerus, aliique apud Dianam

anam *a* probabile putant remanſuras cõſecratas. Ratio eſt, (inquiũt), quia ſacerdos habuit intentionem actualem illas conſecrandi, nec unquam revocavit: & ex alia parte proceſſit ad faciendum Sacrum, & ad conſecrãdas eas omnes à ſe animo deſtinatas, quæ ſibi præſentes eſſent, ut certè hæ fuerunt. Et quamvis, ſi advertiſſet illas carere debito ſitu, revocaſſet intentionem, non tamen in facto revocavit.

Afferunt exemplum, nam ſi ſacerdos advertiſſet ſe forte eſſe in peccato mortali, abſtineret à conſecrando; ſi tamen non advertit, non propterea non valide conſecrat: non enim eſt conſiderandum, id, quod feciſſet, ſed quod actu intendit, & fecit.

13. Suarez, *b* aliique, veroſimilius,

a Dianap. 3. tr. 6. Reſol. 103, & p. 5. tr. 14. Reſ. 19. b Suar. de Sacr. d. 43. ſect. 6. §. ſed obiicies. Gavant. in Rubr. Miſſ. p. 3. tit. 7. n. 4.

lius, docent non remanſuras conſecratas. Ratio eſt, quia contra conſuetudinem Eccleſiæ eſt, & peccatum, extra Aram, & Corporale, velle conſecrare. Ergo cum omnis Sacerdos præſumendus ſit habere intentionem conficiendi Euchariſtiam ritè, & ſine peccato, præſumitur noluiſſe conſecrare in prædicto ſitu.

14. Sed claritatis, & doctrinæ gratia, tres nobis ſunt hic caſus diſtinguendi.

Primus eſt, ſi Pixis continens particulas conſecrandas poſita fuit ſuper Aram conſecratam, itidemque ſuper Corporale.

Secundus eſt, ſi poſita fuit ſuper Altare ver. g. in cornu, ſeu verſus cornu Epiſtolæ, & non ſuper Aram conſecratam, ſed nec ſuper Corporale.

Tertius eſt, ſi fuit poſita ſuper Corporale quidem, ſed non ſupra dictam Aram, accidit enim ſæpe, ut Corporale latius extendatur quàm

Ara.

Ara. Vel contra, si super Aram, & non super Corporale, id, quod evenire posset in casu, quo augustius esset Corporale, quam Ara.

14. Dico Primo, in primo casu eas particulas remanere consecratas. Ratio est, quia ex una parte iam ritè, & sine peccato fit ejusmodi consecratio, & ex alia, adfuit sufficiens intentio in Sacristia, ex qua processit ad consecrandas omnes Hostias animo destinatas.

Atque hic nota id verum esse, hoc est, remanere consecratas, etiã si Sacerdos non aperiat Pixidem forte clausam, quando profert verba consecrationis. Ratio est, quia non est necesse, vt videatur à Sacerdote materia consecranda, cum sufficiat, si sit præsens, & demonstrabilis per pronomen, *Hoc*, qualis certè est ea materia, quæ est clausa in Pixide, & qualis non est si clausa foret in tabernaculo, vel post parie-

a *Suarez Reg. 1. Coninch. aliique apud Bonac. de Sacris dis. 4 q. 2. p. 6. n. 4.*

parietem, ut passim Theologi docent.

16. Dico secundo, in secundo casu eas particulas non remanere cõsecratas. Ratio est illa, quam diximus ex Suario n. 13.

17. Ad rationem contrariæ sententiæ Tanneri, relatæ nu. 13. Respondeo, negando Sacerdotem habuisse intentionem illas particulas, indebito situ, positas consecrandi: immo dicimus habuisse implicitè intentionem non consecrandi, ut probat ratio Suarii.

10. Exemplum allatum contra nos de sacerdote non advertente se esse in peccato mortali, videtur urgere & urgerent fortasse magis alia exempla, quæ potuissent adduci. Nam si V. G. sacrista Hostias confeciſſet cum fermento, certè, si illas nesciẽs sacerdos Latinus consecraret, valide consecraret, licet si sciret, numquam cõsecrasset. Eodem pacto, si mente distractus sacerdos Hostiam

a *Ibidem.*

Hostiam non obtulisset, sanè si adverteret, illam non oblatam numquam consecraret, & tamen si consecrat, valide consecrat, & alia plura sunt non absimilia.

Quibus tamen responderi, non difficulter, potest. Nam in casu dictorum exemplorum, debuisset Sacerdos, vel nihil, vel unam tantum speciem, id est vinum consecrare, si sacrificare voluisset, & illos defectus noluisset: id, quod nullo modo præsumēdū est velle ipsū, quia id repugnaret cum voluntate, quā supponitur habere integre sacrificandi. At in casu nostro, nolens illas particulas non ritè collocatas consecrare, bene stat cum voluntate celebrandi integrum Missæ Sacrificium, legitimam Hostiam majorem solū consecrando: quare in hac voluntate integrè celebrandi, non involvitur voluntas consecrādi particulas existētes in situ indebito, cum contra, in eadem voluntate integrè celebrādi, involvatur

volun-

voluntas consecrandi in mortalinõ cognito, in fermentato, in non oblato.

19. Dico Tertio in tertio casu apparere aliquam difficultatem; ejus tamen resolutionem dependere ab ea quæstione, an sit peccatum consecrare hostias positas supra Corporale, sed extra Aram consecratam, vel supra Aram, sed extra Corporale: si enim est peccatum, cum intentio Sacerdotis, ut diximus cum Suario nu. 13. sit religiosa, non se extẽdet ad Hostias extra Aram, vel extra Corporale collocatas: si nõ est peccatum, extenditur. Cum ergo communis doctrina sit esse peccatum, ut ex supradictis a patet, sequitur, verosimilius esse, non remanere consecratas.

20 Quoniam vero res in secundo, & tertio casu, ut omnes b fatemur, valde dubia est, ideo non profanè agendum cum his particulis,

a *Lib. 6. s. §. 1. à nu. 1. & §. 6. nu. 1.*
b *Doctores cit.*

lis, sed vel sub conditione in alia Missa sunt consecrandæ, vel sumat idem Sacerdos post assumptum Calicem.

21. Vnum denique advertit Layman, a quod si sacerdos ita secum statuat. Si contingat me, tempore oblationis, nõ recordari formarum appositarum pro communione populi, vel si contingat, tempore cõsecrationis, me non recordari oblatorum, tunc nolo ea consecrare: advertit, inquam, Layman, quod fiet quidem sicut intendit, sed videtur peccare, eo, quod intentio talis cõformis non sit communi intentioni, ac praxi Ecclesiæ. Hæc ille.

21. In qua doctrina unũ placet, alterum nequaquã. Placet, quod fiet sicuti Sacerdos intendit: id enim verum, ex communi doctrina, est. At quod peccet, si taliter apud se statuat, non placet. Peccaret quidem si id intenderet de sua Hostia, nam sic, supposita humanæ memoriæ

a Layman. lib. 5. tr. 4. c. 2. n. 15. fin.

riæ fragilitate, subijceret periculo validitatem sui Sacrificii: si tamen id intenderet de formulis, de quibus Layman agit; non video unde contrahatur peccatum: tunc enim Sacerdos si obliviscereturr, jam esset certus, se illas non consecrasse: & ex alia parte, nulli se periculo exponere. Quod autem ejusmodi intentio sit contra praxim Ecclesiæ, verum est, quoad Hostiam necessariam Sacrificii, propter dictum periculum non sacrificandi valide; sed quoad particulas sacrificio non necessarias, fuisset ejusmodi praxis probanda, non supponenda.

QVINTVS CASVS.

De Guttis vini in calice discontinuis.

Vbi.

Defenditur Coninch contra Laymann.

23 QVod in hoc titulo proposuimus sic resolvit Ægidius Coninch,

Coninch. a *Nota legitimam intentionem consecrationis Calicis secundum communem, & optimam praxim ferri solum circa omnem humorem consecrabilem, qui in Calice per modum continui continetur: vt comprehendat etiam aquam vino permistam (quæ etsi in vinum non convertatur, verè consecrari potest) & guttas vini, quæ proxime continuo liquori Calici intrinsecus adhærent, ita vt, parva Calicis agitatione, reliquo vino misceantur tales enim guttas vini, vel prius abstergi, vel cũ reliquo vino consecrari omnino expedit, ne materia non cõsecrata misceatur consecratæ. Quare nisi consecrans aliud expresse intendat, censetur communiter hanc totam materiã, & nullam aliam consecrare, & consequẽter, nec guttas remotiores, circa extremũ labrũ Calici adhærentes. Quamvis magis expediat prius omnes guttas præsertim remotas abstergere, & tunc simpliciter omnem materiã cõ-*

Q secra-

a Coninch. de Euch. q. 74. art. 2. dub. 3. n. 43.

secrabilem, quæ est in Calice consecrare. De guttis autem externis Calici adhærentibus, nihil laborandum est, quia nemo, nisi id expressè intendat (quod cùm iniuria Sacramenti fieret) censetur eas velle consecrare. Hæc Coninch.

24. Layman a vero, eumde hac re, ferè, eadem exscripserit, sic addit. *Quod porrò Coninch ait, eas quoque vini guttas consecrari, quæ intra Calicem reliquo liquori proximè adhærent, vel levi Calicis commotione admisceantur, difficultatem habere videtur: quandoquidem determinari non potest, quanta omnino esse debeat talium guttarum propinquitas: fatetur enim ipsemet remotiores non consecrari. Neque vero potest consecratio (sicuti neque alterius Sacramenti confectio) pendere à futuro eventu contingente, ut nimirum ea solum gutta consecretur quas postea continget Calicis agitatione reliquo liquori commisceri.* Hactenus Layman.

24. Vero enimvero videor mo

a Layman lib. 3. tr. 4 c. 2. n. 15.

me posse Ægidij partes agere; & vt clarius procedat defensio; Inquiro, si contingat (vt sæpe, ne dicam, sæpe profecto, contingit) te immediate ante cõsecrationem commovere, seu ad latus flectere Calicem: quo motu, totum vinum ad latus cuppæ adlabitur, deferens vino cõspersum aliud latus; Inquiro, inquã si proferas supra hujusmodi Calicẽ sic inclinatum consecrationis formam, illud vinum, quo alterum latus cõspersum est, consecratur, nec ne? Sane consecratur, quia continuum est cum reliquo; secus reposito in suo recto situ Calice, aliquid non consecratum remaneret in Calice admistum materiæ consecratæ quod nemo admitteret; quamvis enim id sit tam modicum, vt peccatum fuisset (cum non sit potabile, immo vix sit sensibile) illud, separatim consecrare; tamen, quando est vnitum, & continuum cum cetero, est apta materia cõsecrationis. Factum aliquam guttulam ita adhæ-

rere interiori Calici, vt tãgat vinũ, sed propter eius exiguum pondus non misceatur tota cum vino, solũque remaneat vnita vino: seu, quod frequentius accidere potest fac vnam aliquam similem guttam immediatè ante consecrationem ex superiore parte calicis cadere in vinum, & cum ipso commisceri, remanente, vt oportet illa parte superficiei Calicis, in qua erat gutta, & per quam transiit, dum cecidit, remanẽte, inquam, respersa, seu intincta vino; inquio, illa guttula veluti supernatãs, vt ita dicam, & hæ partes modicissimæ vini, quibus pars dicta superficiei calicis respersa remanet, consecranturne dicta statim, antequam arescant, consecratione? Certe consecrantur in omnium sententia, quia iam sunt continuæ cum reliquo liquore.

26 Dico igitur Ægidium de his guttulis loquutum fuisse, quæ adhærent superficiei interiori Calicis, & ẽ sunt aliquo tandem modo phy-

physicè cõtinuæ cum cetero vino, non verò de iis, quæ sunt separatæ (vt credidit Layman) licet quacumque ratione vino sint vicinissimæ.

Patet id ex ipsius Ægidij verbis, & multo magis ex iisdem verbis, vt à Layman referuntur. Hæc sunt verba Ægidij. *Vt comprehendat guttas vini, quæ proximè continuo liquori Calici intrinsecus adhærent*, Non dicit *prope* sed *proximè*, quod non potest intelligi, nisi de gutta, quæ tangat vinum continuum: secus non esset proximè, quod est superlativum, id est, ita vt magis prope esse non possint. Adde quod ipse sic paulo ante dicit. *Nota legitimam intentionem consecrandi ferri solũ circa omnem humorem consecrabilem, qui in Calice per modum continui, aut quasi continui continetur, vt comprehendat etiam aquam vino permistam, & guttas vini, quæ proximè continuo liquori Calici intrinsecus adhærent &c.* Iam, gutta separata, licet vicina vino nec

est continua, nec quasi continua vino. Ergo illam excludit, non includit Coninch. à materia cõsecrabili. Includit vero guttas aquæ immistas vino, quia licet contiguæ sint, in rigore philosophico, vino; dicuntur tamen propter illam, admistionem, non immeritò, quasi continuæ: includit pariter guttas illas à nobis dictas num. 25. quæ non sunt quasi, sed verè continuæ cum reliquo liquore, vt ibidē explicuimus. Quod autem addit Coninch. ita vt levi commotione admisceantur, ideo addit, quia guttæ eiusmodi, de quibus nos sermonem esse contendimus, facillimè per dictam commotionem admiscentur cum reliquo vino.

27 Sed videamus quomodo referat Layman Ægidij verba, sanè in hunc modum. *Quod porro Coninch. addit eas quoque vini guttas consecrari, quæ intra Calicem reliquo liquori proximè adhærent, ita vt levi Calicis commotione admisceantur, difficultatem*

sem habet, &c. Profectò, si tales guttæ *reliquo liquori proximè adhærent*, ergo cum illo continuantur: ergo si de his loquitur Coninch, (ipso fatente Layman (de continuis loquitur nõ de separatis, quomodocumque vino vicinis; prima consequentia, in qua est vis argumenti, est certa, quia non potest intelligi guttam liquoris adhærere liquori eiusdem speciei, nisi cum illo, mediantibus particulis, quibus adhæret, continuetur.

28 Ex his ergo habemus, quod licet Bonacina *a* immerito Ægidium citans, sentiat guttas existentes intra Calicem, quamvis à vino separatas, consecrari, quia legitima Sacerdotis intentio fertur (inquit) in totam materiam existentem in Calice demonstrabilem per pronomen, *hoc*, probabilius tamen est cum Layman, *b* Coninch, *c* alii-

a Bonac. de Euch. disp. 4. q 2 p. 5 n. 7. b Laymam. loc cit. c Coninch. loc. cit.

quæ a non consecrari: cum intentio legitima sacerdotis feratur quidem in materiam existentem in Calice demonstrabilem per illud pronomen, sed certè continuam, non separatam.

An gutta separata in Calice debeant abstergi ante consecrationem.

29 PEccatne sacerdos, si advertens ante consecrationem adesse guttulas separatas intra Calicem, eas non abstergit, nec cum cetero vino, commotione calicis admiscet?

Puto non peccaturum, habeat tamen animum consecrandi iuxta intentionem Ecclesiæ. Ratio est, quia nō obligamur, nisi humano modo, in his ministeriis nos gerere, non ergo ad curandam metaphysicam liquoris continuationem, sed solū continentiam eiusdem in eodem vase, Deo cetera relinquentes.

Nam-

a *Reginal. t. 2. lib. 29. c. 2. nu. 19. Grat. de Sacr. disp. 43 sec. 6.*

Nam propterea Coninch dixit expedire, Layman optimè sacerdotem facere, si abstergat. Immo addo, aliquando nec expedire: si enim advertas adesse eiusmodi separatas guttas, quando, discooperto Calice, incipis, *simili modo &c.* (vt mihi non semel accidit) puto non esse tunc scrupulosè accipiendum purificatorium, & cum admiratione aliqua astantium, qui elevationem expectant, abstergendũ vel commovendum Calicem. Habe ergo prædictam intentionem, & prosequere.

An guttæ separatæ in Calice debeant abstergi post Consecrationem.

30 POst consecrationẽ vero nunquam abstergendæ sunt illæ guttulæ, quæ forte adesse intra Calicem tunc advertantur. Ratio est, quia cum non sit certum eas non esse cõsecratas, esset periculum abster-

stergendi Sanctissimum Sanguinẽ. Assumãtur igitur admistæ cum reliquo. Et quamvis nefas sit, materiam non consecratam consecratæ temerè, admiscere; in hoc tamen casu, dubium, quod gutta illa sit cõsecrata, rationabilem reddit admistionem. Nec obstat periculũ frangendi ieiunium naturale, quod timeri posset, si prius deglutiretur gutta illa fortè non consecrata, non obstat, inquam, propterea, quæ docet in simili Delugo, [a] Adde quod reverentia, quæ illi guttæ, propter illud dubium debetur eiusmodi timorem facile superat.

[a] *Delugo de Euch. disp. 15 sec. 4. n. 78.*

CAP.

CAPVT II.

De Applicatione Missæ.

§. I.

Præmittuntur quædam necessaria de offerentibus Missam, eiusque valore.

1. VT facilius ea, quæ dicenda sunt de Applicatione Missæ, percipiãtur; Præmittendum est, in hoc Sacrificio, intervenire eos, qui offerunt, & eos, pro quibus offertur.

Qui offerunt sunt, Christus Dominus, qui est principalis Sacerdos; Celebrans, qui est Christi minister; Ecclesia, seu cœtus fidelium, qui signat talem Ministrum, qui ipsius Ecclesiæ nomine offerat; Circumstantes, qui faciunt vnum suo mo-

a *Delugo de Euch. d 19 sect. 9. n. 12. & sect. 12. ànn. 239.*

modo cum celebrante, denique dantes eleemosynam, pro dicenda Missa.

Ij, pro quibus offertur, sunt ipsi iidē Fideles defuncti, vel vivi; peccatores, vel iusti, &c. pro quibus intendit actualiter, vel virtualiter sacerdos offerre.

2. Iam, circa hos omnes; possunt a considerari tres effectus Sacrificij. Primo meritum, quo scilicet offerentes, vel ij, pro quibus Missa offertur, seu quod idem est, applicatur, merentur sive gratiæ augmentum, sive auxilia Dei ad actus virtutum. Secūdo, Impetratio, quia iidem per Missam impetrant à Deo bona spiritualia, & temporalia. Tertio, satisfactio, qua iidem satisfaciunt pro pœna temporali in hac, seu in alia vita, peccatis ipsorū debita.

3. Et quidem hæc tria (quæ uno vocabulo vocantur fructus, seu emolumentum Missæ (considerari pos-

a *Idem, & passim Theolog.*

possunt, vel ex opere operato, id est quatenus habentur, ex vi eius, qui est principalis in hoc Sacrificio, nempè Christus Dominus, vel ex opere operantis, id est, quatenus habentur ex vi operationis, seu actionis ipsius Sacerdotis, vel circumstandum, vel dantium stipem. An autem meritum, quod habetur ex hoc Sacrificio, sit *c* solum ex opere operantis, an vero etiam ex opere operato, & an is fructus, qui in Missa habetur ex parte Ecclesiæ, sit *d* dicendus haberi ex opere operato, an operantis, & similia, pertinent ad Theologos Scholasticos.

4. Illud certè, quamvis Scholasticum, pertinet non nihil ad nos: An valor, seu fructus satisfactionis, qui haberi à Missa potest ex opere operato Christi, sit infinitus, an finitus? Breuiter respondeo, certum esse, infinitum esse in actu primo,

R mo,

c Idem d. cit. 19. de Euch. sec. 9. nn. 122. iunctis nis. 136. & 150.

d Ibid. sec 9. nn. 125.

mo, est enim ipse Christus, seu eius infinita merita. Verum, an Christus voluerit ut infinitus esset in actu secundo ita, ut una Missa actu satisfaceret, ex opere operato, pro pœnis debitis finitis in Infinitum, id certe est, quod hic quæritur.

5 Triplex autem potest esse sensus quæstionis. Primus, an fructus Missæ sit infinitus respectu omnium personarum (quæ esset Infinitas veluti extensiva) & sic una Missa applicata omnibus, & singulis Fidelibus, sufficiat perfectè pro illis. Et in hoc sensu, fatemur *a* omnes, non esse fructum Missæ actu infinitum, quia frustra multiplicarentur Missæ, & quia, ut dicemus, quantitas, ut ita dicam, talis fructus, limitatur à dispositione cuiuscumque fidelis, cui applicatur.

6 Secundus. An sit infinitus respectu unius personæ, & sic una Missa applicata uni persone v. g. defun-

a Idem ib. sec. 10. nu. 200 cum Suarez Vasq. aliis.

defunctæ, tollat ab illa omnem pœnam ab ipsa debitam, etiam si hæc pœna maior, & maior in infinitum esse supponatur. Et in hoc sensu omnes similiter a fatemur, non esse fructum Missæ actu infinitum, quia quāvis hic fructus augeatur pro meliore dispositione subiecti, pro quo Missa applicatur, unde & posset dici in Missa esse valorem infinitum syncathegorimaticè, b cum dependeat tamen à prædicta dispositione, quæ semper finita erit, finitus erit & fructus; Quantus autem, Deus solus novit. Nam propterea, rite curamus, ut plures, & plures Missæ, pro uno, eodemque, applicentur.

7 Tertius sensus est. An fructus Missæ sit infinitus respectu multarum personarum, & sic una Missa applicata pro multis, tantum singu-

a *Marchinus de ord. tr. 3 p. 2. c. 12. n. 12 & 13. aliique citati, & citandi.*

b *Delugo d. Euch. dict. d. 19. sect. 12. n. 243.*

lis prosit, quantum omnibus, ita ut si Missa applicetur ver. gra. pro decem, non dividatur emolumentum Missæ in decem partes, sed singuli secundum suam dispositionem, lucrentur totum fructum, ac si, pro uno solo, applicata fuisset tota Missa.

8 Et in hoc sensu magna quæstio est inter Theologos: duæque sunt sententiæ affirmat Vasquez *a* Castropalaus, *b* aliique. Negat cum communi Suarez. *c* & meritò. Ratio potissima est, quia, si una Missa tantum valet pro uno, quantum, si applicetur pro multis, vanus mos esset apud Fideles ab Ecclesia tot annos approbatus ut applicetur Missa pro uno defuncto particulari, eiusque particulari satisfactione: cur enim non applicantur omnes Missæ pro omnibus defunctis? &

u

a *Vasqu. disp. de Euch.* 231. *cap.* 2.
b *Castrop. de sacrif. disp unic. punct.* 7. *n.* 11. c *Suar. d. Sacr disp* 79. *sect.* 12. §. *Dico secundo alijq.*

cur tam sollicitus est fidelis, ut pro se particulari Missa applicetur? Sanè non propter aliud, nisi quia fructus saltem satisfactorius diminuitur ex consortio alterius, ita Deo volente, ut sic tantum Sacrificium, frequentiùs, celebraretur. Non ita se habet auditio Missæ: nam, etsi multi audiant eamdem Missam, non tamen, ex consortio aliorum diminuitur pro singulis, fructus respondens auditioni Missæ singulorum: At in applicatione diminuitur, ut diximus; & maximum argumentum huius veritatis est hoc ipsum quod dicimus, quod, scilicet Fideles, ex antiquo Ecclesiæ more comprobato, non sunt solliciti, ut soli audiant Missam, sunt vero multum solliciti, ut pro solis, idem Sacrum applicetur.

His delibatis, ad ea, quæ magis pro casibus conscientiæ faciunt, accedamus.

§. II.

An applicari possit Missa pro Infideli.

1 QVidam infidelis v. gr. Turca audiens à Christianis quanti valeat Sacrificium Missæ, offert stipem Sacerdoti, ut pro ipso faciat Sacrum. Potestne primo is acceptare eleemosynam. Secundo, potest pro ipso celebrare? Respondeo utrumque [a] posse, illum tamen publicè non nominando, ne detur occasio admirationis, vel scandali in populo. Ratio est, quia Infideli (quamvis solum in uno) prodest Missa. Licet enim illi non prosit, quoad meritum; siquidem Infidelis, qui propter privationem gratiæ, est Dei inimicus, non est in statu meriti; neque prosit quoad Satis-

[a] *Suar de Euch Sacr. d. 78. sect. 2. §. Dico tertio, aliique apud Marchinnegantem tr. 3. de ord. p. 2. c. 7. n. 3.*

Satisfactionem, quia satisfacere pœnæ quis non potest, dum est in peccato mortali, neque enim pœna ulla remittitur ei, cui actu debetur pœna æterna; prodest tamen quoad Impetrationem (etiam ex opere operato, ut dicam mox *a*) quatenus ei impetrari possunt, mediante Sacrificio, aliqua bona temporalia, immo & spiritualia, ut sunt aliquæ bonæ inspirationes, & auxilia, ut Deus aliquantulum placatus, eum infidelem vocet ad fidem.

2 Dices; ergo Sacerdoti non licebit integram stipem accipere, si quidem nec integrum Missæ fructum ei attribuere potest. Respondeo, neque actu peccatori potest celebrans applicare totum fructum, ut mox §. 6. n. 1. dicemus, & tamen numquam hunc scrupulum injecisti Sacerdoti, quasi non possit à sibi cognito peccatore integram stipem accipere. Dico igitur, ex una parte, fructum Imperatoris tanti

a *Infra* §. 3. n. 4.

esse, ut superet omnem æstimabilitatem pecuniæ: & ex alia, infidelem, vel peccatorem offerentem eleemosynam velle interpretative, illud, quod velle rationabiliter potest. Cum igitur possit solum participare de fructu Imperationis, hanc solam, & nihil præterea, velle, præsumendus est.

§. III.

An, & quatenus Missa offerri potest pro Catechumeno.

1 VAldè differt, à præcedenti, præsens quæstio, nam hic supponimus Catechumenum esse ex vi contritionis in gratia, & solum ei deesse Baptismum, per quem, tamquam per ianuam visibilis Ecclesiæ in illam ingrediuntur Fideles; at Infideles semper supponuntur sine gratia, & Dei inimici. Quærimus ergo an Sacerdos possit stipem accipere à Catechumeno, illi

illique Missæ fructum applicare.

2 Dicamus posse utrumque, si enim potest pro Infideli, multo magis pro Catechumeno; cui saltem proderit Missa quoad Impetrationem, sicuti prodesse Infideli, modò dictum est Doctrinæ tamen, & curiositatis gratia tum de dictæ Impetrationis, tum de Satisfactionis fructu, ex opere operato, addo sequentia.

3 Quoad Satisfactionem. Quamvis non desint, a qui concedant Catechumeno existenti in gratia prodesse effectum Satisfactionis, ex opere operato, si pro ipso offeratur Missa, unde si sit in Purgatorio iuvari per Missam possit, sicuti ceteri baptizati: communior tamen opi-

a *Lezza v. Missa n. 7. aliique apud Lud. à Cruce in exp. Bull. Cruc. disp. 2. ca. 8. nu. 10. vide etiam Fag. lib. 3. de primo præcep. Eccl. cap. 12. num. 29. & 30.*

nio a negat. Ratio negationis illa affertur, quia Ecclesia per suos Ministros non potest applicare fructum Satisfactionis Missæ, nisi ijs, qui sunt de membris suis, hoc est, de Ecclesia visibili, in quam fit ingressus per Baptismum, quales nondum sunt Catechumeni. Probabiliter quidem, sed ego libens sequor opinionem affirmantem, & huic rationi respondeo: Catechumenos non esse omnino extra Ecclesiam visibilem, sed aliquo tandem modo ad illam pertinere, siquidem propter fidem, quam jam animo conceperunt, & jam externè professi sunt, inchoatiè sunt de visibili Ecclesia Exemplum dare soleo de Novitiis alicuius Religionis: ii enim verè Religiosi nequaquam sunt, pertinent tamen ad Religionem, suntque initiativè ejus Religionis, cujus habitum susceperunt:

a *Suar de Sacr. disp. 79 sec. 1 o §. 1. igitur March. de ord tr. 3. p. 2 c. 7 n 3 alii ab ipsis citati.*

tunt; unde, sicuti iidem participant de Religionis susceptæ privilegiis, ita putandum est, Christum Dominum noluisse excludere de suæ Passionis Satisfactione, fructuque Sacrificii eos, qui aspirant ad Baptismum, atque externa etiam petitione deposcunt.

4 Quoad Impetrationem Facilius certè conceditur, quoad ipsam ex opere operato, prodesse Catechumeno, tum propter rationem insinuatam, quod Catechumenus initiativè pertinet ad Ecclesiam visibilem; tum universaliter, comprehendendo etiam infideles: quia hoc sacrificium, ut est impetrativum, utique ex opere operato, potest *Deo* offerri ex Tridentino, *a* pro quacumq; re obtinenda, etiam temporali, ut, pro pluvia, pecoribus, aliisque necessitatibus, *Mirum autem esse* ait hic Delugo *b* cõtra Vas-

a *Trid sess. 22. can. 3.*

b *Delugo de Euch. disp. 19. sec. 10. nn. 379.*

quez a negantem, sed cum Suario b concedente, *quod Missa posset offerri ad impetrandam sanitatem Bovi, non autem ad salutem amico Infideli.* Nec deest ratio, qua simul dissoluuntur argumenta contraria, nam Impetratio non respicit immediatè personam, cui confertur beneficium, sed personam, quæ postulat, unde qui petit sanitatem Bovis, non dicitur offerre pro Bove, sed pro se, ut impetret sibi immediatè illud beneficium sanitatis bonis: Ita ergo etiam dato, quod Missa immediatè pro nõ baptizato offerri nequeat: poterit, pro se ipso Sacerdote beneficium, impetret salutem non baptizato.

§ Sed hæc Scholastici tractent: illud collige, posse, sine scrupulo à Sacerdote applicari Catechumeno Missam, quæ iam proderit, quoad fructum Impetrationis certò, probabiliter

a *Vasq. de Euch. disp. 227. c. 2. & 3.*
b *Suar. de Sacram d. 78. sect. 2. §. Ex eo. 3. & d. 79. sect. 10 § 1. igitur.*

babiliter verò, quoad fructum Satisfactionis.

§. IV.

An offerri Missa possit pro Excommunicatis.

1 EXcommunicati alij sunt tolerati : seu, quod idem est, non vitandi, alij non tolerati, seu, quod idem est, vitandi. Et quidem publicè denunciati nominatim, & publici percussores Clericorum sunt vitandi : ceteri omnes non vitandi.

2 Præterea, Sacerdos (ut rectè distinguit, cum aliis, Coninch) a triplicem personam repræsentat. Primo immediatè ipsius Christi, cuius tanquam principalis offerentis, sacrificium, eiusque fructum, ex opere operato, alicui applicat. Secundo ipsius Ecclesiæ, tamquam

a *Coninch disp. 14. de excomm. dub. 6. nu. 36.*

cujus legatus, sacra officia, & Sacrificia celebrat: & in his duobus agit Sacerdos personam publicam. Tertio repræsentat suammet personam, & sic agit personam omnino privatam: sicut enim possunt hoc Sacrificium offerre Deo, circumstantes, vel dantes stipem, ut privatæ personæ, sic poterit & ipse Sacerdos. His positis.

De Sacerdote ut privata persona pro Toleratis, & non Toleratis.

3 DIco Primo. Sacerdos, ut privata persona, potest [a] applicare, seu offerre Missam, pro Excommunicatis, sive Toleratis, sive non Toleratis: quidquid dicat Faber, & Laromus apud Dianam. [b] Ratio est, quia Ecclesia excommunicatos privat solum communibus, hoc est, publicis suffragijs,

a *Coninck ib, n 37.*
b *Dianp. 5 tr. 9. res. 77.*

giis ; atque adeo solum Sacrificio, ut offertur in persona Christi , vel Ecclesiæ.

5 Hinc infero, etiam posse Sacerdotem in Sacrificio orare, pro dictis; dummodo, id faciat, *a* privatim, seu sola mente, & non per orationes, quæ nomine Ecclesiæ dicuntur, ut item posse in Memento *b* orare pro ijsdem, quia, ut dictum est, hoc modo Sacerdos agere potest nomine privato, non vero Christi, & Ecclesiæ Immò, propter easdem rationes, dum dicit orationes publicas, v. g. orationem pro infirmis , potest, animo suo privato, intelligere infirmum excommunicatum, etiam non toleratum.

De

a *Coninch ib. & Delugo disput. de Euch. 19 sect 10 n. 185.*

b *Idem & Gordonus, & Correio apud Dian pag. 5. tr. 9 res. 77.*

De Sacerdote, ut persona publica, quoad non toleratos.

5 Dico Secundo non posse a Sacerdotem, ut publicam personam, hoc est, nomine Christi, vel Ecclesiæ, applicare Sacrificium pro excommunicatis vitandis, vel ut sic pro illis orare. Ratio est, quia Ecclesia id directè prohibet, dum per excommunicationem illos privas communibus suffragijs, nec umquam id tẽperavit, sicuti temperasse mox dicemus, pro toleratis.

6 Sed quid, si quis non toleratus sit contritus, perque ipsum non stet, ut absoluatur, censendumne est, eum, qui est Dei amicus, & per Caritatem ipsi Ecclesiæ unitus, tam graviter puniri! Non ita propter hanc rationem, putant Navarrus, Covarruvias aliique, quos sequun-

tur,

a *Cominchibid.*

tur, & citant Fagundez, *a* & Marchinus, *b* Sed contrarium docent Sotus, Coninch, & Hurtadus, *c* quia adhuc est excommunicatus: eumque sic, ad terrorem aliorum, punire, quasi invita, constringitur pia Mater Ecclesia. Verumque probabile; hoc posterius probabilius.

7 Hinc infero peccare mortaliter Sacerdotem, si secus faxit, sique eleemosynam, pro hoc, recipiat: quia in re gravi, & contra tam gravem prohibitionem operaretur ō-municando in Sacris cum excommunicato non tolerato. Insuper teneretur ad restitutionem stipis acceptæ, quia nullum spiritualem fructum ex opere operato, id est, provenientem ex parte Christi, & Ecclesiæ) qui est fructus, quem maximè, fideles, per stipem, requirunt) illis

a Fagundi. Eccl. præcep. lib. 3. c. 12. an. 6. b *March. de ord. tr. 3 p 2 cap. 8. n. 6.* c *Hurtad, d. 3 de exc. dis. 5. qui citat eosdem.*

illis conferre potest. Vide infra lib. 3. c. 1. §. 9. num. 5.

De Sacerdote, ut persona publica quoad Toleratos.

8 Dico tertio, pro Toleratis an possit Sacerdos ut persona publica orare, ipsisque Missam applicare, esse vulgarem quæstionem. Negat Suarez, Vasquez, aliique, quos citat, sequiturque Bonacina, *a* & Marchinus, *b* Concedit Coninch, Henriquez, Sa, Navarrus, aljque apud eumdem Bonacinam, quibus adde Hurtadum, *c* & Delugo. *d* Hi concedunt, quia Concilium Constantiense, *in Extrava Ad vitanda.* universaliter permittit in quibuscumque divinis, vel extra, cum excommunicatis

a *Bonac. de excomm. disp. 2. qu 2. p. 1 §. 1. num. 3.*

b *March de crd. tr 3. p 2. c. 8 à num. 18*

c *Hurt. de exc. d. 3: diff 3.*

d *Delug. d. 9. de Euch. sec. 10. n. 187.*

gis toleratis communicari posse. Illi negant, quia concedunt per hæc Concili Constantiensis verba alias ceteras communicationes etiam in sacris, permitti, non vero hanc applicationem Sacrificii, quia, cum hæc fiat, sola mente, & longe distante ipso excommunicato communicatio proprie non est. Vtrique probabiliter, sed hi, qui benignius loquuntur, sunt hilarius excipiendi: suffragaturque ratio, quia hæc concessio data à Constantiensi ad dilatandas conscientias Fidelium. restringenda non a est, sed extendenda ad communicationem licet non tam propriè dictam. Et quamvis id faveat ipsis excommunicatis, quia tamen id illi redundat ex concessione facta Fidelibus liberè orandi, non erit nisi favor indirectus, qui non b negatur Toleratis.

9 Adde neminem vocare in dubium,

a *Sanch in Dec. l. 2 c. 9. n. 41* b *Laym. l. 1. tr. 5. c. 4 n. 5. Sot. & Sanc. apud eund.*

dubium, quod Toleratus posita admitti cum alijs fidelibus ad audiendam Missam: & tunc, iam Sacerdos publicè orat pro ipso, dum dicit (*pro omnibus circumstantibus*) Item cum eodem Tolerato possumus *b* recitare officium, vel etiam cantare in Choro, tunc autem oramus publicè pro illo, dum dicimus (*misereatur tui omnipotens.*) Item ipsi, si sit alias dispositus communionem porrigere possumus, *c* proque illo publicè orare dicendo (*Corpus Domini nostri custodiat animam tuam*) Item possumus *d* admittere Diaconū Toleratum ad cantandum Evangelium, pro quo orat Sacerdos, quando dicit (*Dominus sit in corde tuo*). Quæ omnia quamvis facta, ut à personis publicis, sunt permissa cum Toleratis à Constantiensi, ergo similiter est permissa quæcunque communicatio in sacris, atque adeo in Sacrificio.

10. Di-

a *Delugo disp de Euch. 19. sect. 10. n. 189.* b *Idem ib.* c *Idem ib.* d *Idem ib.*

10. Dices cum Marchino [a] implicat esse excommunicatum, &, pro ipso, posse suffragia publica applicari: quia quidditas Excommunicationis est privatio communium suffragiorum, sicuti cæcitatis quidditas est privatio lucis. Respondeo, Quidditas Excommunicationis solum est privatio taliũ suffragiorum, ut directe illis faventium, non vere, ut indirecte: At in casu nostro ex modo dictis n. 8. fine, hoc posterius affirmamus, non illud prius.

11. Ex his, infero Primo, quod feria sexta Hebdomadæ Sanctæ, cum Ecclesia orat publicè pro Hæreticis, & Schismaticis, licet dici possit, vel tunc ipsam sibi dispensare, vel orare directè pro dilatatione ipsiusmet Ecclesiæ Catholicæ, unde solum indirecte orare censeatur pro Hæreticis: tamen, post Concilium Constantiense, facilior dicendi modus, est, asserere, ipsam orare directè

[a] *March. de ord. tr. 3. p. 2. ca. 8. n 3. &*

pro Hæreticis Toleratis: non Toleratos autem, qui sane pauciſsimi sunt, vel non comprehendit, ut sic territi resipiſcant; vel, si comprehendit solum, pro his, utitur prædicta dispensatione, vel prædicta oratione indirectè.

12 Infero secundo, Sacerdotem posse *a* sine peccato recipere stipem à Tolerato, ut pro ipso, Sacrum, ut publica persona, celebret; jam enim pro illo celebrare licebit.

Id autem dupliciter evenire potest. Primo si Toleratus ex se accedat ad Sacerdotem, petatque pro se fieri Sacrum. Secundo, si Sacerdos accedat ad Toleratum offerendo suam Missam pro ipso, petatque eleemosynam. Hoc secundo modo, esse licitum Sacerdoti, immo & esse licitum ipsi Tolerato, dare eleemosynam tali Sacerdoti, est

a *Layman. l. 1. tr. 5. p. 2 c 4. num. 8. Sayr. de censur. l. 2. c. 4 n. 6.*

est probabilissimum,[a] quia, tunc, non se ingerit Toleratus, sed Sacerdos qui ex Concilio Constantiensi; potest cũ Tolerato communicare, tum in humanis, tum in divinis, & consequenter Toleratus invitatus non prohibetur respondere. Ille primus modus videtur difficilior, quia tunc se ingerit Toleratus, quod non potest, & Sacerdos accipiendo stipem videtur cooperari cum illius peccato. Dico tamen Sacerdotem posse acceptare, quia Concilium Constantiense cum ab omni prohibitione liberum facit; multo magis, ubi intervenit Sacerdotis commodum, quod expectat ex oblata eleemosyna Quare sicuti, universaliter si se ingereret Toleratus, ad communicandum tecum, ipse[b] peccaret, peccato mox dicendo n. sequenti, non tu, qui gaudes privilegio Concilij, ita in hoc casu, ubi adest similis communicatio.

15 In-

a *Layman loco cit. n. 5. §. Hac dixi.*
b *Layman ibid. § 5. notandum.*

13. Infero Tertio, quonam peccato peccet excommunicatus, dum se ingerendo, petit Missam pro se offerendam.

Dico Primo; non Toleratus petens Missam, ut publicum Sacrificium, peccat mortaliter, quia in re gravi facit contra prohibitionem Ecclesiæ, immiscendo se divinis, & volendo id, à quo graviter arcetur: Adde, & excitando Sacerdotem, ut pro ipso applicet sacrificium quod ex num. 5. sine mortali, non potest.

14. Dico Secundo. Toleratus, si Missam ut publicum opus petat, solum peccat venialiter. a Ratio est, quia licet petat id, quod Sacerdos facere potest, tamen cum ipse se ingerat in tali petitione, quæ, cum sit simplex petitio, non est nisi communicatio in humanis prohibita sub veniali, venialiter peccabit.

15 Dico Tertio Vterque, sivè Toleratus, sive non Toleratus, si petat

a *Hurtad. dic. disp. 3. de excom. diff. 4. num. 13.*

perat Sacrificium, ut est opus privati Sacerdotis, peccabit solum venialiter, nimirum propter prædictam communicationem locutionis inhumanis, cui se ingerit, nam ceterum Sacerdos licitè ut num. 3. diximus, tale opus privatum offerre pro illis, potest.

Si ipse Sacerdos sit excommunicatus, & tamen Missam celebret offeratque pro non excommunicato, an valide offerat, dicam lib. 3. cap. 1. §. 3. num. 42. fine.

§. V.

An Missa applicari possit pro Iustis.

1 PRo iustis, sive in hac vita, sive in Purgatorio existentibus, offerri posse Missam, probatione non indiget, Pro iustis vero existentibus in Patria, hoc est, pro Beatis, non nisi, improprie, a offertur: nimirum,

S

a *Delugo de Euch. disp. Euch.* 19. *sec.* n. 192.

mirum, vel in gratiarum actionem pro Beneficijs in Sanctos collatis, vel ad implorandam gloriam, & veneracionem alicuius Sancti, in Ecclesia militante.

2 Memini Patrem Ioannem Lorinum Societatis nostræ, propter Commentaria in Sacram Scripturam toto Christiano orbe clarum, cum Romæ à Catholico Rege per suos Legatos promoverentur apud Paulum V. Constitutiones, iam postea editæ, in favorem Immaculatæ Conceptionis Beatissimæ Virginis, ureat homo urbanus, & facetus, solitum dicere amicis: *Orate orate pro Beatissima Virgine:* sentiebat pro impetranda gloria purissimæ Conceptionis, in hac vita. Poterat ergo similiter amicos rogare, ut pro eadem, Missæ Sacrificium celebrarent.

§. VI

§. VI.

An Missa applicari possit pro Peccatoribus.

1 SIcuti communis, & certa doctrina est, absolute Missam offerri non *a* posse pro peccatoribus damnatis, quia hi sunt in termino, sic posse pro viatoribus; ijs enim Missa quoad aliquem fructum, *b* prodest, hoc est, solum quoad Impetrationem ut nimirum Deus eorum misereatur, eosque convertat. Quoad satisfactionē enim, ut etiam quoad meritum, eosdem iuvare nequaquam valet, siquidem, durante statu peccati mortalis, nec ulla pœna remittitur, nec meritum ullum haberi potest.

2 Verum an Satisfactionis fructus, qui impeditur ex peccati statu,

a *Suarez disp. de Sacr. 79 sect. 10. §. 2 requiritur.* b *Delugo de Euch. d. 19. sec. 10. n. 194.*

tu, conferatur postea, quando auferatur peccatum, dubitari solet; nihilominus contra Navarrum *a* & Marchinum *b* conferri, communior Theologorum sententia *c* resoluit, id quod fusè persequi ad nos non spectat.

§. VII.

An pro vivis applicari possit Missa de Defuncto.

1 IN aliquibus locis usus increbuit, ut fideles, ne defraudentur Missis post mortem, curent, dum vivunt, ut eæ pro ipsis dicantur, & quidem ritu dici solito, pro Defunctis. Mos profecto nullo modo (quid-

a *Navarr cap. 19 de orat. num. 79.*
b *March de ord. tr. 3. p. 2. c. 11. nu. 2.*
c *Suarez Vasq. aliique apud Deluge de Sacr. disp. 19. de Euch. sect. 10. num. 193. Hurt. de Sacr. d. 3. diff. 22. sub finem.*

(quidquid aliqui *a* dicant) approbandus. Ratio inter ceteras est: quia, sic non servatur ritus Missalis, dum Missa, quæ Defunctis à Rubricis assignatur, recitatur pro vivis. Ritè ne faceret, qui pro Missa Natalis Domini v. gr. recitaret Missam Resurrectionis? Certè (nisi excusaretur à bona fide, vel ignorantia) res gravis videretur, saltem si ageretur frequenter, quia saperet implicitum *b* contemptum Rubricarum. Pari igitur ratione concedere idem non possumus, in casu nostro.

2. Dicunt Primo, in nostro casu nullum esse inconveniens, siquidem Sacerdos repræsentat vivum coram Deo, ac si esset defunctus, sicuti in Missa de Animabus Purgatorii repræsentantur eæ, perinde ac

a *Barb. in Conc. tr. sess. 22. c. 3. nu. 8. aliq apud Dianam p. 5. tr. 13. res. 2. Pyrinus tom. 3 in Addit. c. 1. num. 11. Lezzana v. Missa n. 54.*

b *Vide infra c. 5 §. 1. n. 6.*

tunc, quando dicitur Missa, moriantur, dum dicitur: *Ne absorbeat eas Tartarus, ne cadant in obscurum*, Ecce Missa de Adventu, quando dicitur, *Veni Domine, & noli tardare*, repræsentatur, ac si Christus Dominus nondum venerit.

Respondeo non negari eiusmodi repræsentationem fieri posse, nam fatemur in Scriptura Sacra esse usitatissimam: sed dicimus ab Ecclesia, in casu nostro, non fuisse quid simile usurpatum. Certè si id usurparetur, possem, dum ego sum sanus, curare, ut dicatur Missa de infirmis pro me repræsentato infirmo; & dum sum in pace, Missa de tempore belli; & dum sum solutus, Missa pro sponso, & sponsa: quæ, cùm sint inconvenientia, & contra Rubricarum ritus, ostendunt inconvenientiam prædictæ sententiæ, ut merito Layman *a* eiusmodi consuetudinem extirpandam omnino esse monue-

a *Layman l. 5 tra. 5 c. 2 n. 15.*

monuerit, quidquid Marchinus[a] contradicat.

3 Adde plus aibi viventi prodesse Missas dici solitas pro vivis, quam prædictas *de Requiem*. Ratio est, quia, quoad fructum ex opere operato Christi, iam omnes Missæ sunt æqualis valoris: quoad orationes autem, & preces, eas Deus non acceptat, nisi iuxta institutionem Ecclesiæ, quæ cum easdem, in Missis Defunctorum, non instituerit, pro vivis, Deus non acceptabit. Quod si Sacerdos privatus validè contra talem intentionem Ecclesiæ aliquid posset, de qua re infra agendum erit; certè, non est tanti hic fructus, quanti est ille, quem lucraberis ex obedientia servandi Rubricas, & respuendi talem privatum fructum, qui tibi provenire, contra institutionem Ecclesiæ, posset.

a *March. de ord. t. 5. p. 2. cap. 34. nu. 7.*

4 Dicunt secundo, a ita gessisse insignes pietate, & doctrina viros, Albertum Magnum, Henricum Comitem, & Episcopum, aliosque. Respondeo. Id illos bona fide gessisse, mirum non est ea ætate, quando Missalis ritus, eiusque regulæ non erant tam latè diffusæ per Provincias, nec fortasse tam stricti iuris, quam post Pium V. Nunc vero post cognitam veritatem, & in ætate hac nostra tam bene culta, quando res suo pondere accuratissimè sunt perpensæ illud nec agere, nec consulere tuto possumus.

§. VIII.

De Applicatione Missæ anticipatæ, quoad Satisfactionem.

1 SAcerdos celebrat hodie Missam, eiusque Satisfactionem applicat, pro eo, qui primus illam,

a *Lezzana v. Missa nu. 54. March. loc. cit.*

oblata stipe, petiturus est, sive pro eo, qui primus omnium de sua v. g. familia erit moriturus, atque ita usurpare consuevit, quoties non suppetunt præsentes, qui petant. Rite ne id facit, stipemque postea oblatam acceptare ne sine iniustitia potest?

2 Rite, & sine iniustitia posse, tenent Henriq. a alijque citati à Marchino, b & Peyrino. c Ratio est inquiunt duplex, Primo quia iam Deus novit illum, qui erit primo petiturus, vel moriturus, atque adeo illi applicare, ex nunc, antequam scilicet, fiat petitio, poterit; & sic Satisfactionis fructus non stabit in suspenso, Nota id, Lector, id enim, ideo, hoc modo, explicant, quia omnes fatemur, quod privatus Sacerdos non potest tenere in suspenso.

a *Henriq. l. 9. de sacr. c. 21. §. 2.*

b *March. de ord. tr. 3. p. 2. c. 11. n. 9. & cap. 31. nu 7.*

c *Peyrinus t. 3. in Add. c. 1.*

penso, seu conservare, in privato thesauro, suæ Missæ Satisfactionem, ut postea libere destribuat; solum enim Pontifex Summus, ut bene ibidem docet Henriquez, & qui ab eo clavem habent indulgentiæ distribuere possunt Satisfactionem in Thesauro Ecclesiæ à Christo repositam Propter hoc ergo ipsi dicunt, quod in casu de quo loquimur, non suspenditur fructus Missæ, quasi dandus sit petituro, quando petet, ver. gra. cras, sed datur nunc, quando Sacerdos celebrat, datur, inquam illi, quem Deus videt cras petiturum.

3 Secunda ratio est, quia id, nihil est aliud, nisi Sacerdotem solvere anticipato debitum faciendi Sacrum. Confirmatur, quia nemo negabit, quòd si quis Capellanus debeat v. g. singulis hebdomadis celebrare unam Missam pro defunctis, possit prævenire celebrando in hebdomadâ præcedenti, quia, sic anticipato, solvit, mentemque fundatoris

toris satis adimplet, dando opportunius auxilium defunctis, ergo ita in casu nostro.

4 Nihilominus non posse id ritè, & sine iniustitia fieri meritò docent Suarez, *a* Delugo, *b* Marchinus, *c* aliique. Ratio præcipua est, quia in eo, pro quo offerenda est Satisfactio Missæ, requiritur indigentia actualis. Nam fœturi Indulgentiæ non acquiruntur ad satisfactionem criminum futurorum, nec satisfactio sacramentalis tollit reatum pœnæ pro peccatis postea committendis; sic nec hoc Sacrificium debuit solvere pro pœna nondum debita, hoc enim esset dare, quandã impunitatem peccandi, cum posset quis veluti securus committere peccatum v.g. mendacij. quia, iam, pro pœna ipsi debita, satisfecit. Adde quod

a *Suarez. de Euch. d. 79 sect 9. §. 1. inquiri potest in medio & sec. 10. § 4. requiritur.* b *Delugo de Euch d. 29. sect. 7 o n 209.* c *March. de ordina. 5. p. 2. cap. 31. nu. 9.*

quod solutio ex natura sua supponit debitum, cum non possit intelligi aliquid solui, nisi prius intelligatur aliquid deberi. His positis, sic urgetur ratio. Cum possit evenire in casu nostro, quod ille, qui cras oblaturus est stipem, vel est cras moriturus, illa Satisfactione nunc non indiSeat, non potest quid pro illo nunc solui. Præterea, si nunc non indigeat, contingat vero, quod indigeat, quando petet Missam, vel quando morietur, sanè tunc frustrabitur solutione, quæ cum in potestate Sacerdotis non remanserit, ut omnes docuerunt numer. 2. non poterit à Sacerdote tunc illi applicari.

5 Lege Marchinum, a apud quem invenies Decretum Sacræ Congregationis talem anticipationem graviter prohibentis, tanquam novam, in Ecclesia Dei periculosam, & scandalosam, quem loquendi modum fortasse sumpsit Sacra Congre-

a *March. loc. cit.*

Congregatio à Suario, [a] qui dixit id esse inauditum in Ecclesia, & valdè absurdum. Et quamvis nonnulli respondeant de hoc Decreto non constare authentice, tamen, aliquo tandem modo, confirmari ab illo nostram sententiam nemo negat.

6 Ad rationes allatas num. 2. & 3 respondeo. Et ad primam quidem fateor, Deo notum esse eum, qui periturus est, sed dico Deum nolle acceptare illam Satisfactionem anticipato, ne dare videatur impunitatem peccandi. Immò addo, forrasse, nec aliquando posse, qua aliquando, pro illo signo, nondum supponitur debitum pœnæ.

7 Ad Secundum, nego in casu nostro, saltem semper, esse solutionem anticipatam. Cum enim aliquando non sit essentialiter solutio, quæ ex se supponit debitum, nec solutio, nec anticipata solutio

T esse

[a] Suar. de Sacr. d. 79. sect. 6. §. 32 inquiri potest.

esse potest, quod si aliquando esse possit, jam dictum est, non acceptari à Deo,

8 Ad Confirmationem, esto Antecedens, de quo tamen mox nu. 9. nego consequentiam, quia Capellanus, & vere solvit pro debito actu, existente Animarum Purgatorii, & verè solvit pro debito celebrandi, quod contraxit ex contractu, quem acceptavit Capellaniæ, quorum neutrum est in casu nostro.

An aliquando sit licita, saltem in Capellano dicta Missarum Anticipatio.

1 DIctum est num. 1. in Antecedente Confirmationis, Capellanum posse anticipato solvere Missas à se dicendas. Sanè, in hoc dicto, advertendum est, non semper, ejusmodi anticipationem esse licitam. Si enim in fundatione Cappellaniæ implicitè, vel explici-

tè caveatur, ut nulla hebdomada transeat sine aliqua Missa, prævenire nequaquam licebit: tunc enim mens fundatoris est servanda, qui fortasse voluit, ut tale Altare, seu Ecclesia singulis Hebdõmadis honore Sacrificii decoraretur, vel voluit non succurrere Defunctis quibuscumque, sed Defunctis qui successive de sua familia v. gr. vel Civitate decedunt. Nam propter hanc rationem quæ facile præsumi in his fundationibus debet, non facile a consulerem prædicto Cappellano ejusmodi Missarum præventionem; solum igitur in eo casu anticipatio Cappellani licita erit; quando talia vel similia incommoda non concurrunt.

a *Delugo de Euchar. disp. 1. sect. 2. num. 44.*

De applicatione Missæ anticipata quoad Impetrationem.

10 ILlud denique, hac super re notat Delugo, *a* id quod hactenus negavimus, non intelligi de fructu Impetrationis; nam licet non possim hodie v. gr. satisfacere pro peccato admisso, possum tamen orare, atque adeo Sacrificium offerre pro impetrando auxilio, quo indigebo in futurum. Sic enim oramus, *Ora pro nobis peccatoribus nunc, & in hora mortis nostræ.* Et *Ne projicias me in tempore senectutis, cum defecerit virtus mea, ne derelinquas me.*

11 Dices, ergo licebit Sacerdoti hodie celebrare Missam pro oblaturo cras stipem, quia jam hic lucrabitur saltem fructum Impetrationis. Sicut enim potest Sacerdos, accepta stipe, celebrare pro peccato-

a *Delugo ibid. disp.* 19. *sect.* 10 *n.* 209.

peccatore cogbito, uttali, qui Missam petat, stipemque offerat, quamvis non sit capax Satisfactionis, sed solius Impetrationis ut §. 9. diximus, ita in casu hoc præsenti.

12 Respondeo, negando consequentiam, actualis enim peccator, quia satisfactionem lucrari non potest, ad solum Impetrationis fructum habere implicitum consensum, ut ibidem diximus, præsumitur; quem implicitum consensum, in casu, de quo loquimur, non præsumimus: cum Fideles semper præsumantur velle, ut ex parte Sacerdotis, nullum impedimentum ponatur, quo minus satisfactio ipsis conferatur.

§. IX.

De Applicatione Missæ contra voluntatem Superioris.

1 PRælatus præcipit Sacerdoti subdito sub pœna peccati

mortalis, vel excommunicationis, ut Missam, quam hoc mane celebraturus est applicet pro Petro Defuncto. Quæritur Primo. An Sacerdos sub mortali obligetur obedire. Secundo, an si non obediat, Missamque celebret v. gr. pro Antonio valeat tamen Missa pro Petro. De singulis sigillatim.

An peccet Sacerdos non appellans Sacrum juxta Prælati voluntatem.

2 QVoad Primum, dico hanc quæstionem dependere ab illa alia: An Superior possit subditis ita præcipere actus internos (talis enim Missæ applicatio in interna intentione consistit) ut præcipiente, Prælato contrahant statim subditi obligationem applicandi Missam, ut is præcipit.

Non agimus autem quando obligatio applicandi Missam est radicata in obligatione justitiæ, vel in aliqua

aliquo voto particulari: tunc enim sicuti Sacerdos quilibet accipiens stipem pro applicanda Missa pro Petro v. gr. ex vi pacti pro eodem applicare tenetur & sicuti, qui vovit dicere Missam pro tali re, utique pro tali re dicere obligatur: sic Superior, obligata ex justitia eleemosynarum, vel fundationis Religione, ad applicandas tales Missas, potest præcipere subditis suis, ut tales Missas applicent, & tunc sine dubio sui tenentur, quia Superior, & subditi faciunt unum corpus Religionis, quæ, ut supponimus, se ad illas Missas obligavit, & ex alio capite Religiosi statim atque professi sunt per vota in tali Religione, implicitè ad hujusmodi onera justitiæ se obligarũt: non agimus igitur de his obligationibus, sed de obligatione, quam Superior potest imponere subditis, sive ex vi iurisdictionis, quare habet in suos, ut habet Episcopus in Diœcesanos, sive ex vi voti Religiosæ obedientiæ, quã

habet Prælatus Religionis in subditos.

3 Lege Fagundez: *a* qui tamen ut etiam & aliqui recentiores, quia non clare distinguunt hæc quatuor nimirum Applicationem Missæ debitam, Primo ex justitia. Secundo ex voto peculiari, Tertio ex Iurisdictione. Quarto ex voto Religiosæ obedientiæ; non satis complere hanc materiam explicuere. Cum igitur hic non agamus de Applicatione debita duobus prioribus modis, sed solum de duobus posterioribus, de quibus scilicet procedere debet quæstio, non sunt mihi cum illis immiscendi.

4 Porro præmittendum est, esse cõmunem *b* recentiorũ doctrinam, à Prælato sive ex vi Iurisdictionis, sive ex vi voti obedientiæ religiosæ, ut solet scilicet communiter emitti

a *Fagund prec. Eccl. 1. lib. 3 c. 10. à num. 4.* b *Doctores mox numer. 6. citandi.*

emitti in Religionibus, non posse subditis præcipi actus mere internos, (quia sicuti Ecclesia visibilis non judicat de interiori, sic nec de interiori præcipit) posse vero solum externos, vel saltem solum eos internos, qui per se coniunguntur cum externis, sive in esse suo physico, sive in esse morali, non autem eos internos, qui solum per accidens cum externis conjunguntur.

5 Dixi (ex vi voti obedientiæ, ut solet communiter emitti) nam si quis, vel absolute voveret actum internum, vel sub conditione, si Prælatus ei adiectum internum imperaret, sane tunc non esset obligatio ex vi horum duorum modorum, de quibus agimus, sed ex vi illorum, de quibus, ut modo diximus, quia res est certa, non agimus.

6 Quoniam igitur hæc, quam numer. 4. diximus, est commu-

nis a doctrina, quamque, ut certam, seu saltem, ut probabilissimam, suppono, statim apparet difficultas, an Applicatio Missæ sit per se conjuncta cum ipsa externa actione Sacrificii, conjuncta, inquam, in esse morali, ut ens morale conflatum ex multis actionibus est Missa, an solum per accidens. Si prius, poterit a Prælato præcipi, si posterius, non item.

7 Et quidem esse coniunctam per se & non per accidens, adeoque præcipi à Prælato posse, subditumque peccare, nisi obediat docet prima b sententia multorum. Ratio est

a *Suar. de leg. lib 3. c. 20 & lib 4. c. 13. & de censuris disp. 4. sect. 2. Castr. t. 1. tr. 3. disp. 1 p. 6. Merollat. 2. disp 4. c. 4. dub. 1. diff. 2. num. 214.*

b *Rodriq. Ascan. Tamburin Miranda quos sequitur Merollat. 2. disp. 4. de leg c. 3. dub. 10. n. 331 quibus Ade Sanch l. in dec. c. 2. n. 6. Rodr. in comp. rel. 102. n. 2.*

est (inquit Suarez) *a* quia licet intentio applicandi Missam pro aliquo, non sit de necessitate Sacrificii, est tamē necessaria ad completam oblationem Sacrificii, & ad conferendum alteri fructum ejus.

8 Non esse conjunctam per se, sed solum per accidens, atque adeo non posse a Prælato, præcipi, & propterea, non peccare Sacerdotem, seu Religiosum, si in hoc non obediat, docet secunda sententia aliquorum. *b* Ratio præcipua, & quæ difficulter solvi potest, ea est, quia nihil potest Prælatus in actus mere internos, ut esse communem sententiam fatebamur omnes n. 4. & 6. At talis applicatio est mere actus internus, quique adesse, & abesse facile à Sacrificio potest, unde valde per accidens, & extrinsece est cum sacrificio conjunctus, ergo &c.

a *Suar. de leg. l. 3. c. 29 n. 10.*

b *Laym. l. 1 tr. 4 c. 4. n. 13. Castr. Hur 3. disp. 1 p. 6 n. 4.*

9 Ad rationem contrariam dictam num. 7. negari debet, intentionem applicandi Missam pro aliquo esse necessariam ad complementum ejusdem; certe solum id verum esset de Applicatione Missæ, sive implicita, sive explicita pro Vivis, & Defunctis in universum: at quod ad complementum sacrificii, & ad fructum ejus sit necessaria applicatio, pro hoc determinato, (de quo nos loquimur) numquam admittet ipsemet Suarez, quia secus, si Sacerdos faceret Sacrum pro Vivis, & Defunctis, & non determinaret pro hoc, vel illo specialiter, relinqueret aliquod complementum necessarium Sacrificii, atque adeo peccaret, quod nemo dixit. Adde quod oratio, jejunia, eleemosynæ ordinata sunt à Deo, ut ipsa offerantur pro Vivis, & Defunctis, & præter meritum ea facientis, applicantur ad satisfaciendum, & impetrandum; & tamen nemo dicit, quod ad complementum

mentum eorum pertineat determinata applicatio pro hoc, vel illo particulari. Ita ergo in casu nostro.

10 Iuvat verba Castropalai [a] pro hac sententia hic exscribere. *Ex quo fit*, (inquit) *numquam Ecclesiam præcipere fidelibus ut in oratione fundenda hanc, vel illam intentionem habeant, quia hoc esset præcipere directe actum internum: solum enim præcipit, in necessitatibus, orationes fundere, ieiunia sustinere, eleemosynas erogare; sed nihil de intentione speciali & fine.*

11 Iuvat iterum verba Laymann [b] afferre. *Non poterit tamen* (ait) *facile Legislator, aut Prælatus sub peccato obligare subditos ad habendam intentionem, aliamve internam dispositionem accidentalem, seu non pertinentem ad substantiam moralem operis præcepti v. gr. ut ieiunia, & orationes fiant in statu gratiæ, velut*

a *Castrop. loc. cit.* b *Laymann loc. cit.*

orationes, & Sacrificia Deo offerantur ad particularem aliquam intentionem sicuti notavit Suarez lib. 4. de leg. c. 13 num 16. (addo & n. 14.) & disp. 6.[a] de cens. sec. 3. num. 20. Hæc Layman. Vbi nota, ipsum putasse Suarium esse pro sua, hoc est, pro secunda sententia, sed certe Suarez expresse contra illam est in loco à nobis allato supra n. 7. ex eius tamen doctrina allata in locis his citatis à Layman, vere, colligitur prædicta secunda sententia.

Dices Layman. loc. cit. sic addit. *Prælatis tamen Secularibus paulo major potestas competit ratione voti obedientiæ, &c.* Respondeo. In his verbis solum Layman docet quod votum possit esse de actu interno, & quod Prælati actum internum imperare possunt, quoties vovens ex suo voto obedientiæ implicitè vel explicitè id intẽdit, quod est idem, quod

[a] *Videtur error Typographi potius dis. 4. de cens. sec. 2. n. 20. Adde & l. 3.*

quod nos supra notavimus num. 5. ut ex ipsius verbis, si accurratè legantur, videri potest, nihil igitur docet contra prædicta.

12 Ex his duabus sententiis prior magis communiter recipitur, posterior tamen est probabilis, & tuta ut patet ex ejus solidis rationibus.

13 Illa tamen pro secunda hac sententia est calumnia diluenda. Si enim (aiunt aliqui) *a* Prælatus religionis nequit suis præcipere applicationem Sacrificii, onera, quæ habēt monasteria de persolvendis Missis subiacerent dubitationi, an persolvantur, quia subditi ad persolvendum, obligari à Prælatis non poterunt: sed facile diluitur, nam ad onera habitualia, cum ea sint fundata in obligatione justitiæ, ipsi subditi obligantur, illaque exigere possunt Prælati, ut

a *March de ord. tr. 3. c. 23. num. 4. Gavant. in Rub. Miss. p. 3. tit. 12. n. 28. inique Fraxinellus.*

ut num. 3. diximus, onera vero quotidiana, seu manualia, si Prælatus potest acceptare nomine Monasterii, acceptatque, subditi propter eandem rationem justitiæ obligabuntur; secus non est mirum adeo non obligari subditos posse: quia tunc Prælatus solus contrahit, nomine proprio.

Quænam sint onera illa habitualia, consulat quisque suæ Religionis leges, & qui est ex Societate Iesu, legat Suarium, *a* qui nostros ab huiusmodi obligationibus sub peccato liberat; solumque in uno casu obligat quando scilicet alicubi, forte aliqua sacrificiorum obligatio suscepta sit, ut annexa alicui Ecclesiæ, quam Summus Pontifex alicui Collegio Societatis (id quod rarissimum est) univisset.

Cui

a *Suar. 4. tom. de Relig. tr. 10. lib. 8. c. 1. n. 5. & c. 3. n. 3.*

Cui prosit Missa applicata contra voluntatem Prælati, vel contra justitiam.

14 QVoad secundum quod numer. 1. proposuimus. Dico certum mihi esse (quidquid dicant aliqui) *a* Deum non respicere ad debitum Sacerdotis, sed ad voluntatem ipsius, quare Missa contra voluntatem Prælati eam jubentis applicari v. gr. pro Petro, applicata sive licite, sive illicite pro Antonio, Antonio proderit, *b* & non Petro. Et Missa, quam propter stipem acceptam debebat ex justitia Titio, applicata sive per malitiam, sive per inadvertentiam ab

a *March de ord. tr. 3. p. 2. c. 3. nu. 3. Gavant in Rubr. Miss. p. 3. t. 12. n. 28. Dian. p. 2. tr. 14. res. 72.* b *Rodr. in comp. res. 102. Sortell. in dub. Reg. v. obedientian 1. Delug. de Euch. d. 19. sect. 10. à n. 210. Hurtad. de Sacrif. disp. 3. disp. 10.*

ab eodem Sacerdote alteri, v. grat. Cajo, Cajo proderit, non vero Titio. Ratio præcipua est, quia Minister offerens Missam, non est Prælatus, sed Sacerdos, cui dictum in ordinatione est *Accipe potestatem offerendi Sacrificium pro vivis & defunctis.* Ergo ad ejus applicationem respiciet Deus, & non ad applicationem cujuscumque alterius. Unde nihil valebit applicatio Prælati, nec quæcumque irritatio voluntatis sui subditi, quam vellet Prælatus intentare, quia in hoc à Christo omnium Domino, & Superiore liberam facultatem habet Sacerdos, & consequenter à nulla humana potestate restringibilem: & sicuti licentia concessa mihi à Generali omnium Superiore non potest restringi ab alio Superiore inferiore: ita hic.

15 Ex his infero Primo Si Sacerdos contra voluntatem Prælati, applicat Antonio v. g. Missam posse quantum est ex vi justitiæ, acci-

pere

cipere stipendium ab eodem, iam enim fructum Missæ, ipse Antonius lucratur, & Prælatus sciens contra tuam voluntatem iam esse Missam Antonio, applicatam ad nihil tenetur, quia Antonius totum illud, quod per stipem postulabat, acquisivit.

16 Infero Secundo. Si è contra alteri applices Missam non vero illia quo stipem recepisti semper tenearis resarcire teneris, quia Deus respicies non ad debitam, sed ad habitam à te voluntatem, Sacrificij emolumentum illi non attribuit.

17 Infero Tertio. Si quis applicet sic Missam *Applico pro ea anima quam vult Deus*, tunc Sacrificium nulli prodesse, a sed remanere eius fructum in Thesauro Ecclesiæ. Ratio est iam dicta, quia, ex ipso Christi instituto, Sacerdotis, non vero Dei est applicare fructum Missæ. Determinet igitur in hunc, vel similem

a *Vasq. de Sacris d. 151. c. 1. n. 7. contra aliquos contrarium sentientes.*

milem modum Sacerdos. *Offero pro ea anima, quam Deus videt magis indigere, vel minus indigere, &c.* nam sic, quia determinata est Sacerdotis intentio utique iuxta illam acceptabit Deus, Pari modo Ecclesiæ quando ex stipendio annuo debet multas Missas pro variis defunctis, satis erit, si celebrantes applicent pro iis, quibus eo die v. g. illæ Missæ debentur, eas enim Deus videt quibus debeantur, quamvis sit melius eorum distincte meminisse, ut ex se patet.

§. X.

De tempore, quo intentio applicandi alicui fructum Missæ eliciendæ est.

1 EGo, hodie, Sacrum à me cras operandum applico pro anima Petri, vel (eadem enim est ratio) Sacra

a *Fraxinellus de oblig. sacr. sect. 7. §. 7. n. 7.*

Sacra omnia per totum annum à me celebranda applico pro anima ejusdem, nec talem intentionem, unquam revoco, efficax ne est, ita ut satis sit ad hoc, ut fructus Missarum Petro attribuatur?

2 Dico, quamvis non esse satis contendat Vasq. *a* tamen cum communi *b* sententia, immo, & praxi timoratorum satis esse. Ratio est, ut administraretur humano modo, & more; quare, sicuti homines solent disponere, de rebus, quæ erunt in sua potestate, etiam antequam sint, sed pro tempore, quo erunt, nunc scilicet, pro tunc, dispositione tamen non retractata; sic disponere poterit Sacerdos, cuius arbitrio, Deus commisit fructum Missæ applicandum.

3 Sed

a *Vasq. de Sacr. disp. 38. c. 6. alijqu. apud Delugo d. 8. de Sacr sect. 9. nu. 92*

b *Suar de Euch d 13. sect. 3. §. Dico 2. Bonacin. Molf. Diana apud eund. Delugo n. 93.*

3 Sed quid, si quis nondum Sacerdos applicet Missas, quas post ordinationem celebraturus est, nec postea huiusmodi applicationem, vel retractat, vel renovat?

Dico id etiam satis esse, cum ratio modo dicta, in hoc etiam casu, valeat. Licet enim nunc, nondum sit Minister Christi, erit tamē postea. Sicuti si quis sciens, se cras v. g. fore in Prælatum eligendum, det nunc aliquam licentiam, pro die crastina, valebit *a* utique licentia, quia consensus ille non retractatus iudicatur, humano more durare, pro tempore acceptatæ potestatis.

4 Intentio ergo applicandi potest elici ante, immo multo ante, quam Missa celebraretur; Posse autem in ipsa Missa ante Consecrationem, & aptum esse tempus, in primo *Memento*, non est dubium.

5 Observat autem Hurtadus *b* qu[illegible]

a *Delugo ibi. num* 97. b *Hurtad. disp.* 3. *de Sacrif. diss.* 10.

quando unus Sacerdos tantum cõsecrat Corpus, & postea alter defectum prioris supplens, consecrat Sanguinem, ad hunc posteriorem pertinere applicare Sacrificiũ; quia iste solus, utpotè perficiens essentialiter sacrificium, dicitur sacrificare, & ideo non tenetur intentioni prioris se conformare. Ob eandem rationem dic Sacerdotem, qui facta Consecratione Corporis, nõdum applicuit, posse applicare, ante Consecrationem Calicis, & qui applicuit uni, posse ante consecrationem alteri applicare, huiusque fore fructum Missæ, nõ prioris. Ratio est eadem, quia nimirum, consecratione Calicis, perficitur sacrificium, & consequenter tunc Sacerdos dicitur sacrificare, atque adeo ante illam semper poterit illud applicare.

6 Remanet tamen difficultas, an possit ritè applicare in secundo *Memento* Defunctorum, & in toto tempore ante Consumptionem Specierum. Dico

Dico in noſtra ſententia, quæ colligi poteſt ex dictis c. 1. §. 1. nu. 1. per quam tenuimus in conſecratione adeſſe ſufficientem deſtructionem victimæ, adeoque in ea conſiſtere Sacrificij eſſentiam, non poſſe. a Ratio eſt, quia applicare Sacrificium more humano, cui ſuos Miniſtros conformes ſe velle reddere voluit Chriſtus Dominus, ut modo innuimus, nihil aliud eſt, niſi offerre actionem ſacrificandi in obſequium Dei; ac non ſolet inter homines, & forraſſe non poteſt in obſequium alicuius offerri actio iam facta v. gr. genuflexio facta, ſed faciendа, quia, ſi iam ſit facta in unū, vel in nullum finem; non poteſt deinde intelligi fieri in alium, prædicti v. gr. obſequij: Adde quod Sacerdos, ut ſupra b diximus, non poteſt conſervare fructum ſui Sacrificij, & deinde conferre, &c.

7 Dixi autem (in noſtra ſententia)

a *Hurtad. loc. cit.* b *Supra §. 8 nu. 2.*

tia) nam quia sententia docens sacrificij essentiam consistere in consecratione simul, & in consumptione, est satis probabilis, probabile etiam erit, posse applicari fructum Missæ, toto tempore, ante, prædictam Consumptionem: quia iam, in hac sententia, offertur actio facienda, non iam facta.

§. XI.

Cui prosit fructus Missæ, quando Sacerdos, cum Sacrum applicasset uni, deinde applicat alteri.

1 SAcerdos hodie Missam à se crastina die celebrandam, applicat pro Petro, à quo v.gr. stipem recipit; cras deinde applicat pro Antonio, cuiusnam erit Missæ fructus? si Petri; ad nihil aliud, pro ipso, tenebitur, si Antonij; utique tenebitur Petro resarcire.

V Sunt

a *Bellarm. aliique apud Hurtad. disp. 1. de Sacrif. diff. 7.*

2 Sunt in hac dubitatione distinguendi quatuor casus. Primus casus. Si memor applicationis, quâ heri fecisti pro Petro, illam applicationem respuas, applicesque hodie eandem totam Missam pro Antonio; Antonio proderit Missa. Quæ est certa, & cõmunis doctrina, quia posterior voluntas, clarè priorem revocat.

3 Secundus casus. Si pariter memor applicationis hesternæ, qua applicasti Missam pro Petro, æque eamdem totam applices, hodie pro Antonio, nullo modo revocando priorem applicationem externam, neutri proderit Missa. Ratio est, quia, cum hæ duæ voluntates sint invicem contrariæ, per quarum unam vis idem; quod per alteram, non vis: intendis impossibile, atque adeo nihil intendis: & Deus perinde se habebit in hoc casu, atque in illo, in quo Sacerdos faciens Sacrum, nulli illud applicaret, de quo mox §. 12.

4 Dixi

4 Dixi autem (totam Missam) nam si partem fructus uni, partem alteri velis applicare, utriq; partialiter proderis utrique, sed cum obligatione resarciendi, id quod ulterius alterutri debes, ut ex se constat.

5 Tertius casus. Si immemor applicationis pro Petro hesterna die factæ, applices hodie pro Antonio, duplici modo, te gerere potuisti. Primo extraordinario quodã modo, si scilicet heri ita Sacrum voluisti Petro applicare, ut talis applicatio præferretur omni alteri applicationi à te etiam per oblivionem faciendæ idq; expresse heri intendisti. Et in hoc quidem eventu Missa proderit Petro, cui primo sub tali universali voluntate applicasti. Ratio est: quia illa tam universalis applicatio omnibus aliis futuris applicationibus est præferenda, cum non censeatur revocari à posteriore, immo potius implicitè posteriorem revocare.

6 Adhibet huius doctrinæ duo exempla Ioannes *a* Delugo. Primũ est ex *l. si quis in principio ff. de legatis 3.* ubi, si quis, in priori testamento, adhibeat clausulam revocatoriam cuiuscumque posterioris, statuitur testamẽtum posterius non fore validum, etsi in eo revocetur expresse illa clausula prioris testamenti, ut cum communi Doctorum observat Molina, *b* quia nimirum voluntas prior habuit majorem universalitatem ex parte obiecti, quã posterior.

Secundum est in materia voti. Nam si quis facit votum non vovẽdi, nisi consulto Confessario, & ex nunc, vult non vovere valide, nisi ea conditione posita; postea, si immemor huius voluntatis, vovet, votum non valebit, nisi eo esset affectu, ut etiam si recordaretur, vellet

a Delugo de Sacr. disp. 8. sect. 8. nu. 121. b Molin. t. 1 de iust. dis. 135. §. 1. Quod dictum est.

let valere, ut notat Lessius. *a* Ex quibus constat, concurrente duplici voluntate cõtraria, illam prævalere, quæ, cum sit universalior, explicitè, vel implicitè continet revocationem alterius, sive hæc sit prior, sive posterior, sive etiam simul ex ignorantia habeatur: & ratio ulterior est, quia illa universalior, vel formaliter, vel virtualiter reflectit super aliam, adeoque revocat.

7 Iam secundo modo, quo te in hoc gerere potuisti, quique accidit magis communiter in praxi, (eritque Quartus casus) est, si heri non cum universalitate prædicta, sed absolutè, & simpliciter applicasti Missam pro Petro, & deinde illius immemor, hodie, applicas, simpliciter, pro Antonio.

In tali casu docet Delugo, *b* quod fructus Missę proderit Antonio, qui

a *Less lib. 2. cap 40. dub. 19. nu. 76.*

b *Delugo dicta disp. 8. de Sacr. sect. 8 nu. 124.*

est posterior. Ratio est (inquit) quia sic persuadet paritas ducta ex testamentis, nam sicut posterius testamentum prævalet priori, etiamsi quando fit posterius, non recordetur homo prioris à se facti; sic si heri applicasti Sacrum hodiernum pro Petro, & hodie immemor illius voluntatis, applices pro Antonio, per voluntatem æque absolutam, & efficacem, videtur præferenda hæc posterior; non enim apparet differentia inter testamentum posterius, & hanc posteriorem voluntatem.

8 Nihilominus probabilius putarem præferendam esse priorem, atque adeo Missam profuturam Petro. Ratio est duplex. Primo, quia potest afferri disparitas, cur testamentum posterius prævalet priori, non vero Applicatio Missæ. Cum enim testamentum firmitatem omnem suam accipiat à morte Testatoris, omnes habent implicitè hanc intentionem, ut illud testamentum firmum

firmū velint, quod morte ipsorum confirmatum est, & non aliud, unde sequitur quod prævalere omnino debeat posterius Testamentū, cum per prædictam intētionem revocentur omnes intentiones, morte nequaquam firmatæ. At, in casu nostro, similis implicita intentio non adest; unde ergo prior intentio ab omnino æquali intentione posteriori revocari poterit? Secunda ratio, est, quia communiter homines habēt, seu præsumuntur habere hanc voluntatem implicitam ut velint cuique tribuere ius suum. Cum igitur certum sit, *a* quòd *Qui prior est tempore potior est iure.* si nihil obest contra eum, qui prior est, ut obstare solet in contractibus possessio rei apud posteriorem, vel solutio pretii, vel quid simile, de quo latè iuristæ, *b* & Molina, Co-

a Qui prior de reg. iur. in 6. l. in operiuff, locati lege Mol. de contr. d. 369. & Covarr l. 1. var. c. 19 n 8. b in lib. Quoties C. de rei vend. iunct.

varruvias, Salas, alique apud Delugo, a dicendum erit, quod in casu nostro, ille Petrus, cui heri applicatus, & veluti datus fuit fructus Missæ, est potior in iure, quàm sit Antonius, cui hodie, hoc est posterius, datus est dictus idem Missæ fructus, nihil enim obstat contrà Petrum anteriorem, cum supponamus, in omnibus, eos esse æquales, præterquam in tempore. Quare cum Sacerdos habeat illam universalem intentionem dandi suum ius unicuique, atq; adeo fructū Missæ ei, qui potior est in jure, non censendus est revocasse prorsus intentionem, sed potius Petro anteriori velle dare fructum Missæ, non vero Antonio posteriori.

9 Quoniam verò res hæc dubia profecto est, cōsulerem Sacerdoti, ut advertens deinde ad obligationem, sivè hesterno, sivè hodierno die, contractam, certo resarciat, offerendo aliam Missam sub hac, vel simili

a *Delugo t. 2. de iust. d. 21. sect. 11.*

simili intentione. *Applico Missam pro Petro cuius oblitus sum, si is fructum Missæ à me illi debitum non est lucratus, secus applico pro Antonio; vel contra*: nam Deus, cui explorata sunt omnia, illi, cui fructus defuit, applicabit.

§. XII.

De Sacerdote non applicante fructum suæ Missæ.

1 SI Sacerdos, sive per oblivionem, sive per iniuriam, sivè data opera, nulli applicet fructum suæ Missæ, talis fructus cuius erit? Suarez, *a* & Vasquez *b* nemini dandum esse docēt, sed reponi, seu remanere in Ecclesiæ thesauro. Ratio est (inquiunt) quia Sacrificium, quod est essēcialiter oblatio, alicui non prodest, nisi pro illo offeratur. Delugo

a *Suar. de Sac. d. 79. sec. 9. §. 3. inquiri potest* b *Vasqu. disput. de Euch. 231. c. 3. n. 10.*

Delugo *a* putat prodesse Sacerdoti, nam licet Sacrificium nulli alteri prosit nisi, pro illo offeratur, prodest tamen ipsi offerenti, etiam si pro se non offerat; sicuti jejunium v.gr. meum non prodest alteri, nisi pro eo applicem, at prodest mihi, quamvis mihi non applicem.

2 Sed quidquid sit de his, omnes fateri debemus de facto, & regulariter prodesse ipsi Sacerdoti, ceteriſque Fidelibus. Ratio est, quia omnes Sacerdotes saltem implicitè semper intendunt sibi, & fidelibus applicare, quando alteri non applicant: id quod satis innuunt illa Missæ verba: *Offero tibi pro innumerabilibus peccatis meis, &c.* & illa *Pro omnibus Fidelibus Christianis, vivis atque Defunctis, ut mihi, & illis proficiat ad salutem.*

§. XIII.

a Delugo de Euch. d. 19. sec. 8 n. 4

§. XIII.

De Sacerdote aliquem excludente à fructu suæ Missæ.

1 SVpponimus, ut dictum est, intentionem Ecclesiæ esse, ut Missa offeratur pro omnibus Vivis, & defunctis, utique capacibus, illisque prosit: pro sua portione, saltem, quoad Impetrationem.

Porrò fuit quidam Sacerdos (quæ est hominum nequitia) qui voluit à fructu suæ Missæ excludere suum quendam adversarium, Petrum v. gr. Quæritum fuit, quo peccato peccaverit, & rursus, an cum effectu Petrum excluserit à prædicto fructu? quod est quærere An id licitè, & validè intenderit.

2 Ad primum fuisse peccatum grave contra Charitatem: & item peccatum aliquod contra obedientiam, certum esto. a Ratio est, quia

a *Suar de Sacr. disp. 78. sec. 2. §. Sed quæri rursus potest.*

quia adfuit odium, ex quo saltem virtualiter inductus Sacerdos fuit ad eiusmodi exclusionem. Præterea licet non teneamur orare pro singulis, tenemur a tamen eos non excludere à communibus Ecclesiæ suffragiis. Peccatum insuper fuit, contra obedientiam; dum non servata fuit intentio, & institutio Ecclesiæ, cuius Minister est Sacerdos.

3 Quoad secundum, incertum est. Quidam putant excludi ab omni fructu; Quidam excludi quidem à fructu proveniente ex opere operato Christi, & ex privata intercessione Sacerdotis, quia horum fructuum ipse est independens distributor ex institutione ejusdē Christi, non vero à fructu proveniē: ex parte, seu nomine Ecclesiæ, quæ cū includat omnes Fideles non habet Sacerdos potestatem excludendi. Res est ad Scholasticos pertinens, deque ea agit Suarez ibidem.

§. XIV.

a *S. Thom. & Nav. citati ab eod. Suar ibi.*

§. XIV.

Cui magis prodest Missa, ei, qui illam audit, an ei cui Sacerdos eamdem applicat?

Rursus quid melius, Missæ simul dictæ, an successivè?

Denique Missæ ante, an post mortem celebratæ?

1 QVæsivit olim pauperculà Vidua quid consultius faceret pro suo viro Defuncto curare aliquas Missas pro eo offerri, an ipsam pro eodem aliquas Missas audire. Dixi huic interrogationi responderi posse ex Delugo. a *Si quæratur* (ait) *utri plus emolumenti afferat, & quod sit utilius homini, audire Missam, an petere, ut pro se absente offeratur. Existimo, habere se, sicut excedens, & excessum. Nam quod attinet ad*

a Delug. disp. 19. de Euch sect. 21 n. 234.

effectum remissionis pœnæ, plus prodèvit Missa absenti specialiter applicata; quoad impetrandum vero auxilia, præservandum à periculis, & alia similia, consulerem regulariter magis quod audiretur Missa, quam quod in absentia pro ipso offerretur. Cum enim impetratio hæc non sit semper infallibilis, ut supra à vidimus, crederem cæteris paribus facilius exaudire Deum pro eo, qui reverenter & devote adest Sacrificio: sic enim videtur fuisse congruum ad conciliandam reverentiam, & devotionem erga Sacrificium istud & hoc ipsum non raro miraculis, & signis extraordinariis videtur Deus ipse comprobasse. Hæc ille.

2 Cum igitur ea vidua; maxime intenderit Satisfactionem pro anima viri, in Purgatorio, forte existenti: melius facturam existimavi, si Missas curaret viro applicandas, quia Missa applicata, ut dictum est,

a *Deluga d. disp. 19. sect. 9. à. nu.* 134.

est, magis prodest ad Satisfactionem pœnæ, quam solum audita.

3 Ad ejus tamen solamen addidi, Missam auditam multum prodesse, etiam per modum Impetrationis, ad pœnæ remissionem. Sicuti enim duplici via potest quis obtinere remissionem pœnæ, ob furtum v.gr. à se commissum, contractæ. Primo, si compenset dando alterum tantum. Secundo si roget Dominum ut liberaliter, remittat. Sic proportionaliter Missa applicata satisfacit pro pœna debita, veluti dando compensationem ex thesauro Meritorum Christi: at Missa eadem audita impetrat, per modum orationis, remissionem liberalem ejusdem pœnæ. Illa igitur pauperecula, multis Missis auditis, fortasse, impetrabit remissionem pœnæ sui viri, ad quam remissionem una, vel altera Missa applicata; forte, non sufficeret.

3 Dixi eidem, melius *a* facturam, pro concupita satisfactione viri, si eas Missas, eodem die, simul, celebrandas curaret, quam successivè Ratio consilii fuit, quia quamvis magis meretur, ille, qui eum v.gra. Missas, successivis diebus, celebrandas curet, quam qui simul, eodem die, quia nimirum, sic, divinus cultus, per eum magis extenditur, & quamvis quoad fructum Satisfactionis adsit æqualitas, ut æquales supponuntur in numero Missæ: tamen, qui eodem die curat dicendas, citius exhibet Deo Satisfactionem, atque adeo citius animam à purgatorio liberat.

4 Denique eidem interroganti, quid pro se melius faceret, curaret ut sibi applicentur Missæ, dum viveret, an post mortem? Dixi, melius, *b* dum viveret: Ratio potissima

a S. *Antonius in Summap* 1. t. 10. c. 2 § 5 *Homob de exam. tra.* 4. *cap.* 14 q 128 *fin.* b *March de ord. tr.* 3. [illegible] 3. [illegible] *aliique.*

ma fuit, quia post mortem lucrabitur Satisfactionem, dum vivit tum Satisfactionem, tum Meritum.

§. XV.

Quid valeat magis pro Defunctis Missa applicata: an Bulla Cruciata.

1 INstabit aliquis (ne id hac occasione taceam, quæretque, Quid huic Viduæ modicam pecuniam habenti consulerem magis? Vt curaret duas Missas offerri pro anima sui Viri, an potius, ut Bullam Cruciatæ, quæ pro Defunctis distribui solet, acciperet?

2 Respondi, mihi videri, cæteris paribus, melius pro Anima viri facturam, si Bullam sumeret, in qua cõfertur sivè per modum suffragii, sivè alio modo Indulgẽtia Plenaria pro Defunctis. Ratio responsionis ducitur ex duabus illis propositionibus, altera est, vim satisfactoriam in Missa in actu secundo, seu quoad

effectum esse finitam, & limitatam, ut supra *a* vidimus: quare potest frequenter accidere, ut una vel altera, immò triginta, centum, plures Missæ non sufficiant ad remissionem pœnæ, quam quis debet. Altera est, per Indulgentiam plenariam satisfieri plenè pro quibuscumque debitis, sic enim ea definitur: *b Indulgentia plenaria est, quæ illimitatè conceditur, ut omnem pœnam, in Purgatorio, pro peccatis, luendam remittat.*

Ex his ita conficitur ratio. Missa applicata non semper sufficit ad remissionem totius pœnæ, Indulgentia plenaria sufficit. Ergo quoad hoc, quod Vidua intendit, fructuosior est Indulgentia, seu Bulla Indulgentiam conferens.

3 Dixi (ceteris paribus) ut interim abstraherem à quæstionibus quæ possent fieri de certitudine Indulgentiæ, & de aliis emolumentis Meriti,

a Suprac 2. §. 1. àn. 4. b *Layman. lib 5. tr. 7. c. 3. n. 1. & passim.*

Meriti vel Impetrationis proveni-entibus in Missa, de quibus fusè Theologi in Tractatu de Indulgē-tiis, & de Missa. Semper autem nos hic supponimus certam esse Indulgentiam; qualis a profecto est hæc ex Bulla Cruciatæ.

§. XVI.

An Parochus teneatur aliquam Missam applicare pro suis ovibus.

1 EX Tridentino, a quod sic habet. *Cum præcepto divino mandatum sit omnibus, quibus animarum cura commissa est, oves suas agnoscere, pro his Sacrificiū offerre &c.* colligunt nonnulli, adesse præceptum divinum, ut Parochus, & propter identitatem rationis, Pontifex, Episcopus, Superioresque spirituales quicum-

a *Lege Ludovic. à Cruc. in exp. de Bull Cruc d. 2. dub. 1. & 2.* b *Trid. sess. 23. de ref. cap. 1. initio.*

quicumque, aliquoties saltem in anno Missam applic. et pro suis Subditis. Et Sotus *a* quidem, semper Missam pro iis, offerre Parochum debere existimat. Bonacina *b* saltem, diebus Dominicis, aut semel in hebdomada, Marchinus *c* saltem diebus solemnibus.

2 Non pauci id confirmant ex eo, quia Parochi tenentur celebrare quoties populus tenetur audire Missam, ut supra *d* diximus, ergo tenentur tunc illam applicare pro populo.

3 Non est autem quæstio, quando, forte, Parochus ex alio titulo, v. g. ex fundatione, vel eleemosyna obligatur; neque quãdo, ex legitima consuetudine, vel statuto, ut esse in nonnullis Hispaniæ locis notat Nunnus: tunc, enim, quis dubitat teneri? 4 In

a *Sotus in 4. dist. 13 qu. 2. ar. 1. & 2 & de Iust. lib. 9. q. 2 art. 1. circa medium.*

b *Bonac. de Sacr. d. 4 q ult. p 7.*

c *March. de ord tr. 1 p 2. c. 30 an. 2*

d *Lib 1 c. 6. §. 2 n. 2.*

4 In nostra igitur quæstione Dico nõ *a* adesse talem obligationem in Parocho, vel Superiore. Ratio est, quia ut lib. 1. c. 6. nu. 4. diximus, non est apponenda gravis obligatio, si de illa non constet, ut certè hic non constare ex solutione contrariæ rationis jam patebit.

5. Ad Tridentinum enim respondeo, ibi dici quidem adesse præceptum divinum, *ut oves suas Parochus agnoscat & Sacrificium pro iis offerat*, sed non dici, quod Sacrificium, pro iis, particulariter, applicet, satis igitur erit, si universaliter pro iis offerat in Sacrificio.

Adde, esse Theologorum doctrinam, quod, quando præceptum, quodpiam fertur indeterminatè, ad nihil obligat, donec à Superiore determinetur, quia cum non possit ut indeterminatum in executionem exire, nõ censetur præceptum practicè tunc esse completum. Vn-

a *Vasq. de Sacram. d. 234. c. 4. n. 27. alios citans.*

de quia adest præceptum divinum indeterminatum aliquoties in vita communicandi, ibi, *Nisi manducaveritis carnem filii hominis, &c.* quod non explicat determinatè quoties, & quando, ideo ad nihil *a* saltem extra articulum mortis obligabantur, quantum ex hoc capite Fideles; donec Ecclesia determinaverit tempus Paschale, Idem cõtigit in præcepto Confessionis? Video etiam idem esse in materia Sacrificii; est enim præceptum divinum aliquoties celebrandi in illis verbis. *Hoc facite in meam commemorationem*, sed quia nondum Ecclesia determinavit, ad nihil *b* ex vi hujus præcepti Sacerdotes tenentur. Pari igitur modo, etiam si vel Tridentinum, vel præceptum divinum injũgeret particularem applicationem; tamen quia non determinat quãdo, & quoties (quod certe

a *Delugo de Euch disp* 16. *sect.* 2. *nu* 28 *& de pœn. d.* 15. *sec.* 3 *nu.* 39.

b *Idem Euch. d.* 20. *sec* 2. *n* 9. *&* 10

te Ecclesia determinare posset) ad nihil tenebitur Parochus.

6 Ad confirmationem negatur consequentia, non enim valet illatio: obligor tibi dare opportunitatem audiendi Sacrum, ergo obligor illud pro te applicare. Nā propterea rectè Marchinus [a] defendit Parochum quemdam, quem Episcopus cogebat, ut ter in hebdomada, pro suis ovibus, applicaret Sacrum, ex eo, quia extabat ibi statutum, ut Parochus ter in hebdomada Sacrum faceret: recte, inquam, defendit, siquidem non bene infertur ut, dicebam obligatur quis sacrificare, ergo obligatur applicare, cum non rectè ex una obligatione inferatur [b] alia. Et sanè quis dicat, quod quādo Parochus obligatur celebrare ad benedicendos sponsos, vel, ut est mos alicubi, ad defunctos sepeliendos, vel ad consecrandas particulas pro communione sui populi, obli-

a *March. de ord. t. 3. p 2 ca. 30. n. 4.*
b *Papinianus ff. de Minorib.*

gatur etiam pro iisdem Sacrificium applicare?

7 Ex dictis infertur, posse Parochum recipere stipem à quopiam, ut offerat Sacrum pro ipso, etiam in diebus festis, quia licet tunc obligetur facere Sacrum, sui tamen juris est in applicando. Nec obstat Constitutio Vrbani VIII. de Celebratione Missarum, de qua latè infra lib. 3. hæc enim solum prohibet ne obligatus Sacerdos applicare pro uno, applicet etiam pro alio, id quod non est contra hactenus dicta.

CAPVT III.

De Attentione Sacerdotis dum celebrat.

ATtentio duplex est, interna, & externa. Hæc consistit in negatione distractionis externæ: id est, negotii, vel occupatio-

pationis exterioris, quæ ex se distrahere mentem debeat ab Orationibus, & Actionibus Missæ. Vt si quis vellet, dum Missam celebrat. depingere v. gr. confabulari, legere Historias, & similia facere; externam attentionem non haberet. Interna consistit in applicatione interna mentis ad Missam: & triplex esse potest. Ad verba integre proferenda, materialesque actiones suo ordine peragendas, Ad sensum verborum, significationesque Ceremoniarum. Ad Deum, resque divinas contemplandas. Hæc tertia est omnium optima, modo Missæ operationem non impediat, sequitur secunda, infimo loco se habet prima.

2 Licet autem enitendum semper sit habere attentionem internã tertii generis, idque in ceteris orationibus extra Missam sit absolutè consulendum, nihilominus in Missa, persæpe Sacerdotibus potissimũ

recenter ordinatis, nec bene instructis consulenda est attentio interna primi generis, ut scilicet ad verba, & actiones, quæ plurimæ sunt, & facile omitti, atque cum scandalo confundi possent, diligenter attendant.

3 Sed jam quid peccabit Sacerdos, si negligens (sed sine contemptu) internam attentionem, solam externam adhiberet? quod est quærere, quonam peccato peccat, si dū Missam celebrat, aliò mentem voluntarie divertat, cogitetq; sua negotia, vel philosophicā quampiam quæstionem speculetur, probabiliter securus, quod propter habitum Missandi, non omitteret debitas saltem graviter cæremonias.

Legi (passim enim occurrunt) Auctores tractantes de attentione debita in auditione Missæ, in horis Canonicis, in orationibus cæteris, verum qui tangeret hoc speciatim de celebratione Missæ, non legi.

4. Et

4 Et videbitur alicui parem esse rationem de his, ac de Missæ celebratione, utrobique enim intercedit oratio, seu locutio cum Deo Ita quidem in multis, sed in uno non ita, ut mox n. 9. videbimus.

5 Sed enimvero, propter dictam paritatem, recolenda est celebris illa quæstio. An ad observandum præceptum auditionis Missæ, vel recitationis. Horarum requiratur attentio interna, aliqua tandem ex triplici dicta num. 1. an sufficiat externa dumtaxat?

Equidem locum hic haberem id fuse pertractandi, nisi eam quæstionem Ioannes Delugo, *a* & Ægidius Coninch *b* tam eruditè pertractassent, ut addere aliquid velle, superfluum, ne dicam operosum, mihi esse videatur, illos ergo lege, apud quos invenies esse duas sententias,

a *Delugo de Sacr. disp. 22. sec. 2. n. 25*

b *Coninch. de Sacr. quæs. 83. ar. 6. dub. unico à n. 289 lege etiam Dianam p. 1. tr. de horis Canon. Res. 2.*

tentias, utramque probabilem; Alteram *a* requirentem attentionem internam; Alteram, (*b* quam approbant dicti Delugo, & Coninch solideque confirmant) solum requirentem externam. Itaque, qui dum Missam ex præcepto audit, vel officium divinum persolvit, quæstionem philosophicam secum nè te voluntariè obvolveret, vel sua negotia cogitaret, modo externam attentionem haberet, quia scilicet non poneret distractiones externas ejus generis, quas num. primo diximus; ex probabili dicta opinione, præceptum satis adimpleret.

6 Omnes tamen consentiunt hunc peccare venialiter, aliqua enim

a *Quam sequuntur Suar. Vasquez Sotus. Navarr. Mal. Cajetan Sanch. Turr. aliique innumeri citati à Delug. & Diana ibid.* b *Quam sequuntur Silvest. Durand. S. Antonius Palud. Rojel Coninch Hurt. & probabilem dicit Less Henr. Victorell. Laym. cit. ab iisdem.*

enim semper irreverentia intercedit, si Deum quis alloquatur exterius mentem alio voluntarie distractus. His positis, tribus dictis, ea quæ ad nos pertinent, decernemus.

7 Dico Primo. Sacerdos mente voluntarie distractus Missam celebrans, non effugit peccatum veniale, sive celebret Missam de præcepto, sive ex libertate. Ratio est modo dicta, quia semper intervenit irreverentia.

Dico Secundo. Distractus voluntarie in iis Missæ partibus, quæ ad Canonem non pertinent, si eas rite operetur (etiam cum celebrat ex præcepto) non audeo dicere cum peccare mortaliter. Ratio est, quia eæ Missæ partes non excedunt rationem orationis ad Deum. Cū igitur probabile sit, ut modo vidimus, recitare orationes de præcepto, cum voluntaria distractione, non esse mortale, probabile etiam erit in casu nostro.

9 Dico

9 Dico Tertio Si Sacerdos, per notabile tempus, volũtarie distractus, eas Missæ partes, quæ Canonem cõtinent, reciter, seu peragat, peccabit mortaliter, sive Missa celebretur de præcepto, sive de Feria, Ratio quæ me ad id movet; est discrimen, quod intercedit inter Missæ Sacrificiũ, & ceteras orationes. Hæ enim sũt meræ allocutiones ad Deum: at Missa, est insuper Sacrificiũ hoc est, actus religionis excellentissimus, quo profitemur Deum summè venerari, ut supra suo loco notavimus. Videtur autẽ mihi gravis esse irreverentia, quod quis dũ profitetur Deum summè per suam actionem venerari cum illo irreverenter, per voluntariam distractionem, se gerat: & in tanto Ministerio, de quo tremunt Angelorum ordines, omnia alia cogitare velit, quam mente attendere ad quod operatur. Adde, & mortale periculũ aliquid grave omittendi, vel non ritè operandi, &c.

10 Di-

10 Dixi autem (quæ Canonem continent) sibi enim continetur ratio Sacrificii : nam licet huius essentia per nos in sola *a* Consecratione consistat, proxime tamen antecedentia, & proxime consequentia, qualia sunt, quæ toto Canone continentur, maxime ad Sacrificium, prout Ecclesia ordinavit, pertinere, nemini est dubium.

11 Petes, quid venit præcisè nomine Canonis? Id enim, propter dicta, non ignorare, oppido, necessarium est. Respondeo. Gavantus *a* ait venire illam Missæ partem, quæ incipit à *Te igitur* (aliqui incipere dicunt à *Qui pridie quam pateretur*; sed minus recte, ut probat Fagundez *b*) usque ad *libera nos* inclusive. Licet idem Gavantus alibi *d* videatur excludere à Canone

a C. 1 §. 1 n. 1. & c. 2. §. 10. n. 6.

b *Gavant. in Rubr. Miss. p. 2. t. 7. c. 8 n. 1. litt L. & p. 3. t. 10 n. 2.* c *Fag. 1. Eccl. præc. l. 1. c. 8 n. 5.* d *Gav. in Rubr. Miss. p. 2. tit. 17 n. 34.*

none prædictum *libera nos*, immo & Orationem Dominicalem : ibi enim postquam declaravit illud *per ipsum, cum ipso, & in ipso*, quod legitur ante prædictam Dominicalem Orationem, sic addit, *& hic finis Canonis esto*.

Suarez a vero docet vocari Canonem Missæ, totum id, quod legitur à *Te igitur* usque ad consumptionem Sacramenti, additque voce Canonis usum esse S. Gregorium his verbis. *Mox post Canonem Orationem Dominicam dici statuistis*. Vides, Suarium, & S. Gregorium à Suario allatum dissentire? ille usque ad consumptionem Sacramenti, hic ante Orationem Dominicam claudi Canonem statuit.

Quidquid sit; certe in re nostra, usque ad Orationem Dominicalem Canonem definio, ut nimirum, quia, æqua fere distantia est à *Te igitur* usque ad Consecrationem;

Suar. de Sacr. d. 83. sect. 2. initio.

nem; & à Consecratione, usque ad dictam Orationem Dominicalem, istud sit, quod majori devotione, attentioneque Sacerdotis indigeat. Aliquid tamen paris devotionis esse dandum consumptioni Eucharistiæ inficiari non possumus.

CAPVT IV.

De Materia, & Forma Consecrationis, remisivè.

1 CVm certum sit in Pane, & Vino, ac per verba à Christo Domino instituta. *Hoc est Corpus meum.* Et *Hic est calix* &c. esse a Sacerdote consecrandum, cumque de his satis multa disputent Theologi, nostrum non erit, nisi aliqua tangere, quæ ad casus Conscientiæ, & quidem practicè spectant. Immò, quia multa etiam quæ ex his, ad nos pertinent, in hoc toto Opusculo sparsim disputata sunt, & disputabuntur: de azimo

mo autem, & fermentato quatenus sunt materia Consecrationis egimus in alio Opusculo ; [a] ideo unum, aut alterum quod, alibi locum non obtinuit, hic dumtaxat, erit à nobis breviter explicandum.

§. I.

Quanta sit aqua in Calice immiscenda.

1 ILlud persæpe torquet Sacerdotes ; ecquantanam aqua (quæ certe naturalis seu elementaris esse debet) infundenda sit Calici?

Vt omittam Concilium Tiburiense quod fuit Provinciale, nec approbatum, concedens duas partes vini, & tertiam aquæ, certe Concilium Florentinum, quod

a *In opusc. de expedienda communione c. 2. §. 9.*

quod fuit universale, monet esse infundendam aquam modicissimam.

In Sacris Canonibus id determinatum non legimus solum *in c. Perniciosus de celebr. Miss.* reprehenduntur, qui plus de aqua ponunt in Calice, quam de Vino.

Sanctus Thomas *b* semper tutius esse, ait, parum de aqua apponere, ne solvatur species vini.

Suarez, *c* cum dixisset, non posse certiorem regulam præscribi quã, ut aqua sit in modicissima quantitate, quia quælibet gutta sensibilis sufficit, & talis non poterit corrumpere vinum; concludit cum Durando, esse id arbitrio Sacerdotis relinquendum.

Coninch, *d* & Layman *e* communem

a *Conc. Glor in decret Eug. IV. §. 3. autem Sacramentum* b *S. Thom. 3. p. q. 74 ar incor.* c *Suar de Sacr. disp. 45 sec. 3.* d *Coninch de Euch. q. 74. art. 8 n. 140.* e *Laym. l. 5. tr. 4. c. 2, n. 9.*

munem praxim esse ajunt, ut octies, vel decies plus vini ponatur, quàm aquæ: non tamen scrupulose agendum, quia modicus in alterutram partem excessus, non est curandus.

Delugo[a] ait, quod si quinta, vel sexta pars aquæ ponatur, non videtur habendus scrupulus, quia non est credibile, vinum esse adeò debile, ut tam modica aqua corrumpatur.

2 Ex his sapienter dictis, putò convenientem regulam tradi posse, si reflectamus ad rationem radicalem, unde sit, quod modica aqua immiscerì debeat. Ea autem est, quam aliqui ex prædictis Doctoribus attrigerunt, quia nimirum non debet tanta vis aquæ apponi, ut vinum corrumpi possit, seu, (ut abstrahamus à quæstionibus philosophicis) ut non possis absolutè dicere, *Hoc, quod est in Calice, est vinum*

a *Delugo de Euchar. disp. 4. sect. 2.*

num. Quando enim est magna aquæ quantitas in vino, non erit vinum, quod humano modo absolute vinum appellatur, & quod ut materiam hujus Sacramenti Christus Dominus assumpsit.

3 Ex hac igitur ratione hæc regula conficienda est, Tantā aquam infundi posse, quanta non sufficit ad corrumpendum, seu ad distrahendum vinum ab esse physico, vel certe ab esse morali (ut sic loquar) vini, ita scilicet, ut possit dici, *Hoc quod est in Calice, vinum absolute est.* Hactenus regula. Quoniam ergo si modica aqua infundatur, nullum periculum est hujus distractionis, ideo illa communiter consulitur: ceterum, cum difficile sit etiam incauto Sacerdoti (modo in terminis modicæ aquæ sistere velit) tantam infundere, ut ab ea possit, vel corrūpi substantia vini, vel distrahi absoluta vini denominatio, jam vides quam facile, pusillanimes Sacerdotes, ex hac regula, juvare possis.

§. II.

An aqua, & vinum infundenda in Calicem, possint nive prainfrigidari.

1 NOn multis ab hinc annis aliquibus solennioribus festis, quando, æstivis in mensibus, hic in Sicilia, vis caloris fervet, solent ministri vinum & aquam in Sacrificio exhibenda, nive circumposita, intra apta ad hunc usum vascula infrigidare. Idem nonnulli majoris nominis Prælati quotidie in dictis calidioribus mensibus usurpant, immo ex horum Prælatorum exemplo, morem ad illos alios irrepsisse, nonnulli affirmant. Quæritur an id in more poni rite potuerit?

2 Suarez, [a] postquam dixit eum, qui cum naturali aqua apponenda in Calice rosaceam in parva quan-

[a] Suar. de Sacr. disp. 45. sect. 1.

quantitate immiſceret (puta ad illam odoratam reddendam) non peccatorum contra affirmativum præceptum de aqua Calici apponenda, quia jam illam apponit, ſed peccatorum graviter (graviter puto, intra terminos peccati venialis, ſic enim parvitas materiæ perſuadet Suarium interpretari (contra negativum præceptum non miſcendi aliquid in materiis Sacramentorum, præter Chriſti inſtitutionem, & conſuetudinem Eccleſiæ: poſtquam, hæc dixit, ſic addit. *Ex his judicandum eſt de qualitate accidentali aquæ, ut quod ſit calida, aut frigida, pura, &c. in his enim ſervanda eſt reverentia Sacramenti, & ordinaria conſuetudo Eccleſiæ, & nullus novus ritus introducendus.* Hæc Suarez, Fagundez a præterea ſic habet. *Similiter etiam peccatum letale committeret, qui Calici conſecrando aquam calidam, etiam*

b *Fagund. 3. Eccl. præc. lib. 2. c. 4. num. 14.*

veram, & naturalē immiſcuerit quia contra conſuetudinem Eccleſiæ efficit, valide tamen Sacramentum conficiet.

3 Ab ejuſmodi prædictorum doctrina fortaſſe, promoti nonnulli, cum primum eum morem aquam, vinumque inſ igidandi ad Sacrificium animadverterunt, illum graviter reprehenderunt, & contraſuſpantes oblocuti peracriter ſunt.

4 Puto, nihilominus, id peccatum mortale non eſſe, immò nec veniale ex ſe, niſi forte aliquando per accidens. Singula probo, ac explico.

5 *Dico* enim Primo, non eſſe mortale (excipe ſemper citra ſcandalum grave, quod tamen difficulter hic occurrere poteſt, & citra animum inducendi novum ritum, quæ duo ſēper excepta intelliguntur.) Ratio eſt primo, quia hoc nihil aliud tandem eſt, niſi addere, vel mutare aliquid accidentale in Miſſa. At infra[a] dicemus id aliquando non

a *Infra c. 5. §. 1.*

non esse mortale propter parvitatem materiæ, cum igitur in casu nostro, aquam, vinumque esse minus, vel magis frigida, vel calida, accidentale, & satis modicum sit, ad mortale nequaquam pervenier. Prædicta rei parvitas forsasse movit Innocentium *a IV.* ut Græcorum morem non reprobaret calidam aquam Calici infundentium. *Aqua* (inquit) *sive calida, sive frigida adhibeatur in Sacrificio Altaris.*

6 Secundo, quia quo magis aqua naturali utor, eo longius a peccato recedo, quia me conformem reddo consuetudini Ecclesiæ naturalem aquam exposcentis. At cum frigus sit aquæ connaturale, eam infrigidando, magis, ut ita dicam, naturalem eamdem reddo, recedo igitur magis à peccato. Atque ex hac ratione fit, ut si calidam aquam apponere esset peccatum, non ta-

a *Innoc. IV. in Bull. de Græcis ab ipso edita anno 1254. in tom. 1 Bullarii.*

men esset aquam apponere frigidam, quia ibi adduceret aquam ab esse accidentali ipsi connaturali, hic adesse connaturale reduceremus, sed nec ibi peccatum, saltem mortale esse, ex aliis rationibus constat.

7 Tertio quia, dum in partibus Borealibus frigidissima, ut solet ibi esse, aqua, vel vinum apponitur in Calice, non peccatur, quia apponitur id, quod ibi communiter est in usu hominum: sed per nivem in nostris regionibus aqua, vel vinum non nisi similem frigiditatem concipit, & ex alia parte jam nunc in omnium etiam mediocrium hominum mensis usui est. Ergo nec similiter peccatur. Dices, at, ibi, nullo artificio, hic aliquo utimur. Respondeo. Non video, si arte quacumque posita, remanet aqua naturalis, & pura, & vinum simili arte, remanet merum item, & naturale, ut supponimus, cur ars nobis obstare debeat! Sane si vinum posset aliquo artificio, sine mistione alte-

alterius substantiæ, generosius reddi, talis ne ars impediret, quominus posset, cũ laude, adhiberi in sacrificio? nihil igitur officit ars.

8 Quarto, quia non constat consuetudinem Ecclesiæ apponendi aquam ut casu invenitur in amphora, vel in fonte, & vinum, ut invenitur in dolio, esse obligantem sub mortali, ergo non est tenendum sub mortali obligare. Hoc modo argumentandi, & nos usi frequenter *a* sumus, & passim Doctores *b* in similibus utuntur.

9 Ad auctoritatem Suarii dico contrarium ab ipso non doceri, si attente legatur. Fagundez vero ideo (puto) docet esse mortale calidam aquam apponere, quia supponit, id fieri, ad inducendum novum ritum Ecclesiæ Græcæ calidam apponentis.

a *Lib. 1. c. 6 §. 2. n. 3. & alibi.*

b *Hurt. de Euch d. 2. diff 3 circa init. aliique Suar. de Sacr. disp. 8. sec. 2. §. Hæres.*

10 Dico Secundo, nec peccari venialiter ex objecto: ex objecto, inquam, propter ea, quæ mox numero sequenti dicam. Ratio est, quia nihil fit contra reverentiam Sacramenti, nec contra consuetudinem, quæ constet obligare etiam sub veniali.

Confirmo, quia id potest non raro fieri cum merito; Dic quæso, qui in festis solennioribus (ut certe passim facere consuevimus) vinum Appium, Creticum, Chium, breviter, vinum generosissimum, panemque primarium præparat Sacerdotibus ad Consecrationem; sicuti, & ille, qui cetera omnia & melliora, & præstantiora ad festi pompam diligenter promit, laudandusne erit; an vituperandus? Certe magnopere commendandus qui magnificentius, quam potest, res Conditoris nostri tractet. Cum igitur præstantius sit in Sacrificio, sicuti & in Convivio, vinum & aquam gelidam apponere, cui volenti

lenti meliora quæque pro Domino profundere, merito non ascriberetur? Quod si quis, iis uteretur ad delicias, ipsi imputetur sicuti eidē imputaretur, si vinum generosum, si odoramenta per Templum sparsa, si vestes aureas, & similia in festis adhiberi consueta, ad vanitatem verteret, minus sapienter, vellet.

II Dico Tertio. Si quis, data opera, ad meram gustus delectationem, iis gelidis liquoribus, in Missa, uti vellet, peccare venialiter mihi dubium non est, sicuti, si ad similem finem, vinum generosum adhiberet. Ratio est, quia non nulla inconvenientia, & irreverentia est, in eo loco, & ministerio, corporalem delectationem velle captare: ajo tamen id per accidens esse, ratione talis personæ, per eam, operantis; nec excedere fines peccati venialis, quia culpa est in materia ex genere suo, levi, neque, ex se, redundanti in gravem injuriam Sacramenti.

CA-

CAPUT V.

Quid peccet, qui aliquid omittit, vel addit in Missa.

§. I.

Præmittitur obligatio, quam inducunt Rubricæ Missalis.

1 RUbricarum, aliæ a sunt Præceptivæ, Directivæ aliæ. illæ obligant ad mortale ex genere suo; nisi excusat parvitas materiæ, vel inadvertentia: hæ, cum sint de consilio, non obligat, saltem; sub mortali Difficultas autem est in tradenda regula, qua dignoscatur, has esse præceptivas, illas non item.

2 Ex multis dictis a Gavanto b in hanc rem, colligi posset hæc regula-

a *Delug. de Euch. d. 20 ser. 4. n. 104 March. de ord. tr. 3. p. 3. c. 6. Gavant. in Rubr. Miss. p. 3 tit. 11. b Gav. ib.*

regula. Illæ Rubricæ, in quibus dicitur graviter, vel gravissime peccari à transgressore, & illæ, in quibus agitur de integritate Sacrificii, vel Sacramenti, & illæ, in quibus Doctores communiter cognoscunt graviratem, sunt præceptivæ, atque adeo eas non observans, peccat mortaliter: ceteræ sunt, vel prope præceptivæ, vel dubiæ, vel mere directivæ, atque adeo non peccat transgressor.

3 Vides hanc regulam non esse admodum expeditam? Expeditior ergo est illa, quam affert Marchinus, *a* Delugo, *b* aliique. Omnes rubricæ sunt, ut tales directivæ; & solum illæ censendæ sunt præceptivæ, quæ continent, seu notant aliquid, quod alias ex jure, vel ex legitima consuetudine graviter jubetur, vel ipsæ Rubricæ expresse sub mortali præcipiũt. Ratio hujus regulæ est, quia ex una parte, Rubrica nihil aliud ex se est, nisi mera quædam

a March. ibid. b *Delugo ibid.*

quædam manuductio circa ea, quæ dicenda faciendaque sunt, rubro colore solita scribi; & ex alia, sic liunde etiam à conditore ipsarum Rubricarum, qui tandem est summus Pontifex, habeatur, quod idi quod notatur, sit de præcepto, non potest tale non esse.

3 Hinc Rubricæ de servando jejunio ante celebrationem Missæ, De integritate Sacrificii, De loco celebrandi, De præmittenda Confessione, De Ara consecrata, De vestimentis, instrumentisque Sacris, De materia Sacramenti, id est Pane triticeo, Vinoque de vite, De pane azimo in Ecclesia Latina, De reverentia tanto Sacrificio debita, & si quæ alia sunt similia, meritò sunt præceptivæ, quia vel à lure naturæ, vel Divino Christi Domini, vel Ecclesiastico præcipiuntur.

5 Contra Rubricæ De orando ante, vel post Missam: De numero Orationum. De servãdo officio duplici primæ Classis, vel secundæ, & simi-

similibus, cum non præcipiantur ab ullo jure, solum erunt directivæ sine onere peccati mortalis.

9 Excipe Primo, ne negligantur hæ cum scandalo vel ex contemptu, ad quem contemptum reducit Gavantus *a* illam intolerabilem negligentiam, qua quis non curat eas perpetuo, seu, ut plurimum, non servare; hîc enim implicitè videtur contemnere.

7 Excipe Secundo, ne negligantur animo inducendi novum ritum in Ecclesia, hoc enim, per se grave est, graviterque prohibitum à Pio *b* V. & Concilio Tridentino. *c* Advertre has etiam exceptiones fundari in secunda parte regulæ datæ.

8 Porro ex hac regula, & habendo semper præ oculis parvitatē,

a *Gavant. in Rubr Miss p. 3. t. 11. n. 13.*

b *Pius V. initio Missalis. Quo primum tempore.* c *Trident. sess. 22. in Decreto de observand. &c.*

vel gravitatem materiæ, quod est universale in omnibus præceptis, facile colligemus, quid in singulis Rubricis sentiendum sit, Quoniam vero, id in toto hoc opere sparsim à nobis factum est, solum aliqua hujus loci, propositique tituli propria, breviter addemus.

§. II.

Ne quid omittatur in Missa.

1 NIhil omittendum in Missa; qui secus faxit, per se mortaliter peccat. Ratio est, tum antiquus Ecclesiæ sensus, & praxis, tum auctoritas Tridentini, & Pii V. tum rei ipsius nota gravitas.

2 Dico (per se) nam, ut modo innuimus, semper aliquid excusabit levitas materiæ, sicuti etiam leviter culpabilis inadvertentia, vel ignorantia, quæ perfectè item excusabit, si perfectè, & omnino fuerit inculpabilis. Discurramus per aliqua,

aliqua, unde & alia similia decerni possint.

De Omissione aliquorum, quæ recitanda sunt in Missa.

3 OMittere illud *(enim)* in verbis Consecrationis Calicis. putant aliqui *a* mortalem esse culpam mihi, & aliis *b* multis, præciso contemptu, non videtur mortalis, quia in omissione unius particulæ, quæ non est de substantia Consecrationis, nō apparet gravitas. Immō si ex contemptu omittatur non esse certum, an sit mortale, docet Sotus, *c* siquidem etiam contemptus potest esse veniale ex parvitate materiæ. Audi eundem ibidem disputantem de levibus vocum corruptionibus *Si fieret* (inquit) *ex negligentia, quātumvis crassa, & supina*

a *Apud Suar. de Sacr. disp. 59. sec. 1. §. Sed quæres.* b *Apud eund. Sotus in 4. d. 1. quæst 1. art. 8. §. Si autem.*

corruptio hæc, atque alia eiusmodi parva non esset nisi veniale Imo quamvis non adhibeatur diligentia proferendi in finale M. meum, vel si forte non proferatur T in verbo est, nullam profecto culpam incurri Deus enim non est tam istarum minutiarum observator. Hæc Sotus.

4. Omittere unum verbum in Canone esse mortale, aliqui affirmant: Sed certe, licet minor omissio sufficiat ad constituēdum mortale in Canone propter ejus reverentiam, quam in aliis Missæ partibus, tamen omittere unum, aut alterum verbum nō excedere lineā levitatis, meritò communiter censent Doctores. *a* Vnde rectè Suarez *b* omittere tempore verbi gratia, Paschali, quæ interponenda sunt in oratione *Communicantes*, vel in oratione, *Hanc igitur*, docet non esse mortale; idemq; de omittente aliquem Sanctum ex iis, qui in Canone

a Cum Sua de Sacr. d. 18. sect. 3. §. Teo primo circa finem; b Suar. ib.

nonc ponuntur, docet Filliucius,[a]

5 Omittere Symbolum Apostolicum, quando est dicēdum, vel *Gloria*, vel unam alteramve orationem, vel propter paritatem rationis Evangelium ultimum, non est [b] mortale ex levitate materiæ.

6. Idem [c] erit, si Sacerdos solemniter celebrans omitteret legere Evangelium, vel Epistolam, dum Diaconus, vel Subdiaconus ea cantat: quamvis enim Rubricæ, sive præceptivæ, ut aliqui dicunt, sive directivæ, ut alii putant, ordinans [d] ejusmodi submissam electionem; talis tamen privatæ lectionis omissiones exigua videtur.

Immo Sanchez [e] probabiliter docet,

Z 3

a *Filliuc. t. 1. tr. 5. cap. 5. n. 155.* b *Delug. de Euch. d. 20 sect. 4. num. 104:* c *Idem ib.* d *Apud Dianam. p. 5. tr. 13. res. 95.* e *Sanchez lib. 7 cons. cap. 2. du. 13. num. 3. ex Navar. & alijs citatis à Diana p. 2. tract. 14. res. 42. & p. 5 tra. 13. res 95. contra Sà citatum ab eodem.*

cet, Sacerdotem celebrantem cum Diacono, & Subdiacono melius facturum, si dum hi cantant Epistolã & Evangelium, ipse attente audiat, nec secrete recitet. Ratio esse potest, quia de una parte Rubrica monens debere recitare, est solum directiva, & ex alia, Epistola, & Evãgelium in Missa solemni sunt partes Ministrorum non Sacerdotis Celebrantis; sicut ergo Officiũ in choro recitantes [a] satisfaciunt solum devote audiendo lectiones, Capitula, Orationes, &c. quæ alii, juxta chori alternationem, soli dicunt, immo non bene facerent si recitarent, quia obmurmurando aliis essent forte molesti, ita in casu nostro devotius Sacerdos audiet.

Quod dixi, extendo libens ad *Gloria*, *Credo*, & Prophetia? Sabbati Sancti, aut Passionem Domini, & similia, quæ in majori hebdomada, & in Missa solenni ab aliis à Celebrante

[a] *Sanch. ibi Suar. t. 2. de Rel. lib. 4. de orat. c. 12. nu. 8.*

brante cantari solent, par enim ratio de his, ac de illis esse videtur.

De Omissione Oblationis, & obiter de Particulis consecrandis, quæ post oblationem apponuntur.

6 OMittere oblationem Hostiæ, vel Calicis sine dubio grave *a* quid est, ut etiam omittere infusionem modicæ aquæ in Calicem, pertinent enim hæc magis proximè ad Sacrificium, & ad mysterium.

8. Sed quid faciet Sacerdos, si post Offertorium, hoc est, facta oblatione Hostiæ grandioris, superveniat Sacrista vel alius, qui afferat alias Particulas consecrandas ad communicandum populum?

Bonacina *b* inclinat, dictas particulas tunc non posse consecrari,

a *Doctores mox citandi, & passim.*

b *Bonac. de Sacr. d. 4 q. ult. punct. 2. num. 6.*

Possevinus *a* posse, idque, vel eas offerendo de novo, vel etiam non offerendo, Gavantus *b* posse quidem consecrari, sed satis esse, si mẽte offerantur. Addit tamen id non debere fieri, si afferantur remotè ab oblatione Hostiæ grandioris, puta post Præfationem.

9. Dico breviter duo Primo posse consecrari, & quidem cum Gavanto expeditius esse, & rutius, si eæ iterum offerantur, oblatione mente conceptâ: tunc enim, &, jam ponitur substantia oblationis, & ordo Missæ nequaquam turbatur.

10 Dico secundo, me non approbare, quod addit Gavantus, nam si, id potest fieri proximè ad oblationem, non apparet ratio convincens cur non possit & remotè.

11 Dicit fortasse Gavantus, si afferantur remotè ab oblatione multæ ceremoniæ, & Orationes, quæ dicuntur super Oblata, non erunt

a Possevin. de off. curati c. 2. num. 1.
b Gavant in Rubr. Miss. p. 3. t. 10. n. 12.

erunt dictæ super has particulas tarde allatas.

Respondeo, sufficere, quod ejusmodi orationes, actionesque exhibitæ fuerint super Hostia grandiore, ad quam allatæ hæ particulæ sunt accessoriæ. Id quod à culpa gravi excusabit, ut in simili mox dicam numer. 13. A veniali vero, si qua esset excusare poterit populi communicaturi commoditas, vel ne palam reprehendatur Sacrista, qui tarde particulas attulit, vel quid simile.

De Omissione Signorum super Particulas consecratas.

12 SAcerdos quidam statim, atque Particulas Hostiamque grandiorem consecravit, Pixidem Particulas dictas continentem intra Sacrarium, seu Tabernaculum inclusit, Immò aliquando statim eas dedit alteri Sacerdoti, quas populo communicaturo in alio Altari

distribueret, & sic omissa sunt super eas consueta signa, & orationes. Factum ne id ritè est? Non esse rite factum, docet Delugo, a & merito, debuerunt enim ejusmodi particulæ remanere super Aram consecratam coram Sacerdote, saltem usque ad Communionem inclusive. Ratio est, quia cum hæc faciant unum Sacrificium cum Hostia grandiore, non debent ante Sacerdotis Communionem, quando Sacrificium completur, distrahi à Sacrificio.

13. Non puto tamen illum Sacerdotem peccasse saltem mortaliter: nam quamvis egerit contra Rubricas disponentes, quod, tunc illæ particulæ ponantur super Corporale, ante Calicem, aut in aliquo vase retro post Calicem, nihilominus cum remaneat Hostia grandior veluti ceteras representans, qua cō summari perfecte potest Sacrificiū, non videtur res gravis, abesse parvas,

a *Delugo de Euch. dist. 20. sect. 1. num. 69.*

vas. Quod si adfuit necessitas expediendi Communionem populi, prædictum Sacerdotem excusatum omnino fuisse, nullus dubitat.

De Omissione ritus proprii.

14 RItus Missalis Romani à Pio V. editi observandos esse in Ecclesia Latina ab omnibus, jussit idem Pius, *a* confirmavitque Clemens, *b* & Vrbanus, *c* uterque Octavus; excipit tamen eos, quibus in aliqua particulari Ecclesia forte contingat alios Missæ ritus observare, idq; sive ex prima institutione per Summum Pontificem facta inde à ducentis annis, sive ex ãtiqua cõsuetudine per similes ducentos annos usurpata, quos quidẽ, quamvis, ut dico, excipiat, permittit nihilominus iisdem, ut cũ licen-

a *Pius V. in princip. Missalis. Quo primum tempore.* b *Clemens VIII. ibid. Cum Sanctissium.* c *Vrbanus VIII. ibid. Si quid est,*

tia Episcopi, vel Prælati, totiusque Capituli possint dictos Missalis Romani Ritus amplecti.

15. Iam, ex hac concessione oritur dubiū, Ecquid faciet Sacerdos Romani (ut claritatis gratia sic loquar) Ritus, si inveniatur in loco, vbi servatur Missale, non Romanū: in Ecclesia v.gr. Ordinis Carmelitæ, vel in Templo Ambrosiano Mediolani, & contra. Quid faciet Sacerdos Carmelita, vel Ambrosianus, in Ecclesia, ubi servetur Missale Romanum.

16. Non loquimur autem hic, ut vides de Ritu universali Ecclesiæ Latinæ, vel Græcæ, quoad Azimū, vel fermentatum, & similia, de hoc enim satis superque egimus in Opusculo de expediēda Communione, sed de his Ritibus satis accidentalibus in Ecclesia eadem Latina diversis, quoad quasdam Orationis Ceremonias, Rubricas, & Quatuor dictis rem expedio.

17 Dico

p C. 2. §. 6.

17. Dico Primo. Sacerdos, qui est membrum alicujus Ecclesiæ, sivè Romani, sive Ambrosiani Ritus v. gr. sine controversia tenetur servare Ritum etiam accidentalem inibi inceptum. Ratio est, quia, ut ibidem *a* diximus, quilibet tenetur Ritum in sua Ecclesia receptum custodire.

18 Hinc etiam fit, ut qui ex una Ecclesia transeat in aliam, & domicilium ibi figat, animo ibidem perpetuo manẽdi, vel etiam manendi *b* per majorem anni partem, teneatur ejusdem Ecclesiæ Ritus servare, quia jam ejus est membrum, & pars. Quare Sacerdos Romanus si fiat v.g. Carmelita, vel Mediolanensis Ecclesiæ, vel contra, Ritum susceptæ Ecclesiæ amplecti debet.

19. Dico Secundo, si Sacerdos proprii Ritus v.gr. Ambrosiani per

a Opusc. de exped. com. cap. 2 §. 6. *b Coninch. de Euch. quæst.* 74. *artᵗ.* 4. *d.* 4. *num.* 115.

transitum inveniatur in territorio, ubi servatur Missale Romanum, vel Sacerdos communis Romani Ritus, si transeat per territorium, ubi servatur Missale non Romanũ, potest, *a* vel Ecclesiæ suæ Ritum, vel Ritum loci, per quem transit, in Missa, & Officio, ut liber, observare. Ratio est eadẽ, quam *b* ibidem diximus, quia est probabilissima sentẽtia, peregrinum posse se accomodare legibus, & cõsuetudinibus loci, per quem transit, si velit, non tamen teneri, siquidem potest sui loci consuetudines sequi.

Dixi (Sacerdos communis) propter ea, quæ mox addam.

20 Dico enim Tertio. Quòd si Religioso Romanorrãseunti per dictum territorium diversi Ritus, contingat Sacrum facere in Ecclesia sui Ordinis ibidem existente, in qua

a Coninch. de Euch. quæst 83. ar. 5. n. 268. & q. 74. art. 4. d. 4. n. 11. Præp. 3. p. q. 73 ar. 4 d. 5. n. 190. b Opusc. de exped. com. loc. cit.

qua servatur Ritus Romanus, quales multæ solent esse in hujusmodi Diœcesibus, ut contingit in *Mediolanensi*, tunc talis Religiosus debet servare Ritum Romanum, quamvis in tota Civitate alius Ritus observetur. Ratio est, quia cum in Ecclesia talis Ordinis servetur Missale Romanum, ipse vero sit membrum talis Ordinis, illi se debet conformare.

21. Dico Quarto. Si Sacerdoti Romano transeunti per Diœcesin ubi servatur Ritus Romanus, contingat Sacrum facere in Ecclesia ubi servatur *Ritus* diversus; tenetur ibi Romanum Ritum servare, non vero potest diversum, v.g. Carmelitarum. Ratio ducitur ex dictis num. 1. quia illud privilegium de sequendo diverso Ritu à Romano, solum est pro Carmelitis, non vero pro aliis.

22. Sed quid faciet Sacerdos Romanus, si inveniatur in Ecclesia v.g. Carmelitana, velitque Sacrum facere

facere, nec supperat copia Missalis Romani? Respondeo. Auctor huic essem, ut, si non adsit causa, abstineret à celebrando, quia hi Ritus, licet accidentales, judicantur tamẽ alicujus momẽti, atque adeo à suis custodiendi. Si adsit causa, pensetur gravitas causæ, diversitasque Ritus suscipiendi, & juxta dicenda numer. 30. fiat quod expedire judicabitur.

Illud certè mihi accidit, cum essem junior, quod invitatus ad celebrandum in die festo in Ecclesia Carmelitana, cũ progressus essem ultra in Sacro, adverti Missale, quo utebar, esse Ordinis illius, nec posse sine aliqua astantium admiratione Romanum petere: unde judicavi, ex tali causa, illo tunc, & non Romano uti, mihi licuisse.

Omissa an, & qua ratione supplari debeant.

1 SI quis paululum in Missa procedens advertat se aliquid

quid omisisse, obligatur ne id repetere?

Et quidem cum essem Novitius, & in Sacristia forte adessem, vidi Sacerdotem quemdam satis scrupulosum, qui, quia per inadvertentiam omisit legere Evangelium, quod eo die legendum erat in fine Missæ, loco Initii Sancti Joannis, voluit illud, spoliatus Sacris vestibus, in Sacristia legendo, supplere, immò, & Ministrum admonuit, ut sibi legenti præsto esset, quia erat dies festus de præcepto. Sed jam, ex tunc, adverti superfluam religionem, nec Evangelium privatim recitatum potuisse esse partem publici Sacrificii.

24. Dico igitur cum Suario[a] non esse regulariter repetendum, quia id non potest commode fieri, & turbaretur Missæ ordo.

25. Dixi (regulariter) si enim de substantia sit id, quod omissum est, ut ali-

[a] *Suar. de Sacr disp. 85. sect. 2. §. 2. in genere.*

ut aliquid v.gr. pertinens ad consecrationem, debere reperi, certum est. Monet tamen Coninch, *a* quãdo Sacerdos est in progressu Sacri, ne facile sibi persuadeat aliquid omisisse; in iis enim, quæ sæpe recitamus, difficulter propter cohærẽtiam verborum, vel parum quid omittitur sine advertentia. Recte: nam experimur non raro difficilius non recitare posse Orationem v.g. Dominicalem omittendo duo, vel tria verba in ejus medio, quam integrè proferendo.

26 Dixi iterum (regulariter) nam si quis dum secretè orat, certo, post pauca verba, advertat, se aliquid notabile, quamvis accidentale omisisse, puto cum Suario *b* non esse inconveniens, immo necessarium, tunc repetere, quia id, & commode fieri potest, nec in tali casu notabiliter turbaretur Missæ ordo. Quid

a *Coninch. de Euch. q. 83. ar. 5. n. 181.* b *Suar. de Sa. disp. 85. sect. 2. §. 2. in genere.*

Quid enim turbationis est, si certo advertens me non dixisse, v.g. Orationem Communicantes dicendam in die Paschatis, paullulum progressus regrediar ad eam recitandam? Nota illud (paullulum) & illud certo) & illud (dum secrete orat) nam in orationibus publicis valde modicus deberet esse progressus, ut regredi ad supplendum obligaretur Sacerdos, quia in publicis facillimum est turbationis, & populi admirationis periculum.

An propter Impotentiam omitti aliquid possit in Missa?

27 VEl ante inchoatam Missam prævidetur impotentia, vel ipsa inchoata. Deficit v.g. aqua, quę misceri debet cum vino. Id potes prævidere, antequam Missam incipias, vel ipsa incœpta, quando v.g. urget tempus miscendi.

28 Si ante prævidetur, regulariter,

riter, debet Missa a omitti. Dico, regulariter, nam si res sit parvimomenti, ut si prævideretur deesse Campanulam, vel tertium cereum in elevatione accendendum, tunc non esset Missa facile omittenda, maximè pensato incommodo, quod oriri tunc forte posset ex Missæ omissione.

28. Si non prævidetur ante, est pariter distinguendũ: si enim, quod deficit, est de substantialibus, idque prævideatur, incœpta Missa, sed ante consecrationem, potius est b missa omittenda, quam prosequenda, quia melius est non celebrare, quã celebrare indebite: si vero adverta-tur defectus post consecrationem, prosequi omnino Missam debes, c cum non sit Sacrificium incomplete relinquendum.

30. Quod si quod deficit non sit de substantialibus, tunc servãda est illa

a *Suar de Sacr. disp. 85. sect. 2. citata.* b *Idem ibidem sec. 1. initio.* c *Ibidem.*

illa regula, ut pensata gravitate, vel levitate rei, quæ deficit, in commodo, quod sequitur, scandalo, quod oriri possit, &c. id facias, quod melius tibi videbitur. Nec scrupulosè te geras, nam quodcumque, bona fide, in illa turbatione facias, coram Deo factum bene censebitur. Imò hæc est universalis doctrina, in similibus perturbationibus, etiam in rebus gravissimis, atque adeo etiam in Missæ substantialibus, quam tradit ex Navarro, & Silvio, Diana, *b* & ratio esse potest, quia ea, quæ bona fide fiunt in illa perturbatione, non præsumuntur ita deliberatè facta, ut saltem ad mortale pertingant. Cetera huc pertinentia, partim dicta sunt sparsim in toto hoc Opere, partim in loco proprio dicentur, cum de Defectibus in Missa occurrentibus agemus infra toto Capite octavo.

§. III.

a *Ibid sec. 2. §. 1. igitur.* b *Diana d. 2. tr. 14. res. 70 fine.*

§. III.

Ne quid addatur in Missa.

1 DIco pari; immo majori ratione, nihil esse addendum in Missa. Majori, *a* inquam, Tum quia ex genere suo gravior est culpa commissionis, quam omissionis, tum quia hic est majus periculum superstitionis; cum facilius, immo & gravius superstitio fiat addendo, quam omittendo; Tum quia expressius id cavetur à Tridentino, & Pio V. supra *b* citatis. Non tamen deest hic excusatio ducta ex parvitate materiæ, & inadvertentia, ut similiter dictum est in præcedentibus.

Nihil addendum in Orationibus.

2 HInc infero Primo Sacerdotem; si non ad mutandum Ritum

a *Suar. de Sacr. d. 83. sect. 2. §. Dico tertio.* b §. 1.

Ritum Missæ (sic enim, ut ex dictis constat, graviter sine controversia peccaret) sed ut privata persona, etjam dum secretè orat, adderet in Missa aliquam Orationem v.g. Pater, & Ave, Psalmum David, vel quid simile propter suam peculiarem devotionem, peccaturum, quia addit aliquid, quod non est in Missa, licet propter levitatem materiæ, non nisi venialiter.

3. At S. Franciscus Xaverius Indiarum Apostolus, ex Vita ejusdem apud Lucenam, *a* ante Communionem, addebat orationem a se latinè compositam pro conversione Indorum, quæ, pro curiosis, hæc est.

Æterne Deus, omnium rerum Creator, memento Infidelium animas te, solum creasse, quas ad imaginem, & similitudinem tuam fecisti. Ecce Domine in opprobrium tuum eis ipsis implentur Inferni. Memento Domine.

a Lucena in vita S. Xaverii lib. 5. cap. 5.

Domine Iesu Christi filii tui, qui sanguinem tuum tam liberaliter effundens, pro illis passus est, Ne permittas, Domine, eumdem Filium tuum Dominum nostrum à Paganis amplius contemni, sed precibus Sanctorum electorum tuorum, & Ecclesiæ Beatissimæ eiusdem Filii tui Sponsæ placatus, recordare misericordiæ tuæ, & oblitus Idololatriæ, & infidelitatis eorum, fac ut ipsi quoque agnoscant, quem misisti Iesum Christum filium tuum Dominum nostrum, qui est Salus, Vita, & Resurrectio nostra, per quem salvati, & liberati sumus, cui sit gloria per infinita sæcula sæculorum, Amen.

Respondeo. Fortasse id obtinuit à Sancta Sede. Quid si ipse, utpote Summi Pontificis in iis Regionibus legatus, sibi id indulsit? Quid si Sanctus vir, divina inspiratione, id fecerit?

4. Audivi quemdam propugnantem pro S. Xaverio, dicentemque eum ante Tridentinum, & Pium V. apud Indos fuisse. Nam Concilium

lium Tridentinum concluſum fuit ſub Pio IV. *a* anno Domini 1563 & Pij V. ſupra dicta Cõſtitutio prodiit anno 1570. Sanctus autem Xaverius ad Indias appulit anno *b* Domini 1542. ibique vita glorioſe defunctus eſt, anno *c* 1552.

Sed eſt minus ſufficiens excuſatio. Primo, quia adhuc non dubuit Sanctiſſimus Vir recedere in re tam gravi ab ordine Miſſæ tot annos ab Eccleſia recepto Secũdo ante multos annos id cautum à Sacris Conciliis etiã fuerat. In Concilio Carthaginenſi tertio, convocato *d* anno 397. (quod licet fuerit Provinciale, confirmatum tamen, fuit in ſexta Synodo Generali Trulli) ſic habetur. *e Nemo precibus aliunde de-*

A a *ſcrip-*

a Bellarm. in Cronologi c. Lucena in vita Xaverij lib. 1. c. 12. d. Idem lib. 10. c. 27 e Vide Mauritium de Gregorio in Margarito Conc. Tr. ſeu Coll. Conciliorum. f Conci. Carth. 3. can. 23.

scriptis vtatur, nisi prius eas cum instructioribus fratribus contulerit. Et in Melevitano, quod fuit sub Innocentio Primo habitum, ab eodemque confirmatum anno 408. cavetur a *huiusmodi preces debere esse à Prudentibus tractatas, & in Concilio, vel Synodo approbatas.*

5 Infero Secundo, in Orationibus, seu Collectis, qui nominant Regem, Reginam, filiosve, non-tè facere: excusantur tamen a mortali ex levitate materiæ, & alicubi ex antiqua consuetudine iam præscripta.

Nihil addendum in Canone.

6 INfero Tertio, in Canone à Regularibus nõ esse nominãdum suum Generalem, sed Episcopum loci *b* (loci, inquam, non Sacerdotis, quod notetur pro peregrinantibus (Si tamen illum aliquan-

a *Concil. Carth. 3. can. 13.* b *Concil. Meleu. ca. 12.* c *Gavant. in Rub. Miss. p. 2. s. 8. nu. 1. litt. N.*

quando nominent, non puto peccaturos (leve enim id, ex se est) nisi venialiter.

7 At Sacra Congregatio declaravit *a*, esse mortale. Respondeo, tunc ita fore, cum fieret, vel ad mutandum ritum, vel ex contemptu Episcopi, vel quid simile: ceterum non puto id, quod ex se leve est, Sacram Congregationem voluisse sub mortali præcipere. Rodriquez *b* docet non peccari mortaliter ab eo, qui ignorat hãc declarationem esse authenticam. Rectè. Cum igitur hactenus non constet esse authenticam, etiam ex hoc capite confirmatur nostra sententia.

8 In eodem Canone Pium V. concessisse nominari Regem in Hispaniis, notat Gavantus ibidem.

9 Infero Quarto, similiter non

a *Apud eundem, & Dianam p. 2. tr. 14. Res. 40.*

b *Rodr. in Summa tom. 4. c. 51. nn. 1, apud eu. Diae.*

licere addere in Canone nomin Sanctorum, etiam *Patroni loci*.

Patet à fortiori, cum nec fieri debeat in Litaniis, *a* quod intelligendum de publicis coram populo.

Hinc hac occasione adverte, nec per se idem licere, in Confessione generali, quæ dicitur initio Missæ; Per se (inquam) nam ceterum satis levis materia est, & usurpari à Regularibus nominando suum Sanctum Patriarcham sine scrupulo non raro video.

Nihil addendum in instrumentis Sacris. Vbi de Duplicata Palla.

10 NFero Quinto Quid dicendum de eo, qui adderet aliquid præter consueta in Sacro Ministerio? Et quæstio esse solet, de iis, qui adhibent. Pallam, alteram quidem pro cooperiendo Calice, ut mo-

a *Sacra Rituum Congreg. 22. Mart 631. apud Gavant. in Man. Epi. V. Litaniæ n 5.*

moris est; alteram vero ad recipiendam Sacram Hostiam supra Corporale, ipso uno Corporali non contenti.

De hac re non nisi verba Gavanti hic juvat exscribere. *Qui duplicem adhibent Pallam* (inquit) *a alteram pro Calice, alteram pro Hostia, approbante, ut aiunt, Summo Pontifice, non sunt reprehendendi non tamen imitandi sunt ab aliis sine Pontificia facultate; esset enim additio Ritus, quæ est à Pio V. prohibita.* Hæc Gavantus. Et rectè, si enim id Pontifex concessit, locus non est quæstioni.

CAPVT VI.

Quales Missæ à Capellano, vel Sacerdote sint recitandæ.

[a] Missæ vel celebrandæ sunt ex devotione, vel ex stipendio

[a] *Gavant. in Rubr. Miss p. 2. tit. 1. nu. 1. lit. M. fine.*

dio accepto; vel ex promissione, vel ex simili quapiam obligatione, & de singulis quæri potest, quales Missæ sint recitandæ. De singulis ergo separatim.

§. I.

Quales Missas ex devotione licet recitare.

2 MIssas licet, quæ à Rubricis Missalis præscribuntur. Præscribuntur autem regulariter eæ, quæ concordant cum Officio illius diei; nã etiã in feriis simplicibus juxta Rubricas fiet, si non sæpe, sed raro, & ex causa fiat mutatio. Licet enim in Rubrica *a* dicatur, votivas posse dici pro arbitrio Sacerdotis, quocunque die Officium non est duplex, tamen in alia *b* sic habetur. *Sequentes*

a *In Rubric. Miss. de Missis votivis n. 3* b *In Rubric. quæ ponitur ante ipsas Missas votivas de Sanctiss. Trin. & sequentib.*

tes missæ votivæ, licet pro Sacerdotis devotione quacumque die dici possint per hebdomadam, quando festum non occurrit, hoc tamen passim, nisi rationabili de causa fieri non debet, sed quoad fieri potest Missa cum Officio conveniat; & in alia a Quæ missæ votivæ dici possunt quocumque die, nisi fuerit Dominica, vel Officium duplex. Vbi rectè notat Gavantus; *b* idem propter paritatem rationis, esse in omnibus votivis, ut nimirum passim non dicantur in Dominica, vel Officio duplici.

3 Ex his ergo Rubricis simul unitis colligimus Primo, arbitrium Sacerdotis, vel ejusdem devotionem non esse hic amplè, sed aliquantulum strictè intelligendam, nempe pro arbitrio, seu voluntate rationabili, & ex causa.

4. Secundo juxta Rubricas, re-

a *In Rubric. quæ ponitur ante Missas votivas Beatissimæ Virginis.*

b *Gavant. in Rubr. Miss. p. 1. t. 4. litt. O.*

gulariter non licere Missas votivas, vel pro Defunctis (quæ ad votivas reducuntur) celebrare, in die Dominico, in festo duplici. Et in his omnibus diebus, in quibus prohiberur fieri de festo duplici. Argumento nimirum sumpto à fortiori, atque adeo non posse celebrari votivas infra Octavã Epiphaniæ, Paschatis, Pentecostes, Feria quarta Cinerum. In hebdomada majori, in Vigiliis Natalis Domini, & Pentecostes. In ceteris vero licere. Illos Dies, nõ permissos seu prohibitos, hos vero, Permissos vocabimus, in posterum. Dixi (regulariter) quia excipiuntur causæ graves, quando etiam in festis, sed non majoribus conceditur à Rubricis cantari duas Missas. Alteram Votivam solemnem cum Gloria, & Credo in paramentis convenientibus v.g. de Eucharistia, quando solemniter est exponenda, altera de die currente. Dixi iterum (regulariter) propter quasdam concessiones, de quibus

mox nu. 8 13 14 & quidem quando favent similes concessiones, vocabimus deinceps, claritatis gratia, dies concessos. Petet quis ad maiorem instructionẽ, quæ nam existimandæ sunt graves causæ.

Respondeo, quæ faciunt ad bonum Reipublicæ, vnde & Principis, vel Prælati, qui Reipub. caput est. Hinc necessitas pluviæ, ingruẽtis belli, grassantis pestis, vel mali cuiuscumque vniuersalis, sicut dat causam processionis generalis, sic & Missæ prædictæ, salus item ex infirmitate periclitans Summi Pontificis, Episcopi, magni Principis, Comitia item Generalia, vel Provincialia Regularium, & expositio, Eucharistiæ tamen diebus vltimis Bachanalium, tum in ceteris diebus pro illis locis vbi per gyrũ toto anno Orario quadraginta horarum celebratur: quia pertinent ad bonum commune; sicut etiam solemnes gratiarum actiones pro im-

petrata communi gratia, hucredu-cuntur.

Notat autem Gavantus *a* inducta solẽni expositione Eucharistiæ debere cantari Missam votivam de Sacramento, quæ habetur circa finẽ Missalis, non autem festivam Corporis Christi (nisi casus accidat intra eiusdem Octavam) & tempore Paschali addendũ esse *Alleluia*, sicut in ceteris votivis : dicit em debere vnam tantum Orationem cũ *Gloria & Credo* (vnde videtur colligi, non oportere in fine Missæ recitare Evangelium dici (& Præfatione de Nativitate, quia solet esse publica causa, non autem hæc convenire in Missis privatis.

Advertit denique Lezzina *b* quãdo in dictis occasionibus adhibẽda sunt ex Rubricis paramenta violacea, consequenter in Missa solemni omitti debere *Gloria & Credo*.

Iam

a *Gavant. p. 2. in Rubric. Miss. t.t. 14. n. 2. & 3.* b *Lazzanus p. 1. ca. 21. n. 17.*

Iam vero duo hic restant inquirenda. Primo quo peccato peccant, qui dicta non observant. Secundo, quæ sint causæ rationabiles nō observandi.

Quid peccet, qui Votivam, vel aliam à currente, etiam si currens sit duplex, sine causa celebrat.

6 Dico, consulendum quidem esse, vt id non fiat, tamen si fiat, non puto esse a (seclulo ō. conceptu & animo introducendi novum Ritum) mortale, saltē in Missis privatis. Ratio est, quia nō apparet de hoc latum esse grave præceptum, cum solæ Rubricæ id non ostendant, quæ vt supra c. 5. §. 1. diximus, interdum solum consilium inducunt. Esse veniale ego non dubito, quia Rubricæ de hac re, cum continē-

a Bonac. citans Azor. Reg. Sotum. Medinam, aliosque de Sacr. d. 4 q. vlt. p. 7 §. 3 n. 2.

contineant magnã cõvenientiam, sitque in contrario aliqua boni Ordinis turbatio, videntur in praxi esse receptæ sub veniali, nisi excuset causa aliqua, de qua mox. Quamvis non negem probabiliter Suarẽ *a* in Missis privatis (nam in solemnibus maior est rigor observandus) nullam culpam agnoscere, cum nõ sit visum de hac re, vt diximus, præceptum, & timorati sine scrupulo faciant.

7 Neque obstat, esse mortale notabiliter addere vel demere Orationes Missæ: non obstat, inquam, quia addere, vel demere, nisi parvitas materiæ excuset, sapit mutationem Ritus, quod non est in casu, quo vna Missa rite approbata dicitur pro alia simili modo approbata.

Non nego, ex aliquibus circumstan-

a Suar. de Sacr. disp. 83. sec. 3. §. Dico primo sequiturque Portella in dub. reg. v. Missa n. 7. b *Bonac. de Sacr. d. 4. q. vlt. § 7 n. 3.*

stantiis, etiam in casu nostro, posse esse quid grave, nam si quis v.g. die Dominicæ Resurrectionis vellet in paramentis nigris celebrare Missam Defunctorum, cum sic videatur irrogari injuria tantæ solemnitati non esset facile, nisi excuset ignorantia, à culpa gravi excusandus. Idem si temere, & semper mutatio fieret, saperet enim contemptum, ut universaliter dixi c. 5 §. 1. num. 6.

Qua sit causa justa dicendi Missam votivam, seu aliam à currente.

PRima causa est, quando corpus insepultum præsens est in Ecclesia tunc enim posse in Dominicis, & festis celebrari Missam solemnem Defunctorum Concessit a Sacra Rituum Congregatio,

a *Sacra Rituum Congr apud Gav. in Man. Episc. v. Missa. num. 27. & in Rubr. Miss. p. 1. tit. 5 n. 2. litt. X.*

ubi usus obtinuit, ne quis sepeliatur sine Missa. Sed non in die Resurrectionis Domini vel simili multum solemni: tunc enim debet Officium Sepulturæ in sequentem non impeditam diem transferri. Sabbato Sancto post Missam diei solemnem poterit in die obitus celebrari Missa, *de Requiem*, cum jam, ex usu, solennitas festi Paschatis sit die sequenti, & ad summum solum tempore Missæ prædicti Sabbati. In die Depositionis Defuncti, & in Anniversariis, qua ratione in festo duplici, & semiduplici possit cantari una Missa Defunctorum, & quomodo, si incidant ejusmodi Anniversaria in festo de præcepto, debeant transferri, vide apud Gavantum. a

9. Secunda. Qui careret Missali novo, posset, ne omitteret eo die Sacrificium, recitare Missam votivam cum alio Missali, in quo esset

a *Gavant. in Rubr. Miss. p. 1. t. 5. lit. X*

esset votiva, non autem currens.

10. Tertia. Qui navigationē periculosam incipit, qui Nuptias benedicit, qui pluviam, vel serenitatem necessariam petit, qui necessitatibus premitur, vel aliquod notabile damnum timet, potest in feria, in simplici festo, & in semiduplici Missas votivas pro illis necessitatibus conducentes celebrare. Pro re tamen gravi publica, posse unam solemnem cantari, & in festis non majoribus, diximus n. 4.

11 Quarta. Ei, qui ducitur aliqua non modica devotione ad dicendā aliquam Missam, eā libens in dictis diebus permissis concederem quia video timoratos conscientiæ id sine hæsitatione in praxim passim deducere, saltē sequūtur hi probabilē Suarii sententiam, quam n. 6. retuli

12 Hinc interrogatus ab Illustrissimo Archiepiscopo Montis Regalis D Ioanne de Turrisiglia, An propter suam infirmam valetudinem, qua stare diu pedibus tūc non

posset, posset die Dominico palmarum, & duobus, seu tribus sequentibus licite, in suo Oratorio privato, recitare votivam de Passione Domini, quæ brevior est, quam illæ currentes, in quibus legitur Passio Domini, putavi ejus devotionem rationabilem præbere causam, ut in dicto Altari privato sic celebraret. Multo magis, quia votiva Passionis Domini congruebat tempori.

13 Quinta. Ut impleatur voluntas Testatorum, vel Fundantium Capellanias amplior facultas conceditur, de qua mox §. seq. n. 1.

14 Sexta. Qui officium aliud recitans, deinde celebrat in Ecclesia, ubi agitur dies aliquis festus loci illius proprius, non solum potest, sed ex magna congruitate debet Missam loco conformem recitare, quia secus esset aliqua populi offensio, ut notavit Gavantus. a Huc redu-

a *Gavant. in Rubr. Miss. p. 3. t. 9. n. 16. §. non tamen.*

reducitur, quod dicam infra de Capellanis Monialium §. sequenti numer. 7.

§. II.

Quales Missæ ex recepto stipendio celebrari debeant, vel possint.

1 SAcra Rituum Congregatio [a] censuit tolerari posse Missas, *de Requiem*, in festo duplici, quod non est de præcepto, ut Testatorum voluntates adimpleantur. Non ait (habet ibidem Gavantus) ad arbitrium vivorum, quod bene nota, sed pro implenda lege Defunctorum.

Hinc facile colligis, majorem facultatem concedi Sacerdotibus ob Fundatorum voluntates, à quibus acceperunt statum stipendium,

a *Sacra Congreg. apud Gavant. in Rubr. Miss. pag. 1. t. 5 §. Sacra tamen.*

quam ob aliam causam Vnde quando Panormitanus dixit a turpe esse Sacerdotibus ad laicorum petitiones relinquere Missas cum Officio concordantes propter peculiares ex devotione, est intelligendus de petitionibus ordinariis vivorum, non vero de dispositionibus mortuorum (adderem libens propter paritatem rationis non vero de stabilibus fundationibus, quantumvis virorum) quibus merito magis tribuit Sacra Congregatio, sive propter gratitudinem relicti legati, sive ad illiciendos animos ad similes dispositiones. Sed jam distinctius id quod in titulo proposuimus decernamus. Recolatur autem juxta dicta §. præcedente n. 4. quinam sint dies non Permissi, seu prohibiti, qui Permissi, qui Cõcessi.

2 Dico Primo. Sacerdos, accepto stipendio, quamvis promiserit sive juramento (nam cum illo dicam

a *Panorm. C Quidam laicorum. De Missarum celebr.*

cam § 3.) Votivam, vel de Defunctis, nõ solum potest, sed etiam debet *a* currentem Missam celebrare, in diebus prohibitis. Ratio est constans Rubricarum, hoc est, legis Ecclesiasticæ dispositio, quæ admodũ rationabilis est, quia, ex unâ parte propter Missas votivas, & peculiares devotiones non est populus à publicis festis avocandus: & & ex alia parte, cum Sacrificium sit ejusdem valoris, quæcumque tandem recitetur, non defraudabitur suo fructu is, qui Missam dato stipendio expostulavit.

3 Dico Secundo. Idem (licet cum aliquantulo minore ratione) dicendum est in diebus permissis, quia etiam in his permissis à lege exquiritur causa: & ex alia parte nõ judicatur causa sufficiens, quælibet simplex petitio. Adde quod ille affectus conformitatis, & obediẽtiæ ad Sacras leges, in Sacerdote, applicatus pro petente Missam compen-

a *March. de ord p. 3. t. 2. c. 25. n. 9.*

sare ad superabundantiam potest fructum, quem per preces proprias Votivæ Missæ, vel Funebris lucrari forte poterat petens. Recte enim Sylvester apud Marchinum [a] ait nullam Missam esse Defunctis salubriorem (addo, & Sanctis, quibus gratificari per votivas intendis, gratiorem) quam propriam dici currentis.

4. Duo in his duobus dictis advertere. Primo, ut hæc fiant sine scandalo; quod tamen facile removebis instruendo de rei veritate astantes, si forte adsint, qui scandalizentur, quasi non servares promissum. Advertes Secundo, te posse conformari cum Suarii sententia sane probabili relata §. præcedente n. 6. dicentis nullum esse peccatum, eas votivas recitare, & sic promissas votivas sine scrupulo celebrare non impedieris: id quod multò magis facere potes, & fortasse debes, si ad celebrandam talem Missam notabiliter

[a] *March. ibid. n. 7.*

liter majus stipendium acceptasti, tunc enim huic opinioni probabiliter inhæsurum implicite promisisti.

5 Objicies contra nostram sententiam. Si promisit quis Votivam v.g. de Beatissima Virgine, vel *de Requiem* infideliter aget celebrando de currente, ergo ei non licebit. Respondeo, non infideliter agere, qui ordinationes Ecclesiasticas custodit: cum omnis promissio intelligatur observanda, sine legum præjudicio. Quare si promisisti Missas, quas secundum Rubricas tibi celebrare non licebat, male promisisti, & non teneris stare promissis. In posterum ergo ne promittas, vel saltem mente intelligas, te promittere Votivam æquivalenter, nam sic percurrentem promissioni omnino satisfacies; si quando autem stipendium solito majus tibi offeratur, ut celebres Missam contra Rubricarum prohibitionem, illud nequaquam accepres.

6 Dico Tertio, Quando Ecclesia per dictas Rubricas mutationem Missarum positivè vult, quod uno verbo dicemus in diebus Concessis, debet Sacerdos Votivam promissam omnino celebrare: Ratio est quia tunc non militat excusatio petita à lege Rubricarum, & ex alia parte obligatur quispiam stare promissis, nulla excusatione intercedente. Hinc si Votivam solemnem pro bono publico etiam in Dominica die promisisti, cantare illam debes, idem si in die obitus, præsente corpore, vel ad voluntates Defunctorum implendas, vel ad similia, juxta supradicta Missas promisisti, quia tunc non adest una excusatio in contrarium.

Rogas, quando Sacra Congregatio a decrevit, quòd Cappellani Monialium Breviaria utentium non Romano, celebrare possint Missam (cum suo Missali Romano

a *Apud Gavant in Rubr. Miss. p. 2. t. 10. n. 16. § Intellige.*

mano tamen) de Sancto Ordinis, de quo Moniales Officium dicunt, quando, inquam, ita decrevit, permisit ne solum, an positivè concessit? id enim scire oportet, ut videamus. An si Capellanus promisit ex stipendio illam Missam de tali Sancto, debeat ad litteram observare promissam.

Respondeo; mihi videri concessisse, atque adeo Capellanum debere: nam licet Sacra Congregatio utatur verbo (possint) quod permissionem sonet tamen ex fine colligimus esse concessionem: respexit enim Sacra Congregatio ad conformitatem Missæ cum Officio dicto à Monialibus, quarum est Ecclesia, siquidem indecens videbatur, ut ubi principales uno modo Officia celebrant, alio celebraret accessorius Sacerdos.

§. III.

De Missis cum juramento homini promissis.

1 JUramentum in promittendis Missis raro interponitur in eleemosynis manualibus, sed frequenter in Capellaniis, & similibus, quando Sacerdos astipulans contractui jurat se Missas dispositas à Fundatore dicturum, dispositæ autem non raro inveniuntur Missæaliæ à currentibus.

2 Et quidem regulariter, qui etiam cum juramento promittunt Missas, semper intelligunt, seu (nisi contrarium expressum fuerit) intelligere præsumendi sunt, salvo Ritu, & Rubricis Ecclesiæ; & sub hac limitatione saltem mente retenta, debere Sacerdotes, etiam accepta cum juramento stipe, promittere Missas votivas, monent pru-

prudenter Doctores, *a* sed adhuc restat difficultas in eo casu, quo quis expresse jurans promisit votivas, vel de Requiem, vel alias, à currentibus, an possit eas mutare in ipsas currentes?

3 Dico primo, si jurans quis dictas Missas homini promisit, incidatque dies festus, seu Officium, in quo juxta Rubricas non licet eas recitare, quos dies prohibitos supra nominavimus, non obligatur, etiam si ipse animum habuisset ad illas se astringendi, sed debet currentes recitare. Ratio est, quia promissio homini etiam cum juramento facta de re interdicta per legem, quando talis lex obligat ad culpam, etiam venialem, *b* nulla est, unde nec indiget relaxatione. Idem dic in diebus permissis juxta nostram sententiam allatam §. 1. num. 6. quia adhuc (si abest causa)

a *Lege Fraxinell. in Resolut quam ponit Gav. in Rubr. Miss. in fine.*

b *Sanch. l. 3. in Dec. c. 9. n. 19. & 20*

esset cum peccato veniali. Iuxtà sententiam Suarii mox dicam num. sequenti.

4 Dico secundo. Si missas non currentes cum jurejurando homini quis promisit, incidatque feria, vel festum, in quibus licet easdem non currentes ex positiva concessione celebrare: eas non currentes obligatur recitare, nec in currentes trãsferre licite valet. Ratio est, quia promissio cum juramento de re, quæ non est, nec peccatum mortale, nec veniale obligat: [a] at jam ex concessione quam supponimus, non est peccatum eas tunc recitare ergo, &c. Idem dic in diebus permissis juxta sententiam Suarii, (quam certe, quia probabilis est, potes tu sequi, ut diximus dicto §. 1. nu. 6 fine,) quia tunc, nullum est, in ejus sententia, peccatum, idem, quotiescunque nulla culpa est ejusmodi Missarum muratione facere, ut eadem ratio probat.

5 An

[a] *Idem loc. cit.*

5 An semel, vel bis non servare juramentum de Missa celebranda, sit mortale, dicemus lib. 3. c. 1. §. 9. n. 19. junctò n. 22.

§. IV.

De Missis soli Deo per Votum, vel per Iuramentum promissis.

1 SI voveas, vel jures soli Deo, te dicturum aliquas Missas non currentes; quid facies in prædictis diebus, vel prohibitis, permissis, vel concessis?

Dico Primo, in prohibitis, & permissis te non obligari. Ratio est, quia est latum discrimen inter promissionem factam homini, & factam Deo; promissio enim facta soli Deo, sive per votum, sive per juramentum numquā a obligat, quādo impeditur melius bonum, at promissio homini cum juramento facta semper per se obligat quando rem

a *Sanch. ibid. n. 13*

tem promissam servare, non est peccatum mortale, nec veniale, esto impediat melius bonum. Cum igitur in casu nostro impediatur illud majus bonum, id est, conformitas Officii cum missa requisita à Rubricis, talis promissio Deo facta non obligabit.

2 Dico Secundo. In diebus seu in occasionibus positivè concessis, obligatur eas Missas Sacerdos dicere, quas voto, vel jurejurando Deo soli promisit. Ratio est clara, quia tunc conformitas Officii cum Missa nequaquam à Rubrica requiritur.

3 Rogabit quis, An si Sacerdos cum juramento immediatè promittat animæ forte purganti in Purgatorio aliquas Missas funebres censeatur promittere homini, an soli Deo? Quid si promisit immediate per votum, seu juramentum alicui Sancto Missam votivam? præstat enim hæc scire, cum diversum jus, ut ex dictis patet, inde oriatur.

4. Respon-

4 Respondeo. Si promittat Sancto, regulariter Deo promittit, a quia ipsis promittitur, in quantum Deus in illis honoratur, & sic promissio tendit in Deum. Dixi (regulariter) quia si quis Sancto promitteret expresso animo non se obligandi Deo, sed Sancto, ut excellenti Creaturæ, non est promissio facta Deo, sed b homini. Si vero promittat animæ purganti, homini regulariter promittit, quatenus ejus potiorem partem, hoc est animam, intendit velle ab igne liberare Regulariter, inquam, nam si quis id promitteret, expresso animo, ut in illa exultantes, & beata honoraretur Deus, tunc, cum in Deum tenderet, Deo factam esse promissionem, convinceretur.

§. V. De

a *Sanchez in Deo, l. 4 c. 1 n. 41.*
b *Idem ibid. n. 43.*

§. V.

De Missis ex præcepto à Superiore injunctis.

1 HIc distinguendum est Velenim tibi Missas alias à currentibus sub culpa injungit, is qui Superior non est in legibus Ecclesiasticis, vel qui est Superior, nempe Pont. Summus. Si prius, non obligaberis ad illas, relinquendo currẽtes, quas Rubricæ præcipiũt, immo neque relinquendo illas, ad quas permissivè se habent: si posterius, obligaberis Rario est, quia in priore casu negligerentur leges Ecclesiasticæ sine legitima facultate, atque adeo in nostra sententia peccaretur. In posteriore adesse dispẽsationẽ legitimi Superioris data implicite in præcepto de talibus Missis recitandis, atque adeo nihil fieret contra leges: unde nec peccaretur, & consequenter vim suam haberet

beret præceptum. Dixi (in noſtra ſententia) ut notarem, te, ſi ſequaris Suarii ſententeiam etiam in priori caſu obligari, ut ex dictis §. 3. nu. 4. conſtare poteſt.

De Miſſis injunctis eſt Pœnitentia.

2 HInc infero Primo, minus recte ſe gerere eos Confeſſarios, qui (niſi ſequantur prædictam Suarii ſententiam) Miſſam votivã, vel funebrem injungunt pro Pœnitentia Sacramentali Sacerdotibus celebrandam in diebus illis, ſive prohibitis, ſivè ſolum permiſſis, quia Confeſſarius non poteſt contra Rubricas quemlibet obligare, nec impedire melius bonum conformandi Officium cum Miſſa. Quare in hoc caſu Pœnitens, melius currentem, quam injunctam reciter, ex mea ſententia.

De Missis injunctis ab Episcopo in Ordinatione Sacerdotum.

3 INfero Secundo, quod dicendum sit ad illam difficultatem, An quando in Pontificali Romano in Ordinatione Sacerdotum ipsis ab Episcopo ordinante præscribitur, ut post primam Missam celebrent unam de Spiritu Sancto. Alteram de Beatissima Virgine. Terciam de Defunctis, an, inquam, debeant novelli præsbyteri eas celebrare in diebus prohibitis, an potius in permissis, vel in concessis? Ajo non debere in diebus vetitis; debere in diebus permissis, & in concessis. Ratio prioris dicti est, quia id præceptum (ut notat Gavantus)[a] intelligitur, salvis Rubricis Missalis: Rubricis, inquam, prohibentibus, alioquin absonū esset celebrata prima Missa, in Natali Domini

v. g. re-

a *Gavant. p. 1 tit. 4. lit. O. §. Neque putes.*

v.g. recitare prædictas votivas, & de Requiem, in tribus sequentibus festis. Ratio posterioris est, quia cum hæc præscriptio ortum habuerit a Summo Pontifice, cujus jussu ordinatum fuit Pontificiale, potuit Pontifex pro hoc casu abrogare illas rubricas permissivas de constanti conformatione Officii cum Missa. Et potuisset etiam abrogare illas Rubricas prohibentes; sed nos ex inconvenienti, quod inde sequeretur, quod nimirum deberent aliquando dici Missæ votivæ, & funebres in diebus solemnibus, colligimus prohibentes non fuisse abrogatas, fuisse autem permissivas, quia tunc, sine inconvenienti, Missæ illæ ab Episcopo injunctæ recitari possunt.

§. VI.

§. VI.

De Missis Defunctorum promissis in Altari privilegiato.

1 SOlet Pontifex Maximus alicui Altari concedere, ut si ibi die Lunæ cujuslibet mensis celebretur Missa pro Defunctis, liberetur anima ab igne Purgatorii. Jam, si tali die incidat festum de præcepto, seu festum duplex, poteritne ibi celebrari, vel ex devotione, vel ex promissione Missa Defunctorum, sine qua non liberabitur anima?

2 Præmittendum est ejusmodi Altaris privilegium duobus modis concedi solere. Primo sic. *Quicunque in tali Altari celebraverit die Lunæ pro Anima Defuncti, seu pro Defuncto, Animam extrahet à Purgatorio.* Secundo. Sic *Quicunque in tali Altari celebraverit Missam de Defunctis, seu Defunctorum, seu Requiem, Animam à Purgatorio liberabit.* Si

Si primo modo concessum fuit privilegium; non est necesse, ut dicatur Missa *de Requiem*, sed satis erit si dicatur currens, applicetur tamē pro Defunctis, hoc enim solum notat illud (*pro Anima, seu pro Defunctis.*) Quod si contrarium habeatur in quadam declaratione Sacræ Cōgregationis allata à Gavanto, Barbosa, & Diana apud Lezzanam, a satis sit respondere, de ea non constare authenticè. Atque in hoc casu non habet locum proposita difficultas, ut ex se patet.

Si vero concessum fuit privilegium secundo modo, necesse erit celebrare Missam de Requiem, id enim illud notat (*Missa Defunctorum, seu de Defunctis, sed de Requiem,*) & in hoc casu procedit dubitatio.

3 Dico, si in die Lunæ incidat festum de præcepto, vel duplex, atque adeo sit dies impedita, non pos-

se

a *Lezzana v. Missa n. 48.*

se a celebrari Missam funebrem, atque adeo eo die inutile esse privilegium. Ratio est, quia privilegium semper intelligitur, salvo jure Rubricarum. In diebus, quos supra §. 2. num. 4. permissos appellavimus, ideo puto in Altari privilegiato posse recitari Missam de Requiem, quia passim video id fieri ab omnibus, etiam timoratis: & ratio potest esse, quia id à Summo Pontifice indulgeri putandum est, secus nimis raro ejusmodi Altare privilegiatum suo privilegio frueretur.

4 Dices. Posset dici per tale privilegium Pontificem dispensare etiam pro diebus prohibitis; sicuti diximus §. 5. num. 1. & 3, dispensare, quando præcipit. Respondeo: nego id in casu nostro dici rationabiliter posse; non enim unum ex his bene infertur ex alio: Pontifex dedit

a Sacra Congreg. apud Gauant. in Rubr. Miss. p. 1. tit. 5. nu. 2. lit. 2. §. Sacratamen.

dit privilegium de una re, ergo dispensavit in alia: saltem non constat in re nostra de dispensatione, constat vero de lege Rubricarum: cum ergo lex possideat, illi standū. Non ita se habet, quando præcipit, nisi enim tunc dispensaret, nullam vim haberet præceptum: cum contra in casu nostro jam privilegium habet vim in aliis diebus Lunæ non prohibitis.

5 Una tantum exceptio hic habet locum, posse nimirum die Lunæ impedita dici in dicto Altari Missam de Defunctis, quando corpus est præsens insepultum juxta dicta §. 1. nu. 8. & quando implendæ sunt voluntates Testantium, ut diximus §. 2. nu 1. in his enim casibus posse celebrari Missam de Requiem in diebus ibidem dictis quamvis prohibitis, concedere videtur Sacra Congregatio.

6 Rogas. Si quis non valde sollicitus de culpa veniali, quam ut diximus §. 1. nu. 6. ex nostra sententia

contraheret, celebraret nihilominus funebrem Missam in Altari privilegiato die Lunæ forte prohibito, liberaret ne animam? Respondeo liberaturum, quia licet veniaaliter peccaret, ponit tamen totum id, quod Summus Pontifex ad ejusmodi liberationem requirit. Multo magis id verum habet in sententia Suarii ibidem relata, per quam solum fieret contra Rubricam; non vero peccaretur.

Qui promisit Missas celebrare in Altari privilegiato, an possit alibi satisfacere cum calculo benedicto dicam lib. 3. c. 2. §. 1. nu. 11.

§. VII.

De Missis Sancti Gregorii promissis.

1 SAnctus Gregorius papa præcepit a Abbati pretioso, ut pro Monacho quodam Defuncto, origin.

a S. Gregor. libr. 1. dial. c. 55.

triginta Missæ celebrarentur, his verbis. *Vade ab hodierna die diebus triginta continuis, offerre pro eo Sacrificium stude, ut nullus omnino praetermittatur dies, quo, pro absolutione illius. Hostia Salutaris non offeratur.*

2 Ex quo Sancti Gregorii præcepto ortum habuit ut Fidelium pia devotio similes Missas, similique modo, pro suis Defunctis, celebrandas, sæpe curaret, nec eas Sacra Congregatio umquam prohibuit, licet prohibuerit *a* quasdam alias pro Vivis, & Defunctis, quæ ut S. Gregorii, falso circumferebantur.

3 Nota autem in verbis S. Gregorii Primo, illud (*offerre pro eo Sacrificium*) ubi cum datur sacrificium, non vero sacrificium de Defunctis, aperte constat, non esse necesse, ut recitetur Missa *de Requiem*,

a *Sacr. Cong. apud Gavant. in Rubr Miss. p. 1. t. 5. n. 3. litt. O. §. Dubitatum Bizam. p. 2. resp. cas: consc. casu 13.*

sed solum ut applicetur Missa pro Defuncto.

4. Nota Secundo, illud (*offerre stude*) hinc enim sequitur non oportere unum, eundemque Sacerdotem omnes triginta Missas celebrare, cũ non dicat Sanctus Doctor, *offer*, seu *offer per te sed offerre stude*.

5. Nota Tertio illud (*continuus*, &, *Nullus omnino pratermittatur dies*,) nam in his verbis geminatis satis liquet, si hunc S. Gregorii Ritum servare intendas, non debere discontinuari, ne unum quidem diem, Missas.

Tria tamen in hoc Tertio notando sunt subadvertenda. Primo ob triduum majoris hebdomadæ, in quo non celebratur, non discontinuari prædictas Missas, non enim est credibile, Deum eas non acceptare ut continuas, dum servatur ejus Sponsæ Ecclesiæ tam pia consuetudo.

Secundo, in hac tum continuatione, tum numero evitandam esse super-

superstitionem, quam universaliter Concilium a Tridentinum merito damnat. Hæc autem in eo, quo ad rem nostram, potissimum consisteret, quod putaret aliquis in ipsa Physica continuatione, aut numero inesse aliquam vim ad effectum intentum. Non quidem numerus, vel quid simile, sed Christi immolati virtus vim habet satisfactoriã, conducitque non parum in Dei memoriam veluti revocare merita S. Gregorii, qui piè credendus est, eas triginta Missas ad honorem ejusdẽ Christi Domini in domo privata Sanctissimæ Matris per totidem annos commorantis, & famulantis, instituisse.

Tertio, si quis triginta Missas in diebus discontinuis dicendas curaret, valere ad satisfactionem pœnarum defuncti, & quidem, si simul, una die dicerentur, valere citius; sed ejusmodi Missas celebratas non

a *Concil. Trid sess. 12. decr. de obs. in cel. Miss.*

esse rigorose eas, quas S. Gregorius instituit, siquidem ipse continuatas, ut ex ejus verbis modo positis num. 1. patet, ordinavit; quod rectè notavit Gavantus a immeritò rejectus à Diana. b

His positis: quærebantur An, incidente die duplici, vel simili privilegiato, ne interrumperentur dictæ Missæ, posset recitari Missa Funebris: Respondi, hoc dubium locum hic habere nullum, siquidem ex dictis n. 3. satis erit, si Missa currens pro Defunctis applicetur.

Ceterum ex hoc, atque ex dictis à §. 2. usque ad sextum facile colligere poteris, qua ratione te gerere debeas, si quando prædictas Sancti Gregorii Missas promisisti.

§. VIII.

a *Gavant. in Rubr. Miss p. 1. tit. 5. num. 3. litt. D.* b *Dian. p. 2. t. 14. res 52.*

§. VIII.

De Missis Sancti Beatificati, nondum Canonizati promissis. Vbi.

An alii à Privilegiatis possint eas Missas celebrare.

1 INcidit hic nova dubitatio. Promisit sæcularis Sacerdos, accepto stipendio, celebrare quasdam Missas de Beato Francisco Borgia Societ. Iesu primo Octobris, & quasdam de Beato Aloysio Gonzaga 21. Iunii, qui sunt dies festi eorum natalium; (& potuisse promittere de Sanctis tribus Martyribus Paulo Michi, Ioanne de Goto, & Didaco. Quizai 5 Februarii, vel aliorum similium Beatificatorum, qui nõdum solemni Canonizatione in Sanctorum numerum sunt relati) putans sibi sine hæsitatione licere eas Missas recitare; sed cũ cognovis-

gnoviſſet, Summos Pontifices tunc non conceſſiſſe facultatem celebrandi, niſi Religioſis Soc. Ieſu, quæſivit. An poſſet ſtare promiſſis.

2. Dixi (tunc) nam poſtea Sancta Sedes extendit a prædictas conceſſiones ad omnes Sacerdotes confluentes in Eccleſia Societatis.

3. Et quidem reſolutio pendet ab illa quæſtione. An poſito quod Pontifex concedit aliquibus determinatis perſonis, & ſub determinato aliquo ritu, venerari Sanctum Beatificatum poſſint licitè omnes alii uti tali conceſſione? Poſſuntne v.gr. Sacerdotes omnes ſæculares prædictos, vel ſimiles Beatos venerari per Proceſſionem, & Miſſam in honorem eorum oblatam, perque alios

a *Greg. XV. in Sede Principis* 1621. *pro B. Aloyſio Vrb VIII Alias* 1625. *pro B. Borgia. Idem Salvatoris* 1627 *junctо decr. Sacr. Cong.* 20. *Sep.* 1619. *pro erib. Martyribus.*

alios cultus Sanctis dari solitos, sive in sua Ecclesia, sive in aliena, sive ipso die Natalis, sive alio? Nam profecto si possunt, poterit & hic Sacerdos illas Missas, quas promisit celebrare, secus, non poterit, sed celebret currentes iis diebus juxta superius dicta §. 2.

4 Pugnant utrimque Doctores, & Turrianus *a* quidem cum Granado, *b* aliique negant. Concedit Castropalaus, *c* aliique ab ipso citati, & consulti.

5 At, amabo te, siste his parumper, amice Lector, Diana *d* affirmat per Theologos Salmanticenses fuisse id determinatum pro negantibus, quod ipse se cognovisse dicit ex relatione M. Dominici de los Reys Ordinis Prædicatorum: Castropalaus *e* asserit per eosdem Doctores Salmanticenses fuisse determinatum

a *Turr.* 22. *t.* 1, *c.* 13, *d.* 3, b *Gran.* 12 *Contr. t. tr.* 7, *dis.* 4, *sc* 2, *n.* 2, c *Castrop. t.* 1 *t* 4, *d.* 1 *p.* 5 § 5 *nu.* 4 d *Diana p.* 2 *tract.* 15 *res.* 55 e *Castr. ib. n.* 8

minatum pro concedentibus. Cui ex his duobus fides habenda sit? Certe majoris momenti videtur Castropalai testimonium, quippe qui testatur se, & fuisse præsentem, & unum ex Doctoribus, qui rem disputatam pro concedentibus decreverunt. *Quapropter concludo* (verba sunt Castropalai) *posse Ecclesiæ Cathedrales, & Episcopos cum suis Clericis supradictos Beatificatos honorare Missa Pontificia, & Officio votivo* (hoc est *ex devotione non obligatione*) *processioneque solemni. Cui opinioni subscripserunt Salmanticæ anno Domino* 1625. *cum hic casus consultus fuit*, Doctor *Balba*, *&c.* Et numeratis circiter viginti Doctoribus, seu Magistris, qui se subscripserunt, addit. *Et ego minimus; aderam enim, tunc Salmanticæ.*

6 Dicet forsasse quis. Distingue tempora, & concordabis. Respondeo. At difficile mihi videtur tantam sententiarum mutationem factam fuisse inter tempus à Castropalo

ſtropalao notatũ, & tempus, quod colligitur ex Diana. Caſtropalai determinatio fuit anno 1625. quam idem Lugduni impreſſit anno 1631. Dianæ vero relatio typis evulgata eſt anno 1632. quando ſcilicet idem Diana edidit panormi primum, & ſecundum Tomum ſuarum Reſolutionum: Cum ergo tempus impreſſionis fere cõſentiat, cõſentire & tempus determinationis probabile eſt. Melius fortaſſe ſuſpicari quis poſſet, patres Ordinis prædicatorum non conſenſiſſe cum ceteris Salmanticenſibus Magiſtris, atque adeo M. Dominicũ de los Reys ejuſdem Ordinis, potius ſignificaſſe Dianæ prædicatorum placitum, quam Salmanticenſium Doctorum reſolutionem. Suſpicionis meæ cõjectura eſt, quia inter Theologos, ac Magiſtros Salmanticenſes à Caſtropalao citatos adſunt ex familia Sancti Auguſtini, B. Bernardi, S. Benedicti, Beatiſſimæ Virginis de la Merced, noſtræ Societatis; at magnum

gnum silentium de Familia Prædicatorum: fortasse quia contrariam opinionem amplexi sunt. Sed propius ad quæstionem accedamus.

7 Ratio negantium est, quia *in c. 1. de Relig. & Ven. Sanctorum* nemini licere dicitur absque auctoritate Sedis Apostolicæ aliquem honore publico venerari: Cum ergo tales Beatos venerari sit privilegium, seu gratia. Privilegii autem natura sit, ut non extendatur de persona ad personam; & gratiæ item natura sit ut solum intelligatur concessa juxta verba supplicationis, sequitur id concedi tantum determinatis personis, & quidem solum illis, pro quibus talis gratia fuit expostulata, non vero aliis.

8 Adde Primo responsionem Sacræ Congregationis & Cardinalis Beliarmini negantium.

9 Adde Secundo, non fore differentiam inter Sanctos Canonizatos

a *Apud Dianam & Turr. citatos.*

tos præsertim non positos in Calendario Romano, & inter Beatificatos, si de his indifferenter Missa offerri, & ceteræ solemnitates fieri, pro iisdem, possent.

10 Ratio concedentium, cum quibus sentio, est, quia, cum una Missa eiusdem sit valoris, & dignitatis, ac aliæ quælibet statim atque Pontifex declarat talem Beatum dignum esse una Missa; quæ dicatur ab una determinata persona declarat illum esse digna omnibus ceteris Missis à quocũque, & quomodocumque celebrandis. Si igitur Beatus remanet sic dignus declaratus, non est unde quilibet sacerdos impediatur illum, per suas Missas, venerari, nec venerabitur, sine Sedis Apostolicæ authoritate, hæc enim jam intercedit, per illam declarationem, qua dignus missa declaratus est Beatus.

11 Hinc infert merito Castropalaus, posse quemlibet ejus imaginem adorare, adorandum in Altari

constituere, publicis processioni-
bus circumferre (adde, & ejus col-
lectam, seu, commemorationē fa-
cere in Missam, infra annū, quod im-
merito; sed consequenter ad suam
sententiam; negavit Granado (Ra-
tio est, quia hi cultus longe inferio-
res sunt Missa, quare si hanc Ponti-
fex concedit, concedit & illos.

12 Ad Rationem negantium Re-
spōdemus per illam concessionem
determinatis personis factam, au-
ferri prohibitionem latam *ind.c.*
Non est igitur recurrendum ad na-
turam Privilegii, seu gratiæ quam-
vis enim habitus fuerit aliquis re-
spectus ad dictas Religiones, i
tollenda tali prohibitione, illa re-
men ablata, omnes sacerdotes sua
nova gratia remanent liberi ad ve-
nerandum Beatum Missa, & Offi-
cio, ab ipsis ex voluntaria devotio-
ne celebrandis.

13 Ad id, quod primo additur
satis sit, nunc dicere, de illis re-
ponsionibus non constare authen-
ticè.

14. A

14. Ad id, quod additur secundo, respondeo, esse, ut cetera taceam, differentiam, quia de Beatificatis permittitur dici Missa, ex vi nimirũ ablationis prohibitionis latæ In dicto cap. 1. At de Canonizatis etiam nondum ascriptis in Calendario Romano, positivè idem conceditur ex vi Canonizationis publicæ omnibus intimatæ. Quare sacerdos sæcularis, qui negligeret canonizatis Missam celebrare, quando, eis etiam non ascriptis in Calẽdario illa competit (ut in propria Ecclesia, quando de ijs sit festum, tunc enim etiam non ascriptis convenit Missa, &c.) fecerit contra Rubricas, ac sæcularis, qui negligeret similem Missam celebrare in festo, & propria Ecclesia Beatificatei non ageret contra Rubricas, quia ejusmodi Beatis Missa sæcularium non debetur, sed solum permissivè ijsdem sæcularibus indulgetur.

15. Confirmo sententiam hanc, quam merito probabiliorẽ, ac magis

gis piam vocat Castropalaus,[a] cõfirmo, inquam, in hunc modum, vel sacerdos sæcularis non potest celebrare Missam de Beato Borgia v.g. quia Beatus nondum indicatur dignus honore Missæ, & hoc non, ut modo num. 10. vidimus: vel quia ipse sacerdos est impeditus, & hoc non, quia nemo impeditur venerari Beatum honore, quo dignus reputatus ab Ecclesia est: ergo cum aliud caput excogitari nequeat cur non possit? Fac hunc Sacerdotem esse regularem, tunc certè procederet argumentum contra ipsum, hoc modo. Vel hic non potest celebrare Missam de Beato, quia Beatus nõdum est reputatus dignus Missa, ad hoc non, ut dictum est: vel quia ipse sacerdos est impeditus, & hoc quidem sic, quia ob censuram est a sacrificando excluſus. Cum igitur in casu nostro sacerdos nullo eiusmodi impedimento laboret, sane poterit.

16. Gra-

[a] *Castropal. ib. n. 7.*

16. Grando *a* concedit, si in Diplomate Pontificio fiat potestas Religiosis celebrandi in honorem Beati, & non addatur particula *tantum*, valde probabile esse, posse alios quoscumque sacerdotes celebrare, dummodo id fiat parentibus illis Religiosis, quibus facta est concessio. Ratio est, (inquit) quia ex Regula iuris, *qui facit per alium, est perinde ac si faciet per se ipsum*: Et quia, Capellanus potest sacrificare per alium.

17. In hoc dicto vnum placet, alterum displicet. Placet ipsa concessio; nostris enim Beatificatis sufficienter favet, siquidem in Brevibus de ipsis, non adest particula taxativa. Displicet vero Ratio, illa enim Regula habet *b* sexentas limitationes, & rectè Glossa *c* sic habet. *Quid facit per alium est perinde ac si faciat per se ipsum, quando ille a-*

a *Gran. ib n.* 16. b *Gloss. in Reg* 63. *de Reg. Iur. in* 6. c *Gloss in Reg.* 72. *de Reg Iur. in* 6.

tus potest (utique de jure) *expedire per alium*. Quare debuit Granado probare hunc actum celebrandi concessum Religiosis posse per alium de jure expediri, ergo nihil probavit afferendo secum illam Regulam: multo minus afferendo exemplum Capellani, de quo constat nō obligari personaliter. Adde adversarij ajunt hanc concessionem esse Privilegium solum personis Religiosis concessum, & in hoc ponunt totā vim suæ probationis, ut vidimus n. 7. qua ratione probare valebunt alijs competere posse, adeoque posse ejusmodi actum celebrādi de Beatis per alium expediri.

18. Dices, quid ergo, per nos operatur, seu significat particula *tātum*, quando in dictis concessionibus inveniatur? Respondeo, significat, & quidem explicite, tale privilegium cōcedi positivè solis illis Religiosis, qui propterea cōtra Rubricas operarentur, nisi pro Beato celebrent, quando ipsis competit

Missa

Missa tamen non propterea tollitur, quod & aliis indulgeatur permissivè ut ex dictis patet.

19 Ex his quilibet facile concludet eum Sacerdotem nu. 1 allatarũ stare promissis, sequendo nostram sententiam, potuisse: potuisse tamen non stare, si secus fuisset alia, quæ certè probabilis est.

CAPVT VII.

An interrumpi Missa aliquando possit.

§. I.

Præmittuntur aliqua certa de Interruptione Missæ.

CErtum est Primo, nunquam quoad partes essentiales interrumpi Missam, sine gravi peccato posse v. gr. non potest consecrato pane, ita interrumpi, ut omittatur consecratio Calicis, nec consecrato pane,

pane, & Calice, poteſt omitti conſumptio, hæc enim, licet per aliquos non ſit de eſſentia ſacrificii, eſt certe de perfectione integrali.

2. Certum eſt, contra, ſecundo, interrumpi omittique omnino debere, quando incepta etiam conſecratione, recordetur certo quis ſe non eſſe ſacerdotem, quia hic non interrumpit ſacrificium, cum ab ipſo nulliter offeratur, ſed ab eo, quod debet, abſtinet. Dixi (certo) nam in loco, & re tam gravi, nec ſcrupulus, nec dubium te commovere debet; quare ni certus omnino ſis, depone a dubium, hoc eſt, tibi perſuade (quandoquidem non es certus) pergere poſſe, & pergito.

4. Certum ſit Tertio. Si hoſtes, Hæretici v. gr. ingruant ad occidendum ſacrificantem in altari (multo magis ſi ad injuriam inferendam ſacramento) poſſe *b* ſacerdotem Hoſtiam

a *Fagu. 1 Eccl. præc. lib. 3. c 19. n. 19*
b *Laym. lib. 5. tr. de Euch. c. 7. nu. 1. & 2.*

Hostiam cõsecratam statim sume-re, vel secum auferre, si ad consecrandum Calicem, sine evidenti mortis periculo progredi non possit. Et quidem eadem esset ratio, si ex terræ motu, vel incendio simile periculum instaret.

4. Dices. Si quis incutiat metum mortis sacerdoti, nisi solum panem consecret, non potest sacerdos Missam incipere cum animo sic interrumpendi, quamvis is metus non incutiatur in contemptum sed in alium finem v. g. ad infirmũ communicandum: cuius rei ratio, est quia non potest fieri sacrificium mutilum contra præceptum latum à Christo de integritate sacrificij. Ergo, pariter, nec ille Sacerdos, idem poterit, ut hostes fugiat, iam enim relinqueret mutilum sacrificium.

5. Respondeo, in casu antecedentis directè intenditur sacrificiũ imperfectum, quod quia est contra Christi præceptum, numquam li-

cer: at in causa nostra sacerdos non intendit mutilare Sacrificium directè, & ex proposito, sed permittit ejus imperfectionem, seu omittit illud perficere in eo casu, in quo Christi affirmativum præceptum de integrando Sacrificio, non obligat. Debet igitur Sacerdos semper habere propositum perficiendi, esto per accidens, urgente gravissimo periculo, non perficiat.

6. Certum est Quarto, etiam quoad partes accidentales, & Ritū iam approbatum recitandi Missam non posse licite eam interrumpi sine gravi causa patet id ex sensu cō-muni fidelium, rei gravitate, & reverentia tanto Sacrificio debita, notatque cap. Nihil 7. quæst. 1. ibi *Nullus absque patentis proventu molestiæ minister, vel Sacerdos, cum caperit, imperfecta officia præsumat omnino relinquere: si quis hæc temeraria præsumpserit, excommunicationis sententiam sustinebit.* Vbi nota hanc esse excommunicationem ferēdam, cū impo-

imponatur *a* per verbum futuri tẽporis, & requirere præsumptionem ut patet per illud *temerariè præsumpserit*.

7. Quoniam vero dictum est (sine gravi causa) ideo per aliquas erit hic nobis, ut de similibus deinceps judicare possimus, breviter discurrendum.

§. II.

PRIMA CAVSA

interrumpendi Missam

Metus mortis, vel gravis mali.

1. SI ob malum nu. 3. dictum potest Sacerdos interrumpere partes Missæ essentiales, multò magis poterit partes accidẽtales, quæ sunt de præcepto Ecclesiastico, quod, ut cætera humana præcepta, non obligat in tanto periculo. Immo propter hanc eamdem rationẽ licebit in tali casu eam interruptionem

a *Bonacin. d. cens. disp. 8 q. 1. p. 1. n. 6. & passim.*

nem ex proposito, & directè etiam intendere.

Memini me tamen supra *a* docuisse, si sacerdoti metus mortis incutiatur, ni sine omnibus vestibus sacris celebret, non licere sic celebrare; licere autem, si sine aliquibus. Et ratio erat, quia sine omnibus, non potest non credere in contemptum sacrificii, qui cõtemptus sine aliquibus, facilius vitatur. Pari igitur modo hic erit considerandũ, quæ, & qualis interruptio intendatur, vel facienda sit, An initio Missæ, an facta oblatione, an incepto Canone, &c. Si enim appareat periculum gravis contemptus, non licebit propter talem metum interrumpere, vel id intendere, licebit, si non appareat.

2. Si ingruant hostes, incendium, terræ motus, vt simile quid, idem similiter est dicendum, semper præciso scandalo, periculoque contemptus: habendum etiam præ ocu-

a Lib. 1, 6, 3. §. 1. n. 6.

oculis, quod, quo partes sũt remotiores, vel viciniores Consecrationi, vel Communioni, eo periculũ, vel malum instans debere esse, vel maius, vel minus ad dandam, vel non dandam legitimam causam interrumptioni. Quoniam vero ingruentibus hisce malis oritur persæpe turbatio mentis, illud indè facias, quod tunc bona fide facere tè posse iudicas, nam coram Deo id sufficiet, vt cap. 5. diximus §. 2. num. 30.

§. III.

SECVNDA CAVSA,

Superveniens memoria impedimenti ex assumpto cibo, ex peccato, ex censura, ex tempore indebito.

1 SI quis dum celebrat, recordetur se habere aliquod impedimentum, se, videlicet, non

esse ieiunum, vel non esse in gratia vel esse excommunicatum, suspensum, interdictum, irregulare, quid faciet?

Respondeo, me de hoc aliqua dixisse in Opusculo a de Expedienda Communione; vide nihilominus quæ dicam infra c. 8 §. 2.

3. Quid si superveniat advertentia temporis indebiti, hoc est, te cepisse Missam longe post meridiem, vel multo ante Auroram?

Si est cæptus Canon, est omnino Missa perficienda, si non est cæptus, mensurandum est scandalum, seu turbatio, quæ oriri potest in astantibus, hora multum, vel non multum à meridie, vel ab aurora distans, multus, vel parvus progressus in ipsa Missa &c. quodque ponderare plus videbitur, hæc nimirum, an interruptio facienda, illud eligatur; iuxta dicta cap. 5. §. 2. §. IV.

a *Opusc. de exped. com. c. 1. §. 6. n. 34. & 35. junctoc. 2. §. 8. n. 33.*

§. IV.

TERTIA CAVSA.

Superveniens excommunicatus non toleratus.

1 DVm Missam celebrans advertis adesse, Vel supervenisse excommunicatum non toleratum, cum quo communicare in divinis non possumus, quid tibi faciendum?

3. Communis doctrina, quam paucis comprehendit Layman a hæc est. *Si excommunicatus toleratus* (qualis solum est nominatim denũtiatus & percussor Clerici publicus) *interesse præsumat Missæ, monẽdus vt discedat, sicuti colligitur ex Clementina Gravis De sent. excõmunic. vbi nova etiam excommunicatio Papæ reservata decernitur, si exire iussus non paruerit; tunc vero, si id commode*

a Layman lib. 1. tr. 5. p. 2. c. 2. n. 6.

modo fieri possit, expellendus est opera laicorum, tametsi Regularis, vel Sacerdos sit is, qui ejicitur; si laici non adsint, neque vocari possint, etiam Clerici non expellere debent arg. c. venient de sent. excom. Quod si expelli non possit, sacerdotem ab Altari recedere oportet, nisi Canonem Missæ ceperit secundum Silvestrum, a secundum b alios vero, tametsi Canon captus sit, sed nondum Consecratio peracta. Sed existimo, si verba illa proxime antecedentia consecrationem Qui pridie quam pateretur, dici cœpta sint non posse discedere sacerdotem; At vero alii omnes præter Altaris Minstrum recedere coguntur, quia cum excommunicato non tolerato communicare in Sacris Officijs non licet, Sacerdos autem Sacrificium perficere debet usque ad Calicis sumptionem; tum; iterum monito excommunicato, ut recedat, si nolit, ipse quoque abire

a Silvester v. excom. 5. n. 3. b Apud Avilam p. 2. ca. 6. §. 9. dub. 8. Suar. ta sec. 1. n. 11.

ire debet, & quæ reliqua sunt Missæ in Sacristia peragere, vel si talis locus non sit, omnino, intermittere debent tamen hæc intelligi de Sacrificio Missæ comparatione ejus dumtaxat Altaris, cui excommunicatus assistere præsumit; nam interim nihil obstat, quo minus in aliis Altaribus Missa peragatur, præsentibus etiam fidelibus, sicuti notavit Suarez. a Hactenus Layman.

3 Dum hæc scriberem, accidit casus hic. Declaravit Præsul nominatim excommunicatum unum ex senatoribus Civitatis, ob quamdã contumaciam in exigendis Vectigalibus ab Ecclesiasticis. Paucis autem post diebus die solemni Natalis Domini, cum de more in Ecclesia Cathedrali coram Prorege, senatoribus, populoque universo, Missam cantaret idem Antistes, advertit, ipso Missæ initio, ad esse cum ceteris collegis Senatorẽ illum excommunicatum non tolerandũ. Subsisti-

a Suarez disp. 22. decens sect. 1 fine

stitit: eundemque per nuntium admonuit, ut è Templo recederet, qui cum renuisset, atque ultro, citroque idem Nuntius responsiones pertulisset, delata etiam ad præsentem Proregem turbationis causa, res cum terminum habuit, ut Episcopus, nulla alia adhibita vi, perrexerit in Sacro, illique de more finem imposuerit. Magna exinde oborta est quæstio, inter Canonistas, An legitime Episcopus in Sacro pergendo persistere potuerit? An senator ille in excommunicationem Pontificiam inciderit? An denique astantes, qui exire à Templo debuissent, peccaverint: Profecto sic primo aspectu merito dubitabatur. Verum ego minimus, aliique me doctiores, inde prædictos defendimus, quia senator ille, statim atque suæ denuntiatæ excommunicationis notitiam habuit, ritè appellaverat ad superius Tribunal; quare, appellatione pendente, vitandus non erat. Audi eumdem

dem Layman aid breviter differentem. *Secundo colligitur cum Navarro & Glossa, licet Appellatio ipsam excommunicationis sententiam absolutè latam suspendere non possit, cum ea executionem secum trahat, c. Pastoralis §. De Appell. nihilominus suspendit effectum denuntiationis, ut appellans, pendente appellatione, vitandus non sit. Qua simili ratione, tametsi aliquis in facto notorio appellare non possit, c. Cum sit Romana, eodem titulo, tamen à sententia Iudicis declarantis factum notorium esse, appellare potest cum is injuste judicare potuerit, sicuti notavit Abbas. Denique licet à pœna juris non appelletur c. Quia nos de Appell. appellari tamen potest à sententia Iudicis declarantis aliquem incidisse in pœnam juris.* Hæc ille, vide etiam Bonacinam *f* alioſque.

§. V.

a *Layman. lib. 1. tra. 5. p. 2. c. 4. n. 2*
b *Bonacin. de excomm. dis. 2. du. 2. p. 1. §. 1. n. 2.*

§. V.

QUARTA CAUSA.

Superveniens violatio Ecclesiæ, vel Altaris.

SI violatio, (de qua supra *a* breviter locuti sumus) contingat post Canonem inceptũ, (cum tunc censeatur quoad hunc effectum incæpisse *b* Sacrificii substantia) pergat *c* Sacerdos, Missamque absolvat, ac si nulla violatio supervenerit. Si vero Canonem non inceperit, recedat, Missamque relinquat. Illud recole, si Ecclesia solum benedicta, & non consecrata fuerit, posse, *d* ipsum sacerdotem ejusmodi violatam Ecclesiã, seu Altare reconsecrare.

a *Supra li. 1 c. 4. § 5* b *Suar de Sacram. disp. 81. sec. 4. § 2. quæret Fag. 1. Eccl. præcep lib. 3. c. 14. n. 7.* c *Delugo de Euch. d. 20. & sec. 7. n. 61. & passim* d *Supra lib. 1. c. 4. § 5 n. 1.*

conciliare per formulam positam Cæremoniali, quæ satis est brevis factaque reconciliatione, statim redire ad Missam, & prosequi.

2. Dico (posse) nam si commodè hasceri nequeat. Cæremoniale, Sacerdos non obligabitur; sed solũ relinquat missam. Obligabitur tamen sub veniali, si commode posset habere Cæremoniale, & nollet reconciliare: quia est nonnulla irreverentia, nolle missam cœptam, quamvis nondum incepto Canone, absolvere, cum possit. Sub mortali autem non obligo, quia potest se confirmare cum decreto Ecclesiæ prohibente Sacrum fieri in loco violato: & ex alia parte Sacerdoti privato reconciliationem illam Ecclesia non præcipit.

3. Sed quid fiet de hostia. Vinoque oblatis, si relinquenda sit missa post oblationem?

Hostia, vel reverenter sumatur à quopiam, vel servetur inter ceteras quæ postea consecrandæ erunt: nec

officit

officit debere iterum offerri, quia oblationem repetere culpa nulla est. Vinum etiam, vel reverenter absumatur, vel servetur ad alias Missas vel deponatur in Piscinam Sacram, seu Sacrarium. Atque hæc ex congruentia, nam cetera si ejusmodi Hostia, & Vinum servetur, sine contemptu, in usum non sacrum, culpa non erit, ut ex supra dictis in simili colligi potest.

§. VI.

QVINTA CAVSA.

Superveniens Corporalis necessitas.

1 SI morbus, a vel alia gravis corporis necessitas cogat Sacerdotem Missam interrumpere, immunis is erit, ut ex se constat, a culpa. Quo casu, si facta est consecra-

a *Supra lib. 1. ca. 2. §. 3. à q. 3.* & *Layman, lib. 5. tr. 5. c. 7. n. 2.*

eratio, & ipse redire ad supplendum sacrum nequeat, quid faciendum sit, dicam infra. *a*

§. VII.

SEXTA CAVSA.

Superveniens proximi necessitas spiritualis.

1 DIfficulter alium casum circa hoc invenies, præter eum in quo alicui morti proximo Sacramentum sit ministrandum.

Primo igitur, si sit ministrandum sacramentum, quo credatur moriturus ponendus esse in gratia. (quale est Sacramentum Pœnitentiæ, vel si hoc suscipere ob phrænesim non possit, Sacramentum Eucharistiæ, vel Extremæ Vnctionis, quibus in eo casu competit ex probabili opinione primam gratiam confer-

a Infra c. 8. §. I. n. I.

conferre) si id, inquam, sit ministrandum, ne præsto sit alius, nisi is, qui actu celebrat, *potest* (inquit merito Zambranus[a] *Sacerdos Missam inchoatam etiam post consecrationem relinquere, servante interim aliquo Sacram Eucharistiam, in quo casu dictus Sacerdos secum deferat aliquam Hostiam consecratam, & extremam unctionem ad infirmum, auditaque eius confessione, & data Eucharistia, atque extrema Unctione (remissis tamen Psalmis Pœnitentialibus ad Ecclesiam post Missam) revertatur ad perficiendum Sacrum; Atque hæc si infirmus possit ea omnia Sacramenta suscipere secus conferat, illud, quod potest.*

2. Secundo. Si sit ministrandum [b] Sacramentum Eucharistiæ non ut cõferat illi gratiam, primam, sed pro Viatico ei, qui paulo ante sit confessus, nec adsit alius Sacerdos, si facta quidem sit oblatio, seu certe

a *Zamb. 6. 4. dub. 6. n. 5.* b *Laymann lib. 5. tr. 5. c. 7. n. 2.*

te inceptus Canon, non licet exuere sacras vestes, & ire ad porrigendũ Viaticum. Si vero oblatio facta non fuerit, licere non est improbabili. Ratio est, quia ex una parte necessitas, seu utilitas illa infirmi non judicetur modica, & ex altera ante oblationem, vel Canonem (nõ vero post) relinquere Missam, non judicatur continere tantam irreverentiam, quæ non vinci debeat ab illa necessitate.

3. Dixi (licere) nam non cognosco obligationem, cum possit sacerdos juxta alteram opinionem putare non esse hanc tantam necessitatem, ut interrumpere Missam valeat.

4. Dixi item (non licere exuere Sacras vestes) si enim in ipsa Ecclesia, in qua quis Sacrũ celebret forte aliquis repentino malo correptus, indigeat simili Viatico, a potest sa-

a *Gloss. c nullus dist. 1. de cons. Layman lib. 5. tract 5. c. 7. nu. 2. Henr. l. 8. c. 20. n. 4.*

cerdos, etiam post consecrationem, divertere tantillum ab Altari, illi Eucharistiam porrigere, ac statim reverti.

5. Tertio denique, Si sit ministranda extrema Unctio moribundo alias confesso, vel Sacra Eucharistia refecto, quamvis aliqui asserant posse relinqui Sacrum, si nondum facta est oblatio, præsertim si qui sacram Unctionem petit, is sit, cui facile negari non possit. Ego tamen puto non posse. Ratio est, quia non video tantam necessitatem in casu extremæ Unctionis, sicuti contra modo vidi in casu Viatici, ut ab hac necessitate possit vinci irreverentia interruptionis Missæ. Adde infirmam esse rationem illam (si petatur ab eo cur negari non potest) sic enim, jam non concedis interruptionem ob spiritualem necessitatē, quæ par est in omnibus, sed propter respectum humanum, cuius certe ratio in his sa-

a Laym. ibi.

cris Ministeriis habenda nequaquam est.

6. Petes, unde incipiet Sacerdos, cum in prædictis casibus revertitur ad Sacrificium perficiendum?

Respondeo. Si revertitur *a* in casu factæ consecrationis, ritè incipiet inde, ubi desierat: at in casu consecrationis nõ factæ, est distinguendum. Nam si magna mora intercessit, puta plusquam una hora, poterit à principio Sacerdos rediẽs, Missam ordiri; si parva, puta non plusquam una circiter hora, poterit incipere inde, ubi desierat. Ratio est, quia in parva mora moraliter reputatur continuari eadẽ Missa: at in longa, cum censeatur moraliter pars jam dicta desiisse, non reputatur continuari eadem Missa; quare cum nullâ aliunde inconvenientia appareat, ab initio erit incipienda; Immò in hoc casu, si Sacerdos nullam obligationem habeat Missam eo die celebrandi, poterit

a Lege Suar. de sacr. d. 85. sect. 1.

illam omnino relinquere; quia si illa pars desiit, non est obligatio addendi compartem.

§. VIII.

Adventu Principis, Prælati Populi.

1 COncedunt *a* aliqui, si superveniat Princeps, vel Prælatus, vel processio Populi, vel similes, auditurique sint Sacrum, posse sacerdotem interrumpere Missam, & iterum incipere: si alius sacerdos non sit, & celebrans solum progressus fuerit usque ad oblationem exclusivè, non vero si ultra. Immoid in praxi observatum esse testatur *b* Navarrus, *c* & Henriquez.

2. Mihi quidem hæc concessio non

2 *Navar. Henriq Sa, Scortia quos citat, sequiturque Layman lib. 5. tract. 5. cap. 7. num. 2. fine.* b *Nav. ib.* c *Henriq. ibid.* d *Supra lib. 1. c. 6. §. 3. num. 1.*

non placet, sicuti nec placuit supra a quod propter similem adventum posset ab eodem bis eodem die celebrari. Ratio est, quia ejusmodi adventus non affert tantam necessitatem, quæ superare possit irreverentiam interruptionis Missæ, quandoquidem illi cum non suppetat alia Missa, ad integram audiendam non obligentur: Maximè ergo laudandum est Decretum b Mediolanense, in quo absolute cavetur, ne quis Missam semel inchoatam repetat: Id quod praxim à Navarro allatam, nec solido fundamento nixam, merito corrigit.

§. IX.

OCTAVA CAVSA.

Contio, Ordinatio, Communio Populi, Publicatio Edictorum.

1 HÆc exerceri posse juxta Rubricas, & consuetudi-

a *Supra lib. 1. c. 6. §. 3. n. 2.* b *Apud Gavant. in man. Episc. v. Missarum. 15.*

nes, dum Missæ Sacrificium peragitur, atque adeo per illa interrumpi ritè posse Sacrum, explicatione non indiget.

CAPVT VIII.

Qua ratione occurrendum defectibus in Missa occurrentibus.

A Deo latè à Doctoribus immò, & à Rubricis Missalis, de hoc argumento, disseritur, ut actum agere non debeam; ad memoriam ergo solum refricandam, & ne in quibusdam necessariis Lectorem meum alio abire compellam, doctrinã de hac re S. Thomæ, *a* ab Ægidio *b* Coninch compendiosè allatam, cum nonnullis nihilominus notis, seu additionibus nostris, ubi opus fuerit, immixtis, sivè annexis, hic subscribam.

§. I.

a *S. Thom. 3. p. q. 83. art. 6.* b *Coninch d. Euch. q. 83 ar. 6.*

§. I.

Quid fiet, quando Sacerdos deficit, dum sacrificat.

1 DOcet Primo S. Thomas; Quando inter celebrandum sacerdos subdito deficit, ita ut non possit ullo modo Sacrificium perficere, si hoc contingat ante Consecrationem panis. Sacrificium relinquendum esse imperfectum: quia cum nondũ substantialiter inchoatum sit, nullum, in hoc, est notabile incommodum; si autem contingat post Consecrationem etiam unius materiæ, tunc perficiendũ esse per alium sacerdotem, si quis adsit, etiam si jejunus non sit, etiam si sit in peccato mortali, aut excommunicatus. Hic tamen necessario debet prius confiteri, Ita communiter Doctores ex Conc. Toletano 7 c. 1. Ratio est, quia minus incommodum est, sacerdotem non jejunum, aut

post commissum peccatum mortale, ante confessionem, contritum communicare, quam Sacrificium relinqui imperfectum.

2. Nota Primo cum Soto *a* conscium sibi peccati mortalis nullo modo posse hoc sacrificium perficere, nisi prius, ut dictum est, conteratur, aut saltem probabiliter putet se contritum; alias peccaret mortaliter, communicando in statu peccati mortalis. Disputat autem ibidem idem Sotus, utrum talis sacerdos, si difficulter potest conteri, posset nolle perficere sacrificium, & Respondet affirmativè, quia Concilium tantum dicit liberum esse sacerdoti inchoatum à deficiente sacrificium perficere; sed melius Suarez *b* docet, talem teneri conteri, ut Sacrificium possit perficere, quia gravissimum est incommodum contra institutionē Christi, &

a Sotus in 4. d. 1. qu. 2. ar. 6. §. Per-plexior autem. b Suar. de sacr. d. 85. sect. 3. sub finem.

sti, & reverentiam tanti Sacrificii, atque etiam ipsius Sacramēti (præsertim quando Calix est jam consecratus, qui sine irreverētia, & periculo alicujus incommodi sæpe in aliud tempus conservari non potest) si Sacrificium relinquatur hoc modo imperfectum. Quare omnes qui sine gravissimo incommodo hoc possunt impedire, ad hoc tenentur. Peccator autem nullum incommodum, sed potius maximum commodum accipit, dum compellitur conteri.

3. Nota secundo, non sacerdotem, in similibus casibus nullo modo posse Sacrificium perficere, quia non habet potestatem sacrificandi. Quare si nullus Sacerdos adsit, Sacrificium necessario imperfectum relinquendum est, & Sacramētum honestè conservandum, donec possit legitimè sumi, si id sine periculo fieri possit. Quod si hoc sine periculo fieri non possit, ut si esset periculum, ne Sacramentum veniret in

manus Infidelium, aut ne species ante adventum alicuius sacerdotis, planè corrumperentur, tunc Sacramentum etiam à laico sumi deberet: quia hoc ipsius reverentia exigit. Sotus tamẽ *a* putat potius permittendum esse, ut species Calicis omnino acescant, seu corrumpantur, quàm ut sumantur à laico. Sed melius Suarez docet laicum tunc debere sanguinem reverenter sumere, quia quæ in reverentiam hujus Sacramenti sunt instituta, non debent cum ipsius tanta irreverentia servari.

4. Nota Tertio, si sacerdos deficiens non obierit, sed solum infirmus fuerit, adeo tamen, ut communionem sumere possit, sacerdotem, qui Missam supplet, dividere Hostiam debere, & unam partem sibi sumere, aliam Infirmo præbe-

Sot. in 4. distin. 13. quæst. 2. art. 6. §. Circa hoc. b *Suarez disp. 71. de Sacr. sec. 3. in fine.*

præbere : de quare nos alibi egimus, a.

5. Nota Quarto, secundum sacerdotem debere incipere inde, ubi primus desierat, si id scire potest; quod si non possit, vide apud Suarium : b cum enim raro possit evenire in praxi, ut saltem ex Ministri relatione id non sciatur, non est necesse, hac in re, pluribus, immorari.

An perfici sequenti die prædictum Sacrificium possit.

Vbi vindicatur Emanuel Sa.

6 SEd quæramus, quid fiet si nullus adsit, qui Missam perficere eodem die possit, adsit tamen, qui a loco distanti vocatus, die sequenti possit? Emanuel c Sà, in genuina impressione, sic de hac re disserit.

a *In Opus de Exped. comm. c. 6, §. 6. num. 3.* b *Suar. dub. 85. de Sacr. sec. 5. §. denique.* c *Sà v. Missanu. 38.*

xit. *Quod si desit, qui Missam perficiat, sequenti die perficiatur, aut sumatur ab alio Sacerdote, in alia Missa Sacramentum.* Non placuit hoc dictum ei, qui illum expurgavit, quare sic reposuit. *Quod si desit, qui perficiat, sequenti die sumatur ab alio in alia Missa Sacramentum.* Citatque Suarium, D. Thomam, Azorium, Sotum, & Toletum. Hinc ergo oritur quæstio, an opinio genuina auctoris dicentis posse perfici die sequenti prædictam imperfectam Missam, sit probabilis, ac propterea, immerito, expuncta?

7. Certè non video, cur possit eodem die perfici, ut omnes concedimus, immo iniungimus, etiam post sex vel septem horas, ut contingeret, si defectus occurreret summo mane, & Sacerdos supplecturus inveniretur circa meridiem; non possit autem die immediate sequenti, illa enim mora in tali defectu non debet judicari longa, ita ut continuari eadem Missa non pos-

sit

sit die sequenti. Sicut enim die Veneris Sancti consumptio tunc exhibita continuat Missam diei præcedentis, nam propterea dicitur complementum Sacrificii præteriti, ita in casu nostro, &c.

Dixi (possit) nam cum ex alia parte negandum non sit, eam esse aliquam notabilem moram, ideo rectè concedimus posse etiam sumi illud Sacramentum eodem die juxta dicta n. 3. vel alio die in alia Missa, ut hic notamus, & sapienter docuit Sà, dum sub disjunctione dixit *sequenti die perficiatur, vel sumatur.*

8. Neque obstant illi auctores in Expurgato citati, ii enim præter Sotum, cum non disputent, an die sequenti perfici possit dicta Missa, sed solum absolutè doceant, assumi posse, deficiente sacerdote, Sacramentum, non sunt contra nos, sed solum sunt dicendi de nostra sententia mentionem non fecisse.

Sotus a vero, si rectè intelligatur, pro nobis est.

An perfici prædictum Sacrum ab Excommunicato, Suspenso, vel irregulari possit.

Vbi non approbatur Emmanuel Sà.

9 QVæramus Secundo, An si non adsit alius Sacerdos nisi Excommunicatus, vel suspensus, vel irregularis possit hic, & juxta dicta debeat supplere prædictum Sacrificium.

De Excommunicato S. Thomas b jam posse pronunciavit modo. De Suspenso, & Irregulari, non meminit; cum tamen id excommunicato concesserit, illis etiam propter paritatem rationis concessisse certum videtur. Sà vero tam

a Sotus in 4. dist. 13. q. 2. art. 6. Circa hoc fine. b Sanct. Thom. 3. 83. art. 6. ad secundum.

ingenuina, tum in expurgata editione, sic habet. *a Tale sacrificium imperfectum perficere potest, & secundum quosdam debet alius etiam non ieiunus, si desit ieiunus non autem excommunicatus, aut suspensus, aut Irregularis.* Victorellus ad eumdem Sà expurgatum illud addit. *Immò si solus adsit sacerdos excommunicatus aut irregularis, & ex Sacri omissione secuturum sit grave aliorum scandalum perficere potest: alias non Azor, ex Soto.* Hæc ille.

10 Dico absolute, etiam nullo instante scandalo, excommunicatum. Suspensum, Irregularem, si alius aptus Sacerdos non adsit, cum debita cordis contritione, posse. Ratio est, quia Sacrificium relinqui imperfectum quoad essentialia, fuit semper æstimata res gravissima, cui omnibus modis sit succurrendum, tantusque rigor fundatur in eo, quod præceptum de integritate Sacrificii putatur

a Sà v. Missa. n. 38.

ratur esse divinum *a* à Christo Domino latum: cui sponsa Ecclesia per censuras non videtur derogare voluisse, immo nec potuisse.

11. Confirmatur Primo, quia omnes cum S. Thoma ibidem concedunt Sacerdotem, si post consecrationem recordetur se esse excommunicatum, suspensum, vel irregularem, debere Missam absolvere, ut mox §. 2. dicemus, idque propter perfectionem Sacrificii, etiam præscindendo ab omni alia causa: at idem prorsus est in casu nostro.

12 Confirmatur Secundo, quia non est novum in Ecclesia, ut Sacerdos per prædictas censuras à ministerio Sacramentorum exclusus ad illud in necessitatibus admittatur, sic Sacerdos excommunicatus vitandus, immò Irregularis, immò Degradatus, quamvis privetur ab Ecclesia jurisdictione, tamen

a S. *Thom* 3. *p. q.* 83. *art.* 6. *ad primum aliique passim.*

tamen potest *a* ministrare Sacramentum Pœnitentiæ existenti in articulo mortis, quando alius idoneus Confessor non adest, Sic in simili necessitate potest *b* baptismum conferre: sic item in simili Eucharistiam *c* Infirmo porrigere. Si ergo ab his non excluditur excommunicatus quia non est credibile Ecclesiam velle in tanta fidelium necessitate prohibere Sacerdotem, ita nec excludetur in tanta necessitate divini cultus in casu integrandi Sacrificii.

a *Avila Sayr. Alterius, Suarez aliique apud Bonac. de excommunic. disput. 2. quæst. 2 p 2. § 4. numer. 3. & disput 1. de cens. q. 3. p. 3. n 3.*

b *Suar. Laym. Filliuc apud Bon. loc. cit. de excomm. n 7.*

c *Idem ib. n 8.*

§. II.

Quando Sacerdos meminit in Missa se esse in peccato mortali, non jejunum, excommunicatum, &c.

1 DOcet Secundo S. Thomas Quando Sacerdos post consecrationem recordatur se non esse jejunum, aut esse in peccato mortali, aut esse excommunicatum, &c. debere, concepta contritione, Sacrificium perficere. Quando verò horum recordatur ante consecrationem, ait S. Thomas, tutius esse, Coninch vero ait esse necessarium, si nondum inchoarit Canonem desistere à Sacrificio, si id possit fieri sine scandalo, aut sui diffamatione. Quod si Canon esset incœptus, quia tunc satis indecens est relinquere Sacrificium, videtur tali casu posse ipsum concepta contritione, perficere, quia in hoc saltem casu est

vera

vera sententia S. Thomæ, quod tantum sit turius desistere; quo satis insinuatur non esse præceptum. Sotus autem docet celebrantem: qui etiam in initio Missæ recordetur se esse in peccato mortali, si sit jejunus, & nulla censura prohibitus, posse concepta contritione, pergere, etiamsi sine scandalo possit desistere, quod videtur etiam innuere S. Thomas, quia dicit esse turius desistere, maxime in casu quo quis est excommunicatus, aut non jejunus. Coninch tamen docet benefacturum eum, qui in dicto casu Missam relinqueret, quando aliud nō sequeretur incommodum Vtrique probabiliter, quorum fundamenta, ut & alia huc pertinentia vide in nostro Opusculo de Expedienda Communione c. 1. §. 6. num. 34. & 35. juncto c. 2. §. 8. num. 33.

§. III.

Quando Calix, vel Hostia veneno, vel simili inficitur.

1. DOcet Tertio, quando aliquod animal, vel res aliqua, quæ Calicem inficere aliqua ratione possit, ante consecrationem in eum inciderit, Vinum mittendum esse in Piscinam & abluto calice, aliud Vinum cum aqua esse imponendum, ac saltem mente offerendum, consecrandum, sacrificium perficiendum.

2 Quod si simile quid contigerit post consecrationem, tum animal, quod incidit, esse diligenter abluendum, & comburendum, & ablutionem una cum cineribus proijciendam in Sacrarium sive Piscinam (quod intellige nisi ablutio possit à sacerdote post sumptum Sanguinem commode sumi, hoc enim esset multo decentius,

præfer-

præsertim cum valde probabile sit aliquam partem sanguinis, quæ animali adhærebat, ei inesse (Sanguinem vero debere sumi, si fieri possit sine periculo salutis corporis, vel vomitus, quod si horum notabile subsit periculum (ut si venenum insit Calici) nullo modo debet sumi, sed vel honestè debet conservari, donec species omnino corrumpantur, & tunc mittendus est in Piscinam, velut alii volunt, Species stupa, aut simili materia debent imbibi, & permitti omnino exsiccari; & tunc stupa exsiccata comburenda erit, & cineres mittendi in Piscinam. Sacerdos autem debet in tali casu abluto Calici imponere novum vinum cum aqua, illudque consecrare.

3 Idem proportionaliter dicendum est de Hostia consecrata, si enim ea ab aliquo venenato contacta fuerit, alteram Sacerdos consecret, sumatque, illa vero servetur in Tabernaculo separatim, donec

ſpecies corrumpantur, & ſic in Sacrarium deponantur.

4. Notat hic Gavantus a, quæ ſunt fulmine tacta venenata cenſeri. Quare cum accidiſſet anno Domini 1601. ut Calix à fulmine tangeretur poſt conſecrationem, fuit dictum à Doctoribus non debere ſumi, ſed modo prædicto ſervari.

§. IV.

Quando quis advertit Aquam ſe Calici non impoſuiſſe.

1. DOcet quarto, quando id advertit ante Calicis conſecrationem, debere eam ſtatim imponere. At quando recordatur poſt conſecrationem Sanguinis, quia indecens eſt aquam Calici conſecrato miſceri, nihil immorandum, ſed porro eſſe in Sacro

pro

a *Gavant in Rubr. Miſſ p 3. t. 10. n. 7. Genuenſ in prax. Neap. c.*

progrediendum. De Græcis aquam calidam post consecrationem miscentibus vide Henriquez.a

§. IV.

Quando quis advertit se aquam vel acetum consecrasse.

1 DOcetibidem sive ante, sive post consecrationem id advertatur, debere Sacerdotem ea mittere in Piscinam, seu sacrarium, & imponere vinum, cum aqua, illudque consecrare.

Et Divus Thomas quidem docet quando Sacerdos advertit post ejusdem Calicis consumptionem puram aquam (idem de acetofuisse consecratam, eum debere consecrare etiam novam Hostiam una cum Calice, & eodem modo sacrum perficere, ac si nullam antea materiam consecrasset, vel sumpsisset.

a *Henriq. de Euchar. l. 8. c. 12. a. 4 litt. S.*

pſiſſet, incipiendo ab illis verbis, *Qui pridie quam pateretur*, aut ſaltem à forma conſecrationis corporis.

2 Scotus *a* vero, & Navarrus *b* docent, etiam in hoc caſu ſufficere conſecrare Calicem miſtum aqua, & vino, & ſtatim ſumere, reliquis omnibus omiſſis, quæ ante ſumptionem fieri ſolent, quod ita fieri poteſt, ut nemo circumſtantium advertat. Vt ſi celebrans quaſi acceperus ablutionem accedat ad cornu Altaris, & Calici imponat vinum, & paulum aquæ, & diſſimulanter conſecret, ac ſtatim ſumat, & poſtea ſumat ablutionem.

3 Vtraque ſententia eſt probabilis, & in praxi excipi utraque tuto poteſt. Nam propterea Rubricæ *c* Miſſalis Pii V. priorem ſequuntur; Miſſalis *d* Clementis 8. addunt,

a *Scotus in 4. diſt 8. q. 2.* b *Nav. art c. 25 n. 91.* c *Rubr. Miſſ. Pii V. de defect vini n. 3.* d *Rubr. Miſſ. Clem. 8. de defect. vini n. 5.*

addunt, & posteriorem, quæ certè præsertim in præsentia populi, expeditior est, & consulenda.

4 Illud adverte Primo, Sacerdotem si talem defectum agnovit, dum habet in ore illam aquam, seu acetum, non debere ea proiicere, quia esset irreverentia, & forte periculum eiiciendi aliquod fragmentum assumptæ Hostiæ. Deglutiat igitur, & posito vino, consecret, ut dictum est, sumatque, nihil curans, quod per illam aquam jejunium naturale fregerit, quia sic Sacramenti reverentia tunc exposcit.

5 Secundo. Si quis, vel propter ignorantiam, vel propter animi turbationem, quæ in his casibus etiam solertissimo accidere solet, rite non suppleviſſet, talem defectum, nullo modo debet iterum consecrare post absolutum sacrum, quia tunc in re tam gravi non judicaretur esse idem, sed distinctum sacrificium.

Quid si dubitetur de Aceto, vel non inveniatur vinum.

1 SI advertat, sed sub dubio Sacerdos id, quod posuit in Calice, fuisse acetum, idque post sumptionem Calicis, sibi persuadeat fuisse vinum, quia possidet substantiam Vini, & pro ipso in dubio est præsumendum. Idem puto, si in dubium incidat post Consecrationem, ne sine certo fundamento turbetur Sacrificium ejusque ordo, & ex alia parte pariter tunc possidet substantia vini. At si dubites ante Consecrationem, vel deponere debes dubium, vel mutare vinum, ne exponas te periculo non consecrandi: quæ omnia diximus in Opusculo Expeditæ Communionis cap. 5. 8. num. 34.

7 Quod si non possit inveniri, vel certe difficillime, vel cum notabili populi offensione vinum: si non est inceptus Canon, & tutius si

si non est incœpta Consecratio, desistas; si est incœpta, præsumas esse vinum, & progreditor. Acetum autem illud vel sumat Sacerdos post sumptionem Corporis, & Sanguinis, vel alicubi reverenter servet, donec siccetur modo supradicto §. 3. n. 2. in simili. Immo si est certo acetum poterit alteri cuicumque sumendum tradi, ut in simili diximus sup. c. 7. §. 5. n. 3.

§. VI.

Quid fiet, si quid inadvertenter omittat celebrans. Et quid si Hostia franginon possit?

DE priore, quod in hoc Titulo proponimus, docet quinto S. Thomas ea, quæ per occasionem jam dicta à nobis sunt supra c. 5. §. 2 àn. 23.

2. De posteriore ergo docet Sexto, quod quando Hostia, quia prius forte cecidit in Calicem, non potest propter

propter humiditatem, quam tota forte imbiberit, frangi, (qui casus certe nunc, cum parum vini solet apponi, quod propter reverentiam semper mihi placuit) nihil erit reiterandum, sed relicta fractione, omnia dicat Sacerdos, omittendo tamen signa consueta super solam Hostiam, & progrediatur in Sacro; nihil enim substantiale in Sacrificio deerit. Cum vero communicare voluerit, signans se Calice dicat *Corpus, & Sanguis Domini nostri, &c.* Quando vero non est tota madefacta, fiant omnia consuera cum residua parte non madefacta.

§. VII.

Quid si sanctissimus sanguis effundatur, vel Hostia disparear?

1 DOcet Septimo, quando aliquid ex Sanguine cadit in tabulam, hanc debere prius à Sacerdote lambi, & deinde radi, sicuti

sicuti etiã terrã debere radi, quando in ea Sãguis decidit, & quod abraditur, debere comburi, & cineres in Piscinam condi. Quando vero stillavit Sanguis super lapidem Altaris, Sanguis debet sorberi à celebrante bene lavari lapis, & ablutio in Sacrarium effundi. Si super aliquod linteum, etiamsi sit Corporale; debet ter lavari super Calicem, & ablutio (nisi vellet quis eam sumere) debet proijci in Piscinam: Idem fiet, si super pannum, vel tapetum pedibus substratum, vel simile. Addunt aliqui partem illam lintei debere abscindi, comburi, ejusque cineres proijci in Piscinam; quod licet admodum decens sit, quando illud linteum non est Corporale aut Purificatorium, non est tamen ulla obligatio præsertim quando est pretiosum, & (solum rebus sacris inservit) quia honori Sacramenti, per ipsius ablutionem, satis consulitur. Quis debeat lavare, dicam infra §. 8. n. 8.

2 Nota

2. Nota primo, pœnas, *a* olim, injungendas ei, cujus culpa sanguis fuisset effusus, non esse in usu, quæ talis, judicio superioris, pro ratione culpæ, puniendus est. Ante sententiam tamen nullam pœnam tenetur subire, nisi quatenus, vel ipse, vel Confessarius judicat necessarium, ut satisfiat Deo pro peccato.

3. Nota Secundo, quando Sanguis ita effunditur, ut nihil maneat in Calice, tunc novum vinum cum aqua Calici infundendum, offerendum, oblatione saltem mente concepta, & consecrandum, ac sumendum eo modo, quo supra diximus in simili §. 5. n. 1. & 2.

4 Idem propter paritatem rationis dic de Hostia: Nam si ea, jam consecrata, per miraculum disparear, vel à vento, seu animali forte subtraharur, debet tunc alia Hostia, modo dicto, consecrari, quæ posset ad integrandum Sacrificium consumi. 5 Si

a *Apud S. Th. 3. p. q. 83. art. 6.*

5 Si quæratur autem quid agendum sit, si alia Hostia haberi non possit, vel difficillime, vel cum populi offensione (idem dic de vino) Respondeodum est fiiri sic debere a Sacrum cum una solum specie, ita tamen, ut iuxta Rubricas b prætermittentur verba, & signa, quæ pertinent ad speciem deficientem. Ratio est, quia, quod est multum difficile, reputatur moraliter impossibile, & insuper strictius est c ius naturale, quam ius, quod est solum divinum: Verare autem notabilem offensionem plebis, est de iure naturæ integritas Sacrificij, solum, de divino.

§. VIII.

De nonnullis aliis defectibus occurrentibus in Missa.

1 NOn meminit hic S. Thomas, nec consequenter Coninch, de nonnullis aliis defectibus.

a *Azor p. 1. lib. 10 c. 33. q. 6.* b *Rubr. Miss de defectu vini num. 8.* c *Idem Azor ibi.*

bus, qui & occurrere possūt, & habentur in Rubricis Missalis, quæ tamen ad complementum tractationis, nostrum erit in hoc §. breviter colligere.

Quando Sacra Hostia, vel eius fragmenta decidunt.

ET primo quidem, quid agendum, si Hostia, vel eius fragmentum dilabatur in terram in lignum, vel quid simile solidum? Reverenter accipiatur, locus mundetur, aliquantulū abradatur, pulvisque, seu abrasio in Sacrarium mittatur. Quod si ceciderit extra Corporale, in Mappam, seu quodcumque linteum, pannum, lanam, sericum, &c. diligenter lavetur, ac lotio in Sacrarium effundatur, ut in simili de effuso sanguine diximus supra §. 7. n. 1.

2. Sed quis lavabit? Certe Sacerdos: verū puto in rigore; Clericum, vel Sacristam posse, (cum par sit

sit ratio) qui potuit supra a lavare Corporalia, & Purificatoria. Addo tamẽ id intelligi, quando est lavãdum aliquid ex tactu Sacræ Hostiæ nam illud, supra quod effusus est Sanguis, omnino à sacerdote, vel saltẽ (si sacerdos forte non possit) à Diacono est lavandum. Ratio est, quia per se, & semper in hoc casu est contingendus Sanctissimus Sanguis in panno imbibitus, quod non est ibi, nec in lotione Purificatorij, in quo esse imbibitum aliquid Sanguinis est raro, & per accidens, ut diximus lib. 1. c. 2. §. 1. n. 8.

3. Torsit olim sacerdotem fragmentum Sacræ Hostiæ, quod per collum cecidit in partes interioris tunicæ cuiusdam Mulieris. Rursus, quod; alia vice cecidit in barbam viri, dum communicarent. Profecto in his casibus honestatis, & decentiæ ratio maximè est habenda, quod si per accidens fragmentum deperdatur, Deo, & Angelis commanu-

a *Supr. lib. 1. c. 2. §. 2. à n. 1.*

mendetur. Potuit ergo mulier illa ex se videre, an fragmentum inveniri, & ab extractis à se parumper vestibus, & foras modeste expositis, à sacerdote accipi; secus, ipsa Mulier accipiat, immittat in Pixidem, digitosque laver, proiectam Sacrariumlotione. Neutrũ, si possit, relinquatur. Immo, si sacerdos solus vidit parui fragmenti casum, & probabiliter advertit fore notabilem Mulieris turbationem, vel alterius offensionem (id quod certè regulariter adest) si de re mulier advertatur, nihil dicat sacerdos, sed totum remittẽs Deo, progrediatur in suo Ministerio, hoc enim nunc requirit ipsa reverentia, & cultus Sacer. Simile quid de illius viri barba dicendum est, si enim sacerdos modeste potest, & sine viri offensione accipiat; secus, Deo committer; Quod si potuit accipere, nec inde sit sollicitus, tentare, vel praecipere prædictæ barbæ lotionem, melius enim est vitare turbationẽ:

Fide-

Fidelium, quam Rubricarum apicem, ejusmodi cautelas præcipientem observare. Ex his, similia quæ facile occurrere in dies solent, ex ipse colligere potes.

Quid si Sacramentum evomi contingat.

4 Si sacerdos evomat Eucharistiam, species autem integræ appareant, reverenter assumantur, nisi nausea fiat, secus separentur, & in loco Sacro reponantur, donec siccentur, seu corrumpantur; tunc enim comburendæ sunt & cineres in Sacrarium proiiciendi. Si species non appareant, & corruptæ iam iudicentur, totus vomitus similiter comburatur, cineresque in sacrarium immittantur. Ex quo apparet nō esse audiendū Paludanū,

g &

a *In Rubric. Miss. de defect. occurr. num. 14.*

a & Sylvestrum *b* putantes esse Sacrilegium Species comburi; solum enim id verum habet, si sub illis est Christus Dominus, nō vero iis siccatis, quando Dominus ibi esse desiit.

5 Adverte tamen tunc solum esse licitum eiusmodi vomitum provocare, quando cognoscit sacerdos, quod species à se sumptæ, veneno, seu simili tabe fuerint infectæ : de qua tota re diximus *c* in Opusculo de expedienda Communione.

Quando Hostia est confracta, & quando eiusdem Particula remanet in fundo Calicis,

5. SI Hostia appareat fracta ante consecrationē post oblationem (idem dic de quacumque simili macula accidentali) non est inconve-

a *Palud. apud Gavant in Rubr. Miss. pa. 3. c. 10: nu 6* b *Silvest. apud eund. ibid.* c *Opusc. de exped, com. c. 3. §. 4.*

conveniens, eam consecrare, nisi forte populo scandalum sit: tunc enim alia accipienda esset, & oblatione mente concepta, offerenda, de illa autem, quæ fuit oblata; fiat illud quod diximus supra c.7.§.5. n.5. Si appareat fracta ante oblationem, accipiatur altera integra, si citra scandalum, vel longam moram fieri poterit, secus eadem, sine scrupulo utaris.

7 Si assumendo sanguinem, particula remanserit in Calice, digito eam ad labium Calicis adducito, & sumito: vel quod decentius est, vinum infundito, & sume: immo si sit necesse bis, ter, vel amplius vinum infundere, & sumere, id facere poteris sine timore fractionis jejunii naturalis, ut alibi dictum est.

a *In Opusc. de exped. com. c. 2. §. 8. num. 38.*

Quando Sanguis, vel vinum congelatur.

1 DIsponit Rubrica, quod si sanguis hieme congeletur in Calice, involvatur Calix pannis calefactis, si id non perficiat, ponatur in ferventi aqua prope Altare, dummodo in Calicem aqua non intret, donec liquefiat.

9. Sed quid fiet si sanguis congelatus etiam adhibito igne liquefieri nequeat? vel quid, si, ne ignis quidem haberi possit, vel quæ disponit Rubrica, cum notabili offensione populi, fieri deberent?

Suarez *a* rectè simili in casu monet, ut digito reverẽter comminuatur: nam sic in particulas redactus assumi poterit. Si pars sanguinis validè cõgelata, pars vero liquefacta sit, sufficiet hanc liquefactam partem

a Suarez de sacr. disp. 85. sec. 1. §. 3. occidere.

tem assumere, illam vero, ut potest, deglutiri.

10 De congelato vino aliqua sunt declaranda. Primo si vinum congeletur; licebitne illud consecrare? Dico nequaquam (saltem ex congruentia) licere, quia est contra consuetudinem. An sit peccatum dicam mox n. 14. Adde nonnullos dubitare, ut mox dicemus, an vinum sic affectum sit apta consecrationis materia. Apponatur igitur aliud, cum non expediat illud vi caloris solvere & consecrare, quia aliqui putant per congelationem vinum substantialiter fuisse corruptum, id quod licet falsum ex meliorũ sententia sit, ut mox videbimus, tamen ob reverentiam Sacramenti, si aliud vinũ commodè potest haberi, non est cur hoc illi non præferatur.

11. Secundo. Si dum actu congelatum existit, cõsecraretur, valide ne consecraretur? quod est quæ-

rere an vinum actu congelatum sit materia consecrationis?

Validè consecrari merito docét Vasquez, *a* Suarez, *b* Coninch, *c* Layman, *d* Hurtadus *e* aliique. Invalide tenent Henriquez *f* Ledesma, *g* Alanus, *h* & alii. Ratio horum est, qui putãt vinum per congelationẽ, semper, vel fere semper, substantialiter corrumpi. Ratio illorum est, quia falsum est per congelationem ordinariam substantialiter corrumpi vinũ, sicuti nõ corrumpitur aqua, aliique humores. Cuius rei clarum signum est, quod deinde liquefactum, adhuc, quamvis aliquantulum remisse, easdem habet qualitates, quas prius, saporem, virtutem, immo, & frequentissime, colorem.

12. Obijciunt Primo, vinum congelatum non est actu potabile:

Secun-

a *Vasqu.* b *Suarez.* c *Coninch.*
d *Layman.* e *Apud Hurtadum de Euch. disp. 2. diff. 6* f *Henriqu.* g *Ledesm.* h *Alan. apud eit. Hurtad.*

Secundo, aqua congelata non est apta materia Baptismi, ergo nec vinum congelatum est apta materia Eucharistiæ Tertio, uva, quia non est proximè probabilis, non est materia consecrationis: at vinum congelatum non est proximè potabile ergo, &c.

Respondemus Ad Primum. Satis est si vinum congelatum, sit ex natura sua potabile. Ad secundum, Aqua congelata non potest facere lotionem, quæ est proxima Baptismi materia, &c. Ad Tertiũ uva non est vinum, ideo nec materia. Vide fusius apud citatos.

13 Tertio, si vinum congeletur ante consecrationem, nec aliud liquefactũ haberi commode potest relinquendane est Missa? Dico si processum solum fuit usque ad Canonem exclusivè, satius esse relinquere, monito, si opus sit, populo, de defectu, ad ejus offensionem avertendam: at si inceptus fuit Canon, progrediẽdum porro est, quia

Canone incepto, censetur inceptũ substantialiter Sacrum, unde cum probabilissima sit opinio tale Vinũ esse aptam materiam consecrationis, nõ appareat ratio, cur Sacrificiũ relinquendum sit imperfectum: at vero antè Canonẽ, cum non sit incepta substantia sacrificii, consultius erit sacrificium omittere, quàm inconsueta illa materia uti: Videtamen, quæ mox dicam nu. 15. De Vino illo congelato, si oblatum fuerit, fiat illud, quod supra diximus in simili c. 7. §. 5. nu. 3.

14. At quo peccato delinqueret, qui sine prædicta necessitate, sed tamen sine contemptu Vinum congelatum consecraret? Coninch[a] docet peccare mortaliter his verbis. *Graviter tamen peccaret qui vinũ congelatum consecraret, ut omnes fatẽtur* Sed profectò non omnes fatentur. Satisque sit ad destruendam hanc universalem; quod non fatea-

tur

a *Coninch. de Euch q. 74. Ar. 5. nu.* 127.

tur Vasquez a Is allatus, approbatusque ab Hurtado b docet non esse peccatum in vino congelato cõsecrare, quamvis sit contra consuetudinem Ecclesiæ, *& ratio est* (inquit Hurtadus) *quia nec est contra prohibitionem aliquam latam nec contra consuetudinem, quæ servetur ut necessaria, & obligans.*

15 Atque ex hac fortasse sententia motus Laymann c docuit, si vinum post oblationem advertatur modicè congelatum, ut facile resolui possit, nullaq; appareat accidentium mutatio, cõsultius fore, si illud cõsecretur, quã si muteturr: id quod ampliat quod modo diximus num.er.13. quia communiter in tam parua mora non solet in Calice tam fortiter, & presse vinum congelari, ut in materiam ineptam abire posit.

a *Vasq de Sacr disp.175.c.2.n.18.*
b *Hurtad. de Euch. disp.2 diff.9. fine.* c *Laym.de Euch.lib.5.tr.4.c.2. num.6.*

Quid fiet, si Sacrificaturo desit Hostia grandior suppetant tamen Particulæ.

10 RVsticabar olim cum collega meo P. Stephano Turureti, in nostro prædio Missanensi ad lectiones Theologicas in vacationibus Autumnalibus, de more, per otium, prævidendas. Semel ergo cum dictus P. ad Missam faciendam, omnium Sacerdotum ibidem commorãtium, postremus accideret, Hostiamque grandiorem nullam inveniret, ac de ea, ob distantiam Civitatis, providere sibi non posset; ne eo die, tametsi feria, Sacrificio privaretur, parvam formulam, quæ in promptu fuit, sine ulla hæsitatione, ad sacrificium adhibuit. Affuerunt statim ad me juniores quidam, qui, & ipsi tunc ruriaderãt, interrogantes, an id à Patre, nulla præsertim existente, præter eius devotionem causa, factum

sit

rite fuerit. Respondi, ipsos, rite a gestum id esse, ex eo solum sibi persuadere debuisse, quod Pater eiusmodi, tantæ scilicet doctrinæ, tantæque virtutis id effecerit. Ratio, dicebam inter ceteras, est, quia nec ullum præceptum adest, nec ullam constat esse consuetudinem, ut obligantem de consecranda Hostia majore, vel minore; utrobique enim Sacrificium æque perficitur. Quod si gravis offensio aliqua imperitorum aliquando timeatur, facile de rei veritate instrui poterunt & in casu nostro, sine ulla expressa instructione, una ipsa Patris auctoritas id facientis, ad offensionem illorum, qui aderant, quique universi hominis doctrinam, integritatemque probe noverant, avertendam, satis superque fuerat.

An

a Supponit ex Marchantio Diana p. 5. tr. 14. res. 96 §. Sed non desacram.

An celebrans possit assumere parvam formulam, & grandiorem reservare?

1 SEd ecce tibi aliam quæstionem Si id licet, licetne sacerdoti assumere particulam parvam, & grandiorem conservare in Pixide, ad illam v. g. exponendam in Oratione quadraginta horarum, si forte aliam grandiorem habere, ad hunc finem, non possit?

18 Dico esse distinguendum. Vel enim hic Sacerdos consecravit in ea Missa, tum Particulas parvas, tũ Hostiam grandiorẽ, vel solum consecravit ipsam majorem, inveniuntur tamen parvæ præconsecratæ in alia præcedenti Missa. Si prius, licet sacerdori parvam sibi sumere, & majorem reservare: si posterius, nec licet. Ratio est, quia sacerdos debet communicare de suo Sacrificio Nam, ut habet Textus, *a Quæ*

erit

a *C. relatum 12. de consecr. dist. 1. Vide, quæ diximus in 2. Opusc. tr. 2. Co. c. 6. §. 6. n. 31.*

erit illud Sacrificium, cui nec ipse sacrificans particeps esse cognoscatur? quod facit in casu priore, non vero in posteriore.

19 Hinc aliqui Parochi, dum renovant Eucharistiã, si consumunt, Hostia ab alio præconsecratam, eam vero, quam ipsi consecrant, reponunt in sacrario, ritè nequaquam faciunt, suntque ab Episcopis, & à doctoribus corrigendi. Obiicis. At Henriquez, *a* & Fagundez *b* asserunt fieri id licitè posse. Respondeo. At Delugo, *c* qui quæstionem hanc solidè tractat, hos parum Theologicè, & contra omnes Doctores de hac re esse loquutos, merito probat.

Dices. At jam participat de suo sacrificio, dum participat de eodem Christo, quæ est Hostia eadem in omni-

a *Henriq apud Delugo mox citandi.*
b *Fag apud eund.* c *Delugo de Euch disp.19. sec.4. num.75. aliique apud ipsum lege etiam Dianam p.5. tr.13. res.* 96.

omnibus; nam propterea si occurrat mori celebrantem, facta consecratione, potest, immo debet alter Sacerdos Missam absolvere, & præconsecratam ab alio Hostiam consumere: Die item Paraſceve alius Sacerdos potest consumere Hostiam ab alio die præcedenti consecratam.

Respondeo in priori ex dictis casibus, quos urges, adest summa necessitas perfectionis Sacrificii, in posteriore adest dispensatio Ecclesiæ. Nos autem non asseruimus illud esse contra omnimodam Sacrificii integritatem, sed esse contra morem, & ordinationes Ecclesiæ volentis juxta ipsius Sacrificii requisita, ut Sacerdos participet de Sacramento à se confecto: ipsa vero in hoc solum dispensavit, urgente illa necessitate, & stante illo Passionis Dominicæ mysterio exhibendo, nō autem stantibus aliis levioribus occasionibus, quales cernuntur esse dicti casus expositionis, &

renova-

renovationis Eucharistiæ, quorum primo facile occurri potest, exponendo in Pixide, seu Sphœra parvam Hostiam existentem in Sacrario; secundo autem, consecrando aliquot Particulas cum Hostia maiore: hæc enim assumpta, & consumptis veteribus formulis, reservari in Sacrario recenter consecratæ ritè poterunt.

An celebrans possit elevare Hostiam non à se consecratam.

2 SVboritur item alia quæstio. Quidam in sua Missa, ob prædictum grandioris Hostiæ defectum, consecravit parvas particulas; timens autem populi offensionem in elevatione Sacramenti consueta, elevavit ob suam cautelam, Hostiam grandiorem præconsecratam, quæ forte in Sacrario pro Oratione 40. horarum servabitur: Quæritur, an id ritè factum fuerit?

21. Marchantius, negat id esse ritè gestum. Consentitque Diana,[a] cùm enim (ait) in Missa debeat exhiberi populo adoranda eadem Hostia, quæ in ea Missa consecratur, & offertur, talis cautela prædicti Sacerdotis approbanda non est: *melius tamen meo judicio fecisset* (addit Marchantius) *si majori isti Hostiæ alteram parvam per illud Sacrificium consecratam simul adiunxisset, quod facile fieri poterat, exhibendo utramque adorandam* Hæc ille.

22. Profectò, ut sunt hominum ingenia diversa, puto minus approbandã hanc posteriorem Marchantii cautelam, quam priorem illius Sacerdotis num. 20. dictam: Inquiro enim, quodnam præceptum urget, vel obligans consuetudo ostendendi eãdem Hostiam adorandam, quæ in eadem Missa consecrata fuit? Fateor ita esse observandum, cùm Rubricæ semper supponant eandẽ, quam

[a] *Diana ibid. citans. March.*

quam consecravit, debere Sacerdotem populo venerandam elevare: at intercedente causa, qualis in casu nostro satis rationabilis apparet, ne cogatur Sacerdos populum instruere, qui fortasse de ostensione minoris Hostiæ offensus fuisset, vel quid simile, non video cur talis Rubrica solùm directiva negligi sine culpa non possit, ut accidit in omnibus similibus directivis, quando adest rationabilis negligendi causa, ut ex supradictis c. 5. §. 2. colligi potest. Quod si potest, jam superfluum erit posterius illud remedium conjungendi parvam cum Hostia grandiore. Adde hoc posterius esse, saltem implicitè, contra, vel extra Rubricas, per quas numquam ostenditur, nisi una grandior Hostia, quare tu, conjungendo duas, non facis juxta Rubricas, ego ostendendo præconsecratam nec facio juxta easdem, ergò pares sumus, ergò saltem non erit unum altero consultius.

23. Illud certè probandum nullo pacto est, quod quidam Parochus, dum ei Hostia grandior cõsecrata non suppeteret, ad eam exponendam in oratione quadraginta horarum imprudenter egit. Parvam enim consecratam Hostiam affixit Hostiæ grandiori non consecratæ, & ita simul exposuit, ne scilicet parva formula in sphærula appareret populo, qui sacerdotem de negligentia præparandi maiorem reprehẽdisset. Hoc, inquam, nõ est probandum, quia esset periculum Idololatriæ, quamvis materialis, (cum fideles adorent totum illud, quod expositum est per modum vnius) quod nullo modo licet, vt in simili de Parocho ostendente Particulam consecratam, & deinde ministrante peccatori occulto Particulam non consecratam alibi dictum *a* est, & videri potest apud Delugo. *b*

Quan-

a *In Opusc. de exp. com. c. 2. §. 2. n. 22.* b *Delugo de Sacr. disp. 8. sect. 11. n. 188.*

Quando disparet Hostia consecrata, nec alia consecranda haberi possit, Quid melius, abire sine communione Corporis, an assumere præconsecratam?

14 DEnique decernamus, si quando dispareat per miraculum, vel ab animali, seu vento auferatur Hostia consecrata, dum dicitur Missa, nec haberi possit alia, sive parva, sive magna (quæ certè si posset haberi, consecranda ad integrandum sacrificium omnino esset, vt supra vidimus) si inquam, id occurrat, & sint in Sacrario repositæ particulæ præconsecratæ, quid fiet melius, vnam particulã ex his præconsecratis assumere, an Missæ finẽ imponere cum sola sanguinis consumptione?

Puto melius esse, si Sacrificans assumat vnam ex præconsecratis. Ratio est, quia, cum omnes sacer-

dores sint Ministri repræsentantes unum Christum Dominum Sacerdotem principalem, & omnes Hostiæ consecratæ contineant unum eundem Christum, ipsæmet Hostiæ præconsecratæ ab alio Sacerdote, habent aliquam tandem relationé, & habitudinem ad hunc Sacerdotem, atque ad hoc Sacrificium: quare, in hac necessitate, convenienter faciet Sacerdos, si assumat præconsecratam, quæ, quia, aliquo modo, propter dictam habitudinem, ad præsens Sacrificium pertinet, ejusdem complementum esse potest.

25. Dixi (in hac necessitate) nam quamvis dicta convenientia videatur probare, id etiam fieri posse, sine necessitate; si enim præconsecrata ad me nunc Sacrificantem pertinet, possem consumere indifferéter illam, relinquendo eam, quam ego consecro, cujus contrarium hactenus docuimus: tamen, omnibus consideratis, id non probat: Siquidem, tum propter usum Ecclesiæ, cer-

certè gravem : tùm propter Sacros a Canones disponentes, ut quilibet Sacrificium suum consumat : tùm ex natura ipsa Sacrificii, cujus est offerre simul, & consumere oblatū, non possumus amplè, sed strictè in sola nimirum necessitate ad dictam convenientiam recurrere.

CAPVT VIII.

De externa recitatione Missæ.

§. I.

De dicendis elata voce.

1. QVæ, voce alta, præscribuntur dicenda in Missa, ita recitanda sunt, ut astantes commodè audire possint. Si quis tamen ita, voce depressa, recitet, ut ii difficulter audiant, licet non ritè faciat, tamen

a C. Relatum. de consec. dist. 2. & passim Rub. Mis.

non est cõdemnandus de mortali, etiã die festivo de præcepto, quidquid sentiat Navarrus a Ratio est, quia ex una parte non constat de præcepto, nec de consuetudine obligante, immo etiam video à timoratis passim voce omnino depressa Missam sine scrupulo recitari, & ex alia astantes non obligantur audire, sed solum interesse, devote, Sacro, b

§. II.

De Secretis voce submissa dicendis.

1 DOcente non pauci, ita formanda esse verba à Sacerdote secretè orat, in Missa, ut saltem à se ipso audiri possit. Verum si id

a *Navarr. apud Sâ v. Missa, n. 50.*
b *Delugo de Euch. disc. 22 sec. 2. n 15.*
c *Valentia, Medina, Azor, Alijque quos citat. & sequitur Castrop. t. 2. d. 2 de orat. p. 3 n. 6.*

si id affirmes tamquã omnino necessarium, non est legitime dictum si enim ita formentur verba, vt sonus vocis extra labia prodeat, quãvis non sit aptus ad vellicandas aures, nemo dicet non satisfieri obligationi, quia iam exhibetur oratio vocalis. At, si id affirmes, quasi significans, si ita proferantur verba, vt ad proprias aures pertingere possint, securum esse sacerdotem de legitima pronunciatione, rectè dictum est: si enim quis ita vocem formet, vt ipsemet eam audire possit, sine vlla dubitatione vocaliter orat.

Regula igitur melior, & benignior ea mihi arridet, quam afferre ex Navarro[a] possumus, prædicta scilicet Missæ secreta, vt etiam Horas Canonicas, posse recitari sine expressione verborum, quæ ab alio vel à se ipso audire possint, sed sufficere formare verba inter labia, &

[a] *Navar. in Com. in 2. p. Decret. c. 19. de orat. n. 88.*

dentes. Ratio regulæ est, quia sic formata verba, voces essentialiter sunt, atque adeò sufficiunt ad orationem vocalem injunctam *in c. Dolentes de celebr Missar.* non enim assentior aliquibus, *a* qui dicunt ejusmodi voces esse potius inchoationes verborum, quàm verba; sunt enim, ut dictum est, verba vocalia, quantum, scilicet, ad præceptum observandum, sunt necessaria.

§. III.

Privilegium Religiosorum circa prædicta.

1. CConcessit *a* Leo Decimus vivæ vocis oraculo Minoribus sequens privilegium. *Et similiter placeat Sanctitati vestræ, ut ne fratres mutuo se impediant in Officio divino, aut aliis sint fastidiosi, quod illa, quæ in Ordinario iubentur dici secre-*

a *Castrop. modo cit. ibid.* b *Leo X. orat.* 12. *apud Bullarium Rodr.*

secreto sub silentio, tàm in Horis Canonicis, quàm etiam Missa, non teneantur proferre vocaliter, sed satisfaciant dicendo mentaliter, aut legendo intra se per librum, quia alii devotius sic dicunt, & absque impedimento, & fastidio aliorum, & eodem modo possit facere, qui dicit Officium per se solus; cùm prolatio verbalis sit præcipuè, ut ab aliis intelligatur. Et infra n. 23. *Omnia prainserta, ut fuerunt petita, à præfato Sanctissimo Domino nostro fuerunt concessa.*

2. Nota autem Primò, minus recte Scottiam [a] docere Leonem Decimum concessisse solum, ut submissè dicerent; aliàs, posset consecrari mentaliter. Non rectè, inquam, nam expressè concedit *Mentaliter*. Consecratio autem semper intelligitur exclusa ex eo, quod sit confectio Sacramenti, quod constare debet ex rebus, & verbis.

3. Nota Secundò, privilegium esse pro omnibus, etiam non scru-

[a] *Scottia in Constit. Theor. 31.*

pulosis, etiam de toto officio, quod privatim recitari solet, etiam de ipsis partibus Missæ cantatæ, quas sacerdos, submissa voce, legere per Rubricas debet. Patēt hæc ex verbis jam allatis Privilegij; quidquid alij contradicant.

Nec obstat illud, *quæ in Ordinario jubentur dici secrete*, quasi vero non omnia secreta Missæ & totum Officium. Non obstat, inquam, quia, quæso te, quid aliud est illud Missæ, quod *iubetur secrete dici in Ordinario*, hoc est *in Rubricis Ordinarii*, nisi secreta ipsius Missæ omnia: De Officio autem licet fatear aliqua iuberi secrete dici, non omnia; tamen ex verbis illis, *& ne aliis sint fastidiosi*, & ex illis vniversalibus *Qui dicit Officium per se solus, cum prolatio verbalis sit præcipue ut ab aliis intelligatur*, & ex toto contextu Privilegij, fineque, cur fuerit impetratum satis clare colligitur, sermonem esse de toto Officio.

4. Nota tertio, quamvis hoc privile-

privilegium participet Noſtra Societas, id tamen in uſum deducere non poteſt, quia nondum illud ei communicavit noſter R. P. Generalis, ut alias in ſimilibus ſupra a monui: poſſunt vero alij Mendicantes, participanteſque in eorum privilegijs, quia ſuppono illis nihil eſſe in hoc reſtrictum à ſuis Generalibus, nec revocatum.

a *Lib. 5. t. 1. §. 2. n. 8.*

DE SACRIFICIO MISSÆ EXPEDITE CELEBRANDO

LIBER TERTIVS.

De iis, quæ ad Sacerdotem pertinent post Missam.

CAPVT I.

De stipendio Missæ.

INter cetera, quæ ad Sacerdotem pertinent post Missam, non infimum locum habent ea, quæ de stipendio, pro Missa celebrata, dari solito, scitu sunt necessaria; nam propterea, de his, fusè, agendum hic erit, & si Deo placuerit, cum legentium utilitate non contemnenda.

§. I.

§. I.

Præmittuntur quædam de stipendio, deque fructu Missæ.

1. PRæmitto posse, sive jure, sive injuria, pro Missa accipi stipendium.

Primò, ut pretium ipsius fructus spiritualis Missæ. Secundò, ut pretium laboris, qui suscipitur in celebranda Missa, quique intrinsecè in ea reperitur, qualis est v. g. labor vestiendi sacras vestes, dicendi Missæ orationes agendique cetera, sine quibus Missa ritè non constat. Labor, qui suscipitur, in recitanda Missa novem Epistolarum, vel in Missa, in qua legitur Passio Domini nostri, intrinsecus etiam censendus est, cùm sine illo talis Missa ritè non constet.

Tertiò ut pretium laboris, qui suscipitur propter circumstantias aliquas intrinsecas, qualis est v. g. labor,

ber, seu obligatio celebrandi in tali distanti loco, in tali tempore, & simili. Huc pertinet labor Missæ solemnis, seu cantatæ, qui sine dubio extrinsecus est, & maior, quam labor privatæ.

Quarto, ut pretium sustentationis ipsius sacerdotis, iuxta illud: *Qui altari servit, de Altari & vivat.*

Quinto, ut pretium pro obligatione, quam recipit sacerdos applicandi fructum pro tali persona, cũ possit pro alia.

Sexto, ut eleemosyna, seu ut donum, ex mera liberalitate.

2 Certum ergo est, si pecunia recipiatur ob primum titulum ex dictis, esse *a* veram simoniam, Idẽ *b* puto, si ex secundo titulo: siquidem labor intrinsecus Missæ, cum sit in ipsa necessario imbibitus, vẽdi non potest, quia convinceretur, & ipsa missa tunc vendi. Ex aliis quatuor

a Doctores passim in tr. de Simonia
b iidem ib.

quatuor titulis posse stipendium accipi, fatemur; *a* id quod agitur in Tractatu de Simonia, sicuti etiã omnes fatentur stipẽdium, pro applicatione Missæ esse illud, quod vel lege Ecclesiastica taxatum, vel communi consuetudine in singulis Regionibus consuetum fuerit. Et quidem communiter in Italia unus Iulius seu argenteus esse solet pro feriatis *b* Missis, pro festivis *c* vero alibi duos alibi unũ cum dimidio, plus minusve. Vide infra §. 3. n. 35.

3 Supponimus autem fructum Missæ triplicem *d* esse, Generalem, Specialem, seu Medium, & specialissimum. Generalis est ille fructus, qui cedit summo Pontifici, Imperatori, Episcopo, & omnibus fidelibus, ex eo quod Ecclesia vult, ut omnis

a *Suarez Vasq. aliique apud Marchinum de ord. tra. 3. p. 2. c. 15. n. 5* 5. b *March. de ord tra 3. p. 2. c. 15. n. 19.* c *Bonac. de Sac disp. 4. q. ult pun. 1 n.* 13. d *Sotus & alii apud eund. March. ib. c. 13. n. 5 & passim.*

omnis Sacerdos, in quolibet Sacrificio, pro his offerat. Et hic fructus oblatus pro tot personis non diminuitur singulis ex consortio aliorum: dependet enim ex Christi, & Ecclesiæ Instituto, nec Sacerdos potest illum suspendere, nec alteri dare, unde nec pro illo stipendium accipere.

4. Specialis, seu Medius est ille fructus, qui cedit illi fideli particulari, pro quo applicatur à Sacerdote Missa; atq; hunc esse finitum diximus lib. 2. cap. 2. §. 1. n. 8. taxatum à Christo Domino ad tot gradus, & non plures, ita, ut applicata Missa pro uno fideli, afferat illi emolumentum v.g. ut decem, applicata pro decem fidelibus afferat singulis emolumentum v.g. ut unum. Quando autem Sacerdos sive ratione stipendii, sive ex liberalitate Missam alicui applicat, hunc fructum specialem applicat.

5. Specialissimus est ille fructus, qui cedit ipsi Sacerdoti celebranti, diei-

diciturq; etiam Personalis, & nunc an possit à se Sacerdos abdicare, & dare alteri, accipiendo stipendium, dicemus infra §. 3. n. 61.

6. Supponimus Tertiò, quòd, quamvis olim circa stipendiũ Missæ multa verterentur in dubium, licitane essent, an non: hodie tamen post Decreta Vrbani VIII. de Celebratione Missarum, ea ita sunt declarata, ut superfluum sit casus conscientiæ explicãtibus quærere, quid absolutè, & citra hanc constitutionem probabile fuerit. Quare nostra major industria in eo hic desudabit, ut doceamus, quid, suppositis dictis Decretis, sit approbandum; nec tamen omittemus, si quàndo opus erit ad praxim, istud, quod absolutè fieri poterat, interdum innuere.

Decreta autem hæc obligare per totum orbem, nec per Italiam solũ mihi certum est, quia universaliter loquuntur, & quando in obligatione computandi redditus cujuscumque Conventus eosq; Romam mittendi

tendi voluit Congregatio solam Italiam comprehẽdere, expresse restrinxit, dicens hanc computationem faciendam esse *ab existentibus intra fines Italiæ, & Insularũ adiacentium*; Ostendit ergo in aliis Decretis non adesse talem restrictionẽ, Decreta autem sunt huiusmodi.

Decreta Sacræ Congregationis Concilij Vrbani VIII. de Celebrationis Missarum edita 21. Iunij 1625.

7 CVm sæpe contingat, &. Et infra. Ac primo districtè prohibet, atque interdicit, ne Episcopi, in Diœcesana Synodo, aut Generales in Capitulis Generalibus, aut alias quomodocumque, reducant onera Missarum celebrandarum, aut post idem Concilium imposita, aut in limine fundationis sed pro his omnibus reducendis, aut moderandis, vel commutãdis, ad Apostolicam sedem recurratur, quæ

quæ, re diligenter perspecta, id statuet, quod magis in Domino expedire arbitrabitur. Alioqui reductiones, moderationes, & commutationes hujusmodi, si quas contra hujus prohibitionis formam fieri contigerit, omnino nullas, atque inanes decernit.

8. Deinde, ubi pro pluribus Missis etiam ejusdem qualitatis celebrandis, plura stipendia quantumcumque incongrua, & exigua, sive ab una, sivè à pluribus personis, collata fuerunt, aut conferentur in futurum Sacerdotibus, Ecclesiis, Capitulis, Collegiis, Hospitalibus, societatibus, Monasteriis, Conventibus, Congregationibus, Domibus, ac locis piis quibusque, tam sæcularibus, quam Regularibus, Sacra Congregatio sub obtestatione divini iudicii mandat, ac præcipit, ut absolute tot Missæ celebrentur, quod ad rationẽ attributæ eleemosynæ præscriptæ fuerint, ita ut alioquin ii, ad quos pertinet, suæ obligatio-

gationi non satisfaciant, quin imò graviter peccent, & ad restitutionem teneantur.

9. Id vero, ut deinceps observetur exactius, Sacra Congregatio, eadem auctoritate, revocat Privilegia, & Indulta omnia quibusvis personis, Ecclesiis, ac locis piis, tàm sæcularibus, quàm regularibus cujuscumque Ordinis, Congregationis, & instituti, quamcumque ob causam concessa, quibus indulgetur, ut certarum Missarum, vel Anniversariorum celebratione, aut aliquibus Collectis, seu Orationibus, plurium Missarum oneribus in futurum suscipiendis satisfiat.

10. Ac similiter omne damnabile lucrum ab Ecclesia removere volens, prohibet Sacerdoti, qui Missam suscepit celebrandam cum certa eleemosyna; ne eandem Missam alteri, parte ejusdem eleemosynæ sibi retenta, celebrandam committat.

11. Præterea ne in Ecclesiis, in quibus

quibus onera Missarum in perpetuum imposita sunt, Sacerdotes in eis, ut par est, adimplendis, eo tepidiores, ac segniores reddātur, quod onera hujusmodi, cùm nulla, aut parva sint utilitate conjuncta; statuit, atque decernit, ut pecuniæ, ac bona mobilia Ecclesiis, Capitulis, Collegiis, Hospitalibus, Congregationibus, Monasteriis, Convēntibus, ac locis omnibus tàm sæcularibus, quàm regularibus, atque illorum personis in futurum simpliciter acquirenda cum onere perpetuo Missarum celebrandarum ab iis, ad quos pertinent, sub pœna interdicti ab ingressu Ecclesiæ ipso facto incurrenda, à die realis acquisitionis, statim deponi debeant penes ædem Sacram, vel personam fide, & facultatibus idoneam, ad effectum illa, seu illorum pretium quamprimum investiendi in bonis immobilibus fructiferis, cum expressa, & individua mentione oneris, quod illis annexum reperitur: ac si eadem

bona

stolica deinceps alienati contigerit; eorumdem pretium, sub eadem pœna, ut supra, deponi, atque in aliis bonis stabilibus itidem fructiferis, cum ejusdem oneris repetitione, atque annexione, converti debeat.

12 Ad hæc Sacra Congregatio, quibusvis Capitulis, Collegiis, Societatibus, & Congregationibus, nec non omnibus, & singulis Ecclesiarum, ac piorum locorum, tam sæcularium, quam regularium Superioribus, vel aliis, ad quos pertinet, districtè prohibet, ne in posterum onera perpetua suscipiant Missarum celebrandarum, sæculares quidem sine Episcopi, vel ejus Generalis Vicarii, Regulares vero sine Generalis, vel Provincialis consensu, & licentia in scriptis, & gratis concedēdata alioquin sæcularis, qui hujus prohibitionis trāsgressor extiterit, ab ingressu Ecclesiæ interdictus sit, eo ipso; Regularis vero, pœ-

na

ta privationis omnium officiorum quæ tunc obtinebit, ac perpetuæ inhabilitatis ad alia de cetero obtinenda, vocisque activæ & passivæ absque alia declaratione incurrat.

13. Eleemosynas vero manuales, & quotidianas pro Missis celebrandis ita demum iidem accipere possint, si oneribus antea impositis ita satisfecerint, ut nova quoque onera suscipere valeãt; alioquin omnino abstineant ab huiusmodi eleemosinis, etiam sponte oblatis in futurum recipiẽdis, & capsulas auferant ab Ecclesiis cum inscriptione illa: *Eleemosyna pro Missis*, vel alia simili, sub iisdem pœnis ipso facto incurrendis, ne fideles hac ratione frustrentur.

14. Episcopus vero, seu eius Vicarius, aut Generalis, vel Provincialis, ubi de licentia pro perpetuis oneribus fuerint requisiti, in singulis casibus, diligenter inquirãt, de singulis Missarum celebrandarũ obligationibus cuique Ecclesiæ Monasterio,

sterio, aut loco pio incumbentibus, nec antea assensum hujusmodi, aut licentiam præbeant, quàm eis legitimè constiterit, illius Sacerdotes tàm novo oneri suscipiendo, quàm antiquis jam susceptis satisfacere posse; præcipuamque rationem habeant, ut redditus, qui Ecclesiis, aut locis piis relinquuntur, omninò respondeant oneribus adjunctis, secundùm morem cujusque Civitatis, vel Provinciæ; intelligantque, si in re tanti momenti desides, aut negligentes fuerint, in novissimo die se hujus prætermissi muneris rationem esse reddituros, &c.

Postremò Superiores existentes intra fines Italiæ, & Insularum adjacentum computent in primo congregando Capitulo, redditus Conventuum, eorumque summam ad Sacram Congregationem mittant, ut &c.

Declara-

Declarationes aliquot Sacræ Congregationis Concilii S. D N. Vrbani Papæ VII. auctoritate editæ, supra Decretis ejusdem Congregationis, de celebratione Missarum.

15. SVper primo Sacræ Congregationis Decreto de Celebratione Missarum, quo prohibetur, ne Episcopi in Diœcesana Synodo, aut Generales in Capitulis Generalibus, vel alias, quoquomodo, reducant onera ulla Missarum celebrandarum, aut post idem Concilium Tridentinum imposita, aut in limine fundationis, Quæritur, quid si legatum sit ita tenue, ut non sit, qui velit onus illi injunctum subire, & si recurrendum sit ad Sedem Apostolicam pro moderatione oneris, totum sive ferè totum insumendum sit pro expensis ad id necessariis?

16. Secundo, super secundo ejusdem Congregationis Decreto,

quo cavetur, ut celebrentur tot Missæ, quot ad rationem tributæ eleemosynæ præscriptæ fuerint. Quæritur an verba illa (præscriptæ fuerint) intelligenda sint de præscriptione facta ab offerente, vel Ordinario.

17. Tertiò, an cum Ordinarius præscripserit eleemosynam congruam juxtà qualitatem loci personarum, ac temporũ, sacerdotes accipientes stipendium minus congruum, teneantur Missas ab offerente præscriptas celebrare.

18. Quarto, an Sacerdotes, qui tenentur Missas celebrare ratione Beneficii, seu Cappellaniæ, legati, aut salarii, possint etiam manualem eleemosynã prò missis votivis, aut defunctorum recipere, & unico Missæ Sacrificio utrique oneri satisfacere.

19. Quinto, posito quod Testator relinquat, ut celebrẽtur pro ejus anima centum Missæ absque alla præscriptione eleemosynæ,

Quæ

Quæritur. An liberum sit Hæredibus eleemosynam sibi benevisam præscribere, An vero eadē eleemosyna præscribēda sit ab Ordinario?

20. Sexto. Super tertio Congregationis decreto, in quo eadē Congregatio revocat Privilegia, quibus indulgetur, ut certarum Missarum, vel Anniversariorum celebratione, aut aliquibus Collectis, seu Orationibus plurium Missarum oneribus in futurum suscipiendis satisfiat. Quæritur, an verba (in futurum suscipiendis) intelligenda sint de suscipiendis post Privilegium.

21. Septimo. Super quarto ejusdem Congregationis decreto, quo prohibetur sacerdoti, qui Missam suscepit celebrandam cum certa eleemosyna, ne eandem Missam alteri, parte ejusdē eleemosynæ sibi retenta, celebrandam committat. Quęritur, an permittendum sit administratoribus Ecclesiarum, ut retineant aliquam eleemosynā por-

tionum, pro expensis manutensionis Ecclesiæ, Altarium, Inservientium, Paramentorum, vini, luminum, Hostiæ, & similium?

22. Octavo. An hoc Decretum habeat locum in Beneficiis, quæ conferuntur in titulum, id est, an Rector Beneficii, qui potest per alium celebrare, teneatur Sacerdoti celebranti dare stipendium ad rationem reddituum beneficii?

23. Nono. An Sacerdotes, quibus aliquando offertur eleemosina major solita, pro celebranda Missa, debeant dare eandem integram eleemosinam iis, quibus Missas celebrandas committunt?

24. Decimo. Super Quinto ejusdem Congregationis Decreto, quo inter cetera statuitur, in hæc verba: Eleemosinas, & oblationes manuales, & quotidianas pro Missis celebrandis, ita demum iidem accipere possint, si oneribus antea impositis, ita satisfecerint, ut nova quoque onera obire valeant: alioquin omnino

nino abstineant ab hujusmodi eleemosinis, etiam sponte oblatis, in futurum recipiendis: & Capsulas auferant, Quæritur, An hoc Decretum prohibeat absolutè, quò minus accipiant novas eleemosinas ii, qui acceptis non satisfecerunt, & quid, si longævo tempore possint omnibus satisfacere?

25. Undecimo, quid si afferentes eleemosinas, audito impedimento, consentiant, ut Sacrdos Missas celebret, cum primum poterit?

26. Duodecimo, An pœna Interdicti, & aliæ appositæ in eodem Decreto afficiant tàm eos, qui accipiunt eleemosinas contra formam ibi præscriptam, quàm eos, qui non auferunt Capsulas ab Ecclesiis, ut ibidem præscribitur,

26. Decimotertio, An in hoc Decreto comprehendantur illæ Capsulæ, quæ apponi solent in Ecclesiis in die Commemorationis omnium

Defunctorum, & vulgo dicuntur *Casse de mortis*?

28. Decimoquarto. An Administratores Ecclesiæ magnæ devotionis, & concursus, possint eleemosynas pro Missis celebrandis accipere, si iisdem Missis, non nisi post longum tempus satisfacere valeāt, ne alias cultus Ecclesiæ, & devotio, ac concursus Fidelium, ut ajunt, minuatur?

29. Decimoquinto, quia prohibitio dicti Decreti videtur aliquibus directa solis Capitulis, Collegiis, Societatibus, Congregationibus, nec non omnibus, & singulis Ecclesiarum, & piorum locorum tā sæcularium, quam regularium superioribus, de quibus fit expressa mentio, non autem privatis sacerdoribus, qui tantum comprehendi videntur sub clausula Generali, (& *alios, ad quos pertinet*) supplicatur pro opportuna declaratione.

30. Sacra Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum,

pretum, auctoritate sibi à Sanctissimo D. N. attributa, ad singula dubia superius proposita, ad hunc modũ respondit.

Ad primum, etsi legatũ sit adeo tenue, nihilominus pro dicta reductione oneris, ut supra, impositi ab iis, ad quos pertinet, sedem Apostolicam esse adeundam, quæ absque ulla impensa id statuet, quod magis in domino erecte esse judicaverit. Verum tamen, si in ipsa beneficii erectione, expresse cautũ fuerit, ut liceat Episcopo injunctum onus reducere, ac moderatis legem hanc fundationis, quam decreta hac de re edita non sustulerunt, esse validam, & observandam.

31. Ad Secundum, esse intelligendum de præscriptione facta ab eo, qui eleemosynam tribuit, non autem ab Ordinario: quod si tribuens eleemosynã, numerum Missarum celebrandarum, non præscripserit, tunc tot Missas celebrari debere, quot præscripserit Ordinarius

secundùm morem suæ Civitatis, seu Provinciæ.

32. Ad Tertium, teneri.

33. Ad Quartum, Sacerdotes, quibus diebus, tenentur Missas celebrare, ratione beneficii, seu Capellaniæ, legati, seu salarii, si eleemosinas pro aliis etiam Missis celebrandis susceperint, non posse eadem Missa utrique obligationi satisfacere.

34. Ad Quintum censuit, ubi nullam certam eleemosinam testator reliquit, esse ab Episcopo præscribendam eleemosinam congruã, quæ respondeat oneribus Missarum celebrandarum, secundùm morem Civitatis, vel Provinciæ.

35. Ad Sextum, ita esse intelligendum.

36. Ad Septimum respondit, permittendum non esse, ut Ecclesiæ, vel loca pia, aut illorum administratores ex eleemosinis Missarum celebrandarum, ullam, utcumque minimam, portionem retineant, ratione

tione expensarum, quas habent in Missarum celebratione, nisi cùm Ecclesiæ, & loca pia alios non habeant redditus, quas in usum earũdem expẽsarum erogare licitè possint, ac tunc, quam portionem retinebunt nullatenus valere excedere valorem expensarum; quæ pro ipsomet Missarum Sacrificio necessariò sunt subeundæ; ac nihilominus, eo etiam casu, curandum esse, ut ex pecuniis, quæ supersunt, expensis ut supra deductis, absolutè tot Missæ celebrentur, quod præscriptæ fuerunt ab offerentibus eleemosinam.

37. Ad Octavum, non habere locum, sed satis esse, ut Rector Beneficii, qui potest Missam per alium celebrare, tribuat Sacerdoti celebranti eleemosinam congruam, secundùm morem Civitatis, vel Provinciæ, nisi in fundatione beneficii aliud cautum fuerit.

38. Ad Nonum, debere absolutè integram eleemosynã tribuere. Sacerdoti

cerdoti celebranti, nec ullam illius partem sibi retinere posse.

39 Ad Decimum respondit, non prohibere absolutè, ne propterea, oneribus jam susceptis, non satisfecerint, posse tamen denuo etiam onera suscipere Missarum celebrandarum, modo, infra modicum tempus, possint omnibus satisfacere.

40. Ad Vndecimum, quamvis onera suscepta infra modicum tempus adimpleri nequeant, si tamen tribuens eleemosynam pro aliarū Missarum celebratione id sciat, & consentiat, ut illæ tunc celebrentur, cum susceptis oneribus satisfactum fuerit, decretum non prohibere, quo minus, eo casu, eleemosyna suscipiatur, pro iisdem Missis, juxta Benefactoris consensum celebrandis.

41. Ad Duodecimum, has pœnas non habere locum, nisi in suscipiētibus onera perpetua Missarum celebrandarū sine licentia Episcopi, vel eius Generalis, aut Provincialis

42. Ad

42. Ad Decimum tertium, comprehendi.

43. Ad Decimum quartum, non posse, nisi de consensu eorum, qui elemosinas tribuunt, ut supra, in responsione ad undecimum.

44. Ad Decimum quintum, comprehendi etiam privatos Sacerdotes.

§. II.

Super illud §. Primin 7. Districte prohibet, &c.

Ubi vetatur Episcopis, & Generalibus ne reducant Onera Missarum.

1 CAsus est hujusmodi in Ecclesia v. gr. Sancti Petri adest obligatio singulis diebus celebrandi unam, vel plures Missas, sed deficientibus propter varios casus redditibus ad hunc finem assignatis, facto computo, nunc non sufficit

pecunia, nisi ad duas Missas in hebdommada, Quæritur, An Episcopi, & Generales Religionum, respectivè pro suis, hodie (nam olim poterant ex Tridentino a) possint statuere, ut, omissis ceteris, duæ prædictæ Missæ dumtaxat celebrentur?

Sacra Congregatio respondit supra n. 7 Non posse, sed esse ad Pontificem recurrendum.

2 Et quia quæsitum fuit, an quando ita tenue est, vel evasit legatum, seu redditus, ut nõ inveniatur Sacerdos, qui velit tantum onus cum tàm parva eleemosina subire: & si recurratur ad Pontificem, totum vel magna pars redditus, in necessariis expensis, consumenda sit, an inquam, tunc, possit Episcopus? Respondit eadem Congregatio supra §. 1. num. 20. adhuc esse recurrendum ad Pontificem, & tunc solum posse Episcopum, quando ipsa Beneficii erectione fuit fortè expressè

a Concil. Trid. sess. 25. de reg. c. 4.

pressè concessum, ut id Episcopus posset.

Vnum, quod huc facit, dicam infra §. 3. n. 88. & 89.

Quæ onera Missarum reduci prohibentur, & an etiam præterita?

3. CIrca quæ adhuc dubitabis? Primo de quibusdam oneribus hic agatur, quæ nec reducere in minus, nec moderari, nec commutare Episcopi, aut Generales hodie possunt?

Respondeo primo, intelligi etiam de præteritis ante promulgationem horum decretorum, nec solum de oneribus in futurum suscipiendis. Ratio est, quia sic expressè *a* declaravit Sacra Congregatio; ibi: Epi-

a Iuxta leges C. de legib. ibi leges futuris ante formam negotiis non ad facta præterita revocantur, nisi nominatim de præterito cautum sit.

scopi ne reducant ulla onera Missarum, aut post Concilium Tridentinum imposita, aut in limine fundationis. Nota illud *imposita*, quod est præteriti temporis. Rursus, ibi. *Ut absolutè tot Missæ dicantur, quot fuerint præscriptæ, quamvis stipendia sint exigua sive ab una, sive à pluribus personis collata fuerint, aut onerentur in futurum.* Nota illud *Collata fuerint*, quod item est præteritum. Quòd autem contrarium in Sicilia practicari Peyrinus *a* asserat fortè est, quia quoad hanc partem acceptata ibi hæc decreta tunc non fuerunt juxta communem doctrinam *b* docentem posse acceptari, ut & abrogari aliquam legem secundùm unam partem, non secundùm aliam. Dixi *tunc* & fortasse solum in sua Religione Minimorum, nam apud Sacerdotes sæculares jam nunc

a *Peyrin t.3. c 1. n.29.*

b *Bonacin de legib à 1. q 1. p. 4. n.10. alios citans.*

nunc acceptata in omnibus esse communiter animadverto.

Respondeo Secundo, intelligi de omnibus, atque adeò de oneribus, quæ sunt affixa quomodocumque Capellis, vel Ecclesiis, de oneribus ex Beneficio, de oneribus ex legato, & breviter ex quacumque causa vel titulo. Patet id ex verbis universalibus Decreti restringentis potestatem, qua olim prædicti poterbantur.

4. Immò si legatum non sit sub obligatione applicandi Sacrificium pro aliquo, sed solũ sub obligatione celebrandi in tali loco, vel Altari, vel in tali tempore, nec sufficiat legatum, unde oporteat moderationem adhibere, adhuc ad Pontificem erit recurrendum. Ratio est, quia, ut diximus, verba Decretum universalia sunt, & ex alia parte, cũ Accessorium sequatur Principale, hæ autem circumstantiæ, seu onera sint Accessoria ad Missam, conse-

a *March. de Ord. tr. 3. p. 2. c. 9. n. 30.*

quenter, sub eodem Decreto de moderatione Missarum, comprehenduntur.

5. Quid si sit Anniversarium Defunctorum? Respondeo, adhuc regulariter comprehendi sub Decreto, nam vel Anniversarium ejusmodi est, ut dicantur, singulis annis Missæ: & tunc expressè includitur in verbis illis Decreti (*onera talia Missarum*) vel ut dicantur Missæ, & itidem Officia Defunctorum, ac distribuantur eleemosinæ pauperibus, & similia: & tunc quia hæc omnia se habent per modum unius, posito quod non possint Episcopi, & Generales reducere onera talium Missarum, nec poterunt moderari prædicta Officia, & Eleemosinas. Adde, quod hæc videntur accessoria ad Missas, quæ in Anniversariis ejusmodi principalius intendantur. Solū posset esse aliquis rarus casus, propter quem modo addidi illud (*regulariter*) quando scilicet tale Anniversarium ex voluntate Testato-

Testatoris solum consisteret in Officio Defunctorum, vel in distributione Eleemosinæ, sive celebratione ullius Missæ, & tunc puto, quod non includitur in prædicto Decreto, atque adeo Episcopi, & Generales poterunt illud reducere, sicuti poterant ante hoc Decretum, & concessit illis juxta antiqua lura, a Tridentinum. b Ratio est, quia in hoc Decreto Sacræ Congregationis, solum vetatur Episcopis & Generalibus, ne reducant onera Missarum: At jam tale Anniversarium, de quo loquimur, nullum includit onus Missarum, ergo remanent dicti Episcopi, & Generales, quoad hoc, in concessióe Tridentini. Diana c igitur, aliiq; apud ipsum, quia non meminerunt hujus rari casus, ideo universaliter docuerunt comprehendi Anniversaria, & Officia

a *Apud Marc. de ord. tra. 1. p. 2. c. 19. n 2.* b *Triden sess. 25. de refor. c. 4. ibi circa hæc; id est legata* c *Diana p. 2. tr. 14. res. h.*

defunctorum. Monent autem recte aliqui *a* reductionem compensandam esse cum aliquo alio opere, celebrando v. g. aliquam Missam in generali pro omnibus illis Fundatoribus, vel recitando aliquam Orationem, vel Collectam &c. ut scilicet quantum potest minus defraudentur Fundatores.

6. Rogas: Episcopi, & Generales, in hoc raro casu, & in casu mox explicando n. 8. hanc Officiorum reductionem debentne facere in Synodo, vel Capitulo? Respondeo debere, & quidem ita, ut semper in posterum commemoratio in Officio fiat eorum, qui legata reliquerunt. Ratio est, quia Concilium Tridentinum *b* ita illis injungit, his verbis: *Sancta Synodus cupiens hæc ad pios usus relicta, quo plenius, & utilius potest impleri, facultatem dat Episcopis, ut in Synodo Diœcesana, itemque Abbatibus, & Generalibus Ordinum, ut*

a *Naldus v. Miss. num.* 10. aliique
b *Trid. sess* 25. *cit de refor, c.* 4.

ut in suis Capitulis Generalibus re diligenter perspecta, possint pro sua conscientia statuere circa hæc quidquid magis ad Dei honorem, & cultum, & Ecclesiarum utilitatem viderint expedire, ita tamen, ut eorum semper defunctorum commemoratio fiat, qui pro suarum animarum salute legata ad pios usus reliquerunt.

Vbi Nota Primò, quòd esto ante Concilium, iis licuerit extra Synodum, vel Capitulum; hodie tamen (nisi alicubi in hoc non fuisset Concilium receptum) non licet. Quare non est audiendus Rodriquez, [a] dum absolutè docet, quòd Episcopus etiam absque Synodo, exercere hanc potestatem valet, ut Recentiores consulti subscripserunt; non est, inquam, audiendus, quia clarè contrarium præcipitur à Tridentino: nisi fortè dicas (atque id Rodriquez intellexerit) talem reductionem factam extra Capitulum, vel Synodum, licet illicitè factam, esse

[a] *Rodriq. in Comp. tes 25. n. 11.*

tamen validam, quod certè est probabile, quia nulla est in his Concilii verbis clausula irritans factum.

Nota Secundo, id fieri quidem debere in Capitulo, seu Synodo, sed non necessario ex consensu Capituli, ut ex verbis Concilii patet: licet sit optimum consilium, ut res maturius procedat, illius etiam consensum accedere.

Nota Tertio, posse Episcopum, seu Generalem hanc suam potestatem alteri delegare, qui id, modo dicto, faciat in Synodo, seu Capitulo. Ratio est, quia cum hæc causa sit commissa Episcopis, & Generalibus sub nomine a dignitatis, non est electa industria personæ, & cum commissa sit iis omnibus in futurum, est potestas ordinaria, atque adeo delegabilis.

De

a *Sanchez c. 2. de vitr. d. 2. num. 17. aliique.*

De oneribus Missarum ante Tridentinum.

7 DVbitabis secundò, an Episcopi, & Generales possint reducere ad minorem summam Missas, quæ fuerunt impositæ, seu relictæ ante Concilium Tridentinum. Diana, *a* Marchinus, *b* aliique apud ipsos absolutè respondẽt, posse, quia Decretum solum verat, nè possint impositas post Concilium.

Sed enim vero hi Doctores debuerunt id addere, quod additur à Decreto, quod, dũ verat, ne possint impositas post Cõcilium, addit, absolutè, quod *nec possint impositas in limine fundationis.* Si ergo hæc onera imposita fuerint in ipso initio fundationis, seu erectionis Beneficii vel Capellaniæ, & non processu rẽporis, (quod secundũ potuit evenire, si quando auctis v. g. redditibus,

a *Diana p. 2. tr. 14. res 2.* b *Marchi de ord. tra. 3. p. 2. c. 19. n. 31.*

aucta fuissent ab Episcopo & illa onera) non poterunt ab Episcopis, & Generalibus reduci, quamvis fuerint imposita ante Concilium. Verba absoluta Decreti allata supra §. 1. n. 7. sunt hujusmodi. *Ne Episcopus, aut Generalis reducat onera Missarum celebrandarum, aut post Concilium Tridentinum imposita, aut in limine fundationis.*

8. Relicta in ultimis voluntatibus, ac testamentis per modum legati, si fuerint acceptata ante Tridentinum, poterunt etiam à dictis reduci, quia solùm Beneficia; & Capellaniæ propriè dicuntur habere limen fundationis, non autem mera legata: At verò si ejusmodi legata, vel quæcunque eleemosina manualis sint acceptata post Tridentinum, reduci non poterunt; quia de acceptatis post Tridentinum Congregatio universaliter loquitur sub nomine oneris Missarum, talia autem legata, vel eleemosina onus certè est.

Modus

Modus reducendi prædicta acceptata ante Tridentinum, est idem, de quo modo diximus n. 6.

Vnum denique addo, quòd si Episcopus impetraret privilegium reducendi onera suæ Diœcesis, posset *a* etiam reducere onera suscepta à Regularibus. Ratio est, quia etiam hæc sunt onera suæ Diœcesis licèt non suæ subjectionis. Adde, quòd sicut in Iure *b* Ordinarius loci exigit ab Religiosis exemptis rationem de executionibus testamentorum, atque adeò in hac re subsunt dicti Regulares Episcopo, ita in eadem re ejusdem privilegio frui convenientissimum est.

De Oneribus Missarum nondum acceptatis.

9 DVbitabis Tertiò, An Episcopis liceat moderari Missas alicui Ecclesiæ, sive ante, sive

a Bordon. ref. 25. *b* Clem. de Testamentis.

post Tridentinum relictas, nondum tamen, sive ob tenuitatem eleemosinæ, sive ob aliam causam, abeadem Ecclesia acceptatas,

Respondeo, non esse improbabile licere. *a* Ratio est, quia decretum verat, ne Episcopi moderentur onera Missarum imposita, at onus nondum acceptatum, non dicitur propriè fuisse impositum.

10 Rogas: legatum Missarum frequenter non est relictum Ecclesiæ immediatè, sed alicui Sacerdoti nominando, sive ab Episcopo, sive etiam à persona sæculari, seu fidei commissario juxta dispositionem testatoris. Iam potest contingere, primo, quod ipso initio Sacerdos primus nominatus non acceptet tale legatum. Secundo, quod hic primus Sacerdos acceptet quidem, verum, hoc mortuo, secundus nominatus, propter tenuitatem legati fortasse supervenientem acceptare recuset, Rogas, inquam, est ne probabile

a March, ibid. n. 32.

babile in utroque hoc casu, Episcopo licere Missas ex prædicto legato dispositas moderari ex eo, quia nondum sunt acceptatæ?

Respondeo in priore eventu probabile esse licere, quia verè onus nondum est impositum, cum simpliciter nondum legatum sit acceptatum. In posteriore eventu, puto, nequaquam licere; idque propter contrariam rationem, quia fuit acceptatum per primum Sacerdotem, atq; adeo onus simpliciter fuit impositum: Nec enim non acceptatio secundi Sacerdotis potest facere, quin fuerit ab Ecclesia, mediante primo Sacerdote, acceptata.

De justis causis reducendi.

DVbitabis Quarto; quænam judicandæ sint justæ causæ, propter quas legitimè fiat à Sacra Congregatione Cardinalium ejusmodi Missarum moderatio?

ratio? Respondeo esse sequentes, & v. l similes. Primo, si lapsu temporis redditus Ecclesiæ, seu Conventus sint imminuti. Secundo, si expensæ majores nunc fiant in pertinentibus ad Missam, quam anteà, puta in emendis paramentis vino, pane, & aliis similibus. Tertio, si numerus Religiosorum sit notabiliter minor, unde non valent integro Missarum numero satisfacere, & ex alia parte non possit augeri talis numerus ob defectum eleemosinarú. Quarto, si eleemosina relicta sit valde tenuis, Quinto, si nunc ea, quæ pertinent ad victum, & cultum Sacerdotis, sint multò majora, quàm anteà, quando fundata est Missa. Sexto, si ad reficiendum Molendinum v. g vel domum unde fructus pro Missis solvendi sunt, factæ sint extraordinariæ expensæ, vel ad litigandum &c.

12. Illud notat rectè Navarrus a faci-

a *March. de ord. tr. 1. p. 2. cap. 19. n. 26.*

a facilius posse minui Missas liberè in sua fundatione relictas, quàm illas, quæ determinatis Capellis sunt affixæ, & facilius item antiquiores, quàm recenter accepratas. Ratio est, quia & illa libertas dat sine dubio majorem facilitatem, & in antiquis facilius inveniri possunt prædictæ causæ justæ, hoc est, numerus Sacerdotum diminutus, redditus attenuati, aucta rerum pretia, &c.

Porrò talis reductionis Praxis, qua in hac re Sacra Congregatio utitur, videatur, si est otium, apud Lezanam. a Lege item Bordonum, b qui rectè admonet in legato simplici Missarum Sacram Congregationem concedere quidem reductionem, non verò in legato conventionali, quia hoc fortius est, in quo interceßit conventio partium.

§. III.

a *Navar. de Miss. celebr. cons.* 9. *n* 9. *& cons.* 11 *per totum*. b *Lez. v. Missa n.* 11. c. *Bordonus Res.* 21. *n.* 41. *&* 43.

§. III.

Super illud §. 1. n. 8. Deinde, &c.

Vbi

Præcipitur ut tot Missæ celebrentur, quot requirit quantitas Eleemosinæ.

1 PEtrus offert stipem decem v.g. Juliorum Sacerdoti, vel Ecclesiæ, ut viginti Missæ proipso celebrentur. Acceptant ii, sed deinde vellẽt solum celebrare Missas decem, vel propter alias rationes, vel quia vident eam eleemosinam esse pro viginti Missis valde exiguam, possuntne id tuta conscientia? Respondet Sacra Congregatio, dicto numero octavo non posse, sed debere celebrare Missas præscriptas.

2 Et quia quæsitum Primo fuit, An celebrãdæ essent Missæ præscri-

præ

præab offerente eleemosynam, an præscriptæ ab Ordinario? Respondit eadem sacra Congregatio dicto §. 1. num. 31. Si offerens præscripsit Missas, eas esse celebrandas, si non præscripsit, esse celebrandas ad præscriptionem Ordinarii, juxta morem Regionis factam, vel faciendam.

3 Quæsitum fuit rursus, An Sacerdos eleemosynam non sufficientem pro tot Missis, eam tamen pro tot recipiat, possit deinde pauciores celebrare? Respondit ib. n. 32. Non posse.

4 Quæsitum præterea, An Sacerdotes, qui obstringuntur ratione Capellaniæ, vel simili ad Missam, possint manualem eleemosynam recipere, & unica Missa utriq; obligationi satisfacere? Respondit ibidem n. 33. nequaquam posse.

5 Quæsitum denique fuit, posito, quod Testator disponat, ut celebrentur tot determinatæ Missæ, v. g. centum, nec præscribat eleemo-

mosinam, An hæredes possint sibi beneviſam tradere, An potius sit ab Ordinario præscribenda? Respondit ibidem num. 34. ab Ordinario præscribendam, juxta morem Regionis.

Vnica Missa an pluribus obligationibus ex Iustitia satisfieri possit.

6. VT autem prædicta clarius constent. Dubitabis Primo, An possit sacerdos una Missa satisfacere pluribus obligationibus ex justitia, accipiendo verbi gr. unum Iulium à Petro, & alium à Paulo Missaque unica, utrique satisfacere?

7. Respondeo. Aliqui, secluso scandalo, olim concedebant, ac notantur Auctores[a], non nomino, quia si Suarez asserit se numquam auctorem pro hac sententia legisse,

[a] *Suar. de Sacr. d. 86. sect. 2. §. Dico 4. arto.*

se, nec ego legi. Fundabantur autem, ejusmodi innominati in infinito valore missæ, qui si pluribus applicetur, nullus, posito quod sit infinitus, detrimentum ex consortio alterius patietur. Sed profecto alii *a* contrarium docebant & meritò, quia talis valor infinitus non est, ut vidimus supra. *b* Adde, quod sequeretur, pro una Missa, posse Sacerdotem Julios decem, centum, mille, &c. à totidem Missam exposcentibus accipere, quod à sensu omnium fidelium abhorret.

Hæc olim. Nunc verò jam id fieri non posse, præcipit Sacra Congregatio, ut modò vidimus.

8. Rogas: Quid si aliqui sequentes opinionem eorum, qui eam infinitatem sacrificio concedunt, dent singuli integra stipendia, & sint contenti unica Missa, licebitne sacerdoti illis acquiescere, Respondeo,

a *Apud Suarez & Vasq. citatos à Marchin de ord. tr. 3. p. 2. c. 15. àn. 11.*

b *Lib. 2. c. 2. §. 1. àn. 4.*

deo. *a* Licebit, quia volenti non fit injuria. Instas, at id sacra Congregatio vetat. Respondeo, Sacra Congregatio supponit offerentes eleemosynam esse invitos: ceterum si consentiant, erit perinde ac si ex mera liberalitate pinguem eleemosynam elargiantur.

Nota tamen, consensum hunc non *b* posse dari, nisi ab iis, pro quibus Missa debet offerri, non vero ab hæredibus, legatariis, aut aliis hæ voluntatis exequutoribus, si quidem ii domini non sunt, sed Ministri.

Unica

a *March. ib. c. 16 n. 4.*

b *Bonac Bordonus, Possev. apud Lez. v. Miss. n. 21.*

Vnica Missa an Pluribus obligationibus, quarum una sit ex justitia, altera nequaquam, vel quarum utraque sit non justitiæ satisfiat.

9 DVbitabis Secundo, an quod negavimus de obligationibus justitiæ, concedere possimus de ceteris obligationibus, quæ justitiæ non sunt? Accipit, v.g. ex una parte Sacerdos eleemosynam à Petro, ut pro ipso unam Missam offerat, ex alia parte idem Sacerdos ex liberalitate, vel ex charitate, vel alio titulo, qui non sit Iustitiæ, promittit Paulo unam Missam, poterit ne unica Missa Petro, & Paulo satisfacere? Idem est, si pro nullo intercedat titulus Iustitiæ, sed tum Petro, tum Paulo v.g. debeat Sacerdos ex Charitate, vel promissione, poteritne unicam Missam pro utroque offerre, & sic duas obligationes adimplere?

10. Ref-

10. Respondeo: Marchinus[a] etiam post prædicta Congregationis Decreta concedit. Fundatur in prædicto valore infinito, quem ipse in Missa mordicus cognoscit. Cùm igitur illi, qui dedit stipem, jam applicetur Missa, conqueri rationabiliter non potest, si applicetur & alteri, ex cujus applicationis consortio, detrimentum non patitur; *Missa enim, inquit, instar Candelæ accensæ est, quæ tàm uni, quàm multis, æquale lumen impertit.*

11. Nihilominus audiendus non est, Tum quia non est vera ea sententia de valoris infinitate in actu secundo, modo supra[b] explicato. Tum quia sequeretur, posse etiam id fieri in obligationibus justitiæ, quod tamen omnes, & ipse etiam Marchinus, ut paulò ante num. 7. vidimus, negat, & solidam disparitatem afferre, quamvis contendat, non potest, Tum denique quia

a *March de ord. tr. 3 p 2 c. 17.*
b *Supra l. 2 c. 2 §. 1. n. 6.*

quia sacra Congregatio licet explicitè loquatur de pluribus obligationibus justitiæ, tamen etiam de aliis obligationibus implicitè loqui ex ipso contextu, non obscurè colligimus.

Neque valet dicere, satis esse, quod ea sententia de infinitate valoris, probabilis sit, ut illam sequi in ordine ad Praxim valeamus, non valet, inquam, quia putamus eam sententiam non esse probabilem, sed verò incertam, ac valde dubiam, ut loco citato, breviter innuimus.

12. Quid de Voto? Vovit v.gr. sacerdos, si salutem Patris sui impetraverit, celebraturum in actionem gratiarum Missam, potestne illam ex stipendio accepto alteri dare? Posse alicui videbitur, quia petens ex stipendio Missam, solùm petit impetrationem, & satisfactionem, quam jam lucratur, cùm Votum sacerdotem obligaverit solùm ad reddendum Deo lau-

des, quas jam Deo dat, etiam acce-
pro pro dicta impetratione, & satis-
factione stipendio.

Dico tamen, non posse. Ratio non est ducenda ab his Decretis sacræ Congregationis, posset enim responderi, hæc Decreta solùm vetare ne duplex stipendium accipiatur pro fructu Missæ, qui consistit in impetratione, & satisfactione, & quem totum solent petere, & velle, qui Missas expoſcunt: at in casu nostro hic fructus jam uni tantummodò datur: & solùm additur gratiarum actio pro beneficio accepto, quæ nihil tollit de fructu toto, qui illi uni applicatur. Ratio igitur erit, quia qui vovit absolutè Deo Missam, illamque ex voto celebrat, totam Missam à se, regulariter, abdicat, Deoque veluti dat, non ergo illam alteri dare potest. Dixi, regulariter, nam si solùm voveres celebrare Sacrum in Dei laudem, reservando tibi potestatem applicandi fructum alteri, qui sic

peti-

petiturus, tunc non repugno, posse id fieri, quia tunc Votum non cadit super Missæ fructum de quo disputamus, & quod totum regulariter exigunt, qui Missam postulant.

Propter paupertatem, an excedi valeat, commune stipendium Missæ, & obiter, An stipendium Missæ possit remitti.

13. DVbitabis Tertio. An aliquando, pro una Missa plura integra, vel non integra stipendia accipi propter paupertatem possint?

Respondeo. Quidquid aliqui [a] olim dixerint, certè non possunt [b] Ratio (Præter Decretum hoc Sacræ

a *Sotus, Beia, Rodriq Nunnus aliique apud Dian p 2. tract. 14. resol. 4.*

b *Suarez, Vasq. Lessius, Azor. aliique apud Delugo de Euchar. disput. 21. sec. 2. n. 27.*

cræ Congregationis) est clara, quia paupertas non dat jus accipiendi rem alienam (secluſa extrema necessitate, quando res aliena non est, in qua tamen necessitate per alias orationes, compensari debere putat Lezana) a nec dat jus transgrediendi leges taxantes rerum pretia. Hoc autem, de quo loquimur, licet non sit propriè Missæ pretium, est tamen ad illius instar, ut ex dictis constat.

Ille certè, vel scrupulus fuit, vel avaritia, quando quidem sacerdos totum Missæ stipendium, hoc est integrum Iulium, ideò à paupere vidua exposcebat, quod diceret se remittere non posse, stante tali Missæ taxato stipendio. Verum licet possis taxatam integram eleemosynam exigere, ac liberaliter remittere, vel ex integro, vel ea parte etiam potes; numquam enim sacra Congregatio; vel Episcopus remissionem prohibuit: & taxa solum

a Lezz. v, Missan. 28. & 29.

lum est, ne ex vi stipendii ipsa excedatur, non verò, ne remittatur: Dico (ex vi stipendii) nam nec prohibuit à sponte offerentibus, te posse taxato majus accipere, prohibuisset enim pietatis, & liberalitatis officia.

Pro Officiatura, & Intentione, an duplex stipendium recipi possit.

1. DVbitabis Quartò. An liceat sacerdoti accipere duplicem eleemosynam, alteram pro Præsentia, seu quam vocant Officiaturam, alteram pro Intentione, seu Applicatione.

Respondeo, quando constat petentem Missam, dato stipendio, etiam integro, solùm voluisse Præsentiam, posse accipere integrum stipendium pro Applicatione, & è contrario, id quod licet Gavant.[a]

a *Gavant. in Rubr. Missal. p. 3. tit. 2. n. 2.*

& Barbosa *a* aliique negaverint, tamen probabilius Suarez, *b* Vasquez, *c* immo, & Delugo, *d* qui post hoc Decretum Sacræ Congregationis scripsit, aliique concedunt. Ratio est, quia stipendium, pro Præsentia, recipitur propter laborem extrinsecum Missæ, quo in tali loco, vel tempore Missa assumitur celebranda: stipendium vero pro Applicatione, prò ipso sacrificio, eo modo, quo supra §. 1. n. 2. fieri sine labe Simoniæ posse docuimus.

Ad Decretum Sacræ Congregationis, quatenus videtur esse contra nos, Respondebitur mox num. 25.

Vnde

a *Barbos. de offic. Paroc. c. 11. n. 11.*
b *Suar. de Sacr. disp. 86. sect. 3.*
c *Vasq de Euch. disp. 234. c. 4.*
d *Delug. de Eu. disp. 21. sec. 1. n. 21.*

Unde conjiciatur quod petens Missam velit Præsentiam, vel applicationem, an potius utramque.

15 QVæstio ergo supereſt dumtaxat, ecquando nam, si fortè verba sint dubia, Petitionem esse de sola præsentia, & non de Applicatione, vel contra, judicandum sit.

Dico. Si petitio, vel institutio Missæ in hunc, vel similem modum cum mentione finis, & etiam loci, vel temporis efformentur. *Volo seu lego tot Missas in tali Altari, vel Templo celebrandas quolibet Anno, Mense, Hebdomada, pro anima mea, vel in remedium, seu refrigerium animæ meæ. Vel in remissionem, seu satisfactionem delictorum meorum*, vel *ad intentionem meam*, vel *pro Defunctis, &c.* Certum est petitionem non esse solum de Officiatura, sed esse etiam de Ap-

a *Ex March. de ord. tr. 3. p. 2. c. 27. n. 4.*

plicatione, ut ex se patet. Idemetiam puto, si dicat. *Volo ut celebrentur tot Missæ in Ecclesia meæ sepulturæ*, seu *in qua ego sepultus fuero*, videtur enim tunc haberi respectus ad satisfactionem in Purgatorio debitam à se, vel à suis.

16. Quod si petitio fiat cum mentione finis, sed non loci, seu temporis in hunc modum: *Volo ut celebrentur tot Missæ pro anima mea, vel pro defuncto, vel ad impetrandam salutem filii mei, &c.* Certum est petitionem esse solum de Applicatione, ut etiam ex se patet, & in hoc casu, si alius à te petat solùm Præsentiam, idque tibi constet, ut solent petere Moniales, Confratres, immò, & Parochi in quibusdam solennitatibus, quando solum intendunt habere numerum Missarum pro commoditate audientium, poteris pro tali Præsentia aliud stipendium accipere, quia id non recipis pro fructu Missæ, sed pro

a *Ex eodem ibid.*

pro labore extrinseco, ut dictum est n. 14.

17. Denique, si petitio fiat cum mentione loci, seu etiam temporis, sed tacito fine in hunc ferè modum: *Instituo in tali Altari Capellanum, qui quotidie celebrare debeat. Aggravo Haredem meum, ut in tali loco faciat celebrare tot Missas. Volo, ut celebrentur tot Missæ in Ecclesia Majori, &c.* si, inquam, ita fiat, petitio, operosum erit discernere, quid petatur.

18. Et Bonacina [a] quidem, cum Barbosa, [b] (favetque Delugo [c]) asserunt peti tunc & deberi etiam Applicationem. Ratio est inquiunt, quia cùm non constet contrarium, sitque res admodum dubia, præsumendum est id, quod communiter accidit, ut semper in rebus

a *Bonacin. de Sacr. disp. 4. q. ult. p. 7. §. 2. num. 13.* b. *Barbos. tom. 2. de potest Episc all 24 num. 35.* c *Delugo de Euch. disp. 21. sect. 1. n. 23. & sect. 2. num 42.*

rebus dubiis debere fieri, docet, latè, Menochius *a* cõmuniter autem petens Missam, vult sibi illam applicari. Confirmatur quia sic statuitur ab hoc Decreto Sacræ Congregationis in ordine ad quartum dubium supra *b* à nobis allato.

19. Marchinus *c* autem censet, tunc non peti, unde nec deberi hujusmodi Applicationem. Ratio est, inquit, quia non est onus grave imponendum, nisi clarè constet. Ni constet enim, melior est conditio libertatis minimè tale onus cognoscentis. Adde quod propositum mente retentum nihil extra operatur. *d* Immo ipsa Lex mentè Principis retenta ad nihil obligat. Cùm igitur in dictis dispositionibus (quæ adinstar legum explicari solent, cùm sint leges privatæ) se Testator

a *Menoch. lib. 1. de præscript. q. 8. n. 1. b § 1. n. 8. & n. 13.*

c *Marcq. de ord. tr. 3. p. 2. c. 27. n. 5.*

d *L. Quidquid astringenda §. de verb. oblig.*

stator non declaret, etiamsi mente obligare voluisset, non obligabit.

2 Verum enim vero, nisi, in hoc casu, quando non sit mentio finis, distinguendos tres disponendi modos, difficultatis hujus nodum numquam dissolves.

Primus modus est, si absolutè formata sit petitio, seu dispositio sine ulla mentione loci, vel temporis, sic *volo, seu lego, ut celebrentur tot Missæ.*

Secundus modus, est. Si Petitio efformata fuerit, addita mentione loci. *Volo ut celebrentur tot Missæ in tali Altari, vel Ecclesia.*

Tertius cum mentione temporis, sic. *Volo ut celebrentur tot Missæ tali die v. g. Dominico, vel Lunæ, vel festo S. Petri, &c.* Idemque erit cum mentione loci simul & temporis, hoc modo. *Volo ut celebrentur tot Missæ in tali Ecclesia, tali die.* His positis.

21. Dis

21. Dico primò, si dispositio sit primo modo, hoc est, absolutè, præsumendum esse peti, adeoque deberi Missæ applicationem dumtaxat. Ratio est, quia communiter, qui sic petit pro se solùm petit, atq; adeò applicari sibi fructum Missæ requirit, & nil prærereà. Idem enim est, in communi loquendi usu sic petere: *Volo ut tot Missæ celebrentur*, atque, *Volo ut tot Missæ pro me celebrentur*, & nihil aliud. Si quis enim te conveniat, stipemque offerens, dicat, *Accipe hunc Iulium pro una Missa*; sanè nil aliud intelligeres, nisi stipem acceptare ad dicendum Missam pro anima, seu salute ipsius, atque id ita communiter esse in ejusmodi eleemosynis manualibus mox cum Delugo dicam n. 27. ita igitur in dispositione, de qua loquimur.

22. Dico secundò. Si dispositio sit secundo modo, hoc est, cum additione loci, nec sit alia circumstantia, quæ contrarium persua-

dear,

deat, peti solum præsentiam. Ratio est ea, quam auctores secundæ sententiæ relatæ num. 19. attulerunt, quia nimirum non debeo sine claro fundamento onus mihi grave imponere. Adde, quod ideò apponi videtur determinatio loci; ut vel honore loci sacrificiatur, vel adsit commoditas fidelibus audiendi Missam. Ita communiter intendunt Confratres, vel Moniales, quando petunt in suis Oratoriis Missam celebrari; intendunt enim dumtaxat frui commoditate audiendi Missam, & nihil ulterius, nihil igitur aliud debeo.

Dictum autem est (nec sit alia circumstantia, quæ contrarium persuadeat) quia hæ maximè sunt attendendæ ad implendas Fundatorum mentes, ut ex sequenti num. patebit clarius.

23 Dico tertiò. Si dispositio sit tertio modo, hoc est, cum additione temporis (& idem est si simul cum tempore addatur, & locus)

erit interim distinguendum. Si enim ex determinatione tali colligatur mens petentis Missam ferri in Præsentiam, hæc sola petetur : si ferri in Applicationem, petetur Applicatio. Dictum explico exemplis, ac probo. Si quis dicat. *Volo ut dicantur tot Missæ singulis diebus Lunæ*; certè, quia dies hic est à devotione Fidelium assignatus ad orandum pro Defunctis, præsumetur dispositio esse ut celebrentur Missæ pro illis, atque adeò petitionem esse de Applicatione. Si verò sic dicat, *Volo ut celebretur Missa die dominico*, seu *die festivo*, vel *ut celebretur Missa, die Dominico in tali Ecclesia*, videtur petitio solùm esse regulariter de Præsentia, ut nimirum sit, in concursu populi, commoditas audiendi Sacrum Dixi (regulariter,) quia, potest contingere, ut ex circumstantiis colligatur, quod etiam, in hoc secundo casu, exposcatur Applicatio; ita esset, mea sententia, si diceret. *Volo, ut celebretur*

Missa

die festivo Sancti mei nominis, seu Sancti mei Devoti ; tunc enim ex communiter accidentibus præsumitur Missam esse applicandam pro petente : communiter enim Fideles, die festivo proprii Sancti, totam sibi Missam celebratam volunt.

24. Ad rationem in contrarium dictum n. 18. quatenus contra nos facere potest. Respondeo petentem frequenter velle Missæ applicationem, sed velle etiam aliquando solam præsentiam, & cultum Dei, idque esse frequentissimum in fundationibus Capellarum , & Altarium, in quibus fundatores magis inspexerunt ad honorem Altaris, commoditatem populi, vel quid simile, quàm ad suorum delictorum satisfactionem. Quare non sequor sententiam Graffii, *a* & Ioannis Delugo *b* dicentium , cum , qui exposcit Missam, velle semper obligare Sacerdotem ad id , quod

a *Graff de Miss celebr. cons. 3. to. 2.*
b *Delugo de Euc. dis. 21. sec. 2. n. 42.*

utilius est ipsi petenti, non sequor, inquam, horum sententiam, nisi enim petens, aliquo tandem modo, se declaret, non est præsumendus, totum id velle, quia de facto non totum semper fideles intendunt, ut vidimus: & confirmatur ex illo dicto Suarii, a *Hæc regula in oneribus maximè imponendis servanda est: si voluisset expressisset.*

Multò minus placet Aloysius b Riccius, qui docet, quando testator non designavit locum Missæ, quam legavit; debere celebrari in loco suæ sepulturę. Minus, inquam, placet, quia quamvis hoc sit consulendum, tamen non adest obligatio, quia dum testator locum non assignavit, non præsumitur voluisse præsentiam. Illud concederem c Aloysio, si testator sic disponat

Eligo

a *Suar. t. 4. de Relig. tr. 8. l. 2 c. 17. n. 7.*

b *Aloys. Ricc tom. 3. Praxis Rerum quotidian. Eccl for. res. 159.*

c *Portell de dubiis Reg. v. Missa. n. 13. & in Resp. p. 2. casu 19.*

Eligo talem Ecclesiam pro sepultura *volens, ut quotannis dicantur centum Missæ* : concederem, inquam, dici oportere in loco sepulturæ. Ratio est, quia tanta conjunctio electionis sepulturæ, & dispositionis Missarum videtur persuadere, eam fuisse Testatoris voluntatem.

25. Ad confirmationem, nego, Congregationem esse contra nos, ipsa enim solùm loquitur de iis, qui habent Capellaniam, legatum, vel salarium cum onere applicandi pro Fundatore, non verò de iis, qui ad præsentiam solam obligantur; fuisset enim injustum, si iis, qui præsentiam solùm debent, & applicatio est sua, prohibuisset, ne, quòd in sua est potestate, aliis dare potuissent. Alias conjecturas, pro hac explicatione, lege, si placet, apud Delugo; aut item nonnulla de loco, quæ huc reduci possunt, [a] vide infra c. 2. § 1.

[a] *Delugo disp. de Sacram. 22. sect. 1. num. 23.*

Dubium incidens de Hebdomadariis Ecclesiæ Cathedralis Neapolitanæ.

1 EX dictis infero Aloysium a Riccium non statim debuisse damnare consuetudinem illam in Cathedrali Neapolitana, per quam Hebdomadarii celebrant ibi Sacrum, sed applicant alteri, cui libuerit, fructum Missæ, non inquam, statim damnare debuisse; nam juxta prædicta considerandum erat, qua ratione, seu quibus verbis ibi fundatores eas Missas in instrumento fundationis disposuerunt, ut sic decerneretur, approbandane esset illa consuetudo, an reprobanda?

27. At quid, si non extet tale instrumentum, seu scriptura, unde id ex ejus verbis dilucidari possit? Respondeo ex Delugo, b qui fatetur,

a *Aloys. Ricc. in decis. p. 3. decis. 13.*
b *Delug. de Euc. d. 21. sec. 1. n. 21. fine*

tur, quamvis in iis, qui dant eleemosynas manuales pro Missis dicendis semper præsumi eos velle applicationem: in beneficiis verò, vel aliis, in quibus obligatur Sacerdos ad celebrandum solum ob commoditatem eorum, qui audituri sunt Missam, facilius posse existimari, quod sola Officiatura, non verò Applicatio requiratur. Hæc ille. Cui addi potest, in casu nullius scripturæ, maximè favere a famam populi, ipsam Sacerdotum praxim, ipsum exemplum Prædecessorum, & similia: Debuerat ergo Riccius hæc omnia considerare, nam certè, si hęc favent dictis hebdomadariis, à sua consuetudine diminuendi non sunt.

a *Notat idem Ricc. tom. 3. praxis rerum quotid. Eccl. ref. 366.*

Aliquot quæstiones circa voluntates fundantium Missas.

88 EXplicatio conjecturarum, de quibus hactenus egimus, circa Fundatorum voluntates, requirit, ut ad majorem legentium utilitatem sequentes has quæstiones dissolvamus.

Quæres enim 1. Si Fundator sic disponat *Eligatur Sacerdos qui quotidie celebrans oret pro anima mea*, obligabiturne Sacerdos, applicare Missam pro Fundatore, an solum satis erit si pro Fundatore oret in Missa?

Respondeo. Certè posset sic intelligi, hæc enim duo, applicare pro Fundatore Missam, & orare in Missa pro eodem, separabilia sunt, cùm ergo unum solum exprimatur, non aliud in illud unum videbitur alicui cadere obligatio. Verùm ex tanta conjunctione verborum, *celebrans oret*, puto implicitè utrumque voluisse

voluisse Fundatorem, donec aliqua alia circumstantia contrarium persuadeat.

29. Quæres Secundò. Si Fundatorita disponat: *Assigno hoc legatum ut Sacerdos celebret pro anima mea*, quot Missæ sunt celebrandæ?

Respondeo, quot in ea Civitate celebrari solent in aliis similibus Fundationibus: Quæ si in ea nullæ aliæ, præter hanc, de qua dubitamus, appareant, arbitrio prudentis juxta amplitudinem, vel parvitatem eleemosynæ, aliasque circumstantias, res decernatur. Dixi (in ea civitate) non autem dixi (in ea Diœcesi) solet enim non rarò evenire, ut multum dissimiles sint ejusmodi circumstantiæ, in ampla, & locuplete civitate, quam in parvo oppido, licet ejusdem Diœcesis.

30. Adverto insuper aliud esse, si sit fundatio Capellaniæ, vel Beneficii, aliud, si sit merum legatum Missarum. In Capellania enim, &

Beneficio propter alia onera Altaris & officii, pinguius solet assignari stipendium Sacerdoti, quàm in mero legato Missarum, pro quibus communiter solum dari consuevit stipendium, quod est inductum, vel taxatum in tali Diœcesi.

31. Quæres Tertiò. Si fundator ita disponat: *Assigno hunc censum, ut Sacerdos teneatur assiduè celebrare*, celebrandumne huic erit quotidie, an satis erit frequenter dum taxat? Respondeo. Cenedus[a] illud (*assiduè*) interpretatur, frequenter. At ex alia parte *c Significatum de Prabendis* pro eodem accipitur *quotidie & assiduè*. Melius igitur erit perpendere, an census sit pinguis, an moderatus, an per similem censum in eo loco multæ, an paucæ Missæ celebrari solent, an sit Capellania, seu Beneficium, an merum legatum, his enim, & similibus consideratis illud à prudenti decernatur, quod verisimilius est, Fundatoris fuisse voluntatem

32. Quæ-

a *Cened. in singul.* 12.

32. Quæres Quartò. Si Testator sic loquatur: *Sacerdos meus celebret per annum integrum*, nec reddat aliud, obligabiturne Sacerdos singulis diebus celebrare, an solũ frequenter in toto anno? Respondeo: Si per illud *Celebret per annum integrum* poneremur in dubio, an Testator voluerit Missas quotidianas per annum continuum, an vero solũ frequentes, certè ad hoc secundum, quod est minus onus teneretur Sacerdos, quia ex *a* Molina habemus sufficere, quod legatum dubium observetur secundum minus: at certè mihi ex ipso modo communi loquendi videtur illud *Celebret per annum integrum*, sine dubio significare per annum integrum, nullo die dempto, atque adeò continuo.

33. Quæres Quinto. Testator disposuit, ut die primo Lunæ Mensis recitaretur Officium defunctorum in tali Ecclesia, celebrarenturque

a *Molina tr. 2. d. 198. §. Sires. Sanc. in Decal. l. 4. c. 14. n. 8.*

ab ejusdem Sacerdotibus centum Missæ, assignato pingui stipendio. Accidit, ut dicto die sive ex legitima Sacerdotum penuria, sive quia incidit dies festus solennis (quo casu potius esse anticipandum Officium, & Missas defunctorum, quam postponendas, ut scilicet celerius adsit auxilium animarum, rectè monet Fraxinellus) [a] accidit, inquam, ut in tali die non potuerit expleri Testatoris voluntas, poterúntne alio die eæ Missæ & officium celebrare Sacerdotes prædictæ Ecclesiæ, & si adhuc duret penuria Sacerdotum, celebrari continuatæ Missæ in sequentibus diebus, & sic lucrari prædictam pinguem elemosynam? Iuvat id scire, tum propter conscientiam, tum quia Hæredes, qui pecuniam debent, contendunt aliis Sacerdotibus tale Officium committere.

34. Re-

a *Fraxinellus de oblig. Sac. sect. 3 prac. 5. §. 6. n. 3.*

34 Respondeo, posse Sacerdotes Ecclesiæ à Testatore designatos diebus sequentibus successivè celebrare, & sic lucrari illud pingue stipendium. Ratio est, quia admittitur ferè ab omnibus[a] ea doctrina; quod quando legatum aliquod pium non potest impleri in specie, impleatur modo magis simili, & conformi dispositioni Testatoris: Cùm ergo in casu nostro magis conforme, & magis, ut ita dicam, vicinum menti Testatoris sit, ut Missæ ab iisdem quibus in illo pingui stipendio voluit gratificari celebrentur, & in eodem Templo, solo tempore mutato, quam ab aliis in alio Templo, illud erit præstandum, non hoc.

Atque hæc de præsenti argumento dixisse sufficiat, nam casus alios similes prudens Lector solvere ex se ipse poterit.

[a] *Sanch. l. 4 conc. c. 2. dub. 6. n. 2. ex Trident. sess. 25. c. 8. de refor. & l. legat. ff. de usu, & usufructu legati.*

An ratione diei festi aliquid plus recipi possit pro Missa.

35. DVbitabis Quintò. An die festivo Sacerdoti liceat pro Missa aliquid plus, quàm sit consuetum accipere?

Respondeo, ante hoc Decretum licuisse. Ratio esse poterat, quia, licet Missæ stipendium non sit propriè pretium, ne incidamus in Simoniam, non est tamen dubium regulari proportionaliter debere ad illius normam; sicuti igitur, nullis emere volentibus, rerum pretia decrescunt; crescunt, ementibus multis, ita, quia die festivo multæ Missæ appeti ad commoditatem populi solent mercede, ut ita dicam, cariore, dignus, erit operarius missæ.

Confirmatur Primò, quia a Mediolani dabatur facultas Sacerdotibus

a *In Syn. Diac med. 3. lege Tambur. de iur. Abb. to. 2, disp. 5. q. 9. n. 15.*

bus accipiendi die festivo duplum, quàm solent die feriato. Et Cremonæ *a* taxatum erat stipendium missæ feriatæ duodecim solidos ultra eandem ceram ; Festivæ autem viginti solidos.

Confirmatur *Secundo*, quia eandem facultatem approbaverat Sacra Congregatio allata à Bonacina *b* qui testatur se eidem Congregationi interfuisse, idemque consuluisse, eo potissimùm fundamento, quia, si licet augere stipem pro Missa solenni, idem licebit pro Missa diei solemnis.

Nota tamen hoc fundamentum nisi aliud addatur, infirmum esse, Missa enim solennis majori extrinseco labore annexa est, quàm privata, ideò majore mercede digna, id quod non est in Missa privata diei solemnis.

36. Hæc

a *In Syn. Cremon. apud Marchin. de ord tr. 3 p. 2. c. 16 n. 2.*

b *Bonacin. de Sacr. disp. 4. q. ult. punct. 8. n. 13.*

tum, tum ante. Missa enim dici Festivæ potest à te duplicato stipendio exposci, vel quoad Applicationem dumtaxat, vel quo etiam ad Officiaturam. Si pro sola Applicatione, non potes aliquid plus accipere. Si pro Officiatura, potes. Ratio differentiæ est, quia pro sola Applicatione, non video unde crescere majus possit stipendium; siquidem Applicatio Missæ festivæ, est semper eadem cum Applicatione diei feriatæ, quoad omnes circumstantias, quæ nunc in considerationem cadunt, quæ quidem Circumstantiæ sunt satis diversæ, respectu Officiaturæ: quia hæc magis exposcitur in festivis diebus, quam in feriatis, cùm majorem tunc commoditatem populi, majusque decus Ecclesiæ, & ejus Rectoribus conferat. Quare non immeritò Prælati stipendium majus, pro ipsa, in die festivo, quàm feriato, ut vidimus supra taxare consuevegunt.

38. Idem

38. Idem proportionaliter dic *a* de Missa cantata, potes enim pro ejus Officiatura plus accipere v. g. duplicatum, vel etiam triplicatum stipendium juxta mensuram laboris, non verò pro Applicatione, quia labor cantatæ est varius, & quidem major, at Applicatio est una, & eadem in cantata, quæ est in quacumque privata.

An aliquid ultra solitum stipendium accipi possit pro fructu ex opere operantis.

39 HUrtadus *b* sequens Ægidium Coninch *c* docet, celebrantem non teneri danti stipendium, applicare Sacrificium, nisi quoad fructum ex opere operato, non verò quoad fructum ex opere operantis: unde Sacerdotem non habere obligationem orationes, & alia,

a *Lezz. v. Missa. n. 23.* b *Hurtad. de Sacrif. Miss. disp. 3. diff. 8 fine, & disp. 4. diff. 15.* c *Coninch de Sacr. q. 83. art. 1. dub. 10. n. 195.*

& alia, quæ in Missa fiunt, pro eodem, offerendi. Ratio est, inquit, quia dans stipendium solum exigit illum fructum priorem, non verò hunc posteriorem; alias non satisfaceret Sacerdos, quando ex malo fine celebrat, tunc enim nullus adest fructus ex opere operantis, ex quo sequitur, posse Sacerdotem aliquid plus accipere, si hunc fructum ex opere operantis promittat, ad quem dandum ex vi soliti stipendii non obligatur.

40. Sed profectò hæc sententia nullo modo est approbanda, quia quamvis fructus operis operati sit proprius, & potissimus Sacrificii, qui potissimùm exigitur; exigitur tamen etiam, & minus principalis, qui est fructus operis operātis. Cujus rei ulterior ratio est, quia communis sensus hominum petentium, vel injungentium, vel voventium, Missam, est de toto valore ejusdem, sine ulla distinctione; qualis nimirum potest haberi à tali Sacerdo-

cerdote, qui celebrare debebit. Habe exemplum. Emit quis à Domino fructum v. g. duorum annorum prædii: totus fructus ementi debetur, sive multus, quando ex bona dispositione terræ, seu opportunis pluviis annus est ferax, sive exiguus quando est sterilis. Ita proportionaliter, quando Fideles exposcunt Missam à Sacerdote, totum ejus fructum exposcunt, sive multum, sive ex aliquo accidenti aliquantulum deficientem, juxta dispositionem, scilicet, in qua invenitur Sacerdos, dum celebrat.

41. Quando ergo ex malo fine, & in peccato quis celebrat, dat, quod exigitur, quia exigitur secundùm suam dispositionem, quam habet, quando ex bono fine, & magna gratia celebrat, dat item, quod exigitur, quia exigitur secundùm suam dispositionem, quam pariter habet. Nam propterea rationabiliter fideles sollicitè quærunt Sacerdotē bonum, quia magis tunc lucrari, propter

pter dictum fructum ex opere operantis, meritò putant.a

42. Hic obiter resolve Sacerdotem excommunicatum, vel suspensum posse retinere stipendium suæ Missæ, si (quamvis cum peccato, & pœna irregularitatis) pro aliquo celebret. Ratio est, quia cùm ipse validè Sacrificium offerat, est enim Sacerdos, dat petenti b Missam totum valorem ex opere operato, valorem verò ex opere operationis non se obligavit dare, nisi si & quatenus illum ipse habet, ut modò diximus de Sacerdote existente in peccato.

An pro Impetratione unum pro Satisfactione alterum stipendium accipi valeat.

43. DVbitabis Sextò, an possit Sacerdos recipere unum stipen-

a *Fagund. alios citans præcept. Eccl. 1. lib 3. c. 6. n. 22.* b *Coninch. de Sacr. q. 83. n. 104. juncta disput. 14. de censur. n. 35.*

stipendium pro fructu Impetrationis, quam applicet v.g. Petro, & alterum pro fructu Satisfactionis, quam applicet v.g. Paulo.

Respondeo. Quod hi fructus separabiles sint, certum est, ut patet ex supradictis;[a] Quare ego sine dubio Missam votivam v.g. Beatissimæ Virginis celebrando, possum applicare uni vim impetrativam, ad obtinendum à Deo aliquod Beneficium, & alteri totam vim satisfactivam pro pœna ejus peccatis debita.

44 Certum item mihi est, quod si quis expressè consentiat velle solum unum fructum ex his, possis accipere aliquid ab alio ob alterum fructum, ad quem hic etiam consentiat; volenti enim, & consentienti nulla fit injuria: ut in simili diximus supra n.8.

45 Sed quando quis absolutè, & nihil se explicando petit Missam votivam v.g. Beatissimæ Virginis ad

[a] *Supra l.2, c.1, §.1.*

ad aliquod Beneficium impetrandum, quale est salus filii, potestne Sacerdos huic tribuere toram prædictam vim impetrandi, reservata sibi vi satisfaciendi, quam, alio accepto stipendio, alteri indigenti verbi gratia, defuncto dare possit? Hoc scilicet, est, quod hic quærendum proponitur.

46 Concedebat olim, ut non improbabile Petrus Navarra *a* aliique, *b* quia si separabiles sunt ejusmodi fructus, separatim eos dare, & propter eos separata stipendia, accipere cur Sacerdos non possit? Negabat ex sua sententia idem Navarra, Bonacina, Rodriquez, aliique apud Marchinum, *c* cum quibus sentio, multo magis, nunc, post præsens Decretum Sacræ Congregationis. Ratio præter dictum Decretum, ducitur ex sensu consueto petentium Missam, qui (nisi contrarium

a Pet. Navar. lib. 2. de rest. c. 1. dub. 6 n. 241. b *Apud March de ord tr. 3 p. 2, c. 16. n. 17.* c *March. ib. n. 16.*

rium explicent, vel ex aliqua circumstantia contrarium colligatur) est ut utrumque fructum sibi acquirere velint.

47. Solum concederem, promittentem ex liberalitate uni Missam pro salute filii v.g. posse alteri eandem promittere pro Satisfactione pœnarum. Ratio est, quia cùm id non faciat ex stipendio, quod totū Missæ fructum requirit, satis est si illis det id quod absolutè ex intentione sua, & acceptatione alterius promisit: promisit autem uni Missam formaliter prout Imperatoriam, alteri prout Satisfactoriam.

48 Quid ex voto? certè nec est improbabile te votum quod emisisti celebrandi sacrum ob actionem gratiarum de salute v. g. tui fratris obtenta, posse implere cum eadem Missa, quam alteri, ex liberalitate, dones pro Satisfactione pœnarum, & è contra. Ratio est eadem dicta, quia satisfit formaliter intentioni promittentis, & acceptantis.

An

An major Devotio in celebrando, vel orationes aliæ extra, vel intra Missam ius ad majus Missæ stipendium conferant.

47. DVbitabis Septimò. An si quis alias orationes, & suffragia extra Missam applicet ei, qui stipem dedit pro Missa, vel magno, & extraordinario affectu ipsam Missam celebret, possit recipere plura stipendia, vel talia, quæ morali judicio, adæquent illas orationes, vel affectum.

Respondeo. Non posse; quidquid dixerint aliqui antiquiores.[a]

Ratio est, quia, qui Missam exposcit, fructum ejus ex opere operato, & operantis exposcit. Quare si eas orationes, eumque extraordinarium

a *Paluda in 4. dist. 45. q. 2. art. 2. concl. 5. Silvest. v. Missa 1. q. 10. Adde Comitolum in Resp. mor. lib. 1. de Sacr. q. 42. n. 24.*

narium affectum addas quamvis laudabiliter addas, tamen addis contra conventionem, & ideò stipendium tibi non debebit is, qui id ate non petit. Secus, invitus; & nolens, illud, quod nequaquam vult, solvere cogeretur

48. Multò magis displicet sententia Bordoni *a* putantis, posse Sacerdotem accipere duplex stipẽdium, unum pro applicatione Missæ, alterum pro applicatione Indulgentiæ, si Missam dicat in Altari privilegiare (poterat, & addere, vel cum calculo Benedicto) cui concessa est liberatio animæ à Purgatorio. Displicet, inquam, quia, vel offerens tantam stipem, petit talem indulgentiam, vel non: si primum jam ex conventione debes & indulgentiam: si secundum, non potes accipere mercedem de re nõ conventa. Adde id certè esse contra intentionem Pontificum tales indulgen-

a Bord. resol. 25 n. 13 apud Lezz. y. Missan. 18.

rias concedentium, qui multum abhorrent ab hujusmodi sordidis negotiationibus:

49. Illud non reprobarem. Nam si quis à te petat, ut aliquam Collectam, quæ in Missis v. g. ferialibus tu ex voluntate tua potes apponere, vel petat, ut in Missa pro se particulariter ores in *Memento*, conscius quod ceterum totam Missam alteri ex obligatione applices, puto te stipendium integrum, si integrũ, vel etiam majus elargiatur, posse recipere. Ratio est, quia nunc in nihilo defraudas eum, cui Missam debes, neque pro Missa, ejusque necessariis partibus, seu pro fructu ex opere operato, & operante, stipendium duplex accipis: & ex alia parte dans tàm excedentem eleemosinam liberaliter dat, quàm dari certe à nemine unquam prohibetur.

An

An pro una Missa, plura à pluribus exigua stipendia usque ad justam mercedem accipi possint.

50 DVbitabis Octavò, cui ob Missæ applicationem datur stipendium minus, quàm sit lege, vel consuetudine taxatum, an possit tantum accipere ab alio quantum sufficit ad justam unius Missæ eleemosinam, & deinde, unica Missa, utrique satisfacere: Respondeo præscindendo ab hoc Sacræ Congregationis Decreto *a* posse. Ratio est, quia non est defraudandus Sacerdos sua justa mercede, supponimus enim Sacerdotem accipiendo illud exiguum, juri suo nequaquam cessisse.

51. Quod si expressè suo juri

a *Rodriq. Nonnus. Vasq. Filliuc. Scortia Suar. apud Delugo disp. 20. de Euchar. sect. 2. n. 26.*

cessit, atque expressè acceptavit se ob illam tenuem stipem velle totam Missam applicare, non posse ab alio quidquam recipere, communis a doctrina est; Quia, tunc, suo pacto, cui semper standum est, se ad totam obligavit, juri suo cedendo.

Suarez b tamen etiam in hoc casu posse concedit Sacerdoti pauperi, in uno eventu; quando scilicet coactus paupertate consentit: hic enim poterit ab injusto pacto resilire, seque indemnem servare. Sicut (inquit) famulus, seu operarius, cui digna merces non tribuitur, potest damnum suum resarcire, etiam si à principio ob paupertatem coactus sit pro injusto, & inæquali pretio paciscì: & sicut, qui ob necessitatem cogitur emere triticum, pretio injusto, potest sine injustitia, alia via se

a *Corduba aliique apud Dianam p. 2. tract 14. resol. 7. March. de ord. tr. 3. p. 2. c. 21. n 5.* b *Suar. de Sacr. disp. 86. sect. 4. §. Unde consequenter.*

se indemnem servare : sed de hac doctrina, & exemplis dicam separatim à numero 57.

52. Hæc præscindendo à Decreto de celebratione Missarum. Quid ea jam posito ? Delugo[1], *a* Diana, Marchinus, *b* Tamburinus *c* timent Decretum, atque adeò docent Sacerdotem recipientem à fideli exiguam quamlibet stipem, pro Missa, totum ejus fructum pro ipso applicare debere ; ni id faciat, teneri ad restitutionem.

53. Nihilominus puto *d* adhuc posse, nec timendũ Decretum, cùm nobis contrarium non sit, quia non est credibile voluisse Sacram Congregationem fraudare Sacerdotes justa mercede. Expendamus breviter verba Decreti. *Deinde*, inquit, *ubi plura stipendia quantumvis incongrua, & exigua collata fuerint Sacerdo-*

a *Delugo loc. cit.* b *March. loc. cit.*

b *Tambur. de jure Abb. t. 2. d. 5. q. 9. num.* 1. c *Favent. in nominatit. apud Marchin. dicto n.* 1.

tibus, præcipit, ut absolutè tot Missæ celebrentur, quot ad rationem attributæ eleemosinæ præscripta fuerint Hæc Sacra Congregatio. Vbi noto primò, illud *(ad rationem attributæ eleemosinæ)* nam significat Missas celebrari debere, non sicuti ab offerente absolutè præscriptæ sunt, sed sicuti ab eodem, juxta rationem, & computum datæ eleemosinæ præscriptæ sunt. Cùm igitur eleemosina non sit data nisi limitatè, limitatè debebitur applicatio Missæ.

54. Quando ergò ut vidimus §. 1. n. 31. Congregatio respondit se loqui de præscriptione facta ab offerente, non verò facta ab Ordinario, solùm explicuit personas, quæ facere debeant Præscriptionem, non verò ad quam ratam; quia hanc fieri debere, ad rationem eleemosinæ datæ dixerat in Decreto.

55. Quando item n. 31. præcipit ut ad stipendia quantumvis incongrua, & exigua etiam data ab una

persona

personaMissæ præscriptæ celebrentur, præcipit quidem ut celebrentur Missæ ad eleemosinam præscriptam, sed juxta ratam, seu ad rationem dictæ eleemosinæ, non verò ad merum arbitrium dantis. Scio explicationem aliorum, quos tacito nomine affert Marchinus, *a* sed nostra est magis ad litteram, magisque favet Sacerdotibus.

59 Noto Secundò illud *(suæ obligationi non satisfacere)* ubi, per suam obligationem non intelligitur, nisi ea, quæ erat ante Decretum, hæc enim erat sua, id est, Sacerdotum obligatio, & Decretum solum illius meminit, illamq; inculcat, non Decreti promulgationem Sacerdotes hac obligatione non obstringebantur; nec in præsenti constringentur.

Examinatur Doctrina Suarii de promittente minori stipendio Missas.

57 SEdage, per hanc occasionem, eam Suarii doctrinm num. 51. traditam ducentis exemplum ab eó, qui ob paupertatem, seu necessitatem aliquid invitus paciscitur, expendamus : nam sic facilior ad propositæ Quæstionis solutionem sternetur via.

58. Dico Primò. Qui ob necessitatem cogitur emere triticum pretio injusto, potest alia via se indemnem servare. Ratio est, quia injustè venditor agit, deberq; putare eum, qui ob necessitatem illud emit, vere non consentire tali pretio, ad quod extorquendum, idem venditor nullum titulum habet.

59. Dico Secundò. Famulus, seu operarius, qui ob paupertatem cogitur minori, quàm sit justum pretium suum famulatum vendere, nunc,

nunc, regulariter, in tanta multitudine servorum non a potest se occultè indemnem servare, damnumque suum contra Dominum resarcire. Ratio, est, quia dominus damnum patitur causa hujus famuli, ne alium conducat, qui minori pretio serviat, si enim sciret Dominus, quòd hic famulus se occultè resarcire vellet, non de illo, sed de alio in tanta multitudine servorum sese exhibentium, provideret, qua igitur justitia famulus, occultè, à Domino surripiat illud, quod Domino alius remitteret, nisi ipsemet famulus sua fraudulenta exhibitione impediret? Vnde quia famulus hic fuit causa damni emergentis in Domino, obligabitur Dominum indemnem servare, & consequenter ipse famulus indemnem se, contra Dominum, servare non poterit.

a *Vide Valerium in Diff. utriusque fori v. locatio. Villaleb. in sum. l. 2. tr. 25. diff. t. n. 6.*

60 Dixi autem (regulariter in tanta multitudine servorum) nam si quando tale damnum non pateretur Dominus, quia scilicet alium servum minori illo pretio famulantem non inveniisset, non erit famulus sua justa mercede defraudãdus. Ratio est, quia licet infideliter se egerit, mendaciumq; dixerit se contentum esse minori illo pretio, tamen de facto *a* vendidit suum famulatum dignum tanta illa mercede, & ex alia parte posito, quod Dominus voluit famulatum illum emere, se implicitè ad justum pretium obligavit, nec ullum damnum, dum hunc famulum acceptat, patitur, ut supponimus.

61 Quæ num. 59. de servo diximus, vidit ex parte Rebellius, *b* qui fatetur esse injustitiam ex parte famuli, quando deceptio est alicujus momen-

a *Lege Molin. de contr disp. 363. Fagund. de contr. lib. 5. c. 16. Less. l. 2. c. 21, dub. 18.* b *Rebell. 1. p. de obl, Iust. c. 5. §. 15 dub. 10. n. 12.*

momenti, & Dominus non erat illum conducturus, etiam pretio infimo, atque adeò in compensatione diminuendum esse aliquid de justo stipendio, etiam infimo, ratione injuriæ, & damni sequuti Domino, ob illam fraudem. Sed profectò id consequenter non est dictum, nam si fuit vera injuria, (ut Rebellius fatetur,) ex parte famuli, non solum diminuendum aliquid est, sed totus ille excessus, quem Dominus propter illam injuriam cogitur solvere supra id, quod promiserat, debet restitui, seu à famulo non accipi, cùm totus ille excessus sit damnum sequutum Domino propter illam deceptionem injustam, ut jam dicto n. 59. diximus.

62 Dices pro Suario, cum Delugo, [a] posse sibi hunc famulum integrè resarcire; *quia ipse non cogit ullo modo Dominum ad contrahendum, sed*

a Delugo de iust. & iure t. 1. d. 16. sect. 4. §. 2. n. 8.

sed ipse liberè contrahit, & eo ipso vult subire obligationem, quæ intrinsicè inest contractui, ut scilicet fiat cum æqualitate pretii justi. Sicut quando in necessitate petis mutuum promittendo usuram, non decipis injustè mutuantem, nam ipse potest liberè non mutuare: si tamen dat mutuum, eo ipso obligat se ad servandas leges intrinsecas mutui, & ad nõ accipiendum usuram. Quare non debes etiam quoad patrem illi usuras dare propter fraudulentam promissionem, quâ induxisti illum ad mutuum, quia mutuans ad nullam usuræ partem ius acquirere potuit, sed eo ipso quod voluit mutuum dare, voluit servare æqualitatem naturalem intrinsecam mutuo, de cuius intrinseca ratione est dare sine lucro. Sic etiam qui in necessitate vendit infra iustum pretium, non privatur, etiam quoad partem, iure suo ad totum pretium, ad hoc enim voluit se implicitè obligare emptor, eo ipso, quod liberè voluit emere, quod idem in conductione dicendum est, cùm sit eadem prorsus ratio.

63. Hæc

63. Hæc Delugo, quæ certè vera sunt, si solum ipsum contractum emptionis, vel conductionis nudè spectemus: posito enim, quod Dominus servum cõducit, vel emptor mercem emit, se justo pretio emere, vel conducere tacitè consentit, & id locum omnino habet, ut modo diximus, si quando Dominus causa servi, vel emptor causa venditoris nullum damnum patitur; at in casu nostro cum Domnius injustũ damnum patiatur, non conducendo alium servum, qui gratis, vel minori pretio liberaliter serviret, poterit Dominus se cõpensare contra hunc famulum causam damni. Quare famulus potest se rasarcire quantum est ex vi contractus: Dominus quãtum ex vi damni accepti, sed prævalet Dominus, quia ipse damnum patitur à famulo. Sicuti mercator ex vi cotractus mutui non potest exigere quidpiam ultra mutuatam pecuniam; at si à tali mutuo damnum sibi emergit, vel lucrum cessat,

certè non ex vi contractus mutui sed ex vi damni sequuti juxta debitas regulas, quantum sua interest, exigere poterit.

46. Ad exemplum de usurario facilis est responsio: tu enim quando mutuum petis, promittendo usuram, nullo modo es causa injusti damni usurario, nec illum injustè decipis: non enim hic habet jus extorquendi usuram nec à te, nec ab alio: at Dominus habet jus acceptandi famulatum alterius gratis servire volentis, unde injustè decipitur à servo, à cujus mendaci promissione allectus, relinquit illum alium nullo, vel minori pretio servientem. Quid enim est injustè decipere, si hoc non est?

Simile quid dicendum, circa aliud exemplum de vendente infra justum pretium: nam si dictus vendens est causa injusti damni in emente, qui emeret alibi minori illo pretio, vel rem illam sibi forte inutilem non emeret, & deceptus, atque

quæ adeo invitus emit, non poterit dictus vendens decipiens se resarcire; id enim convincit ratio inducta num. 63.

65. Atque ex his confirmantur ea quæ diximus num. 51. de emente triticum injusto pretio, hic enim non est causa injusti damni in vendente, cum vendens nullum jus habeat vendendi majori illo pretio, jam enim injustum supponimus, & ideo emens poterit contra ipsum, occultè, si aliam viam non habet, sibi compensare.

66. Dico Tertio, in quæstione nostra, de expresse Missam promittente, ob paupertatem, minori stipendio, quam soleat, esse omnino juxta prædicta distinguendum; nam si offerens tenuem eleemosinam inveniret alium (quod ex conjecturis v.g. ex paucitate, & numerositate Sacerdotum, ac petentium Missas, vel simili, colligendum erit) qui minori illo stipendio celebraret, nō poterit Sacerdos se indemnem ser-

vare, applicando offerenti partem fructus Missæ : si non inveniſſet, utique poſſet, & de hoc poſteriore ſolum loquutum eſſe Suarium exiſtimandum eſt: cujus doctrinæ ratio eſt jam dicta, quia nimirum in priori caſu Sacerdos promittens eſt cauſa injuſti damni, in poſteriore non item.

An fructum Missæ ſpecialiſſimum poſſit Sacerdos habita mercede alteri concedere.

67 DVbitabis Nono, an Sacerdos poſſit accipere aliquid plus, quàm ſit juſtum ſtipendium, ex eo, quia fructum, qui ipſius Sacerdotis proprius eſt, & ſpecialiſſimum ſupra §. 1. numer. 3. appellavimus, applicet ei, qui illud plus offert.

Reſpondeo, Aliqui[a] concedunt atque,

a *Molpheſius apud Dian. p. 3 tr. 14. reſ. 4. Tambur. de jur. Abb. t 2. diſp. 5. q. 9 n. 17. aliiq.*

atque addunt, fructum specialissimum trium Missarum æquivalere fructui medio unius Missæ: atque adeo dignum esse integro stipēdio. Ratio est (inquiunt) quia fructus specialissimus est alteri applicabilis, ergo si applicetur, dignus est sua mercede. Antecedens probatur paritate, quia omne aliud opus bonum, immo & ipsa Sacra Communio, omniumque Sacramentorum participatio, si non qua Meritoria sunt, certè qua Satisfactoria alteri applicari possunt. Cur ergo non & fructus satisfactorius Missæ specialissimus? Confirmatur, quia fructū medium Missæ, qui dari solet aliis, sibi potest applicare Sacerdos, ergo etiam fructum specialissimum, quē sibi applicare solet, poterit applicare aliis.

68. Nihilominus alii [a] merito negant. Ratio (præter hoc Sacræ

[a] *Suar. de Sacr disp. 79 sect. 9. fine Delugo de Euchar. d.d. 21. sect. 2, num. 33.*

Congregationis Decretum multũ negantibus favens) est, quia quod talis fructus sit alteri applicabilis, est res satis incerta: fideles autem, cum afferunt stipem certam, non sunt fructu incerto satisfaciendi. Adde ejusmodi fructum specialissimum fortasse ex instituto Christi ita non posse alteri applicari, sicuti fructum generalem non posse applicari aliis, diximus supra §. 1. n. 3.

69. Ad rationem Adversariorum, neganda est paritas, orationes enim ceteræ, & participationes Sacramentorum possunt applicari aliis quoad fructum operis operantis, hic enim fructus est veluti in Domino operantium. At fructus specialissimus, de quo loquimur, est fructus ex opere operato, quem fructum ex opere operato, sicuti in casu nostro, sic in dicta participatione Sacramentorum, an Christus ita instituerit, ut mera voluntate nostra aliis applicare possimus, di-

vindre

vinare potius possumus, quàm pronunciare. Quis enim scit, quod talis fructus sit sicuti fructus generalis Missæ, qui applicari non potest alteri, at verò sicuti medius, qui potest?

70. Ad Confirmationem respondeo, negando consequentiam, nam quod fructus medius possit sibi, & aliis à Sacerdote applicari, habemus ex praxi perpetua Ecclesiæ, & sensu omnium fidelium, at quod similiter se habeat specialissimus, non habemus.

71 Dices: Adversariis satis esse eorum sententiam esse probabilem, ut prudenter se gerant. Neq; enim fideli Sacerdos obligatur dare fructum certissimum, ad quem nullo modo se obligat, sed probabilem dumtaxat. Respondeo negando eā opinionem esse probabilē, est enim satis dubia, & incerta, ut patet ex solutione fundamenti ipsius, quod nihil habet, nisi duas paritates; qui-

bus facili negotio afferri disparitas à nobis potuit.

Quando contra Hæredes agi possit pro stipendio Missarum, de quibus testator disposuit.

DVbitabis Decimo. Quando testator, seu fundator legat, vel præscribit aliquot Missas, quid juris habeat Sacerdos, vel Ecclesia contra hæredes petendi justum stipendium.

Respondeo, quatuor modis in hoc se habere potest testator. Primo, volendo tot Missas, de stipendio autem mentionem non faciat, & tunc poterit Sacerdos, vel Ecclesia agere, coram Episcopo contra hæredes, de stipendio, secundùm consuetudinem Regionis, justo; & Hæres juxta vires hæreditatis erit obligatus, illud assignare, ut constat ex dictis in responsione Sacræ Congregationis à nobis allatæ supra

§. 1. n. 34.

§. 1. n. 34. Si autem hæreditas non sufficiat, quod recurrendum sit ad Pontificem, satis §. 2. à num. primo explicuimus.

73. Secundo modo se habere potest testator, si velit tantam pecuniam v. g. aureos centum expendi, pro Missis, sed modicum Missæ numerum taxet v. g. decem, ita ut superabundet pecunia, & tunc nisi aliud ex circumstantiis constet, censetur velle legatario liberaliter excessum concedere, beneficiumque, seu Capellaniam pinguem velle fundare, & sine dubio ad totam pecuniam subministrandam cogi debent hæredes. Idem dic, si testator relinquat prædium pro paucis Missis, quod processu temporis sufficeret ad plures: nisi tamen, ut dictum est ex circumstantiis, vel verbis testatoris colligatur, velle, aucto Prædio, augeri & numerum Missarum; de qua re iterum redibit sermo à num. 92.

74. Tertio modo posset testa-

tor velle, ut tanta pecunia expendatur pro Missis sed numerum Missarum non taxet. Tunc, ut ex dictis supra hoc §. 3. n. 2, constare potest, numerum Missarum taxare licebit Episcopo, nec nisi ad assignatum ut ex se patet, pecuniam obligabuntur Hæredes,

75. Quarto modo posset testator tot Missas præscribere, sed assignare pecuniam tenuem, & insufficientem, & tunc communior *a* sententia docet in eo solum casu ab hæredibus deberi supplementum, quando testator principaliter intendit ipsas tot Missas, & consequenter tunc solum compelli hæredes ab Episcopo posse. Ratio est, quia tunc Testator præsumitur in animæ suæ commodum voluisse omnino bonum illud spirituale, quacumque impensa, data capacitate hæreditatis.

76. Illud

a *Bart. Surd. Mantic. aliique apud Sanchez lib. 8. de Matr. disp. 1. n. 16. Vasq in Opusc. de Testam. c. 8. aliique.*

76. Illud igitur, in hoc quarto modo, remanet, & quidem difficile explicandum, qua ratione dignoscere valeamus, quod Testator intendat principaliter tot determinatas Missas, quando ejus verba sunt ambigua, nec facilè apparet, quid principaliter intendat, tot Missas ne celebrari, an tantam; & non majorem pecuniæ summam, in Missis, insumi: si enim verba essent clara, nulla investigatione indigeremus, sed mens Testatoris, ad unguem, esset servanda.

77. Variæ regulæ traduntur à Doctoribus, a illa inter ceteras, ut melior excipitur, quæ est communis in similibus dubiis dispositionibus. Quando testator demonstrativè apponit quantitatem pecuniæ, quam pro Missis assignat, tunc principaliter intendit tot Missas: Quando verò apponit quantitatem pecuniæ taxativè, tunc minus

a *Doctores modò citati.*

principaliter intendit ipsas tot Missas, cum principaliter solum intendat tantam pecuniam taxatam insumi, & non amplius.

78. Sed ecce iterum difficultas: ecquanam ratione id ipsum cognosci possit ? Afferam breviter tres modos, seu regulas, nam fusè invenies apud Iuris peritos passim.

Primus modus est ille, quem ex Felino, Paulo de Castro, & Moneta tradit Marchinus. *a* In prædictis, scilicet, dubiis dispositionibus esse verborum ordinem attendendum: nam quod primo profertur, principaliter intendi à Testatore, dicendum erit: quod secundo loco, minus principaliter. Quare si primo loco dicatur, esse tot Missas celebrandas, deinde vero apponatur assignatio pecuniæ, demonstrativè erit talis pecuniæ assignatio, & principaliter tot Missæ intendêtur; in quo casu non ad assignatam solã pecuniam, sed etiam ad supplemen-

tum

a March. de ord. t. 5 p. 2. c. 22. à n. 7.

tum obligabuntur Hæredes. At vero, si contra, primo loco assignetur tanta pecunia, & deinde subdatur, quot Missæ sint celebrandæ, taxativè se habebit talis assignatio pecuniæ, & tot Missæ minus principaliter intendentur, atque ad solam assignatam pecuniam, non vero ad amplius tenebuntur hæredes.

79. Secundus modus. Si legatum exprimatur unica perfecta oratione, tunc censetur factum taxativè; si duabus, præsumitur factum demonstrare. Vel clarius. Illa sunt verba taxativa, quæ stant per se, id est, sola, absque dependentia aliorum verborum, reddunt sensum perfectum ab alio quopiam distinctum. Illa sunt demonstrativa, quæ dependent ab aliis, id est, non habent sensum perfectum sine illis, seu independenter ab illis. Exempli gratia. Si testator ita loquatur. *Aggravo hæredem meum ad dandum Petro Sacerdoti aureos triginta ex fru-*

ex bus talis fundi pro onere Missæ quotidianæ.

Hoc legatum factum est taxativè, quia unica perfecta oratione factum est. Si vero ita dicat. *Aggravo Hæredem meum ad dandum Petro aureos triginta, quos iubeo ex talis fundi redditibus persolvi pro onere Missæ quotidianæ.* Hoc legatum stat demonstrativè, quia factum est per duas distinctas orationes, Alteram: *Aggravo Hæredem meum ad dandum aureos triginta*; Alteram: *iubeo ex talis fundi redditibus persolvi pro onere Missæ quotidianæ.* In priori ergo dispositione, pereunte, seu imminuto fundo, non compellitur hæres ad supplementum, in posteriore compellitur. Ita Felinus, a Gavantus, Sanchez, Bonacina, aliique, quos citat, sed reprobat idem Marchinus.

80. Vterque ex his modis suis difficultatibus implicatur, ex quibus

a *Felinus, Gavant. Sanc. Bonac. aliiq. cit. à March. de ord. tr. 3. p. 2. c. 22. n. 6.*

bus se extricare, dum luriſperiti variis limitationibus, & ſublimitationibus quærunt, rem noſtram minus reddunt expeditam. Continent bonam doctrinam, non inficior, & ad Teſtatoris mentem indagandam conducunt non nihil aliquando, ſed non omnino ſatisfaciunt. Primo enim in utroque modo, res à Notario, ſeu Scriba dependebit, qui, vel unica oratione, vel multiplici, vel priore, vel poſteriore loco, legatũs ſuo arbitratu, & ſine ullo delectu ſcribere ſolent. Secũdo, quia ex primo modo, ſequitur: quod ſi ita loquatur teſtator: *Volo decem Miſſas pro quinque Iuliis dandis*; Miſſæ decem ſunt omnino dicendæ, quacumque expenſa, quia primo loco proferuntur. Si vero ita: *Pro quinque Iuliis volo decem Miſſas*. Non decem, ſed quinque ſunt celebrandæ, quia proferũtur ſecundo loco, quod tamen mihi incredibile eſt, quia prorſus in utraq; diſpoſitione, eadem videtur eſſe teſtatoris mens. Tertio, quia in ſecun-

secundo modo non absimile quid incommodum apparet. Ego profecto non sum tàm perspicax, ut possim ibi dignoscere rationabile discrimen. Nonne idem sonat (*aureos triginta ex fructibus talis fundi jubeo persolvi.*) & (*aureos triginta, quos jubeo ex tali fundo persolvi:*) cur igitur in una dispositione hæredem obligabo, in altera non item?

82 Putant igitur Tertio alii, (sed ipsi viderint) approbandam esse Brixiani *a* opinionem, quam etiam supponunt Berous, *b* & Guido *c* Papa, docentis, ubi Testator meminit quantitatis solvendę pro Missis, (idem dicunt in similibus dubiis dispositionibus pro quacunq; materia) quamvis quantitas sit insufficiens ad dispositas Missas, non teneri Hæredem, nisi ad quantitatem assignatam, & nullo modo ad supplementum. Ratio est Primo, quia ex

a *Brixianus* b *Berous.* c *Guido apud March. de ord tr. 3. p. 2. c. 22. n. 1. & 2.*

ex quo testator meminit quantitatis pecuniæ, præsumitur illam principaliter, & taxativè voluisse, & nō aliam insumi, quia talis est natūra amoris pecuniæ, ut homines in similibus dispositionibus communiter mentem maximè apponant ad deliberandum de quantitate insumenda. Vnde, si assignant, multum deliberate eam assignant, atque adeò principaliter, & taxativè. Secundò, quia, ut lib. 1. c. 6. §. 2. num. 4. diximus non est imponendum onus grave, nisi certo de illo constet, at nunc non certo constat, quia testatoris verba, de quibus agimus, dubia sunt. Tertio, quia in dubio melior est conditio possidentis. At nūc Hæres jam possidet. Quarto docent non ignobiles Doctores *a* semper præsu-

a Molin. Sanch. Menoch. Mantica, quod Bonac. de contr. disp. 3. q. 7. p. 7. n. 7. addens Sanchez esse pro hac opinione in summa c. 13. n. 8. & c. 15. n. 4 licet sibi contrarius lib. 3. de Matri. ad 18. n. 24.

præsumi Testatorem voluisse gravare hæredem, quam minimum a posſibile est, & in dubio semper fieri interpretationem b pro hærede contra legatarium, vel fideicommissarium, nec eamdem esse rationem de legatis etiam piis, ac de testamentis, cum Testamenta amplè c explicanda sint, non ita legata, quantumvis pia. Cum igitur hic præcipuè agamus de legatis Missarum, & quidem dubiis, Interpretatio non pro legato, sed pro hæredibus facienda est, adeoque ad nihil; nisi ad asſignatam nominatim pecuniam, sunt hæredes compellendi.

Hæc nobis, quæ Iurisperitorum sunt propria rudi Minerva insinuasse sufficiat. Certè Fraxinellus d ex hoc capite, quia Testatores com-

a *L. unum ex fam. §. si rem ff de legatis.* b *L. apud Iul. §. Scio. ff de legatis 3.* c *L. in testam. ff. de reg jur.* d *Fraxin. de Sacerd. oblig sec. 4 §. 24. à n. 2.*

communiter curant gravare suos hæredes quam minimum possunt, unde non sit certum, quod præsumi possit mentem illorum fuisse, ut aucto decursu temporis Missæ stipendio, hæredes teneantur ad augendum stipendium, colligit non esse improbabile non teneri. Esto teneri etiam probabiliter doceat cum aliis *a* Diana.

An hæres pro Missis legatis debeat stipendium, quod currit tempore dispositionis, an tempore executionis?

89. DVbitabis Vndecimo, quando Testator non expressit quantitatem pecuniæ, sed disposuit ut celebrentur tot Missæ v.g. in perpetuum, si contingat tempore dispositionis fuisse majus, vel minus Missæ stipendium, quam tempore, quo actu sunt celebrandæ, teneturne hæres ad pretium curlens,

a Dian. p. 2. tr. 13. res. 17.

rens, tempore dispositionis, an tempore executionis?

84. Dico teneri ad currens a tempore executionis. Ratio est, quia in tali dispositiõe Testator respexit principaliter ad tot Missas, ut ex supradictis constat, ergo præsumitur eas voluisse, quocumque dato stipendio, quod currit, quando dicendæ sunt Missæ, quod est tempus executionis.

85. Illud tamen adverte, quod si hæres negligenter se habuerit, nec curaverit Missas pro anima Testatoris, intra competens tempus celebrari (quod tempus si à testatore præscriptum non fuerit, quantum sit, colligetur ex mox dicendis §. 9.) certè propter damnum, quod, causa hæredis, inferretur Defuncto, si Missæ non celebrarentur, supplere omnino illud, quod deest, ut ex se patet, dictus hæres tenebitur

Quid

a *Bartol. Gevin. Moneta apud Marchin de ord. tract. 3. part. 2. c. 22. num. 9.*

Quid fiet de Decursis non solutis antea pro Missis, sed nunc redditis?

86 DVbitabis duodecimo in hunc modum. Hæres quidam Testatoris, qui legavit centum aureos supra quendam fundum pro Missa quotidiana celebranda à Monasterio, per decem Annos non solvit talem summam, unde nec celebratæ fuere tunc Missæ, reddit nunc Monasterio mille aureos, fructus, scilicet, decem annorum præteritorum, poteritne Monasterium illos retinere?

Respondeo, posse cum onere celebrandi Missas respondentes decem annis; Quod superest, Monasterii erit. Ratio est, quia fructus legati legatario debentur *a* cum eodem onere, quo legati fuerunt.

87. Quid si fuerint legati Sacerdoti

a *Molina to. 2. de justit. d. 208. §. 2. ubique.*

dori Capellano v. g. talis Ecclesiæ, cum enim hic unus Sacerdos occupandus sit ad explendam quotidianam Missam, quæ deinceps celebranda erit, ad Missas præteritas supplendas non sufficiet.

Respondeo. Suppleat per alios, sicuti supplere etiam Monasterium per suos varios sacerdotes potuit, quodque superest, Capellani erit propter eandem rationem modo dictam: per illam enim pinguem eleemosynam præsumitur Testator Capellano, sicut & Monasterio benefacere voluisse.

88. Vnum adverterem. Nam si redditus, seu eleemosyna legata esset *Missis* adæquare respondens, hoc est, non esset pinguis, seu excedens, tunc non statim præsumere oporteret, Testatorem voluisse Capellano gratificari, posset enim tũc dici, solum illum voluisse merum numerum Missarum. Quare si eveniret casus prædictus, quando pro Missis non celebratis redderetur

magna summa, distinguendum esset. Si enim ex circumstantiis colligatur, Capellano voluisse Testatorem gratificari, ut si Capellanus fuisset Testatoris consanguineus, concivis, pauper, &c. Capellano cum prædicto onere faciendi celebrare Missas nondum celebratas competeret illud jus faciendi celebrare. Sed si id non colligatur, posset hæres ex se facere supplere per alios. Ratio est, quia in priore casu quando gratificatus fuit Capellanus, ipse jus videtur habere legati, in posteriore, solum ipsæ Missæ celebrandæ.

Si tale legatum fuit addictum loco, An reddita summa pro præteritis Missis requirat omnino, ut Missæ celebrentur in loco à Testatore designato, colligetur ex dicendis infra c. 2. §. 1. à n. 5.

Quid

Quid fiet si census relictus pro Missis pereat?

89 DVbitabis Decimotertio, Si census relictus pro Missis pereat in totum (nam si ex parte diminuatur, quomodo recurrendum sit ad Pontificem, supra vidimus) *a* ad quid tenetur Ecclesia?

Respondeo, si cum sua culpa, tenetur, ut certum est, resarcire totum damnum: si nulla sua culpa ad nihil *b* obligatur. Ratio est, quia Ecclesia obligatur propter stipendium, & sub illo Testator eam obligavit: at hoc jam deest; ergo, &c. Sanè ita accidit in Beneficio quocumque, quod datur propter Officium, pereunte enim fructu Beneficii, cessat obligatio ad Officium. Nec tunc est recurrendum ad ullum Superiorem, si enim periit census,

a *Supra* §. 1. *à n.* 1. b *Fraxin. de oblig. Sacerd. sect.* 4. *n.* 27.

census, ad quid moderatio petenda erit?

Quid si non pereat, sed minuatur census, & non possit adiri Pontifex?

90. DVbitabis Decimoquarto. Quid si ita diminuatur census propter aliquod caput ex dictis §. 2. n 11. ut stipendium fiat evidenter minus infimo justo, nec hæres suppleat, & Capellanus non possit adire Pontificem?

Respondeo, Castropalaus, [a] qui non meminit hujus Decreti de Celebratione Missarum, docet quando adiri non potest Ordinarius (dicamus nos post Decretum quando adiri non potest Summus Pontifex) qui stipendium taxet, Missasque diminuat, probabile esse, posse Capellanum ex se diminuere, seque

[a] *Castr. de Sacr. tr. 22. d. unica de Euch. p. 15. n. 7.*

jure naturæ, contra quod Decreta hæc Sacræ Congregationis non præsumitur agere. Ceterum monet id moraliter contingere non posse. Dum enim Capellaniam voluntariè admisit, illam retinet, Superiorem que non adit, sibi imputet, atque adeò tenetur integrè satisfacere.

91. Sed cerrè casus non est tàm ratus, ut moraliter contingere non possit, accidit enim sæpe, ut quando Capellanus admisit unus, census fuerit sufficiens, deinde sine sua culpa diminuatur: & in alia parte, sive propter paupertatem, sive propter aliud, non possit adire adeum, cui licet numerum Missarum remperare. Vide tamen id, quod mox notabo n 96.

Quandocensus pro Missis differtur solvi, quid faciendum, dicetur §. 9. n. 12.

Quid

Quid fiet si census pro Missis relictis augeatur?

9. DVbitabis Decimoquinto. Sic. Reliquit Monasterio Testator domum, vel viridarium, ut ex pretio locationis, vel fructu dicantur Missæ: crescunt arbores, crescitque ex concursu populi pretium locationis, suntne augendæ Missæ?

Respondeo, posito, quod constet noluisse Testatorem pingui reddito benefacere Monasterio, nec taxasse Missas modo dicto à num. 72. sed voluisse ex toto redditu Missas celebrari, ajo esse distinguendum. Si enim Viridarii, vel domus locatio crescat ex industria Monastetii, quia scilicet arbores plures plantavit, vel officinas domus auxit, vel quid simile, non erit augendus Missarum numerus, quia

a *Fraxinell. de oblig. Sacram. sect. 4. 25.*

illud augmentum est fructus industriæ Monasterii: At si ex natura sua arbores creverint vel casu ex frequentia populi crescat domus locatio, tunc augendæ erunt Missæ. Ratio est, quia voluntas Testatoris est, ut totus fructus rei suæ pro Missis expendatur. Adde contrariorum eandem esse rationem, si ergo diminuta locatione, vel fructu, diminuatur & Missæ modo supradicto, ergo aucto redditu, & Missæ erunt augendæ.

93. Una potest esse exceptio, quando raro contingit tale augmentum, & aliquando etiam raro fortasse fuit decrementum: tunc enim unus annus compensatur cum alio, ut mox in simili dicam n. 96.

94. Quid, si, eo tempore, quo augetur talis redditus, inveniatur, quod etiam sit auctum stipendium Missæ, poteritne tunc compensari incrementum redditus cum incremento stipendii? Respondeo. Puto

posse

posse cum Rodriquez, *a* quia tunc servatur æqualitas inter augmentum utriusque.

Quid fiet si augeatur taxa stipendii Missæ?

95. DVbitabis Decimosexto. An, si censu pro designatis tot Missis invariato; crescat taxa stipendii Missæ v.g. erat medius Julius, fiat (Episcopo sic disponente, vel communi praxi sic acceptante) unus integer Iulius, An, inquam, possit diminui numerus Missarum? Respondeo, posse diminui cum auctoritate Pontificis, & hanc esse unam ex causis moderationis Missarum, vidimus supra: & in casu necessitatis idem posse affirmari, *b* quod modo ex Castropalao num. 90. insinuavimus, paritas

Rodriq. t. 4. Summ. cap. 13. de Missa numer. 10. b Bordonus res. 25. num. 37. Aversa de Euchar. q. 11. sect. 18.

rationis videtur ostendere) ut scilicet Ecclesia, vel Capellanus se indemnem servet, neque enim præsumitur Testator in tali necessitate injustè eos aggravare voluisse.

Illud tamen tum in hoc, tum in casu, de quo num. 89. diximus, noto perlibenter. Si per annos præteritos Ecclesia habuit stipendium pro prædictis majus solito, ut esse consuevit, quando pinguem Capellaniam, vel legatum fundavit Testator, non posse statim diminui Missas, prætextu, quod, taxa stipendii creverit, vel decreverit census. Ratio est, quia sicuti antea sterili commodo tuo, ita tuo incommodo stare nunc debes, defectum hujus anni compensare congruum est cum aliorum annorum excessu, ut modo in simili num. 93. dictum est.

Quare tum hic, tum in dictis num. 91. & 93. judicio prudentis est decidendum, quando excessus, vel defectus est tantus, ut merito dimi-

dimidiatio, vel auctio Missarum facienda sit.

Quid si taxa stipendii decrescat?

Vbi

An Religiosus stare debeat taxæ factæ ab Episcopo?

7 DVbitabis Decimoseptimo. Quid contra fiet si, invariato dicto censu pro tot determinatis Missis, decrescat taxa stipendii? erat v.g. unus Iulius, non fiat medius Iulius, eritne augendus numerus Missarum?

Respondeo. Si ex circumstantiis constet Testatorem noluisse Ecclesiæ pinguem redditum relinquere, augendum puto. Ratio est, quia tūc in casu hujus dubitationis Testator præsumitur velle censum adæquari Missis, & Missas censui: At si id non constat, & legatum, seu Capellania

fundata præsumantur absolutè, non puto augendum, quia nunc præsumitur Fundator suo Capellano, ut assolet, benefacere voluisse, posito, quod determinatas Missas præscripsit, & nihil aliud explicuit.

98 Sed dum meminimus taxæ stipendii, datur occasio quærendi: Vtrum, si Episcopus taxat unum Iulium v. g. deberi pro una Missa, obligetur Religiosus exemptus stare huic taxæ, An potius possit à voluntariè dantibus recipere duos Iulios, posito quod hoc sit stipendium summum, quod currit abstrahendo ab Episcopi legitima taxa, Respondeo. Si voluntariè detur, tamquam pinguis eleemosyna, tàm Regularis, quàm Sæcularis potest, quia taxa Episcopi non excludit liberalitatem Fidelium. Difficultas ergo sola consistit, quando quis det illud plus tanquam stipendium Missæ, aliter omnino non daturus, in quo casu cùm certum sit, Sæcularem Sacerdotem debere tax-

xæ à suo Superiori legitimè constitutæ se conformare, potest merito dubitari, An id etiam debeat Religiosus exemptus.

99. Dico hanc quæstionem similem esse illi, An Ecclesiastici teneantur stare taxis, & metis in pretio rerum, quas Principes sæculares legitimè taxant: ita enim Ecclesiastici non sunt Principibus sæcularibus subditi, sicuti exempti non sunt subditi Episcopis. Quoniam ergo communiter, *a* & vera opinio est illos debere stare metis taxatis à Principe, si non directè, certè consequenter ex eo, quod posita tali meta, pretium justum talis rei non erit indivisibiliter, nisi juxta illam metam, unde si quis plus accipiat, contra justitiam accipiet, quia sumit ultra debitum rei pretium: ideo etiam in casu nostro, posito, quod Episcopus

a Molina, Vasq. Bonacin. aliique, quo sequitur & citat Castrop. t. 1. tr. 2. de lgb. d 1 p. 24. §. 6. n. 1.

pus taxat dandum pro stipendio Missæ, unum v.g. Iulium, unus Iulius erit Missæ indivisibile stipendium, quare quidquid ex hoc solo titulo accipietur, contra justitiam erit. In casu enim Missarum, licet non interveniat vera venditio, & emptio, quia esset Simonia, tamen ut alibi insinuavimus, proportionaliter ad veram venditionem, vel emptionem, etiam in Missarum casu, discurrere debemus. Scio Navarrum, & Bonacinam *a* negare Ecclesiasticos saltem sub mortali taxis Principum Sæcularium subdi, unde idem puto dicturos in casu nostro de stipendio Missæ, sed illis ego propter rationem à nobis modo dictam assentiri non possum.

An Capellanus teneatur pecuniam extendere ad ornatum Altaris.

100. DVbitabis Decimo octavo. An Capellanus obligetur

a Bonac. & Nav. apud Castr. 1.

ligetur tum ad Missas celebrandas, tum ad conquirenda Altaris ornamenta?

Respondeo, si sufficiant redditus tum ad designatas Missas, tum ad necessaria Altaris, teneri ad utrumque. Ad ipsum enim pertinet totum onus Capellaniæ, sicuti onus Beneficii ad Beneficium: qui enim sentit commodum, & incommodum sentire debet. At si non sufficiant, distinguendum est. Si Capellania est pinguis, ita ut per antecedentes annos supra justum stipendium Missæ aliquid habuerit Capellanus, licet nunc hoc superfluum cessaverit, puto teneri. Ratio est, quia de toto Beneficio, seu reditu præsumendum est, provideri debere (quando aliunde provisum non est) tum Altari, tum justo Missæ stipendio, computato anno fœcundo cum sterili. Si vero Capellania non est, nisi ad justum Missæ tuæ stipendium, censeo non teneri, quia secus tuis stipendiis mili-

militares, quare nunc qua ratione possit quid retineri de stipendio dicam infra §. 5. à n. 7.

Justum autem stipendium computare potes in tui favorem illud, quod fortè in tua Civitate est medium, sed justum, si Episcopus illud legitimè, id est, indivisibiliter non taxaverit, tunc enim juxta hoc, & non juxta infimum tuas rationes taxare debes. Dixi (in tui favorem) nam nisi Fundator contrarium expresserit, præsumitur noluisse suum Capellanum stipendio infimo, licet justo, aggravare voluisse, An hæc præsumptio possit extendi ad concedendum tibi stipendium summum, aliis judicandum relinquo.

101. Docet Fraxinellus a Capellanum non teneri facere restitutionem Missarum, si fortè pecuniam expenderit ad ornādum quomodocumque Altare. Sed est distinguendum. Si enim sunt ornamenta

a *Fraxin. de oblig. Sacerd. sec. 4. concl. 5. §. 5.*

menta necessaria (& quidem necessaria judico, quæ cum decoro Altari conveniunt; ut sunt aliqua congrua paramenta, Mappæ, &c.) Frazinello assentior, secus si sint ad ostentationem, his enim cum jactura suarum Missarum Fundatorem non consensisse, putandum est. Illud item eidem docto auctori post factum, sed non ante, concedo. Nam si bona fide id jam feciſſe, hûc inveniatur Capellanus, non esse obligandum ad Missas de suo supplendas puto, quia ea ornamenta jam denique in Altaris, atque adeo Dei cultum cesserunt; nec mihi persuadere volo in tali bona fide Fundatorem voluisse suum Capellanum urgere; immò non urgeret Capellanum in tali casu, sed ipsum Altare, cui attributa sunt ornamenta, nec, in his, factus est ditior Capellanus, sed Altare.

An compensare, stipendium Missæ sibi non solutum aliquis possit.

102. DVbitabis Decimonono. In hunc modum. Hæres, vel quilibet curavit, ut Sacerdos, pecunia credita, centum Missas celebraret, quibus celebratis, stipendium ei hæres non solvit. Post multum tempus idem oblitus præteriti debiti affert centum Iulios eidem Sacerdoti, ut centum Missas celebret, licetne huic Sacerdoti eos recipere, & quia non habet aliam viam recuperandi stipendium celebratarum Missarum, sibi id compensare, non celebrando Missas nunc postulatas?

Respondeo, Posse colligitur ex Peyrino, *a* quatenus docet si Monasterium fecit expensas, ad recuperandum stipendium pro Missis jam celebratis, nec eas recuperare alio mo-

a Peyr. t. 3. c. 1. n. 27.

modo à Petro v. g. qui illas Missas petiit, valeat, nisi retinendo partem eleemosinæ, quam forte idem Petrus pro aliis Missis celebrandis offerat, posse diminuere has alias Missas, & sibi justè expensas factas compensare. Ratio esse posset quia propter justam compensationem potest sibi resarcire damnum, sive Sacerdos in casu nostro, sive Monasterium in casu Peyrini. Sibi ergo imputet ille, qui stipendium celebratarum non solvit, si postulatas nunc Missas non habet.

103. Certe in hac doctrina illud difficile mihi est: nam fac Missas celebrandas esse pro anima purgante, vel pro impetranda sanitate alicujus, non erit æquum, ut hi patiantur damnum in re tam gravi ob delictum debitoris illius, etiamsi anima, & infirmus ad eundem debitorem pertineant. In illo igitur solum casu prædictam recompensationem admitterem, quo constaret

torum damnum esse solius debitoris, & nullo modo tertii.

§. IV.

Super illud § priminum. 9. Id vero ut Deinceps, &c.

Vbi revocantur Privilegia Religiosorum.

1 QVoniam circa minuendum numerum Missarum concessa fuerunt à Summo Pontifice nonnulla Privilegia, ea hic universa in futurum revocantur.

Et quia per illud (in futurum) denotari videbatur, non revocari dicta Privilegia, quoad onera iuscepta, de præterito: ideo dubitatum fuit. An illud (in futurum suscipiendis) intelligeretur de suscipiendis post Privilegium? Respondit Sacra Congregatio, ita esse intelligendum, ut vidimus §. 1. n. 35.

Ex qua responsione declaratur, ut

ut notat ex Bordono Lezzana, a hanc revocationem Privilegiorum esse etiam quoad onera suscepta ante Decretum, si suscepta fuerint post Privilegium, non vero esse revocata, si talia onera fuerunt suscepta ante Privilegiorum concessionem.

Quanam privilegia hic revocentur.

2 CIrca quæ dubitabis Primo, quænam sint ejusmodi Privilegia? Respondeo, esse fere sequentia.

Primum est Iulii Secundi, & Leonis Decimi. Nam Iulius Secundus concessit *b* Generali Minimorum, Sancti Francisci de Paula, ut in Visitatione, vel alias, ubi forte inveniret Fratres multarum Missarum, obligationibus prægravari, quibus satisfacere non valerent, dispensare posset, ut unam Missam cum novem

a *Lezzana t. 3. v. Missa n. 15.* b *Apud Confectum in Bulla 7. Julij Secundi.*

Collectis, hoc est, cum novem Orationibus, celebrando, satisfacerent pro novem obligationibus, perinde ac novem Missas celebrarent, & cum septem Collectis pro septem, & sic infra descendendo, &c. & interim, qui eas Missas fundaverant, participes essent omnium bonorum talis Religionis.

3. Hæc concessio, quia facta fuit nuncupatim Francisco Binec tunc Generali, ideo Successor obtinuit à Leone *a* Decimo idem Privilegium universaliter his verbis. *Cum autem Fratribus, pro illorum sustentatione, aut alias, devotionis causa duo bajocchi, seu septem quatrini monetæ Iuliæ, pro Celebratione unius Missæ per Christi fideles communiter dari consueverit, &c.* & infra: *Nos omnibus Fratribus domorum dicti Ordinis in partibus Alemãniæ & Bohemiæ pro tempore existentium, ut de cetero, perpetuis temporibus,*

a *Apud eundem Confec. in Bulla S. Leonis X.*

ribus, in celebratione unius Missæ novem vel septem commemorationes, ad eorum devotionem, pro tempore recitare, pro septem, vel novem specialibus, & integralibus Missis, etiam si illæ specialiter de Requiem forent celebrandæ, vel de quibuscunque Sanctis; vel alias quomodocumque, etiam si pro illis recitandis eleemosinam receperint, seu in posterum reciperent, plenè satisfacere valeant, concedimus.

4. Hoc Privilegium, licet sit concessum particularibus illis Fratribus Alemanniæ, & Bohemiæ, tamen concessum intelligitur & aliis. Ratio est, quia (ut notat Rodriquez) *a* adest Privilegium Pontificis, quo Privilegia concessa uni domui Mendicantium, intelliguntur concessa toti Religioni, saltem in simili causa, atq; adeo omnibus participantibus in Privilegiis, id quod

a Roderic. t. 1. Reg. 55. art. 18. Vide supra lib. 1. c. 6. §. 4. n. 11. ex Delugo.

iterum me dixisse memini lib. 1, c. 6, §. 4. n. 11.

5. Secundum Privilegium est ejusdem Leonis Decimi concessum a Minoribus, quod sic habet. *Cum sicut accepimus, contingat sæpius, ut Fideles ipsi plures Missas per eosdem Fratres celebrandas, elargita eis aliqua eleemosina committant, & in aliquibus regionibus in eleemosinam celebrationis unius Missæ certa pecuniæ quantitas valde parva, & tenuis dari consuevit, adeo quod vos ad eleemosinam, quæ singulariter à pluribus elargitur, tot Missas, quot sunt largientes pro singulis celebrare non valeatis.* Et infra: *Nos vobis, ac pro tempore existentibus Fratribus, quod celebrando unam Missam duntaxat, si eleemosina æquivalens unius Julij non elargitur, etiamsi duas, tres, aut quatuor, vel plures Missas celebraturi, occasione diversarum, vel plurium*

elee

a *Apud Consec. in Bulla 7. Leonis X & memi. n. 1. Rodri. t. 1. qu. reg 43. art. 7.*

eleemosynarum hujusmodi, effetus, & in dicta celebranda Missa pro omnibus, qui dictis Missis in eleemosinam usque ad Summam hujusmodi contribuerint, vel contribuent in futurum, commemorationem in genere faciendo, in hac conscientiarum vestrarum puritati satisfactum fore, & esse indulgemus.

Tertium Privilegium est *a* concessum Monasterio S. Benedicti Vallisoletani per Nicolaum Francum Nuntium Sixti IV. in hanc formam. *Reverendissime Pater, Supplicatur Paternitati vestræ Reverendissimæ, ut Fratres quascumque eleemosinas, vel quacumque legata perpetuis Capellaniis, vel alias liberè, & licitè possint recipere & retinere sine prædicto onere, &c. Fiat ut petitur. Nicolaus Francus Legatus.*

7 Quartum Privilegium *b* est

a *Apud Rod. in Bullario in Bullis Sixti IV. Bulla 44.* b *Portell. v Missa p. 22.*

Martini V. concessum Patribus D. Hieronymi in Hispania, quod per extensum conscriptum ego nondum videre potui: in quo concedi-tur, quod illi non teneantur dicere, pro qualibet Capellania, ultra quatuor Missas in qualibet hebdomada, etiamsi earum Fundatores, & Institutores defuncti ordinaverint quotidie Missam celebrari: & quod idem Papa dixit, hanc esse amplam satisfactionem per has quatuor Missas. Addit Portella *a* hæc verba. *Ego quoad concessionem hanc non dubito quin fuerit facta, sed non consulo quod fiat, quod non publicetur sæcularibus ob periculum pusillorum.*

Hæc Privilegia, & si quæ alia fortasse fuissent, revocavit in hoc Decreto Sacra Congregatio.

An

a *Idem ibid.*

An prædicta Privilegia legitimè concesserit Summus Pontifex.

8. AT vero, quanam ratione Pontifex hęc Privilegia concedere tunc potuit, in præjudicium eorum, qui eleemosinas obtulerunt? Profecto Pontifex Dominus non est bonorum Fidelium, ut possit de iis suo arbitratu disponere, & Religiosis applicare.

Nihilominus, si rectè attendas ad prædicta Privilegia, nihil incongruum concessum à Sancta Sede fuisse reperies: id quod, non ut antiquiores[a] aliqui defendunt, & quidem frigidè, sed nova, facilioreque via discurrendo per singula, sic explico.

9. Primum Privilegium Leonis X. relatum num. 3. (quod idem est cum relato num. 2.) concedit, ut

[a] *Apud Rod. t. 1. q. reg. 43. art. 17. §. Tertia conclusio, & Peyrinum t. 1. in constit. decimam Leonis X. n. 1.*

quandoquidem duos baiocchos dari pro stipendio unius Missæ, ibi consuetum erat, concedit, inquam, ut per unam Missam sub novē commemorationibus celebratam satisfieret pro novem, & per septem, pro septem, &c. Iam ini rationem ad quantam summam ascendat ea pecunia novies repetita. Certè bajocchi duo novies replicati sunt bajocchi decem & octo, hoc est, duo lulii Romani minus duobus bajocchis. Decrevit ergo, seu potius declaravit Pontifex illud stipendium duorum bajocchorum fuisse irrationabile, taxavitque pro singulis Missis in illis regionibus assignandos esse decem & octo bajocchos, quod certè ibi, & in ea ætate, quando erat magna Sacerdotum penuria; non erat durum stipendium, quandoquidem nunc in tanta Sacerdotum multitudine, ut supra diximus, a solet esse diebus feriatis unus lulius, seu argenteus, hoc est, bajoc-

a *Suprac.* 1. §. 1. *n.* 2.

bajocchi decem, & in diebus festis, duplicati, hoc est, bajocchi viginti. Adde, & expensas vini, ceræ, paramentorum. Ministri, & similium, quæ modo infra dicenda §. 5. à n. 7. extra stipendium censeri absolutè, possunt.

10 Quid autem ex facto computo consequitur? certè illud, quod stipendio sic justè a Pontifice taxato, potuerunt deinceps Patres illa una Missa satisfacere pro novem exiguis stipendiis, quę unita ascendunt ad justum, prout supra a à nobis ex probabilissima sententia resolutum est. Nihil igitur Pontifex de bonis Fidelium disposuit, sed declaravit justum stipendium unius Missæ, ibi, esse duos Julios minus duobus bajocchis.

11. Secundum Privilegium relatum n. 5. concessit, ut pro multis offerentibus exiguam eleemosinam, quæ pertingeret usque ad lunam, una Missa applicaretur. Vides etiam

a §. 3. n 50.

etiam hic nihil aliud feciſſe Pontificem, niſi declaraſſe juſtum ſtipendium Miſſæ manualis eſſe unum Iulium?

Non eſt igitur audiendus Collector a Privilegiorum Mendicantium, qui non valens id alio modo explicare, aſſeruit, hanc conceſſionem fuiſſe ſubrepticiam, nulliuſque valoris, prout multi viri famoſi Theologi, & Iuriſperiti reſponderunt: Non eſt, inquam, audiendus, ſicuti nec alii, frivolas explicationes afferentes, ſiquidem modo dicto juſtitia conceſſionis cognoſci facile poteſt.

12. Tertium Privilegium allatum n. 6. quod eſt Legati Pontificis, ſi poteſ prædicta, vel alia interpretatione defendere, bene eſt; ſecus, concedere Legatum ſuæ poteſtatis limites exceſſiſſe (licet bona fide) non eſt inconveniens.

13. Quar-

a *Collector in comp. Mend. tit. Miſſ. 3. §. 13. apud Rodrigu tit. 1. queſt. reg. 43. art. 17.*

13. Quartum Privilegium concedit pro qualibet Capellania quotidianæ Missæ, celebrari Missas quotuor in hebdomada. Id quod ideo concessisse Pontificem mihi credibile est, quia Capellaniæ illæ tenues erant, & exiguæ; reduxit igitur ad rationabile stipendium, ut scilicet, deperditis forte Capellaniæ redditibus, auctis rerum pretiis, &c. fieret justa Missarum reductio, id quod decernere ad Sanctam Sedem pertinere, nunc explicitè declaravit §. 1. n. 7. Sacra Congregatio.

Duo Privilegia concessa post hæc Decreta de Celebratione Missarum.

14. DVbitabis Secundo. An post hæc Decreta sit aliquod Privilegium de hac re concessum Regularibus.

Respondeo, esse duo; Nam Primo Vrbanus VII. anno sequenti post

post evulgata dicta Decreta, id est, 13. Julii 1626. concessit *a* Procuratori Generali Minimorum, ut legata Missarum perpetua exigua, & oneri annexo imparia ad rationem quinquaginta scutorum monetæ Romanæ (quę unciis circiter viginti Siculis respondent) pro qualibet Missa quotidiana, reducerentur. Vides Summum Pontificem nequaquam liberè disponere de Fidelium bonis, sed solum concedere, ut taxentur Missæ ad rationem justi stipendi.

15. Secundo idem Vrbanus VIII. 6. Augusti 1639. approbando Constitutiones Fratrum Minorum concessit, *b* ut ii, in primo eorum Capitulo, Missas, quas haberent annuas quotidianas, reducere ad rationem sexaginta scutorum annuorum. Quod Privilegium eandem habet explicationem, Neque te offendat modo

a Peyr. t. 2. const. 5. Vrbani VIII. Marchin de ord. tr. 3 p. 2. c. 20. n. 7. b Lezza v. Missa, n. 31.

modo quinquaginta, modo sexaginta audire; stipendia enim hæc, admodum pretii rerum, habent Medium, Infimum, & Summum.

16. Sed petet quis, An his duobus Privilegiis fruantur alii Religiosi participantes in Privilegiis.

Concedit Marchinus. *a* Negat Lezzana. *b* Ille, ob rationẽ universalem, quod participantes communicant in Privilegiis concessis, & concedendis. Hic, quia putat hæc non esse Privilegia, sed reductiones particulares, quas Pontifex ad petitionem particularium fecit, quæ certè aliis non communicantur. Secus, quando Pontifex concedit v. g. uni Conventui alienationem alicujus boni immobilis, concederet omnibus participantibus. Adde quod jam amplius hi Religiosi non tenerentur adire Pontificem ob reductionem Missarum, cum ipsi possint

a *Marchinus dicto n. 7.* b. *Lezzana dnum. 3.*

sint facere, & tamen praxis est in contrarium.

17 Sententia concedens est probabilior quoad concessionem allatam n. 15. Ratio est, quia illa Privilegium est, non vero reductio, nam non reducit ipse Pontifex, sed dat facultatem reducendi, & quidem per Diploma approbans Constitutiones Fratrum, id quod satis ostendit esse concessionem universalem. Ad id, quod additur, Respondeo Primo, esto propter reductiones Missarum quotidianarum illi non obligarentur ad Pontificem confugere: obligarentur tamen propter alias reductiones non quotidianas, & quando reductio instat, ut fiat extra Capitulum. Sed Respondeo Secundo, concessionem solum loqui de reductione facienda in primo Capitulo, & non amplius; quare si occurrat facienda alia reductio post illud Capitulum, certè ad Sanctam Sedem erit recurrendum.

§. V.

§. V.

Super illud §. primi num. 10. Ac similiter, &c.

Vbi

Prohibetur, ne Sacerdos retenta parte eleemosynæ, Missam alteri celebrandam committat.

1. SAcerdos cum receperit à Fideli argenteum integrum, ut Missam pro illo celebret, dat argenteum medium Petro similiter Sacerdoti, ut sui loco satisfaciat; medium vero sibi retinet; potestne id licitè efficere? Decernit Sacra Congregatio supra §. 1. numer. 10. non posse.

2. Et quia dubitatum fuit: An saltem possent Rectores Ecclesiæ aliquid sibi retinere pro expensis necessariis, vino, cera, Hostia, Paramentis,

mentis, & similibus. Respondit ibidem n. 36. posse Rectores Ecclesiæ pauperis, non vero ejus, quæ sufficientes habet redditus: advertitq; ne plus justo excedant hæ expensæ, & nihilominus, his deductis, curandum esse tot celebrari Missas, quot fuere præscriptæ ab offerentibus eleemosynam.

3. Rursus fuit dubitatum, An Beneficiatus, qui potest per alium celebrare teneatur huic alii dare stipendium ad rationem Beneficii. Respondit num. 37 satis esse, si det eleemosinam congruam secundum morem Regionis, si aliud in fundatione cautum non fuerit.

4. Denique. An ille, cui datur stipendium manuale majus solito, pro Missa, debeat totum dare alteri, cui forte illam celebrandam committit. Respondit ibidem n. 38, debere totum dare.

5. Vides discrimen? Id, quod concessum est Beneficiato, habenti forte pingues redditus pro one-

re Mis-

re Missarum, negatur recipienti eleemosynam manualem pro Missis. Et quidem merito, nam huic Fideles totam eleemosynam dant pro ipsa Missa; ibi Fundatores dant etiam pro ipsa commodiore sustentatione Beneficiati, ut alacrius serviat, &c.

6. Quæres: recipiens eleemosynam manualem, si non servet hoc Decretum, peccatne mortaliter? Respondeo cum Peyrino, *a* alios firmare, quia tàm subtilis districtio Sacræ Congregationis, in re tàm gravi, id eam serio intendisse, demonstrat, *b* Alios negare, quia in Decreto hujus rei nulla adsunt verba indicantia culpam mortalem, & ex alio capite nulli tunc fit injuria, non Sacerdoti celebranti, quia stipendium minus voluntariè, ut supponimus, acceptat; non petenti Missam, jam enim illa pro ipso celebratur.

Ar

a *Peyr. constit. 9 Vrbani VIII. §. 4.* b *Bordonensis 26 n. 28.*

An alii, præter Rectores Ecclesiæ, possint retinere expensas pro vino, cera, Ministro, paramentis, &c.

7. SEd adhuc dubitabis Primo, An sicuti Rectori Ecclesiæ pauperis conceditur, posse retinere prædictas expensas, ita possit Sacerdos legatarius; qui non sit Rector Sacerdos v. g. cui relictum fuit annuum legatum pro celebrandis tot Missis, potestne exposcere aliquid plus, ut faciat dictas expensas?

8. Idem quæritur in eleemosynis manualibus; potestne exposcere Sacerdos aliquid plus (sed rationabile) quo satisfaciat Ministro inservienti, vel insumat pro cera, vino, &c.

9. Respondeo utrumque posse, [a] juxta dicta n. 2. quia nemo cogitur insumere de suo in gratiam alterius, id ra-

[a] *March. de ord. tr. 7 p. 2. c. 18. n. 26.*

id tamen non consulerem diviti, quia sapit indignam avaritiam. Cõfirmatur Responsio, quia merito alicubi, taxantur hæ expensæ separatim ab ipsius Missæ stipendio, ut vidimus supra.

An Capellanus, vel legatarius pinguis retinere possit partem stipendij?

1. DVbitabis Secundo, An quod concessum est num. 3. Beneficiato, concedatur Capellano, vel legatario pingui? Respondeo affirmativè, a modo det justum stipendium alteri, licet enim Sacra Congregatio meminerit solius Beneficiati, cum eadem sit ratio includuntur ceteri similes, sive sint principales, sive subrogati, quia *subrogatum sapit naturam ejus, in cujus locum subrogatur*, modò non sit elec-

a *Delugo de Euch. d. 21. sec 2. n. 30. Aloys. Ricc. in decis p. 2. decis 219, n. 3. citans Sotum, Navarr. Bejan.*

eleemosyna manuelis, ut ibidem dictum est.

11. Rogas, Quantum est hoc justum stipendium? Quantum lex Diœcesana taxavit, quod apud nos esse verè unum Iulium pro una Missa feriata, & circiter duplicatum pro festiva supra diximus. [a] Quod si alicubi taxatum non fuerit, illud erit justum, quod fuerit communi consuetudine introductum, in quo casu (sicuti accidit in rerum pretiis non taxatis erit, reperire summum, medium, infimum, & Beneficiatus non obligabitur, in prædicto casu, nisi infimum dare, jam enim hoc justum stipendium est.

An quilibet alius possit alteri committere Missam, retenta parte stipendii.

12 DVbitabis Tertio. An in aliquo tandem casu id alicui Sacerdoti liceat in manualibus eleemosynis? Respon-

[a] *Supra c. 1 §. 1. n. 2. & §. 3. n. 35.*

Respondeo, quamvis id absolutè Congregatio neget, ut vidimus n. 4. adhuc tamen tres Exceptiones, seu Declarationes admitti debent.

Prima est. Si alicubi hoc Decretum non sit acceptatum, quæ est communis doctrina in legibus positivis. Id, quod hic innuere volui, quia Marchinus *a* ait se audivisse, in multis Italiæ locis, & Romæ, in multis Collegiatis, hoc Decretum, quoad hanc partem, non servari.

13. Secunda. Si ego Sacerdos recipi liberaliter à Petro pro una Missa unum v.g. aureum, pingue scilicet stipendium, si Petrus dedit præcisè, & simpliciter pro Missa, ita ut liberalitas exercita fuerit, in favorem, ut ita dicam, Missæ, ipsiusque obsequium, certè non *b* possem dare alteri Sacerdoti celebraturo

a *March. de ord. 87. 3 p. 2. cap. 32. num. 8. fin.* b *Diana p. 2. tract. 14. res. 12.*

pro eodem Petro unum Julium, justum scilicet stipendium, quodque supereſt, mihi retinere: at si fuit, ex liberalitate, circa meam persona, quia sum illius amicus, vel quia sum pauper, &c. utique possem. *a* Ratio est, quia in priori casu stipendium fuit pro Missa, quod stipendium integrum debet dari ex Sacra Congregatione, in posteriore, non fuit pro Missa, sed pro alio titulo.

14. Tertia. Si Sacerdos, cui ego committo Missam celebrandam, sit expresè contentus modica parte, etiam infra infimum stipendium, meliore parte mihi relicta, in rigore possum *b* modicam illam partem ei dare. Ratio est, quia, sicuti potest mihi talis Sacerdos gratificari, dicendo pro mea commissione Missam sine ullo stipendio (neque id prohibuit umquam Congregatio, quia id est mera liberalitas Sacerdotis) ita & potest mihi gratificari, con-

a Aloys. Ric. in decis. p. 3. decis 219. n. 3. b Aloys. Ricc. ibidem sine.

condonando partem, quę est adhuc partialis liberalitas.

14. Dixi (in rigore) nam sunt duo omnino Scopuli timendi Alter: ne Sacerdos ille metu, vel alio simili affectu ducatur ad id: quasi timeat, ne inveniat in posterum eleemosynas pro Missis, nisi nunc condonet partem, jam enim tunc non esset ex liberalitate. Alter, ne tali modo in periculum incidas sordidæ negotiationis.

16. Denique, quod hactenus diximus, tum de prohibitione, tum de ejus exceptionibus, puto probabile esse, extēdi etiam ad Parochos, seu ad Collectores Missarum, qui plura stipendia congregant, & deinde inter Sacerdotes stipendiarios distribuunt. Ratio est, quia quamvis hi non suscipiant onus dicendi Missas, unde videantur *a* salrem pro labore colligendi, & distribuendi posse sibi aliquid retinere, ni-

a Suar. de Sacr. dub. 80. sec. 3 §. Hac para occasione.

hilominus quia adhuc hæc eleemosyna datur pro Missis, debet, secundum hoc Decretum, integrè dari Missam celebranti, nisi adsit, ut dictum est, aliqua ex dictis tribus exceptionibus.

Sed certè, quia Decretum hoc solum dirigitur ad Sacerdotes ibi: *Prohibet Sacerdoti, ne parte Eleemosyna retenta, &c.* non adeo condemnare ejusmodi Collectores, & Sacristas (etiamsi sint Sacerdotes, sed non ut talibus assignetur eleemosyna, hoc est, ut ipsi Missas celebrent, sed ut celebrandas eas curent) si moderatam pro labore mercedem ex datis pro Missa suscipiant. Ratio est, quia cum prohibitio sit odiosa, est restringenda ad solum expressè prohibitos, prohibiti autem sunt solum Sacerdotes, quibus eleemosina datur pro Missis, quæ ab ipsis sint celebrandæ. Certi ergo serventid, ad quod obligantur jure naturæ.

Ad idem reducitur, si quis, cum

sit

sit procurator, ut certum v.g. Missæ celebrentur, quæ Missæ in hac Vrbe solent dici, exempli g. pro ducentis Juliis, si quis, inquam, per industriam suam mittat, sed eat ad aliam Vrbem, ubi intrat expostulatum tempus, dicantur pro centum Juliis: puto enim non esse improbabile, posse talem procuratorem retinere sibi alios centum. Ratio est, quia sumi potest paritas à servo, qui per extraordinariam industriam (nam ad ordinariam, & moralem obligatur ex ipso famulatu) per suum laborem emit res minoris, quam valeant communiter in foro: potest enim retinere, quod supersit, utpote fructum suæ industriæ, pari ergo modo in casu nostro.

Illud tamen perdiligenter in nostro casu notandum est, id non posse fieri, quando ex circumstantiis animadverteretur dantem eleemosinam non voluisse solum ipsum Missarum numerum, sed voluisse

benefacere loci Sacerdotibus, vel honorare Ecclesiam, vel quid simile, ut ex se patet.

§. VI.

Super illud §. primitivum 11. *Praterea, ne in Ecclesiis, &c.*

Vbi præcipitur, ut Mobilia relicta pro Missis perpetuis, quamprimum investiantur in bonis immobilibus fructiferis.

LIcet hoc Decretum primo aspectu videatur explicatione non indigere, involvit tamen difficultates non contemnendas.

An Decretum hoc loquatur de nondum acceptatis?

2. DVbitabis enim Primo. An si cui Ecclesiæ relinquatur aliquod mobile, pro onere Missæ perpetuæ, sed nondum Ecclesia

clesia acceptavit, obligentur Ecclesiæ Rectores talem investituram, seu applicationem exequi?

Respondeo, non obligari: quia si nondum Ecclesia acceptavit, cum suum non sit, de illo disponere non potest. Illud autem ex Regulis universalibus supponas, eum, qui causam dat irrationabilem, ne acceptetur, juxta damnum, quod facit, peccare, & ad restitutionem teneri.

Quodnam mobile investiendum sit?

2. DVbitabis Secundo, de quonam mobili hic agatur? Respondeo, de omni, qualis est pecunia, argentum, aurum, suppellex, &c. quæ relicta sunt pro onere perpetuo Missarum.

3. Quod si Testator magnam summam pecuniæ pro Missis relin-

a *Barbos de appellat. verborum v. Bona. n. 5.*

quæ, nec explicet, an intendat relinquere pro perpetuis, an pro temporaneis, id est, simul eodem tempore dicendis, puto intelligi regulariter de a perpetuis, atque ideo prædictam summam debere converti in annuos reditus, & investiendam ad præscriptum hujus decreti. Ratio est, quia communiter non solet legari magna summa, nisi pro Anniversariis perpetuis. Dico (communiter) nam si legatum factum fuerit à Principe, aut valde divite, cum hi soleant magnam pecuniæ vim legare pro celebrandis simul multis Missis, pro his erit tunc pecunia distribuenda, semper habendo præ oculis Testatoris mentem, quæ ex circumstantiis, verbis Testamenti, & similibus est diligenter investienda.

Quan-

a *Bonac. de contract. disp. 1. quæst. 17. p. 7. num. 6. § ex quo sequitur.*

Quandonam urget onus celebrandi Missas in hoc casu?

4. DVbitabis Tertio, quandonam incipiat obligatio celebrandi, statim ne post Depositum pecuniæ, an post acceptationem Ecclesiæ, an post factam investituram Ratio est, quia tunc incipit stipendium, ergo tunc & onus, quod si propter culpam alicujus, res differtur; is delinquet, & restitutioni erit obnoxius.

In quonam bono Immobili debet ejusmodi mobile investiri?

5. DVbitabis Quarto, Eccujus conditionis esse debeat bonum Immobile, ut huic Decreto, per investituram in illud, satisfiat? Potest nimirum talis pecunia im-

 plicari,

a *March. de ord. tr. 3. p. 2. c. 15. n. 28, §. Quæres quinto.*

plicari, Primo in emendo aliquo prædio, domo, horto, pomario, molendino, vinea, vel simili.

Secundo, in emendo aliquo censu, seu annuo reddito perpetuo.

Tertio in extinguendo proprium censum, quo fortè gravetur talis Ecclesia, quæ onus perpetuum Missarum susceptura est.

Quarto, in solvendo residuum pretii alicujus prædii, quod eadem Ecclesia, non dato toto pretio, forte emerat.

Quinto, in redimendo aliquod prædium, quod eadem Ecclesia forte vendiderat, pacto inito, cum ementibus, ut obligarentur, reddito ab Ecclesia pretio retrovendere.

Sexto, in imponendo censum super bona propria Ecclesiæ.

Septimo, in fabricanda parte Conventus.

6. Hæc fusè persequi pertinet ad Iurisperitos: pro nostro tamen instituto spectãre forum conscien-

tiæ,

tiæ, Dico, in aliquibus ex primis quinq; modis certum, in omnibus iisdem quinque probabile saltem esse, quod possit. Ratio universalis est, quia ex verbis, & intentione Decreti nihil aliud requiritur, nisi ut pecunia illa, seu bonum mobile, fiat immobile, id est, perpetuum, & fructiferum, ut sic sustineri valeat onus perpetuæ Missæ. At si pecunia implicetur aliquo ex his prædictis quinque modis, id sufficienter habetur. Ergo, &c.

In sexto, & septimo modo non posse, mox patebit, nam discurre breviter per singulos.

7 Quoad Primum, non videtur esse difficultas, immo id maximè intenditur; ut nimirum possideatur ab Ecclesia bonum immobile, qualia supponimus esse ea, quæ ibi numeravimus, saltem quoad intentum Sacræ Congregationis unde annui fructus percipi soleant.

8. Quoad Secundum. Jus census, seu jus annui reddit us perpetui

immo-

immobile bonum est, a & frugiferum: est enim perpetuum, & fructus reddit, quibus sufficienter, ut in humanis, & non minus, quam in alio immobili fundo, provideatur perpetuitati Missarum.

9. Quoad Tertium; dum exstinguitur census, quem Ecclesia super sua bona aliis debet, quasi acquirit illum redditum annuum perpetuum pro se: quo acquisito, sustinere jam potest onus Missæ. Cavendum tamen est, ne Ecclesia etiam post extinctum censum, vel sit insufficiens, vel prudenter timeatur fore negligens ad novum onus, quod suscipit.

Non sic, si quis investit dictam pecuniam super bona immobilia suæmet Ecclesiæ exempta à simili censu, quia tunc nihil de novo acquirit ipsa Ecclesia, unde fructus habeat, ad onus Missæ sustinēdum, nam

a *Barbos. de Appell. verborum v. immobilia n. 1.*

nam propterea non posse *a* sic dictam pecuniam investiri puto.

10. Quoad Quartum, dum solvitur residuum illud pretii pro prædio perinde est, ac si pars prædii nondum empta nunc ematur: jam ergo satis pecuniæ in immobili bono implicatur.

11. Quoad Quintum, quod est magis controversum, inde probatur, quia quemadmodum in prædictis quatuor casibus, ita in hoc quinto, satis pecuniæ investitur in re immobili, hoc est, in illo prædio, quod de novo redit ad Ecclesiam, quodque jam fructus reddit, quo pacto satis impletur mens Sacræ Congregationis Quare non videtur Marchinus *b* consequenter loqui, dum cōcedit per prædictos quatuor modos satisfieri menti

S s Con-

a *Lezzana ex Bordono v. Missa num.* 37.

b *Marchin de ord tr. p. t. c. 15. n. 28. § quares ergo primo.*

Congregationis, non vero per hunc quintum.

12. Dices cum eodem Marchino; potest occurrere, ut anteriores creditores, quorum hypotheca non remansit extincta per venditionem subsecutam; sed rem venditam associavit, semper agere valeant contra prædium retroemptum, & illud evincere, atque adeo posset amitti legatum.

Confirmatur, quia Sacra Rota[a] propter hoc fundamentum in simili quadam quæstione rejecit hunc quintum modum.

13. Respondeo, advertendo prius, quod in omnibus investituris, semper, præ oculis haberi debet, immobile, in quo pecunia applicatur, non debere esse ita aliis hypothecis, seu obligationibus affectum ut sit periculum, quod ab aliquo evincatur cum damno legati. Quis enim legitimè implicabit pecuniam

a *Sacra Rota apud Farin. t. 2. decis. 563.*

cuniam in emendo prædio, in quod uxor v.g. habet jus suarum dotiū, vel quid simile? certe hoc esset pecuniam perdere non implicare. Hoc posito. Dico non esse mirum, quod, si in illo prædio retrovendito sint anteriores Creditores, non possit inibi investiri pecunia, quia instat periculū dictum, jam ergo, si non sint ejusmodi anteriores, poterit, atque adeo stat nostra doctrina, quod ex vi retrovenditionis, possit. Ceterum, & in hoc quinto, & in aliis præcedentibus modis semper similia pericula à diligente negotiatore cavenda sunt.

14. Ad confirmationem Respondeo, Sacram Rotam ideo in illa decisione hunc quintum modum rejeciisse, quia contra prædium retrovenditum timebantur, & fortasse aderant anteriores, non autem ex vi contractus retrovenditionis, ut dictum est.

Quoad Sextum dictum est obiter num. 9.

Quoad Septimum dico non esse audiendum doctiss. Bordonum [a] docentem, dictam pecuniam posse implicari in fabricanda parte Conventus, vel in alia re simili non faciente actu fructus. Ratio est jam dicta, quia sic non implicaretur eo modo, quo requirit Sacra Congregatio, hoc est, ut possit ex ejus fructu onus Missarum sustineri.

Denique adverte non solum bona immobilia, in quæ dicta pecunia erit implicata, si contingat auctoritate Pontificis alienari, debere ejus pretium in alia immobilia investiri toties, quoties; sed etiam si contingat alienari cum eadem facultate bonum immobile v.g. Fundum, Molendinum, domum, &c. relicta à Testatoribus, ut cum eorum fructibus sustineantur onera perpetua Missarum. Ratio non solum ducitur ex eo, quod hæc sunt bona Ecclesiastica immobilia, atque adeo eorum pretium immobile repu-

[a] *Bordon in Concil. Reg. res. 25 n. 14*

reputatur, & consequenter id super aliquod bonum stabile venit investiendum: sed etiam quia dum Sacra Congregatio ita disponit de immobilibus emptis pecunia addicta illis Missis: multo magis id disponere videtur, (& quidem sub ijsdem pœnis) de similibus immobilibus relictis pro dictis perpetuis Missis,

Quantum extendatur illud (quam primum investiendi.)

15. DUbitabis: Quinto. Quantum sive hæres sive quicumque alius, ad quem pertinere contigerit, expectare, sine scrupulo, poterit, ad dictam pecuniam investiendam?

Respondeo, etiam si multum exspectet quando non invenitur modus utilis investiendi ad præscriptum Testatoris, non peccat: quia illud (quamprimum) intelligitur,

Quam primum prudenti, & utili negotiatione poterit.

At si expectetur ex mera negligentia, tunc erit culpa, quando infert grave damnum Testatori, cum is scilicet per executoris negligentiam fundatarum Missarum suffragiis defraudatur. Non est tamen id Metaphysicè expendendum, sed moraliter, ut ea cura adhibeatur, eoque tempore fiat, quo similia gravia negotia fieri communiter solent, quod potius arbitrio prudentis, quam certa regula definiri valet.

Quantum extendatur illud statim pecunia deponatur. *Et quid significet illud* Ædem Sacram.

QUod intra triduum fit, fieri statim, habemus in jure: [a] poterit ergo talis depositio fieri intra

a *L. fin. C. de errore Advoc. & L. fin. C de Iudicius.*

tra triduum: & merito, nam si majorem celeritatem vellemus, nimis stricte leges, quæ debent esse humanæ fragilitati accommodatæ, interpretaremur.

Ædis sacræ nomine puto intelligi locum forte in tali Monasterio, vel Ecclesia destinatum ad hæc similia deposita gravia conservanda; qui, si non sit, jam monet Sacra Congregatio, ut deponatur apud personam idoneam. Cum autem ea loquatur sub illa disjunctione *Vel*, puto, etiamsi adesset tales Ædes sacras te posse apud personam idoneam conservare, etiamsi ejusmodi persona esset proprii Monasterii; dummodo sine fuco, & fallacia secura judicaretur pecunia, quod scilicet in alios usus non consumeretur. Ratio est, quia jam satis superque finis à lege intentus haberetur.

Quid intelligatur per illud) pro Missis perpetuis.)

16. DUbitabis Sexto, An pecunia relicta non pro Missis dicendis in perpetuum, sed in longum tempus v gr. pro quadraginta vel quinquaginta, vel centum annis, ex vi hujus Decreti, sit, modo dicto, investienda?

Respondeo negative *a* Ratio est, quia illud *perpetuum* significat proprie *b* tempus non habens certum finem, esto aliquando tempus centum annorum Immo infra centum annos, dicatur etiam perpetuum, In legibus autem benignior semper interpretatio est facienda, ut quanto minus possumus libertatem lædere concedamus. Possunt tamen ex alio capite astringi execuo-

a *Lezzana v Missa numer 37. Bordon in cons. Reg res 25 n 36.*

b *L. Iurisperitos ff. de excusat. tut.*

cutores, vel legatarii à inveſtiendum, ut ſcilicet tamen pecuniam fructuoſe inveſtiant, quo ſecurius dictum onus à Succeſſoribus pro ſuo tempore, impleatur.

§. VII.

Super illud §. primi nu. 12. Ad hæc Sacra Congregatio, &c.

Vbi

Præcipitur ne ſuſcipiantur onera perpetua ſine licentia.

1. PRæcipit Sacra Congregatio ſæcularibus Sacerdotibus ſub Interdicto ingreſſus Eccleſiæ, & Religioſis ſub privatione, & inhabilitate ad Officia, privationeque vocis activæ & paſſivæ, ipſo facto, incurrendis, ne ſuſcipiant onera perpetua Miſſarum, ſine licentia in ſcriptis, & gratis concedenda ab Epiſcopo, ſeu Vicario Gene-

Generali, vel Generali, seu Provinciali.

2. Et quia dubitatum fuit, an hæc prohibitio dirigeretur non solum ad Rectores Ecclesiarum, sed etiam ad privatos Sacerdotes, si quando illis tale quid relinquatur. Respondit num. 44. etiam ad hoc dirigi.

Ad quosnam dirigatur prohibitio suscipiendi onera perpetua sine licentia?

3. SEd adhuc dubitabis Primo quosnam comprehendat dicta clausula? Ocurrit enim non raro, ut testator committat hæredibus, vel alteri cuilibet, ut eligant Sacerdotem, qui celebret Missas ad intentionem ipsius Testatoris: quo Sacerdote mortuo, eligant alium, & sic in perpetuum: Dubitabis ergo, an dicti hæredes, ut acceptent hoc onus eligendi Sacerdotem, qui se

se obliget ad dicendas Missas, indigeant liceant Episcopi?

4. Respondeo, non indigere, Ratio est, quia in hoc casu, nec hæres, nec alter, (quantumvis Rector Ecclesiæ fortasse sit) suscipit onus Missarum, sed curam procurandi, ut alter sub annuo stipendio, veluti sub manuali eleemosyna se obliget ad Missas, de qua cura præsens Decretum non loquitur.

An pœnæ hic latæ requirant sententiam declaratoriam.

5. DUbitabis Secundo. Cum pœnæ relatæ n. 1. incurrantur ipso facto, absque alia declaratione, an adhuc necessaria sit sententia declaratoria criminis, hoc est, sententia Judicis legitimè pronuntiantis transgressorem recepisse onus perpetuum sine licentia?

6. Respondeo. Communis do-

ctrina a est, quod aliquæ pœnæ impositæ ipso facto in legibus non indigeant ejusmodi sententia. Tales sine dubio censentur ab omnibus pœnæ Excommunicationis, Suspensionis, Interdicti, Irregularitatis ipso facto latæ: aliquæ vero indigeant, quales sine dubio item sunt pœnæ Mortis, Amissionis bonorum Exilii; in quibus etiam si dicat lex, quod transgressor ipso facto, & absque alia declaratione in illas incurrat, licet ex vi talis clausulæ non sit necessaria sententia declaratoria pœnæ, hoc est, sententia, quæ pronunciat talem Transgressorem incidisse in dictas pœnas; necessaria est nihilominus sententia declaratoria criminis, hoc est, sententia, quæ pronuntiet talem transgressorem incidisse in tale crimen, ad quod eæ pœnæ eo ipso consequuntur, cur autem ita sit

a *Lege Thom. Sanchez l. 9. de matr. disp. 30 Laym de legib. tract. 4. c. 15. n. 5. aliosque ibi citatos.*

sit in his, & non in illis, Respondet Sanchez loco citato, se non invenire adæquatam rationem, sed solum, quia ita usu receptum est.

Inhabilitas autem ad beneficia, & inhabilitas ad suffragium ferendum ipso facto lata, utrum sint ex indigentibus sententia declaratoria criminis, an non est controversum; probabile tamen censet Sanchez *a* indigere ut videre facile est apud ipsum.

Ex his, in casu nostro, distinguendum omnino est, vel enim dubitatio præsens procedit de Sacerdotibus sæcularibus, contra quos fulminatur pœna interdicti ingressus in Ecclesiam & tunc Dico, hanc non indigere sententia declaratoria criminis, sed statim tales transgressores se tamquam interdictos abstinere debere ab ejusmodi ingressu. Ratio est, quia Interdictum, ut modo diximus, numeratur inter pœnas, quæ tali sen-

a Sanch. loc. cit. n. 1.

tentia non indigent. Vel dubitatio procedit de Religiosis, quibus imponitur pœna inhabilitatis ad officia privationis vocis activæ, & passivæ: & tunc Dico hanc, in opinione satis probabili, indigere ac propterea ante sententiam non obligari Transgressorum Religiosum se tamquam inhabilem, & privatum gerere Ratio est, quia inhabilitas ad officia, & privatio vocis activæ, & passivæ, vel idem sunt cum inhabilitate ad Beneficia & ad suffragia ferenda, vel perinde se habent, ac illa, quæ, (ut num. 6. diximus ex probabili sententia) talem sententiam declaratoriam requirunt.

Quis possit absolvere in prædictis?

9. DUbitabis Tertio. Quis possit absolvere has pœnas, si forte in illas aliquis incurrerit?

Respon-

Respondeo ; si hæ pœnæ essent Summo Pontifici reservatæ: rursus, si incurrerentur propter delictum adulterio gravius, esset aliqua difficultas, nunc vero facilis est responsio, posse *a* nimirum absolvi, vel ab Ordinario, vel à Superiore Regulari respectivè ad suos subditos. Ratio est, quia cum non sint reservatæ, semper Ordinarii, & Prælati intelliguntur esse in suo jure valendi eas remittere, quando incurruntur ob crimina minus gravia, quam sit adulterium, ex declaratione Alexandri 3 *a* At si Clerici §. De adulterio : at certè adulterio minus grave est hoc, de quo agimus.

An licentia hæc valida sit sine scriptura.

10. DUbitabis Tertio. De validitate licentiæ, quæ hic requiritur, si forte habeatur, tantum, oretenus.

Respondeo adhuc tunc fore validam.

a *Lezzanat.* 1. c. 10. *n.* 34. *&* 39.

lidam, Ratio est, quia illud, quod habetur in Decreto (*cum licentia in scriptis concedenda*) notat modum, non conditionem, & quidem adjectum actui perfecto quoniam ergo tunc non vitiatur actus, ut alibi vidimus, *a* nec vitiabitur hæc licentia, si scriptura deficiat. Quod autem scriptura, hic, ut modus, non ut conditio, requiratur, si aliunde non pateret, inde probatur: quia forma expressa in mandato, quando non pertinet ad essentiam actus, non habet *b* rationem conditionis, sed modi actum non vitiantis: At scriptura non pertinet ad substantiam licentiæ, ut ex se patet; ergo, &c.

An sit valida si non sit gratis concessa?

11. DUbitabis Quarto. Quid si licentia concedatur pretio

a *Sup. l.* 1 *c.* 4. *§.* 4. *n.* 40.
b *Sanch. l.* 3. *de matr. disp.* 33. *n* 2.

tio mediante? Respondeo licentiam esse validam, quamvis illicitè datam. Ratio est eadem, quia illud, quod est in Decreto (*Cum licentia gratis concedenda*) significat modum, non conditionem, ut modo de voce (*in scriptis*) dictum est.

12. Certè (ut id, hac occasione, obiter, dicam) quando concessionibus Indulgentiarum ponit Pontifex esse gratias publicandas ab Ordinariis: si talis clausula ponatur solum enuntiativè & solum notans id, quod jure debetur, nimirum has gratias esse sine pretio concedendas, valida erit Indulgentia, etiam si aliquid ab Ordinario recipiatur. At si ponatur clausula invalidans in hunc fere modum: *ne aliquid recipiatur, alioqui indulgentia sit nulla*; nulla erit, si quid recipiatur Ratio utriusque dicti est, [a] quia ibi notatur modus tantummodo; hic clausula illa clare invalidans habet vim conditionis, unde,

a *Sanch. ib. n. 3.*

de, nisi fiat juxta dictam claúsulam, invalida erit concesio. Redeo ad nostra.

An valide suscipiat onus perpetuum Missandi, qui sine licentia suscipit?

13. DUbitabis Quinto. An si quis, esto delinquat, de quo mox §. 8. n. 18.) valide tamen onus perpetuum contrahat, si sine licentia illud admittit.

Respondeo. Clausula Decreti hæc est. *Neque in posterum onera perpetua suscipiant Missarum celebrandarũ sine licentia.* Si ergo hæc clausula est irritans, invalidè contrahet, si solũ est prohibens, sane contrahet valide. Id ergo quærendum nobis est.

14. Suarez, quem Theologi a fere omnes sequuntur, docet, ex eo solum quod lex prohibeat actum, non censeri actum nullum in conscientia,

a *Suar. Sanch. Mol. Salas aliique apud Castr. t. 1, tr. 3. de leg. disp. 2. p 8.*

scientia, si fiat contra talem legem: sed si Legislator velit nullitatem talis actus, debet in lege verbis id explicantibus disponere.

Contra, Jurisperiti *a* fere omnes, cõmuniter, docent, statim atque lex prohibet actum, censeri illum nullũ reddere, v. gr. si ferretur lex in hunc modum. *Ne quis quidpiam hoc anno mutuum det.* Theologi affirmant, quod nisi in tali lege addatur clausula irritans in hunc, vel similem modum (*quod si dederit, nullus sit talis mutui contractus*) erit validus talis mutui contractus, esto annullari per sententiam possit à Judice.

At Jurisperiti asserunt sive addatur, sive non clausula irritans, semper fore irritum & invalidum ejusmodi contractum.

Ratio Jurisperitorum est, quia nihil prorsus, contra voluntatem Superioris, potest volũtas inferioris.

a *Baldus*, *Tiraquel. aliique apud Castr. lo. c.* 1.

ris. Ratio Theologorum est, quia prohibere, & irritare sunt omnino distincta, prius enim edicit, ne fiat, posterius vero, ne valeat actus. Et sic non valet consequentia, lex prohibuit, ergo lex irritavit. Sane Ecclesia olim prohibuit matrimonia clandestina, non tamen erant irrita, ut ex Tridentino *a* constat.

Hæc sententia sine dubio est recipienda, & ad rationem Jurisperitorum respondendum, facientem contra legem solum prohibentem, non contrarie voluntati Superioris quoad valorem actus sed solum quoad actus prohibitionem, unde inhonestè, seu illicitè faciet, non vero invalidè. Nec obstat lex *non dubium* C. de legibus, quia illam satis bene interpretantur Castropalaus, *b* aliique.

16. His ergo positis, jam ad resolutionē casus nostri facilis patet via. Cum enim Decreti nostri clausula

a *Trident sess.* 14 *c* 1. *de refor. matr.*
b *Castrop loc cit.*

sula sit solum prohibens, esto delinquat, qui sine licentiâ dictū onus suscipit, validè tamen suscipit, poterit ne nihilominus talis susceptio à Superiore annullari, quia hic susceptionis actus non est incapax irritationis, ut ex prædictis Doctoribus latius colligi potest.

An peccetur mortaliter ab eo, qui sine licentia tale onus admittit?

17 DUbitabis Sextro. An mortaliter peccet is, qui Missandi perpetuum onus suscipit sine licentia? Dico id exposcere altiorem tractationem. Cum enim hæc Decreta sint leges Ecclesiasticæ, imponantque in hac clausula pœnas dictas nu 1. videndum est, An quando ejusmodi leges prædictas pœnas imponunt, obligent, non solum ad ipsas pœnas, sed etiam ad culpam, id quod in §. sequenti commodius præstabimus.

Occa-

§. VIII.

Occasione prædictæ Clausulæ, Quærimus. Quando lex Ecclesiastica imponit pœnam, an obliget etiam ad culpam.

1. POena, quæ in his legibus solet apponi, vel est spiritualis, vel temporalis: de quibus, qua ratione sint signa obligationis mortalis separatim est, claritatis gratia, differendum.

Pœna Spiritualis.

2. CErtum est Primo, obligari fideles ad mortale, quoties lex Ecclesiastica aliquid præcipit sub pœna peccati mortalis Huc reducuntur verba his æquivalentia, ut cum quid iubetur *in virtute Sanctæ Obedientiæ, sub obtestatione divini Iudicii, sub indignatione Apostolorum Petri, & Pauli, sub pœna maledictionis Dei,*

Dei, substrictio Dei judicio, in virtute iurisjurandi vel voti facti, & similium. Visus enim jam obtinuit, ut hæc verba indicent intentionem Superioris obligandi sub mortali, comprobatque communis Doctorum *a* sententia.

3. Certum est Secundo, obligari item sub mortali quando lex præcipit sub pœna Excommunicationis majoris latæ sententiæ. Ratio est, quia hæc, utpote omnium gravissima pœna, non incurritur, atque adeo nec imponitur, nisi propter peccatum mortale, nam ideo dicere aliqui solent, quod pœna dictæ Excommunicationis, vel peccatum mortale supponit, vel inducit.

4. Hæc sunt certa Dubium autem est, An pœna lata, vel ferenda Suspensionis, vel Interdicti, vel Irregularitatis, vel pœna majoris Excom-

a *Apud Valentiam p. 2. d. 7. q. 5. p. 6. § 3. Verbo tertium signum est.*

communicationis ferendæ, sint signa obligationis mortalis. Non meminimus Excommunicationis minoris, quia hæc non esse signum mortalis obligationis, cum soleat pro peccato veniali incurri, omnes communiter concedunt.

5. Et quidem in hoc triplex est sententia. Prima *a* distinguit, aitque pœnam Suspensionis, Interdicti, Irregularitatis ipso facto incurrendam esse signum obligationis mortalis: at pœnã Excommunicationis ferendæ, & propter paritatem pœnam Suspensionis Interdicti, Irregularitatis ferendã, non item. Ratio est, quia quando imponũtur ipso facto, sunt gravissima: at quando imponuntur ferẽdæ, cum requirant ulteriorem admonitionem, ad hoc ut incurrantur, non censentur tam graves, & propte-

a Castrop. t. 1. tr. 3. de leg. 1. p. 15. an. 3. alios citans.

propterea nec sufficiens signum obligationis mortalis.

6 Secunda sententia *a* nihil distinguens, docet omnes has pœnas spirituales, sive latas, sive ferendas signa esse per se, ut quod sub illis præcipitur sit præstandum sub reatu culpæ mortalis Ratio est, quia per se (nisi aliud ex mente legislatoris, vel aliunde colligatur) hæ pœnæ sunt gravissimæ, ut pote spirituales, quare conjiciendum est (inquit) obligare sub mortali.

7. Tertia sententia *b* nihil item

a *Banchez in dec. lib. 6. c. 4 à nu. 47 citans Suarium.* b *Valet 2. d. 7. q. 5. p. 6. verbo Quartum signum, citatque Navarr. Castrum Cael Quod susp. Azor p. 1. lib 5. ca. 6. q. 5. Quad. irregul. Sayr in clavi lib. 3. cap. num. 2. Consentit in multis Salon 2 2. tr 2 q. 77. ar. 1. contr. 8. nu. 8 Quoad excom. ferendam dicitas Val. loc cit Castrop. loc cit. colligitur ex citat. Sanchez lib 2. in decal. c. 31. nu. 4. juncto n. 26.*

distinguẽs, tenet omnes prædictas n. 4. pœnas, sive ipso facto latas, sivè ferendas, sivè ipsam Excommunicationem ferendam, non esse signum mortalis obligationis. Hæc igitur tertia sentẽtia, exceptis verbis expresse, vel æquivalẽter mortalem obligationem notantibus, ut vidimus nu. 2. & excepta pœna Excommunicationis latæ sentẽtiæ ut nu. 3 diximus, & excepta legitima acceptatione praxique fidelium, de qua infra num. 17. numquam cognoscit obligationem mortalem, ex eo, quod dictæ, vel similes pœnæ sivè latæ, sivè ferendæ legi Ecclesiasticæ adjungantur Ratio ex Valentia *a* est, quia hæ pœnæ, etiam, ipso facto, latæ possunt incurri propter peccatum veniale Immo Irregularitas incurritur interdum absq; ullo peccato, ergo quando imponuntur, non statim possumus conjicere imponi propter mortale. Adde in odiosis mitiorẽ esse interpretationem

a *Val. loc. cit.*

nem faciendam, & in dubio obligationis ab omnibus *a* fere concedi, stándum esse pro libertate, atque adeo obligationem esse accipiendā de veniali. Cum igitur hæ pœnæ possint explicari quod afferant culpam venialem, vel mortalem, dicendum erit, juxta benigniorem interpretationem & pro libertate, solum afferre venialem.

8. Hanc tertiam sententiam libens sequor, præsertim quia Valentia loco citato contra Joannem Medinam, *Quamquam* ait *has etiam pœnas Suspensionis, Interdicti & Irregularitatis Ioannes Medina in tractatu de Iejunio non satis, ut patet, considerate dixit esse indicium obligationis sub mortali.*

9. Hæc Valentia. Qui sanè dum ibidē dixit ex pœnis spiritualibus solam Excommunicationem latæ sententiæ esse signum gravis obligationis, videtur consequenter exclusisse

a *Castrop t. 1. tra. 3. de leg. disp p. 9. nu. 1.*

clusisse à signo obligationis mortalis omnes similes pœnas v.g. Depositionis, Degradationis, Privationis Ecclesiasticæ sepulturæ, &c. & quidem merito. Ratio est, quia privatio sepulturæ, imponitur etiam pro nulla culpa (id quod immerito negat Castropalaus (b) ut quando in Interdicto locali, etiam illi, qui nō dederunt Interdicto causam, non possunt gaudere Ecclesiastica sepultura. Pœna verò Depositionis & Degradationis videntur impositæ pro foro externo, non vero pro foro interno, id, quod mihi persuadeo, ex duabus conjecturis, Primo, quia hæ pœnæ non nisi secundum allegata, & probata extorquentur. Secundo, quia si Irregularitas, ex modo dictis, non est signum mortale, cum tamen afferat impedimentum ad Ordinū susceptionem, vel executionē, nec erit Depositio, & Degradatio, quæ supra dictum impedimen-

a *Castrop. t. 1. tra. 3 de leg. disp. 1 p. 5. nu. 15.*

dimentum, nihil aliud addunt, nisi extrinsecas quasdam demonstrationes solitas in Depositione, & Degradatione exhiberi; quæ nihil pertinent ad forum conscientiæ.

Pœna Temporalis.

10. SEd jam quæramus de pœnis temporalibus, ad quas reducimus pœnam inhabilitatis ad officia, vel beneficia, privationis vocis activæ, & passivæ, & si quæ similes sunt aliæ; quamvis enim hæ corporales pœnè nequaquam sint, certè temporales proprie sunt, non spirituales.

11. Præmitto legem pœnalem in universum duplicem esse, idest pure pœnalem, & mixtã. Prior est illa, in qua sola pœna apparet, & nulla jussio v.gr. *Qui noctu arma portas subeat, pœnam carceris, Triremium, exilii.* Vel *si quis arma ferret, subibit pœnam carceris, &c.* Posterior est ea, in qua, præter pœnam apparet jus-

sio, sivè implicite, vel explicitè v. g. sit, *Iubemus, ne quis arma noctu deferat sub pœna Carceris.* Ubi apparet expressa jussio. Vel sic *Ne quis arma ferat sub pœna carceris &c.* Ubi implicitè, seu in actu exercito in illo actu imperandi *(Ne ferat)* adest præceptio. Hoc posito, triplex est sententia, sivè sermo sit de Ecclesiasticis, sivè de legibus civilibus, nam propter paritatem rationis de utraque simul agunt Doctores.

12. Prima sententia docet, [a] omnes leges pœnales sivè puras, sivè mixtas in materia, & in pœna gravi temporali obligare Transgressores ad mortale, quando de contraria expressa Legislatoris mente non constat. Ratio præcipua est, quia de natura legis, & præcepti est inducere obligationem. Ergo non solum ad pœnam, sed etiam ad culpam, gravem.

Adde

a *Sotus Tol. Azor. aliique citati à Sanc. lib. 6. in Dec. ca. 4. n. 59.*

Adde quod pœna ſupponit culpam, ſecus pœna injuſtè infligeretur, nulla, vel non porportionata culpa præcedente ; quare ſi lex ad gravem pœnam obligat, ſupponitur gravem præceſſiſſe culpam.

13. Secunda ſententia diſtinguit, *a* aitque legem pœnalem puram non inducere ullius culpæ obligationem, mixtã vero, inducere. Ratio quoad pœnalem puram, eſt, quia lex nou operatur ultra intentionem Legislatoris. Cum ergo, in pœna pura, clare appareat, Legislatorem ad ſolam pœnam velle obligare, ſiquidem ſolius pœnæ, nulla juſſione addita meminit, cõſequẽter dicendum erit ad ſolam culpam obligare voluiſſe. Ratio præcipua quoad mixtã, eſt, quia, in hac, duo inveniuntur. Pœna, & Præceptum, cum igitur præceptum adſit, & appoſitio

a *Sanc. ibi nu.* 1. *Caſtrop. parum afferens t.* 1 *tr.* 3 *de leg d.* 1 *pa.* 19 *num.* 8 *ut etiam Vaſq par.* 2, *diſp.* 159. *c.* 2. *&* 3.

positio pœnæ non diminuat vim præcepti, sed potius augeat, remanebit præceptum in suo vigore, atque adeo ad culpam, juxta materiæ gravitatem, obligabit.

14 Tertia sententia, *a* quam libens amplector, asserit universaliter nullam legem pœnalem, sivè puram, sive mixtam in quacumque pœna temporali quantumvis gravi obligare in conscientia ad culpam, sed solum ad sustinendam pœnam. Ratio potissima allata à Valentia est, quia quoad legislatores sæculares, cum ipsi rarissime, ne dicam numquam, soleant obligare in conscientia, certè si se expresse nõ explicant, sed solum pœnam, licet addito etiam imperio, exprimant, rudica-

a Valp 2 d. 7. q. 5. pũ. 6. §. 3. v. Alterum signum Villalab. in summ. t. 1. tr. 2. dub. 22. n. 6. citans Navarr. aliosque apud Dian. 1 p. tr. de legib. res. 20. probabilemque fatentur Azor p. 1. lib. 5. c. 6. q. 5. Fill. to. 2. tr. 21. c. 11. nu. 418. & 110. aliiq.

dicabimus illos, more suo, in conscientia non obligare, & vere nihil aliud intendisse, nisi id, quod exprimunt, nempe pœnam. Quoad Ecclesiasticos verò, cum illi è contra soleant se explicare, quando in conscientia obligare volunt, apponendo, vel pœnam Excommunicationis latæ, vel verba clarè significantia obligationem ad mortale, colligimus prudenter, quando non sic se explicant sed solum explicant pœnam, quod ad illam solum obligare, & non ad culpam, velint.

15. Adde quod odia sunt restringenda, & quod juvat tot leges humanas diminuere, ne tanta præceptorũ multitudine sub mortali obligantium, Hebræis pejores, ut ex S Augustino loquitur S. Thomas efficiamur: *In quibus quidem* (verba sunt S. Thomæ *a*) *legibus humanis etiam Augustinus* b *ait esse moderationem*

a *S Tho p.2.q 107.art.4.in cor.*

b *S. Aug. Epist. 119.cap.19.in c. dit. ven. 570.*

nem attendendam, ne conversatio fidelium onerosa reddatur, & paulo post reprehendit eos. *Qui Religionem nostram servilibus premunt oneribus, adeo ut tolerabilior sit conditio Iudæorum, qui legalibus sarcinis non humanis præsumptionibus subjiciuntur.*

16. Ad rationem primæ sententiæ allatam numer 12. Respondetur de natura legis esse, inducere obligationē, sed eam, quam, ex verbis legis, & ex circumstantiis prudenter conjicimus, nimirum, sive ad culpam, sivè, interdum, ad solam pœnam.

Ad id, quod additur. Respondeo omnem pœnam supponere culpam materialem, seu juridicam, hoc est transgressionē legis, non vero semper supponere culpam theologicā seu in conscientia: Et sanè cōmunis est[a] doctrina, posse legem obligare solum ad pœnam, nulla ratione inten-

a *Sanchez in Dec. li. 6. c. 4 num. 13. Castr. t 1 tr. 3. de leg disp 1 p. 14. num. 5 §. Ad quartum.*

intendendo obligare ad veram culpam, exemplumque solet afferri de Regulis Fratrum Prædicatorum obligantibus ad pœnam, non vero ad culpam.

17. Ad rationem secundæ sententiæ allatam nu. 13. quatenus est contra nos, Respondetur negando appositionem pœnæ nõ diminuere vim præcepti: nam quando fertur præceptum cum appositione pœnæ, ipsa vis præcepti restringitur ad solam pœnam, quando vero fit præceptum absolutè, cum non sit unde restringatur, obligat ad totũ, ad quod se extendit vis præcepti, adeoque in materia gravi, graviter, atque ita esse ex communi consuetudine, usuque fidelium testantur a Doctores Unde nec negamus, quod etiam quando additur pœna, si lex sub illa pœna à communi existimatione, Fideliumque usu acceptetur ut

a *Val. loc. mox citando p. 6. §. 3. Verbo Sextum præceptum Cast. t. 1. tr. 3. de leg. d. 1. p. 9. n. 3.*

ut obligans sub mortali, idque certo constet *a* (nam in dubio pro libertate) sub mortali obligabit *b* cujus rei ratio est, tum quia optima legum interpres *c* est consuetudo: tum quia ipsa consuetudo legitima vim *d* habet legis, tum, quia Legislatores expresse, vel tacite volunt ita communitatem obligare, sicuti ipsa communitas pro majori saltem sui parte, liberè (non autem per ignorantiam, vel coacte) vult ad aliquid obligari. *a* Atque id videre est in jejuniis ecclesiasticis, in abstinentia à carnibus certis diebus, in auditione Missæ, diebus festis, in annua confessione, & communione Paschali, & similia, quorum gravis obligatio, etiã si colligi ex alio capite

a *Suar. de Sacr. disp. 8 sec. 1. §. Hæc res. Hurtad. de Euch. d. 2. dif. 3.* b *Val. p. 2. d. 7. q 5. p. 6 §. Quintum signum* c *L si de interpret. ff de legib ca. Cum dilectus de consuetud.* d *L. Diuturna ff de legib. S Thom. p. 2. q. 97. 3 Val. loc. cit. §. 5 signum.*

pite non posset, certè ex communi existimatione, & consuetudine recepta, esset colligenda. Responsiones ad alias minus principales rationes adversariorum facile invenies apud citatos.

Ex dictis deducitur, An peccet mortaliter Sacerdos acceptans sine licentia onus Missæ perpetuum.

18 ID nunc facile est decernere. Recole autem id à Sacra Congregatione prohiberi sub pœna ipso facto Inderdicti, Inhabilitatis ad officia, & Privationis vocis activæ, & passivæ. Jam qui tenent pœnas ejusmodi positas in legibus esse signum mortalis obligationis, consequenter tenent, ejusmodi Sacerdotem peccare moraliter. Qui vero illud negant, negant & hoc, esto prædictis pœnis subjaceat, & tutum ex rationibus, & auctoribus pro utraque sen-

tentia allatis, nequaquam videtur negandum.

§. IX.

Super illud §. primi num. 3. Eleemosinas vero Manuales.

Vbi præcipitur, ne Sacerdotes eleemosinas pro Missis recipiant, nisi pro antea promissis satisfecerint.

1. SAcerdos obligavit se ad celebrandos tot Missas, stipendio justo recepto, quibus nondum celebratis, eidem sponte offertur alia eleemosina pro aliis Missis, potestne recipere, seque obligare ad Missas eo prætextu, quod vel has, vel illas, quando commodò poterit, satisfaciet?

Decernit Sacra Congregatio nu. 13 non posse, nisi quando infra modicum tempus poterit satisfacere ut eadem Sacra Congregatio explicat nu. 40.

2. Et

2. Et quia dubitatum fuit, an id sine exceptione intelligatur, Respondit n. 43. adesse exceptionem vnam mirum, quando expresse ad dilationem consentiunt ii, qui Missas exposcunt.

3. Iterum dubitatum fuit. An Rectores Ecclesiæ magnæ devotionis possint eleemosinas recipere pro Missis, quibus non nisi post longum tempus satisfacere valeant; possint, inquam, ex eo capite, ne scilicet cultus Divinus, devotio, & concursus populi minuatur: Respondit ibidem, non posse sine expressa voluntate offerentium eleemosinas.

Quantum importet illud (modicum tempus?)

4. DVbitabis insuper primo quale est hujusmodi modicum tempus, quo differre Sacerdoti licet Missas, accepto stipendio, promissas, quando non adest pactum, & conventio, ut nunc, seu in tali determinato die celebrentur.

Respondeo. Alii docent arbitrio prudentis, juxta Missarum numerū necessitatem illas petentium, similesque circumstantias id esse decernendum: sicuti decidunt communiter Doctores *a* in illa verba Iurisconsulti: *b Si intra modicum tempus dederit, pœnam vitabit.* Alii licere docent novis Missarum oneribus se gravare, si intra mensem possit quis se veteribus deonerare. Alii *d* idem tempus extendunt ad duos menses. Alii *e* denique ad tres. Omnes probabiliter, nisi tamen ex circumstantiis colligatur à postulantibus Missas majorem celeritatem requiri, juxta mox dicenda num. 8. Ratio autem ejusmodi probabilitatis

a Lege Menoch. de arb. Iudicum lib. 2. cent. 1. c. 8. n. 10. ad finem. b L. Si cum dies. De recep. arbit. c March de ord. tr. 3 p. 2. 31. n 5. d Lege Ripam in l. Si Insulam 36. ff. de verb significat. e Ledesm. & Villal. cit. & approbati à Delugo de Euch. ad sec. 2. n. 34

tis est, quia hoc judicari communiter solet modicum tempus, & colligitur ex c. præsentium. *a* Vbi absens à sua Ecclesia per duos menses, causa ægritudinis, non dicitur defuisse, & ex Tridentino, *b* ubi Canonicis, & similibus per duos, Episcopis per tres menses conceditur posse à suis Ecclesiis abesse. Scio Peyrinum *c* modicum tempus hic intelligere spatium trium annorum: sed profecto ei acquiescere non possum.

An Missa celebranda pro Excommunicato vitando differri possit?

5. DVbitabis Secundo. Si Sacerdos obligaretur ex stipendio celebrare aliquot Missas pro Petro v. g. & accideret,

a C Præsenti. num. 7. q. 1. b Trid sess. 23. de refor. cap. 1. & sess 24. de refor. c. 12.

ret, Petrum nunc fieri excommunicatum non toleratum, rectene faceret Sacerdos, si differret dictas Missas, donec Petrus absolveretur, ad tempus scilicet habile, quo poterit dicto fructu Missæ Petrus gaudere?

Respondeo, rectè facturum puto, nisi quid expressè conventum sit, sic enim utiliter Sacerdos gereret negotium Petri. At Sacerdotem ad differendum non obligo, quia debitor quando non est ex pacto præfixum tempus solvendi, solvere, quando vult, potest, nec teneturexpectare tempus, quo utilior esset Creditori solutio. Adde Petrum posse se conterere, & sic ex dictis supra *a* fieri probabiliter aptum ad lucrandum Missæ fructum. Quare si is contritionem negligat, sibi imputet, non Sacerdoti non expectanti.

De

a Supra lib. 2. cap. 2. §. 4. num. 9.

De pœnis Missas intra modicum tempus non satisfacientium.

6. DUbitabis Tertio, qui has manuales eleemosinas suscipiunt, nec Missas postulatas infra debitum tempus celebrant, quamnam pœnam incurrunt?

Respondeo, nullam incurrere explicuit supra ipsa Sacra Congrègatio §. 1 num. 41.

7. Id autem est ex vi hujus Decreti, nam ceterũ, Dico Primo eũ, qui Missas, accepta stipe, promissas diu sine legitima causa differt, peccare *a* mortaliter. Ratio est, quia etiã sic peccat, qui, nulla legitima excusante causa, solvere differt cetera similia debita. Adde & damnum, quod differens affert sivè Ani-

a Frag. Bonao Beg aliique cit. à March. de Ordine tr. p. 2. c. 31. num 1 quibus Adde De *lugo de Euchar d. 21. sec. 2. num. 45.*

mæ purganti, si sint Missæ offerendæ pro Satisfactione Defuncti; sive cuicumque Fideli, si is beneficia nunc necessaria ut salutem infirmi, excarcerationem amici, vel simile quid, per fructum Impetrationis, expectat.

8. Potest tamen hic regulariter loquendo, sicuti in ceteris debitis, inveniri parvitas materiæ, unde & tunc solùm venialiter peccaretur. Parvitas autem, vel potest esse in paucitate Missarum, ut si de una, vel altera Missa agatur, vel in exigua temporis dilatione, &c. Rursus parvitas, & gravitas in hac re non est pensanda quoad damnum spirituale, sed quoad ipsum tantummodo temporale, ut mox dicam num. 18. in simili.

9. Dices. Si quis Missa à te postulata nunc indigeat propter gravem v. g. filii ægritudinem, si differas etiam unam Missam, etiam per unum, vel alterum diem, mortuo scilicet infirmo, grave damnum in-

fers

fers, quia fortasse, per Missam illam, filii vitam Pater impetrasset, ergo peccas mortaliter. Respodeo ideo à nobis dictum esse (regulariter) & sanè idem evenit, in solutione cujuscumque debiti; nam regulariter illam modico differre tempore non est mortale, quia parum pro nihilo reputatur: at si ea modica dilatio sit causa gravis damni in creditore, mortale erit. Est tamen notandum, facilius in dilatione debitorum temporalium cognosci posse damnum creditori secutum, quam in re nostra, quia in nostra re nescimus, quid, posita etiam Missa, emolumenti speranti habuisset ille, qui Missam petiit: quare prudenti judicio ad hoc deliberandum opus est. Simile esset, si quis acceptaret stipendium pro dicendis Missis in Altari privilegiato, & illas celebraret alibi, nam pensandum est detrimentum, quod Animæ purganti præsumitur ipse fecisse.

10. Dico Secundo, eundem Sa-

cerdotem, qui modo dicto differt, obligari a restitutionem. Ratio est, quia tunc peccatur contra Justitiam.

11. Rogas, quantum restituere teneatur? potest enim hic duplex considerari injustitia. Primò quod injustè retineatur stipendium Missæ. Secundo, quod injustè inferatur grave damnum Missam exposcenti. Pone, verbi gratia, quod una Missa celebranda erat ad obtinendam sententiam Iudicis circa litem de mille aureis; ecquid restituere oportebit, unumne argenteum dumtaxat, an vero etiam quanti valebat spes de vincenda fortasse per Missam lite, quam jam perdidisse supponimus?

Respondeo, teneri restituere unum tantum argenteum. Ratio est, quia quamvis peccaverit; tamen in communi hominum existimatione, non videntur fideles expostulā-

tes

a *Bonac. aliique apud Marchinum de ord tr. 3. p. 2. c. 31. n. 2.*

tes Missas ad aliud onus Sacerdotes obligare, nec Sacerdotes ad aliud onus se obstringere, nisi ad hoc, ut, ni Sacrum dicant, reddant stipendium receptum. Et quidem merito, nam Impetratio, seu spes Impetrationis, & similia bona spiritualia, cum sint inæstimabilia, sub pretium temporale cadere non possunt, adeoque de illis contrahere sub obligatione illa restituendi Fideles non præsumuntur. Nam propterea Doctores a de hac re differentes, dum absolutè sine mentione alterius docent debere reddi eleemosinam, videntur docere non habendum esse respectum ad illud aliud damnum spirituale. Facit quod mox dicam n. 18.

Quandonam obligatur quis Missas celebrare, si differtur solutio stipendij.

12. HVc præsens quæstio commode revocatur, licet non-

Vu 6 nul-

a *Bonac. Rodriq. Hemob. Navarr. Fraxinell. loc. cit.*

nulla etiam, quæ ad idem facere possunt, dicenda nobis sint infra c. 3. §. 3.

Dubitabis ergo Quarto in hunc modum, Ecclesia, seu Monasterium debet Missam quotidianam ex legato, seu Capellania titulo oneroso, hoc est, ex accepto reddituannuo ad hunc finem. Accidit autem, ut sive Hæredes, sive ii, ad quos pertinet censum solvere, non sint sollicitiad solvendum, obligaturne Ecclesia antequam pecuniam exigat Missas celebrare?

Respondeo. Si facta morali diligentia (ad quam faciendam certè obligo Ecclesiam, posito, quod acceptavit) certa moraliter spes adest recuperandi non multo post tempore pecuniam, obligatur. Ratio est, quia Ecclesia jam contraxit onus, & acceptavit, ut suppono: & ex alio capite tales exactiones in communi hominum convictu semper solent esse difficiles, nec propterea cessamus ab illis acceptandis,

dis, vel putamus ad nihil ex illis obligari. Quod si non sit talis spes, vel certè judicio prudentis, post multum notabile tempus, tunc posse Ecclesiam, seu Capellanum celebrationem Missarum differre probabile puto, quia non est æquum, laborante me, alium gratis meis laboribus gaudere. Idem censeo, si adsit aliqua spes dubia, vel etiam probabilis, sed non sit mortaliter certum, quia ob incertum stipendium non tenemur subire certum onus. [a] Hinc si ratione belli, vel pestis non sit spes, ut solvantur consueti redditus Capellaniæ, non tenetur ad Missas Capellanus: immò si spe talis redditus bona fide Missas aliquot celebravit, potest deinde etiam post multos annos, quando forte post multos annos, quando forte solvi redditus incipient, dictas Missas cum præsenti censu compensare

a *Palud. in 4. dict. 15. q. 1. art. 1. Sotus lib. 10. de Instit. q. 5. art. 3. Turrecremata cap. Clericus dist. 91. Azor. to. lib. 10. c. 3. q. 9.*

quia nemo cogitur suis stipendiis militare. Quando talis dilatio census ea per aliquot annos est, ut deinde tota simul summa habeatur à Capellano, quid faciendum sit, diximus §. 3. n 86.

13. Porro si Testator assignat nunc initio anni v. g. censum annuum, vel prædium, cujus fructus habebitur in fine anni, obligabiturne Ecclesia, vel Sacerdos, qui tale legatum acceptavit, Missas celebrare initio anni, an poterit in anni finem, seu post exactum annum, habita nimirum jam pecunia, Missas celebrandas differre?

Respondeo. Puto initio anni, nisi aliud explicitè, vel implicitè conventum fuerit. Ratio est, quia, ut modo dixi, jam in hoc casu est certa spes stipendii, & ex alia parte; acceptato jam à te censu, tibi incumbit satisfacere more communi hominum, ut dictum est, & raro in servitiis personalibus prius solvitur tota saltem pecunia, quam adhibeatur servi-

servitium, cum videamus passim artifices prius operari, & famulos servire, & postea eis mercedem reddi. Certè si nunc Mense Januarii tibi detur possessio v.g. Episcopatus, cujus emolumenta constant in annuo censu, qui provenit, vel ex prædiis, vel ex decimis, vel similibus colligendis in fine anni, nonne nũc ab ipso initio anni Ecclesiæ servies, tuæque Diœcesis curæ vacabis? ita sanè à die collationis *a* vel saltem sine controversia à die possessionis, *b* quia posito quod sis Episcopus, tibi illa onera incumbunt: pari igitur modo videtur esse in quolibet alio Beneficio, vel Capellania, seu onere acceptato Missarum. Non sic in eleemosyna manuali, quia cum sit incertum, an illa habiturus sis, cumque nondum istam acceptaveris, jure expectas, donec illa tibi tribuatur. Quod si promittas nunc Missam cele-

a *Navarr. de orat. cap. 27 n. 29.* b *Flam. Parisius lib. 1. de Resignat q. 9. n. 15. ex more curiæ.*

celebrare pro futuro stipendio, tunc non est mirum, quod nunc celebrare teneris, quia accedit expressa conventio.

14. Vnum adverto, posse afferri disparitatem inter Beneficiatum, vel Capellanum, & inter merum legatarium Missarum, nam Beneficiatus, vel Capellanus, ut dictum est de Episcopo, acceptat totũ onus Beneficii, vel Capellaniæ, & consequenter tenetur ex nunc onus Missæ satisfacere, quod est titulo Beneficii, vel Capellaniæ annexum; at legatario solum incumbit onus merum Missarum, quod, quia non obligatur explere, nisi propter eleemosynam, & non propter titulum, videtur æquiparari accipienti eleemosynam manualem, atque adeo (salvo meliore judicio) posse exspectare, ad Missas satisfaciendas, donec habeat eleemosynam legati, & quamvis legatum acceptaverit, videtur posse se tueri, (nisi aliud implicitè, vel explicitè fuerit conven-

tum

tum cum legante, quod est facilimum, quando acceptant hujusmodi legata desiderata Sacerdotes) dicendo se acceptavisse pro suo tempore. Adde multum rationabile esse, quod ea, quæ debet quis pro alimentis alicujus, debeat solvere anticipate; ad sustentationem enim meam non debeo expectare finem anni. At stipendium hoc de quo loquimur accipitur per se ob sustentationem Sacerdotis, ergo ni anticipate detur, non videtur ipse obligari, quando non consentit ad postpositam solutionem. Sed hæc ut dixi, (salvo meliore judicio) dubitative sint dicta.

De obligatione promittentis, accepto stipendio, Missas, & non satisfacientis.

15. DUbitabis Quinto hac occasione quid peccet, & ad quid teneatur Sacerdos, qui accepto stipendio pro Missis, illas non celebrat?

Re-

Respondeo peccare ex genere suo mortaliter, & debere solum restituere stipendium: si enim quando Missæ differuntur ad tempus inutile id diximus nu. 7. & 10. multo magis id affirmandum, quando prorsus omittuntur.

16. Illud tamen ex materia Restitutionis hic, & dicto num 7 advertimus, nõ esse mortale negligere restitutionem rei ex se levis, atque adeo nec negligere restitutionem unius, vel alterius stipendii Missæ, quia ex injustitia veniali mortalem obligationem consurgere consentaneum non est. Neque obstat Sacra Congregatio in his Decretis, quatenus dicit, *ni dicantur Missæ præscriptæ peccari graviter, & ad restitutionem teneri.* Non obstat, inquam, quia non est credibile Sacram Congregationem velle obligare plus quam quis tenetur jure naturali. Obligabit ergo mortaliter, si ad est materia gravis; venialiter, si levis.

17. Pe-

17. Petes: quandò Missæ non sunt dictæ in Monasterio, cuinam incumbit onus supplendi illas, vel pretium restituendi, Superiorine, an ipsis subditis Sacerdotibus?

Respondeo: certe primo loco Superiori, advertendo tamen, quod Sacerdotes Religiosi obligantur ex justitia Superiori obedire in celebrandis Missis pro Fundatoribus. Quod si hi jussi legitimè à Superiore, nõ dicent, obligabuntur, vel dicere, vel restituere stipendium ex suo peculio, si illud habent eo modo, quo Doctores docent Religiosos ex eo, quod forte habent, obligari ad restitutionem, si aliquid ex justitia debent. Ratio horum est, quia contractui initio inter expostulantes Missas, & Conventũ ipsi se virtualiter obligarunt, ut supra a diximus. Quod si particulares Religiosi sint ad dictam restitutionem impotentes, totũ onus restituendi Prælato incumbere, cum illud stipendium

a *Lib. 2. t. 2 § 9 num 2.*

pendium nomine Conventus acceptum fuerit, palam est.

Dixi (Primo loco) nam negligente Superiore, in subditos iterum recidet totum onus, quia etiam ipsi contraxerunt, ut dictum est, & ad particulares pertinent officia communitatis, quando ea negligit Prælatus.

De obligatione promittentis Missam sine stipendio si non stet promisso.

18. UT etiam id hac occasione decernam. Dubitabis Sexto, An qui ex liberalitate promittit Missas, nec illas celebrat, peccet, & ad restitutionem aliquam teneatur?

Respondeo. Licet aliqui [a] etiam unum tantum Sacrũ ex liberalitate promissum non celebrare, putent mortale,

a *Bonac. de contr. d 3. quæst. 12. p. 1. n 8 Petrus Navarr. lib. 2. de rest. cap. 2. dist. 7.*

mortale; tamen cum aliis *a* probabilius est, non esse. Ratio est, quia in hujusmodi promissionibus non est attendendum ad damnum spirituale, secus promissam Salvationem Angelicam non recitare; mortale esset, quia affert damnum spirituale, quod longe majus est, quam quodcumque damnum temporale. Metiri igitur debemus hujus materiæ promissionem non ex quantitate damni, sed ex quantitate stipendii, ita qui Missam promittit perinde se habeat, ac promitteret unū argenteum, qui duas, duos. Quoniam ergo in promissionibus quadruplo maior quā sit in furto, debet esse quantitas, quæ constituat materiam peccati mortalis, ex doctrina Sanchez *b* (cum in furto tollatur alienum, in promissione detur voluntarie

a Sanchez. Fagund. Mald. aliique citati à Marchin. de ord. tract. 3. p. 2. cap. 18. nu. 5. b Sanchez de Matr. lib. 2. d. 5. n. 24.

luntariè ſuum) ideo non erit mortale in caſu noſtro, niſi denegentur tot Miſſæ liberaliter promiſſæ, quot quatripliciter ſuperant in ſtipendio materiam furti gravis, quæ cum in communiore opinione, & abſtrahendo ab aliis circumſtantiis ſit trium circiter Juliorum, Miſſæ promiſſæ denegatæ, ad hoc ut mortaliter peccetur, deberent aſcendere ad numerum circiter duodecim, ſeu quindecim Miſſarum.

Immò ex ea opinione ſatis probabili [a] affirmante, non eſſe mortale, nec reſtitutioni ſubjacere non ſervare promiſſionem ſimplicem in materia notabili etiã legitimè acceptatam, quia id eſt contra Fidelitatem, quæ non obligat cum tanto rigore, non vero contra Juſtitiam, cujus obligatio eſt rigoroſior, ex ea opinione, inquam ſequitur nunquã eſſe mortale, nec ſubjacere reſtitutioni Miſſas quãvis plures ſine ſtipendio promiſſas (etiamſi promiſſes

[a] *Sa v promiſſion. 1. aliiq.*

sisses dicere in Altari privilegiato, vel cũ alia Indulgentia) denegare, quia jam tunc non fit, nisi cõtra Fidelitatem. Hinc si reciperes ab aliquo stipendium pro Misis, & liberaliter promitteres eas celebrat cum Indulgentia, sed deinde celebrares quidem Missam pro illo, sed sine Indulgentia, venialiter tantum peccares, quia non peccares contra Justitiam, sed solum contra Fidelitatem.

19. Excipe, *a* Primo, nisi addatur votum, vel juramentum Deo exhibitum, vel præceptum Superioris, nam tunc non servare fidem esset contra Religionem, vel obedientiam, cum materia gravis tunc desumatur ex cultu, & honore, qui Deo per Sacrificium exhibetur, quod etiam unicum gravem Dei cultum continere (secus Missam die festo relinquere non esset mortale) omnium est sententia.

20. Ex-

a *Costrop dist. de Euch p. 14. n. 2. sine.*
b *Rebell. p. 2. l. 18 q 14. n. 5.*

20. Excipiunt Secundo, ex Rebellio[a] aliqui, nisi grave detrimentum promissario ob non servatam fidem obveniat, quia tunc lædetur justitia propter damnū, causa tua, injustè illatum. Hæc tamen exceptio videtur quoad damnum spirituale non habere locum in casu nostrō, quia, ut dictum est nu. 11. hoc non attenditur in hujusmodi promissionibus.

21. Dices, sequi ex hoc, quod, si quis, accepto stipendio, unā, v g. Missam promitteret, nec celebraret, numquam mortaliter peccaret, quia ex una parte materia stipendii est levis, & ex alia non habetur ratio boni spiritualis, cujus tamē cōtrarium visi sumus dixisse n. 9 Respondeo ex accepto stipendio strictiorem oriri obligationem ad Missam promissam, quam, eo non accepto, ipsa naturalis ratio dictat. Hoc posito, Dico mortaliter peccari, accepto stipendio, Missam denegare, in us-

[a] *Rebell p. 2. l. 18. q. 14. n. 5.*

ſurgente, quod ſolum dicto num. 9. diximus, quia ad ſtrictam obligationem conſenſit per receptionem ſtipendii Sacerdos, unde & conſenſit ſe habere reſpectum ad illam urgentem neceſſitatem, ſive ſpiritualem, ſive temporalem, ad quod non conſenſit in ſimili liberali promiſſione ex dictis n. 11. In utroque autem caſu non eſſe conſiderandam, niſi quantitatem ſtipendii, non vero damni, quia de hoc non contrahere præſumuntur Fideles ibidem diximus.

22. Hinc etiam collige, ſi quis unam, vel alteram Miſſam homini liberaliter cum juramento promittat (ſuppoſita probabiliſſima[a] opinione, quod juramentum promiſſorium de re levi ſolum venialiter obligent) ſi non celebret, venialiter peccare: at accepto ſtipendio in urgente neceſſitate, mortaliter, quia hic eſt quid grave propter reſpe-

[a] *Sanchez lib. 3. in dec. cap. 4. num.* 21.

ctum ad necessitatem urgentem, ibi non item, ut diximus n. 9.

23. Dixi (homini) nam si fiat Deo promissio, procedit doctrina num. 19.

§. X.

Super illud § primo n. 13. Capsulas auferant &c.

Vbi præcipitur, ut ab Ecclesiis auferantur Capsulæ cum inscriptione eleemosynæ pro Missis.

1. PRæcipit id merito Sacra Congregatio, ne, per illas eleemosynas confusas, sua intentione frustrentur Fideles.

2. Et quia dubitatum fuit, An pœna interdicti, &c. extendatur ad non tollentes has Capsulas. Respondit ibidem num. 41. non extendi.

3. Dubitatum insuper fuit, An deberent etiam tolli Capsulæ apponi

ni solitæ in die Commemorationis Defunctorum cum inscriptione *Cassæ de morti*? Respondit num. 42. debere.

4. Dubitabis, An qui in sua Ecclesia non habuit talem capsam, atque adeo nunquam contraxit obligationem illam auferendi, possit de novo sine timore horum Decretorum apponere? Rursus. Quid si quis auferat, sed deinde post aliquot dies reponat? hi enim non videntur ire contra Decretum, cum non negligant auferre, sed de novo ponant.

Respondeo, utrosque ire contra Decretum. Ratio est evidens, quia statim atque capsula in Ecclesia apposita à te de novo est, consurgit obligatio illam auferendi, ergo ni auferas Decretum, non servas Ade non vitare pœnam legis eum, qui in fraudem legis operatur. *a*

Hic nihil præterea supereſt explicandum, vel addendum.

a L. *Non dubium de legibus.*

§. XI.

Super illud §. primi num. 14. Episcopus vero, &c.

Vbi cavetur ne Superiores praedictam licentiam concedant, nisi ipsis constet, onera suscepta, & suscipienda correspondere redditibus.

1. IDita perspicium est, ut alia explicatione non indigeamus.

§ XII.

Quid peccet, qui praedicta Decreta non observat?

1. CErte hic aptus videtur locus decernendi, An singula haec decreta de Celebratione Missarum obligent ad mortale?

Qui non distinxerunt, confuse satis hanc difficultatem pertractasunt

runt. Adverte ergo in his Decretis varie loqui Sacram Congregationem, & secundum varitaetem verborum de gravi, vel levi obligatione ab ipsa nobis imposita, esse judicandum. Dico (ab ipsa imposita) nam de obligatione orta ex natura delictorum, ut in defraudante de Missis promissis, de non observante Fundatoris mentem, & similibus, sparsim habes in toto hoc Opusculo suis in locis.

2. Jam vero Primum Decretum positum §. 1. nu. 7. ubi interdicitur Episcopis, & Generalibus reductio Missarum, est sub his verbis. *Districte prohibet ne, &c.* & sub illis. *Alioqui reductiones omnino nullas, atque inanes decernit.* Obligat ergo hoc primum Decretū ad mortale Ratio est illa, quam insinuavimus § 8. n. 17 quia hoc præceptum est absolutū. Adde quod Episcopus per reductionem, quàm faceret, esset causa, ut non celebrarentur omnes Missæ

à Fundatore præscriptæ, ergo cooperaretur ad injustitiam.

3. Secundum Decretum ibidem positum n. 8 ubi præcipitur tot esse celebrandas Missas, quot fuerunt præscriptæ, per hæc verba fertur. *Sub obtestatione divini judicii*, & *Graviter peccant*. Ergo peccare mortaliter contra facientes, ex dictis §. 8. n. 2 palam est.

4. Tertium Decretum positum numer. 9. ubi revocantur privilegia certum est obligare ad mortale, quia uti privilegiis revocatis, atque adeo nullis in re gravi per se peccatum est.

5. Quartum Decretum positum n. 10 ubi prohibetur, ne Sacerdos partem eleemosynæ Missæ sibi retineat, qua ratione obliget, dixi supra §. 5. num. 6.

6. Quintum Decretum positum nu. 11. de investienda pecunia, fertur sub hac clausula: *Sub pœna Interdicti ingressus Ecclesiæ ipso facto incurrenda*. Obligat Ergo, secundum opinionem,

pinionem, quam quis habet circa dictæ pœnæ gravitatem, & efficaciam juxta dicta toto §. 8. præsertim num. 18. Nota tamen hic facile posse delinqui contra jus Fundatoris, si tua negligentia officiat perpetuitati Missarum.

7. Sextum Decretum positum nu. 13. ubi præcipitur, nec recipiantur eleemosynæ manuales pro Missis nisi præcedentibus satisfactis, sub hoc Imperativo dicitur. *Abstineant*. Cum ergo quando per verba Imperativa lex fertur, aliqui ad nullam culpam obligant, aliqui solum ad venialem, aliqui juxta materiæ gravitatem, levitatemve, & omnes quidem probabiliter, a ita hic dicendum erit.

8. Denique Septimum Decretum positum num. 14. ubi prohibetur, ne Episcopi facultatem concedant ad onera Missarum, nisi facta diligentia, etiam habetur per illa verba imperativa *Diligenter*

a *Apud Castrop. de leg. t. 3. de 1. p. 9. n. 3.*

inquirant, quare nisi ex Episcopi negligentia damnum fiat Fundatori, idem dicendum, quod numero præcedente dictum est de sexto Decreto.

Ad quid teneatur Successor, quando prædecessor in his Decretis observandis fuit negligens.

9. PEtes. An etiam Prælatus successor in hæc peccata, & pœnas incurrat, si negligens sit in observandis his Decretis, quæ suus Prædecessor non observavit?

Respondeo Regula generalis sit, quod Successor tunc solùm peccat incurritque pœnas dictas, cum res non observata à Prædecessore, potest ab ipso observari, secus immunis erit successor. Hinc fit, quod si Prædecessor non deposuit pecuniam pro missis apud Ædem Sacram, si non abstulit capsulam ab Ecclesia, si non fecit celebrari Miss-

sas

sas ex stipendio juxta voluntatem illas exposcentium, & juxta hæc Decreta, &c. ipse successor teneatur. At si Prædecessor insumpsit pecuniam in aliis usibus, nec nunc possit talis pecunia haberi propter pauperratem Monasterii (nam ceterum debet adhiberi diligentia à Successore ut habeatur, quia Successor, utpote nunc actu superior tenetur quantum potest voluntates Fundatorum Monasterio commissas nondum completas adimplere,) vel si implicavit non servatis servandis, vel suscepit jam onus sine licentia, vel suscipit Missas, quas nullo modo nunc satisfieri possibile est, ad nihil Successor tenetur, quia hæc mala sunt irreparabilia.

CAPVT II.

De obligationibus Capellani, vel Sacerdotis in celebrandis Missis.

1. QVoniam non omnia, quæ ad obligationes Missarum pertinent, explicare in prædictis Decretis Sacræ Congregationi propositum fuit, unde nec nos eadem interpretantes, in medium afferre universa potuimus, nonnulla, quæ supersunt, breviter in sequentibus exhibere, operæ pretium erit.

§. I.

De loco, ubi celebrare quis teneatur.

Quoad peccatum.

2. PRo hac re duas regulas præ oculis habe. Regula prima. Quando

Quando [a] Fundator, vel quicumq; Missas, elargita stipe, postulat, eligit talem Ecclesiam, Capellum, altare v.g. privilegium, principaliter, ut ibi Præsentia, seu Officiatura Missæ adsit, peccatum est ex genere suo mortale alibi celebrare.

Regula Secunda. [a] Quando vero principalis finis fuit velle Missæ applicationem, non est peccatum mortale alibi celebrare, immo ne veniale quidem, quando constat non curari, nisi de Applicatione. Ratio prioris Regulæ est, quia tunc fit contra mentem erogantis eleemosynam. Ratio posterioris est, quia cum Sacrificium sit, in quocumque loco, ejusdem valoris, contra disponentis mentem, saltem, in re gravi, nequaquam fit.

Qua ratione constare possit exposcentes Missas, Præsentiam, non vero Applicationem, vel contra intendisse diximus supra cap. 1. §. 3. à num. 15.

2. Dixi

[b] *Ibidem.*

2. Dixi autem in prima Regula *ex genere suo*, nam dari hac in re parvitatem materiæ, unde solum venialiter peccari posse, non est ambigendum. Certè Capellanus obligatus toto anno Missam quotidianam in certo Altari celebrare, si bis, vel ter in anno ibi non celebret, excusant à mortali propter parvitatem materiæ communiter Doctores. [a] Ego certè, si uno, vel alterno die feriato singulis mensibus alibi quis celebraret, non judicarem in gravi materia delinquere. Obligatum celebrare in Altari privilegiato, si alibi celebret, facilius attingere posse gravitatem materiæ, quam obligatum in communibus Altaribus, ipsa naturalis ratio dictat, quia nimirum ibi magis inviti sunt Fideles, quam hic.

3. Excusat item facilius, & merito Delugo [b] celebrantem in alio Altari,

a *Dian. p. 2. tract. 14. resol. 29.* b *Delugo de Euch. disput. 21. sect. 2. n. 36.*

Altari, quam in designato, sed in eadem Ecclesia, quam celebrantem in alia Ecclesia à designata: quia scilicet tunc minus recedit ur à voluntate Missam exposcentis.

4. Notatque ibidem Delugo, Capellanum quotidianæ Missæ ex rationabili causa celebrare raro alibi quam in loco designato, neque esse veniale, quia non censetur Fundator cum tanto rigore suum Capellanum obligare voluisse.

Illud non est omittendum, si constet Missas esse assignatas in tali loco, ut frequens populus audiat Sacrum, contingat autem nullos, aut vlade paucos ad Missam accedere, posse alibi celebrare, nisi aliud expressum in Fundatore Missæ sit. Ratio est, quia cessante causa, præsumitur Fundator velle, ut cesset effectus.

Quoad restitutionem.

5. IN hac dubitatione, illud observari debet. Ad quidnam teneatur Sacerdos ad Præsentiamne, an etiam ad applicationem? Si ad applicationem, & non applicat, jam diximus supra *a* ad restitutionem solius stipendii obligari. Quod si finis, propter quem erat Missa applicanda, adhuc perstat, dubium non est, quod ad applicandum teneatur, retento sibi stipendio: quia res integra est, & pactum initum servari potest.

9. Si vero debeat Præsentiam, nec tamen celebret in loco designato. Aliqui *b* docent obligari, sive omissas Missas in loco præscripto celebrare per se, vel per alium, sive restituere stipendium, & si sit Beneficiarius restituere fructus Beneficii,

a Supra c. 1. §. 9. *n.* 10. *& 16. b Azor. Fag. Riccius apud March. de or. tr.* 3. *l.*

ficii. Aliqui *a* negant obligari ad restitutionem ullam. Ratio illorum est, quia talis Sacerdos non steterit contractui. Ratio horum est, quia licet hic non steterit contractui, cum defecerit in Præsentia, unde & ex genere suo peccaverit mortaliter, ut nunc diximus, tamen non peccavit in substantia contra justitiam, sed contra fidelitatem, quandoquidem dum alibi celebravit, ut supponimus, non privavit Fundatorem fructu debiti Sacrificii, quod ejusdem valoris est, ubicunque offeratur.

7. Hæc posterior sententia mihi magis placet, quam confirmo; quia hic non debet stipendium reddere, cum jam applicuerit Missam suo stipendio dignam: Nec debet Missam omissam repetere, quia verè illam non omisit, ut supponimus, sed dixit, applicuitque pro Fundatore, licet in alio loco à designato, solum

a March. ibidem aliique apud ipsum.

igitur deberet supplere honorem loco designato debitum; vel commoditatem, quam populus habuisset audiendi Sacrum, sed hanc commoditatem non potest restituere, cum dies illa jam præterierit: illum vero honorem nec restituere tenetur, quia ille idem honor, cum fuerit addictus ad illum diem (erat enim cultus illo die exhibendus) non amplius obligat: immo per novum cultum, qui nunc exhibetur, præteritus honor neglectus non resarcitur, quia homines non advertunt ad antecedentem defectum, quem delere, hoc præsenti cultu, intendit Sacerdos.

Non approbatur Diana, nec Bonacina.

8. Diana *a* asserit prædictum Sacerdotem non teneri ad restitutionem, nisi tamen aliquod Suffragium Defunctis subtraxerit, quia

a Diana p. 2. t. 14. res. 19.

quia videlicet, si in designato Altari celebrasset, aliqui ad eum locum convenissent, ut Sacro interessent, & mortuos precibus adjuvassent; & in hoc casu (ait) debet Sacerdos aliis precibus compensare.

Sed non placet hæc doctrina, scrupulosque ingerit Sacerdotibus. Quæso enim te, edissere, quot, quãtasque orationes compensabit? Decerne, quot numero fuissent illi, qui in tali Altari Sacrum audissent? quot, qui defunctos orationibus adjuvassent? quanta intensione orassent? quantam, dum Sacerdos compensat, intensionem exhibet) hæc enim nosse oporter, ut ad quantum Sacerdos obligetur, & quantum det, decernatur.

At, inquies, hæc à nobis determinari non possunt: Rectè. Ergo per illam doctrinam nihil egisti, nisi quod scrupulos ingessisti. Sane quãdo res tanta laborat in determinatione (cum subjaceat multis erro-

ribus) reduci ad praxim moraliter non potest, *a* unde nec debet.

9. Bonacina *b* per similem incedens viam, asserit non esse obligandum Capellanum, qui Missam debitam alibi celebrare, nisi forte quatenus interest Fundatoris Missam alibi fuisse celebratam, ut si exempli gratia non celebravit in Altari privilegiato: hic enim violavit fidem datam, cum detrimento alterius.

10. Verum, pari modo, hæc limitatio improbari potest. Nam inquiro, quantum importat celebrare in Altari privilegiato? Dices importare plenariam Indulgentiam, atq; adeo integram animæ purgantis liberationem. Respondeo. Quid illa anima erat inter Beatas in Cælo, illi damnum non feciſti, & illi, cui forte illa Indulgentia applicata fuisset a Deo, tu nihil ex justitia debebas.

a Lege th. simili Delugo de Pœn. d. 16. sec. 5 à n. 606. b Bonac. de Euch. d. 4. q. ult. p. 7. §. 4. n. 3.

bebas. Deinde (daro quod fuisset certa Indulgentia Plenaria) hęc non est ad æqualitatem pro omnibus: Animæ enim debenti ut duo, prodest Indulgentia plenaria perfectè illam liberando abigne; & Animæ debenti ut centum prodest dicta Indulgentia, illam similiter liberando. Quid ergo faciet in tanta indeterminatione Sacerdos? compensare tenetur ut decem, an ut centũ? Iterum dices. Celebret denuo, sed in Altari privilegiato: nam sic compensabit quantum Deus novit esse necessarium illi animæ, cui detrimentum factum est. Respondeo, ex hoc jam habemus talem Sacerdotẽ non teneri ad Orationes, quia nescit quantæ necessariæ sint: Sed nec ad iterum celebrandum in Altari privilegiato illum obligare sub novo peccato audeo, (quamvis, ut id faciat omnino consulo.) Ratio est, quia ut supra [n] vidimus, nec Fide-

[n] *Supra c. 1. §. 9. n. 10. & n. 18.*

les, nec Sacerdotes censentur contractum inire sub obligatione restituendi tale damnum spirituale, sed solum sub obligatione culpæ. Adde quod hic Sacerdos sic cogeretur multo plus reddere, quam deberet, ad quod certe nemo cogendus ex justitia est, nam ipse debebat Applicationem unius Missæ, licet in Altari privilegiato, quam Applicationem, quamvis in Altari non privilegiato, jam dedit; si ergo nunc obligatur iterum applicare Missam in Altari privilegiato, redderet Applicationem duarum, nempe jam datam in Altari non privilegiato, & hanc præsentem in privilegiato.

Comparatio Altaris Privilegiati, & Calculi Benedicti.

11. DUbitabis, hac occasione, insuper. An Sacerdos ob acceptam eleemosinam obligatus in altari privilegiato celebrare, satisfa-

tisfaciat alibi celebrando, prætextu, quod secum habeat Calculum, seu Numisma benedictum, cum quo æqualis Indulgentia plenaria acquiritur.

Quamvis aliqui *a* concedant, quia hic Sacerdos satisfacit per æquipollens, utroque enim modo applicantur Christi merita, tamen omnino puto nequaquam *b* satisfacere. Ratio est, quia regulariter Indulgentia applicata Altari, solet esse magis authentica, & secura, quàm quæ applicatur calculo, & fortasse minus dependet à statu gratiæ ipsius celebrantis, ut habeat effectum. Adde fideles adeo esse addictos, (& merito) ad Altaria privilegiata supra Calculos benedictos, ut prorsus per hos non præsumantur satisfacti.

a *March. de ord. tr. 3. p. 2. c. 24. n. 8. Fraxin. Megal. Pasq. apud Lezanam v. Missa n. 45.* b *Delugo de Euchar. d. 21.*

12. Neque valet dicere satisfieri per æquipollens. Nam obstat ipsa justitia contractus, quando enim contractus expressè initur de aliqua re determinata, v. g. de hoc equo, non servatur *a* justitia, dando alium equum, quem nullo modo vult alter contrahens: multo magis, si equus sit venditio deterior, aliunde enim, pro alio, invito creditore, solvi, ex vulgatis legibus *b* non potest. Si ergo tecum Missam expostulans contraxit de Altari privilegiato, excluſit æquipollens; multo magis Calculum, qui non est simpliciter æquipollens; cum sit minus securus, quam Altare.

De

a *Molin. de contract. disp. 562. & passim.* b *L. 2. §. 1. ff si certum pet. l. cum à quo C. de solu.*

§. II.

De Dispensatione alibi celebrandi.

1. POtest[a] Episcopus sine dubio in hoc dispensare, quia in iis, quæ passim occurrere possunt, habet is dispensandi potestatem, ut alibi diximus. Cum autem de natura dispensationis sit, ut adsit causa rei dispensandæ proportionata, ideo, & hanc adesse hic debere semper supponendum est. Et quidem legitima sine dubio causa esset Vtilitatis propriæ Ecclesiæ, applicatio studendi, necessitas infirmitatis, similia. Bis, vel ter in anno posse alibi celebrare Capellanum quotidianæ Missæ diximus §.

a *Bonac. de Euch. d. 4. q. ult p. 71. §. 4 n. 4 Barbos. de potest. Ep. t. 2. all. 26. n. 8. Naldus v. Missa. n. 34. lege Pasqualigum d. 49 quid extendit ad Rectores Eccles.*

1. n. 4. ex interpretativa voluntate Fundatoris.

2. Sed quid? præter licentiam Episcopi requiritur consensus Patroni vel Hæredis? Rursus solus consensus Patroni, vel Hæredis, sine Episcopi nutu, satisne erit? Respondeo ad primum, non requiri.[a] Ad Secundum non satis esse.[b] Ratio utriusque est, quia Episcopus, non autem hæres clavem habet dispensandi. Fateor interim, immò adverto hæredis, patronive voluntatem, ad evitanda scandala, esse, ex consilio requirendam.

a *Bonac. loc. cit. §. 4. n. 5.* b *Barbos. loc. cit. all. 24. n. 35. fine.*

CAPVT III.

De tempore obligationis celebrandi.

§. I.

An obligatus celebrare quotidie, possit quandoque vacare?

1. Postulans Missam, vel principaliter intendit cultum talis Altaris per celebrationem Missæ, vel principaliter intendit ipsam Missam in tali Altari. Hic dicitur electa persona Sacerdotis, ubi locus Altaris.

Verum quandonam judicabitur electa persona, quando locus?

2. Dico recurri debere ad verba Fundatoris seu postulantis Missam, vel si hæc sint obscura, ad has duas a regulas.

a *March de ord. tr. 3. p. 2. c. 25. n. 7.*

Prima regula. Si petens Missam intendit remissionem pœnarum, si Applicationem Missæ, si impetrationem, & similia pertinentia ad ipsum Missæ valorem, electa est persona: si cultum, honorem ve Altaris, si commoditatem populi, si præsentiam, & similia pertinentia ad extrinseca Missæ, electus est locus. Ratio regulæ est, quia hæc posterior intentio ostendit principaliter intendi cultum loci, atque adeo eligi locum; illa prior, eligi celebrantem atq; adeo personam. Quod si utrumque intendat, certè erit simul persona, & locus electus.

3. Secunda regula. Si verba Fundatoris directè dirigantur ad locum, locus erit electus: si directè ad Personam, Persona v. g. si sic dicat: *Volo ut Missa quotidie celebretur in tali Altari*, est electus locus. Si sic. *Volo ut eligatur Sacerdos, qui Missam quotidianam dicat, est electa persona.* Ratio regulæ est, quia id, ad quod directè diriguntur Testatoris

tolis verba, principaliter intendi merito præsumendum est. Quod si verba directè ad utrumque dirigantur, uterque, id est, tum locus, tum persona erunt electa, ut si sic dicat: *Volo ut in tali Altari Sacerdos pro anima mea celebret.* Verum si adhuc verba sint dubia, recurratur ad regulas datas in simili supra c. 1. §. 3. à num. 15.

4. His positis, quamvis aliqui *a* putent esse distinguendum, & quando est electa persona, aliud dicendum, quam, quando est electus locus: tamen puto esse probabile, posse dari absolute *b* hanc universa-

a *Silvest. S. Ant. Rodriq. Beia, Bonac. apud eundem March. loc cit.*

b *Tol. l. 2. c. 3 n. 3. ex c. significatum de prabend. Gavantus in rubr. Miss p. 3. t. 12. n. 17. Bonac. de Sacr. d. 4. q ult. p. 7. n. 7. ib. Qua de causa usu receptum est, &c. favetque Layman. lib. 5. tr. 5. c. 3. n. 6. ib. Quare in quibusdam Naldus v. Missa n. 6.*

niversalem regulam, Vt sive sit electa persona, sive locus, sive utrumque, Sacerdos Beneficiatus, Capellanus, sive alio quopiam titulo obligatus toto anno Missas quotidie celebrare, possit intermittere, seu vacare semel in hebdomada. Ratio est, quia celebrare toto anno sine ulla intermissione, onus nimis grave est, quod imponere fundator nequaquam præsumitur, cum tale onus redundet semper in Sacerdotem: directè quidem, si ipse sit electus, indirectè, & per necessariam consequentiam, si electus sit locus, ut in eo à Sacerdote celebretur, semper enim celebratio quotidiana Sacerdoti incumbet.

Notas Primo, nos non indigere ejusmodi distinctione, si electa sit persona, vel si electus sit locus? æque enim excusari quotidianum Capellanum judicamus, asserentes Fundatorem velle solum morali modo obligare, seu gravare personam ad quotidianam Missam, nō vero phy-

sicè:

sicè, ut item morali modo velle honorare locum, quem eligit Missa quotidiana decorandum.

Nota Secundo, nos non afferre pro ratione c. *significatum de Prebendis* quo aliqui ad hoc probandum utuntur, sed intentionem præsumptam, & rationabilem Fundatoris? Putamus enim ex illo cap. non posse nos argumentari: siquidem ibi sic loquitur Pontifex de quotidiano Beneficiato. *Quanto frequentius potest salva honestate sua, & debita devotione Missas celebret* Vbi Glossa sic habet. *Hoc dicit, quia non esset honestum, ut bis, vel ter Missam in die celebraret. Vel Salva, id est, sine peccato mortali, quod esset inhonestum.* Cum ergo sic explicari rectè possit textus ut de facto explicatur à Glossa, non possumus niti huic textui ad probandam illam vacationem in Beneficiato, vel legatario annuali, multo minus in obligato celebrare per solum continuum mensem, vel continuam

tinuam hebdomadam, quasi possint etiam & hi vacare, ut aliqui propter hunc textum quando eleemosina tota simul pro uno mense, vel hebdomada datur, minas bene concessserunt.

Dices, concedatur hoc propter nostram rationem præsumptæ voluntatis elargientis eleemosinam, Respondeo, quia per unum continuum annum physicè quotidie celebrare, est ex se difficile, ideo explicare potuimus non fuisse Fundatoris intentionem ad id obligare: at per unum mensem, vel hebdomadam continuo physicè celebrare non est certè ex se difficile, quare ad intentionem elargientis eleemosinam, quasi voluerit concedere tunc vacationem, recurrere nequaquam possumus.

5. Sed quoad vacationem prædictam. Excipe Primo, quando Fundator expressè præcipit, vel ea ejus verbis, omnibus circumstantiis expensis, velle colligitur, ut sine interruptione Missæ quotidie cele-

brentur, nam tunc ex una parte non possumus (cum constet de Fundatoris mente) aliter explicare, quam de continuatione physica: & ex alia parte, ad tale grave onus consensit Capellanus. Nec obstat honestum esse propter reverentiam, aliquoties à celebrando desistere: quia etiam est probabilissima opinio, optimum esse Sacerdotem, qui ad tantum Mysterium est institutus, quotidie, sine ulla prorsus interruptione, celebrare; ad quam opinionem sequendam se Sacerdos obligavit, dum ei oneri, quamvis difficili, accepto stipendio consensit: id, quod etiam est satis moderatum, cum, regulariter, possit, quando velit, satisfacere per alium.

6. Excipe a Secundo, quando onus est Ecclesiæ, vel Monasterii, ut curet dici Missam quotidianam, tunc enim nulla est danda vacatio, quia

a *Suar. de Euch. disp. 86. sec. 1. §. De beneficiis circa fin.*

quia tunc non militat ratio dicta n.

4. Siquidem tale onus per varios Sacerdotes satisfaciendum, præcipitur. Idem puto quando expresse præscribitur Capellano, ut Missas quotidianas dicat per se, vel per alium, velut Missas celebrare faciat, &c. talis enim expressio videtur significare, non injungi onus Capellano celebrandi dumtaxat, sed curandi, ut celebrentur, quotidianæ Missæ sine interruptione.

7. Dices cum Bonacina *a* quando Fundator eligit personam, si intenderet quotidianam sine interruptione Missam, intenderet obligare Sacerdotem ad rem illicitam, quod non est, quando eligit locum, quia tunc non intendit, nisi cultum loci, & per accidens injungit quotidianam physicè obligationem, quam jam potest Sacerdos evitare celebrando ex alium, ergo aliud præsumendum est, quando eligi-

a *Bonac. de Euch. d. 4. q. ult p. 7. §. 2. n. 17.*

eligitur persona, & aliud, quando eligitur locus.

Respondeo, utrumque negandum esse, & quod quotidiana sine interruptione Missa sit res illicita, & quod non idem sit, quando est electus locus. Hoc posterius patet ex dictis, quia onus semper redundat in personam Sacerdotis; illud prius nec item multa probatione indiget. Quid enim ais? Ergo pii Sacerdotes, qui quotidie sine interpolatione sacrificant, illicitè agunt? ergo Regula Sacerdotum Societatis Iesu, quæ injungit, ut illi quotidie celebrent, illicita est? Audi Cassianum [a] approbantem Monachorum suæ ætatis quotidie sacrificantium, immo & communicantium consuetudinem. *Qua puritate* (inquit) *oportebit custodire nostri corporis, atque animæ castitatem, quod necesse est quotidie Sacrosanctis Agni Carnibus vesci?* Recte igitur

[a] *Cassian. lib. 6. de spirit. fornicat. cap. 8.*

igitur dixisset Bonacina, si id difficile dixisset, nunc vero cum illicitum dixerit, non rectè dixit. Et nota ipsum inter ceteros citare pro se Suarium, [a] qui tamen numquam ejusmodi onus illicitum, sed onus intolerabile; hoc est, satis difficile toleratu, ut omnes fatemur, asseruit.

8. Illud hic addunt Doctores, [b] hunc Sacerdotem quotidianæ Missæ debitorem, posse quater, vel sexies in anno pro se, aut suis, vel aliqua alia causa occurrente Sacrificium offerre, quia non est putandum, Fundatorem hoc rarum auxilium spirituale suo Capellano denegare voluisse.

Va-

a *Suar. de Sacr. disp. 86. sec. 1. §. De beneficiis circa finem.*

b *Naldus v Missa n. 7. Peyr. t 1. Adbit. c. 1. n. 23.*

Vacare quoad Applicationem an possit Capellanus in die Commemorationis Defunctorum.

9. EO die omnes Sacerdotes ad celebrandum pro aliis etiam physicè quotidie obligatos posse, immò debere Missas applicare generaliter pro omnibus Fidelibus Defunctis, docent Fraxinellus *a* & Gavantus. *b* Ratio esse potest Prima, quia ita consuetudine introductum videtur.

Secunda, quia in titulo primæ Missæ Defunctorum dicitur *Missa in Commemoratione omnium Fidelium Defunctorum.* Nota illud *Omnium* non ergo unius in particulari.

Tertia, quia in Missa illius diei Oratio est generalis pro omnibus Defunctis.

Quartæ,

a *Fraxin. de oblig. Sacerd. sec. 4. con. 6. 4. §. 22.*

b *Gavant. p. 4. in Rubr. Miss. tit. 12. n. 18.*

Quarta, quia intentio Ecclesiæ in tali solemni die est, ut generaliter omnes Defuncti etiam destituti aliis suffragiis adjuventur.

Quinta, quia sic propter pietatem in eas purgantes animas præsumi potest, voluisse quoscumque Missarum Fundatores.

10. Verum hæ rationes licet probabile reddant, quod possint, non tamen convincant, quod debeant, quia non est, imponendum onus, nisi de eo clarè constet, ut in simili sæpe diximus.

Ad primam autem responderi potest, vel eam consuetudinem non adesse, vel certe non apparere esse introductam sub obligatione.

Ad Secundam; eum titulum solum ostendere illam Missam in specie, & non aliam debere recitari in illo die.

Ad Tertiam; Quamvis Oratio extrema sit generalis, non propterea Applicatio Missæ non potest esse specialis. Patet in omnibus aliis

Missis

Missis per annum, in quibus Oratio est semper universalis pro omnibus fidelibus.

Ad Quartam, Ecclesiam id quidem intendere ut consilium, non ut præceptum.

Ad quintam, voluisse, non obligasse.

§. II.

De die, quo conceditur Capellano vacatio, & obiter de Vacatione Diei Iovis Sancti, & Sabbati sequentis.

1. EO die, quo ut dictum est, licet à quotidiana Missa vacare Capellano, cùm non obligetur vacare, sed solum concedatur cessandi facultas, quæri potest, an si tunc celebret, possit illam Missam, pro se, vel pro alio applicare?

Respondeo, non posse[a] (nisi forte

[a] *Tamb. de jure Abb. t. 2. d 5. q 9. num. 15.*

te aliquando utatur concessione, quater, vel sexies in anno, data n. 8. quam concessionem cum hac præsenti quæstione non legitimè confundit Peyrinus) *a* sed posito, quod celebret, pro Fundatore celebrare debere. Ratio est, inquit Bonacina *b* quia tunc non vacaret ob honestatem, & reverentiam Sacrificii, sed ob avaritiam accipiendo duas eleemosynas, alteram, quam ut Capellanus fruitur, alteram, quam nunc recipit.

2. Verum hæc ratio non est saltem universalis, nam posset pro se, vel pro alio liberaliter celebrare, Ratio igitur universalior esse potest, quia sicuti v.g. Dominus vineæ, si ea nullum fructum seu modicum producit; nullo, vel modico fruetur, si vero uberrimum, illo integro non est defraudandus: ita, cum omnes Missæ Capellani, sint Funda-

a *Peyr. t. 3. in Addit. c. 1. n. 23.*

b *Bonac. disp. de Euch. 4. q. ult. p. 7. §. 2. n. 16.*

Fundatoris, illique omnes debeantur; posito quod celebrantur, Fundatoris esse, non alterius, debent.

3. Confirmatur ex quadam doctrina Joannis Delugo, *d* qui quæri, an Capellanus, qui obligatur omnibus feriis quintis, sextis, & Sabbatis totius anni celebrare possit, vel debeat feria quinta Iovis Sancti, & sequente Sabbato celebrare? Feria enim sexta non posse vidimus suo loco, *a* Respondetque non obligari, immo nec teneri deinde in alia hebdomada supplere, quia scilicet potest se conformare Ecclesiæ, eo die cessantis à Sacrificiis privatis, nec præsumendum est Fundatorem contrarium voluisse; addit nihilominus posse quidem celebrare, sed debere applicare, juxta intentionem Fundatoris, atque adeo nec sibi, nec aliis

a *Delugo disp. de Euchar. 21. sect. 2. num. 40.*

b *Supra l. 1. c. 6. § 1. n. 1.*

posse eas Missas quamvis voluntariè dictas applicare. Hæc Delugo, qui hujus ultimi dicti rationem non tradit; verum illa est quam nos n. præcedente ex paritate domini fundi breviter, deduximus.

4. Pro illis sex Missis in anno quas Capellano concessimus §. præcedente num. 8, potestne, quando pro aliis applicat, sumere stipendium? Respondeo, mihi videri non posse, quia contra hæc Decreta Sacræ Congregationis sumeret pro eadem Missa duo stipendia, & hic valere rationem Bonacinæ n. 2, allatam fateor.

§. III.

An celebrans aliis, quàm designatis diebus, satisfaciat.

p1. SI quis obligetur celebrare v. g. feria quarta, sexta & Sabbato totius anni, ipse celebret feria secunda,

secunda, tertia, & quinta, satisfacitne obligationi?

Dico, si à Fundatore addicti tales dies sunt, vel propter cultum, seu honorem Altaris, vel ob peculiarem devotionem, ut Sabbato propter Beatiss. Virginem, Feria sexta propter Domini Passionem, &c. nequaquam *a* satisfacere: satisfacere, si propter fructum Missæ. Ratio est, quia ibi non servatur Fundatoris mens: hic, quoad principale, servatur, & parva illa variatio temporis, cum non sit in alicujus præjudicium, ad summum erit veniale, immò ex rationabili causa, nullum.

2. Non inficior etiam in prioribus casibus vix illam varietatem posse accedere ad mortale, cum pariter videatur modici præjudicii. Excipe in casu, quo forte sine causa, quæ Sacerdotem excusaret, alii, die festo, Missæ non interessent.

a *Delugo de Euchar. dis. 21. sec. 2. num. 43.*

3. Idem cum eadem exceptione dicendum de eo, qui obligatus nunc, celebrat in alia hora, modo præsens forte necessitas alia hora non defierit, ut alibi dictum [a] est in simili.

4. Atque ex his colligitur. An Capellanus obligatus quater v. g. in hebdomada facere Sacrum in tali Ecclesia, satisfiat, si sacrum ibi semper faciat in diebus feriatis. Nam si ex circumstantiis, [b] verbisque Fundatoris apparet, finem Testatoris fuisse, ut ibi adesset Missa ob commoditatem vicinorum, vel quid simile, non satisfaciet, si ob solum fructum, utique satisfaciet. Id autem quomodo apparere possit, ex supradictis [a] quivis colligere facile poterit.

5. Quid si quis obligetur in mense v. g. alternis diebus facere Sacrum, ipse vero quotidie celebrans absol-

[a] *Supra c. 1. §. 9. n. 9.*

[b] *Bonac. de Sacr. disp. 4. q. ult. p. 7. §. §. n. 5.* [c] *Sup. c. 1. §. 3. àn. 15.*

absolvat obligationem in primis quindecim diebus, & quid si postponat, absolvatque in diebus quindecim posterioribus?

6. Dico, utrumque *a* excusari posse, quia cum mutatio sit modici temporis, parva reputatur. Multo magis pro eo, qui anticipat ob diligentiam. Semper autem habenda sunt præ oculis illa duo: Ne scilicet electus sit talis dies ob causam peculiarem, ut dictum est n. 1. & ne fiat in præjudicium aliquorum, prout dictum est supra *b*

7. Denique si Missæ quotidianæ propter diminutionem redditus à legitimo Superiore reducerentur ad sexaginta v. g. Missas annuas poterit Capellanus eas adimplere in duobus mensibus ultimis anni, nec obligatur in anni initio. Quamvis enim ratio legati pii petat

a *Delugo de Euch. disp. 21. sec. 2. n. 43.*

b *Supra lib. 2. c. 2. §. 8. n. 4. innctenum. 9.*

solvi a initio anni, idemque exposcat necessitas animarum Purgatorii, pro quibus illæ Missæ sunt forte celebrandæ, tamen nisi aliud petat expressa conventio, vel voluntas Testatoris, usus est in contrarium, & Testatoris mens satis ostendit, huic moræ se consensisse, dum successivè per annos, & non simul Missas celebrandas esse, disposuit.

Quamdiu possit Sacerdos differre in cæteris casibus solutionem Missarum, diximus supra cap. 1. §. 9. à numero 4.

§. IV.

a *L. Si ita fuerit libertas relicta. ff. de manum. Test. lege Dianam p. 316 res. 29.*

§. IV.

De hora, qua Capellanus celebrare tenetur.

Vbi

De Canonico celebrante horæ Officij.

1. DE hora, qua celebrari potest, supra[a] disputavimus, hic autem sermo est de hora, ad quam Sacerdos se obligavit ex pacto. Et quidem pactum servandum esse, dariqúe parvitatem materiæ, si plus minus ab hora decreta discedatur, patet ex regulis universalibus; sicuti quodnam peccatum sit, si tale pactum non servetur, colligitur ex modo dictis §. 3. num. 3. Illud ergo huc tanquam in apposito loco tractandum reduco. An Sacerdos Canonicus distribu-

[a] *Supra l. 1. c. 6. §. 4.*

stributiones Officii lucretur, si ea hora, qua Officium in Choro recitatur, Missam celebret.

2. Communis, & vera opinio est, præciso Privilegio Pontificis, vel legitimæ consuetudinis, non lucrari. *a* Ratio est, quia nec est, nec censetur esse præsens in Choro, qui Missam in Ecclesia celebrat. Distributiones vero dantur solum assistentibus in Choro, exclusa, ut habet Tridentinum *b* qualibet Canonicorum remissione.

3. Per hoc autem non tollitur, quin, ob necessitatem Ecclesiæ, v. g. ob defectum celebrantium, Præfectus Chori possit disponere, *c.* ut Canonicus tempore Officii Missam in Ecclesia sua Collegiata celebret, tunc enim merito lucrabitur distributiones, quia, accedente legitima Superioris dispositione, moraliter judicatur Canonicus non abesse.

§. V. Pro

a *Bonac. de Euch. d. 4. q. ult. p. 7. §. 5. n. 7* b *Trid. sess. 24 c. 22. de reform.*

c *Bonac. ib. n. 7.*

§. V.

Pro quo sit prius celebrandum, quando pro multis simul debes.

1. DAt tibi eleemosynam manualem Petrus pro decem Missis, dat Paulus item similem stipem pro aliis decem, nec alteruti anterioritatem promittis (tunc enim non est dubium promissioni tibi standum esse) pro quo prius satisfacias pro Petro, an pro Paulo?

Respondeo, pro quo velis. Ratio est, quia cum ex dictis c. 1. §. 9. n. 4. habeas latitudinem duorum, vel trium mensium, in quibus satisfacere vales, potes quem volueris intra idem tempus anteferre.

2. At quis æquius præferetur? Respondeo, certe qui prior petiit juxta Reg. juris. *Qui prior est tempore potior est jure*, nisi propter aliquam

cir-

circumstantiam caritas contrarium persuaderet.

Aliqui a censuerunt æquum esse, ut alternatim ejusmodi oneri satisfierer, ita scilicet ut uno die celebretur pro uno, altero die pro altero, & sic vicissim ad finem usque, quod certè est probabile.

3 Petes: in hoc casu ritene satisfaceret Sacerdos, si celebraret vigori Missas in communi simul pro Petro, & Paulo, qua ratione in singulis Missis dimidium fructus obveniret uni, & dimidium alteri? Respondeo. Id non approbarem propter varias rationes, quas vide apud Fraxinellum, b sed maximè propter voluntatem petentium, qui dum petunt à te tot Missas, tum fructus separationem, tum communionem cum aliis excludere videntur.

Quis-

a *Fraxin. de Sacr. oblig. sec. 4. conch. 4. §. 7. n. 2. referens Bonac. aliosque.*

b *Fraxin. ib. n. 1.*

Quisnam æquius præferatur, si quando Ecclesia plures pluribus Missas debet, & non potest omnes celebrare, dicam infra cap. 5. §. 1. n. 4.

§ VI.

De dispensatione quoad tempus: remissive.

1. CIrca hoc, Dico eundem Superiorem iisdem de causis posse dispensare in tempore, qui potest in loco, nam propterea recole, quæ dicta sunt sup. c. 2. §. 2.

CAPUT IV.

De Capellano celebrante per alium.

§. I.

Quando quis potest celebrare per alium;

1. SIt unica regula. Quoties Fundator non apposuit hanc clausulam

sulam, ut *per se ipsum Capellanus celebret*, seu *non celebret per alium* poterit [a] semper per alium supplere. Ratio est, quia ex una parte Sacrificium est æqualis valoris, & ex alia, nisi se Fundator explicuerit, nil, saltem principaliter, velle, nisi ipsam Sacrificii oblationem, nec elegisse paculiarem personæ qualitatem præsumendus est: Adde multas Sacræ Rotæ decisiones dictam regulam confirmantes.

2. Hinc infero Primo, idem esse sentiendum in eleëmosynis manualibus Si quis enim à te Missam exposcat, nec explicite postulet, ut per te ipsum satisfacias, poteris per alium Ratio est jam dicta,

3. Infero Secundo, Capellanum [b] prædictum habentem onus celebrandi

a *Bonac. de Euch. d. 4 q ult. p. 7. §. 1. n. 1. March. de ord tr. 5. p. 2 n. 4. cap.*
b *Bonac. ibid. Barbos. de potest. Ep. all. 24. n. 9.*

brandi in determinato Altari, vel Ecclesia, & posse per alium supplere, nec posse ab Episcopo compelli, ut per se celebret. Ratio est, quia jam implet Testatoris mentem, quam non adimpleret, adeoque, quam non adimpleret, adeoque posset cogi, in illo solo casu, quo ipse personaliter, ut diximus, esset electus.

4. Infero tertio, non a posse per alium satisfacere, eum Capellanum, qui in cathedralibus gaudet per suam Missam, distributionibus qnotidianis. Ratio est, quia ejusmodi Capellaniæ requirunt Præsentiam personalem, unde quando eligitur is Capellanus, fit veluti quædam conventio, ut nisi personaliter celebret, distributiones non lucretur.

Idem propter eandem rationem dic, si alicubi sit similis lex, vel

a *Gratian. Monean. Gonsal. apud Marchin. de q. d. tract. 3. part. 20. 29. num. 16.*

legitima consuetudo celebrandi per se.

5. Infero Quarto, posse aliquem celebrare applicando Missas pro alio effectu, ad quem alter Sacerdos obligabatur, hoc altero inscio, immo, & pro illis Missis, recipere stipendium. Petrus v.gr. obligatur celebrare decem Missas pro Defunctis, nec tamen illas celebrare curat, si Antonius eas, Petro inscio, celebrat, proque dictis defunctis applicat, dico Antonium satisfacere obligationi Petri, idque posse deinde significare eidem Petro, & accipere stipendium. Ratio est, quia jam defuncti per alium lucrati sunt fructum, ergo dignus est hic alius sua mercede.

6. Infero Quinto, quid dicendum sit ad illum casum, de quo olim interrogatus fui Panormi. Confratres quidam elegerunt Antonium Sacerdotem, qui diebus festis

a Bonac. dict. §. 1. n. 4.

celebraret, & Confratrum confessiones audiret. Post aliquot menses nactus Antonius pinguiorem Capellaniam, satisfacere prædictis Confratribus intendebat per alium, poteratne id tentare contra Confratrum voluntates? Respondi negativè cũ enim eundem Confratres in Confessarium sibi elegerint (immò de consuetudine in nostris Regionibus sic intelligitur, cum Sacerdos eligitur ab hujusmodi Confratribus) clarè constabat electam personam illam peculiarem fuisse. Adde quod sicuti quando est obscura testatoris voluntas, recurrit ad intelligentiam verborum ejus, ita hic confugere oportebat ad Confratrum sensum, qui jam de sua mente contra Sacerdotis intentionem testabantur.

7. Infero Sexto. Si quis obligatus in tali Ecclesia pro aliquo celebrare, celebraret in alia applicando Missam pro illo, simul curans, ut alius Sacerdos celebraret loco

ipsius in illa Ecclesia designata quoad Præsentiam tantum, non verò quoad Applicationem; satisfaceret suæ obligationi. Ratio est, quia totam Fundatoris mentem adimplet. Solum est advertendum, ne Ecclesia illa sit electa fortè, quia ibi adest Indulgentia applicandi ibi Missam pro Defuncto, tunc enim non impleretur mens Testatoris, ut per se patet.

§. II.

Quando Capellania possit non Sacerdoti conferri?

1. EX dictis oritur illa celebris dubitatio. An Capellania Sacerdotalis relicta à Testatore possit conferri Clerico nondum Sacerdoti? Ratio dubitandi est, quia ex una parte, si Capellanus potest, ut dictum est, per alios satisfacere, quilibet Clericus erit ejusmodi Capellaniæ capax, cum possit per alium Sacerdotem satisfacere:

facere : Ex alia tamen videtur mens Testatoris Sacerdotem velle, dum Sacerdotalem Capellaniam instituit esto, deinde Capellanus Sacerdos institutus, per alium valeat satisfacere.

2. Tres sunt sententiæ. Prima *a* docet absolute ejusmodi Capellaniam non posse conferri, nisi Sacerdoti. Secunda, *b* posse Clerico, dummodo Testator non se explicuerit velle omnino Sacerdotem. Tertia *c* cum eadem exceptione posse quidem, sed debere conferri solum ei Clerico qui infra annum Sacerdos ordinari possit. Prima opinio fundatur in secunda parte rationis dubitandi. Secunda in prima parte ejusdē. Tertia in paritate cū ceteris beneficiis Sacerdotalib⁹, in

a *Barbos. de potest. Episc. all.* 24. *n.* 37 *Garsias apud Marchin. mox citandum* b *Bonac de Sacr. disp.* 4. *q ult. p.* 7. §. 1. *n.* 1. *clarius Fag.* 1. *Eccl p.* 1. 3. *c.* 9. *n.* 3 *afferens exemplum Sur.* c *Marchō, de ord. tr.* 3 *p.* 2. *c.* 19. *n.* 4.

quibus sufficere *a* solet habilitas, & potentia proxima ad Sacerdotium, qualis est in illo, qui infra annum initiari potest?

3. Ex his sententiis Primam non amplectimur. Quia nisi Testator se explicet, non præsumitur tantum rigorem voluisse in sua dispositione. Secunda, & Tertia sunt probabiles, quia bonis rationibus innituntur.

4. Atque ex his recte *b* colligimus, posse quemlibet habere duas, vel tres Capellanias requirentes Missas etiam in diversis locis, quia hæ sunt instar Beneficii simplicis, quod non requirit residentiam, & per alium suppleri jure potest.

Quan-

a *Trid sess. 24 c. 12. de reform. c. si pro Clericis c. ei cui de præbendis in 6.*
b *Fagund. ibid. aliique.*

Quandonam Fundator præsumitur velle, ut Capellania Sacerdoti actuali conferatur?

5. DIco illam esse universalem Regulam, *a* Debere Sacerdoti conferri, quoties verba Testatoris, sive laici sive Ecclesiastici significant, affectant, seu postulant personam Sacerdotis; Non debere, quoties affectant ipsam Missam. Clarius: debere quando principaliter eligitur persona Sacerdotalis, secus quando principaliter intenditur Sacrificium.

Exemplis adhuc clarior fiet regula. Si quis fundator ita disponat. *Eligatur, seu præsentetur Presbyter bonæ conditionis qui tot Missas celebret. Eligatur qui Missam celebret. Celebrentur à Sacerdote tot Missæ. Hæredes in tali Capella Capellanum eligant, qui tot Missas pro me celebret;*

a *Ex doct. citatis.*

vel diu noctuque Altari serviat, divinaque officia recitet. Præsentetur, qui tot Missas in hebdomada celebrare teneatur. Præsentetur Capellanus, seu Sacerdos; Si inquam ita disponat Fundator, videtur solum onus Missæ respicere non personæ qualitatem. Nisi fortè id sit in Cathedralibus per distributiones quotidianas, quia tunc personalis est dispositio n 4. diximus.

6. Si sic disponat. *Missa tot celebrentur non per alium; sed per proprium Capellanum meum, vel per proprium Rectorem Ecclesiæ Capellanus meus deserviat personaliter. Non eligatur nisi sit Sacerdos. Capellania non conferatur nisi Sacerdoti. Capellanie non præsentetur nisi Sacerdos. Legatum meum non assequatur nisi Sacerdos, Iubeo conferri Sacerdoti, & non alteri. Præsentetur, seu conferatur Sacerdoti qui sit Presbyter bonæ famæ,* nam per hanc geminationem videtur exposci Sacerdotium: si, inquam, aliquo ex prædictis modis

dis

dis disponat, eligitur ipsa Sacerdotis persona: Nisi fortè alicubi, etiam positis his, vel similibus verbis fuerit introducta consuetudo contraria, id est, fuisse admissos Capellanos non Sacerdotes: nam tunc ex tali observantia subsecuta, videtur mens Testatoris explicata fuisse pro non Sacerdote.

7. Unum non prætermittam; esse nimirum probabile *a* etiam in hoc secundo dispositionis modo n. 6 dicto, satis esse si talis eligatur, quia infra annum possit ordinari. Ratio est, quia interim potest supplere per alium, & ex alia parte, qui intra tam modi um tempus fieri Sacerdos potest judicatur habere sufficientem habilitatem, cum qui in proximo initiandus est Sacerdos, ut Sacerdos habeatur in jure.

a Fagund. Eccl. prac. lib. 1. c. 9. n. 3. Lottherius de re Benef. lib. 2. quæst. 47. num. 31.

§. III.

Obligatus per se ipsum, per alium celebrans an peccet: Et an obligetur ad restitutionem?

1. Quod peccet, & quidem ex genere suo mortaliter, (nisi excuserur à parvitate materiæ, vel à necessitate, de qua mox cap. 5.) dubium ne sit, quia facit contra mentem Testatoris, & contra pactum. Vide quæ diximus supra cap. 2. §. 1. aliqua enim ex illis sunt hic proportionaliter, applicanda.

2. Quoad restitutionem Dico non obligari. *a* Ratio est, quia quantum ad principale, (qui est fructus ex opere operato) tantum exhibitum fuit per alium quantum fuisset

a Bona cdisp. de Euch. 4. q. uls. p. 7. §. 1. n. 2. ex Azor.

fuisset per se ipsum, cum omnia Sacrificia sint ejusdem valoris.

3. Dicet, ac devotio fortè fuisset major ejus, qui per se ipsum celebrare debebat, unde potuit illatum fuisse damnum ei, qui Missam petiit quoad fructum ex opere operantis.

Respondeo. At devotio fortè fuit major alterius, qui supplevit, unde potuit evenisse majus emolumentum ei, qui Missam petiit. Adde dictum fuisse supra [a] hujusmodi fructus spirituales, quamvis à petentibus Missas omnino volitos, non cadere tamen quoad restitutionis onus, in considerationem,

De *Sacerdote, qui committit alteri Missas, quas hic non celebret.*

4. SI Capellanus, etiam ille, cui permittitur per alium celebrare, alium deleget, & hic non celebret, quid fiet?

[a] *Supra c. 1. §. 9. n. 11.*

Dico Capellanum debere numerum Missarum ipse, vel per se, vel per tertium supplere, vel eleëmosynam reddere. Ratio est, quia si à te ego emerem v g. picturam à te faciendam, & tu traderes illam; dato pretio, efformandam alteri tertio: si hic ex quocumque casu etiam subitanea morte correptus, exequi injunctum opus non potest, tu non existimeris ab obligatione providendi me de pictura, ita proportionaliter in casu nostro: Et ratio ulterior est, quia tibi perit, seu deficit ille suffectus, non mihi, qui tecum contraxi, non cum illo.

CAPUT V.

De Obligatione Capellani, quando adsunt impedimenta celebrandi, quæ ipse removere non potest.

1. ID hic agimus: nam quando removere potest dicemus capite sequenti,

sequenti. Et quamvis utriusque tractatio commodiorem fortasse habuisset alibi locum, huc tamen, ubi agimus de obligatione Capellani, nec incommodè rejecta est.

2. Solent autem ejusmodi impedimenta se tenere vel ex parte Sacerdotis, vel ex parte loci, vel ex parte temporis, vel ex parte similium circumstantiarum, de quibus claritatis gratia, sic breviter, separatim, disputamus.

§. I.

De impedimentis ex parte Sacerdotis.

1. SI Capellanus infirmus, carcere detentus, vel simili impedimento laborans tenetur per se celebrare, nec potest; certum est[a] eum esse excusandum à celebrando per se, quia est legitimè impeditus; sed adhuc quæritur, an tunc

[a] *Doctores mox citandi.*

tunc statim teneatur per alium supplere, ne scilicet gratis fruatur interim stipendio annuali, quod pro se currit?

2 Dico distinguendum esse. *a* Si breve est impedimentum, non teneri; teneri, si longum, nisi expressè colligatur, mentem testatoris fuisse, ut nunquam deesset Missa. Ratio est, quia præsumendum est Testatorem noluisse tam rigidè in brevi impedimento cum suo Capellano agere; ut statim ad restitutionem teneatur: at in longo, vel quando se declaravit, præsumitur, voluisse.

3. Verum quænam erit brevis, quæ longa infirmitas brevis, vel longus carcer? *&c.* Respondeo loquendo de infirmitate (eademque est ratio de ceteris legitimis impedimentis) Barbosa *b* asserit esse infirmitatem octo, vel decem dierũ, Bonacina, *c* quindecim dierum.

Petrus

a *Ibid.* b *Barb. de pet Ep p 2 coll 24 n. 4* c *Bonac. d. 4. de Euc. q. ult. p. 8. n. 17*

Petrus [a] Navarra, unius mensis. Delugo, [b] mensium duorum: Omnes probabiliter, quia in jure tale tempus breve judicatur. Vide supra c. 1 §. 9. n. 4. Vide etiam cap. 3. §. 1. num. 6. ubi adverti nullam dari Vacationem, quando onus est susceptum, ab Ecclesia, quæ curet dici Missas quotidianas, nam etiam & hic proportionaliter est dicendum non sufficere ad excusandum Monasterium, seu Ecclesiam impedimentum unius Sacerdotis, sed debere esse totius Monasterii, quod certe rarissimum erit.

4. Quod si in Monasterio, vel Ecclesia adsint aliquot infirmi, sed qui validiores sunt, sufficiant ad onera Missarum, illa illorum infirmitas non excusabit, quia cum obligatio sit Monasterii, & non particularium immediate iis, qui incolu-

a *Petrus Navarr. de rest lib. 2. c. 3. n. 110.* b *Delugo de Euch. d. 21. sect. 2. num. 49.*

columnes remanent, onus totum Missarum incumbet.

5. Quod si, qui sani remanent, omnia onera, quæ forte diversarum personarum habet Ecclesia, solvere non possunt, quæ possunt, solvant.

9. At quarum personarum, quandoquidem non est major ratio de una, quam de alia? Respondeo, ad ratam singulorum ita, ut omnes aliqua Missa careant, aliquam habeant juxta majus, vel minus legatum à singulis Ecclesiæ relictum, pinguiori plures Missæ, minus pingui pauciores tribuendo. Ratio est, quia ita æquitas exposcere videtur non enim video cur in hoc casu locum habere possit illa Regula. *Qui prior est tempore potior est jure* cum prioritas non videatur hic esse tanti momēti, ut vincat cetera posteriora legata forte pinguiora.

6. Negotium grave Capellani, vel incommoditas inducuntne dictum legitimum impedimentum?

Respon-

Respondeo affirmativè de priore, sed de posteriore negativè. Ratio est, quia negotium grave reducitur ad necessitatem; Incommoditas, dum remanet in terminis Incommoditatis, ad negligentiam, ad quam evincendam jam habet stipendium Capellanus.

Unum adverto Superiorē quando videt suorum Sacerdotum dicta legitima impedimenta, debere esse sollicitum ad alios advocandos in subsidium, æquitas enim postulat, ut si id possit, non negligat.

§. II.

De Impedimento ex parte loci.

SI Ecclesia est vi lata, si interdicta, si destructa, non inveniantur claves ejusdem, ad quid obligabis Sacerdotem?

Dico maxime hæc esse advertēdum, an Fundator præsentiam solam

lam intenderit, an etiam Applicationem, de qua re satis supra [a] dictum est; si enim solum intendit Præsentiam ob commoditatem populi, vel ob aliud in tali die determinato ad nihil Sacerdotem obligare parerit, quia jam impossibilis, vel moraliter, vel physicè reddita est executio mentis Fundatoris tali addicta diei, nec alium diem curantis. Si verò intendit, vel Applicationem, vel merum cultum Dei, & consequenter Sacrificium nulli diei addictum, tum jane Capellanum obligamus, vel ad celebrandum eodem die in alio loco, si locus aptus suppetat, vel ad resarciendum alio die. Ratio est supra tacta, id est præsumpta Fundatoris voluntas. Cæteera pertinentia ad locum, vide loco suo supra toto c. secundo.

De

[a] *Supra c. 1. §. 2 à n. 15.*

§. III.

De impedimento ex parte temporis, & aliarum circumstantiarum.

1. DE impedimento ex parte temporis, tum ex proxime dictis, tum ex dictis toto cap. 3. satis superque colligitur, quid sentiendum sit.

Idem de cæteris impedimentis. v. gra. quod non inveniatur, nulla Capellani culpa, Calix, vestes sacræ, Hostia, & similia, ex dictis enim facile quivis intelliget, ad quid in ejusmodi casibus Capellanum obligare oportebit.

CAPUT

CAPUT VI.

De obligatione Capellani ad removenda, vel non apponenda impedimenta celebrandi, quando ea non apponere, vel removere potest.

1. CApellanus obligatus cras, perendie, sequentibus diebus per se ipsum celebrare est, v.g. infirmus, vel carcere detentus, vel excommunicatus, &c. quam obligationem habet removendi impedimenta carceris, vel morbi ad finem adimplendi debitas Missas? Rursus, si permittat se in carcerem conjici, si in remotas regiones discedat, si Missale projiciat, sanè impedietur, ne possit satisfacere: quærimus, quam oligationem habet hujusmodi impedimenta non apponendi?

§. I.

§. I.

Præmittuntur aliqua necessaria pro resolutionis quæstione.

1. UT hæc, & similia decernamus, præmittendum est quoties quilibet obligatur ad observandam aliquam legem, obligari etiam ad non apponenda impedimenta, & ad tollenda, si adsint, quæ obstant observationi legis. Si quis v.gra. obligatur audire Missam, obligatur etiam ad surgendum è lecto, quod est impedimentum illam audiendi. Ratio est, quia Superior, qui præcipit finem, censetur, & media ad ipsum recipere, secus non efficaciter finem vellet, & sane deficeret, si veluti terminum volens non curaret de via; non apponere autem vel tollere impedimenta, unum est ex mediis ad habendum finem.

3. Quoniam vero non semper obliga-

ligamur omnia omnino impedimenta removere, seu non ponere statim enascitur difficultas, ecquonam modo nobis constare possit, quænam obligemur, quæ vero non item? Et quidem varii modi afferri solent, ille à Sanchez *a* allatus, & á Merolla *b* repetitus, fere nunc ab omnibus recipitur; quod scilicet spectãda sint quattuor. Primo, vis, & rigor præcepti, quædam enim benignius, quam alia explicantur, ac minoribus causis excusantibus indigent. Secundo, necessitas, & utilitas, quam affert ejusmodi impedimentum, de quo an colli, vel non poni debeat, dubitatur. Tertio vicinitas, aut distantia, quam tale impedimentum, vel medium habet ad rem præceptam: minus enim distat ad impediẽda auditione Sacri iter à me correptam die Jovis, quam die Sabbati, & die Sabbati, quam ipso die Dominico. Quar-

a *Sanch. lib. 1. in Dec. c. 15.* b *Merol. tom. 2. d. 4. de leg. c. 3. dub. 37.*

Quarto, conjunctio per se, vel per accidens, seu, intrinseca, vel extrinseca, quam habet medium cum materia, seu re præcepta. Magis enim v. gr. per se, & intrinsecè conjungitur Breviarium cum recitatione Horarum, quod per se ad illas requiritur, quam conjungatur bona valetudo, aut non esse excommunicatum cum auditione Missæ, quæ solum per accidens ad illam pertinere videntur.

His diversimodè in singulis præceptis computatis, judicandum erit (ait ibidem Sanchez) an culpa sit admittere, vel non prohibere impedimenta illis præceptis obstantia. Sed id fusè prosequi ad nos non pertinet, poterit legi Castropalaus, *a* & Merolla, *b* aliique ab ipsis citati.

4. Præmittendum Secundo, in materia de qua nos agimus, adesse unum, quod magis, quam in aliis

a *Castrop. tit. 1. d. 1. de leg. p. 21.*
b *Meroll. dicto dub. §7.*

materiis urget Capellanum ad prædicta impedimenta tollenda, vel non ponenda: nos enim hic supponimus adesse pactum inter Testatorem & Capellanũ, seu inter Missas expostulantes, & inter promittentes, quare cum hic urgeat, titulus Justitiæ, qui fortior est cereris, major erit obligatio Sacerdotis. Fac v.gr. te debere centum Petro, ex contractu emptionis cum illo inito; certè non solum, eodem die, quo, ex conventione solvere debes, sed etiam in quocumque præcedenti, pro die conventa, urgeris ad tollenda impedimẽta solutionis si potes, immò & ad moralem diligentiam adhibendam, ut pecuniã pro eodem die habeas Id quod non tã rigidè obligaris præstare in observanda v.g. aliqua lege; neque enim obstringeris ante tempus obligationis tam strictè impedimẽta, quæcumque tollere, & media adhibere. v.g. non obligaris duobus, vel tribus diebus ante diem festivũ abstinas

abstinere ab itinere, ne scilicet ponas impedimentum ad audiendum, eodem festivo die Sacrum.

His positis, rem hanc satis ex se variam, quinque dictis, expedio.

§. II.

Resolvitur quandonam Capellanus obligetur non apponere, vel removere impedimenta celebrandi.

§. DIco Primo, Capellanum, ut suæ obligationi satisfaciat, non posse die eodem, quo celebrare obligatur, ponere impedimenta per se obstantia Sacrificio. Hinc non potest se eodem die inebriare, dormire, confabulari, Missale projicere, vestes cereraque Sacra instrumenta in arca reposita nō extrahere, vel de loco vicino non accipere, &c. Ratio est, quia, si hæc eodem die poneret, clare convin-

cererur nolle ſuæ obligationi ſatisfacere.

6. Dico Secundo, nec ante tempus obligationis poſſe Capellanum apponere voluntaria impedimenta, quamvis per accidens obſtantia, niſi ex verbis Fundatoris, vel præſumpta ejus mente, ei aliquid permittatur. Ratio ducitur ex rigore tituli juſtitiæ jam dicto.

7. Hinc deducitur Primo, an ſi Capellanus ſe inebriet ante tempus urgens celebrandi, peccet contra pactū initum? Secundo, quid ſi alio diſcedat, ubi celebrare die ſtatuto non poſſit? Tertio, quid ſi ante dictum tempus projiciat Miſſale, vel Eccleſiæ claves? Quarto, quid ſi cibum nocivum comedat, vel quid ſimile faciat, quo infirmetur, & ſic ſacrificare non valeat: Agimus autem, quando non adeſt legitima excuſatio, vel quando non ſuffragatur aliqua facultas, juxta ſupradicta, vacādi, vel quid ſimile.

Puto enim in Primo, Secundo, &

Tertio

Tertio peccari à Capellano cum obligatione restitutionis in Quarto non item. Ratio est, quia se inebriare, vel discedere à loco Sacrificii, ut item Missale, seu claves projicere, est veluti directè inito pacto velle contradicere: at comedere cibum nocivum, vel quid facere, quo in morbum incidat, non ita? & ex alia parte, nec ex voluntate Fundatoris, nec ex consensu subsecuto Capellani, præsumendum est, ipsum obligari ad sanitatem tuendam, propter hunc determinatum finem celebrandi.

8. Dico Tertio. Si Capellanus sit infirmus, si carcere detentus, si simili impedimẽto constrictus, nõ obligatur sanitatem, vel liberationem procurare, ut satisfaciat obligationi celebrandi, nisi quid expresse in Fundatione dictum sit. Ratio est, quia non puto Fundatorem voluisse suũ Capellanum in his corporalibus impedimentis in volũtariis, quæ multũ per accidẽs se

lebrationem Sacrificii, tam rigidè obligare, dummodo quando potest & quando juxta dicta c. 5. §. 1. & 2. debet, suppleat dictus Capellanus per alium.

9 Dico Quarto. Si idem sit excommunicatus, suspensus, interdictus, vel etiam si per ipsum stet, quòd locus, ubi celebrare debet, sit interdictus, obligari videtur ad procurandam absolutionem, semper intelligendo, si non potest per alium, vel alibi supplere. Ratio est, quia hæc sunt directa impedimenta Sacrificii, ad quæ excludenda, cum potest, ratio justitiæ omnino Capellanum cogit.

10. Dico Quinto. Quando cibum nocivum sumere, vel quid simile facere Capellano permisimus, quo impeditur Sacrificium licet, si id prævideat, adhuc posse permittamus; nunquam tamẽ concedimus, id posse intendere. Ratio est, quia dum solùm prævidet, utitur jure suæ libertatis à Fũdatore verisimiliter

liter non ablato: at dum intendit, facit contra pactum cum eodem Fundatore celebratum, qui nunquam id concessit, immò negavit: si quidem, dum eum obligavi ad sacrificandum, obligavit ad volendum Sacrificium, non vero permisit illud nolle, nollet autem si comederet nociva, ut impeditus morbo, Sacrũ omittere cogeretur.

§. III.

An Capellanus impedimentum violationis Ecclesiæ tollere teneatur.

Ubi

Traduntur nonnulla de Violatione loci Sacri ejusdemque Reconciliatione.

1. ANtequam id decernam Præmitto Primo, quod in Ecclesia quantumcumque consecrata, si per aliquod ex sequentibus

delictis, (& quidem, satis probabiliter, non secretis *a* sed publicis) violata sit, hoc est sive per homicidium, sive per sanguinis, seminisve effusionem, sive per sepulturam infidelis, quamvis infantis, sive per sepulturam excommunicati, qui tamen post Concilium Constantiense nominatim denuntiatus, vel publicus Clerici percussor fuerit; non potest licite, & sine mortali, sacrificari, nisi prius reconcilietur, (quamvis sic Sacrificans *b* nec suspensus maneat, nec irregularis) vel nisi in casu necessitatis de licentia Episcopi. Talem fuisse Panormi judicavit P. Bernardinus Piccinus Societatis Jesu, Theologus Doctrina, & Sanctitate insignis, cum Ecclesia Cathedralis mane ipso die Pentecostes, in quem incidit festũ Sanctæ

a *Suarez de Sacr. d. 81. sect. 4. §. His positis Fagund. aliique relati à March. tr 3 p 3. c 10.* b *Suar loc. cit. §. Sed quaret Sà V. Eccl. n 20. Rodriq. 11. q. reg. 16. ar. 6. exc. Is qui de sent. exc. n. 6.*

Sanctæ Christianæ Patronæ Civitatis, fuisset, per effusionem sanguinis, violata. Immò necessitas tanta posset esse, ut, si ad Episcopum recursus non pateret, ejus licentia non *a* esset necessaria, Talem judicat Delugo mox citandus, si in die festo Populus aliam Ecclesiam non haberet, in qua Missam posset audire.

Hæc autem, & huc pertinentia, cum passim à Doctoribus, & quidem latissimè, tractentur, non est cur & nos inculcemus. Lege Joannem Delugo, *b* qui ferè universa, breviter, & cordate, complectitur. Lege item Marchinum, *c* auctoresque ab ipso citatos. Lege denique supra, *d* ubi dicimus, quid faciet Sacerdos, si incepta Missa, & contingat violari Ecclesiam.

a *Suarez & Fagun. apud March de or. tract 4 q. 1. c. 10 nu. 2.* b *Delugo de Euch. d. 20 sec. 2. àn. 52.* c *March. loc. cit.* d *Supra li. 2. c. 7. §. 5.*

2. Quoad Reconciliationem recolendum est, quod Ecclesia ubi Sacrificium Missæ celebratur, vel est consecrata, vel benedicta, vel solum ab Episcopo, seu alio potestatem habente, ad divina officia deputata, ut ex supra dictis, de loco sacrificii, patet. Iam, si solum sit deputata, violariqúe contigerit, reconciliatione probabilirer nõ indigere, docent multi, *a* id quod nobis satis est. Si sit benedicta, quilibet Sacerdos simplex, aqua per ipsum simpliciter benedicta, potest *b* illam, formula petita à Rituali Romano, reconciliare, id quod supra diximus lib. 2. c. 7 §. 5. Quod si aliqui Religiosi facultatẽ obtinuerunt

a *Navar Henriqu. Sotus apud Delugo citatum n. 59. aliique quibus adde Suarez de Sacerd. 81. sec. 4. §. 5. violatur fine, licet contrarium videatur docere. 1. de Relig. tr. 2 c. 9. num. 2. & 3.*

b *Layman lib. 5. tr. 5. c. 5. nu. 12. aliique colligiturque ex C. ultimo de consecr. Eccl.*

runt à Summo Pontifice, Ecclesias suas solum benedictas reconciliandi, id, vel factum est, ad scrupulos eximendos, vel quia contrariã sententiam sequebãtur. Denique si sit Ecclesia cõsecrata, posse, & debere ab Episcopo, aqua, per ipsum cum sale & vino & cinere, benedicta reconciliari, dubiũ nõ est. Sicuti nec dubiũ mihi est. Episcopum *a* ejusmodi facultatem delegare nõ posse simplici Sacerdoti, atque adeò nec Vicario suo, qui non sit Prælatus (quidquid aliqui *b* dicant) Ratio est, quia præter id, quod *c* supra in simili diximus, sic clarè decidit. *c. Aqua de consecr Ecclesia.* Posse deniq; ex delegatione Summi Põtificis à Mendicantibus, & participantibus cum illis, sed sub quibusdam conditionibus, ejusmodi consecratas Ecclesias reconciliati, habes

a *Delugo dis. de Euch. 20. sec. 2. n. 61 aliiq.* b *Victoria, Sa, Silvius apud Dianam p. 2. tr. Miscell. 1. res. 6.* c *Supra lib. 1. c. 3. §. 2. n. 4.*

bes in Bulla Leonis X. *a* & apud Porcellam, *b* Rodriquez, *c* & Ascanium *d* Tamburinum. Sacrificio ipso, fortè, in Ecclesia violata peracto, an eadem remáneat reconciliata, dictum est lib 1. c. 1. § 4 nu. 5.

3. His positis: facilè responderi potest ad propositam in titulo Dubitationem. Dico enim Capellanum, seu quemcumque obligatũ ad Missam hodie v. gr. in tali loco celebrãdam, si contingat eum violari & Reconciliatio dependeat ab ipso (secus, huic quæstioni, locus non est, sed recurrit doctrina data cap. 5. § 2.) quia potest v. gr. habere Rituale Romanum, obligari ad reconciliandam Ecclesiam Ratio est, quia quamvis, ut diximus lib. 2. ca. 7. § 5.

a In Bullario Rodr. Bulla 6. Leon. X. a *Portell. in dub. Reg. V. Eccl. in Ald. n. 1.* c *Rodr. t. 1. qu. Reg 19. ar 6*
d *Tamb. de Iur. Abb d. 18. q. 3. nu. 42.*
e *Tamb. de jur. Abb. d. 18. q. 3. num. 41.*

7. §. 5 num. 2. fine ad Sacerdotem privatum non pertineat Ecclesiam reconciliare, tamen, quia nunc supponimus eum teneri ex stipendio ad celebrandum, justitia requirit, ut impedimentum violationis, quod tollere ipse potest, tollat, sicuti §. præcedenti num. 9. de aliis similibus impedimentis directis resolutum est.

Hæc notasse sufficiat, nam ex his ita decisis alii similes casus non difficili negotio decidentur.

CAPUT VII.
De legitima præscriptione quoad Missas.

§. I.

Quandonam Sacerdos vel Ecclesia contra onus Missarum præscribat.

1. SI concurrant conditiones requisitæ à jure ad præscriben-

dum, præscribi etiam contra Missas potest Ratio est, quia universaliter potest legitime præscribi contra jus alterius etiam ignorantis, nec umquam exceptio facta est in jure, quod non currat Præscriptio contra onera Missarum : seu contra voluntatem Defunctorum; cum quibus tamen, quia reclamare ii non possunt, est agendum, ac si essent absentes, contra quos longius tempus requiritur ad Præscriptionem.

Hinc fit, ut Capellania, quæ in sui fundatione erat onerata Missis quotidianis, nunc possit tum minori onere invenire : atque adeo Capellanum, seu Ecclesiam non obligari, (si dictæ conditiones legitimæ Præscriptionis adsint) nisi ad hoc minus Missarum onus, quod nunc invenitur.

2. Conditiones autem sunt Possessio, Titulus, Bona fides, Continuatio Possessionis cum eadem fide bona, & Tempus lege præscriptum;

ptum: de quibus passim Doctores.

a Cum autem illud tempus requiratur inter absentes, quam præsentes, & aliud quoad bona stabilia, quam mobilia, ideo ad hoc onus præscribendum, cum sit inter absentes, ut modo innuimus, & quidem ut supponimus stabile, & perpetuum requiretur cum titulo viginti annorum decursus, sine titulo triginta, b quæ omnia nobis satis sit innuisse.

3. Alicubi, vel non adest, vel non est recepta ejusmodi præscriptionis lex, ibi ergo tum in foro externo, tum interno, id fiat, quod in eodem foro servatur in ceteris.

a *Lege Molinam tract. 2. de just. & jure d. 10. Covarr. Regula Possessor. 1. p. c. alioque.* b *L. mala fidei C. de Præscript. longi temporis 10 vel 20. ann. Instit. de usucap. §. 1. c. De quarta; præscript. 1. & communiter.*

§. II.

Quandonam onus Missæ præscribat contra Sacerdotem, vel Ecclesiam.

1. IN hac quæstione est distinguendum de Capellano titulo Capellaniæ, vel beneficii Missas celebrante, & de legatario, qui is est, cui à Testatore absolutè (sine Episcopi authoritate) legatum aliquod quantumvis perpetuum pro celebrandis Missis relinquitur.

2. Contra Capellanum, seu Ecclesiam, cui incumbit Capellania, vel Beneficium, Missarum onus, seu obligatio præscribit *a* tempore decem annorum positis ceteris requisitis ad Præscriptionem § præcedenti dictis. Quare si per decem annos Missa quotidiana celebrata est pro tali Capellania, licet nunc inve-

a Fraxin. de oblig. Sac. sec. 4. concl. 4. §. 17. n. 1.

inveniatur, quòd Fundator solum instituerit hebdomadariam, quotidiana erit celebranda. Ratio esse potest, quia hoc perpetuum onus est veluti jus Testatoris defuncti circa Missas: jura autem, & actiones in hac materia Præscriptionis ex a Lessio, aliisque computantur inter bona immobilia, & quæ inter præsentes, ut est in casu nostro, quia Capellanus præsens est, decennio præscribunt.

3 Contra legatarium vero obligatio Missarum præscribit tempore triginta annorum. Ratio est, quia legata contra legatarium præscribunt spatio triginta annorum, b hoc autem legatum est, non Capellania, ut supponimus.

4. Dices, quid si legatum sit apud Monasterium Religiosorum, quibus concessum est, ne contra ipsos currat præscriptio minor,

a *Lessius l. 2. c. 6 n. 25. fine.* b *Lessius l. 2. c. 6 n. 39. ex* L. *ultima* C. *communia de legatis.*

quam sexaginta annorum? Respondeo aliquos *a* putare etiam contra Religiosos sufficere spatium triginta annorum, quia dicta concessio est tantum de bonis, personis, & locis Religiosorum, at jura, & actiones incorporeæ, quale est id, de quo disputamus, nec sunt bona, nec personæ, nec loca.

5. Sed profectò ex Lessio modo dixi nomine Bonorum Immobilium venire etiam jura, & Actiones, quare posset quis contendere contra hos privilegiatos requiri in casu nostro annos sexaginta, quia jus missarum est bonum immobile.

6. Hactenus ita disputatum sit: nam mihi unum dicendum superest, quo videtur probari, nunquam tale jus Missarum posse præscribere contra Sacerdotem. Docent communiter Doctores *b* servitutem

a *Pellizzar. Man. reg. t. 5 tract 5. c. 9. nu. 93.* b *L. finali C. de longi temporis præscriptione. Lessius l. cit. nu. 26. alique passim.*

tem personalem, quæ debetur personæ, à persona nullo tempore præscribi posse; & ratio est, quia æquitas non patitur hominem liberum fieri servum ex quacumque causa. Id de veluti integra servitute: sed certe eadem videtur ratio de servitute partiali: ita enim se habet totum ad totum, sicut pars ad partem, quare si per multos annos Petrus v.g. serviviſſet Paulo, per aliquod tempus in aliquo opere, illum v.g. associasset singulis festis diebus ad Ecclesiam, cum bona fide, seu errore utriusque quod ad id per contractum teneretur Petrus, posset dictus Petrus advertens nullum fuisse contractum eximere se à tali servitio, quia servitus personalis numquam præscribitur. Cum ergo Capellanus, Beneficiatus, vel legatarius prædicti Missas illas pro fundatore celebrare soliti sint, credentes se ad illas omnes teneri: si advertant se verè ex Fundatione ad tot non obligarî

ligari, videntur quocumque tempore se posse eximere à tali servitute, & illas solum celebrare, ad quas vere ex titulo Capellaniæ Beneficii, vel legati obligantur; onus enim hoc non videtur esse aliud jus, nisi servitus quædam debita à Sacerdote ipsi Fundatori Missarum: sicuti illa associatio Petri circa personam Pauli, quæ servitus, ut dictum est, numquam præscribitur.

CAPUT

CAPUT VIII.

An statim peracta Missa, comedere, expuere, evomere aromata in ore ruminare liceat?

Et

An novum, vel majus peccatum sit illud, quod ipsa die, quo Sacrum facit, committit Sacerdos.

Et

Denique de precibus, & de lotione manuum post Scarificium. Remissivè.

1. DE primo, & secundo ex his, à me actum satis superque est, in Opusculo de expedienda communione capite tertio per totum. De tertio quoad preces egi per occasionem breviter lib. 1.

cap. 7. §. 1. num. 1. quoad lotionem verò, ibidem § 7. quare cum ea hic exscribere operam esset perdere, illuc Lectorem meum remitto libens.

CAPUT IX.

De vino assumendo à Sacerdote post assumptum Sanctissimum Sanguinem.

1. FInem hujus libri imponet resolutio circa vinum, quod id fine Sacrificii sumit in Missa Sacerdos. Is enim post assumptas sacras species, imponere vinum debet in Calice, & sumere, atque hæc vocatur in Rubricis, Purificatio; deinde vero vino, & aqua digitos super Calicem abluere, eaque pariter assumere, quæ proprio vocabulo appellatur Ablutio. De utraque sigillatim.

2. Dico

2. Dico primò, eum, qui in Ablutione solum adhibet aquam condemnandus de culpa non esse Ratio prima esse potest, quia passim absque scrupulo sic agunt nonnulli laudatæ virtutis Sacerdotes, ajūtque id, prodesse ad abstergendum odorem vini ab ore celebrantis, ad digitos eodem odore non inficiendos, ad Purificatorii munditiem, & ut sunt non pauci plus debito delicatiores, ad temperandum illud modicum vini (quod non raro in Sacrificio generosum propinatur) assumpti stomacho pœne jejuno. Secunda, quia hæc non est nisi Rubrica directiva, cum non appareat, aliud fortius jus, nec ex se sit materia gravis. Immò quia invenio de vino adhibendo in Purificatione aliquid innui in Sacris Canonibus, quorum verba mox proferam, nihil autem de vino Ablutionis conjecturam facio de hoc, Sanctos Pontifices nū valde laborasse. Ter-

tia, quia cum *a* Sanchez advertit in Rubricis generalibus *b* initio Missalis sic haberi. *Sacerdos porrigit Calicem Ministro, quo vinum fundente, se purificat. Deinde vino, & aqua abluit pollices, & indices super Calicem*, an in Rubricis *c* appositis in Canone sic. *Infundit parum vini quo se purificat: deinde abluit digitos extergit, & sumit absolutionem.* Ubi noto de vino Purificationis utroque in loco mentionem fieri, de Ablutionis autem vino solum in uno, quasi significetur nequaquam esse sub magno rigore hoc posterius apponendum.

3. Dico Secundo, Ad Purificationem est omnino adhibendum vinum non aqua. Ratio est, quia sic supponit ritè faciendum Sacer textus. *d Respondemus*, inquit Pontifex,

a *Sanchez mox citandus.* b *In rubr. gen. initio Missal. §. quibus sumptis* c *In rubr. can. post factam Communionem §. Abluit digitos.* d *Ex parte de celebr. Miss.*

tifex, *quod semper Sacerdos vino persundere debet, postquam totum acceperit Eucharistiæ Sacramentum*, & quidem notat hic merito Gavantus *a* in hunc modum. *Deceret ut vinum pro Purificatione Calicis infusum, esset ejusdem saltem quantitatis, qua fuerunt prima species sanguinis alioquin Sacerdos illud saltem intra Calicem circumagat, ut absumantur dicta species Monet de prædicta vini ad Purificationem adhibenda quantitate.* b *Pius V. additque quod sumatur ablutio per eandem partem Calicis per quam Sanguis Christi haustus est. Mirare quæso Sanctissimi Pontificis etiam in minimis diligentiam.* Hæc Gavantus.

4. Verum qui pro dicta Purificatione adhiberet solam aquam condemnandusne esset peccati mortalis?

a *Gavantus in rubr. Miss p. 2. t. 10. n. 5. lit x.*

b *Pius V. in Epistola ad Episcopum Tarrat.*

Respondeo. Sanchez *a* Azor *b* Barbosa *c* asserunt de vino Purificationis adesse præceptum, non tamen explicant gravene sit, an leve *Ne voto non bibendi vinum* (instar omnium sint verba Sanchez) *contravenitur sumpto vino in prima Missæ ablutione* (1 *Purificatione*) *quia obligat præceptum Ecclesiæ ad id sumendum* c *ex parte de celebr. Miss. nec etiam sumpto vino in secunda ablutione, quia votum non intelligitur ut sit contra communem Ecclesiæ usum, juxta quem Sacerdotes in ea ablutione vino, & aqua utuntur.* Addit Gavantus *d* sic. *Abstemii* (1. quibus vinum bibere nausea est) *non debent sine vino purificare Calicem. Papa inconsulto, ex Romana praxi.*

5. Alicui non videbitur improbabile, id nequaquam esse præceptum

a *Sanchez in Decal. l. 4. c. 11. n. 43.*

b *Azor t. 1. l. 12. c. 10. q. 7.*

c *Barbosa in Coll. ad lib. 3. decr. in c. ex parte n. 4.*

d *Gavantus loc. cit.*

ptum grave, atque adeò adhibentem in Purificatione solam aquam excusari à mortali posse. Primo, quia res ex se non videtur tanti momenti, ut rigorem mortalem inducat, cum illud vinum non adhibeatur ad mysterium, sed solum ad extergendum Calicem, ad quod præstandum apta quātum sufficit. est aqua. Secundo, quia prædictus textus dicit: *vino perfundere debent*, at illud verbum *debet* non necessario inducere obligationem supra a fusè probavimus. Tertio, quia non directè, & ex proposito id jussit Pontifex, sed veluti suppositivè insinuavit, ut ex modo loquendi facti textus, quem mox expendam numero 10. palàm fiet. Quartò, quia praxis Romana, ut scilicet in hoc consulatur Pontifex, potuit inniti periculo introducendi novum ritum, vel relaxandi præcepta etiamlevia. Adde ejusmodi

a *In opusc. de Commun. c. 1. §. 6. num. 53.*

modi dispensationes sæpè à Sancta Sede concedi ad sedandas mentes scrupulosiorum: ut in simili supra [a] notavimus ex Suario, & Castropalao.

6. Ex hac sententia, quæ certè probabilis est, consequitur Abstemium, vel non habentem nisi illud modicum vini, quod est consecrandum, vel non absimili necessitate coactum, cui facilis non est recursus ad Pontificem, aqua sola purificantem, sed citra contemptum, scandalum animumque introducendi novum ritum, ab omni culpa liberandum, similes enim necessitates à præcepto positivo non gravi, ut alias sæpè docuimus, excusant operantem.

7. Dixit quidam forè ex se irreverentiam, quod Sacræ Sanguinis species, quæ residentin fundo Calicis immisceantur cum aqua

Respon-

a *Supra lib. 1. cap. 2. §. 2. numer. 11. fine.*

Reſponderi poteſt negando id ſapere irreverentiam. Prima, quia etiam in ſecunda Ablutione, in qua adhibetur aqua, hæc immiſcetur cum iiſdem ſpeciebus, quæ moraliter non raro aliquæ remanebunt poſt hauſtam Purificationem, in Calice, quæ tamen immiſtio non judicatur ab Eccleſia irreverentia. Secundo, quia id per accidens eſt, nec ex propoſito immiſcendi aquam cum ſanguine, ſed ad exrergendas ſacras ſpecies. Tertio, Rogo te explica, ſodes, quamnam hic irreverentiam cognoſcis? equidem illam minus video, video potius ex eo, quod Chriſtus Dominus ſub ſpeciebus materialibus latere dignatus eſt, nec deſignatum conſequenter eſſe eaſdem ſpecies cum oris ſaliva, ſtomachi phlegmate, vino, aqua indiſcriminatim commiſceri. Quarto, quia in ſententia admodum [a] probabili juxta quam aqua-

[a] *Thomiſtæ communiter apud Coninch. de Euc. q. 44. ar. 8. d. un. àn. 144*

aqua quæ infunditur. Calici in Offertorio, non convertitur in Christi Sanguinem, nisi prius convertatur in vinum, sæpe contingit ut quia tempore consecrationis non invenitur conversa, remaneat immista cum speciebus cõsecratis, & nemo umquam adversus ejus sententiæ sectatores irreverentiam ullam ex hoc capite exprobravit.

8. Redeo nunc ad Ablutionem, num. 2. dictam digitorum Sacerdotis, circa quam cum Glossa disputare breviter juvat. Ea in hoc c. *ex parte* sic scribit. *Secundum Hostiensem determinantur quatuor quæstiones nam Primo quærebatur. An Sacerdos post Sacramenta sumpta perfundere debent manus. Secundo, cum quo liquore. Tertio utrum illum liquorem debeat Sacerdos sumere. Quarto an post illam sumptam debeat, seu possit iterum celebrare. Et in effectu respondet Papa ad omnes quæstiones: nam debet manus primo perfundere cum vino; & vinum perfusionis sume-*

re,

re, nisi sit celebraturus aliam Missam, &c. Idem reperit paulo post: & v. *vino* & v. *persundere vino*, ait *debet perfundere manus*.

9. Ut ergo videamus, an solide sit à Glossa dictum vino esse à Sacerdote manus abluendas, integer dictus textus est hic proferendus: Ex *parte vestra* & infra. *Postulationi vestræ taliter respondemus, quod semper Sacerdos vino prosundere debet postquam totum acceperit Eucharistiæ Sacramentum nisi cum eodem die aliam Missam debuerit celebrare, ne si forte vinum perfusionis acciperet, celebrationem aliam impediret*

10. Ubi adverto. Primo petitionem videri fuisse dumtaxat de uno. Nam scilicet semper à Sacerdote assumendum sit vinum post assumptam Eucharistiam, an aliquando ab eo abstinẽdum: id quod bene Rubrica notavit, dum tamquam unicæ petitionis responsionem hoc capitulum cõpilavit. *Sacerdos post sumptam Eucharistiam perfundat,*

fundat, nisi aliam Missam sit dicturus. Quod igitur debeat Sacerdos sive vinum infundere Calici, sive illud ebibere, sive aliud efficere, supponitur quidem, sed non quæritur, ut ex ipsa Pontificis responsione uno contextu data apparet dilucide. Sane, si sic respondisset Pontifex: *Respondemus quod Sacerdos vino profundere debet, & præterea debet vinum accipere, nisi quando aliam Missam est celebraturus*, possemus conjicere plures fuisse petitiones; nunc vero, cum unico contextu data sit responsio, unica dicenda erit & facta petitio.

11. Adverto secundo illud quod hic quærendum statuimus: non cõstare illam explicationem Glossæ: *profundere, id est, perfundere manus*: non enim de manuum Ablutione Calicis prima, id est, de Purificatione hic locutio est. Vidit hoc oculatissimus Thomas Sanchez, *a* qui pro Purificatione hunc

a Sanch. in dec. l. 4. c. 11 n. 43.

hunc textum induxit ; non vero pro Ablutione : idemque facili negotio probabit perspicax Canonista in hunc modum. Asserit Pontifex semper esse perfundendum, nisi quando eodem die v. g. in Natali Domini Sacerdos celebraturus : non igitur loquitur Pontifex de Ablutione manuum. Clara est consequentia, quia Ablutio hæc in omnibus casibus est adhibenda, etiam si eodem die sit celebrandum ; sic enim reverentia requirit & sic universalis Rubrica *a* præcipit. *Si plures*, (inquit) *Missas in una die Sacerdos celebret ut in Nativitate Domini, in unaquaque Missa abluat digitos* Quoniam ergo Pontifex de ea perfusione loquitur, quæ non semper est adhibenda, ejus hæc dispositio solum erit de assumenda Purificatione, quæ in casu iteratæ celebrationis omittitur non vero de

a *In Rubricis initio Missalis de Defectibus dispositionis corporis n. 4.*

de Ablutione manuum, quæ in nullo prorsus casu negligenda est.

12. Ex his colligere recte dictum à nobis esse num. 2. nullum afferri textum, qui aliquid circa aquam Ablutionis disponat, cum hic, qui adducitur, de Purificatione modo dicto agat, non de Ablutione. Sed nos vela contrahamus, atque huic quæstiunculæ, immo & toti huic opusculo (quod Deo immortales sint gratiæ) finem optatum imponamus.

FINIS.

INDEX

INDEX

Rerum & Verborum.

A.

Ablutio calicis an fieri possit sola aqua, 733

Absolvere quis possit à pœnis contractis ex susceptione oneris perpetui Missarum sine licentia, 734

Acceptatio Fidelium quandonam est signum mortalis peccati in transgrediente legem, 758

Acetum si forte consecretur, quid fiet? 515

Addere nihil licet in Missa, 418, & seq.

Adventus Principis aut multitudinis an det causſam celebrandi bis eodem die, 192

An Missam interrumpendi, 403
Ægidius Coninch defenditur, 221
Non approbatur, 85
Altare seu ara, 155
Altare privilegiatum qualiter cõcedatur, 463
Altaris privilegiati, & calculi benedicti Comparatio, 460
Anniversaria defunctorum an Episcopus moderari valeat, 582
Applicatio Missæ, 230
Applicari an Missa possit pro infideli? 294
An pro Catechumeno, 296
An pro Excommunicato sive Tolerato, sive non? 501
An pro justis sive Beatis, sive Viatoribus? 313
An pro peccatoribus, sive Viatoribus, sive Damnatis? 315
Applicari Missa de Defunctis an possit pro vivis, 516
Applicatio Missæ anticipata quoad satisfactionem, 320
Quid, quoad Impetrationem, 328

Applicare Missas contra voluntatem Superioris an liceat? 319
An validum sit? *ibid.*
Applicatio Missæ pro eo, quem vult Deus an valida? 343
Applicatio Missæ quando eliciendа est? 344
An possit multò antè Missam? 345
An post consecrationem? 346
Applicatio Missæ facta, pro uno, deinde pro alio, cui prosit? 349
Applicatio Missæ nulli facta cui prodest? 357
Applicatio Missæ, vide Officiatura.
Appellatione pendente excommunicatus denunciatus non est vitandus, 483
Aqua an necessario infundenda in Ablutione calicis, 700
Quid in Purificatione, *ibid.*
Aqua Calici immiscenda, & quanta? 385
Quid si advertatur in Missa aquam non fuisse appositam? 514

Quid si advertatur fuisse aquam solam, vel Acetum in Calice *Ibid.*

Aqua, & vinum consecranda an ritè præinfrigidari valeant? 389

Attentio Sacerdotis dum celebrat, 372

Attentio interna triplex ad verba, ad sensum ad Deum. 373

Attentio Fidelium in auditione Missæ, 375

Attentio recitantium horas canonicas, 374

Aurora quid sit, quoad horam celebrandi, 198

B.

BAmbace, vide Gossopium.

Beatificatis tantum, & nondum Canonizatis, an omnes possint Missæ tribuere; 463

Benedictio vestium Sacerdotalium 463

Bona fides in multis excusat: Sacerdotē errantem in Missa, 418

Bona immobilia ad effectum, ut in iis investiantur mobilia relicta pro Missis perpetuis, quænam sint, 717
Bullæ Cruciatæ Indulgentia, v. Indulgentia.
Bullæ Cruciatæ privilegium circa oratoria privata, 247

C.

CAlcei in celebrante, 225
Calculi benedicti, & Altaris privilegiati comparatio,
Calice, vel Hostia veneno infectis, quid fiet? 522
Calix, & Patena ex qua materia sunt conflanda? 4
Eorumdem consecratio, 8
An remaneant consecrata ex solo usu in Missa? 11
Quando amittunt consecrationem? 170
Canape an sit materia vestium Sacramentorum? 170

Candelis Benedictis qui cultus debeatur? 67
Canonicus celebrans tempore officii an lucretur distributiones, 825
Canon Missæ quisnam est? 379
in Canone nihil omitti potest, 400
Nec addi, 422
Capellanus quas Missas recitare debet? 425
Capellanus Monialium alterius ritus an possit aliquando celebrare ritu monialium, 444
Capellanus celebrans, aliis, quam designatis diebus, an satisfaciat? 821
Capellanus quando potest celebrare per alium, 832
Capellanus quoad impedimenta celebrandi, v. Impedimenta.
Capellania quando potest conferri non Sacerdoti, 815
Capsulæ mortuorum auferendæ Ecclesiis,
Castropalai testimonium, v. Testimonium Castropalai, 794

Cauſſæ juſtæ recitandi miſſas votivas, 433
Cauſſæ juſtæ Miſſas reducēdi, 587
Celebrandum pro quo, quando pro multis ſimul debet, 78
Cenſu, pro Miſſis, pereunte, quid fiet? 672
Quid ſi evadat minor, 673
Quid ſi augeatur, 674
Quid ſi augeatur taxa ſtipendii, 677
Clauſula (ſine præjudicio Eccleſiæ Parochialis) quid importet, 110, & 135
Clauſula (infra modicum tempus) quid importet, 795
Si arbitratus fuerit, quid, 125
Ejus arbitrio duratura, 127
Ad beneplacitum meum, 128
Sine licentia, 738
Quamprimum, 722
Statim, 722
Collegiatæ Eccleſiæ, v. Eccleſiæ Collegiatæ.
Congelato vino, vel ſanguine quid fiet, 530

Compensare an sibi possit stipendium Missæ Sacerdos, 686
in Commemoratione Defunctorum an Capellanus obligetur Missam celebrare pro omnibus defunctis, 815
Contractus Sacrorum an prohibitus, 37
Corporale, 168
An remaneat benedictum ex solo usu sacro? 17
Correctio legum, v. Legum correctio.
Consecrandi intentio, v. Intentio consecrandi.
Consecrationis materia, v. Materia consecrationis.
Crux in Altari dum celebratur Missa, 179
Cultus qualis debetur supellectili, ac vasis sacris. 37

D.

DÆmone arreptus Sacerdos an celebrare possit, 237 & deinceps fuse.
Decreta Sacræ Congregationis de celebratione Missarum, 536
Hæc non observare quodnam peccatum, 656
Decursa non antea soluta, sed nunc quam obligationem inducant nunc dicendi Missas, 669
Defectibus Missæ qua ratione occurrendum, 498. & deinceps.
Deficiente Sacerdote, in Missa, quid fiet? v. Sacerddote deficiente.
Depositione, vel
Degradationis pœna, an signum peccati mortalis in lege, 748
Designatis diebus non celebrans an suæ obligationi satisfaciat, 810
Devotio major an sit causa majoris stipendii in Missa, 648

Devotio magna, an det cauſſam recitandi Miſſam aliam à currente, 433
Diebus Feſtis ſolemnioribus an celebrari poſſit in Oratoriis privatis, 137
Quid per Bullam cruciatæ, 147
Dies feſtus an det cauſſam augendi ſtipendium Miſſæ, 626
Dies in quibus celebrari non poteſt, qui? 179
Die lunæ impedito an dici poſſit Miſſa de requiem in altari privilegiato, 455
De vacanti an Capellanus poſſit pro ſe applicare Sacrum, 817
Die Jovis ſancti, v. Jovis ſancti die.
Differentia inter Sanctos Beatificatos, & Canonizatos, 470
Differri an poſſit Miſſa, quæ dicenda erat pro excommunicato, 708
Dilatio ſtipendii an det cauſſam differendi Miſſas, 711

Diſpo-

Dispositio Testatoris de applicatione Missæ, vel de præsentia seu officiatura quâ ratione investiganda, 223
Dispositio ejusdem quoad numerum Missarum, 657. & deinceps.
Dispositio Legati, vide Legatum.
Dispositio alibi celebrandi, à quo, 705
Dispositio alio tempore celebrandi, à quo, 809
Distributor seu Collector Missarum an possit sibi retinere pro suo labore partem eleëmosynæ, 712
Doctrina quædam Suarii examinatur, 664
Domesticorum nomine qui veniant, 149
Dubius de revocatione certi privilegii an sit privilegio privandus, 182
Dubius se consecrasse acetum an vinum, quid faciet, 518
Dummodo, v. Particula Dummodo.

Eccle-

E.

ECclesia an remaneat reconciliata ex sola Missa ibidem celebrata, 19
An remaneat consecrata, vel benedicta? 21
Ecclesiæ collegiatæ obligatio celebrandi, 184
Ecclesiæ Regularium an sint collegiatæ, 189
Ecclesia quâ ratione orat pro Excommunicatis, 310
Electionum varii modi pro celebrandis Missis, 621. & deinceps.
Electus quando nam locus, quando persona, 621. & deinceps.
Eleëmosynæ Manuales pro Missis non sunt acceptandæ, nisi fuerit satisfactum pro acceptatis, 604. & deinceps.
Emmanuel Sà defenditur, 503
Idem approbatur, 508
Idem non citatur fideliter à Coninch, 569

Emens triticum pluris quam valeat, an se resarcire occultè possit, 645. & 652.
Episcopi potestas circa locum sacrificii, 93
Episcopi possunt benedicere Ecclesias, & Oratoria Religiosorum, 102
Episcopotum facultas benedicendi sacras vestes, an delegabilis, 78
Episcoporum est curare quæcumque ad Dei cultum spectant. 126
Eremita celebrans an possit sibi ministrare, 235
Evangelium ultimum omittere in Missa, quod peccatum, 400
Eucharistiam sumere in Oratoriis privatis, 136
Evomere Sacram Hostiam, v. Vomere.
Excommunicatio lata est signum peccati mortalis in lege, 742
Excommunicatio ferenda quid? 743. & seq.
Excommunicato non tolerato superveniente, desistendum à Missa, 843.

Excom-

Excommunicatus toleratus, vel non toleratus, quâ ratione peccent ingerendo se communioni fidelium? 311
Iidem quâ ratione participes sint fructus Missæ, 301. & deinceps.
Excommunicatus Sacerdos in necessitate non excluditur à ministrandis Sacramentis. 506
Excommunicatum se esse si Sacerdos recondetur, dum Missam celebret, quid faciet, 510
Extremæ unctionis conferendæ caussa an interrumpi Missa possit? 496

F.

Familiaris nomine quis veniat? 139
Famulus serviens in necessitate pro minori pretio an se possit occultè resarcire? 645. & seqq.
Feriæ privilegiatæ quæ, 188
Festus dies, v. Dies festus.

Finis

Finis ultimus Sacerdotis celebrantis quis esse debet, 241 & deinceps,
Fœmina an possit ministrare sacro? 232
Forma consecrationis, 381
Fragmentum Hostiæ si cadat in Barbam viri, vel pectus Mulieris quid fiet? 524
S. Francisci Xaverii oratio in Missa, 418
Fructus Missæ Triplex: Meritum, Satisfacti; Impetratio. 288
Alius ex opere operato, alius ex opere operantis. *ibid.*
An infiniti valoris, 289
Rursus triplex, Generalis, Specialis, seu medius, & specialissimus. 557
Fructus Missæ ex operæ operantis alicui applicatus, an sit causa augendi stipendium? 629
Fructum Missæ specialissimum an quis possit alteri concedere? 652

Fulmine tacta sunt venenata, 515
Fundator Missarum, v. Testator, & v. Dispositio Tractatoris.

G.

Gossipium an sit materia apta vestium sacrarum, 171
Gratia intelligitur concessa solum juxta verba supplicationis, 462
S. Gregorii Missæ, 458
Guttæ discontinuæ in Calice an remaneant consecratæ, 276 & deinceps.
An abstergendæ ante consecrationem, 284
An postea, 285

H.

Hæredes quando obligantur supplere stipendium Missæ, 656 & seq.
Hæredes an debeant legatum pro missis solvere juxta stipendium quod

quod currit tempore executionis legati, 667
Hebdommadarii Ecclesiæ Cathedralis Neapolitan obligentur ad applicandas Missas pro fundatoribus, 618
Hora, qua, tenetur Capellanus celebrare, 824
Hora celebrandi quænam sit, 198
Horis canonicis quæ attentio adhibenda? vide Officio divino.
Hostia oblata si forte non consecretur, quid de illa fiet. 489
Hostia vel calice veneno infectis, quid fiet, 512
Hostia, si tota madefacta non potest frangi, quid fiet, 519
Quid si tota dispareat, 520
Quid si nulla haberi possit incœpta Missa, 522
Quid si decidat, 523
Hostia grandiore deficiente an celebrare liceat cum formula parva, 536

Hostiam grandiorem reservare, & parvam sumere an liceat celebranti? 338
Hostiam aliam non à se consecratam an possit elevare Sacerdos in Missa? 541
Hostiam consecratam unitam cum non consecrata an possit Sacerdos adorandam exponere, 543
Hostia fracta an consecranda, 528

I.

Impedimenta celebrandi, quæ Capellanus removere non potest, pag 842 & deinceps.
Impedimenta ex parte Sacerdotis. 843
Ex parte loci, 846
Ex parte temporis, & aliarum circumstantiarum, 679 & deinceps.
Impedimenta quæ Capellanus removere potest, 843
Impotentia dat causam omittendi

di aliquid in Missa, 419
pro Impetratione, an possit accipi diversum stipendium ab accepto pro Satisfactione, 642
Indulgentia; an valeat, si non expediatur gratis? 736
Indulgentia plenaria quid sit, 366 & 798
Indulgentia plenaria seu Bulla Cruciatæ an utilior quoad satisfactionem quam Missa, 365
Indulgentia calculi benedicti comparata cum Indulgentia altaris privilegiati. 800
Interdicti pœna an sit signum peccati mortalis in transgrediente legem, 742 & seqq.
Interrumpi Missa an aliquando possit, 475
Quid ex metu mortis, 476
Quid ex memoria superveniente impedimenti ex assumpto cibo, ex peccato, ex censura, ex tempore indebito, 481
Quid ex superveniente excommuni-

municato non tolerato, 438
Quid ex superveniente Violatione Ecclesiæ, 484
Quid ex superveniente necessitate corporali, 490
Quid ex superveniente necessitate spirituali, *ibid.*
Quid ex superveniente adventu Principis vel similis, 496
Quid ex concione, promulgatione Edictorum, &c. 497
Intentio consecrandi quæ, 250
Actualis, *ibid.*
Habitualis, 251
Virtualis, *ibid.*
Interpretativa, 252
Intentionis prædictæ praxis in negotio Consecrationis, 256
Intentio consecrandi supra quam materiam cadere potest, 261
An super materiam ignotam Sacerdoti, *ibid.*
An super hostias numeratas, 264
An super hostias non consecratas

tas confusa cum consecratis, 267
An super particulas positas super altare, non vero supra Corporale, 268 & seq.
An super guttas vini in Calice discontinuas, 276
Investitura Mobilium facienda pro Missis perpetuis, 714 & deinceps.
Iovis Sancti die si Capellanus celebret, cui debet Missam applicare, 817
Iuramentum, an det causam rationabilem recitandi aliam Missam à currente, 444
Iuramentum de dicenda Missa quomodo obliget, 779 & seq.

L.

LEgati dispositio, quando taxative, quando demonstrative interpretanda, 660 & deinceps.

Legatum stricte explicandum contra hæredem, *ibid.*
Leges humanæ debent diminui, 752
Lex pœnalis sive pura, sive mixta an obliget in conscie 746
& deinceps.
Licentia necessaria ad suscipiendum onus perpetuum Missarum, 729 & deinceps.
Licentia hæc an necessario danda in scriptis, 735
An danda gratis, 736
An ea deficiente valide suscipiatur dictum onus, 738
An icitè, 741
Locus in quo quis celebrare tenetur, 755
Ad quam restitutionem tenetur, qui illum non servat, 795 & seqq.
Locus Sacrificii quis nam esse potest, 90
Quid innecessitate, 91
P. Lorinus qua ratione orabat pro Beatis-

Beatissimæ Virginis Conceptione, 316
Lotio ejus super quod cecidit forte Eucharistia, ad quem pertinet, 525
Lotio Sacrorum Vasorum, & vestium ad quem, 57
Lotio manuum ante & post Missam, 239
Lumen in Missa, 171
An ex adipe vel oleo, 172

M.

MAppæ Altaris, 166
Matutini recitatio ante Missam 175
Materia consecrationis, 381
Mendicantium privilegia, v. Privilegia Religiosorum.
Meridies est terminus horæ celebrandæ, 166
Metu coactus an celebrare possit sine vestibus sacris, 76

Mimianum nemus celebre in Sicilia, 167
Minister Sacrificio inserviens, 231
Missa Solemnis feria privilegiata, 188
Missa an interrumpi possit, vide Interrumpi missa,
Missa qui magis prodest ei, qui illam audit, an ei pro quo applicatur, 361
Missane, an Bulla Cruciatæ utilior quoad Satisfactionem, 365
Missa quando perfici die sequenti possit, 504
Per quos Sacerdotes, 508
in Missa nihil omittendum, vide omittere.
in Missa nihil addendum, vide Addere,
Missæ votivæ, vide Votivæ Missæ.
Missæ de requiem, quando recitare possint, 427 & seq.
Missæ applicatio, vide Applicatio Missæ.

Missæ simul dictæ an sint successivè dictis præferendæ, 361
Missæ ante mortem ne procurandæ, an post mortem. 365
Missæ quales recitandæ ex præcepto superioris, 450
Quid ex injunctione pœnitentiæ, 451
Quid ex præscriptione Episcopi in Ordinatione, *ibid.*
Missæ Defunctorum in Altari privilegiato, 454
Missæ S. Gregorii, vide S. Gregorii Missæ.
Missæ de Beatificatis, vide Beatificatis.
Missæ promissæ, v. Quales Missæ.
Missæ defectibus, qui occurrendum, vide Defectibus Missæ.
Missæ tot celebrandæ, quot exposcit eleemosynæ quantitas, 511
Missa unica an satisfieri queat multis obligationibus ex justitia ortis, 513
An multis obligationibus bonorum ex justitia, 514

An multis exiguam stipem dantibus, 639
Missæ in oratoriis privatis, quot celebrari possunt, 147
Missarum applicationem an præcipere possit Prælatus, vide Prælatus.
Missarum onera, v. Onera Missarum.
Missas plures quando licet eodem die eidem Sacerdoti celebrare, 191
Missale an necessarium celebranti, 173
Mobilia relicta pro Missis perpetuis investiendis in bonis immobilibus, 455 & seq.
Modicum tempus, v. Clausula (modicum tempus.)
Mundities quæ requiritur in celebrante.

N.

In NAvibus an possit celebrari, 65

Navigationem aggressurus an possit recitare aliam Missam à currente, 434
Necessitas celebrandi alibi, quam in loco designato an sit caussa dispensandi Capellanum, 803
Quid in alio tempore designato, 829
Necessitas celebrandi, an aliquando det caussam celebrandi in loco non benedicto. 91
Quid in Ecclesia violata, 860
Nive Vinum, & aqua consecranda, infrigidari an possint; 387 & deinceps.
Nobilitas vera quæ, 117
Nominandus in Canone Episcopus loci, non vero celebrantis, 422
Nona hora, quænam sit, 214
Numerus Missarum S. Gregorii non est superstitiosus, 459. & seqq.
Nunnus defenditur contra Dianam, 208

O.

OBlatio particularum an aliquando negligi possit, 403
Obligatio Capellani quoad removenda impedimenta celebrandi, v. Impedimenta.
Obligatus ad celebrandas Missas quando per alium celebrare potest, 830 & deinceps.
Obligatus per se ipsum, si per alium celebret, quid peccet, & Quid restituere tenetur, 840
Officio divino, quæ attentio adhibenda? 372 & deinceps
pro Officiatura Missæ an aliud stipendium ab Applicatione recipi possit, 580
Vide conjiciendum quod petes velit Officiaturam, 581
Offerentes in Missa qui? 287
Omissa quomodo suppleri debent in Missa, 412

Omittere nihil licet in Missa, 394 & deinceps.
Omittere, *enim*; vel *m.* in meum, vel *t* in verbo est, quæ culpa, 398
Onera Missarum quænam reduci ab Episcopis vetentur, 519
An omnia etiam Anniversaria, *ibid.*
An præterita, 529
An imposita ante Tridentinum, 564
An nondum acceptata, 567
An relicta immediate fidei commissario? *ibid.*
Onera Missarum non suscipienda, nisi satisfactis oneribus antea susceptis, 796
in Orationibus nihil addendum in Missa, 418
Oratoria privata vel publica, 93
Oratoria privata, in domibus Religiosorum, 114
Oratoria privata in domibus privatis, 14 & deinceps fuse.
Oratoria privata qua ratione extruenda, 119

A quo,

A quo, & quoties visitanda, 123
Quot Missæ ibidem celebrari possunt ex vi privilegii, 130
In diebus solennioribus nulla, 137
Sed ex vi Bullæ Cruciatæ possunt etiam multæ, 149
An in præsentia familiarium absente Domino, 151
Ornatus Altaris quis, 176
Ornatum Altaris an Capellanus procurare teneatur, 682

P.

PAlla, 168
Palla duplex, an adhiberi possit in Missa, 424
Parochorum obligatio celebrandi, 183
Idem an obligentur applicare Missam pro suis, 367 & deinceps.

Parvi-

Parvitas Materiæ in promissione Missarum, 777
Particula (Dummodo) modum notat, 154
Particula tantum (tantum) quid operetur in Brevibus concessionis Missæ pro Beatificatis, 474
Particulam (enim) omittere, quod peccatum, 398
Particula sacra remanente in fundo Calicis, quid fiet, 528
Paupertas an det causam justam augendi stipendium Missæ, 579
Quid si ob paupertatem promittas sub minori stipendio Missam celebrare, 664 & deinceps.
Peccatum quodnam sit Decreta de celebratione Missarum non observare, 785
Per alium celebrare quando quis potest, 380 & deinceps.
Pereunte censu pro Missis quid fiet, vide Censu pereunte pro Missis.

Pileoli usus in Sacrificio qua ratione prohibitus, 226
Pixis plena particulis posita super altare, non supra corporale an remaneat consecrata, 510 & deinceps.
Perpetui nomine quid veniat, 729
Perpetua onera Missarum non suscipienda sine licentia, 730 & deinceps.
Pœnæ contra recipientes onera perpetua Missarum sine licentia, 732
An requirant sententiam declaratoriam criminis. *ibid.*
A dictis pœnis jam contractis quis absolvit, 734
Pœnæ celebrantis in Calice non consecrato, 19
Pœnæ impositæ in legibus an notent obligationem ad culpam, 741 & deinceps fusè.
Pœna spiritualis, 742
Pœna temporalis pura vel mixta, 749

Pœna

Pœna non satisfacientium Missas extra debitum tempus, 763 & deinceps.
Pontifex Summus an legitime concesserit quædam privilegia Religiosis. 695 & deinceps.
Potestas Episcopi, vide Episcopi Potestas.
Prælatus Religiosorum an possit præcipere actus internos, 332 & deinceps.
Præcipiens finem, præcipit & media, 851
Præscriptionis lex circa Missas, 777 & seq.
Præsentia Missæ, v. Officiatura.
Preces in Missa debent esse approbatæ, 521
Preces in Missa an omitti aliquando possint, v. omittere.
An addi, v. Addere.
Preces ante vel post Missam, 218
Prior tempore, potior in Iure, 355
Privilegia Religiosorum circa locum Sacrificii, 104 & deinceps.

Pri-

Privilegia eorundem celebranda ante Auroram, 202
Privilegia eorumdem celebrandi post meridiem, 208
Privilegia eorumdem an revocata quoad numerum Missarum, 688 & deinceps fusè.
An legitimè olim à Summo Pontifice concessa, 695. & deinceps.
Privilegia eadem an eisdem aliquo modo reddita, 698 & seq.
Privilegia eorumdem circa recitationem officii, & Missæ, 690
Privilegia eorumdem circa Benedictionem vestium Sacerdotis, 78
Privilegia eorumdem consecrandi Calices, 13
Privilegium nõ extenditur de persona ad personam, 464 & seqq.
Profanorum usus ad sacra, v. usus profanorum.
Promissis non stare in negotio Missarum quod peccatum, & quæ obligatio restitutionis, & deinceps.

Promittens minori stipendio Missas an possit ab alio recipere aliquid usque ad justam mercedem & pro utroque unica Missa satisfacere, 639 & deinceps,
Purificatorium, 368
Purificatio Calicis an expediri possit sola aqua,

Q.

Quales Missæ sunt recitandæ, 425
Quales ex devotione, 426
Quales ex stipendio, 437
Quales ex juramento homini præstito, 444
Quales ex Iuramento vel voto Deo præstito, 447
Quales ex injunctione Superioris, 450
Quales ex pœnitentia, 451
Quales ex injunctione Episcopi in ordinatione, *ibid.*

Quales

Quales ex promissione in altari privilegiato, 454
Quales ex promissione pro Missis S. Gregorii, 457
Quales ex promissione pro S. Beatificato tantum, 463 & deinceps.
Quam primum, vide Clausula (quamprimum.)
Quantum aqua Calici admiscenda, 482
Quantitas pecuniæ pro Missis in legato dubio unde cognoscenda, 656 & deinceps
Qui facit per alium perinde est, ac si faciat per se ipsum, 473
Quotidie obligatus celebrare an possit semel in hebdomade vacare, 805 & deinceps.
Quotidie sacrificare laudabile. 812

Ramis

R.

RAmis palmarum benedictis, qui cultus debetur. 67
Recitatio Maturini, v. Matutini recitatio.
Reconciliatio loci sacri, 859
Reductio Missarum ad quem spectat, 602 & deinceps fusc.
Religiosorum privilegia, v. privilegia Religiosorum.
Religiosi an teneantur stare taxæ factæ ab Episcopo, 680
Repeti in Missa an debeant omissa, 412
Restitutio quæ facienda ab accipiente stipendium pro Missis, quas quis non celebret, 774
Restitutio quæ facienda ab eo, qui alibi, quam in loco sibi assignato, celebrat? 995
Quid de eo, qui missas differt, 767
Retinere an quis possit partem eleemosynæ missarum, 714

Quid

Quid pro cera & ceteris expensis, *ibid*
Quid de legatario seu Capellano pingui, 704
Quid de committente aliis Missam celebrandam, 708
Revocatio dubia, v. Dubium de revocatione.
Revocatio privilegiorum, v. privilegia,
Rex an nominandus in Canone, 422
Ritum proprium omittere an aliquando liceat, 407 & deinceps fuse,
Rubricæ Ecclesiæ aliæ præceptivæ aliæ directivæ, 394
Quomodo obsignent, *ibid.*

S.

SAbbati Sancti Missa unde nam incipiat, 180
Sacerdos simplex an obligetur aliquando celebrare, 182

Sacerdos quoad intentionem consecrandi, v. Intentio.
Sacerdos si non applicet suam Missam, cui prodest, 357
Sacerdos excludens aliquem à fructu suæ Missæ an valide excludat, 359
Sacerdos voluntariè distractus in Missa quid peccet, 375
Sacerdos Romanus vel Mediolanensis, Carmelita, &c. qua ratione sequi debent Ecclesiæ suæ ritus, 407 & seqq.
Sacerdos quales Missas recitare debet, 426 & deinceps.
Sacerdote deficiente in Missa, quid fiet,
Sanguis si totus effundatur, quid geret celebrans, 520
Sanguis congelatus, vide congelatio.
Sanguine in terram, vel similem locum effuso, quid fiet, 520
Quisnam locum lavabit, 524

Sanitas quæ requiritur in celebrante, 237.
Sacramenta recipere in Oratoriis privatis, 136.
Sacrificium quid sit, 242.
Sacrificium possit an aliquando die sequenti perfici, 503.
A quo, 505 & seq.
An perfici possit cum Hostia præconsecrata, 545.
An interrumpi aliquando possit, 475 & deinceps.
Vide Missa, v. & tempus sacrificii.
Sacrorum usus ad profana, v. usus sacrorum.
Satisfactio & impetratio Missæ an mereantur diversum stipendium, 632.
Scriptura an necessaria ad valorem licentiæ, 735.
Secreta Missæ qua voce dicenda sint, 548.
Sepelire Sacerdotes indutos vestibus sacris non est prohibitum, 473.

Servitus numquam præscribitur, 890.
Signa ostendentia leges obligare sub mortali, 471 & deinceps.
Signa Sacra super particulas in Missa exhibenda omittere non licet 408
Sigillum seu sepulchrum aræ quid sit, 160
Societatis Iesu Religiosi in multis privil-giis à suo Generali restringuntur, 111 & seq.
P. Stephani Turreti factum & laus, 536
Stipendium an det rationabilem causam recitandi Missam aliam à currente, 437
Stipendium Missæ, 555 & deinceps fusè.
Stipendii dilatio, vide dilatio stipendii.
Stipendia exigua multa, an pro una Missa accipi possint, 639
Suarii doctrina quædam examinatur, 645 & deinceps.

Successor, negligente prædecessore ad quod obligatur,
Superior Religiosorum, vide Prælatus Religiosorum.
Symbolum Apostolicum omittere in Missa, quod peccatum? 401

T.

TAxæ factæ ab Episcopo stare an teneantur Religiosi, 619
Tempus Sacrificii, 179
Tempus obligationis Capellani in sacrificando, 805 & deinceps.
Tempus executionis an dispositionis est attendendum in decernenda quantitate pro Missis legatis, 667
Testamentum prius, an aliquando valeat, 731
Testamenta ample explicanda, 665

Testator qua ratione se habere potest in dispositione Missarum quoad applicationem, 582 & deinceps.

Quoad numerum Missarum, 657 & deinceps.

Quoad pecuniam expendendam, *ibid.*

Testator quando præsumitur velle Capellaniam Sacerdoti actuali conferri, & seq.

Testimonium Castropalai præfertur testimonio Dianæ, 466

Triduum hebdomadæ quoad sacrificandum, 197 & deinceps.

V.

VAcare an possit aliquando is, qui ad quotidianam Missam tenetur, 805 & deinceps

Valor Missæ, vide Fructus Missæ.

Vasa in Missa adhiberi solita, 32

Vendens & emens triticum minori pretio ob paupertatem, 647 & deinceps.
Verbum unum omittere in Canone mortale, 400
Vestes sacerdotales an remaneant benedictæ ex solo usu sacro, 17
Vestes Sacerdotales quæ, & quot, 71
Earumdem benedictio, 76
Eædem quando amittunt benedictionem, 82
Vestis sacra una quando mutatur in alium, an indigeat benedictione, 88
Viatici porrigendi caussa, an Missa anticipari possit, 199
Vinum generosum laudabiliter Calici imponitur, 392
Vinum congelatum, v. Congelato.
Violatio loci sacri quot modis contingat, 861
Violata Ecclesia, dum quis celebrat quid faciet, 488

Vnam missam an dare pluribus liceat, v. Missa unica.
Voce qua recitanda sit Missa, 547
Voluntas Testatoris dat caussam aliquando recitandi missam aliam à currente, 418
Vomere si contingat Sacram Hostiam, quid fiet, 527
Votivæ Missæ quando recitari possunt, 433 & deinceps.
Votum an det rationabilem caussam recitandi aliam Missam à currente, 447
Votum de docendis Missis quomodo obliget, 799
Vsus profanorum ad sacra, 66
Vsus sacrorum ad profana, 64

X.

XYlina, 171

FINIS.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Th
2355
UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN